

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

จัดทำโดย
ศูนย์บริการวิชาการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. วิสาชา กู้จินดา

WISDOM for Sustainable Development

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

เสนอ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย

ศาสตราจารย์ ดร. วิสาขา	ภูจินดา	หัวหน้าโครงการ
นางสาววราพร	งามขำ	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวณัฐธิดา	พัฒนเจริญ	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวภัทรธิดา	สามัคคี	ผู้ช่วยวิจัย

ศูนย์บริการวิชาการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มิถุนายน พ.ศ. 2566

บทคัดย่อ

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อวิเคราะห์ และสรุปบทเรียนจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่นๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน โดยใช้การวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ประกอบด้วย มิติประสิทธิผล มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติบริหารจัดการ มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม โดยครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ (1) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก (4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) (5) ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (6) ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ และ (7) ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ โดยนำผลการศึกษาที่ได้มาประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และเสนอแนวทางการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่นำไปสู่การขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ผลการศึกษา พบว่า จากการวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับแผนระดับนานาชาติและแผนระดับชาติ โดยเน้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุม และการบริโภคที่ยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด ควบคู่กับการส่งเสริมให้ขยะได้รับการหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีการจัดการขยะพลาสติกซึ่งจะถูกนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้มากที่สุด และนำไปฝังกลบขยะให้น้อยที่สุด ซึ่งผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรมจากการสอบถามประชาชน พบว่า ในการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก (2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม (3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” (4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) (5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) (6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง (7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน (8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) (9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และ (10) โครงการถุงนมกู้โลก พบว่า มีการรับรู้โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) มากที่สุด เนื่องจากการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนมีพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง นำขยะพลาสติกไปรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลเพื่อช่วยเหลือสังคม ซึ่งประชาชนมีความยินดีที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการลดใช้พลาสติกที่ทำให้สามารถรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศได้ และผลการสอบถามหน่วยงานภาคีเครือข่าย พบว่า การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ/กิจกรรม มีการรับรู้กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก มากที่สุด

เนื่องจากสามารถปฏิบัติได้ทั้งภายในหน่วยงาน และภายนอกหน่วยงาน เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ประชาชน ในการลดใช้ถุงพลาสติกที่เป็นบรรจุภัณฑ์ย่อยสลายยาก และเป็นการกระตุ้นประชาชนให้ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

ในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยใช้เครื่องมือ การประเมินประสิทธิภาพตามแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ในมิติ ประสิทธิภาพ พบว่า มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของประชาชน โดยมีการตัดสินใจ และเลือก ก่อนซื้อ การคัดแยกขยะ การนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล มิติการบริหารจัดการ พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการหลีกเลี่ยงการบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว การเลือกใช้ วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้พลาสติก และการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค มิติการ เรียนรู้และพัฒนา พบว่า มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการฯ ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น ในส่วนของนวัตกรรม ทางเอสซีจี เคมิคอลส์ ได้จัดทำเทคโนโลยีแอปพลิเคชันคุมค่าในการติดตาม และบันทึกรวบรวมปริมาณขยะ และสมาคมพลาสติกชีวภาพไทยยังพัฒนานวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทน พลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้ มีการนำวัตถุดิบทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน มิติสังคม พบว่า เกิดการ ทำงาน และการสร้างอาชีพในชุมชน จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นพื้นที่ให้ความรู้ และต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพอื่น ๆ ได้ มิติสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ไปสู่การฝังกลบ และช่วยลดปริมาณขยะ พลาสติกที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยลดปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด และมิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การสร้างความตระหนักในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับ ประชาชนนั้น อาจจะต้องใช้ร่วมกับมาตรการ หรือการออกกฎหมายที่ชัดเจน และเข้มงวด เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพที่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้จริง รวมถึงภาคเอกชนที่เป็นผู้ผลิตพลาสติก และผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนการใช้พลาสติกก็ต้องให้ความร่วมมือด้วย ทั้งนี้ ภาครัฐต้องสนับสนุน และหาแนวทาง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา หรือทางออกที่ต้องเหมาะสมกับทุกฝ่ายด้วย ทั้งนี้ ที่ผ่านมากการดำเนินโครงการ ขาดความต่อเนื่อง และการขยายเครือข่ายยังเป็นไปได้ยาก เนื่องจากยังขาดความชัดเจนของนโยบายที่ต้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด โดยกิจกรรมของโครงการฯ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับภาคีเครือข่าย และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อกระตุ้นประชาชนให้มึ ความสนใจในการเข้าร่วมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น รวมถึงการให้ความรู้ที่ถูกต้อง และชัดเจนต่อการจัดการขยะพลาสติก เพื่อให้เกิดการรับรู้ และสร้างความตระหนัก จนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้วยตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประสบความสำเร็จได้ด้วยความรู้ความเข้าใจจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะที่ปรึกษาขอขอบพระคุณผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า อนุเคราะห์สนับสนุนข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโครงการฯ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (สระบุรี ระยอง กระบี่ สกลนคร และฉะเชิงเทรา) บริษัทเอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) บริษัท บริษัท เอก - ซีย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด (โลตัส) และโรงเรียนวัดสวนแตง รวมทั้งประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย ที่คาดว่าจะเข้าร่วมดำเนินโครงการ ในระยะต่อไป และประชาชนทั่วไป ที่มีการรับรู้และมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมภายในโครงการฯ เป็นอย่างสูง ที่สนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และแลกเปลี่ยนมุมมองในการศึกษาครั้งนี้ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการศึกษาจนเสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขเรื่องมีอในการศึกษา นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน และทีมงานเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีส่วนร่วมในการศึกษา ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน รวมถึงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จนการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางแผนไว้

อนึ่ง คณะที่ปรึกษาหวังว่ารายงานฉบับนี้จะมีประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมยั่งยืนต่อไป จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่ เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา คณะที่ปรึกษาทุกท่านที่ทำให้ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง หากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใดนั้น คณะที่ปรึกษาต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากที่ทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

คณะที่ปรึกษา

มิถุนายน พ.ศ. 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มา และความสำคัญ	1 - 1
1.2 วัตถุประสงค์	1 - 2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1 - 2
1.4 ขอบเขตการศึกษา	1 - 3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	1 - 4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 รายละเอียดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	2 - 1
2.2 ข้อมูลทั่วไป และสถานการณ์ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	2 - 19
2.3 นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2 - 21
2.4 ทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบาย	2 - 44
2.5 ทฤษฎีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2 - 47
2.6 การบริหารโครงการ (Project Management)	2 - 53
2.7 การวิเคราะห์ดุลยภาพยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC)	2 - 55
2.8 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	2 - 56
2.9 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จของ PDCA	2 - 57
2.10 การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก	2 - 58
2.11 ปัจจัยที่ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	2 - 62
2.12 แนวทางการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของต่างประเทศ	2 - 63
2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2 - 68
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 กรอบแนวคิดการศึกษา	3 - 1
3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก และประชากรกลุ่มตัวอย่าง	3 - 11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	3 - 27
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	3 - 27
3.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	3 - 29
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	3 - 31
3.7 แผนการดำเนินงาน	3 - 32
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4 - 2
4.2 ผลการประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 9
4.3 การติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 14
4.4 การประเมินผลการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ผ่านมา	4 - 59
4.5 ปัจจัยความสำเร็จ ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ	4 - 73
4.6 ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	4 - 83
4.7 แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)	4 - 87
4.8 สรุปการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 95
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	5 - 2
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	5 - 14
5.3 ข้อเสนอแนะ	5 - 18
บรรณานุกรม	บ - 1
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แนวทางการดำเนินงาน 3 ระยะ ตามแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)	ผ - 1
ภาคผนวก ข รายชื่อหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ผ - 9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	ผ - 17
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	ผ - 33
ภาคผนวก จ แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ประเมิน และให้คำแนะนำ	ผ - 57
ภาคผนวก ฉ การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)	ผ - 87
ภาคผนวก ช การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ผ - 89
ภาคผนวก ซ ผลการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐในฐานะหน่วยงานขับเคลื่อนโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ผ - 104
ภาคผนวก ฌ ผลการสัมภาษณ์ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ผ - 112
ภาคผนวก ฎ ผลการวิเคราะห์การรับรู้โครงการ/กิจกรรมของแต่ละช่วงอายุ	ผ - 127
ภาคผนวก ฏ ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมแบบรวม	ผ - 137
ภาคผนวก ฏ ประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ผ - 141

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2 - 1	สมาคมผู้ค้าปลีกไทยร่วมเป็นพลังสำคัญลดใช้ถุงพลาสติก ทุกวันที่ 15 และวันที่ 30 ของทุกเดือน ภายใต้กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	2 - 3
ภาพที่ 2 - 2	โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	2 - 4
ภาพที่ 2 - 3	ภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	2 - 4
ภาพที่ 2 - 4	กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติกภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจลดภัยสิ่งแวดล้อม	2 - 6
ภาพที่ 2 - 5	โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	2 - 7
ภาพที่ 2 - 6	กลไกการบริหารจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทยให้เป็นไปตามเป้าหมาย Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573	2 - 8
ภาพที่ 2 - 7	Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573	2 - 8
ภาพที่ 2 - 8	รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	2 - 10
ภาพที่ 2 - 9	วิธีเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	2 - 10
ภาพที่ 2 - 10	จุดรับพลาสติก (Plastic Drop Point) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	2 - 11
ภาพที่ 2 - 11	การลงนามประกาศเจตนารมณ์ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	2 - 12
ภาพที่ 2 - 12	โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	2 - 13
ภาพที่ 2 - 13	โครงการถุณนมกู้โลก	2 - 17
ภาพที่ 2 - 14	แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)	2 - 29
ภาพที่ 2 - 15	จำนวนกฎระเบียบที่ควบคุมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	2 - 42
ภาพที่ 2 - 16	ประเภทของนโยบายระดับประเทศที่ควบคุมถุงพลาสติก จำแนกตามทวีป	2 - 42
ภาพที่ 2 - 17	มาตรการควบคุมถุงพลาสติกและโฟม ระดับรัฐหรือท้องถิ่น	2 - 43
ภาพที่ 2 - 18	กรอบสามเหลี่ยมวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis Triangle Framework)	2 - 47
ภาพที่ 2 - 19	เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุน (Half - Circle Stakeholder)	2 - 49
ภาพที่ 2 - 20	วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความร่วมมือที่มีต่อโครงการ (Influential - Support Graph)	2 - 49
ภาพที่ 2 - 21	วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการ (Power/Interest Grid)	2 - 50

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 2 - 22	เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุนความสัมพันธ์ความเร่งด่วน หรือระยะเวลา ที่มีต่อโครงการ	2 - 52
ภาพที่ 2 - 23	ตัวเลขประมาณการปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายปีในระดับโลก	2 - 60
ภาพที่ 3 - 1	กรอบแนวคิดการศึกษา	3 - 2
ภาพที่ 4 - 1	ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ และนโยบายของไทยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์โครงการ	4 - 8
ภาพที่ 4 - 2	ประธานกล่าวเปิดประชุมการจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยนางภาวิณี สายบุรี รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	4 - 12
ภาพที่ 4 - 3	บรรยากาศ การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566	4 - 13
ภาพที่ 4 - 4	บรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุมการประชุมออนไลน์	4 - 13
ภาพที่ 4 - 5	กราฟปริมาณขยะโดยรวม เปรียบเทียบปริมาณขยะตามการจัดการ ปี พ.ศ. 2562 - 2566	4 - 19
ภาพที่ 4 - 6	กราฟแสดงข้อมูลขยะที่มีการจัดการ แยกตามประเภท	4 - 20
ภาพที่ 4 - 7	กราฟปริมาณขยะโดยรวม เปรียบเทียบปริมาณขยะตามการจัดการโครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566	4 - 21
ภาพที่ 4 - 8	กราฟแสดงปริมาณโดยรวม แยกตามประเภทโครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566	4 - 21
ภาพที่ 4 - 9	กราฟแสดงข้อมูลขยะที่มีการจัดการ แยกตามประเภทโครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566	4 - 22
ภาพที่ 4 - 10	ระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการฯ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4 - 29
ภาพที่ 4 - 11	สูตรการคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกการคัดแยกขยะเพื่อการรีไซเคิล	4 - 84
ภาพที่ 4 - 12	การเปลี่ยนขยะพลาสติกให้เป็นน้ำมัน	4 - 90
ภาพที่ 4 - 13	การคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก	4 - 90
ภาพที่ 4 - 14	นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประธานเปิดการประชุม)	4 - 96

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 4 - 15	นางสาวหฤทัย ปภุสส์โร ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กล่าวรายงานการประชุม	4 - 97
ภาพที่ 4 - 16	ศ.ดร. วิสาขา ภูจินดา หัวหน้าโครงการ นำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 97
ภาพที่ 4 - 17	ประมวลภาพรวมสรุปการนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 98
ภาพที่ 4 - 18	ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (1)	4 - 98
ภาพที่ 4 - 19	ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (2)	4 - 99
ภาพที่ 4 - 20	ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3)	4 - 99
ภาพที่ 4 - 21	ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (4)	4 - 100

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2 - 1	เป้าหมายการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ	2 - 15
ตารางที่ 2 - 2	สรุปผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนปลอดขยะ ปี พ.ศ. 2561 - 2565	2 - 16
ตารางที่ 2 - 3	หน่วยงาน/เครือข่ายที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการถนนภูมิคุ้มกัน	2 - 18
ตารางที่ 2 - 4	ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย แผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)	2 - 24
ตารางที่ 2 - 5	สรุปผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)	2 - 36
ตารางที่ 2 - 6	เครื่องมือเชิงนโยบายในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติก	2 - 40
ตารางที่ 2 - 7	แนวทางการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2 - 52
ตารางที่ 2 - 8	ค่านิยมของการบริหารโครงการ	2 - 55
ตารางที่ 2 - 9	ปัจจัยที่ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	2 - 62
ตารางที่ 3 - 1	มิติ/ประเด็นของกรอบแนวคิดการศึกษา ประเด็นคำถามในเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล	3 - 3
ตารางที่ 3 - 2	กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำแนกรายโครงการ/กิจกรรม	3 - 13
ตารางที่ 3 - 3	แผนการดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	3 - 32
ตารางที่ 4 - 1	สรุปนโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์โครงการ	4 - 3
ตารางที่ 4 - 2	ปริมาณขยะและก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้น และที่มีการจัดการของโครงการชุมชนปลอดขยะ ปี 2562 - 2566	4 - 19
ตารางที่ 4 - 3	การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 24
ตารางที่ 4 - 4	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	4 - 30
ตารางที่ 4 - 5	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรม	4 - 33
ตารางที่ 4 - 6	เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา	4 - 36
ตารางที่ 4 - 7	การรับรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 37

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4 - 8	เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 38
ตารางที่ 4 - 9	เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 38
ตารางที่ 4 - 10	การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 39
ตารางที่ 4 - 11	ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 39
ตารางที่ 4 - 12	อิทธิพลของนโยบายของภาครัฐต่อการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 40
ตารางที่ 4 - 13	บุคคลที่มีอิทธิพลการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 40
ตารางที่ 4 - 14	ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 41
ตารางที่ 4 - 15	พฤติกรรมการคัดแยกขยะก่อน และหลังการร่วมโครงการ/กิจกรรม	4 - 42
ตารางที่ 4 - 16	ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม	4 - 43
ตารางที่ 4 - 17	แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะต่อไป	4 - 44
ตารางที่ 4 - 18	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	4 - 46
ตารางที่ 4 - 19	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	4 - 46
ตารางที่ 4 - 20	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	4 - 47
ตารางที่ 4 - 21	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	4 - 48
ตารางที่ 4 - 22	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	4 - 48
ตารางที่ 4 - 23	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	4 - 49
ตารางที่ 4 - 24	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	4 - 49

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4 - 25	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	4 - 50
ตารางที่ 4 - 26	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	4 - 50
ตารางที่ 4 - 27	การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการถนนภูมิโลก	4 - 51
ตารางที่ 4 - 28	เปรียบเทียบการรับรู้ของหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา	4 - 51
ตารางที่ 4 - 29	การรับรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 52
ตารางที่ 4 - 30	ช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 53
ตารางที่ 4 - 31	เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 53
ตารางที่ 4 - 32	เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 54
ตารางที่ 4 - 33	การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 54
ตารางที่ 4 - 34	ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 55
ตารางที่ 4 - 35	ความสนใจเข้าร่วมดำเนินโครงการของหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย ในระยะที่ 2	4 - 56
ตารางที่ 4 - 36	สรุปผลการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	4 - 59
ตารางที่ 4 - 37	การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคของโครงการ/กิจกรรม	4 - 73
ตารางที่ 4 - 38	ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค โดยรวม และแนวทางแก้ไข	4 - 78
ตารางที่ 4 - 39	ปัจจัย หรือแรงจูงใจของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	4 - 81
ตารางที่ 4 - 40	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกรณีฐาน (Baseline Emission)	4 - 84
ตารางที่ 4 - 41	ค่าอ้างอิงการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	4 - 85

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4 - 42	ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ (kg CO ₂ eq)	4 - 85
ตารางที่ 5 - 1	แผนปฏิบัติการ ตามมาตรการของ แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก	5 - 20
ตารางที่ 5 - 2	บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐจากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ	5 - 31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มา และความสำคัญ

ช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการผลิตเม็ดพลาสติกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ปริมาณการนำเข้า - ส่งออกมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน โดยมีปริมาณการส่งออกเม็ดพลาสติกมากกว่าการนำเข้า มีการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ภายในประเทศกว่า 6 ล้านตัน/ปี ส่วนใหญ่นำมาใช้ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ประมาณร้อยละ 40 รองลงมาเป็นการใช้ในเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ การก่อสร้างอุตสาหกรรมยานยนต์ อุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน อุปกรณ์ และเครื่องมือรักษาความปลอดภัย อุปกรณ์ทางการแพทย์ ในปี พ.ศ. 2564 มีขยะพลาสติกหลังการใช้งานประมาณ 2.76 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 11 ของปริมาณขยะทั้งหมด นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 มีมาตรการ Work From Home และมาตรการห้ามนั่งรับประทานอาหารในร้านอาหาร ส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่นิยมการสั่งซื้อสินค้า และอาหารผ่านระบบออนไลน์ (Food Delivery) เพิ่มขึ้น ประกอบกับการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก เพื่อความปลอดภัยและเป็นการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ส่งผลให้ปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นขยะพลาสติกดังกล่าวมีการนำกลับไปใช้ประโยชน์เพียงประมาณร้อยละ 20 ส่วนที่เหลือจะเป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) อาทิ ถ้วยร้อน ถ้วยเย็น ถ้วยหิ้ว แก้วพลาสติก หลอดพลาสติก กล่องพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร โดยถูกนำไปจัดการด้วยการฝังกลบ (Landfill) และนำไปเผาในเตาเผา บางส่วนนำไปเป็นเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel: RDF) ทั้งนี้ มีขยะพลาสติกบางส่วนไม่เกินร้อยละ 3 ที่ไม่ได้รับการจัดการ และตกค้างในสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ซึ่งเป็นนโยบายการบริหารจัดการขยะพลาสติกในภาพรวมของประเทศ สำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศไทย โดย Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 มี 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ พลาสติกผสมสารอ็อกโซ (Oxo) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) และไมโครบีดจากพลาสติก (Plastic Microbead) ภายในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ ถ้วยพลาสติกหิ้วความหนา < 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกความหนา < 100 ไมครอน และหลอดพลาสติก และเป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติก เป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561) ตามที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการงดให้บริการถุงพลาสติก โดยเห็นชอบกลไกการขับเคลื่อนการงดให้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และ ร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป เพื่อเป็นนโยบายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการดำเนินงานเพื่อลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573

ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ให้นำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับมาใช้ซ้ำให้คุ้มค่า และกลับเข้าสู่ระบบการผลิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มาอย่างต่อเนื่องหลากหลายกิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอุปกรณ์ทางการแพทย์ เช่น เสื้อกาวน์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หน้ากากป้องกันหน้า (Face Shield) ชุด PPE ที่ขาดแคลน หมวกสูญญากาศ ฉากกั้นพลาสติก เพื่อช่วยป้องกันโรคและการแพร่ระบาดของโรค ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ในระยะต่อไป (เป้าหมาย คือ การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน 100% ภายในปี พ.ศ. 2570)

คณะที่ปรึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญในการติดตาม และประเมินการดำเนินงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยประเมินตามกรอบการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ซึ่งเป็นการบูรณาการการประเมินประสิทธิผลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารจัดการและการเรียนรู้พัฒนาทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (Sustainability) โดยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน ตลอดจนการรวบรวมปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง และขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้ในระยะต่อไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ปัจจัยความสำเร็จ ผลกระทบจากกิจกรรม ตลอดจนข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคที่พบ

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์และสรุปบทเรียนจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.3.2 ทราบถึงผลกระทบ (ด้านบวก และด้านลบ) จากมาตรการ และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1.3.3 ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.3.4 ได้ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาและติดตามประเมินการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา โดยดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดการประเมินโครงการดำเนินงานแบบการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ประกอบด้วย

- 1) ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย มาตรการ ข้อเสนอการ ประเด็นปฏิรูป และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมรณรงค์การนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565
- 3) ปัจจัย หรือแรงจูงใจที่ภาคธุรกิจ หรือหน่วยงาน หรือองค์กรบางแห่ง ปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตัวอย่าง เช่น S&P หรือโมโล เป็นต้น)
- 4) นโยบาย หรือมาตรการที่มีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม (ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ) ของทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่ครอบคลุมมิติทางเศรษฐศาสตร์ กฎหมาย และสังคม รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการลดขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากต้นทาง ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI)
- 5) ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1.4.2 ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

พื้นที่ทั่วประเทศ

1.4.3 ขอบเขตประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1) กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 2) ภาคีเครือข่าย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงหน่วยงานภาคีภายนอกเครือข่ายที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมในอนาคต
- 3) ประชาชนในพื้นที่ทั่วประเทศไทยที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา
- 4) ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1.4.4 ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลา 6 เดือน (วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2565 - วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2566)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเพื่อประสงค์ใช้ในการใช้งานเพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น กล่องโฟมบรรจุอาหาร ถาด หรือกล่องอาหาร ถุงพลาสติก แก้วพลาสติก ซ้อน ส้อม มีด เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์พลาสติก หมายถึง พลาสติกที่หลอมขึ้นรูปเป็นของใช้รูปทรงต่าง ๆ เช่น ถุงพลาสติก ขวดน้ำ ภาชนะ บรรจุภัณฑ์ เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ ชิ้นส่วนรถยนต์ ท่อประปา เป็นต้น

พลาสติกย่อยสลายตัวได้ทางชีวภาพ (Compostable Plastics) หมายถึง พลาสติกที่เมื่อนำไปผ่านกระบวนการหมักทางชีวภาพ (Biological During Composting) แล้วได้คาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ สารประกอบอินทรีย์ มวลชีวภาพ และต้องไม่มีส่วนของพลาสติกที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า หรือสารพิษเหลืออยู่ โดยพลาสติกที่ย่อยสลายตัวได้ด้วยกระบวนการนี้ต้องมีอัตราการสลายตัวเทียบเท่ากับเซลลูโลส

การวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainable Balance Scorecard: SBSC) หมายถึง การประเมินผลโครงการ ทั้งด้านความสำเร็จประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร ผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบ ความสอดคล้องกับความต้องการ และความยั่งยืนของโครงการ ซึ่งในการประเมินผลแผน และโครงการด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ควรได้รับการประเมินในมิติที่ครอบคลุม ทั้ง 6 มิติ ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเรียนรู้พัฒนา สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้ง 6 มิติมารวมกันเพื่อเกิดความสมดุล และความยั่งยืน

การประเมิน หมายถึง กระบวนการศึกษา ทบทวน และติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมา โดยประเมินตามกรอบการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อรวบรวมปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง และวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

การจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง หมายถึง การจัดการขยะพลาสติกภายในตลาดสดโดยประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในการบริหารจัดการขยะพลาสติกอย่างมีส่วนร่วมจากจุดเริ่มต้นตามหลักการ 3Rs เช่น การงดการแจก และรับถุงพลาสติกเมื่อซื้อสินค้า การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การคัดแยกขยะ การนำมาใช้ซ้ำ การใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้ การนำไปปรับปรุงใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า รวมถึงการมีมาตรการในการดำเนินการจัดการขยะพลาสติก เป็นต้น

การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน หมายถึง การส่งเสริมการลด และคัดแยกขยะจากการบริโภคในชีวิตประจำวันตามหลัก 3Rs (Reduce Reuse Recycle) ในประชาชนทุกระดับตั้งแต่ ระดับบุคคลครัวเรือน ระดับชุมชน ระดับพื้นที่ และระดับประเทศ และทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป เยาวชน ภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน ภาครัฐทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนด้วยรายได้จากการจัดการขยะ ส่งเสริมธุรกิจตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อนำไปสู่การลดปัญหามลพิษจากขยะที่สะสม และตกค้าง รวมถึงลดงบประมาณในการกำจัดที่ปลายทาง

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขณะที่ปรึกษาได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 รายละเอียดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 2.2 ข้อมูลทั่วไป และสถานการณ์ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 2.3 นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 ทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบาย
- 2.5 ทฤษฎีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 2.6 การบริหารโครงการ (Project Management)
- 2.7 การวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC)
- 2.8 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)
- 2.9 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จของ PDCA
- 2.10 การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก
- 2.11 ปัจจัยที่ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 2.12 แนวทางการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของต่างประเทศ
- 2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 รายละเอียดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

สืบเนื่องจากการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของรัฐบาล ที่ดำเนินการผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) การจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน และหนุนเสริมการดำเนินงานซึ่งกันและกัน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) โดยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก กิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจลดภัยสิ่งแวดล้อม กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และโครงการถนนภูมิโลก มีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ม.ป.ป.) กล่าวว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน 16 หน่วยงาน ได้แก่

- 1) บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) หรือ เซเว่น อีเลฟเว่น
- 2) บริษัท เซ็นทรัล จำกัด
- 3) บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด
- 4) บริษัท เซ็นทรัลมาร์เก็ตติ้งกรุ๊ป จำกัด
- 5) บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด
- 6) บริษัท ฟู้ดแลนด์ ซูเปอร์มาร์เก็ต จำกัด
- 7) บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)
- 8) ห้าง เทสโก้ โลตัส หรือ บริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด
- 9) บริษัท ซีอาร์ซี ไทวัสดุ จำกัด
- 10) ซูเปอร์สปอร์ต หรือ บริษัท ซีอาร์ซี สปอร์ต จำกัด
- 11) บริษัท บีทูเอส จำกัด
- 12) บริษัท เพาเวอร์บาย จำกัด
- 13) บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน)
- 14) บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
- 15) บริษัท รังสิตพลาซ่า จำกัด
- 16) บริษัท เสรีพรีเมียร์ จำกัด หรือ ตลาดเสรี มาร์เก็ต เดอะไนน์ พระราม 9

ตามมติคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยในการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นทางโดยใช้หลักการ 3Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle ใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ และการส่งเสริมการคัดแยกขยะอย่างครบวงจร รวมถึงการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก และโฟม ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ย่อยสลายยากอย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดให้ปี พ.ศ. 2558 เป็นปีแห่งการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามบทบาท ในการร่วมดำเนินการรณรงค์เพื่อร่วมขับเคลื่อนการสร้างวินัยคนในชาติสู่การจัดการขยะอย่างยั่งยืนตามนโยบายรัฐบาลภายใต้โครงการรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา (ภาพที่ 2 - 1) เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก และส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 ของเดือน โดยสรุปการดำเนินงานตั้งแต่ดำเนินโครงการถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2561 สามารถลดใช้ถุงพลาสติกได้จำนวนทั้งสิ้น 435,775,758 ใบ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 2 - 1 สมาคมผู้ค้าปลีกไทยร่วมเป็นพลังสำคัญลดใช้ถุงพลาสติก ทุกวันที่ 15 และวันที่ 30 ของทุกเดือน ภายใต้กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก

ที่มา : SME THAILAND PR NEWS, 2558

2.1.2 กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นถึงความสำคัญในการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก โดยการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก เป็นการใช้กลไกประชารัฐ ในการลดใช้ถุงพลาสติกในตลาดสดทั่วประเทศ ซึ่งเป็นกิจกรรมภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการบูรณาการระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาถุงพลาสติกหูหิ้วให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม และเพื่อให้การดำเนินงานด้านการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกมีประสิทธิภาพ และเป็นไปอย่างเนื่อง รวมถึงร่วมสร้างความเคยชินใหม่ให้ประชาชนในการใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้ ตามหลักการ 3Rs จึงดำเนินกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ถุงผ้า ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้พร้อมทั้งสร้างวินัยการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ซึ่งถุงผ้าที่ได้รับบริจาคมนี้ จะนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศทั้งดให้บริการถุงพลาสติก เพื่อให้กับผู้ป่วยที่ขาดแคลนใช้ใส่ยาของตนเองกลับบ้าน ลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในโรงพยาบาล และเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเสริมการแบ่งปัน และเกื้อกูลกันในสังคม ซึ่งมีจุดรับบริจาคถุงผ้าที่ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศโดยเริ่มตั้งแต่วันอังคารที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561 (วันสิ่งแวดล้อมไทย และวันอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ) เป็นต้นไป โดยจะมอบเป็นประจำทุกเดือน

นอกจากนี้ ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายให้สถาบัน และโรงพยาบาลในสังกัดทุกแห่งทั่วประเทศ 165 แห่ง รณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และขอความร่วมมือผู้ป่วย ประชาชนนำถุงผ้ามาใส่ยา เมื่อรับบริการที่โรงพยาบาลทุกครั้ง เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ลดภาวะโลกร้อน ตามนโยบายโรงพยาบาลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (GREEN & CLEAN Hospital) ที่เน้นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาล ไม่ให้กระทบต่อชุมชน และโลก โดยเฉพาะปัญหาขยะพลาสติก ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป และสามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกได้ประมาณ 43,227 กิโลกรัม ตลอดการดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563

บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน ผ่านกลไกการดำเนินงานของหน่วยงาน ดังนี้

1) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ (สคพ.) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) และอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ในวงกว้าง

2) กระทรวงมหาดไทย (ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัด) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการตั้งจุดรับบริจาคถุงผ้า

3) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนรวบรวมถุงผ้าจากกล่องรับบริจาค เพื่อมอบแก่โรงพยาบาล

4) อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ดำเนินการร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

ภาพที่ 2 - 2 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2561

ภาพที่ 2 - 3 ภาคิเครือข่ายร่วมดำเนินกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2561

2.1.3 กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 เห็นชอบโครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม เพื่อขับเคลื่อนการลด ละ เลิกใช้พลาสติกที่เกินความจำเป็น โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนรวมทั้งบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก เนื่องจากจะกลายเป็นขยะตกค้างที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น การใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าที่จำเป็น และกระตุ้นให้ผู้ซื้อสินค้า นำถุงผ้ามาใช้ใส่สินค้าเอง การให้ส่วนลดราคาของสินค้าในกรณีที่ลูกค้าไม่ใช้ถุงพลาสติก โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเร่งรัดการดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยเร็ว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงกำหนดจัดกิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และลดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่ตลาดสดทั่วประเทศ เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาถุงพลาสติกหูหิ้วให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในตลาดสด ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ สำหรับความร่วมมือภาคเอกชน ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้าซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการร่วมสร้างวินัยคนในชาติสู่การจัดการขยะอย่างยั่งยืนโดยร่วมกันรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติกมาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินกิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจลดรับ ลดให้ ลดใช้ ถุงพลาสติกจึงเป็นการขยายฐานการทำงานให้เชื่อมโยงอย่างทั่วถึงทุกระดับ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) ซึ่งกิจกรรมภายใต้โครงการดังกล่าว ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

- 1) กิจกรรมมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ (กรมควบคุมมลพิษ)
- 2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดี ด้วยหัวใจลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)
- 3) กิจกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)
- 4) กิจกรรมทำความดีด้วยหัวใจงดการใช้พลาสติก และโฟมในสวนสัตว์ (องค์การสวนสัตว์)
- 5) กิจกรรมการจัดการขยะบกสู่ทะเล ในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ภาพที่ 2 - 4 กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2561

2.1.4 กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”

ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระบุว่า ชยะที่พบในทะเลมากกว่าร้อยละ 50 เป็นขยะพลาสติกโดยเฉพาะถุงพลาสติกหูหิ้ว ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่นิยมใช้สูงมาก เนื่องจากสะดวกสบาย น้ำหนักเบา และราคาถูกบรรจุภัณฑ์พลาสติกประเภทต่าง ๆ ถูกใช้ในระยะเวลาที่สั้นมากเมื่อเทียบกับระยะเวลาที่พลาสติกใช้ในการย่อยสลายประมาณ 450 ปีบนบก แต่เมื่ออยู่ในทะเลจะใช้เวลามากกว่า ทำให้มีปริมาณขยะพลาสติกสะสม และตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมทั้งบนบก และในทะเลจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในประเทศที่ทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลมากเป็นอันดับ 6 ของโลก จากผลการสำรวจปริมาณขยะทะเลทั่วโลกของทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยจอร์เจีย ขยะพลาสติกต้องใช้เวลาอันยาวนานในการย่อยสลาย และเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) ซึ่งไมโครพลาสติกปนเปื้อนในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน รวมถึงในร่างกายของสัตว์ ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2562 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีจึงได้มีข้อสั่งการขอให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการลดขยะพลาสติกตามมาตรการต่าง ๆ ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 เป้าหมาย คือ การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งภายในปี พ.ศ. 2565

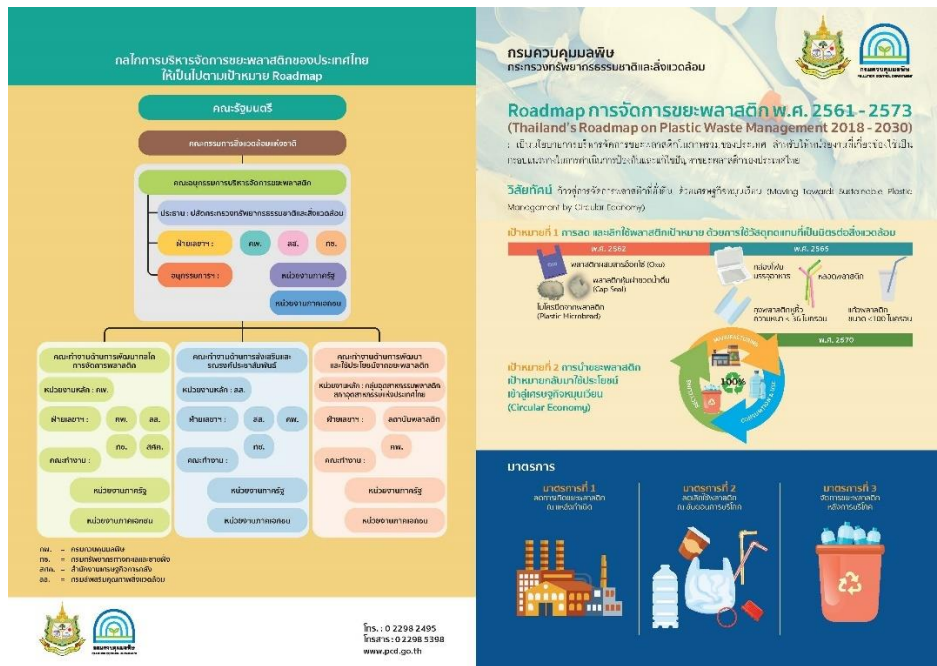
เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2562 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้าซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ ที่เป็นภาคีเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน ในการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วแก่ลูกค้าตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่วินัยในการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทยอย่างยั่งยืน ต่อมาวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2562 นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แถลงข่าวเปิด กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับศิลปิน และดาราดิจิตอลกว่า 58 ท่าน ร่วมแคมเปญถ่ายภาพ #everydaysaynoto-plasticbags เพื่อบอกเล่าความรู้สึกแทนสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ โดยเฉพาะสัตว์ทะเลที่ได้รับผลกระทบจากขยะพลาสติกผ่านภาพถ่าย “อย่าปล่อยให้พลาสติกที่เราใช้แล้วทิ้งกลับมาสร้างความเจ็บปวดให้กับทุกชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลกเดียวกัน” ช่วยกันปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในวันข้างหน้า พร้อมโพสต์ภาพผ่านโซเชียลมีเดียสร้างกระแสให้สังคมหันมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

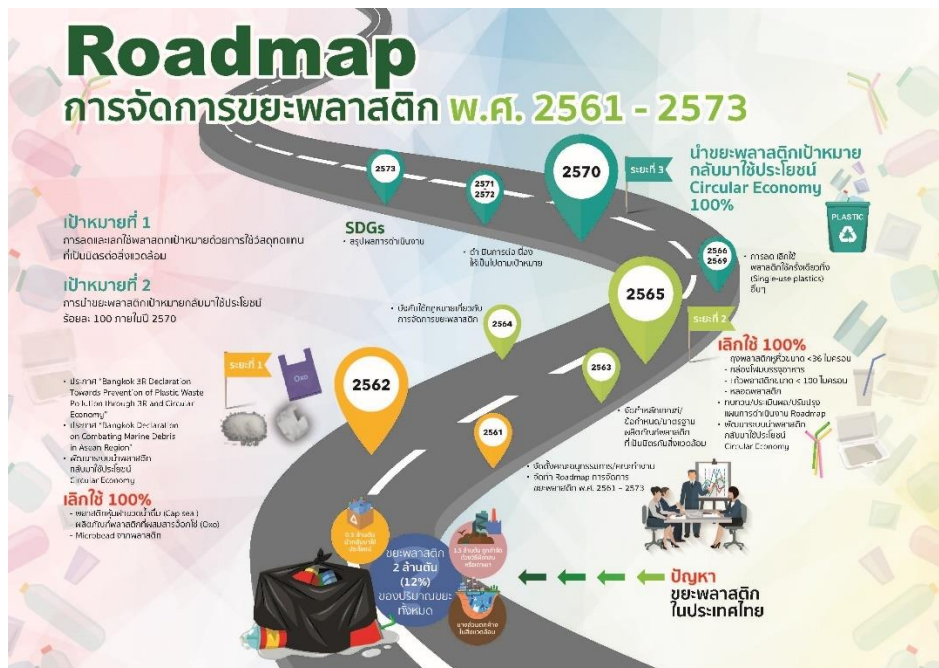
เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกลไกการขับเคลื่อนการงดให้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอเพื่อเป็นนโยบายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการดำเนินงานเพื่อลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573

ภาพที่ 2 - 5 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2562

ภาพที่ 2 - 6 กลไกการบริหารจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทยให้เป็นไปตามเป้าหมาย Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2565

ภาพที่ 2 - 7 Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2565

2.1.5 โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้ความสำคัญกับการเร่งแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะพลาสติกที่เป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมสำคัญของโลกเช่นเดียวกัน อันเกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์พลาสติกในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมาก อาทิ ถุงพลาสติกที่ใส่ผัก ผลไม้ อาหารตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น จึงส่งผลทำให้เกิดขยะพลาสติกที่ทิ้งแล้วทิ้งเป็นจำนวนมากเช่นกัน ปัญหาขยะพลาสติกจึงนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยในแต่ละปีประเทศไทยมีการผลิตและใช้ถุงพลาสติกกว่า 45,000 ล้านใบ ปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะพลาสติกประเภทถุงพลาสติกหิ้ว 517,054 ตัน แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง 241,233 ตัน หลอดพลาสติก 3,873 ตัน กล่องโฟมบรรจุอาหาร 29,248 ตัน (คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงได้จัดทำโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ” (เมื่อคุณหมุนเวียน) เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกอย่างครบวงจร และเป็นรูปธรรม โดยเปิดตัวโครงการเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก พ.ศ. 2563 ประชาชนสามารถส่งคืนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use plastics) ผ่านจุดรับคืน (Drop Point) ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ทั้ง 20 กระทรวง และภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม เพื่อจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน (PPP Plastics) และเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนแห่งประเทศไทย (Thailand Responsible Business Network: TRBN) ทั้งนี้ ขยะพลาสติกที่นำมาคืนจะต้องสะอาด และแห้ง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พลาสติกยืด และพลาสติกแข็ง โดยขยะพลาสติกที่รวบรวมได้นั้น จะถูกนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล หรืออัพไซเคิล เพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ตลอดจนเพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และเปลี่ยนเป็นทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อช่วยชีวิตสัตว์ทะเล ที่ขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำรงชีวิต หรือขาดแคลนทุนทรัพย์ เป็นการสร้างความตระหนักให้กับสังคมไทยได้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และความสำคัญของการร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินการโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ตั้งแต่ พ.ศ. 2563 - 2564 สามารถจัดเก็บ และรวบรวมขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้ ปี พ.ศ. 2563 (เดือนมิถุนายน - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563) ได้รับพลาสติกแข็งประมาณ 1,343 กิโลกรัม และได้รับพลาสติกยืด ประมาณ 425 กิโลกรัม ปี พ.ศ. 2564 (เดือนมกราคม - เดือนเมษายน พ.ศ. 2564) ได้รับพลาสติกแข็ง ประมาณ 570 กิโลกรัม และได้รับพลาสติกยืดประมาณ 299 กิโลกรัม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะลดปริมาณการทิ้งขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ออกสู่สิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกขยะ และการนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร โดยสามารถนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล และการนำขยะพลาสติกมาใช้ประโยชน์ใหม่ สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร และบริบทสังคมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการนำขยะพลาสติกไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นที่สร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น เช่น ชุด PPE จีวรพระ เป็นต้น และรายได้จากการดำเนินโครงการไปบริจาคทานทำบุญเป็นการคืนประโยชน์สังคม ที่ผ่านมาสามารถรวบรวมขยะพลาสติก และนำไปแปลงเป็นเงินเพื่อบริจาคให้กับมูลนิธิช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก ศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากสิริธาร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ประมาณ 100,000 บาท (ขยะพลาสติกที่ได้รับมาทุก 1 กิโลกรัม โครงการจะแปลงเป็นเงิน 5 บาท) และจากการคำนวณมูลค่าของขยะพลาสติกที่รวบรวมมาได้จากโครงการ พบว่า สามารถเก็บรวบรวมขยะพลาสติกได้แล้วจำนวน 2,633.57 กิโลกรัม (เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 - เดือนเมษายน พ.ศ. 2564)

ภาพที่ 2 - 8 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2563

ภาพที่ 2 - 9 วิธีเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2563

ภาพที่ 2 - 10 จุดรับพลาสติก (Plastic Drop Point) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2563

2.1.6 โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานภาคีความร่วมมือร่วมลงนามประกาศเจตนารมณ์ความร่วมมือขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการ และการบริโภควิถีใหม่ที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดลดปริมาณขยะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยแนวคิด “ชีวิตวิถีใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม” เพื่อก้าวสู่การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งการลงนามในประกาศเจตนารมณ์นั้น มีผลนับตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป

การดำเนินการมีกรอบความร่วมมือขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้สังคม การมีส่วนร่วมลดปริมาณขยะ และลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพื่อส่งเสริมให้มีการผลิต และการบริการภายในร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ดังภาพที่ 2 - 11

ภาพที่ 2 - 11 การลงนามประกาศเจตนารมณ์ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565

ร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ได้แก่

- 1) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) สมาคมกาแฟและชาไทย
- 3) สมาคมกาแฟไทย
- 4) สมาคมกาแฟพิเศษไทย
- 5) ร้าน คาเฟ่ดอยตุง
- 6) ร้าน All Café (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน))
- 7) ร้าน KUDSAN Bakery & Coffee (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน))
- 8) ร้าน Bellinee's Bake & Brew (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน))
- 9) ร้านกาแฟมวลง (บริษัท ซีพี รีเทลลิงค์ จำกัด)
- 10) ร้าน Arabitia Café (บริษัท ซีพี บีแอนด์เอฟ (ไทยแลนด์) จำกัด และ โลตัส)
- 11) ร้าน Jungle Café (บริษัท ซีพี บีแอนด์เอฟ (ไทยแลนด์) จำกัด และ โลตัส)
- 12) บริษัท บางจาก รีเทล จำกัด
- 13) บริษัท ดอยช้าง คอฟฟี่ ออริจินอล จำกัด
- 14) บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน)
- 15) บริษัท คอฟฟี่ทูเดย์ จำกัด
- 16) บริษัท คอฟฟแมน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
- 17) บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)
- 18) บริษัท โคอี เตะ (ประเทศไทย) จำกัด
- 19) ร้าน BotaniGar café
- 20) ร้าน % Arabica
- 21) ร้าน Nana Coffee Roaster
- 22) ร้าน รินริน คาเฟ่
- 23) ร้าน Landhaus Bakery

- 24) ร้าน กาแฟดอยหลวง
- 25) ร้าน สวนอุบุญตุ
- 26) ร้าน กาแฟวาปี
- 27) ร้าน LAVITA
- 28) ร้าน ซีแอนด์ซี คาเฟ่
- 29) ร้าน นายช่างหนึ่ง
- 30) ร้าน กาแฟรักซ์ช้าง ปางช้างแม่สา

ภาพที่ 2 - 12 โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2564

2.1.7 โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง

ประเทศไทยมีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีกรอบแนวคิดมาจากหลักการจัดการพลาสติกตลอดวงจรชีวิต (Life Cycle) หลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) การมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน (Public Private Partnership) ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการผู้ผลิตมีส่วนร่วม (Responsible Consumption and Production) โดยสอดคล้องกับ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ ก้าวสู่การจัดการพลาสติกที่ยั่งยืนด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีเป้าหมายการดำเนินการจัดการขยะพลาสติก ประกอบด้วย 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติก ร้อยละ 100 ของพลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์อื่น

ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนภายในปี พ.ศ. 2565 พลาสติกเป้าหมาย คือ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว ความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร ไม่รวมถึงโฟมที่ใช้กันกระแทก ในภาคอุตสาหกรรม แก้วพลาสติก ความหนาน้อยกว่า 100 ไมครอน และหลอดพลาสติก ยกเว้นการใช้กรณีจำเป็น ได้แก่ การใช้ในเด็ก คนชรา และผู้ป่วย และเป้าหมายที่ 2 การนำพลาสติกเป้าหมายภายในประเทศกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2565 โดยพลาสติกเป้าหมาย 7 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) ฝาขวด แก้วพลาสติก ซ้อน ส้อม มีด ภาชนะ และกล่องอาหาร (กรมควบคุมมลพิษ, 2563)

การยกเลิกการใช้ถุงพลาสติกในต้นปี พ.ศ. 2563 ทำให้ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ รวมถึงผู้บริโภคต้องปรับตัวกันครั้งใหญ่ อย่างไรก็ตามจะเห็นว่ายังพบการใช้ถุงพลาสติกบรรจุสินค้า และอาหารตามร้านค้าปลีกรายย่อย ตลาดสด และร้านค้าขายอาหารทั่วไป การยกเลิกการผลิต และใช้ถุงพลาสติกขนาดความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน หากยังคงมีพฤติกรรมการใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือกระบวนการแยก และรีไซเคิลไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหานี้ก็จะยังคงอยู่ ทำให้ถุงกระดาษ และถุงผ้าสปันบอนด์ (Non - Woven) ถูกใช้เป็นทางเลือกเพื่อทดแทนการใช้ถุงพลาสติก โดยการควบคุมการผลิตให้ถุงพลาสติกหนาขึ้นก็เพื่อให้สะดวกต่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ และรีไซเคิล แต่ถึงแม้จะมีทางเลือกอื่นมากมายในการทดแทนการใช้ถุงพลาสติก แต่จุดหลักสำคัญยังคงอยู่ที่พฤติกรรมของผู้บริโภคกับการนำผลิตภัณฑ์พลาสติกกลับมาใช้ซ้ำให้มากที่สุด

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาโครงการส่งเสริมศักยภาพ และประเมินตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ตลาดสดให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการมีส่วนร่วมลดปริมาณขยะจากถุงพลาสติก โดยการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ในพื้นที่ตลาดสด ซึ่งเป็นโครงการที่มีการต่อยอดขยายผล และสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงานด้านการลด และเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วไปยังตลาดสดที่สามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง จากโครงการศึกษา และจัดตั้งตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ปี พ.ศ. 2564 ซึ่งได้คัดเลือกตลาดประชาณีเวศน์ 1 เป็นตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง เนื่องจากตลาดประชาณีเวศน์ 1 มีความเหมาะสมของโครงสร้างอาคาร และสุขาภิบาล การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากผู้ค้า และเจ้าหน้าที่ดูแลตลาดเป็นอย่างดี การดำเนินโครงการจะมีการทดลองนำถุงใหญ่ใบเดียว ซึ่งเป็นถุงที่ผลิตจากเม็ดพลาสติกกรีไซเคิล 100% ประเภท Polyethylene (PE) โดยมีความหนา 40 ไมครอน มีขนาด 12 x 20 นิ้ว สอดคล้องกับการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มุ่งเน้นการคงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) และให้ความสำคัญกับการจัดการวัสดุเหลือใช้ที่กำลังจะกลายเป็นขยะ นำไปผ่านกระบวนการแปรสภาพเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Recycle) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตลาดประชาณีเวศน์ 1

2.1.8 โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาขยะกลายเป็นอีกหนึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นทุกปี นานาชาติทั่วโลกต้องยกระดับความตื่นตัวในปัญหานี้เป็นเรื่องแรก ๆ เช่นเดียวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ องค์กรสำคัญอย่างธนาคารโลก ได้ออกมาเตือนว่าประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำลังส่งผลให้ปัญหาปริมาณขยะกลายเป็นปัญหาที่ประชาคมโลกต้องเผชิญหน้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยคาดว่าภายในปี พ.ศ. 2568 ขยะทั่วโลก ซึ่งเกิดขึ้นประมาณปีละ 2.1 พันล้านตัน อาจเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ทั่วโลกกำลังหันมาวางมาตรการในการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งเริ่มจากการ

ลด และการใช้ซ้ำที่แหล่งกำเนิด แหล่งผลิต ไปจนถึงวงจรการบริโภคในระดับครัวเรือน โดยหาวิธีการนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ หรือรีไซเคิลให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำบรรจุภัณฑ์เดิมกลับมาใช้ซ้ำ หลีกเลี่ยงการผลิตสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่นเดียวกับประเทศไทย ทั้งภาครัฐ เอกชน รวมไปถึงประชาชนทั่วไปได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งพยายามสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ด้วยความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับขยะมูลฝอยส่งเสริมให้ชุมชนทั่วประเทศดำเนินกิจกรรมการลดคัดแยก รวบรวมขยะเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง และนำกลับขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และขยายผลอย่างต่อเนื่อง

เพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะที่ต้นทาง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงจัดทำโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยนำแนวคิด “Zero Waste” หรือ “การจัดการขยะเหลือศูนย์” ตามหลัก 3Rs คือ Reduce หรือการลดปริมาณขยะ Reuse หรือการใช้ซ้ำ และ Recycle หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีเป้าหมายการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ ดังนี้

ตารางที่ 2 - 1 เป้าหมายการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ

ปี	เป้าหมายการดำเนินโครงการ
พ.ศ. 2563	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องที่ต้นทางเพิ่มขึ้น 2) ประชาชนที่มีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง 3) ประชาชนดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น 4) การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น
พ.ศ. 2564	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 40 2) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง 3) การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น
พ.ศ. 2565	<ol style="list-style-type: none"> 1) การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น 2) ร้อยละประชาชนที่มีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

2.1.9 โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสถานศึกษา ที่ดำเนินกิจกรรม ลด คัดแยก และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ การรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปลูกฝังจิตสำนึก การ ลด คัดแยกขยะ และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในสถานศึกษา สร้างระบบการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา ปลูกฝังลักษณะนิสัยรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียน เพื่อมุ่งสู่สถานศึกษาปลอดขยะอย่างแท้จริง ซึ่งโครงการฯ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก และได้รับการตอบรับจากสถานศึกษาเป็นอย่างดี โดยสามารถสรุปผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2561 - 2565 ดังนี้

ตารางที่ 2 - 2 สรุปผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนปลอดภัย พ.ศ. 2561 - 2565

ปี	ผลการดำเนินโครงการ
พ.ศ. 2561	<p>1) โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 405 โรงเรียน และโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 48 โรงเรียน และดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนปลอดภัยระดับประเทศ กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน</p> <p>2) โรงเรียนที่ผ่านเข้ารอบสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้ประมาณ ร้อยละ 32 และปริมาณขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของโรงเรียน จำนวน 1,222 ตันต่อปี มีครู และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนปลอดภัย 40,296 คน</p>
พ.ศ. 2562	<p>1) โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ 1,229 โรงเรียน โรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 34 โรงเรียน และโรงเรียนปลอดภัยได้รับคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน</p> <p>2) สามารถคัดแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ จำนวน 6.15 ตันต่อวัน จำนวน 10 โรงเรียน แบ่งเป็น กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน</p>
พ.ศ. 2564	<p>1) โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 1,634 โรงเรียน ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 66 โรงเรียน และโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 20 โรงเรียน</p> <p>2) สามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์รวมทั้งสิ้น 54,284.99 ตัน</p>
พ.ศ. 2565	<p>1) โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2,069 โรงเรียน คัดเลือกโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 80 โรงเรียน และดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนผ่านการนำเสนอผลงานออนไลน์คัดเลือกโรงเรียนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน แบ่งเป็น กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน</p> <p>2) ปริมาณขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดภัย และโรงเรียนปลอดภัย จำนวน 28,209.03 ตัน</p> <p>3) ร้อยละของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์/เพิ่มมูลค่า ร้อยละ 62.8</p>

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

2.1.10 โครงการถนนภูมิโลก

โครงการถนนภูมิโลกเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการชุมชน Like (ไร่) ขยะ ของบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ที่จังหวัดระยอง และขยายผลไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สุพรรณบุรี เพื่อส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมให้เด็กรุ่นใหม่ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง โดยการนำถนนโรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น แก้ว โดย ปี พ.ศ. 2564 - 2565 ได้รับการสนับสนุนโครงการจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ขยายผลไปยังโรงเรียนทั่วประเทศไทย

โดยในปี พ.ศ. 2565 หน่วยงาน/เครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) มีโรงเรียนที่ร่วมโครงการจำนวน 1,142 แห่ง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565)

บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ตระหนักถึงความสำคัญของหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) สอดคล้องกับการประกาศนโยบายภาครัฐให้ BCG (Bio - Circular - Green Economy) เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งจะเข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก รวมทั้งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดด้านการสร้างชุมชน และสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals) จึงต้องการผลักดันให้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเกิดขึ้นในภาคส่วนต่าง ๆ โดยสร้างความเข้าใจ และสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคสู่แนวปฏิบัติของเศรษฐกิจหมุนเวียน ภาคธุรกิจที่ทำหน้าที่กระจายสินค้าไปยังผู้บริโภค จะต้องคำนึงถึงการรวบรวมกลับเข้าสู่กระบวนการ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด และปลายทางเป็นส่วนของผู้บริโภคที่จำเป็นต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อในการพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเรียนรู้ถึงการคัดแยกขยะ เพื่อนำมาหมุนเวียนเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ เพื่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพครบวงจร

โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่จะบ่มเพาะประชากรคุณภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน ปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอย่างถูกวิธี และนำกลับมาใช้ประโยชน์ จนเกิดผลในเชิงพฤติกรรมที่สามารถขยายผลการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่ครอบครัวและชุมชน โดยทาง SCGC เล็งเห็นถึงจุดเริ่มต้นที่สำคัญนี้ จึงร่วมพัฒนาโมเดลต้นแบบการจัดการขยะตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในโรงเรียน โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องมากมาย อาทิ โครงการถุงนมกู้โลก ซึ่งปัจจุบันได้ขยายผลการดำเนินการไปยังพื้นที่ 17 จังหวัด ครอบคลุมกว่า 1,300 โรงเรียน โดยโครงการเกิดความสำเร็จในหลายด้าน สามารถส่งเสริมให้เยาวชนไทยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง หมุนเวียนถุงนมพลาสติกกลับเป็นวัตถุดิบ และแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน นำไปรีไซเคิลแปรรูปเป็นพลาสติกดีไซน์ เช่น แก้ว ใต๊ะ กระถางต้นไม้ เป็นต้น

ภาพที่ 2 - 13 โครงการถุงนมกู้โลก
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565

ตารางที่ 2 - 3 หน่วยงาน/เครือข่ายที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการถนนภูมิโลก

ผู้เข้าร่วมโครงการ	จำนวนที่เข้าร่วมโครงการ
ทสจ. และ สพป.	46
ทสจ.กาญจนบุรี	3
ทสจ.ชัยนาท	8
ทสจ.สมุทรสาคร เทศบาล	4
ทสจ.อ่างทอง	1
ทสจ.เพชรบูรณ์	10
ทสจ.เพชรบุรี	2
สพป.กาญจนบุรี เขต 1	15
สพป.กาญจนบุรี เขต 2	99
สพป.กาญจนบุรี เขต 3	8
สพป.กาญจนบุรี เขต 4	13
สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 1	5
สพป.ชัยนาท	151
สพป.นครปฐม เขต 1	62
สพป.นครปฐม เขต 2	111
สพป.นครสวรรค์ เขต 2	33
สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1	31
สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2	63
สพป.ปราจีนบุรี เขต 1	39
สพป.ปราจีนบุรี เขต 2	60
สพป.เพชรบุรี เขต 1	17
สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1	3
สพป.เพชรบูรณ์ เขต 2	16
สพป.เพชรบูรณ์ เขต 3	36
สพป.ลพบุรี เขต 1	35
สพป.ลพบุรี เขต 2	60
สพป.สมุทรปราการ เขต 1	15
สพป.สมุทรปราการ เขต 2	13
สพป.สมุทรสาคร	12
สพป.สระแก้ว เขต 1	34
สพป.อุทัยธานี เขต 1	8
สพป.อุทัยธานี เขต 2	13

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565

2.2 ข้อมูลทั่วไป และสถานการณ์ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2.2.1 สถานการณ์ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หมายถึง พลาสติกที่มีอายุการใช้งานสั้น แต่ใช้เวลาในการย่อยสลายมากกว่า 200 ปี ตัวอย่างพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น ถุงหูหิ้ว หลอด แก้วน้ำ ขวดน้ำ กล่องอาหาร เป็นต้น รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564 มีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้น 24.98 ล้านตัน หรือ 68,434 ตัน/วัน (ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 1 ปี พ.ศ. 2563 เกิดขึ้น 25.37 ล้านตัน) ภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2564 ยังอยู่ระดับที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 40 ของขยะมูลฝอยที่เข้าสู่สถานที่กำจัดยังคงมีการกำจัดแบบไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล สาเหตุจากปริมาณ และองค์ประกอบขยะมูลฝอยที่กำจัดยากมีเพิ่มมากขึ้น และข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง จากการประเมินพบว่า การใช้พลาสติกเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์ (Packaging) มีปริมาณมากที่สุด 2.32 ล้านตันหรือร้อยละ 38.02 ซึ่งบรรจุภัณฑ์พลาสติกเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ได้แก่ ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหูหิ้ว แก้ว ถ้วย ขาม ถาด กล่อง กล่องโฟม ซ้อน ส้อม มีด หลอด พลาสติกห่อหุ้มสินค้า พลาสติก และเกิดเป็นขยะพลาสติกหลังการบริโภคประมาณ 1.91 ล้านตัน (แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

เมื่อคนทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาขยะล้นโลก และขยะพลาสติกที่รั่วไหลลงสู่ทะเล กระแสรณรงค์กระตุ้นให้ผู้คนหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การรณรงค์ให้คนไทยลด ละ เลิก การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเริ่มเป็นที่รับรู้มากขึ้นในสังคมไทย ภาพของปลาทะเลจำนวนมากที่ต้องตายเพราะกินพลาสติก และผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์รายงานให้ทราบว่าห่วงโซ่สุดท้าย คือ ผู้บริโภคอาหารทะเลก็จะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากการบริโภคอาหารทะเลที่มีสารปนเปื้อนไมโครพลาสติก (พลาสติกขนาดเล็กที่แตกจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์)

ภาคประชาชนที่ตระหนักถึงปัญหาขยะพลาสติกร่วมกันจัดพื้นที่กิจกรรมรณรงค์ให้คนไทยเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กระตุ้นให้คนไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน เริ่มจากการปฏิเสธถุงพลาสติก เปลี่ยนมาพกถุงผ้า แก้วน้ำ หลอด หรือกล่องอาหาร เป็นต้น เกิดแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รณรงค์การ “ใช้ให้คุ้ม แยกให้เป็น ทิ้งให้ถูก” เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตลอดวงจรการผลิต การบริโภค และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภาคประชาชนยังเสนอให้ภาครัฐบรรจุหลักสูตรแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นภาคบังคับในทุกกระดับชั้น

ในส่วนของผู้ประกอบการได้ปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์จากพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดราคาให้กับลูกค้าที่นำภาชนะมาเอง สถานประกอบการหลายแห่งประกาศเป็นเขตปลอดโฟม และพลาสติก ส่วนมาตรการของภาคเอกชน อย่างห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ร่วมรณรงค์ให้ลูกค้านำถุงผ้ามาเอง งดแจกถุงพลาสติก และจูงใจด้วยคะแนนสะสม ส่วนผู้ผลิตสินค้าต้องพัฒนาสินค้าที่เอื้อต่อการรีไซเคิล และมีส่วนรับผิดชอบจัดการซากสินค้าเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน

ส่วนของภาครัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดตั้งคณะกรรมการการบริหารจัดการขยะพลาสติก และแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติก จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะทำงานด้านการพัฒนากลไกการจัดการพลาสติก คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และคณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์ขยะพลาสติก

ผลสรุปจาก Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 มี 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเลิกใช้ภายใน ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ (1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) (2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มี ส่วนผสมของสารอ็อกโซ (Oxo) และ (3) ไมโครบีด (Microbead) และเลิกใช้ภายใน ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ (1) ถูพลาสติกหิ้วขนาดความหนา < 36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และ (4) หลอดพลาสติก เป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 โดยจะมีการศึกษา และกำหนดเป้าหมายของพลาสติก ที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ และส่วนที่เป็นของเสียก็จะถูกนำไปกำจัดให้ถูกวิธี ได้แก่ การจัดการขยะพลาสติก ด้วยการเผาเป็นพลังงาน

2.2.2 การลดขยะพลาสติกจากรูทกิจส่งอาหารผ่านระบบออนไลน์ (Food Delivery)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ทำให้รัฐบาลดำเนิน มาตรการควบคุมป้องกันโรคระบาดทั้งการลือคดาวนในพื้นที่เสี่ยง การห้ามออกนอกเคหสถาน การจำกัด กิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้มีการใช้บริการส่งอาหารผ่านระบบออนไลน์ (Food Delivery) เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ การนำ บรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมาบรรจุอาหารมีความสะดวก รวดเร็ว และสามารถป้องกันการติดเชื้อ ส่งผลให้ปริมาณขยะพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมประชาสัมพันธ์ กรมอนามัย สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา สถาบันวิจัย สภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) บริษัท เดลิเวอรี่ ฮีโร่ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท วงใน มีเดีย จำกัด บริษัท แกร็บแท็กซี่ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท เวทีออคซ์ เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ลาลามูฟ อีซีแวน (ประเทศไทย) ลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการ บริการ Food Delivery โดย ปี พ.ศ. 2564 มีการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ MOU ดังนี้

1) การปรับแพลตฟอร์มให้มีเมนูทางเลือกไม่ให้มีการแจก หรือรับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งแบบ อัตโนมัติ ในแอปพลิเคชันการบริการส่งอาหาร

2) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วน

3) ผลการศึกษาวิจัยผู้บริโภคพฤติกรรม และทัศนคติต่อขยะพลาสติกจากการส่งอาหารผ่านบริการ Food Delivery โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชน จำนวน 479 คน แบ่งเป็น การสำรวจ ออนไลน์ 431 คน และออฟไลน์ 48 คน พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าร้านอาหารควรเปลี่ยนไปใช้ บรรจุภัณฑ์อื่นเนื่องจากกังวล เรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชื่นชมร้านอาหารที่มีความรับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อม เห็นด้วยที่แพลตฟอร์ม และร้านอาหาร ควรมีทางเลือกให้ผู้บริโภคสามารถลดขยะพลาสติก จากการสั่งอาหารแบบ Food Delivery ควรสนับสนุนให้ร้านอาหาร ลดการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ไม่จำเป็น หรือเปลี่ยนไปใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทน แม้ว่าจะเป็นการเพิ่มต้นทุน ภาคธุรกิจต้องมีความ จริงจังในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้ได้มากที่สุด เพื่อลดปัญหามลพิษจากขยะ และเห็นด้วย กับมาตรการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากการ บริการ Food Delivery

4) การสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกลุ่มผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพสลายตัวได้ ทางชีวภาพ (Compostable Bioplastics) ผ่านมาตรการทางภาษี เพื่อส่งเสริมบรรจุภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ ทางชีวภาพ ผลการดำเนินงานดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ และผู้ให้บริการ Food Delivery หันมา

ให้ความสำคัญกับปัญหาขยะพลาสติกในประเทศมากขึ้น ส่งผลให้การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ ถุงพลาสติก แก้วพลาสติก หลอดพลาสติก และกล่องโฟมบรรจุอาหาร ลดลง เฉลี่ยร้อยละ 20

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากบริการ Food Delivery ยังไม่สามารถลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น กล่องโฟมบรรจุอาหาร กล่องใส่ประเภท PE หรือแก้วพลาสติกแบบบางได้ทั้งหมด เนื่องจากต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนไปใช้วัสดุทดแทน ประเภทอื่น ๆ เช่น แก้วกระดาษ แก้วพลาสติกชีวภาพ กล่องชานอ้อย กล่องพลาสติกชีวภาพ และหลอดไบโอพลาสติกทดแทน ซึ่งจะมีราคาสูงกว่าบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหลายเท่า นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้านค้ายังมีความเคยชินในการแจกพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง บางส่วนยังไม่รับรู้มาตรการของภาครัฐเกี่ยวกับการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ดังนั้น ความสำเร็จในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการบริการ Food Delivery ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยกรมควบคุมมลพิษจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการดำเนินงานการสร้างแรงจูงใจ (Incentive) และกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลด คัดแยก และนำขยะพลาสติกจากธุรกิจส่งอาหารไปใช้ประโยชน์เพื่อลดปัญหาขยะพลาสติกต่อไป

2.3 นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาของโลกภายหลังปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) ตามที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) กำหนดขึ้น ซึ่งมีเป้าหมายของการพัฒนา 17 เป้าหมาย โดยวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs)) เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมาย คือ บรรลุการจัดการที่ยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใน ปี พ.ศ. 2573 และลดการผลิตของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่และการนำมาใช้ซ้ำ ภายใน ปี พ.ศ. 2573 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

2.3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการในประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน ใน 2 แผนย่อย ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

1) การสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมติดฉลากสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิต และการบริโภคอย่างยั่งยืน

2) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ปรับปรุงฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งทั้งระบบ โดยบริหารจัดการขยะ และของเสียที่ปล่อยลงสู่ทะเลทั้งระบบ และลดปริมาณของเสียโดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ลงสู่ทะเล

2.3.3 แผนปฏิรูปประเทศ

วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม ในประเด็นปฏิรูปที่ 1 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด

ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นย่อยต่าง ๆ ได้แก่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

ประเด็นย่อยที่ 1.1 ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยก และนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

ประเด็นย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการขยะทุกประเภทที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง โดยเฉพาะการอัพไซเคิลให้มีราคาสูง โดยเพิ่มมูลค่าเรื่องการออกแบบให้สะท้อน Environmental Value และเน้นตลาดที่เป็น High End

ประเด็นย่อยที่ 1.3 ลดการผลิต และการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก

ประเด็นย่อยที่ 1.4 ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชน ในการจัดการขยะอันตรายชุมชนตั้งแต่ต้นทาง

ประเด็นย่อยที่ 1.7 กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อจูงใจให้โรงงานจัดการมลพิษที่ต้นทาง

2.3.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นการวางกรอบทิศทาง การพัฒนาประเทศไทย ในระยะของแผนพัฒนาฯ มีจุดประสงค์ที่จะพลิกโฉมประเทศให้เท่าทัน และสอดคล้องกับพลวัต และบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อนำไทยไปสู่ประเทศที่มี “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” โดยการจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน มีความสอดคล้องในเป้าหมายที่ 3 วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco - Friendly Living) หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียน และสังคมคาร์บอนต่ำ โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

- ขยะได้รับการหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น ผ่านการปรับปรุงระบบการจัดการ รวมทั้งการแก้ไข หรือกำหนดกฎระเบียบที่จำเป็นเพิ่มเติม อาทิ การกำหนดมาตรการเชิงบังคับสำหรับการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การมีข้อกำหนดด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์พลาสติกให้เอื้อต่อการรีไซเคิล การพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบ รวมทั้งการแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้

- ผลิตภัณฑ์ที่มาจากวัสดุเหลือใช้ และมีการปล่อยคาร์บอนในปริมาณต่ำตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ได้รับการสนับสนุน ทั้งในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับการผลิต และมาตรการทางการเงิน การคลังเพื่อจูงใจผู้บริโภค

2.3.5 แผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ภายใต้วิสัยทัศน์ “ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน” โดยกำหนดเป้าหมาย “ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตร และสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม” และตัวชี้วัด “ร้อยละของประชาชนที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 10)” รวมทั้งได้กำหนดประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อน เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวไว้ 5 ประเด็น คือ (1) การส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน (3) การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (4) การเสริมสร้างความเข้มแข็ง

เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (5) การบริหารจัดการองค์กร โดยแบ่งแผนการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ คือ ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565 ระยะกลาง หรือ ระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575 และระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580 โดยสามารถสรุปตัวชี้วัด เป้าหมายและแผนการดำเนินงานตามประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2 - 4

ตารางที่ 2 - 4 ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
	ปี พ.ศ. 2561 - 2565	ปี พ.ศ. 2566 - 2570	ปี พ.ศ. 2571 - 2575	ปี พ.ศ. 2576 - 2580
ประเด็นสำคัญที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
เป้าหมาย : ประชาชนเลือกซื้อ และใช้สินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง				
1. ประเภทสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	จำนวนสินค้า และบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1,390 แห่ง	ประเภทสินค้า และบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25 จากปีฐาน (2565)	ประเภทสินค้า และบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 60 จากปีฐาน (2565)	ประเภทสินค้า และบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100 จากปีฐาน (2565)
2. ประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	จำนวนประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 270,533 คน	ประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25 จากปีฐาน (2565)	ประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น ร้อยละ 60 จากปีฐาน (2565)	ประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100 จากปีฐาน (2565)
ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน				
เป้าหมาย : ประเทศไทยเป็นสังคมปลอดขยะ Zero waste society				
1. ประชาชนมีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทาง ตามหลักการ 3Rs (ร้อยละ)	ประชาชนมีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทางตามหลักการ 3Rs ร้อยละ 70	ประชาชนมีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทางตามหลักการ 3Rs ร้อยละ 80	ประชาชนมีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทางตามหลักการ 3Rs ร้อยละ 90	ประชาชนมีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทางตามหลักการ 3Rs ร้อยละ 100
2. ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือเพิ่มมูลค่าไม่น้อยกว่า (ร้อยละ)	ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือเพิ่มมูลค่าไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50	ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือเพิ่มมูลค่าไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60	ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือเพิ่มมูลค่าไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือเพิ่มมูลค่าไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
	ปี พ.ศ. 2561 - 2565	ปี พ.ศ. 2566 - 2570	ปี พ.ศ. 2571 - 2575	ปี พ.ศ. 2576 - 2580
ประเด็นสำคัญที่ 3 การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน				
เป้าหมาย : เมืองมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับประเทศ และระดับอาเซียน ควบคู่ไปกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 618 เมือง	เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 2,472 เมือง	เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 5,122 เมือง	เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 7,772 เมือง
ประเด็นสำคัญที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ				
เป้าหมาย : ประเทศไทยเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ประชาชนมีความพร้อมในการตั้งรับ และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ				
องค์กรที่มีการดำเนินงานตามแผน ACE เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	องค์กรที่มีการดำเนินงานตามแผน ACE เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5	องค์กรที่มีการดำเนินงานตามแผน ACE เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10	องค์กรที่มีการดำเนินงานตามแผน ACE เพิ่มขึ้น ร้อยละ 15	องค์กรที่มีการดำเนินงานตามแผน ACE เพิ่มขึ้น ร้อยละ 20
ประชาชนที่มีระดับความตระหนัก ไม่น้อยกว่า 0.5 (ร้อยละ)	-	ประชาชน ร้อยละ 50 มีระดับความตระหนัก ไม่น้อยกว่า 0.5	ประชาชน ร้อยละ 70 มีระดับความตระหนัก ไม่น้อยกว่า 0.5	ประชาชน ร้อยละ 100 มีระดับความตระหนัก ไม่น้อยกว่า 0.5
ประชาชนที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ)	-	-	-	ประชาชน ร้อยละ 10 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ประเด็นสำคัญที่ 5 การบริหารจัดการองค์กร				
เป้าหมาย : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นองค์กรที่พร้อมรองรับภารกิจตามนโยบายระดับชาติ และนานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ				
1. การบริหารจัดการองค์กรสามารถสนับสนุนการทำงานทุกประเด็นสำคัญได้ (ร้อยละ)	- บุคลากรมีทักษะ และได้รับการพัฒนา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	- บุคลากรมีทักษะ และได้รับการพัฒนา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	- ร้อยละความสำเร็จของการสนับสนุนการดำเนินงานของ	- ร้อยละความสำเร็จของการสนับสนุนการดำเนินงานของ

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
	ปี พ.ศ. 2561 - 2565	ปี พ.ศ. 2566 - 2570	ปี พ.ศ. 2571 - 2575	ปี พ.ศ. 2576 - 2580
	- แผนบริหารทรัพยากรบุคคล 2 แผน	- ดำเนินการตามแผนบริหาร ทรัพยากรบุคคล ร้อยละ 80	ผู้บริหาร (นโยบาย/ข้อสั่งการ/ การติดตาม) ได้ 100%	ผู้บริหาร (นโยบาย/ข้อสั่งการ/ การติดตาม) ได้ 100%
2. ความสำเร็จของการ สนับสนุนการดำเนินงานของ ผู้บริหาร (นโยบาย/ข้อสั่งการ/ การติดตาม) ได้ (ร้อยละ)	- DEQP Digital Service Hub 1 ระบบ (ของกระบวนการทำงาน) - ข้อมูลที่มีการดำเนินการ เปลี่ยนเป็นดิจิทัล (Digital Transformation) ร้อยละ 10	- DEQP Digital Service Hub ครบ 100% (ของกระบวนการ ทำงาน) - ข้อมูลที่มีการดำเนินการ เปลี่ยนเป็นดิจิทัล (Digital Transformation) ร้อยละ 100 - ร้อยละความพึงพอใจของ ผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ร้อยละ 80	- การบริหารจัดการองค์การ สามารถสนับสนุนการทำงาน ทุกประเด็นสำคัญได้ 100%	- การบริหารจัดการองค์การ สามารถสนับสนุนการทำงาน ทุกประเด็นสำคัญได้ 100%

ที่มา : แผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2563), 2566

2.3.6 แผนแม่บทด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะและของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำแผนแม่บทด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะและของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณา โดยแผนดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้ขยะ และของเสียอันตรายได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน ภายใต้กรอบแนวคิดการจัดการมลพิษฯ ของประเทศไทยโดยใช้ (1) หลัก 3Rs ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หรือขยะเป็นทรัพยากร (Waste to Resources) (2) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) (3) การส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) และ (4) การส่งเสริมให้ผู้ผลิตมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยใช้หลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) โดยกำหนดตัวชี้วัดให้ขยะประเภทต่าง ๆ ทั้งขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการทั้งหมด โดยแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย มาตรการหลัก 3 ด้าน ครอบคลุมทั้งมาตรการระยะสั้น (พ.ศ. 2561 - 2565) และมาตรการระยะยาว (พ.ศ. 2566 - 2580) (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) ดังนี้

1) การป้องกันและลดพิษจากขยะ และของเสียอันตราย เช่น การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถใช้ซ้ำ และรีไซเคิลได้ง่าย การกำหนดเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการรีไซเคิล และวิธีการกำจัดบนบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ และมีการคัดแยกนำกลับมาใช้ประโยชน์ และกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมจำกัด และยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics)

2) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษจากการบำบัด กำจัดขยะ และของเสียอันตราย เช่น การปรับปรุง และฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะให้ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ การกำหนดให้มีกฎระเบียบ และหน่วยงานที่เอื้อต่อการให้เอกชนร่วมลงทุนด้านการจัดการขยะ การออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์บังคับใช้ให้มีระบบการจัดการของเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ (Emerging Wastes) เช่น Nano Waste

3) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษจากขยะ และของเสียอันตราย เช่น การกำหนดกฎระเบียบ/ข้อกำหนดด้านการลดการเกิดขยะ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จัดวางระบบการเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียมการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์กำจัดยาก ให้มีระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการจัดการขยะ ของเสียอันตรายจากชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากของเสียอุตสาหกรรม ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีในการจัดการซากแบตเตอรี่ไฟฟ้า โซลาร์เซลล์ ซากรถยนต์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ในประเทศ (Waste to Resources) รวมทั้งศึกษาวิจัยวัสดุทดแทนบรรจุภัณฑ์กำจัดยาก การจัดทำกฎหมาย การจัดการขยะของประเทศในลักษณะกฎหมายกลางครอบคลุมขยะทุกประเภท และความรับผิดชอบของทุกภาคส่วนตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้บริการ ผู้บริโภคผู้กำจัด และหน่วยงานกำกับดูแล ตลอดจนให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์กำจัดยาก

2.3.7 Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573

รัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก จึงจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารจัดการขยะพลาสติกภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายเลขานุการ จัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติกของประเทศ พ.ศ. 2561 - 2573 เพื่อใช้เป็นกรอบ และทิศทางการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ มีเป้าหมายสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ลำดับที่ 14 ว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเลิกใช้ภายใน ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ (1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) (2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมของสารอ็อกโซ (Oxo) และ (3) ไมโครพีด (Microbead) และเลิกใช้ภายใน ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว ขนาดความหนา < 36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียวทิ้ง) และ (4) หลอดพลาสติก และเป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 โดยจะมีการศึกษา และกำหนดเป้าหมายของพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ และส่วนที่เป็นของเสีย จะถูกนำไปกำจัดให้ถูกวิธี ได้แก่ การจัดการขยะพลาสติกด้วยการเผาเป็นพลังงาน

ส่วนกลไกการจัดการตาม Roadmap ประกอบด้วย 4 กลไก ได้แก่ (1) สร้างความรู้ และความเข้าใจ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการ (2) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ (3) ใช้เครื่องมือและกลไกที่เหมาะสม เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกภาคส่วน การเร่งออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) จัดทำฐานข้อมูลขยะพลาสติกของประเทศ โดยแบ่งระยะของการดำเนินงานตามแผนออกเป็น 2 ระยะ ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินการตาม Roadmap ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) โดยคาดการณ์ว่าจะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกที่ต้องนำไปกำจัดได้ประมาณ 0.78 ล้านตันต่อปี ช่วยประเทศประหยัดงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยได้ประมาณ 3,900 ล้านบาทต่อปี อีกทั้งยังช่วยประหยัดพื้นที่ฝังกลบได้ประมาณ 2,500 ไร่ และสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 1.2 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

2.3.8 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)

ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) มีเป้าหมายที่ 1 ให้ลด และเลิกใช้พลาสติกใช้แล้วทิ้ง 4 ชนิด คือ ถุงพลาสติกหูหิ้ว ความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร ไม่รวมถึงโฟมที่ใช้กันกระแทก ในภาคอุตสาหกรรม แก้วพลาสติกบาง แก้วพลาสติก ความหนาน้อยกว่า 100 ไมครอน หลอดพลาสติก ยกเว้นการใช้กรณีจำเป็น ได้แก่ การใช้ในเด็ก คนชรา ผู้ป่วย เป็นต้น และเป้าหมายที่ 2 การนำพลาสติกเป้าหมายกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพลาสติก เป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2565 ชนิดของพลาสติกที่นำกลับมาใช้หมุนเวียน ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว แบบหนา บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว ขวดพลาสติกทุกชนิด ฝาขวด แก้วพลาสติก ถาด กล่องอาหาร และช้อน ส้อม มีดพลาสติก ดังภาพที่ 2 - 14

ภาพที่ 2 - 14 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)

ที่มา : กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563

โดยทั้ง 2 เป้าหมายนี้ ตั้งเป้าให้สำเร็จภายใน พ.ศ. 2565 คาดว่าจะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ต้องกำจัดได้ประมาณ 0.78 ล้านตันต่อปี ประหยัดงบประมาณจัดการขยะมูลฝอยได้ประมาณ 3,900 ล้านบาทต่อปี ประหยัดพื้นที่รองรับพื้นที่ฝังกลบ และกำจัดขยะมูลฝอยพลาสติก ได้ประมาณ 2,500 ไร่ โดยการคัดแยกและนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่จะสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเทียบเท่าคาร์บอนไดออกไซด์ 1.2 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ในส่วนของมาตรการจะมุ่งเน้นการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิดตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การลด เลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค และการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยให้ความสำคัญกับการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ตามแนวทาง BCG Economy Model ที่รัฐบาลประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งการดำเนินการตามแผนนี้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนพร้อมด้วยหน่วยงานระดับพื้นที่ ระดับท้องถิ่น รวมถึงกลุ่มผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย องค์กรเอกชน และผู้บริโภค (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563)

เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นระบบและครบวงจรการดำเนินงานจึงครอบคลุมการจัดการตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การบริโภค การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการจัดการ ณ ปลายทาง ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

1) มาตรการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการป้องกันและควบคุมการเกิดของเสียตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต โดยการออกแบบ/ผลิตสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อม (Eco - Design) ลดปริมาณสารพิษในผลิตภัณฑ์ เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบต่อเสียที่เกิดจากสินค้าของตนเอง ผลักดันให้มีการปรับปรุงพัฒนา มาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ การพัฒนาระบบฉลากสิ่งแวดล้อม การพัฒนามาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมพลาสติก และมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลพลาสติกให้เป็นมาตรฐานเดียวกันที่สามารถ เชื่อมโยงทั้งประเทศ

2) มาตรการลด เลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการส่งเสริม การบริโภคที่ยั่งยืน โดยเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการบริโภคที่เหมาะสม โดยเฉพาะการลดเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่สามารถนำกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

3) มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค อาทิ การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับท้องถิ่นในการคัดแยกขยะมูลฝอย และการส่งเสริมพัฒนาระบบการนำพลาสติก กลับมาใช้ประโยชน์ด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) (กรมควบคุมมลพิษ, 2562)

โดยการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 1 ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม มีกลไกในการขับเคลื่อน ดังต่อไปนี้

1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกกับ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หรือการประชาสัมพันธ์ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ข้อมูลข่าวสารขององค์กรทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ และเอกชน

2) การสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินงานในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ได้แก่ หน่วยงานราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค

3) การใช้เครื่องมือ และกลไกต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ได้แก่

(1) มาตรการทางการเงินการคลัง โดยอาจเป็นเงินงบประมาณจากภาครัฐ และเอกชน ได้แก่ เงินลงทุนจาก ภาคเอกชน เงินกองทุนสิ่งแวดล้อมทั้งใน และต่างประเทศ และงบประมาณแผ่นดิน (2) การสร้างแรงจูงใจด้วย การให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ และการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์รวมทั้งเครื่องมือทางสังคม เพื่อสนับสนุนการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3) การสนับสนุนการวิจัยนวัตกรรม และเทคโนโลยี เกี่ยวกับระบบการจัดการ ระบบฐานข้อมูล นวัตกรรมในการจัดการขยะพลาสติกทั้งบนบก และทะเล (4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบการจัดการขยะ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการป้องกันขยะบกลงสู่ทะเล และ (5) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง หรือเร่งออกกฎระเบียบข้อบังคับ

1) ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)

ผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) โดยเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา ดังนี้

1.1) ผลการดำเนินงานตามมาตรการที่ 1 การลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด

(1) จัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติก มาตรฐานพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ และมาตรฐาน การตรวจสอบ และรับรองแห่งชาติ โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ดังนี้

(1.1) มาตรฐานการตรวจสอบ และรับรองแห่งชาติ การตรวจสอบย้อนกลับ การรีไซเคิล พลาสติก และการประเมินความสอดคล้อง และส่วนผสมรีไซเคิล (ข้อกำหนด)

(1.2) มาตรฐานการตรวจสอบ และรับรองแห่งชาติ ข้อตกลงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ขวดพลาสติก PET

(1.3) มาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมของ PCR (Post Consumer Recycled)

(1.4) มาตรฐานภาคสมัครใจผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ ได้แก่ ถุงพลาสติก สลายตัวได้ทางชีวภาพ หลอดพลาสติกสลายตัวได้แบบใช้ครั้งเดียวสำหรับอาหารและภาชนะ และเครื่องใช้ พลาสติกสลายตัวได้แบบใช้ครั้งเดียวสำหรับอาหาร

(1.5) มาตรฐานการตรวจสอบ และรับรองแห่งชาติ : แนวทางการใช้หลักการเศรษฐกิจ หมุนเวียนในองค์กร

(1.6) มาตรฐานการตรวจสอบ และรับรองแห่งชาติ : ระบบจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับ องค์กร

(2) การส่งเสริมสนับสนุนการนำพลาสติกในประเทศกลับไปเป็นวัตถุดิบเพื่อนำไปรีไซเคิล โดยการแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 295) พ.ศ. 2548 เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของ ภาชนะบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก กำหนดเงื่อนไขการอนุญาตการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากพลาสติก ชนิด Polyethylene Terephthalate (PET) และปรับปรุงข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานของภาชนะบรรจุภัณฑ์ ที่ทำจากพลาสติก โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

(3) การส่งเสริมสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการ ภาษีเพื่อส่งเสริมบรรจุภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ โดยกระทรวงการคลังออกพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 702) พ.ศ. 2563 กำหนดการลดหย่อน ภาษีจากการซื้อผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ การออกใบรับรองผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ ทางชีวภาพที่ผ่านหลักเกณฑ์แก่ผู้ผลิต (Converter) เพื่อให้ผู้ซื้อลำดับแรกที่ซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวตามประเภท ที่กรมสรรพากรกำหนด นำไปเป็นหลักฐานประกอบการยื่นขอลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นจำนวน 1.25 เท่า ของค่าใช้จ่ายที่ซื้อผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ ซึ่งในรอบบัญชี ปี พ.ศ. 2563 มีผู้ประกอบการใช้ สิทธิประโยชน์ทางภาษีจำนวน 14 ราย เป็นเงิน 18,334,022.84 บาท คิดเป็นภาษีที่รัฐลดหย่อนให้เป็นเงิน 3,666,805 บาท และมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2565 ให้ความเห็นชอบการ ขยายเวลามาตรการภาษี เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ ออกไปอีก 3 ปี ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 1 มกราคม - วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567

(4) การออกใบรับรองผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพภายใต้มาตรการภาษีเพื่อ ส่งเสริมบรรจุภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพที่ดำเนินการช่วงปีพ.ศ. 2563 - 2565 ให้กับผู้ประกอบการ เพื่อให้บริษัทผู้ซื้อใช้ประกอบการหักลดหย่อนภาษีนิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อผลิตภัณฑ์ พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ ร้อยละ 125 จำนวน 6 ราย เท่ากับ 70 ใบรับรอง ใช้เม็ดพลาสติกชีวภาพ ประมาณ 10,000 ตัน/ปี โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

(5) การสนับสนุนเงินลงทุนเพื่อการผลิตพลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

(5.1) การปรับปรุงมาตรการส่งเสริมการลงทุนในกิจการกลุ่ม BCG ได้แก่ กลุ่มพลาสติก ชีวภาพ(Bioplastics) กลุ่มพลาสติกรีไซเคิลเกรดอาหาร (Food - Grade Recycled Plastics)

(5.2) การส่งเสริมกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติกทั่วไปโดยมีเงื่อนไข ดังนี้ (1) ต้องมี กระบวนการขึ้นรูปพลาสติก และ (2) ต้องเป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่มีคุณสมบัติการใช้งานเฉพาะ เช่น ใช้งานกับ ไมโครเวฟได้ เป็นต้น

(5.3) ให้สิทธิและประโยชน์ยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักร และยกเว้นอากรวัตถุดิบผลิตเพื่อการส่งออก และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษี โดยได้อนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในกิจการเคมีภัณฑ์พลาสติกและกระดาษ จำนวน 16 โครงการ ซึ่งไม่เป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องลด หรือเลิกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทย ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด

(5.4) การส่งเสริมกิจการผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยมีเงื่อนไข คือ ต้องมีกระบวนการขึ้นรูปจากพลาสติก หรือพอลิเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้สิทธิและประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 5 ปี ยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักร และยกเว้นอากรวัตถุดิบผลิตเพื่อการส่งออก กิจการผลิตเคมีภัณฑ์หรือพอลิเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นรูปต่อเนื่องจากการผลิตพอลิเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(6) การวิจัยเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติก ดังนี้

(6.1) ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของพลาสติกชีวภาพประเภท Polylactic Acid (PLA) จากมันสำปะหลัง ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูก การแปรรูปขั้นต้น การแปรรูปเป็น PLA การขึ้นรูปเป็นบรรจุภัณฑ์เปรียบเทียบกับระหว่างบรรจุภัณฑ์จากพลาสติกชีวภาพ และพลาสติกจากฟอสซิล ดังนี้ (1) ขวด PET และขวด PLA (2) ถุงหิ้ว PE และถุง PLA และ (3) แก้วน้ำ PP และแก้วน้ำ PLA โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

(6.2) การศึกษาวิจัย และพัฒนาการผลิตเม็ดพลาสติกกรีไซเคิลคุณภาพสูง เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตเม็ดพลาสติกกรีไซเคิลคุณภาพสูง ชนิด Polyethylene Terephthalate (PET) และ Polyethylene (PE) ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมปลายทาง (ให้ได้คุณภาพสูงกว่าเกรด C) เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการผลิตพลาสติกกรีไซเคิลในประเทศ และลดการนำเข้าพลาสติกกรีไซเคิลจากต่างประเทศ โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

(7) การปฏิรูปผู้ประกอบการสู่อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ โดยดำเนินการ (1) พัฒนาทักษะกระบวนการผลิตพลาสติกชีวภาพให้ผู้ประกอบการจำนวน 15 ราย (2) เสริมสร้างความรู้ และพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรในอุตสาหกรรมจำนวน 60 ราย ผ่านระบบออนไลน์ (3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลองค์ความรู้ในพื้นที่ศักยภาพ 7 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ขอนแก่น และกรุงเทพมหานคร ผ่านระบบออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย มีผู้เข้าร่วม จำนวน 800 ราย โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

(8) การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco - Design) โดยจัดทำคู่มือการจัดอบรมให้ความรู้ การประกวด Plastics Award การประกวด Thailand Plastics Awards การพัฒนาหลักสูตรการออกแบบ Eco - Design และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติสถาบันพลาสติก กลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(9) การจัดทำฐานข้อมูล Material Flow of Plastics และศึกษาข้อมูลขยะพลาสติกบริเวณพื้นที่ลุ่มแม่น้ำของประเทศไทย โดยกรมควบคุมมลพิษ สถาบันพลาสติก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(10) การพัฒนาฐานข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมพลาสติก และอุตสาหกรรมชีวภาพ โดยพัฒนาฐานข้อมูลที่สำคัญของอุตสาหกรรมตามความต้องการของผู้ใช้ จำนวน 16 ฐาน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการทำ Material Flow of Plastics เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอุตสาหกรรม โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

(11) การพัฒนากฎหมายเพื่อลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดย คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก และขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม นำ (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้ง 5 ฉบับ ไปดำเนินการเพื่อห้ามโรงงานใช้สารเติมแต่งที่ทำให้เกิด กระบวนการออกซิเดชัน และก่อให้เกิดการแตกตัว (Oxo-Biodegradation) ในกระบวนการผลิตถุงพลาสติก การห้ามโรงงานอุตสาหกรรมผลิตโฟมสังเคราะห์หรือบรรจุอาหาร การกำหนดคุณภาพของถุงพลาสติกหิ้วที่ผลิต ในโรงงานที่จะให้ตั้ง หรือขยายต้องมีความหนาแน่นมากกว่า 36 ไมครอน การกำหนดคุณภาพของแก้วพลาสติกที่ ผลิตในโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยายต้องมีความหนาแน่นมากกว่า 100 ไมครอน และการห้ามตั้งโรงงานใหม่ หรือขยายโรงงานผลิตหลอดพลาสติก

1.2) ผลการดำเนินงานตามมาตรการที่ 2 การลด เลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค

(1) การเลิกใช้ถุงพลาสติกหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 มีเครือข่ายเข้าร่วมดำเนินการ รวมทั้งสิ้น 90 บริษัททั่วประเทศ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ

(2) การดำเนินกิจกรรมการลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ในตลาดสดเทศบาล จำนวน 7,000 กว่าแห่งทั่วประเทศ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเทศบาลทั่วประเทศ

(3) ออกประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง ห้ามนำภาชนะที่ทำด้วย โฟม และบรรจุภัณฑ์พลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียว (Single - Use Plastics) เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ พลาสติกหิ้วความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องบรรจุอาหารพลาสติก แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) หลอดพลาสติก และซองส้อมพลาสติก หากผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดตามมาตรา 20 ประกอบมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยกรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(4) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ในการปรับเปลี่ยน แนวคิดเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทดแทนการใช้พลาสติก ลดขยะมูลฝอยประเภทแก้วพลาสติก และหลอดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีร้านกาแฟเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 28 หน่วยงาน รวม 9,580 สาขา ทั่วประเทศ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับเครือข่ายสมาคมกาแฟไทย และผู้ประกอบการร้านกาแฟ

(5) การดำเนินโครงการมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ ให้หน่วยงานราชการทั่วประเทศดำเนินการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพื่อเป็นแบบอย่างให้ ภาคเอกชนและประชาชนโดยกรมควบคุมมลพิษ และหน่วยงานภาครัฐ 152 กรม และจังหวัด 76 จังหวัด

(6) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการหลีกเลี่ยงการบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานในเครือข่าย ดังนี้

(6.1) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อาทิ Facebook, YouTube, Infographic, Influencer (ศิลปิน ดารา นักร้อง นักแสดง Youtuber)

(6.2) พัฒนาระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E - Learning) หลักสูตรด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 17 หลักสูตร เชื่อมต่อกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

(6.3) พัฒนางานสิ่งแวดล้อมศึกษาตามแนวทางของอีโคสคูล (Eco - School) และสร้าง เครือข่ายความร่วมมือจำนวน 291 โรงเรียน

(6.4) การพัฒนาหลักสูตร Circular Economy และการจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน

(6.5) การจัดการอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และขยะพลาสติกในชุมชน

(7) การสร้างเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากกระดาษ และพลาสติกชีวภาพ ทางช่องทางออนไลน์ และออนไลน์ให้แก่กลุ่มลูกค้า โดยสมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย

1.3) ผลการดำเนินงานตามมาตรการที่ 3 การจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค

(1) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ภายใต้โครงการ “วน” ร่วมรณรงค์ รับบริจาคพลาสติกแข็ง และพลาสติกยืด โดยตั้งจุดรับคืนพลาสติก (Drop Point) นำกลับไปรีไซเคิล หรือเพิ่มมูลค่ากลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling) โดยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทุกกระทรวง ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ สถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย) โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย

(2) โครงการมีวิเศษ x วน จัดเก็บและรวบรวมถุงพลาสติก และบรรจุภัณฑ์ประเภทฟิล์ม โดยตั้งจุดรับพลาสติก “ถังวนถุง” จำนวนมากกว่า 350 จุด มีองค์กรที่เข้าร่วมมากกว่า 40 ราย มีเครือข่ายผู้ประกอบการรีไซเคิล 7 ราย มีการจัดทำแอปพลิเคชัน มีวิเศษ x วน โดยกลุ่ม PPP Plastics

(3) การส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาระบบการนำพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบ Circular Economy ดังนี้ (1) โครงการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนพื้นที่กรุงเทพฯ : นำร่องในพื้นที่เขตคลองเตย และเขตปทุมวัน (2) โครงการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนจังหวัดระยอง (3) โครงการ Upcycling by GC (4) โครงการ Recycled Plastics in Roads Study และ (5) โครงการทำไม้เทียมหรือผลิตภัณฑ์เพื่อการก่อสร้างจากขยะพลาสติกเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว โดยกลุ่ม PPP Plastics

(4) การพัฒนา และยกระดับอุทยานแห่งชาติปลอดขยะ (Zero Waste National Park) เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และการจัดการขยะอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ อาทิ การออกแบบอาคารรองรับขยะมูลฝอยในอุทยานแห่งชาติที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง การประกวดออกแบบถังขยะในอุทยานแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคัดแยกขยะ โครงการถนนสีเขียวจากการ Upcycling บรรจุภัณฑ์กาแฟเขาช่อง และขยะพลาสติกผ่านแคมเปญ “ทำไม้ทิ้งกับกาแฟเขาช่อง” การจัดแคมเปญ “ทำไม้ทิ้งกับกาแฟเขาช่องซีซั่น 2 เก็บแยกแลกดีม” โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชร่วมกับภาคเอกชน

(5) การพัฒนาแนวทางการสร้างประโยชน์จากขยะพลาสติก ได้แก่ การนำขยะพลาสติกที่ไม่มีมูลค่ามาช่วยเสริมความแข็งแรงของถนนยางมะตอย นำมาพัฒนาเป็นไม้เทียม นำขยะทะเลมาแปรรูปเป็นวัสดุติบในการทำเสื้อ โดยกลุ่ม PPP Plastics

(6) การส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิล โดย (1) การจัดทำคู่มือ “แนวทางปฏิบัติที่ดีในการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับร้านรับซื้อของเก่า” เพื่อให้ผู้ประกอบการร้านรับซื้อของเก่าใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบและปรับปรุงร้านรับซื้อของเก่า และ (2) การจัดทำหลักสูตรพัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการร้านรับซื้อของเก่าให้มีมาตรฐานสูงขึ้น โดยกรมควบคุมมลพิษ และหน่วยงานเครือข่าย

(7) การเสนอมาตรการกำกับกรณำเข้าเศษพลาสติก และมาตรการลดผลกระทบจากการห้ามนำเข้าเศษพลาสติก เพื่อสนับสนุนการใช้เศษพลาสติกภายในประเทศเป็นวัสดุติบในโรงงาน รวมทั้งมีการพัฒนาแพลตฟอร์ม “อีโรว์ รีไซเคิล” by Green2Get เพื่อเป็นตลาดกลางในการซื้อ - ขายเศษพลาสติก โดยกรมควบคุมมลพิษร่วมกับเจ้าของเพจเฟซบุ๊ก “ลุงซาเล้งกับขยะที่หายไป” และสมาคมซาเล้งและ ร้านรับซื้อของเก่า

(8) การกำหนดค่าจำกัดความ คำว่า “ขยะพลาสติก” และ “เศษพลาสติก” เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจำแนก ควบคุม และตรวจสอบการนำเข้า - ส่งออกเศษพลาสติก โดยกรมควบคุมมลพิษ

(9) ออกประกาศกรมศุลกากรที่ 59/2564 ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2564 เพื่อกำหนดเงื่อนไขการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศเข้าไปในเขตปลอดอากร ได้แก่ (1) ชนิดของเศษพลาสติก (2) วัตถุประสงค์ในการนำเข้ามาเพื่อผลิต และส่งออกไปนอกราชอาณาจักร และ (3) ตรวจสอบ พิจารณาอนุมัติปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกให้สอดคล้องกับกำลังการผลิตของผู้ประกอบการ โดยกรมศุลกากร

(10) การสำรวจปริมาณไมโครพลาสติก และโลหะหนักในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล โดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

(11) การดำเนินโครงการ “ขยะคีนฝึ่ง ทะเลสวยด้วยมือเรา” เรือประมงมีการเก็บขยะคีนฝึ่งทั้งหมดที่นำไปใช้อุปโภคบริโภคในเรือ และเก็บขยะจากทะเล จำนวนกว่า 270,000 กิโลกรัม โดยเป็นขยะพลาสติกกว่า 170,000 กิโลกรัม โดยกรมประมง

(12) มาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งบริเวณชายหาด โดยห้ามสูบบุหรี่หรือทิ้งก้นบุหรี่บริเวณชายหาด เว้นแต่ในบริเวณพื้นที่หรือในสถานที่ที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานราชการได้จัดไว้ ห้ามเททิ้งขยะของเสีย ขยะมูลฝอย หรือวัสดุที่มีลักษณะเป็นพลาสติก โฟม ของเสีย กระจก เศษอาหาร หรือผ้าใยสังเคราะห์ สิ่งปฏิกูล สารแขวนลอย คราบน้ำมัน สารปนเปื้อน มูลสัตว์ ซากสัตว์ มลภาวะ หรือสิ่งต่าง ๆ โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(13) การบริหารจัดการขยะทะเล เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะ และบรรเทาผลกระทบของขยะทะเลที่จะสร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง โดยการจัดทำมาตรการลดปริมาณขยะประกอบด้วย (1) มาตรการชุมชนชายฝั่ง (2) มาตรการชุมชนปากแม่น้ำริมคลอง (3) มาตรการกลุ่มเรือประมงพื้นบ้าน (4) มาตรการกลุ่มเรือประมงพาณิชย์ (5) มาตรการผู้ประกอบการท่องเที่ยวทะเลและชายฝั่ง (6) มาตรการผู้ประกอบการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และเกาะ และ (7) มาตรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน

2) ผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)

2.1) เป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย 4 ชนิด ด้วยการใช่วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 100 ภายในปี 2565 ได้แก่

- (1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว ความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน
- (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร ไม่รวมถึงโฟมที่ใช้กันกระแทกในภาคอุตสาหกรรม
- (3) แก้วพลาสติก ความหนาน้อยกว่า 100 ไมครอน
- (4) หลอดพลาสติก ยกเว้นการใช้กรณีจำเป็น ได้แก่ การใช้ในเด็ก คนชรา ผู้ป่วย

เป้าหมายที่ 2 การนำพลาสติกเป้าหมายภายในประเทศกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพลาสติกเป้าหมาย ภายในปี พ.ศ. 2565 โดยพลาสติกเป้าหมาย 7 ชนิด ได้แก่

- (1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว (HDPE, LLDPE, LDPE, PP)
- (2) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LLDPE, LDPE)
- (3) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด)
- (4) ฝาขวด

- (5) แก้วพลาสติก
- (6) ถาด/กล่องอาหาร
- (7) ซ้อน/ส้อม/มีด

2.2) ผลการบรรลุเป้าหมาย

จากการประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการฯ จนถึงปี พ.ศ. 2564 ร่วมกับสถาบันพลาสติก โดยใช้ฐานข้อมูล Material Flow of Plastics สรุปได้ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2564 สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 42 (เมื่อเทียบกับข้อมูลปีฐาน) โดยลด (1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว ความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน ลดได้ร้อยละ 43 (2) หลอดพลาสติก ลดได้ร้อยละ 33 (3) แก้วพลาสติก ความหนาน้อยกว่า 100 ไมครอน ลดได้ร้อยละ 32 และ (4) กล่องโฟมบรรจุอาหาร ลดได้ร้อยละ 20

เป้าหมายที่ 2 การนำพลาสติกเป้าหมายภายในประเทศกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในปี พ.ศ. 2564 สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 25 (เมื่อเทียบกับข้อมูลปีฐาน) ผลิตภัณฑ์ที่นำกลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) รองลงมา คือ บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว ถุงพลาสติกหูหิ้ว แก้วพลาสติก ฝาขวด ถาด/กล่องอาหาร โดยผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ซ้อน ส้อม และมีด

ตารางที่ 2 - 5 สรุปผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)

ตัวชี้วัด และเป้าหมาย	ข้อมูลปีฐาน 2562	ค่าเป้าหมาย/ผลการดำเนินการ		
		2563	2564	2565
1. การลด เลิกใช้พลาสติก ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ร้อยละ 100	ร้อยละ 50	ร้อยละ 75	ร้อยละ 100
ผลรวมการลด และเลิกพลาสติก 4 ชนิด	384,024 ตัน	ลดลงร้อยละ 37 (142,621 ตัน)	ลดลงร้อยละ 42 (160,176 ตัน)	-
1.1 ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาด ความหนา < 36 ไมครอน	342,522 ตัน	ลดลงร้อยละ 38 (131,555 ตัน)	ลดลงร้อยละ 43 (148,699 ตัน)	-
1.2 กล่องโฟมบรรจุอาหาร	15,176 ตัน	ลดลงร้อยละ 10 (1,518 ตัน)	ลดลงร้อยละ 20 (3,035 ตัน)	-
1.3 แก้วพลาสติกขนาด ความหนา < 100 ไมครอน	22,679 ตัน	ลดลงร้อยละ 36 (8,227 ตัน)	ลดลงร้อยละ 32 (7,230 ตัน)	-
1.4 หลอดพลาสติก	3,647 ตัน	ลดลงร้อยละ 36 (1,321 ตัน)	ลดลงร้อยละ 33 (1,212 ตัน)	-
2. การนำพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	ร้อยละ 100	ร้อยละ 30	ร้อยละ 40	ร้อยละ 50
ผลรวมการนำขยะพลาสติก 7 ชนิด กลับมาใช้ประโยชน์	1,390,865 ตัน	ร้อยละ 25 (351,800 ตัน)	ร้อยละ 25 (352,916 ตัน)	-
2.1 ขวดพลาสติก (ทุกชนิด)		281,431 ตัน	276,969 ตัน	-

ตัวชี้วัด และเป้าหมาย	ข้อมูลปีฐาน 2562	ค่าเป้าหมาย/ผลการดำเนินการ		
		2563	2564	2565
2.2 บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว		45,312 ตัน	51,227 ตัน	-
2.3 ถุงพลาสติกหูหิ้ว (HDPE LLDPE LDPE PP)		11,920 ตัน	10,951 ตัน	-
2.4 แก้วพลาสติก		7,529 ตัน	8,048 ตัน	-
2.5 ฝาขวด		4,698 ตัน	4,442 ตัน	-
2.6 ถาด/กล่องอาหาร		910 ตัน	1,279 ตัน	-
2.7 ซ้อน/ส้อม/มีด		0	0	-

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2565

2.3.9 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก และขยะอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นกรอบ และทิศทางการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ อย่างบูรณาการ ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการภายหลังการบริโภค เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางบก และทะเล ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน ส่งเสริมรณรงค์ประชาสัมพันธ์การจัดการขยะพลาสติก และการพัฒนารูปแบบการใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติก (Business Model) ทั้งในระดับพื้นที่ และในระดับองค์กร

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ต้องการยกระดับการบริหารจัดการขยะพลาสติกให้ดีขึ้น และขับเคลื่อนการดำเนินงานในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 โดยให้ความสำคัญกับการจัดการที่ต้นทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันการเกิดขยะพลาสติก ตั้งแต่การออกแบบ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco - Design) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ซ้ำ และเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง มุ่งเน้นการนำมาตรการหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) มาใช้ในการจัดการบรรจุภัณฑ์พลาสติก เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุด ทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material Recovery) และพลังงาน (Energy Recovery) เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (Final Disposal) โดยมีเป้าหมายการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และ (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก

เป้าหมายที่ 2 ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป้าหมายเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถูพลาสติกหุ้ม และ (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก

เป้าหมายที่ 3 ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายใน ปี พ.ศ. 2570

เป้าหมายที่ 4 มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติกตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ

เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นระบบ และครบวงจรการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ใช้หลักการจัดการขยะพลาสติกตลอดวงจร ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค การจัดการขยะพลาสติกภายหลังการบริโภค และการจัดการขยะพลาสติกในทะเล ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้

1) การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดกลุ่ม และกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติกโดยพิจารณาจากปริมาณการรวบรวม (Collection) นำกลับมาใช้ประโยชน์ และศักยภาพในการนำกลับมารีไซเคิล (Recyclability Rate) กำหนดให้มีหลักเกณฑ์ มาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติก และยกระดับให้เป็นมาตรฐานเชิงบังคับ

2) การลดขยะพลาสติกในขั้นตอนการบริโภค โดยดำเนินการต่อเนื่อง และขยายผลให้ผู้ประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า และร้านสะดวกซื้อ ขนาดใหญ่ และในพื้นที่ท้องถิ่น (Local Brand) สนับสนุน การลดขยะพลาสติก ผนวกสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการอาหารและเครื่องดื่ม และสร้างความร่วมมือ กับตลาดสดของส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขยายผลไปยังตลาดเอกชน รวมถึงร้านค้า ในตลาดสนับสนุนการลดขยะพลาสติก รวมถึงการขอความร่วมมือให้ประชาชนสนับสนุนการลดขยะพลาสติก

3) การจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นคัดแยกขยะจากบ้านเรือน อาคาร สำนักงาน ตามรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับวิธีการกำจัดที่ปลายทาง และต้องสร้างความเข้าใจกับ ประชาชนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ต้องนำกลับเข้าระบบรีไซเคิล

4) การจัดการขยะพลาสติกในทะเล ป้องกันการเกิดขยะพลาสติกในทะเล โดยสำรวจพื้นที่ระบบเก็บ ขนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริเวณริมฝั่งคลอง ริมแม่น้ำ และริมชายฝั่งทะเลในพื้นที่ 23 จังหวัด ที่ทำให้ ขยะพลาสติกหลุดรอดลงสู่ทะเล และเพิ่มระบบการเข้าถึงพื้นที่ วางระบบคัดแยก รวบรวม และการจัดการขยะ พลาสติกและขยะประเภทอื่น สำหรับเรือท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว และต้องนำมากำจัดบนฝั่งตามที่กำหนด รวมถึงการวางระบบในการป้องกัน จัดเก็บ ขยะพลาสติกและนำส่งไปจัดการสำหรับขยะพลาสติก ที่หลุดรอดลงสู่ทะเล เช่น ติดตั้งทุ่นดักขยะบริเวณปากแม่น้ำ การเก็บขยะตกค้างในทะเล และบริเวณชายฝั่ง

2.3.10 นโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model)

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 เห็นชอบให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio - Circular - Green Economy: BCG Model) โมเดลเศรษฐกิจ สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายใต้ BCG Model จะครอบคลุม 4 เป้าหมาย ได้แก่ เกษตรและอาหาร พลังงาน และเคมีชีวภาพ การแพทย์ และสุขภาพ รวมถึง การท่องเที่ยว โดยเศรษฐกิจหมุนเวียนจะถูกนำไปใช้กับทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งจะเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่าใน 3 เรื่อง คือ การใช้งานผลิตภัณฑ์เต็มวงจร (Reuse, Refurbish, Sharing) การแปรสภาพ เพื่อกลับมาใช้ใหม่ (Recycle, Upcycle) และการออกแบบผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสีย น้อย ที่สุด (Zero Waste) เช่น การใช้เทคโนโลยีการจัดการขยะที่เหมาะสมกับลักษณะของขยะชุมชน หาแนวทาง การใช้ประโยชน์จากขยะครบวงจร และสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมขยะเป็นศูนย์ นอกจากนี้ ยังเสนอให้มี

การสร้างแพลตฟอร์มบ่มเพาะธุรกิจที่พัฒนานวัตกรรมสีเขียว ตลอดจนใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาประเมินวิเคราะห์ระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงระบบการผลิตหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมครอบคลุมตั้งแต่ “ยอดปิรามิด” ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่มีความพร้อมสูง มีกำลังลงทุนในเทคโนโลยี พร้อมรับความเสี่ยง สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูง และจะเป็นกำลังสำคัญของเศรษฐกิจไทยในอนาคตจนถึง “ฐานปิรามิด” ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการ เกษตรกร หรือภาคชุมชน ที่ใช้เทคโนโลยีไม่สูง แต่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก และเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายย่อย ผู้ประกอบการ SMEs หรือชุมชน

ทั้งนี้ ในส่วนของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) จะมุ่งเน้นการคงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดการสร้างของเสียให้เกิดขึ้นในปริมาณที่ต่ำที่สุด ให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิต และบริโภค ด้วยการนำวัสดุที่ผ่านการผลิต และบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ อาทิ การเปลี่ยนกากมันสำปะหลังจากกระบวนการผลิตแป้งมาผลิตเป็นพลังงาน เช่น เอทานอล หรือก๊าซชีวภาพ เมื่อบูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) กับการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่าควบคู่ไปกับการรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ก็จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจไทยเป็นเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่สมบูรณ์เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาที่สมดุลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ความยั่งยืน และความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล (ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว, 2561)

2.3.11 มาตรการลดขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งแล้วทิ้งในต่างประเทศ

จากสถานการณ์การผลิต และใช้พลาสติกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 มีการผลิตพลาสติกมากกว่า 8.3 พันล้านตันหรือเฉลี่ยปีละ 300 ล้านตัน (Geyer, Jambeck & Law, 2017) ด้วยคุณสมบัติของพลาสติกที่มีน้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่นสูง และราคาถูก ทำให้มีการใช้พลาสติกในผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย โดยพลาสติกมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ผลิตขึ้นใช้ในชีวิตประจำวันเป็นประเภทใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง (Single - Use Plastics) ซึ่งมีอายุการใช้งานสั้น และทำให้เกิดการใช้พลาสติกมากเกินความจำเป็น ทั่วโลกจึงกำลังประสบปัญหาหมอกพิษจากขยะพลาสติกโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีระบบจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ นักวิจัยคาดการณ์ว่าขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นทั่วโลก มีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ (รีไซเคิล) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79) สะสมในแหล่งฝังกลบหรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมบนบกและในทะเล (Geyer, Jambeck & Law, 2017)

งานวิจัยของ Jambeck et al. (2015) ได้คาดการณ์ปริมาณขยะพลาสติกที่ไหลสู่ทะเลซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณสูงถึง 13 ล้านตันต่อปี เทียบเท่ารถบรรทุก 1 คันขนขยะพลาสติกทิ้งลงทะเลทุก ๆ 1 นาที เนื่องจากพลาสติกจัดเป็นวัสดุที่ย่อยสลายตามธรรมชาติได้ยาก ใช้เวลานานหลายร้อยปี ทำให้ปริมาณขยะพลาสติกสะสมในทะเลเพิ่มจำนวนขึ้น กระจายที่ก้นทะเล และเป็นแพขยะขนาดใหญ่ลอยในมหาสมุทร และถึงแม้ว่าพลาสติกจะย่อยสลายยากแต่พลาสติกสามารถแตกตัวกลายเป็นไมโครพลาสติก มีงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์จำนวนมากที่รายงานผลกระทบของไมโครพลาสติกต่อระบบนิเวศ และสิ่งมีชีวิตในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ (GESAMP, 2015) ทำให้สหประชาชาติ และรัฐบาลทั่วโลกตื่นตัว และพยายามลด ละ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งแล้วทิ้ง ดังจะเห็นได้จากโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Program: UNEP) กำหนดให้วันสิ่งแวดล้อมโลก (World Environmental Day)

เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เป็นวันแห่งการต่อสู้กับมลพิษพลาสติก (Beat Plastic Pollution) โดยรณรงค์ให้ปฏิเสธการใช้พลาสติกชนิดนี้

ประเด็นปัญหาขยะพลาสติกนับเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยเช่นกัน โดยในแต่ละปีประเทศไทยมีการผลิต และใช้ถุงพลาสติกกว่า 45,000 ล้านใบ ในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะพลาสติกประเภทถุงพลาสติกหูหิ้ว อยู่ที่ 517,054 ตัน แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง 241,233 ตัน หลอดพลาสติก 3,873 ตัน กล่องโฟมบรรจุอาหาร 29,248 ตัน (คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก, 2561)

จากรายงานของ UNEP (UNEP, 2018a) เครื่องมือเชิงนโยบายที่ภาครัฐนำมาใช้ในการควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติก แบ่งได้เป็น 3 แนวทาง แนวทางที่ 1 เครื่องมือกำกับควบคุม นั่นคือ การออกกฎหมายห้ามผลิตและใช้ (Ban) แนวทางที่ 2 เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ โดยการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียม ซึ่งอาจจัดเก็บที่ผู้ผลิต ผู้ค้าปลีกหรือผู้บริโภค และแนวทางที่ 3 ผสมผสานเครื่องมือกำกับควบคุม และเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 - 6 เครื่องมือเชิงนโยบายในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติก

เครื่องมือเชิงนโยบาย		คุณลักษณะ
เครื่องมือกำกับควบคุม	ห้าม (Ban)	ห้ามการผลิต และใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียว อาจจะมีข้อยกเว้นเฉพาะบางผลิตภัณฑ์หรือหลายประเภท เช่น ถุงพลาสติกโฟมบรรจุอาหาร มาตรการห้ามอาจจะเป็นห้ามทั้งหมดหรือบางส่วน เช่น ห้ามใช้ถุงพลาสติกชนิดบางที่มีความหนาน้อยกว่า 30 ไมครอน เป็นต้น
เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ โดยการเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียม	เก็บที่ผู้ผลิต	จัดเก็บภาษีที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าถุงพลาสติก หากจะให้ภาษีมี่ประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อัตราภาษีนั้นจะต้องถูกผ่อนถ่ายจากผู้ผลิตไปยังผู้จัดจำหน่ายอย่างเต็มที่ เพื่อให้ผู้จัดจำหน่ายเก็บเงินจากผู้บริโภคที่ต้องการถุงพลาสติก หรือให้รางวัลหรือคืนเงินแก่ผู้บริโภคที่ไม่รับถุงพลาสติก เพื่อส่งเสริมการใช้ถุงที่ใช้ซ้ำได้
	เก็บที่ผู้ค้าปลีก	จัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกกับผู้ค้าปลีก แต่ผู้ค้าปลีกไม่ต้องผ่อนถ่ายต้นทุนภาษีไปยังผู้บริโภค
	เก็บที่ผู้บริโภค	ให้ผู้บริโภคที่มีความต้องการใช้ถุงพลาสติกจ่ายภาษี หรือค่าธรรมเนียม ณ จุดขาย โดยกฎหมายกำหนดอัตราค่าถุงพลาสติก
ผสมผสานเครื่องมือกำกับควบคุม และเศรษฐศาสตร์	ห้าม และเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียม	ผสมผสานระหว่างข้อห้าม และภาษี/ค่าธรรมเนียม เช่น กำหนดข้อห้ามการใช้ถุงพลาสติกชนิดบาง และให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกที่หนาขึ้น

ที่มา : UNEP (2018a)

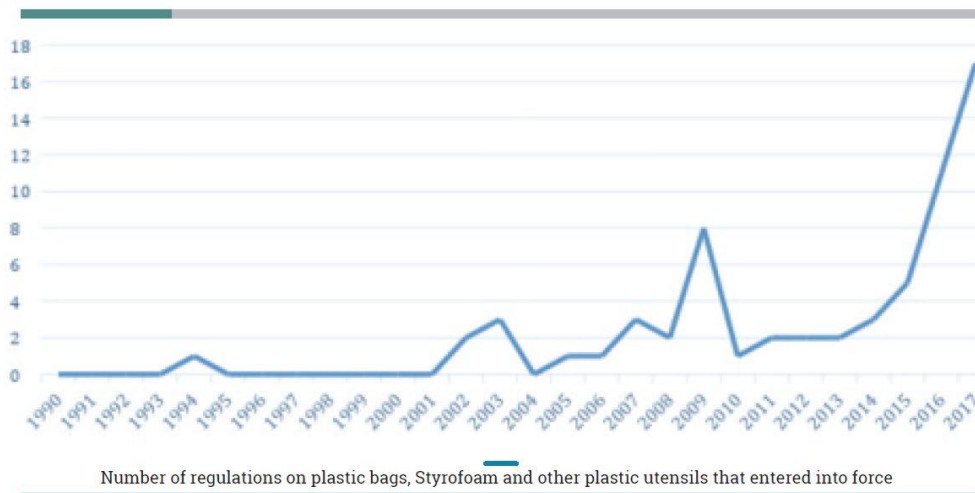
มาตรการห้ามใช้ (Ban) เป็นที่นิยมในกลุ่มประเทศแอฟริกา และบางประเทศในเอเชีย ส่วนใหญ่จะห้ามร้านค้าปลีกให้ถุงพลาสติกแก่ผู้บริโภค ณ จุดขาย มีประสิทธิภาพอย่างมากในแง่การลดปริมาณถุงพลาสติก โดยการหยุดพฤติกรรมผู้บริโภคด้วยการตัดทางเลือกของการได้รับถุงพลาสติก (Carrigan et al., 2011) อย่างไรก็ตาม มาตรการห้ามใช้มีแนวโน้มที่จะถูกต่อต้าน เนื่องจากเป็นมาตรการที่จำกัดเสรีภาพของผู้บริโภค หากไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และไม่มีทางเลือกของวัสดุอื่นที่ต้นทุนต่ำ อาจทำให้เกิดการลักลอบใช้ถุงพลาสติกได้

ส่วนมาตรการทางภาษี หรือค่าธรรมเนียม มาจากแนวคิดเรื่องต้นทุนสิ่งแวดล้อมของถุงพลาสติก ซึ่งการแจกถุงพลาสติกฟรีเท่ากับต้นทุนสิ่งแวดล้อมยังมิได้ถูกนำมาคิดรวมในราคาถุงพลาสติก ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากถุงพลาสติกโดยการเพิ่มต้นทุนสิ่งแวดล้อมเข้าไปในราคาถุงพลาสติก ผ่านการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียม ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle) การเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมสามารถเก็บเงินกับถุงประเภทใดก็ได้ ไม่จำกัดเฉพาะถุงพลาสติก โดยมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวมุ่งหวังที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค (Modify Behavior) มากกว่าควบคุมพฤติกรรม (Regulate Behavior) เช่น มาตรการห้ามใช้ (Ban)

โดยทั่วไปการเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมจัดเก็บ ณ จุดขาย เมื่อผู้บริโภคต้องจ่ายค่าถุงพลาสติกที่คิดรวมต้นทุนสิ่งแวดล้อม จะช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการนำถุงที่ใช้ซ้ำได้มาซื้อของ เพื่อที่จะไม่ต้องจ่ายค่าถุงพลาสติก ส่งผลให้ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลดลง

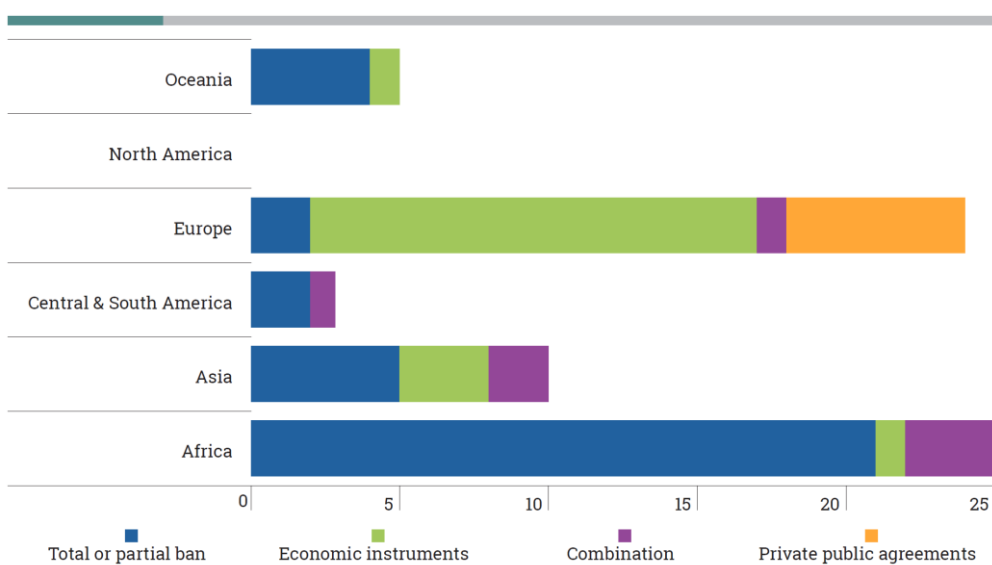
มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมนี้มีประสิทธิภาพค่อนข้างมาก เนื่องจากผู้บริโภคจะเกิดความรู้สึกการกลัวความสูญเสีย (Loss Aversion) เงินที่ตัวเองมีมากกว่าความต้องการได้รับในอัตราที่เท่ากัน Homonoff (2013) พบว่า การเก็บเงินค่าถุงพลาสติก ณ จุดขายมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้โบนัส หรือแต้มรางวัลเมื่อไม่รับถุงพลาสติก ในอีกแง่หนึ่ง Rivers et al. (2017) เห็นว่า การเก็บค่าธรรมเนียมเพียงเล็กน้อย แต่ให้เห็นชัดเจนว่าเป็นค่าถุงพลาสติกนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสะกด (Nudge) อย่างหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนทางเลือกของผู้บริโภค (Choice Architecture) ให้เลี่ยงการรับถุงพลาสติกใบใหม่ ส่วนมาตรการรณรงค์เชิงสมัครใจให้ผู้บริโภคนำถุงผ้ามาซื้อของ พบว่า ได้ผลน้อยมาก เนื่องจากลูกค้ามีความเคยชินต่อการได้รับถุงพลาสติก/ถุงกระดาษฟรีจากร้านค้า (Sharp et al., 2010)

ในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้ถุงพลาสติก และโพลทั่วโลกนั้น จากการรวบรวมข้อมูลของ UNEP (2018a) พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีรัฐบาลระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นออกกฎหมาย เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก และโพลบรรจุอาหาร โดยจำนวนกฎหมายที่ประกาศใช้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นผลจากการออกระเบียบควบคุมการใช้ถุงพลาสติกของสหภาพยุโรป (EU Directive 2015/720) ซึ่งกระตุ้นให้รัฐสมาชิกกำหนดเป้าหมายในการลดการใช้ หรือให้ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้วชนิดบาง (ดังภาพที่ 2 - 15) อีกสาเหตุหนึ่งมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ของประเทศอื่น ๆ ในการออกมาตรการควบคุมพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทั้งนี้ UNEP (2018a) คาดการณ์ว่า จะมีรัฐบาลที่ออกกฎหมายจำกัดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต อันเป็นผลจากการผลักดันของสหประชาชาติที่ต้องการลดการใช้พลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล และมหาสมุทร และก่อให้เกิดไมโครพลาสติก

ภาพที่ 2 - 15 จำนวนกฎระเบียบที่ควบคุมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
ที่มา : UNEP (2018a)

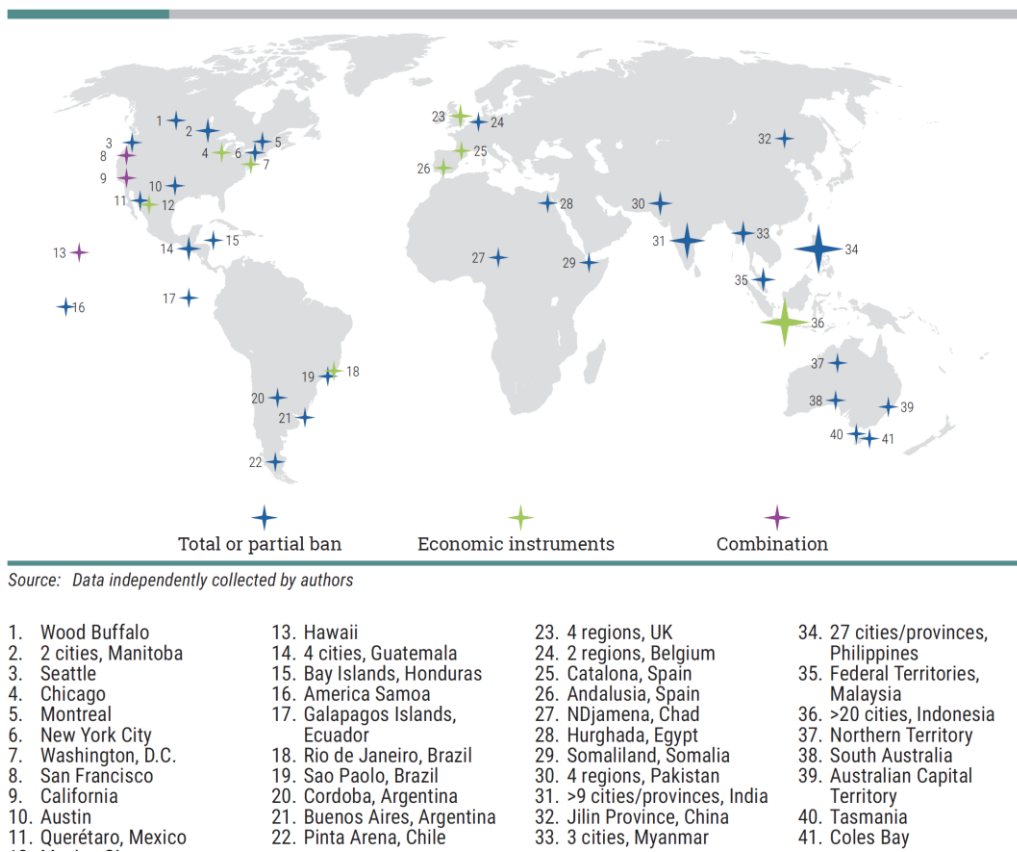
รายงานฉบับล่าสุดโดย UNEP ร่วมกับ World Resource Institute (WRI) (UNEP, 2018b) ได้ทำการสำรวจ และรวบรวมกฎหมายที่ประเทศต่าง ๆ ได้ประกาศใช้เพื่อควบคุมถุงพลาสติก พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอื่น ๆ และไมโครบีดส์ พบว่า จนถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561) มีประเทศ 127 ประเทศจากทั้งหมด 192 ประเทศ คิดเป็นร้อยละ 66 ที่ได้มีการออกกฎหมายในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติก ทั้งนี้ กฎหมายที่ควบคุมถุงพลาสติกครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การกระจาย การใช้ และการกำจัดถุงพลาสติก การเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียม และการกำจัดหลังการใช้งานของผู้บริโภค ขอบเขตของกฎหมายของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ดังแสดงในรูปที่ 2 - 15 แต่รูปแบบการควบคุมที่ใช้กันมากที่สุด คือ การจำกัดการแจกถุงพลาสติกฟรีที่จุดขาย ทั้งนี้ จนถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2018 UNEP (2018b) รายงานว่า มี 27 ประเทศ ที่ได้จัดเก็บภาษีที่ผู้ผลิตถุงพลาสติก ในขณะที่ 30 ประเทศเก็บเงินค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกกับผู้บริโภค และมี 43 ประเทศที่ได้ออกกฎระเบียบที่ใช้หลักการ “ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต” (Extended Producer Responsibility) ในการจัดการถุงพลาสติก

ภาพที่ 2 - 16 ประเภทของนโยบายระดับประเทศที่ควบคุมถุงพลาสติก จำแนกตามทวีป
ที่มา : UNEP (2018a)

หากจำแนกตามภูมิภาค (ภาพที่ 2 - 16) พบว่า ภาวะเป็ยบว่าด้วยการควบคุมการใช้ถุงพลาสติกมีการนำมาใช้ในทวีปแอฟริกา และยุโรปมากที่สุด แต่ใช้มาตรการที่แตกต่างกัน โดยรัฐบาลในทวีปแอฟริกาส่วนใหญ่ใช้มาตรการห้ามใช้ (Ban) ถุงพลาสติก ในขณะที่รัฐบาลในทวีปยุโรปนิยมใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติกในบางประเทศ ภาครัฐเลือกใช้มาตรการเชิงสมัครใจ เช่น ประเทศญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ เป็นการทำข้อตกลงระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน แต่ก็มีลักษณะการเก็บเงินค่าถุงพลาสติกเช่นเดียวกัน (UNEP, 2018a)

จากภาพที่ 2 - 17 แสดงการกระจายของมาตรการควบคุมถุงพลาสติก และโฟมในระดับรัฐหรือท้องถิ่นซึ่งจะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นมาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก รองลงมาเป็นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ในสหรัฐอเมริกา หากพิจารณาเฉพาะเทศบัญญัติที่กำหนดข้อห้ามหรือเก็บค่าธรรมเนียมหรือภาษี พบว่า จนถึงเดือนกันยายน ค.ศ. 2017 (พ.ศ. 2560) มีรัฐบาลท้องถิ่นจำนวน 271 แห่งใน 24 รัฐที่ได้ออกเทศบัญญัติเพื่อลดการใช้ถุงแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง (Wagner, 2017)

ภาพที่ 2 - 17 มาตรการควบคุมถุงพลาสติกและโฟม ระดับรัฐหรือท้องถิ่น ที่มา : UNEP (2018a)

ส่วนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอื่น ๆ พบว่า มี 27 ประเทศที่ได้ออกกฎหมายห้ามใช้ผลิตภัณฑ์บางประเภท (เช่น จาน แก้ว หลอด บรรจุภัณฑ์) หรือห้ามประเภทวัสดุ (เช่น โพลีสไตรีน) หรือห้ามในระดับการผลิต และมี 63 ประเทศที่ได้มีข้อกำหนดให้ผู้ผลิตรับผิดชอบพลาสติกที่ใช้แล้ว ได้แก่ มาตรการมัดจำคืนเงิน การจัดระบบรับคืน และการกำหนดเป้าหมายในการรีไซเคิล สำหรับการควบคุมไมโครพีดส์นั้น จนถึงกรกฎาคม ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561) พบว่า มีเพียง 8 ประเทศเท่านั้น ที่ได้มีกรอบกฎหมายระดับประเทศ

ในการห้ามใช้ไมโครบีดส์ ได้แก่ ประเทศแคนาดา ฝรั่งเศส อิตาลี เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ สวีเดน สหราชอาณาจักร (รวมไอร์แลนด์เหนือ) และสหรัฐอเมริกา แต่ก็มี 4 ประเทศ ที่อยู่ในระหว่างการเสนอกฎหมาย ได้แก่ ประเทศเบลเยียม บราซิล อินเดีย และไอร์แลนด์ ส่วนสหภาพยุโรปเริ่มกระบวนการจำกัดการเติมไมโครบีดส์อย่างจริงจังในผลิตภัณฑ์

โดยสรุปในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. 2561 ทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหาขยะพลาสติก ขยะทะเล และไมโครพลาสติกที่ได้กลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก รัฐบาลต่าง ๆ ทั่วโลกได้ออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมปริมาณการผลิต และการใช้พลาสติก โดยกฎระเบียบช่วงแรกมุ่งเน้นไปที่การควบคุมถุงพลาสติกหูหิ้ว และกล่องโฟม โดยใช้มาตรการที่หลากหลายทั้งมาตรการห้ามใช้ และมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ รูปแบบที่นิยมใช้ คือ การเก็บเงินค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกกับผู้บริโภคพบว่า มีประสิทธิภาพในการลดปริมาณถุงพลาสติกค่อนข้างมาก แม้บางประเทศจะเลือกใช้มาตรการเชิงสมัครใจ เช่น ประเทศญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ แต่ร้านค้า หรือซูเปอร์มาร์เก็ตที่ร่วมโครงการก็ใช้มาตรการเก็บเงินค่าถุงพลาสติกเช่นเดียวกันในระยะหลัง เนื่องจากปัญหาขยะพลาสติกไม่ได้มีเพียงถุงพลาสติก แนวโน้มการออกกฎหมายของประเทศต่าง ๆ จึงขยายขอบเขตครอบคลุมพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอื่น ๆ ที่มีการบริโภคจำนวนมาก เช่น หลอดพลาสติก แก้วพลาสติก ซ้อนส้อมพลาสติก ฯลฯ ดังจะเห็นได้จากร่างกฎหมายของสหภาพยุโรป ร่างกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ แผน Roadmap ของประเทศไต้หวัน และประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลไทยควรพิจารณาการออกกฎหมายควบคุมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในประเทศ โดยใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ นั่นคือ การเก็บเงินกับผู้บริโภค เพื่อลดปริมาณการใช้อย่างฟุ่มเฟือยซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรการณรงค์เชิงสมัครใจให้ผู้บริโภคลดการบริโภคอย่างที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2.4 ทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบาย

การวิเคราะห์นโยบายเป็นขั้นตอนจำแนก และประเมินทางเลือกของนโยบาย หรือแผนงานที่ต้องการใช้บรรเทา หรือแก้ไขปัญหาคือต่าง ๆ ทางด้านสังคม เศรษฐกิจหรือกายภาพ เขียนโดย Carl V. Patton ชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นนักวิเคราะห์นโยบายชั้นนำในหนังสือ “วิธีการพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผน (Basic Methods of Policy Analysis and Planning)” เมื่อปี พ.ศ. 2528 และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาได้ทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น (เชิญ ไกรนรา, 2556)

2.4.1 ขั้นตอนสำหรับการวิเคราะห์นโยบายในทางปฏิบัติ

แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ยืนยัน และกำหนดรายละเอียดของปัญหา เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องที่สุด และสำคัญมากที่สุดเนื่องจากมีบ่อยครั้งที่วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน หรือบางครั้งขัดแย้งกันเอง ขั้นตอนนี้จะเป็นรากฐานต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของผลลัพธ์ที่จะได้ตลอดทั้งกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย นักวิเคราะห์จะต้องถามคำถามต่อทั้งผู้สนใจที่เกี่ยวข้อง และแนวทางของผลลัพธ์ที่จะได้รับ ควรตั้งคำถามของปัญหาในแนวทางที่ลดความคลุมเครือ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการอ้างอิงในอนาคต

2) กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบ วัด และเลือกระหว่างทางเลือก หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จึงควรถูกกำหนดขึ้น ในขั้นตอนนี้ควรจะมีการพิจารณาต้นทุนผลประโยชน์ที่จะได้รับสุทธิ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเสมอภาค และความคล่องตัวในการบริหารความสอดคล้องกับกฎหมาย และการยอมรับได้ทางการเมือง ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ควรได้รับการพิจารณาในการประเมินผล

นโยบาย ซึ่งนโยบายจะส่งผลเสีย หรือได้ประโยชน์ต่อเฉพาะบางกลุ่มหรือต่อกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับจำนวนของทางเลือก และทางเลือกที่ยุ้งยากมากกว่าทางเลือกอื่น ๆ ควรได้รับการพิจารณา แต่ในท้ายที่สุดแล้วจะถูกตัดสินโดยการวิเคราะห์ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

3) กำหนดทางเลือกของนโยบาย ควรดำเนินการขั้นตอนที่ 1 และ 2 ให้แล้วเสร็จเรียบร้อยก่อน เนื่องจากการวิเคราะห์นโยบายเป็นหลักการที่ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อสร้างทางเลือกของนโยบาย มีความจำเป็นต้องมีความเข้าใจปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างชัดเจน ทางเลือกที่เป็นไปได้ประกอบด้วย “แนวทางการไม่มีการดำเนินการอะไรเลย (Do Nothing Approach)” และวิธีการอื่นที่ส่งผลดีต่อผลลัพธ์ที่ได้ การผสมผสานทางเลือกต่าง ๆ ทำให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาที่ดีซึ่งไม่เคยคาดคิดมาก่อน การอาศัยประสบการณ์ในอดีตจากกลุ่มอื่น ๆ หรือการวิเคราะห์นโยบายช่วยสร้างความเข้าใจ และการวิเคราะห์ที่ละเอียดมากขึ้น ตลอดทั้งมีความจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการกำหนดจำนวนทางเลือกแต่เนิ่น ๆ ในขั้นตอนนี้ทางเลือกทั้งหมดจะได้รับการพิจารณาก่อนจัดเป็นหมวดหมู่ของทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้รับการปรับลดจำนวนแล้วการระดมสมอง การวิจัย การทดลอง การเขียนวิเคราะห์สถานการณ์ หรือหลักการในการเขียนแผนที่มโนทัศน์ (Concept Mapping) ช่วยค้นหาทางเลือกใหม่ซึ่งจะช่วยนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

4) ประเมินทางเลือกของนโยบาย การประมวลทางเลือกต่าง ๆ ไปเป็นยุทธศาสตร์เป็นขั้นตอนต่อไป เพื่อให้บรรลุผลของการวิเคราะห์นโยบายอย่างละเอียด มีความจำเป็นต้องประเมินว่าความเป็นไปได้ของแต่ละทางเลือกทำให้เกิดประโยชน์ต่อหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แล้วอย่างไร ดังนั้น จึงมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ระดับความแตกต่างของอิทธิพล ซึ่งก็คือปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสังคม ปัญหาในมิติต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งก็คือผลตอบแทน และต้นทุนต่อทางเลือก คำถามทางการเมืองต่าง ๆ ในการบรรลุเป้าหมายได้รับการวิเคราะห์เพื่อดูว่าได้ตอบสนองความต้องการภาคส่วนที่ให้ความสนใจของการวิเคราะห์นโยบายมากน้อยเพียงใด ซึ่งการวิเคราะห์อย่างกระชับนี้ ปัญหาต่าง ๆ อาจยังไม่ปรากฏชัดตามที่กำหนดไว้ ปัญหาที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรกอาจมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะถูกอธิบายภายหลังการประเมินทางเลือกต่าง ๆ ในรายละเอียด มุมมองใหม่ ๆ ของปัญหา บางทีพบว่ามียุ้งบัง และมีความแตกต่างจากปัญหาที่ระบุไว้เดิม กระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้วิธีการวิเคราะห์นโยบายเกิดการนำข้อมูลต่าง ๆ กลับมาใช้ใหม่ในทุกขั้นตอน ประสิทธิภาพจะสูงขึ้นเมื่อหลาย ๆ โครงการได้รับการวิเคราะห์ และประเมิน แทนที่จะเป็นโครงการเดียว และมีรายละเอียดมาก ทำให้มีกรอบของทางเลือกที่เป็นไปได้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่ง Patton แนะนำให้หลีกเลี่ยงการใช้แนวทางที่นำมาใช้ได้ทั่วไป (Toolbox Approach) ซึ่งค้นหาทางเลือกต่าง ๆ โดยการใช่วิธีการวิเคราะห์ที่คุ้นเคย แต่ควรเปลี่ยนมาใช้แนวทางการวิเคราะห์ที่แตกต่างเพื่อการวิเคราะห์หาทางเลือกที่เป็นไปได้ที่หลากหลาย ซึ่งเห็นได้ชัดเจนถึงความจำเป็นในการประเมินแต่ละทางเลือกให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินที่หลากหลายตามลักษณะเฉพาะตัวของวิธีการวิเคราะห์นโยบาย

5) แสดง และสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือกของนโยบาย ผลของการประเมินทางเลือกที่เป็นไปได้ต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงระดับของความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดแต่ละตัว วิธีการเปรียบเทียบใช้ในการสรุปคุณภาพต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือก สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ใช้กับวิธีการเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการพิจารณาความซับซ้อนทางการเมืองสามารถหลอมรวมเป็นทางเลือกทั่วไปที่ประกอบด้วยองค์ประกอบตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นทำการวิเคราะห์ ในการเปรียบเทียบและสร้างความแตกต่างของแต่ละทางเลือก จึงมีความจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย และด้านการบริหารจัดการของแต่ละทางเลือก การวิเคราะห์นโยบายเป็นปัจจัย

หลักของการตัดสินใจเพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือก แสดงให้เห็นถึงผลกระทบทางบวก และทางลบ ที่ถูกนำมาใช้ในการดำเนินนโยบาย แนวทางด้านการเมืองนี้ ในที่สุดแล้วจะวิเคราะห์ว่าจำนวนของผู้มีส่วนร่วม จะมีส่วนช่วยปรับปรุง หรือลดการดำเนินนโยบายอย่างไร นอกจากนี้ ยังช่วยวิเคราะห์ว่าความร่วมมือภายใน ของหน่วยงานที่สนใจ หรือภาคส่วนที่สนใจจะมีบทบาทที่สำคัญอย่างไรต่อผลลัพธ์ของการวิเคราะห์นโยบาย การผสมผสานสอง หรือสามทางเลือกเข้าด้วยกันเป็นวิธีที่พบได้บ่อย ๆ ในการบรรลุผลการวิเคราะห์นโยบาย ที่สมเหตุสมผล

6) ติดตามนโยบายที่นำไปปฏิบัติเพื่อยืนยันถึงความต่อเนื่อง และสรุปว่านโยบายได้ก่อให้เกิด ผลกระทบ แม้ว่าหลังจากที่นโยบายบางอย่างได้นำไปสู่การปฏิบัติแล้วก็ยังมีข้อสงสัยว่าปัญหาต่าง ๆ ได้รับการ แก้ไขอย่างเหมาะสมหรือไม่ และแม้กระทั่งต้องการทราบว่านโยบายที่ถูกเลือกมาใช้นั้นกำลังมีการนำไปสู่ การปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือไม่ ข้อคำนึงนี้ ต้องการให้มีการรักษา และติดตามนโยบายและแผนงานใน ระหว่างการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อรับรองว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความไม่ตั้งใจ เพื่อวัดผลกระทบ ที่นโยบายได้สร้างไว้ เพื่อสรุปว่านโยบายได้สร้างผลกระทบตามที่ตั้งใจไว้ และเพื่อตัดสินใจว่านโยบายดังกล่าว ควรได้รับการดำเนินการต่อ ควรปรับปรุง หรือยกเลิก

2.4.2 แนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากงานศึกษาของ Hohwood & Gunn (1984 อ้างถึงใน บดินทร์ธร บัวรอด, 2562) ได้นำเสนอ แนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ 4 แนวทาง ประกอบไปด้วย

1) แนวทางโครงสร้าง (Structural Approaches) การกำหนดโครงสร้างให้สอดคล้องกับกิจกรรม และสภาพแวดล้อมขององค์การจะเป็นประโยชน์ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ รูปแบบโครงสร้างที่เหมาะสมควร ใช้รูปแบบโครงสร้างองค์การแบบราชการของ Max Weber มากกว่าแบบอื่น กล่าวคือ โครงสร้างแบบระบบ ราชการจะมีหลักขอบเขตของกฎหมายที่ชัดเจน และเป็นทางการ มีหลักการแบ่งตามลำดับชั้นมีระบบการ บังคับบัญชาที่เป็นแบบแผน ส่งผลให้อำนาจการตัดสินใจจะอยู่ที่ผู้มีอำนาจในระดับบนมากกว่าระดับล่าง จะสนับสนุนให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จได้

2) แนวทางปฏิบัติ และการบริหารจัดการ (Procedural and Managerial Approaches) กระบวนการ นำนโยบายไปปฏิบัติจะเกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การนำเทคนิคการบริหารเข้ามาใช้จะช่วย ให้การดำเนินการสะดวกมากขึ้น กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความชัดเจนเมื่อนำมาผสมผสานกับเทคนิค การบริหาร เช่น เทคนิคการวางแผน และการควบคุมเครือข่าย (Network Planning and Control: NPC) เทคนิค วิธีสายวิฤกฤต (Critical Path Method: CPM) เป็นต้น

3) แนวทางเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approaches) แนวทางเชิงพฤติกรรมจะนำมาใช้เมื่อมี การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความรู้สึกกลัวในผลจาก การเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกระทบความมั่นคงของงาน ความรู้สึกไม่สบายใจ ที่จะต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ หรือมอบหมายให้รับผิดชอบงานเพิ่มเติมมาตรฐานสูงกว่าเดิม

4) แนวทางการเมือง (Political Approaches) แนวทางการเมืองจะมีข้อสมมติฐานเบื้องต้นแตกต่าง จากแนวทางอื่น ๆ โดยมีความเชื่อว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผิดปกติที่ไม่สามารถจัดให้หมดไปได้โดยใช้เพียง การติดต่อสื่อสารพบปะพูดคุยกัน หรือประสานงานกัน การนำนโยบายไปปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริง จึงจะประสบความสำเร็จได้

2.4.3 กรอบสามเหลี่ยมวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis Triangle Framework)

กรอบสามเหลี่ยมวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis Triangle Framework) ที่พัฒนาขึ้นโดย Walt และ Gilson สามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบวิธีวิจัย และกำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์นโยบายบนพื้นฐานข้อมูล 4 ประเด็น ได้แก่ บริบท หรือ (Context) ผู้กระทำ (Actors) กระบวนการ (Process) เนื้อหา (Content) และปัจจัยเชิงบริบท จะรวมถึงอิทธิพลทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และนานาชาติที่มีผลต่อนโยบาย กระบวนการจะเริ่มจากการริเริ่ม สร้าง พัฒนา นำไปปฏิบัติสู่การประเมินของนโยบาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย และผู้กระทำหรือผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งกรอบนี้จะทำให้การวิเคราะห์นโยบายที่มีความซับซ้อนในตัวเองเข้าใจได้ง่ายขึ้น (สิรินทรยา พูลเกิด, 2563) (ภาพที่ 2-18)

ภาพที่ 2 - 18 กรอบสามเหลี่ยมวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis Triangle Framework)

ที่มา : สิรินทรยา พูลเกิด, 2563

2.5 ทฤษฎีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการวิเคราะห์ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทางด้านบวก หรือผลกระทบทางด้านลบ เมื่อผ่านกระบวนการระบุ และจัดลำดับความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้วนั้น ต้องวิเคราะห์หารูปแบบการดำเนินงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องมีการแลกเปลี่ยน และรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจ การสร้างข้อตกลงร่วมกัน รวมไปถึงการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะนำมาสู่การเพิ่มโอกาสให้ความสำเร็จของโครงการอีกด้วย (นิคม แหลมสัก, 2560)

2.5.1 ความหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรที่ผลการดำเนินงานของโครงการ หรือแผนงานนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อด้านบวก และผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเกณฑ์การแบ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholders) คือ ผู้มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญโดยตรงต่อการผลิต หรือการบริการ เช่น ผู้ประกอบการ เป็นต้น

2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน (Primary Stakeholders) คือ ผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบทางบวก หรือทางลบก็ได้ เช่น ผู้บริโภค (Consumer) ตัวแทนทางการค้า (Dealer) ผู้ผลิตในขั้นต้น (Primary Production) ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของราคา การปรับเปลี่ยนการซื้อ - ขาย เป็นต้น

3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นรอง (Secondary Stakeholders) คือ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจากการดำเนินงานของโครงการแต่ไม่ใช่ว่าเกี่ยวข้องโดยตรง

2.5.2 กระบวนการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ การระบุรายชื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นในทางตรงหรือทางอ้อม อาจเป็นทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านบวก หรือผลกระทบด้านลบก็ได้ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น อาจเป็นได้ทั้งบุคคล กลุ่มคน องค์กร รัฐบาล สื่อ ลูกค้า หัวหน้า ผู้ร่วมงาน อาสาสมัครชุมชน ครอบครัว ในส่วนของการระบุชื่อผู้เกี่ยวข้องนั้น อาจใช้วิธีการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการระดมสมอง (Brainstorm) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถกำหนดบทบาท และความรับผิดชอบของหน่วยงาน หรือบุคลากรภายในโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนการจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม โดยจำแนกผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1) บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรใดที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

1.2) บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรใดที่อาจทำให้โครงการ/กิจกรรมการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดความล่าช้า

1.3) บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรใดที่เคยต่อต้านโครงการ/กิจกรรมการดำเนินงานในอดีต หรือมีความเสี่ยงที่จะทำการต่อต้านโครงการ/กิจกรรม/การดำเนินงาน

1.4) บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรใดที่ควรจะมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินโครงการ แต่เจ้าหน้าที่ในโครงการยังไม่เคยเข้าไปพบปะหารือมาก่อน

2) การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเลือกใช้เครื่องมือ ดังนี้

2.1) เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุน (Half - Circle Stakeholder) ใช้การวาดรูปครึ่งวงกลม และแยกประเภทกลุ่มคนต่าง ๆ เป็น 5 กลุ่ม (ภาพที่ 2 - 19)

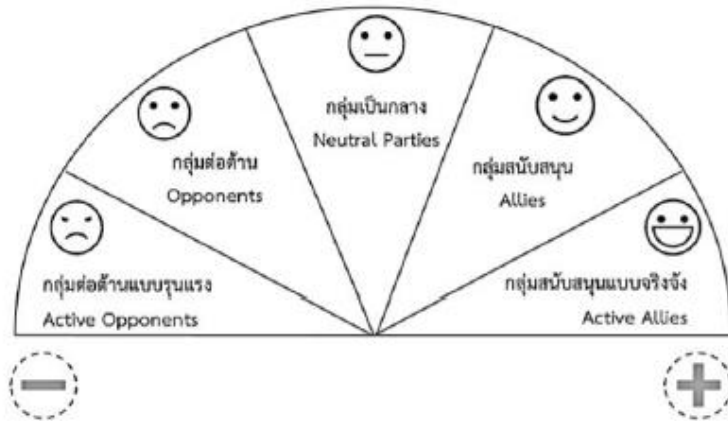
(1) กลุ่มต่อต้านแบบรุนแรง (Active Opponents) เป็นกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยอย่างมากในการดำเนินโครงการ มีการแสดงออกอย่างชัดเจนที่จะหาวิธีต่อต้าน ขัดขวาง หรือสร้างอุปสรรคเพื่อไม่ให้โครงการสำเร็จลง รวมไปถึงชักชวนให้บุคคลอื่นเข้าร่วมการต่อต้านโครงการด้วยกัน

(2) กลุ่มต่อต้าน (Opponents) เป็นกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยในการดำเนินโครงการ เนื่องจากอาจจะได้รับข้อมูลแบบผิด ๆ หรือมีเหตุให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับข้อมูลบางอย่างในตัวโครงการเป็นกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ แต่จะไม่หาวิธีต่อต้าน ขัดขวาง หรือสร้างอุปสรรคใด ๆ

(3) กลุ่มเป็นกลาง (Neutral Parties) เป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความคิดเห็นใดเกี่ยวกับการทำโครงการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

(4) กลุ่มสนับสนุน (Allies) เป็นกลุ่มคนที่เห็นด้วยในการดำเนินโครงการ แต่อาจจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ อย่างชัดเจน อาจจะช่วยสนับสนุน หรือส่งเสริมโครงการในทางอ้อม

(5) กลุ่มสนับสนุนแบบจริงจัง (Active Allies) เป็นกลุ่มคนที่เห็นด้วยอย่างมากในการดำเนินโครงการ มีการเข้าร่วมในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุน และส่งเสริมในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงชักชวนให้บุคคลอื่นเข้าร่วมสนับสนุน และส่งเสริมโครงการอีกด้วย

ภาพที่ 2 - 19 เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุน (Half - Circle Stakeholder)
ที่มา : นิคม แหลมสัก, 2560

2.2) เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุน และอิทธิพล แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

(1) วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความร่วมมือที่มีต่อโครงการ (Influential - Support Graph)

(ภาพที่ 2 - 20)

ภาพที่ 2 - 20 วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความร่วมมือที่มีต่อโครงการ (Influential - Support Graph)
ที่มา : นิคม แหลมสัก, 2560

จากภาพที่ 2 - 19 สามารถอธิบายได้ดังนี้

แกนแนวตั้ง หมายถึง อำนาจ - อิทธิพลในบริเวณด้านบน คือ บุคคลที่มีอำนาจหรืออิทธิพลกับผู้อื่นสูง กล่าวคือ เป็นผู้ที่ผู้อื่นเคารพนับถือ หากออกความคิดเห็นอะไรผู้อื่นก็จะให้ความเคารพเชื่อถือ พร้อมให้ความร่วมมือ ซึ่งบุคคลประเภทดังกล่าวสามารถเป็นผู้ชี้แนะให้กับบุคคลอื่นได้ ส่วนบริเวณด้านล่าง หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจ หรืออิทธิพลน้อย

แกนแนวนอน หมายถึง การให้ความร่วมมือ ในบริเวณด้านขวา คือ บุคคลที่สนับสนุนโครงการพร้อมให้ความร่วมมือ และช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ส่วนบริเวณด้านซ้าย คือ บุคคลที่ต่อต้าน และไม่เห็นด้วยกับโครงการ

ดังนั้น การใช้วิธีนี้ ทำให้สามารถประเมินได้ว่าควรปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ในการดำเนินโครงการอาจจะต้องขอความช่วยเหลือจากกลุ่มคนที่มีอิทธิพลสูง เพื่อให้มีผู้สนใจ และให้ความร่วมมือกับโครงการมากขึ้น อีกทั้งขณะดำเนินโครงการจะต้องคอยระวังกลุ่มคนที่ต่อต้าน และไม่เห็นด้วยกับโครงการอีกด้วย

(2) วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการ (Power/Interest Grid) วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการ (Power/Interest Grid) มีความคล้ายกับวิธีในข้อ (1) มาก เพียงแค่เขียนออกมาในรูปแบบที่ต่างกัน โดยจะแบ่งบุคคลเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการ โดยหัวข้อข้างบนจะเป็นระดับความสนใจ (Level of Interest) และหัวข้อทางด้านซ้ายจะเป็นระดับอิทธิพล (Power) ดังนี้ (ภาพที่ 2 - 21)

		ระดับความสนใจ	
		ต่ำ	สูง
อิทธิพล	ต่ำ	ก ไม่สนใจ และไม่มีอำนาจ	ข สนใจ แต่ไม่มีอำนาจ
	สูง	ค ไม่สนใจ แต่มีอำนาจ	ง สนใจ และมีอำนาจ

ภาพที่ 2 - 21 วิธีแบ่งตามระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการ (Power/Interest Grid)
ที่มา : นิคม แหลมสัก, 2560

กลุ่ม ก ไม่สนใจ และไม่มีอำนาจ (Minimal Effort) เป็นกลุ่มคนที่ไม่สนใจ และไม่มีอำนาจต่อโครงการ
กลุ่ม ข สนใจแต่ไม่มีอำนาจ (Keep Informed) เป็นกลุ่มคนที่สนใจในโครงการแต่ไม่มีอำนาจ หรืออิทธิพล เป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปที่มีความสนใจโครงการ แม้จะเป็นกลุ่มคนไม่มีอำนาจ แต่ควรจะต้องแจ้งข่าวสาร หรือข้อมูลเพื่อเป็นการติดต่อกับคนกลุ่มดังกล่าวไว้ ก่อให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำมาสู่ความสำเร็จของโครงการ

กลุ่ม ค ไม่สนใจแต่มีอำนาจ (Keep Satisfied) เป็นกลุ่มคนที่ไม่สนใจแต่มีอำนาจ ถึงแม้ว่าจะเป็นกลุ่มที่ไม่สนใจในโครงการเลย แต่ควรจะมีการดำเนินโครงการแบบหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่ง หรือการกระทำที่จะทำให้คนเหล่านี้ไม่พอใจ เพื่อไม่ให้คนเหล่านี้เข้ามาต่อต้าน หรือขัดขวางการดำเนินโครงการ

กลุ่ม ง สนใจ และมีอำนาจ (Key Players) เป็นกลุ่มคนที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินโครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากมีทั้งการให้ความสนใจในตัวโครงการ และมีอำนาจที่จะชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามได้ ซึ่งสามารถทำให้โครงการดำเนินการอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

2.3) เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุนความสัมพันธ์ ความเร่งด่วน หรือระยะเวลาที่มีต่อโครงการ แบ่งกลุ่มตามวงกลมหลัก 3 วง ซึ่งเป็นวงกลมที่แสดงถึงกลุ่มคนต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อโครงการ (บริเวณวงกลมหมายเลข 1) กลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อโครงการ (บริเวณวงกลมหมายเลข 2) และกลุ่มที่มีข้อเรียกร้องต่อโครงการ (บริเวณวงกลมหมายเลข 3) ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มบุคคลได้ทั้งหมด 8 กลุ่ม (ภาพที่ 2 - 22) ดังนี้

(1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอิทธิพลต่อโครงการ และไม่ได้มีความคิดเห็นใดต่อโครงการ (Dormant Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นบุคคลที่มีอำนาจไม่ได้ต่อต้าน และไม่ได้สนใจโครงการ สิ่งที่ควรทำกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนี้ คือ คอยรายงานผลการดำเนินงานของโครงการเป็นระยะ ๆ

(2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นด้วยกับโครงการแต่ไม่มีอิทธิพลอำนาจ (Discretionary Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นด้วยกับโครงการ ให้ความสนใจ และสนับสนุนกับทางโครงการ แต่ไม่มีอำนาจที่จะชักจูง หรือสั่งการให้ใครคล้อยตามได้

(3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีข้อเรียกร้องต่อโครงการ (Demanding Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีข้อเรียกร้องกับทางโครงการ มีความต้องการให้กิจกรรมบางอย่าง ของโครงการเป็นไปตามความต้องการของตนเอง

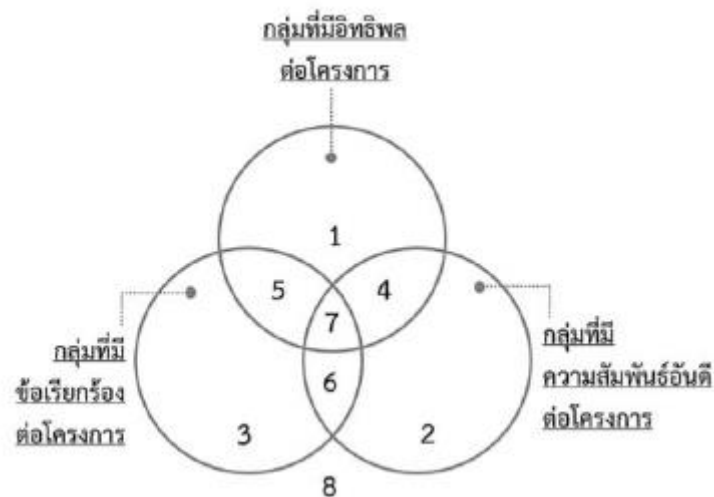
(4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอิทธิพล และเห็นด้วยกับโครงการ (Dominant Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอำนาจ และเห็นด้วยกับโครงการ ให้ความสนใจ และสนับสนุนกับทางโครงการ พร้อมทั้งมีอำนาจที่จะชักจูง หรือสั่งการให้ใครคล้อยตามได้ เป็นกลุ่มคนที่ควรประสานงาน และติดต่อเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีเอาไว้

(5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอิทธิพล และมีข้อเรียกร้องต่อโครงการ (Dangerous Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอำนาจ และมีข้อเรียกร้องกับทางโครงการ มีความต้องการให้กิจกรรมบางอย่าง ของโครงการเป็นไปตามความต้องการของตนเอง ซึ่งในบางครั้งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อโครงการ เป็นกลุ่มคนที่ทางโครงการจะต้องระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือกระทบกระทั่งกัน

(6) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นด้วยแต่มีข้อเรียกร้องต่อโครงการ (Dependent Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นด้วยกับโครงการ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความต้องการของตนเองเช่นเดียวกัน

(7) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอิทธิพล ความสนใจ และข้อเรียกร้องต่อโครงการ (Definitive Stakeholder) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีทั้งอำนาจ ความสนใจในโครงการ และความต้องการของตนเอง เป็นกลุ่มคนที่จะต้องมีการติดต่อประสานงานเอาไว้ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดการสนับสนุนต่อโครงการ

(8) ผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ เป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ภาพที่ 2 - 22 เครื่องมือเมทริกซ์ตามแรงสนับสนุนความสัมพันธ์ ความเร่งด่วน หรือระยะเวลาที่มีต่อโครงการ
ที่มา: นิคม แหลมสัก, 2560

3) การจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการตอบสนองต่อความต้องการ และประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสนใจ ดังตารางที่ 2 - 7 ดังนี้

ตารางที่ 2 - 7 แนวทางการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตาม ระดับความสำคัญ	วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม	รูปแบบการมีส่วนร่วม
ระดับความสำคัญสูง	เน้นการมีส่วนร่วมพร้อมเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การสื่อสาร 2 ช่องทาง (Two - Way Communication) ซึ่งเน้นการพิจารณาร่วมกันระหว่างทางโครงการ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการโดยมีตัวแทนจากโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรึกษาหารือ การจัดเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ระดับความสำคัญปานกลาง	เน้น การตอบสนองต่อความต้องการ/ข้อกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การสื่อสาร 2 ช่องทางแบบจำกัด (Limited Two - Way Communication) เช่น การสัมภาษณ์ การจัดประชุมสัมมนา/ประชุมสาธารณะ การจัดทำแบบสอบถาม
ระดับความสำคัญเล็กน้อย	เน้นการรักษาการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์/โฆษณา การประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์โครงการ จดหมายข่าว

ที่มา : นิคม แหลมสัก, 2560

4) การติดตาม และรายงาน

4.1) การติดตามการเปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางโครงการจะต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อระดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะมีผลต่อการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยปัจจัยที่ควรติดตาม ประกอบไปด้วย

- (1) การเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงาน และ/หรือประสิทธิภาพการดำเนินงานของโครงการ
- (2) การเปลี่ยนแปลงขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (3) การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อโครงการ เช่น บริบททางสังคม

4.2) การติดตามแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทางโครงการต้องติดตามผลการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีระดับความสำคัญในระดับใดก็ตาม เพื่อให้มั่นใจถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยจะต้องทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน และผลการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละระดับ เพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไข และสามารถวางแผนการป้องกันผลกระทบด้านลบได้อย่างเหมาะสม

4.3) การรายงานผลการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในโครงการ ทางโครงการจะต้องนำเสนอผลการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการได้รับทราบร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกัน และสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และแม่นยำแก่ผู้อื่นได้ อีกทั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการอาจจะช่วยให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ซึ่งสามารถนำมาปรับปรุง แผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

5) การเปิดเผยผลการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทางโครงการจะต้องนำเสนอผลการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบถึงผลลัพธ์ในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความโปร่งใส และแสดงถึงความพร้อมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องในทุกๆระดับ อีกทั้งการเปิดเผยดังกล่าวยังสามารถทำให้ได้รับทราบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในแผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อีกด้วย

2.6 การบริหารโครงการ (Project Management)

2.6.1 ความหมายของโครงการ และการบริหารโครงการ

1) ความหมายของโครงการ

ในการปฏิบัติงานโดยปกติทั่วไป โครงการอาจเป็นส่วนหนึ่งของงานนั้น ๆ โครงการมีความแตกต่างจากงานปกติทั่วไป (Regular Work) เนื่องจากโครงการเป็นความพยายามในการทำงานเพียงครั้งเดียว หรือการดำเนินการชั่วคราว หรือที่เรียกว่า มีกำหนดระยะ และสิ้นสุดที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในบางสิ่งบางอย่าง เช่น การสร้างเว็บไซต์ใหม่สามารถดำเนินการในฐานะโครงการได้ แต่การพัฒนา และการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องนั้นอาจไม่เหมาะที่จะดำเนินการในฐานะโครงการ แต่ควรดำเนินงานในฐานะงานประจำทั่วไปเพื่อสร้างคุณภาพสูงสุด เป็นต้น โดยสามารถให้คำนิยามความหมายของโครงการ ดังนี้ (ณัฐกริช เปาอินทร์, 2563)

ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2538) ได้นิยามว่า โครงการ คือ กิจกรรม หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และการวางแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบที่แสดงให้เห็นถึงแหล่งที่ตั้งของโครงการ ช่วงระยะเวลาของโครงการ การผลิต การลงทุน ผลตอบแทน ตลอดจนการจัดรูปแบบองค์การ และการบริหารโครงการ

วิสูตร จิระคำเก็ง (2560) ให้คำนิยามว่า โครงการ หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกำหนดเวลาเริ่ม และสิ้นสุด และการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ กำหนดเวลาของงานต่าง ๆ และคุณภาพของงานตามกำหนด

ไตรรัตน์ โภคพลารณ์ (2562) โครงการ หมายถึง กิจกรรมพื้นฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อนำวัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งโครงการนิยมนำมาใช้ในบริบทที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น เป็นงานใหม่ เกี่ยวเนื่องกันหลายด้าน เป็นต้น

Meredith และ Mentel (2000) งานที่มีการระบุไว้อย่างจำเพาะเจาะจง และมีความแน่นอนว่า จะต้องดำเนินการให้สำเร็จ หรือเป็นงานที่มีลักษณะบางประการ

Slack et al. (2007) กลุ่มของกิจกรรมที่ได้มีการกำหนดจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดโดยมุ่งการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ด้วยการใช้ทรัพยากรที่ได้กำหนดไว้เช่นกัน

Project Management Institute (2013) การดำเนินการชั่วคราว (Temporary) เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ การบริการ หรือผลผลิตที่มีความจำเพาะเจาะจง

ในการพิจารณางานหนึ่ง ๆ ว่าเป็นงานโดยทั่วไป หรือโครงการ สามารถพิจารณาได้ในหลากหลายมิติ โดยมิติที่มีความสำคัญ (Haniff และ Salama., 2016) ได้แก่ มิติความจำเพาะของงาน มิติเวลา มิติงบประมาณ มิติขอบเขต และมิติคุณภาพ กล่าวคือ โครงการหนึ่ง ๆ จะมีลักษณะจำเพาะ หรือเป็นการดำเนินการเฉพาะกิจ ในมิติของเวลา และมิติของงบประมาณสำหรับโครงการนั้น ต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน และแน่นอน เช่นเดียวกับกับมิติขอบเขตของโครงการ จำเป็นต้องมีการระบุขอบเขตต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เช่น ขอบเขตของเนื้อหาสำหรับโครงการ ขอบเขตของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น ขณะที่ในมิติของคุณภาพสำหรับโครงการ จะต้องสร้างผลิตภัณฑ์ การบริการ หรือผลลัพธ์ที่จำเพาะเจาะจง (Unique) เป็นรูปธรรมที่มีคุณภาพ อันครอบคลุมทั้งคุณภาพของผลลัพธ์ที่ดำเนินการเสร็จสิ้น และคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานโครงการด้วย ซึ่งทั้ง 4 มิติ ดังกล่าวนี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ เช่น หากขอบเขตของโครงการมีขอบเขตงานที่กว้าง หรือซับซ้อนย่อมส่งผลต่อกรอบระยะเวลา งบประมาณ ตลอดจนคุณภาพของโครงการด้วย ตัวอย่างเช่น โครงการซึ่งมีขอบเขตของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ชัดเจน หรือมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมาก ย่อมต้องการงบประมาณที่มากขึ้น ต้องการระยะเวลาดำเนินการยาวนานขึ้น เช่นเดียวกับกับคุณภาพของโครงการที่จะมีแนวโน้มปรากฏขึ้นได้ทั้งคุณภาพน้อย หรือมากได้ทั้งหมด

2) ความหมายของการบริหารโครงการ

ความต้องการที่มีความสลับซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้นของสังคม การขยายตัวขององค์ความรู้ของมนุษยชาติ รวมถึงสภาพแวดล้อมการผลิต และการบริโภคทั่วโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญ ซึ่งอยู่เบื้องหลังการปรากฏขึ้นของการบริหารโครงการ (Meredith และ Mentel, 2009) การบริหารโครงการ ถือได้ว่าเป็นการบริหารงานเฉพาะกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการบริหารที่สนับสนุนการบริหารทั่วไปให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า ศาสตร์ทางการบริหารโครงการจึงได้รับการพัฒนาทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันที่เชี่ยวชาญ และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก (มยุรี อนุมานราชธน, 2551) โดยตัวอย่างคำนิยามซึ่งได้รับการกำหนดโดยนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญมีปรากฏดังตารางที่ 2 - 8

ตารางที่ 2 - 8 คำนียามของการบริหารโครงการ

นักวิชาการผู้ให้คำนิยาม	คำนิยาม
วิสูตร จิระดำเกิง (2560)	การจัดการ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
Meredith และ Mantel (2009)	วิธีการ เทคนิควิธี และแนวคิดในการใช้ดำเนินการโครงการ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้
Project Management Institute (2013)	การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเทคนิคในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ เพื่อตอบสนองความต้องการ และวัตถุประสงค์ของโครงการ

ที่มา : ญัฐกริช เปาอินทร์, 2563

2.7 การวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC)

Oyaneder and Valderrama (2014 อ้างถึงใน ศรีัญญา แสงลิ่มสุวรรณ, 2559) ได้นำโมเดลการวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุล มาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนของอุตสาหกรรมไวน์แห่งหนึ่งในประเทศชิลี โดยใช้ชื่อว่า Sustainable Balanced Scorecard โดยเพิ่มมิติสิ่งแวดล้อม และมิติสังคมเข้าไปเช่นกัน

Hansen and Schaltegger (2014 อ้างถึงใน ศรีัญญา แสงลิ่มสุวรรณ, 2559) ได้ทบทวน และวิเคราะห์บทความเกี่ยวกับเรื่อง การวัดผลความยั่งยืนแบบสมดุล (Sustainability Balanced Scorecards: SBSC) จำนวน 69 บทความ ที่ตีพิมพ์ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของการวัดผลความยั่งยืนแบบสมดุล ผลการศึกษาปรากฏว่า การผนวกรวมเรื่องของสังคม สิ่งแวดล้อม และจรรยาบรรณ เข้าไว้ในโมเดลการวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุล ต้องอาศัยเครื่องมือ ทฤษฎี และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสังคม เพื่อให้ได้โครงสร้างของการวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุลที่มีความแตกต่างไปจากเดิม และการวัดผลความยั่งยืนแบบสมดุลนี้ ควรมีรูปแบบที่ยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถผนวกรวมกลยุทธ์ และแนวทางสร้างความยั่งยืนของธุรกิจแต่ละประเภทเข้าไป เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาองค์การที่มุ่งเน้นความยั่งยืน (Sustainability - Oriented Organizational Development)

การวัดผลการดำเนินงานขององค์กรเชิงกลยุทธ์นั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง องค์กรทั้งหลายต่างทุ่มเทความพยายามอย่างมากกับการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรตนเอง รวมถึงการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพขององค์กรเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร โดยใช้ Balanced Scorecard (กัลยารัตน์ ชีระธนชัยกุล, 2554 อ้างถึงใน ดุษฎี นาคเรือง, 2562) นอกจากนี้ Nikolaou & Tsalis (2013 อ้างถึงใน ดุษฎี นาคเรือง, 2562) ได้นำทฤษฎี หรือกรอบแนวคิดของการวัดผลการดำเนินงานดุลยภาพยั่งยืน (Sustainable Balanced Scorecard: SBSC) ไปใช้ในตัวชี้วัดของ Global Reporting Initiative (GRI) จากการศึกษาของ Ivanov & Avasilcăi (2014 อ้างถึงใน ดุษฎี นาคเรือง, 2562) ได้ศึกษาจำแนกตัวชี้วัดหลักภายในองค์กร เพื่อที่จะใช้วัดกระบวนการทางนวัตกรรม พบว่า การวิเคราะห์กรอบแนวคิดได้นำตัวชี้วัดผลการดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ (1) ด้านลูกค้า ประกอบด้วย 4 ประเภท คือ เวลา คุณภาพ ผลการดำเนินงาน และการบริการ (2) ด้านกระบวนการภายในธุรกิจ โดยเน้นทุกกิจกรรม และกระบวนการหลักที่องค์กรคาดหวังคุณค่าที่มอบให้แก่ลูกค้า (3) ด้านการเงิน เป็นสิ่งสำคัญที่ธุรกิจควรรู้ว่าเงินที่ลงทุนกลายเป็นกำไร หรืออย่างไร และ (4) ด้านการเรียนรู้ และการเติบโต องค์กรควรรู้ว่า พนักงานมีความสำคัญในการพัฒนาความคิดใหม่ ๆ ดังนั้น ความต้องการความรู้ ทักษะ และความสามารถของพนักงานมีความสำคัญ โดยเฉพาะเทคโนโลยี และกระบวนการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในตลาด

2.8 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

ปัจจัยจากแนวโน้มของประชากรทั่วโลกที่มีจำนวนมากขึ้น การขยายตัวอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล และสร้างปัญหาภาวะขยะล้นโลก ซึ่งปัญหานี้กำลังกลายเป็นความท้าทายสำหรับรัฐบาล และภาคธุรกิจทั่วโลก โดยทุกฝ่ายมีความกังวลว่า จะสามารถรับมือ และบริหารจัดการปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไร โดยไม่กระทบต่อทรัพยากรที่เหลืออยู่ และนำไปสู่แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และธุรกิจสู่ความยั่งยืน

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือการนำทรัพยากรที่ใช้ไปแล้วกลับมาแปรรูป และนำกลับไปใช้ อีกในอนาคต โดยใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตใหม่ เพื่อการใช้ทรัพยากรให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่แนวความคิดที่ต้องการรักษา สิ่งแวดล้อม และสังคมเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรปได้ประกาศใช้ “2018 Circular Economy Action Package” ซึ่งครอบคลุมเป้าหมาย และนโยบายในการลดขยะพลาสติก การลดการฝังกลบขยะ และเพิ่มปริมาณการรีไซเคิล โดยคาดว่าจะ สามารถเพิ่มผลผลิตจากการรีไซเคิลได้ราวร้อยละ 30 ของปริมาณขยะโดยรวมภายใน พ.ศ. 2573 ประเทศที่มี การผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ชัดเจน คือ เดนมาร์ก ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน จะสามารถสร้างอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม หรือ GDP ให้สูงขึ้นถึง 0.8 - 1.4% ใน พ.ศ. 2578

เศรษฐกิจหมุนเวียนยังสร้างโอกาสการลงทุนในธุรกิจใหม่ ๆ อาทิ ธุรกิจการให้บริการด้านการขนส่ง และกระจายสินค้า ธุรกิจรีไซเคิลขยะคุณภาพสูง ธุรกิจ Remanufacturing ธุรกิจ Biofuel ธุรกิจแบบ Sharing Platform และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ขณะเดียวกัน ประชาชนผู้บริโภคเองก็จะได้รับผลเชิงบวกมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนตัวเลือกในการบริโภคที่เพิ่มขึ้นพร้อม ๆ กับการมีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริโภคจะมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการที่ต้นทุนในการบริโภคสินค้า และบริการลดลง ปัจจุบันมีการพัฒนาต่อ ยอดแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่คือนำร่องก่อนใน 5 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ (1) Circular Design มุ่งเน้นการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานยาวนาน (2) Circular Supplies เป็นการนำ วัสดุจากการรีไซเคิล วัสดุชีวภาพ (Biobased Materials) และวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ทั้งหมดมาใช้เป็นวัตถุดิบ หลักในการผลิต เพื่อลดการใช้ทรัพยากรในการผลิต และลดการเกิดของเสีย ตลอดจนการใช้พลังงานหมุนเวียนใน กระบวนการผลิต (3) Product as a Service รูปแบบธุรกิจให้บริการเช่าหรือชำระเงินเมื่อมีการใช้งาน (Pay for Use) แทนการซื้อขาด (4) Sharing Platform รูปแบบการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน เพื่อการใช้ผลิตภัณฑ์ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ (5) Resource Recovery การออกแบบให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ นำวัตถุดิบ เหลือใช้หรือผลิตภัณฑ์ที่ถูกกำจัด แต่ยังสามารถใช้งานได้กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ เพื่อลดการเหลือทิ้ง ให้มากที่สุด ขณะที่เทคโนโลยีที่มาสนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบธุรกิจข้างต้น ได้แก่ เทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูล และการสื่อสาร (Digital Technologies) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของวัสดุ และพลังงาน (Physical Technologies) และเทคโนโลยีด้านโครงสร้างทางชีวภาพ (Biological Technologies) จะมีบทบาท สำคัญมากขึ้น

สำหรับประเทศไทยมีหลายกลุ่มธุรกิจ เช่น ธุรกิจพลังงาน ธุรกิจซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง ธุรกิจ เคมีภัณฑ์ ธุรกิจบรรจุภัณฑ์ แฟชั่นเสื้อผ้า และเฟอร์นิเจอร์ นำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาปรับใช้กับองค์กร เพื่อพัฒนาธุรกิจไปสู่ความยั่งยืน นอกจากนี้ การที่ผู้นำธุรกิจค้าปลีกรายใหญ่ ๆ ของไทยหันมาตระหนักถึงการ ใช้ กระจกพลาสติกก็ถือเป็นแรงกระตุ้นอีกทางหนึ่งให้คนไทยตระหนักรู้ถึงแนวโน้มของเศรษฐกิจหมุนเวียน และยังเป็น แนวทางให้ธุรกิจขนาดกลางไปจนถึงขนาดย่อมสามารถนำแนวคิดนี้มาใช้ปฏิบัติได้ทันที (วีระศักดิ์ สุทัศน์วิบูลย์, 2562)

2.9 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จของ PDCA

Dr. William Edwards Deming ได้พัฒนาวงจร PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr. W.A. Shewhart ในระยะแรกรู้จักวงจร PDCA ในนาม Shewhart Cycle จากนั้น Dr. William Edwards Deming ได้นำการพัฒนาไปปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่น จึงมีชื่อเรียกว่า Deming Cycle (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น, 2552 อ้างถึงใน วรรณภา ไหล่มมาก และคณะ, 2561) PDCA คือ วงจรบริหารงานคุณภาพ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ Plan - Do - Check - Act เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหา และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

โดยทั่วไปการวางแผนมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

- 1) การวางแผนเพื่ออนาคต เป็นการวางแผนสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือกำลังจะเกิดขึ้น บางอย่างเราไม่สามารถควบคุมสิ่งนั้นได้เลย แต่เป็นการเตรียมความพร้อมของเราสำหรับสิ่งนั้น
- 2) การวางแผนเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เป็นการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อสภาพที่ดีขึ้น ซึ่งเราสามารถควบคุมผลที่เกิดในอนาคตได้ด้วยการเริ่มต้น

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (DO)

คือ การลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผน ซึ่งในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่ พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบด้วย เราไม่ควรปล่อยให้ถึงวินาทีสุดท้ายเพื่อดูความคืบหน้าที่เกิดขึ้น หากเป็นการปรับปรุงในหน่วยงานผู้บริหารย่อมต้องการทราบความคืบหน้าอย่างแน่นอน เพื่อจะได้มั่นใจว่าโครงการปรับปรุงเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

คือ การประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แต่ขั้นตอนนี้มักจะถูกมองข้ามเสมอ การตรวจสอบทำให้เราทราบว่าการปฏิบัติในขั้นที่ 2 สามารถบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ สิ่งสำคัญก็คือ เราต้องรู้ว่าจะตรวจสอบอะไรบ้าง และบ่อยครั้งแค่ไหน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนถัดไป เมื่อดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพที่แล้ว คณะผู้ตรวจสอบจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพที่มีส่วนประกอบ ดังนี้

- เป้าหมายการตรวจสอบ
- ข้อบ่งชี้ที่ใช้ในการตรวจสอบ
- หลักเกณฑ์การประเมิน หรือวัตถุประสงค์
- ระยะเวลาที่ได้ดำเนินการตรวจสอบ
- สถิติเปรียบเทียบผลการตรวจสอบ
- ข้อจำกัดในขณะทำการตรวจสอบ
- สรุปการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะแนวทางการตรวจสอบครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงานให้เหมาะสม (Act)

ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมจะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบ ซึ่งมีอยู่ 2 กรณี คือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

1) กรณีที่ 1 ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ ก็ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำให้เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิม หรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิม หรือทำให้คุณภาพที่ดียิ่งขึ้นก็ได้

2) กรณีที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์ และพิจารณาว่าควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไปนี้

- มองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้
- ใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม
- ขอความช่วยเหลือจากผู้รู้
- เปลี่ยนเป้าหมายใหม่

2.10 การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก

การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ (Nationally Appropriate Mitigation Action: NAMA) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) และการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution: NDC) ภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) โดยคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 มีมติเห็นชอบกับการแสดงเจตจำนงการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศไทย (Nationally Appropriate Mitigation Action: NAMA) โดยเสนอตัวเลขศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจก ระหว่างร้อยละ 7 - 20 (25 - 73 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) ในปี พ.ศ. 2563 ภาคพลังงาน และขนส่ง โดยแบ่งออกเป็นการดำเนินการเองในประเทศ (Domestically - Supported NAMA) ที่ร้อยละ 7 และการดำเนินการที่ขอรับการสนับสนุนระหว่างประเทศ (Internationally - Supported NAMA) อีกร้อยละ 13 โดยเทียบเคียงกับกรณีพื้นฐาน (BAU) ที่ใช้ปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) เป็นปีตั้งต้น (การปล่อยก๊าซเรือนกระจกกรณีฐาน ณ ปี พ.ศ. 2563 คิดเป็น 367 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) ซึ่งประเทศไทยได้ยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงอย่างเป็นทางการต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2557 ทั้งนี้ NAMA ในส่วนที่ดำเนินการเองภายในประเทศ ประกอบด้วยมาตรการหลักตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทน และพลังงานทางเลือก (พ.ศ. 2558 - 2579) และแผนอนุรักษ์พลังงาน (พ.ศ. 2558 - 2579) และระยะภายหลังปี พ.ศ. 2563 ซึ่งดำเนินการภายใต้ NDC โดยกำหนดเป้าหมายที่ร้อยละ 20 - 25 จากสาขาพลังงาน และขนส่ง สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรม และการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยเทียบเคียงกับกรณีพื้นฐาน (BAU) ที่ใช้ปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) เป็นปีตั้งต้น (การปล่อยก๊าซเรือนกระจกกรณีฐาน ณ ปี พ.ศ. 2573 คิดเป็น 555 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, 2560)

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสภาวะปกติ หรือเรียกว่า “กรณีปกติ (Business As Usual: BAU) หมายถึง ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกรณีที่ไม่มีมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกใด ๆ ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นกรณีอ้างอิงในการวิเคราะห์การลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในที่นี้ การคาดการณ์ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกรณี BAU กำหนดให้ปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) เป็นปีเริ่มต้น BAU เนื่องจากเป็นปีที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกในสาขาการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศ โดยในการพยากรณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ทุกสาขาจะใช้ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ และสังคมตามการคาดการณ์ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้แก่ การเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อัตราการเพิ่มของประชากรเฉลี่ย เป็นต้น สำหรับสมมติฐานหรือปัจจัยที่นำมาใช้ในการจำลองการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสาขาต่าง ๆ ได้ยึดตามแผนที่เกี่ยวข้องสำหรับแผนมีการระบุรายละเอียดไว้ แต่สำหรับแผนที่ไม่ได้มีการระบุรายละเอียดข้อมูลดังกล่าวได้กำหนดสมมติฐานในการศึกษาต่าง ๆ เป็นไปตามหลักวิชาการ (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, 2560)

ความก้าวหน้าด้านการดำเนินงานตามแผนการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ (Nationally Appropriate Mitigation Action: NAMA) ภายในปี พ.ศ. 2563 จากสาขาพลังงานและขนส่ง กระทรวงพลังงานโดยคณะทำงานประสานงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกระทรวงพลังงานได้มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) เป็นหน่วยประสานงานในการดำเนินงานรายงานการติดตามประเมินผลการลดก๊าซเรือนกระจกจากมาตรการพลังงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2561 นอกจากนี้ กระทรวงพลังงานดำเนินการพัฒนาโครงสร้างการตรวจวัด รายงาน และทวนสอบผลการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อเป็นกระบวนการรับรองผลการลดก๊าซเรือนกระจกที่ได้จากการดำเนินมาตรการ และสำหรับการดำเนินงานตามการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution: NDC) ภายในปี พ.ศ. 2573 ที่มีการดำเนินงานจากสาขาพลังงานและขนส่ง สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรม และการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย อยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อ (ร่าง) แผนปฏิบัติการการลดก๊าซเรือนกระจกรายสาขา (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, 2560)

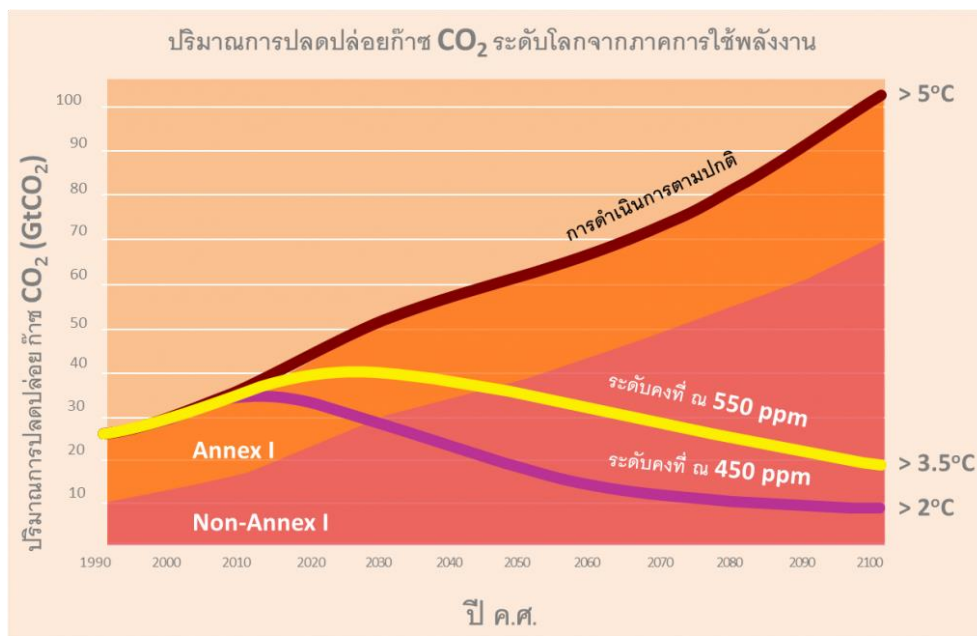
2.10.1 สังคมคาร์บอนต่ำ

คาร์บอนต่ำ หมายถึง ตัวเลขประมาณการปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายปีในระดับโลก ซึ่งความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศอยู่ในระดับที่ยอมรับกันว่าไม่เป็นการแทรกแซงของมนุษย์ที่เป็นอันตรายกับระบบภูมิอากาศ (คาร์บอน หมายถึง คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) (Girardet Herbert, 1996)

สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) เป็นสังคมที่ผู้คนส่วนใหญ่ ในสังคมหันมาร่วมมือกันลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในทุกรูปแบบ หรือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการดำรงชีวิตปกติ โดยเฉพาะการลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยออกมาจากกระบวนการผลิตของโรงงาน หรือภาคอุตสาหกรรม เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมคาร์บอนต่ำ จึงต้องทำให้ผู้คนในสังคมมีความตระหนักถึงคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีปริมาณคาร์บอนต่ำ โดยผู้คนในสังคมมีความยึดโยงกับการเลือกใช้เทคโนโลยี หรือการพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญก็คือจะต้องเป็นสังคมที่มีการวางผังเมืองให้สอดคล้องกับระบบนิเวศที่สมดุลด้วย ดังนั้นสังคมคาร์บอนต่ำ จึงมีลักษณะได้แก่ (1) สังคมที่ต้องช่วยกันลดความต้องการใช้พลังงาน (2) สังคมที่ต้องหลีกเลี่ยงการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลหรือน้ำมัน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และ (3) สังคมต้องมีมาตรการความมั่นคงทางพลังงานและเป็นสังคมที่มีการพบปะหารือกันในเรื่องความต้องการของคนทุกกลุ่มในสังคม (Dhar, S., Pathak, M., & Shukla P.R., 2013)

นอกจากการที่ทุกคนร่วมมือลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแล้ว ควรเน้นการจัดการโดยการใช้พื้นที่เป็นหลัก (Area - Based) โดยมุ่งไปที่เมืองที่มีเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากฐานเดิมที่ยังไม่มีการจัดการเมืองเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งในปัจจุบันความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศสูงกว่า 400 ส่วนต่อล้านส่วนโดยปริมาตร (ppmv) แล้ว และยังคงเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และเพื่อให้

อุณหภูมิโลกสูงขึ้นไม่เกิน 2 องศาเซลเซียส ตามเป้าหมาย ความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกจะต้องไม่เกิน 450 ส่วนต่อล้านส่วนคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (ppm CO₂e)

ภาพที่ 2 - 23 ตัวเลขประมาณการปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายปีในระดับโลก
ที่มา : Dhar, S., Pathak, M., & Shukla P.R., 2013

ข้อสรุปในเชิงนโยบายเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของการเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2016)

- ตั้งเป้าหมายระยะยาวในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ของปีพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ลงร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2593
- สัญญาของนโยบายระยะยาวเพื่อส่งเสริมการกำหนดราคาซื้อ - ขายคาร์บอน ผ่านช่องทางการเก็บภาษี การซื้อขายคาร์บอนเครดิตระหว่างประเทศ ซึ่งควรจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในเชิงธุรกิจ
- ควรแยกการเก็บภาษีออกจากรายได้ และการจ้างงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้ภาคธุรกิจ และแต่ละบุคคลลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- การลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาควรมุ่งไปสู่เป้าหมายคาร์บอนต่ำ
- ควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อขยายกระแสการเงิน และสร้างกลไกใหม่ ๆ ทางด้านการเงิน
- ส่งเสริมให้มีการใช้งานผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีที่มีความสะดวก และรวดเร็วเพื่อพัฒนาระบบการค้าที่ยั่งยืน และลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
- การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานควรกระตุ้นเสริมสร้างแรงจูงใจเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการให้ผลตอบแทนจากสถาบัน
- การสาธิต และการใช้งานเทคโนโลยีในเชิงพาณิชย์ เช่น การเก็บข้อมูลด้านการกักเก็บคาร์บอน มีส่วนสำคัญสำหรับการศึกษาวิจัย และลงทุนการพัฒนาเทคโนโลยีในระยะยาว

- นโยบาย และกรอบการดำเนินงานควรมีการนำไปใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคโดยลดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และทดแทนด้วยแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากวิถีคาร์บอนต่ำ

2.10.2 แนวคิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions)

การประชุม COP26 หรือการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 ณ เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ มีผู้แทนจากกว่า 200 ประเทศทั่วโลกเข้าร่วมประชุมเพื่อประกาศเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศตนเองต่อประชาคมโลก และหาข้อตกลงร่วมกัน ในการวางแผนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อก่อให้เกิดการลงมือทำจริง การที่ทุกประเทศมีความร่วมมือกันเช่นนี้ เนื่องจากต้องการที่จะควบคุมอุณหภูมิโลกไม่ให้สูงขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส ตามข้อตกลงภายใต้ความตกลงปารีส (Paris Agreement) และประเทศไทยได้แสดงเจตนาสมัครใจลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยได้ประกาศเป้าหมายการเข้าสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ภายในปี ค.ศ. 2565 (พ.ศ. 2608) ทั้งความเป็นกลางทางคาร์บอน และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์นั้น มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกนับได้เท่ากับศูนย์ แต่มีกลไกในการลดก๊าซเรือนกระจกที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) คือ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (คิดเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เท่านั้น) สู่ชั้นบรรยากาศเท่ากับปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ถูกดูดกลับคืนมา โดยผ่าน 3 กลไก ได้แก่ (1) “ลด” การปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การใช้พลังงานหมุนเวียนแทนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล (Fossil Fuel) (2) “ดูดกลับ” ก๊าซเรือนกระจกจากชั้นบรรยากาศ เช่น การปลูกป่าเพื่อเพิ่มแหล่งสะสมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ตามธรรมชาติ (Carbon Sink) การใช้เทคโนโลยีในการดักจับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และนำกลับมากักเก็บใต้พื้นดิน หรือใช้ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ และ (3) “ชดเชย” การปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยการซื้อคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit Offset)

2) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) จะเกิดขึ้นได้เมื่อก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีภาวะสมดุลกับการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก กล่าวคือ หากเราปล่อยก๊าซเรือนกระจกเท่ากับ 100 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ก็จะต้องมีกิจกรรมที่ลดหรือดูดกลับก๊าซเรือนกระจกเท่ากับ 100 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าเช่นกัน ไม่สามารถชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยการซื้อคาร์บอนเครดิตได้ และการลดก๊าซเรือนกระจกในเป้าหมายนี้บวมถึงก๊าซที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ทั้ง 6 ชนิดตามพิธีสารเกียวโต ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) มีเทน (CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (N₂O) ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFC) เพอร์ฟลูออโรคาร์บอน (PFC) และซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (SF₆)

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรองรับเป้าหมายดังกล่าว ประเทศไทยได้มีมาตรการ และกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยจากรายงานสถานการณ์ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน ในประเทศไทย ปี 2565 พบว่า มีมาตรการ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ มีดังนี้ (มูลนิธิเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน แห่งเอเชียแปซิฟิก, 2565)

1) เสริมสร้างความเข้าใจ การเตรียมความพร้อมในการนำหลักการ EPR มาใช้ในการจัดการบรรจุภัณฑ์ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน รวมถึงทิศทางนโยบาย กฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะ และบรรจุภัณฑ์ในประเทศไทย

- 2) การศึกษาตลาด และปัจจัยเอื้อต่อการเพิ่มการหมุนเวียนของพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศไทย
- 3) การพัฒนาระบบฉลากสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์หมุนเวียน
- 4) การศึกษากระบวนการออกแบบหมุนเวียน (Circular Design) เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
- 5) การจัดทำบัญชีผู้จำหน่ายสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Thai Green Directory)

2.11 ปัจจัยที่ภาครัฐกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

จากการทบทวนผลการศึกษาโครงการพัฒนารอบนโยบายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ในประเทศไทย ด้วยหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) พบว่า มีปัจจัย หรือแรงจูงใจที่ภาครัฐกิจในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ที่ต้องการปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิต เพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 2 - 9) (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2565)

ตารางที่ 2 - 9 ปัจจัยที่ภาครัฐกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ภาครัฐกิจ	ปัจจัยหรือแรงจูงใจ
ผู้ผลิตเม็ดพลาสติก	<ul style="list-style-type: none"> - ภาครัฐ และภาคเอกชนมีความสนใจที่ขับเคลื่อน EPR ส่งผลดีต่อการลงทุนในโรงงานรีไซเคิล และการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน - แนวโน้มความต้องการเม็ดพลาสติก PCR (Post Consumer Recycled) จาก Brand Owners เพิ่มมากขึ้น
ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำโครงการ Take - Back ทำให้มีข้อมูล และประสบการณ์ในการจัดระบบ Drop - Off และการเก็บรวบรวม - มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนมาใช้วัสดุที่ผ่านการรีไซเคิล หรือวัสดุที่รีไซเคิลได้ง่ายขึ้นหากผู้ผลิตเรซินผลิตให้ได้ในราคาที่สมเหตุสมผล หรือเมื่อลูกค้ามีความต้องการ
ผู้ผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ผลิตรายใหญ่เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน และเริ่มเข้าใจถึงหลักการ EPR - ผู้ผลิตรายใหญ่ที่เป็นบริษัทข้ามชาติ เริ่มมีการปรับเปลี่ยนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มีกิจกรรมที่สนับสนุนการเก็บรวบรวมบรรจุภัณฑ์เข้าระบบรีไซเคิล การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยืดอายุการใช้งาน หรือสามารถถอดแยกส่วน เพื่อลดการใช้พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียว
ผู้จำหน่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคโดยเฉพาะชนชั้นกลางเพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีโอกาสที่จะรวบรวมขยะบรรจุภัณฑ์ที่ร้านค้าปลีก - หากมีระบบ EPR Modern Trade มีศักยภาพในผลักดันให้ผู้ผลิตเข้าร่วมในระบบ EPR
ผู้เก็บรวบรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีชาเล็ง และร้านรับซื้อของเก่ากระจายทั่วประเทศ สามารถเข้าถึงแหล่งกำเนิดขยะ และประชาชนคุ้นเคยกับการซื้อขายขยะรีไซเคิล

ภาคธุรกิจ	ปัจจัยหรือแรงจูงใจ
	- หากมีระบบ EPR จะช่วยเพิ่มปริมาณขยะรีไซเคิลจากที่มีจุด Drop - Off มากขึ้น และเพิ่มอัตราการรับซื้อขยะบางประเภท รวมทั้งเพิ่มประเภทขยะที่จะมีการรับซื้อมากขึ้น
ผู้รีไซเคิล	- หากมีระบบ EPR จะช่วยเพิ่มปริมาณขยะเข้าสู่โรงงานรีไซเคิล - การปลดปล่อยคกฐระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการตั้งโรงงานรีไซเคิล
Start - Up/NGO	- ความตื่นตัวของกลุ่มผู้บริโภคเกี่ยวกับปัญหาขยะพลาสติกในปัจจุบัน และคนรุ่นใหม่ที่คุ้นเคยกับการใช้ Data Platform/Application ทำให้กลุ่ม Start - Up มีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น - กลุ่มอนุรักษ์ และอาสาสมัครหลายกลุ่มมีแนวร่วม และเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค และประชาชนทั่วไป สามารถช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่จำเป็นได้

ที่มา : โครงการพัฒนารอบนโยบายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ในประเทศไทยด้วยหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR), 2565

2.12 แนวทางการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของต่างประเทศ

2.12.1 การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

1) ประเทศฮ่องกง ยกกระดับความเข้มข้นของมาตรการลดการใช้ถุงพลาสติก โดยออกกฎหมายควบคุมการใช้ถุงพลาสติก (Product Eco - Responsibility Ordinance) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 หรือ 13 ปีที่แล้ว กฎหมายของประเทศฮ่องกงกำหนดให้ร้านค้าปลีกห้าม “แจกถุงพลาสติกฟรี” หากลูกค้าต้องการ จะต้องเก็บเงินค่าถุงพลาสติก ในช่วงแรก กฎหมายเน้นไปที่ร้านค้าปลีกที่ใหญ่กว่า 3,000 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และเครื่องสำอาง ด้วยมาตรการเก็บเงินค่าถุง ช่วยให้ประเทศฮ่องกงลดการใช้ถุงพลาสติกไปได้อย่างมหาศาล จาก 660 ล้านใบ เหลือ 150 ล้านใบต่อปี ในปี พ.ศ. 2553 ต่อมา ในปี พ.ศ. 2556 รัฐบาลประเทศฮ่องกงได้ปรับแก้กฎหมายให้ครอบคลุมร้านค้ามากขึ้นโดยกฎหมาย Product Eco - responsibility (Amendment) Ordinance 2557 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน พ.ศ. 2558 กำหนดให้ร้านค้าปลีกทั้งหมดงดแจกถุงพลาสติกฟรีโดยร้านค้าจะต้องเก็บเงินค่าถุงพลาสติกอย่างน้อย 50 เซ็นต์หากลูกค้าต้องการถุง แต่ยังมีข้อยกเว้นให้กับการใช้ถุงพลาสติกด้วยเหตุผลด้านสุขอนามัยอาหาร (สุจิตรา วาสนาดำรงดี, 2564)

ต่อมาในปี 2021 รัฐบาลได้ปรึกษากับสภาการพัฒนาที่ยั่งยืน (Council for Sustainable Development: SDC) ที่มีตัวแทนของภาคประชาชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single - Use Plastics) ทางสภาฯ ได้ระดมความคิดเห็นจากองค์กร และประชาชนประเทศฮ่องกงหลายพันคน จนได้มาเป็นข้อเสนอ 24 ข้อ และมี 12 ข้อ ที่เป็นการยกระดับมาตรการควบคุมการใช้ถุงพลาสติก และบรรจุภัณฑ์พลาสติก รัฐบาลจึงได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนำมาสู่มาตรการเก็บเงินค่าถุงพลาสติก ระยะที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ด้วยเป้าหมายที่จะลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลงให้ได้ไม่น้อยกว่า 40% มาตรการเก็บเงินค่าถุงพลาสติก ฉบับเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ได้ยกระดับความเข้มข้น ดังนี้

- ปรับอัตราค่าถุงพลาสติกจาก 50 เซ็นต์ เป็น 1 ดอลลาร์ฮ่องกง (ประมาณ 4.2 บาท)
- ยกเลิกข้อยกเว้นเดิมที่จะให้ถุงพลาสติกฟรีกรณีใส่ของจำพวกของแช่เย็น หรือของแช่แข็ง

- ให้ถุงพลาสติกฟรีได้เฉพาะกรณีใส่อาหารที่ไม่มีบรรจุภัณฑ์หรือภาชนะปิดสนิท ภายใต้หลักการ “ให้ฟรีได้แค่ 1 ถุงต่อการซื้อ 1 ครั้ง”

ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้ร้านค้าเป็นผู้จัดเก็บเงินค่าถุงพลาสติกแทนการนำส่งเงินให้รัฐ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถส่งเจ้าหน้าที่ไปติดตามตรวจสอบการนำส่งเงินค่าถุงจากร้านค้าที่ต้องทำตามกฎหมายมากกว่า 1 แสนร้าน ได้ แต่รัฐบาลได้เรียกร้องให้ร้านค้าต่าง ๆ นำเงินค่าถุงที่จัดเก็บได้ไปใช้สนับสนุนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลประเทศฮ่องกงให้เวลาผ่อนผัน (Grace Period) เพื่อให้ร้านค้าปรับตัวต่อกฎหมายใหม่เป็นเวลา 1 เดือน โดยเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมจะทำการสุ่มตรวจร้านค้าในตลาดสด และทำการตักเตือนหากพบการกระทำผิด ซึ่งนับเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ไม่สามารถแก้ได้เพียงการรณรงค์ขอความร่วมมือ หากต้องมีการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่มีกฎหมายมารองรับเพื่อให้ประชาชนปรับพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การพกถุงผ้า หรือถุงใช้ซ้ำได้ ไปซื้อของมากขึ้น

มาตรการแบนการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งภายในปี พ.ศ. 2566 ในช่วงปลายปีที่ผ่านมา กรมสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในประเทศฮ่องกงส่งเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายผลิตภัณฑ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมฉบับปรับปรุงให้กับสถานิติบัญญัติ โดยวางแผนว่าฮ่องกงจะต้องเริ่มแบนการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยมีกำหนดการจะเริ่มใช้มาตรการดังกล่าวภายในไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2566 ซึ่งนี่เป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดกรอบเวลาไว้สำหรับการดำเนินการในระยะที่สอง (ซึ่งจะต้องดำเนินการภายในปี พ.ศ. 2568) อีกด้วย

แผนระยะแรก (เริ่มใช้ในไตรมาสที่ 4 ของปี ค.ศ. 2023 (พ.ศ. 2566)) :

1. ยุติการใช้กล่องพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งในร้านอาหาร ได้แก่
  - กล่องใส่อาหาร EPS หรือกล่องโฟม (ทานที่ร้าน + กลับบ้าน)
  - หลอด (ทานที่ร้าน + กลับบ้าน)
  - ไม้นคนเครื่องดื่ม (ทานที่ร้าน + กลับบ้าน)
  - ชุดช้อนส้อม (ทานที่ร้าน + กลับบ้าน)
  - จาน (ทานที่ร้าน + กลับบ้าน)
  - แก้ว (ไม่แจกแก้วที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งในกรณีลูกค้าดื่มที่ร้าน)
  - กล่องใส่อาหาร และฝา (ไม่แจกให้ในกรณีลูกค้าทานที่ร้าน)
2. แบนการขาย หรือแจกผลิตภัณฑ์ที่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอื่น ๆ ได้แก่
  - คัดตอนบัต
  - แท่งไฟเรืองแสงใช้แล้วทิ้ง
  - ถุงพลาสติกใส่ร่ม
  - หมวกปาร์ตี้, ของประดับหน้าเค้ก, ลูกโป่งเป่าลม, ไม้ลูกโป่ง
  - ส้อมจิ้มอาหาร, ไม้จิ้มฟันพลาสติก, แปรงสีฟันด้ามพลาสติก, หวีพลาสติก, ขวดน้ำพลาสติกที่แจกในโรงแรม
  - ผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยพลาสติก Oxo (พลาสติกที่แตกตัวด้วยปฏิกิริยาออกซิเดชัน)
  - อุปกรณ์ในห้องน้ำของโรงแรม (รวมไปถึงแปรงสีฟันด้ามพลาสติก, หวีพลาสติก ฯลฯ) และขวดน้ำพลาสติกที่มีให้บริการในโรงแรม
  - บรรจุภัณฑ์สำหรับห่อกระดาษชำระสำหรับแจกฟรี

แผนระยะที่สอง (กรอบระยะเวลา เริ่มดำเนินการครั้งแรกภายในปี พ.ศ. 2568) :

3. ยุติการใช้กล่องพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในร้านอาหาร

- Cups and Cup Lids (Dine - In + Takeaway)
- แก้ว และฝาแก้ว (ทานที่ร้าน + กลับบ้าน)

มาตรการลงโทษ หรือช้อยกเว้น จากข้อเสนอระบุว่า หากละเมิดระเบียบดังกล่าว ผู้ละเมิดต้องระวางโทษปรับสูงสุดเป็นเงินจำนวน 100,000 เหรียญฮ่องกง นอกจากนี้ยังมีระเบียบการลงโทษที่ระบุเป็นข้อกำหนด โดยเจ้าหน้าที่บังคับกฎหมายสามารถออกหนังสือแจ้งโทษปรับเป็นเงินจำนวน 2,000 เหรียญฮ่องกง นอกจากนี้ ช้อยกเว้น 3 เดือน ระบุไว้ ดังต่อไปนี้ (Greenpeace, 2566)

1. บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ถูกแนบมากับอาหาร และเครื่องดื่ม เช่น หลอดที่ติดกับกล่องเครื่องดื่ม ซ้อน หรือส้อมที่แนบมากับถ้วยขนมสำเร็จรูป และถ้วยไอศกรีม
2. ผู้บริโภคที่จำเป็นต้องใช้หลอดพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งเนื่องจากความจำเป็นทางการแพทย์
3. บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวที่จำเป็นในการแพทย์หรือใช้เพื่อความปลอดภัยในโรงพยาบาล หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในราชทัณฑ์ และอื่น ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ประเทศฮ่องกงยังไม่มีจัดการทรัพยากรเพื่อเป็นรากฐานที่เอื้อให้เกิดการใช้ซ้ำ เช่น ระบบยืมคืนบรรจุภัณฑ์ และมาตรการปัจจุบันยังมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนจากพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งไปเป็นบรรจุภัณฑ์ประเภทอื่น แต่ยังคงหลักการใช้แล้วทิ้งอยู่ เช่น การใช้กระดาษหรือไม้ไผ่ทดแทน ซึ่งหากไม่สนับสนุนให้เกิดระบบการใช้ซ้ำ การเปลี่ยนวัสดุเพื่อทดแทนก็ยังสร้างขยะอยู่ดี และเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาที่ผิดพลาด อีกทั้งการไม่ครอบคลุมถึงบรรจุภัณฑ์พลาสติกของเครื่องดื่ม และอาหารประเภทพร้อมทาน แต่สุดท้ายบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ก็ยังได้รับการยกเว้นในที่สุด สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ จึงยังเป็นช่องโหว่ของนโยบายดังกล่าว

2) ประเทศฝรั่งเศส : มีจุดมุ่งหมายในการเลิกใช้พลาสติกให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2583 ได้ออกกฎหมายห้ามห่อหุ้ม

บรรจุภัณฑ์พลาสติกในผัก และผลไม้ ประมาณ 30 ชนิด เช่น กระเทียมต้น มะเขือม่วง มะเขือเทศ แอปเปิ้ล กล้วย ส้ม ฯลฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 โดยมีการประมาณการว่าผักผลไม้ 37% วางขายในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งคาดว่ามาตรการที่มีการประกาศล่าสุดจะช่วยลดขยะจากบรรจุภัณฑ์พลาสติกได้มากกว่า 1 พันล้านชิ้นต่อปี รวมทั้งวางเป้าหมายปลอดพลาสติกภายในปี พ.ศ. 2567 โดยเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในอาคารสาธารณะ ร้านอาหาร รวมถึงการจัดงานหรือเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดโดยเทศบาลท้องถิ่น

แต่อย่างไรก็ตาม บรรจุภัณฑ์ที่มีน้ำหนักเกิน 1.5 กิโลกรัม จะได้รับการยกเว้น เช่นเดียวกับผลไม้สับ หรือแปรรูป บางพันธุ์ รวมทั้งมะเขือเทศเชอร์รี่ หรือผลไม้เนื้ออ่อน เช่น ราสเบอร์รี่ และบลูเบอร์รี่ จะได้รับการผ่อนปรนให้นานขึ้นสำหรับผู้ผลิตในการหาทางเลือกอื่นแทนพลาสติก แต่บรรจุภัณฑ์พลาสติกจะค่อย ๆ เลิกใช้สำหรับผัก และผลไม้ทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2569 (Spring, 2022)

2.12.2 การใช้มาตรการทางภาษี

ภาษีพลาสติก (Plastic Tax) หรือภาษีบรรจุภัณฑ์พลาสติก (Plastic Packaging Tax: PPT) เป็นมาตรการภาษีที่เรียกเก็บเงินหรือค่าธรรมเนียมจากผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือประเทศสมาชิกที่ผลิต นำเข้า หรือใช้ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และย่อยสลายยาก ที่ไม่รวมบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่มาจากคาร์บอน ซึ่งการจัดเก็บภาษีพลาสติกจะทำให้ต้นทุนของบรรจุภัณฑ์พลาสติกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ผลิต

และผู้บริโภคเปลี่ยนไปใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น หรือเลือกใช้สินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ หรือบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้ซ้ำแทน จะส่งผลทำให้ปริมาณขยะพลาสติกลดลง ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลก ได้ออกมาตรการลดขยะพลาสติก และรณรงค์ใช้ผลิตภัณฑ์รีไซเคิลเพื่อลดขยะพลาสติกในทะเล และลดมลภาวะจากขยะล้นเมือง เช่น ประเทศสวีเดน ต้นแบบของการกำจัดขยะ และนำขยะกลับมาใช้เป็นพลังงาน ภายในประเทศ ได้ถึง 96% ของขยะในประเทศ หรือประเทศสหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก อินโดนีเซีย และจีน มีการเก็บภาษีเพิ่มขึ้นจากผู้ผลิตถุงพลาสติกภายในประเทศ และมาตรการเก็บค่าธรรมเนียมจากถุงพลาสติก ในประเทศอังกฤษ กัมพูชา และมาเลเซีย ปัจจุบันมีประเทศที่เริ่มดำเนินการ และกำลังอยู่ในช่วงดำเนินการ จัดเก็บภาษีพลาสติก (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2566) ดังนี้

1) สหภาพยุโรป ได้จัดทำ European Green Deal เป็นแผนการดำเนินการเพื่อบรรลุ เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกลง อย่างน้อยร้อยละ 55 ภายในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) ทั้งนี้ ภาษีพลาสติกเป็นส่วนหนึ่งใน Green Deal และเริ่มจัดเก็บตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2564 โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องจ่ายภาษีให้กับสหภาพยุโรป โดยคำนวณจากปริมาณบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในอัตรา 0.8 ยูโรต่อกิโลกรัม โดยประเทศสมาชิกอยู่แต่ละประเทศ ยังสามารถออกมาตรการภาษีพลาสติกของตนเอง ที่แตกต่างกันได้ อาทิ ประเทศอิตาลี และประเทศสเปน เก็บภาษีพลาสติกจากผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ซื้อ ซัพพลายเออร์ และผู้นำเข้าในอัตรา 0.45 ยูโรต่อกิโลกรัม ขณะที่ประเทศโปรตุเกสจะเริ่มเก็บภาษีพลาสติกในอัตรา 0.30 ยูโรต่อกิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2566

2) สหราชอาณาจักร บังคับใช้มาตรการภาษีบรรจุภัณฑ์พลาสติก (Plastic Packaging Tax) ภายใต้ Finance Act 2021 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565 โดยจัดเก็บภาษีจากผู้ผลิต และผู้นำเข้าบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมจากพลาสติกรีไซเคิลน้อยกว่าร้อยละ 30 ในอัตรา 200 ปอนด์ต่อตัน

3) ประเทศสหรัฐอเมริกา อยู่ระหว่างพิจารณาร่างกฎหมาย Reduce Act of 2021 ที่จะจัดเก็บ ภาษีพลาสติกที่ไม่มีส่วนผสมจากพลาสติกรีไซเคิล และบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในอัตรา 0.2 - 0.5 ดอลลาร์ต่อปอนด์

4) ประเทศฟิลิปปินส์ ผ่านกฎหมายภาษีพลาสติก Plastic Bags Tax Act เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมา และในปี พ.ศ. 2569 ฟิลิปปินส์จะเริ่มจัดเก็บภาษีจากผู้ผลิต และผู้นำเข้า พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในอัตรา 100 เปโซฟิลิปปินส์ต่อกิโลกรัม (ประมาณ 1.75 ดอลลาร์)

5) ประเทศไทย ยังไม่มีการจัดเก็บภาษีจากพลาสติก หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกเป็นการเฉพาะ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์พลาสติกอันดับ 1 ของประเทศไทย อยู่ระหว่างจัดทำร่างกฎหมาย Reduce Act of 2021 ซึ่งย่อมส่งผลให้ผู้ส่งออกมีต้นทุนสูงขึ้น ดังนั้น ประเทศไทย ต้องเตรียมการรองรับ และแสวงหาโอกาสทางการตลาดในการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้บริโภค อาทิ (1) การวิจัย และพัฒนานวัตกรรมบรรจุภัณฑ์พลาสติก โดยการใช้ประโยชน์จากการที่ ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบจำพวก อ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่สามารถนำมาต่อยอด เป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพได้ (2) การพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ และมาตรฐานบรรจุภัณฑ์พลาสติก ที่มีส่วนผสมของพลาสติกรีไซเคิล (3) การส่งเสริม และผลักดันการส่งออกพลาสติกชีวภาพ โดยคำนึงถึง การตอบสนองต่อความต้องการของตลาด หรือผู้ซื้อ และ (4) การทำธุรกิจอย่างยั่งยืน (Sustainable business) ที่คำนึงถึงสังคมส่วนรวม สิ่งแวดล้อม และประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ตลอดจนเศรษฐกิจสร้างมูลค่า

(Value Added Economy) ที่นำเทคโนโลยีมาช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพของสินค้า และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เป็นต้น

2.12.3 การใช้มาตรการควบคุม

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา : ในปี พ.ศ. 2558 บรรจุกัณฑ์ใส่อาหารที่ทำจากโฟมแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (EPS Foam) ถูกห้ามใช้ในนิวยอร์ก และเสนอบรรจุกัณฑ์ที่ทำจาก Polystyrene รวมถึงได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน (6 เดือน) ในการปรับตัวของผู้ค้าปลีก และลูกค้า

ในปัจจุบันในบางรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาห้ามใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อาทิ รัฐอลาสกา บอสตัน และรัฐวชิรา เตรียมแบนผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในอุทยาน ภายในปี พ.ศ. 2575 ทั้งนี้ คำสั่งจะครอบคลุมอุทยานแห่งชาติ 423 แห่งทั่วประเทศ รวมถึงเขตพักพิงสัตว์ป่า ที่ดิน และแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่บริหารจัดการโดยกระทรวงมหาดไทยของประเทศสหรัฐอเมริกา (Forbes, 2022)

2) ประเทศคอซตาริกา : เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2560 (วันสิ่งแวดล้อมโลก) รัฐบาลประกาศยุทธศาสตร์ชาติยุติพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งทั้งหมด รวมถึง ซ้อน ส้อมพลาสติก หลอด โฟม และกำหนดให้ใช้วัสดุทางเลือกที่ย่อยสลายได้ภายใน 6 เดือน

3) ประเทศเยอรมัน : เมือง Hamburg ในปี พ.ศ. 2558 ได้ประกาศการห้ามใช้ขวด และแก้วกาแฟแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ้วยกาแฟ ภายใต้แบรนด์ Hamburg Cup โดยในปี พ.ศ. 2564 สามารถขยายความร่วมมือไปยังร้านค้าอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 130 ร้าน ต่อมาในปี พ.ศ. 2564 ได้มีการบังคับใช้กฎระเบียบว่าด้วยการยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics: SUP) ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป ซึ่งข้อบังคับได้ระบุถึงการยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์ SUP ประเภทที่มีผลิตภัณฑ์ทางเลือกอื่น ๆ ในตลาดที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ ได้แก่ ซ้อน ส้อม จาน หลอดพลาสติก ที่คนเครื่องดื่ม ก้านสำลีส ก้านลูกโป่ง รวมถึงภาชนะบรรจุอาหาร และเครื่องดื่มที่ทำมาจาก Styrofoam และผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติกชีวภาพ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการแสดงฉลาก หรือเครื่องหมายบนบรรจุกัณฑ์บนผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งประเภทที่ยังไม่มีผลิตภัณฑ์ทางเลือกอื่น ที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ เช่น ผ้าเช็ดทำความสะอาดแบบเปียก ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสุขอนามัย บุหรี่ที่มีตัวกรอง แก้วน้ำ เป็นต้น เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ผู้บริโภคทราบถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากพลาสติก และแจ้งให้ทราบถึงวิธีการขยะดังกล่าวอย่างเหมาะสม

4) ประเทศสเปน : เมือง Barcelona เทศบาลเน้นวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บังคับให้หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

2.12.4 การใช้มาตรการรณรงค์ และส่งเสริมการใช้วัสดุทดแทน

1) ประเทศอินเดีย ในปี ค.ศ. 2015 เมือง Mumbai ฆาตกราย Versova กลายเป็นจุดทิ้งขยะ ต่อมาผู้นำด้านสิ่งแวดล้อม ได้ใช้วิธีการอธิบายความเสียหายจากขยะทะเล และผลกระทบต่อเต่าทะเล รวมถึงได้เชิญชวนชาวบ้านมาร่วมเป็นอาสาสมัครเก็บขยะในวันหยุดที่ชายหาด มีอาสาสมัครกว่า 1,000 คน ทำการเก็บขยะด้วยมือ และรถแทรกเตอร์การดำเนินการดังกล่าวสามารถกำจัดขยะกว่า 13,000 ตัน โดยใช้เวลากว่า 2 ปี

2) ประเทศบังกลาเทศ ปัญหาขยะพลาสติกจำนวนมากได้สร้างผลกระทบด้วยการไปปิดกั้นท่อระบายน้ำทำให้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในประเทศ ในปี ค.ศ. 1990 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและกระทรวงสิ่งแวดล้อมได้สนับสนุน และรณรงค์การใช้ถุงพลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง เริ่มต้นจากเมือง Dhaka มีการใช้มาตรการลดการใช้ขยะพลาสติกได้รับการตอบรับจากประชาชน และกลุ่มสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ แต่ยังคงขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

3) ประเทศอังกฤษ ให้บริการเติมน้ำประปาดื่มฟรีในลักษณะ Refill ที่เมืองสหราชอาณาจักร

4) ประเทศอินเดีย เมือง Nilgiris ในปี ค.ศ. 2019 ได้มีการห้ามใช้ขวดพลาสติก โดยจดจำหน่ายน้ำขวด และน้ำอัดลมที่เป็นขวดพลาสติก และทำการติดตั้งตู้รับคืนขวดน้ำพลาสติกอัตโนมัติกว่า 70 แห่ง โดย อปท. มีหน้าที่ตรวจสอบห้ามใช้ขวดพลาสติก ถ้าตรวจพบการแอบใช้ขวดพลาสติกจะถูกยึด และประชาชนได้รับการหนุนเสริมโดยติดตั้งเครื่องบดพลาสติกในชุมชน

5) ประเทศมาเลเซีย มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุอาหารเพื่อทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ในร้านอาหารที่มีบริการส่งอาหาร ภายใต้ชื่อ Tapaware ซึ่งเป็นภาชนะที่มีความแข็งแรงทนทาน ประหยัดพื้นที่ ราคาไม่แพงเป็นมิตรกับผู้ใช้ เนื่องจากสามารถนำไปอุ่นให้ร้อน หรือสามารถนำไปเข้าช่องแช่แข็งได้

6) ประเทศญี่ปุ่น สตาร์บัคส์ในญี่ปุ่นได้ประกาศมาตรการใหม่ 4 ข้อ เพื่อที่จะลดการใช้พลาสติกในร้าน โดยการออกมาตรการนี้เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายระดับโลกในการลดขยะลงให้ได้ 50% ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยสตาร์บัคส์จะเปลี่ยนไปใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการใช้แก้วแบบนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อลดจำนวนถ้วย ฝาปิด และซองหุ้มแบบใช้แล้วทิ้ง โดยมาตรการ 4 ข้อที่ได้ประกาศออกมา คือ (1) เครื่องดื่มเย็นจะถูกเสิร์ฟในแก้วใสที่ทำจากแก้ว (2) เครื่องดื่มเย็นแบบซื้อกลับบ้านจะเสิร์ฟในแก้วกระดาษ และยกเลิกการใช้พลาสติก (3) เพิ่มจำนวนสาขาที่สามารถให้บริการเช่าแก้วได้ และ (4) เปลี่ยนจากซองหุ้มพลาสติกเป็นซองหุ้มสแตนเลสสำหรับการนั่งกินในร้าน และซองหุ้มจากวัสดุธรรมชาติ 100% สำหรับการซื้อกลับบ้าน

แก้วเครื่องดื่มเย็นที่ทำจากแก้วนั้นจะมีในขนาด Tall และ Grande ส่วนขนาด Venti จะยังมีให้บริการแค่บางสาขาเท่านั้น และเริ่มให้บริการเครื่องดื่มเย็นในแก้วกระดาษแบบไม่มีฝาปิด ยกเว้นเครื่องดื่มสำหรับเด็ก แต่สำหรับเครื่องดื่มร้อน ยังคงมีฝาปิดเพื่อความสะดวกในการพกพา และป้องกันเครื่องดื่มหกเลอะเทอะออกมาลวกมือ สำหรับบริการเช่าแก้วที่สตาร์บัคส์ ญี่ปุ่นเริ่มทำมาสักพักแล้วจึงขยายให้มีในหลายสาขามากขึ้น และสุดท้าย ซองหุ้มพลาสติกสีเขียวที่คุ้นเคยจะถูกเปลี่ยนเป็นซองหุ้มสแตนเลส หากลูกค้าสั่งอาหาร และขนมเพื่อนั่งกินในร้าน และสำหรับลูกค้าที่ซื้อกลับบ้าน จะได้รับซองหุ้มที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ 100% ที่สามารถย่อยสลายได้เอง แต่เพื่อเป็นการลดขยะก็สามารถปฏิเสธไม่รับซองหุ้ม และกลับไปใช้ซองหุ้มที่บ้านได้เช่นกัน โดยมาตรการเหล่านี้จะเริ่มใช้เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 (The Standard, 2565)

2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.13.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

วิชาชา ภูจินดา (2565) ทำการศึกษาการส่งเสริมศักยภาพ และประเมินตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินตลาดสดต้นแบบในพื้นที่ตลาดประชานิเวศน์ 1 ด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง และสร้างความตระหนัก และรับรู้ให้ผู้ประกอบการร้านค้า และประชาชน ในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) รวมถึงต่อยอดแนวคิด

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงานด้านการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ในพื้นที่ตลาดประชาชนเวศน์ 1 เพื่อสามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง การศึกษาใช้เครื่องมือการประเมิน CIPP - I Model ประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง และเสนอแนวทางการส่งเสริมการรับรู้ และความตระหนักด้านการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ผลการศึกษา พบว่า จากการรณรงค์ใช้ถุงใหญ่ใบเดียวที่ผลิตจากเม็ดพลาสติกรีไซเคิลคุณภาพสูง (Post Consumed Recycle: PCR) 100% ผ่านกระบวนการรีไซเคิลเป็นถุงพลาสติกขนาด 12 x 20 นิ้ว และมีความหนา 40 ไมครอน ร้านสามารถลดปริมาณการแจกถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 26 ใบ/วัน/ร้าน ซึ่งสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ จำนวน 67 ใบ/วัน หากมองภาพรวมตลอดการดำเนินโครงการ พบว่า สามารถลดปริมาณขยะจากถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประมาณ 108,540 ใบ ซึ่งการลดการใช้ถุงพลาสติกเท่ากับเป็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ประมาณ 1.42 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า จากกระบวนการผลิตถุงพลาสติกตลอดวัฏจักร แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบร้อยละ 50 ยังไม่ทราบเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน (Circular Economy) และไม่ทราบเกี่ยวกับการใช้งานถุงใหญ่ใบเดียวที่ถูกต้องที่ต้องการส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) และให้ความสำคัญกับการส่งคืนถุงใหญ่ใบเดียวที่เสื่อมสภาพ ณ จุดรับคืน (Drop Point) แต่อย่างไรก็ตามหลังจากการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ของโครงการ พบว่า ประชาชนสามารถรับรู้ถึงความสะดวกของการใช้งานถุงใหญ่ใบเดียวกับสินค้าแต่ละประเภท และข้อจำกัดของการใช้งานถุงใหญ่ใบเดียว รวมถึงรู้สึกพึงพอใจต่อการใช้ถุงใหญ่ใบเดียวเมื่อเทียบกับการใช้งานถุงพลาสติกทั่วไป โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ถุงใหญ่ใบเดียวของกลุ่มตัวอย่าง 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความสะดวกในการใช้งาน ราคาจำหน่ายถุงใหญ่ใบเดียวที่เหมาะสม และมีความแข็งแรงทนทาน ดังนั้น เพื่อสร้างการรับรู้ และความตระหนักให้ประชาชนใช้งานถุงใหญ่ใบเดียวอย่างถูกวิธี จึงต้องประชาสัมพันธ์เน้นย้ำในประเด็นการคัดแยกขยะให้ถูกประเภทจนถึงการนำส่งกลับเข้าสู่ระบบรีไซเคิล รวมถึงต้องมีการผลิตถุงพลาสติกความหนา 40 ไมครอน ขนาดต่าง ๆ เช่น ขนาดเล็ก 6X14 นิ้ว ขนาดกลาง 9X18 นิ้ว ให้มีความแข็งแรงทนทานเช่นเดียวกับถุงใหญ่ใบเดียว และเหมาะสมกับการใช้งานกับสินค้าแต่ละประเภท นอกจากนี้ ภาครัฐ และภาคเอกชนต้องร่วมกันผลักดันถุงใหญ่ใบเดียวที่เสื่อมสภาพให้สามารถเข้าสู่ธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิล เพื่อให้ผู้ประกอบการในธุรกิจนี้เข้าใจถึงกระบวนการส่งคืนให้กับบริษัทผู้ผลิต และนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นถุงใหญ่ใบเดียวใบใหม่ และสามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจของประชาชนเมื่อนำถุงใหญ่ใบเดียวที่เสื่อมสภาพมาขายให้กับผู้ประกอบการ

วิชาฯ ภูจินดา (2565) ได้ศึกษาโครงการถอดบทเรียน และประเมินโครงการ “เปลี่ยนขยะเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ “เปลี่ยนขยะเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” และนำผลการศึกษา วิจัย ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ “เปลี่ยนขยะเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” มาวิเคราะห์ และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ในระยะต่อไป รวมถึงการพัฒนาต่อยอดแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชาชน และการเสวนาระดมความคิดเห็นกับผู้รับผิดชอบโครงการ และเครือข่าย จากนั้นนำผลการศึกษาทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ความยั่งยืน (Sustainability Analysis) ซึ่งประกอบด้วย

มิติการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มิติเศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Social) และสิ่งแวดล้อม (Environment) เพื่อลดบทเรียน และประเมินผลการดำเนินโครงการ “เปลี่ยนขยะเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” และข้อเสนอเชิงนโยบาย รวมถึงข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ

ผลการติดตาม และประเมินการดำเนินงานโครงการ พบว่า มิติเศรษฐกิจ (Economic) ได้คะแนน 2.25 คะแนน ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ไม่ได้คาดหวังถึงรายได้ หรือผลกำไรที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เนื่องจากเน้นไปในด้านการช่วยเหลือ และการทำประโยชน์ให้สังคมผ่านการมีส่วนร่วมของพนักงานในองค์กร และมองว่าแนวทางการต่อยอด หรือการเกิดธุรกิจสตาร์ทอัพอาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีการดำเนินธุรกิจเฉพาะองค์กรอยู่แล้ว มิติสังคม (Social) ได้คะแนน 2.50 คะแนน ภาคีเครือข่ายระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนร่วมส่งเสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้บริโภคเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างถูกวิธีพร้อมนำเสนอสิ่งที่จุดรับคืนต่าง ๆ ตามประเภทขยะ รวมทั้งได้มีแนวคิดการรวมผู้ค้ารายย่อยเข้ามาอยู่ในระบบรับคืนเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ทางอาชีพ มิติสิ่งแวดล้อม (Environment) ได้คะแนน 3.0 คะแนน หน่วยงานทุกภาคส่วน ล้วนมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละองค์กร และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และมิติธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้คะแนน 3.0 คะแนน การดำเนินงานของภาครัฐ และภาคเอกชนเริ่มมีการนำหลักเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการกับผู้เกี่ยวข้อง ผลการติดตาม และประเมินการดำเนินงานโครงการ ทั้ง 4 มิติ มีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.7 ซึ่งอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย อาทิ ภาครัฐควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับชาติ ควรมีมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการในทุกระดับ เช่น มาตรการทางภาษี การมอบรางวัลบริษัทต้นแบบ มาตรการกระตุ้นให้เกิดการตลาดของเศรษฐกิจหมุนเวียน ควรสนับสนุนทุนวิจัยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มหาวิทยาลัย และกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีศักยภาพสูง ในการพัฒนาวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน ควรผลักดันมาตรฐานองค์กรที่นำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนไปปฏิบัติ และมีการพัฒนาระบบติดตามขยะที่ผู้บริโภคนำมาส่งคืนว่าดำเนินการถึงขั้นตอนใด เพื่อสร้างความมั่นใจในการคัดแยกขยะ และสร้างผลประโยชน์จากขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ อาทิ รูปแบบการสื่อสารจะต้องมีความเหมาะสมกับแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของสื่อสังคมออนไลน์ และช่วงอายุ (Generation) การประชาสัมพันธ์โครงการโดยให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นช่วยรณรงค์ เพราะสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น เช่น ตลาด ศูนย์การค้า และสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ภาคเอกชนจะต้องนำผู้รับซื้อของเก่ารายย่อย (ชาเล้ง) เข้ามาอยู่ในระบบรับคืน (Take Back) ของโครงการในลักษณะของจุดรับคืนเคลื่อนที่ (Mobile Drop Point) โดยสนับสนุนการทำงานผ่านแอปพลิเคชัน

วิชาสา ภูจินดา (2564) ศึกษาการติดตามประเมินโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญเมื่อคุณหมุนเวียน โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้จัดทำโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ” (เมื่อคุณหมุนเวียน) เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกอย่างครบวงจร และเป็นรูปธรรม โดยเปิดตัวโครงการเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก พ.ศ. 2563 ประชาชนสามารถส่งคืนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ผ่านจุดรับคืน (Drop Point) ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐทั้ง 20 กระทรวง และภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม เพื่อจัดการพลาสติก และขยะอย่างยั่งยืน (PPP Plastics) และเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนแห่งประเทศไทย (TRBN) ทั้งนี้ขยะพลาสติกที่นำมาคืนจะต้องสะอาด และแห้ง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พลาสติกยัด และพลาสติกแข็ง โดยขยะพลาสติกที่รวบรวมได้นั้น จะถูก

นำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล หรืออัพไซเคิล เพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ ตลอดจนถึงสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และเป็นการสร้างความตระหนักให้กับสังคมไทยได้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และความสำคัญของการร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำขึ้นเพื่อติดตามประเมินผลของการดำเนินงานโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” และโครงการที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน เพื่อให้ทราบประสิทธิผล และประสิทธิภาพการดำเนินโครงการฯ นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ในระยะต่อไป โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้ (1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ศึกษา และติดตามประเมินโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” และโครงการที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน โดยดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ CIPP - I Model (2) ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ร่วมดำเนินโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” และโครงการที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน (3) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ (4) ขอบเขตด้านเวลา ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 120 วัน (เดือนมิถุนายน - กันยายน พ.ศ. 2564) การติดตาม และประเมินโครงการนี้ ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม การใช้แบบสอบถามออนไลน์ การประชุมรับฟังความคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ประกอบด้วย (1) กลุ่มบรรณรักษ์ กองส่งเสริม และเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะเจ้าของโครงการ (2) เครือข่ายที่เป็นจุดรวบรวมพลาสติกของโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” (3) กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” ได้แก่ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม (4) หน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มผู้ได้รับมอบผลิตภัณฑ์ Recycle/Upcycle ขยะพลาสติก เช่น มูลนิธิสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรักษาและช่วยชีวิตสัตว์ทะเล กลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน วัด หรือโรงเรียน เป็นต้น และ (5) ประชาชนที่นำขยะพลาสติกไปบริจาคตามจุดรวบรวมขยะพลาสติกกับโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือการประเมิน CIPPI Model ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ (1) การประเมินบริบท (2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (3) การประเมินกระบวนการ (4) การประเมินผลผลิต และ (5) การประเมินผลกระทบ ร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix พิจารณาสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกโครงการฯ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางขับเคลื่อน “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)”

ผลการติดตามประเมินโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โดยใช้ CIPP - I Model และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโครงการฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนโครงการฯ ในระยะต่อไปได้ มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และยั่งยืน ครอบคลุมถึงการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เข้ามาใช้ในโครงการฯ และมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย เครือข่าย และส่งผลกระทบต่อทางบวกต่อประชาชน และสังคม ควรมีการพัฒนาโครงการฯ เพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดการดำเนินการแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (1) การพัฒนาโครงการระยะแรก (พ.ศ. 2565 - 2566) เพื่อปรับปรุงโครงการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีผลสัมฤทธิ์เชิงยุทธศาสตร์ และสอดคล้องกับ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก รวมถึงแนวคิดหลักอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนประเทศ เช่น เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นต้น โดยในระยะแรกมุ่งเน้นการขยายเครือข่าย และสร้างองค์ความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้อง ได้แก่ (1) ขยายเครือข่ายการวางจุดรับคืนขยะพลาสติก (Drop Point) (2) เพิ่มจำนวนถังรับคืนขยะพลาสติก (3) สร้างเครือข่ายระบบจัดเก็บ และขนส่งเพิ่มเติม (4) เร่งสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย (5) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทั้งในระดับกว้าง และเชิงลึกเพิ่มเติม

และ (6) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) **การพัฒนาโครงการระยะที่ 2 (พ.ศ. 2567 - 2570)** มุ่งเน้นในเรื่องการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น รวมถึงนำแนวคิดการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) มาเพิ่มเติมในกระบวนการด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการปัญหาขยะพลาสติกด้วยการเก็บรวบรวมขยะ ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ต้นทาง การรีไซเคิล ไม่ใช่คำตอบทั้งหมดของการจัดการปัญหาขยะพลาสติก จึงจำเป็นต้องใช้หลักการอื่นร่วมด้วยเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ได้แก่ (1) เพิ่มบทบาท และส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมสนับสนุนของเครือข่าย (2) ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินโครงการ (3) เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจ และเสนอนโยบายเกี่ยวกับหลักการผู้ผลิตมีส่วนร่วม (Responsible Consumption and Production) และ (4) ขยายผลสู่ขยะพลาสติกชนิดอื่น ๆ และ (3) **การพัฒนาโครงการระยะที่ 3 (พ.ศ. 2571 - 2573)** เป็นการส่งเสริมการดำเนินการเสริมอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การจัดการขยะพลาสติกครบวงจรมากยิ่งขึ้น นอกจากจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาโครงการทั้ง 2 ระยะมาแล้ว ในช่วงการพัฒนาโครงการระยะที่ 3 นี้ จะสอดคล้องกับเป้าหมายของ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ที่ว่าขยะพลาสติกต้องสามารถเข้าสู่ระบบรีไซเคิลได้ 100% ดังนั้น การพัฒนาโครงการ โดยการนำขยะพลาสติกไปใช้ประโยชน์จึงสำคัญ รวมถึงกระบวนการลดขยะพลาสติกจากแหล่งกำเนิด และลดการอุปโภคสร้างขยะของผู้บริโภค โดยมีแนวทางการดำเนินการ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าขยะพลาสติก (2) ส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และ (3) การนำเอามาตรการทางด้านเศรษฐศาสตร์เข้ามาดำเนินกิจกรรม

ญาณัญญา ศิริภัทร์ธาดา (2553) ศึกษายุทธศาสตร์การสร้างความมูลค่าเพิ่มของการคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิลเชิงธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ และชุมชนในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย โดยการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Policy Participation Action Research: PAR) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัย 2 วิธี คือ เชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคตลอดจนบทบาทการสนับสนุน และการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ และ (2) เพื่อหาแนวทางการสร้างความมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาผู้ประกอบการ และชุมชนในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย ในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว นำมาแก้ไขปัญหา และสร้างแผนยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจให้มีภูมิคุ้มกัน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ประกอบการ และชุมชนตลอดจนภาครัฐให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นเครือข่ายผู้ประกอบการของโรงงานคัดแยกขยะวงษ์พาณิชย์ ผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลทั่วไป ที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจ จากกรมการปกครอง รวมทั้งสิ้น 1,079 คน ในจังหวัดนำร่องของการศึกษา จำนวน 8 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครสวรรค์ นครปฐม สมุทรปราการ สุพรรณบุรี และพิษณุโลก ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ประกอบการธุรกิจค้าของเก่า องค์กรธุรกิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลุ่มเป้าหมาย สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 50 คน และทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลจำนวน 8 จังหวัด และจังหวัดพิษณุโลก (นำร่อง) ได้มาโดยการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าความถี่เป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินธุรกิจในอนาคตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน และภาครัฐ ได้แก่ ระยะสั้น (1 ปี) แก้ปัญหา และพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากร และแรงงานเร่งลดภาระหนี้ของกิจการ สร้างระบบคุณภาพของกิจการ ระบบการบริหารสินค้าคงคลัง โลจิสติกส์ จัดหาแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ รวมตัวกันจัดส่งสินค้าวัสดุรีไซเคิล และการร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสาร ระยะปานกลาง (2 - 3 ปี) พัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักร อุปกรณ์เพื่อการรีไซเคิล ศูนย์อบรมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ สร้างศูนย์กลางเครือข่ายผู้ประกอบการค้าวัสดุรีไซเคิลเพื่อช่วยเหลือกัน ระยะยาว (5 ปี) มีแผนจัดตลาดส่งขายสินค้าหรือขยายตลาดเพิ่มขึ้นทั้งใน และต่างประเทศ ขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการตลาด และการส่งออก สินค้าวัสดุรีไซเคิล และขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการพัฒนาเทคโนโลยีของเครื่องจักรและอุปกรณ์ และนำมาเป็นแนวทางสร้างยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) พัฒนา และยกระดับธุรกิจรีไซเคิลไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ (2) สร้างความเข้มแข็งของธุรกิจรีไซเคิลให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ (3) พัฒนา และยกระดับธุรกิจรีไซเคิลไทยเป็นศูนย์กลางการกระจายวัสดุรีไซเคิลสู่ตลาดต่างประเทศ (4) เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการธุรกิจรีไซเคิลไทย และ (5) เปลี่ยนบทบาทรัฐเร่งแก้ไขมาตรการปัจจุบัน เร่งสร้างความเชื่อมั่นกลับคืน

วรสุดา ขวัญสุวรรณ และคณะ (2563) ศึกษาวิจัยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือทิ้งสู่ผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่ง และแฟชั่น ชุมชน ตำบลเทศบาลเมืองเขารูปช้าง มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ปัญหา,หาวิธีกำจัดและจัดการวัสดุเหลือทิ้ง จึงเป็นวิธีหนึ่งซึ่งสามารถลดจำนวนวัสดุเหลือทิ้ง ขยะมูลฝอย อันทำให้สามารถลดมลพิษต่าง ๆ โดยมีวิธีต่าง ๆ หลายวิธี หนึ่งในวิธีที่นำมาใช้ในงานวิจัย และสามารถทำขยะให้มีมูลค่าเพิ่มในเชิงพาณิชย์ คือ การ Reuse Reduce และ Recycle หรือ 3R เป็นการปรับใช้เพื่อให้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการใช้ศิลปะการออกแบบให้วัสดุเหลือทิ้ง หรือขยะมาเพิ่มมูลค่าเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งชาวบ้านในชุมชนได้ร่วมปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในตำบลเขารูปช้าง ได้ผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน 10 ชิ้น และผลิตภัณฑ์แฟชั่น 10 ชิ้น ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน 10 ชิ้น และผลิตภัณฑ์แฟชั่น 10 ชิ้น โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 200 ชุด ได้ผลคือ ความพึงพอใจในการซื้อผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือทิ้งจากผู้ตอบแบบสอบถาม (1) ในด้านราคาเหมาะสมกับสินค้า (2) มีสินค้าที่หลากหลาย (3) ด้านความประณีตสวยงาม (4) ด้านความคิดสร้างสรรค์นำใช้งาน (5) มีเอกลักษณ์และความโดดเด่น และ (6) ด้านความแข็งแรง และปลอดภัยต่อการใช้งาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ในด้านราคาเหมาะสมกับสินค้า ร้อยละ 71.10 ด้านความคิดสร้างสรรค์นำใช้งาน ร้อยละ 51.80 ด้านความแข็งแรง และปลอดภัยต่อการใช้งาน ร้อยละ 38.60 ด้านเอกลักษณ์ และความโดดเด่น ร้อยละ 37.70 ด้านความประณีตสวยงาม ร้อยละ 28.10 และด้านความหลากหลายของสินค้า ร้อยละ 22.80 ตามลำดับ และในด้านการจำหน่าย และสร้างรายได้แก่ชุมชน งานวิจัยทำการสร้างเพจสำหรับจำหน่ายสินค้าทางช่องทางออนไลน์โดยใช้ชื่อระดับบ้าน ระดับคน เพื่อเป็นช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าตกแต่งบ้าน และสินค้าแฟชั่นให้ชาวบ้านในชุมชนผลิตสินค้า และนำสินค้านำเสนอทางออนไลน์เพื่อจัดจำหน่าย และสร้างรายได้แก่ชุมชนเขารูปช้างต่อไปในอนาคต

ภูริณัฐ ยมกนิษฐ์ และ รุจิกาญจน์ สานนท์ (2565) ศึกษาการจัดการวิกฤตขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำนี้ถึงปัญหาขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 และทราบแนวทางในการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกอย่างเป็นระบบ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ทางเลือกใหม่ในยุค COVID - 19 อย่างยั่งยืน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19

จากผลการศึกษา พบว่า ปริมาณขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 เนื่องจากพฤติกรรมกรรมกรบริโภคของประชาชนที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากการปฏิบัติตามมาตรการของทางภาครัฐ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อเพื่อชาติ” เพื่อลดการแพร่ระบาด COVID - 19 รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่มีความวิตกกังวล และความกลัวเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของ COVID - 19 จึงหันมาใช้บริการส่งอาหารแบบส่งถึงที่ (Food Delivery) ส่งผลให้ปริมาณขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกยิ่งทวีปริมาณเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปในวงกว้างในการจัดการกับปัญหาขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติก จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ รวมถึงประชาชน เนื่องจากต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค และประชาชน เพื่อลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่มีการนำกลับมารีไซเคิล รวมทั้งการลด คัดแยกขยะเพื่อนำขยะพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์ด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน โดยรัฐบาลควรส่งเสริม และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกัน และแก้ปัญหาขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติก โดยการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนสถานะของขยะไม่ให้เป็นขยะ เพื่อป้องกันการหลุดลอดสู่สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นในการจัดการปัญหาขยะพลาสติก ณ ต้นทางจนถึงปลายทางอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้ประชาชนแยกขยะก่อนทิ้งขยะพลาสติกลงถัง เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิลต่อไป ผู้ประกอบการการผลิตบรรจุภัณฑ์ควรจัดหาวัสดุอื่นที่สามารถใช้ทดแทนพลาสติกในที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก โดยเลือกใช้วัสดุที่สามารถย่อยสลายในธรรมชาติมาผลิตบรรจุภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานที่นานขึ้น อีกทั้งต้องคำนึงถึงกลยุทธ์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการใช้เทคโนโลยีการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อให้ได้บรรจุภัณฑ์ทางเลือกใหม่ และสามารถตอบสนองความต้องการในเรื่องของความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภคได้ทุกเพศทุกวัย รวมถึงกลุ่มคนที่อยู่ในภาวะทุพพลภาพเพื่อให้สินค้าใช้งานได้ง่าย และมีความเป็นสากลมากขึ้น และสามารถแข่งขันได้ ทั้งเพื่อการจำหน่ายในประเทศ และการส่งออกต่างประเทศ

ฉัตรแก้ว คละจิตร และวงหทัย ต้นชีวะวงศ์ (2564) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนติ และพฤติกรรมการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภูมิหลังทางประชากร การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนติ และพฤติกรรมการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร (2) ความแตกต่างระหว่างภูมิหลังทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสารการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้เกี่ยวกับการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร (4) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทัศนคติการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และ (5) ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกของประชากรอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรอายุ 18 - 60 ปี ที่อาศัยหรือทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพฯ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผลการทดสอบสมมติฐานวิจัย พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็นเปิดรับข่าวสารในระดับมากจากสื่อออนไลน์ ซึ่งเปิดรับข่าวสารจากเพจเฟซบุ๊กมากที่สุด ขณะที่มีการเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลางจากสื่อออฟไลน์ และเปิดรับข่าวสารจากป้ายรณรงค์หน้าร้านค้ามากที่สุด (2) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก (3) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อออฟไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก (4) ความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันปานกลาง และ (5) ทัศนคติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันปานกลาง

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2564) จัดทำโครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบาย สาธารณะ ปฏิรูประบบการจัดการขยะ และส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยจากชุมชนในประเทศไทย (2) เพื่อประเมินสมรรถนะ และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ศึกษาในการส่งเสริมแหล่งกำเนิด ลดปริมาณ และคัดแยกขยะที่ต้นทางและจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น (3) เพื่อศึกษาแนวคิด นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย และการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในต่างประเทศ (4) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย และกฎหมายในระดับประเทศเพื่อปฏิรูประบบบริหารจัดการขยะมูลฝอย และส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม และ (5) เพื่อเผยแพร่ แนวคิด และข้อเสนอเชิงนโยบายผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กำหนดนโยบาย และภาคประชาสังคมเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนร่างกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT) ของกฎหมาย และกลไกเชิงสถาบันที่มีอยู่ในปัจจุบัน การประเมินสมรรถนะ และความพร้อมในการส่งเสริมแหล่งกำเนิดคัดแยกขยะ พร้อมกับถอดบทเรียนปัญหาอุปสรรคในการร่าง กฎหมายที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ และติดตามความคืบหน้าของการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมาย และการร่างกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอย ร่วมกับการ สัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย และกฎหมายด้วย

ผลการศึกษา พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทยมีอยู่หลายฉบับ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น ของตนเอง ทั้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ และตามกฎหมายเฉพาะ ปัจจุบันมี 2 ฉบับ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และ (2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งปัญหาการจัดการขยะ พบว่า มีหลายส่วน ที่เกี่ยวข้อง และพบปัญหาในการดำเนินการ เช่น ขาดการพัฒนากระบวนการข้อมูล และการเชื่อมโยงข้อมูล ร่วมกันเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่ครบถ้วน และเชื่อถือได้ ขาดความเป็นผู้นำที่เด็ดขาด ดังเช่นกรณีการ ประกาศลด ละ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งแต่ไม่มีสภาพบังคับ ขาดการกำหนดอัตราค่ากำจัดขยะ (Tipping Fee) และประชาชนส่วนใหญ่ยังมิได้ตระหนักถึงผลกระทบของขยะมูลฝอยคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ ยังขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อขยะที่ตนก่อขึ้น และการจัดการขยะ เป็นต้น ผลการศึกษากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับบรรจุกฎหมายของประเทศไทย พบว่า เนื้อหาสาระมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองสุขภาพ และความปลอดภัย ของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว จะมีการออกกฎหมายว่าด้วยการจัดการบรรจุกฎหมาย ที่ใช้แล้วเพื่อให้เกิดการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น เรียกคืนบรรจุกฎหมาย กลับไปรีไซเคิล การส่งเสริม Eco - Design สร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนการออกแบบบรรจุกฎหมาย ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เป็นต้น ดังนั้น แนวทางการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการคัดแยกขยะ มูลฝอยที่ต้นทาง โดยกำหนดหน้าที่ในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้แตกต่างกัน และเหมาะสมกับแหล่งกำเนิดมูลฝอย มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่มีหน้าที่แต่ไม่ปฏิบัติตาม และควรที่จะเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้มีอำนาจเก็บรวบรวม ขยะมูลฝอยในการปฏิเสธไม่รับขยะที่ไม่คัดแยกนั้น และให้คำแนะนำให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นกำหนดวัน เวลา สถานที่เก็บขยะ ประเภทของขยะที่จะต้องคัดแยก สถานที่รับขยะที่คัดแยกแล้ว

นอกจากนี้ ในการยกย่องควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการยกย่อง อันเป็นการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชน และเตรียมความพร้อมของประชาชนก่อนที่จะมีการกำหนดให้ประชาชนคัดแยกขยะจริง ซึ่งน่าจะช่วยเพิ่มความร่วมมือของประชาชนในการคัดแยกขยะมากขึ้นด้วย

2.13.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

Issahaku Adam และ Tony R. Walker (2021) ทำการศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมของกานาต่อพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง : ผลกระทบต่อการลดมลพิษพลาสติกในทะเล การวิจัยมุ่งเน้นไปที่การออกกฎหมาย และเครื่องมือทางการตลาด ซึ่งมีประชาชนจำนวนน้อยที่จะเข้าใจทัศนคติ และการตอบสนองพฤติกรรมต่อพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การศึกษานี้ใช้แบบจำลองสามส่วนเพื่อตรวจสอบทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้คนในเมืองชายฝั่งของอักกรา และเคปในประเทศกานาที่มีต่อพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) ทำแบบสอบถามจากประชาชนจำนวน 2,345 คน

นอกจากนี้ ยังสรุปว่า ทัศนคติทั้งสามนี้ส่วนหนึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะประชากรทางสังคมของผู้อยู่อาศัยโดยเฉพาะอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และขนาดครอบครัว ซึ่งความแตกต่างของช่วงอายุที่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่าทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของคนหนุ่มสาวมีมากกว่าผู้สูงอายุ จึงต้องใช้ความพยายามมากขึ้นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้สูงอายุ การสื่อสารการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชุมชนที่เฉพาะเจาะจง สามารถปรับให้เหมาะกับคนรุ่นเก่า ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบการโฆษณาชุมชน โฆษณาทางโทรทัศน์ และวิทยุในภาษาท้องถิ่น

Anastasia Charitou และคณะ (2021) ศึกษาความรู้ และทัศนคติของประชาชนชาวกรีกต่อมลพิษพลาสติกในทะเล และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของสหภาพยุโรป จากการศึกษาในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนชาวกรีกยังขาดความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของสหภาพยุโรป แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนชาวกรีกยังมีทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรการที่อธิบายไว้ในระเบียบข้อบังคับซึ่งกำลังจะถูกนำไปใช้โดยนโยบายระดับชาติ เช่น การเก็บภาษีหรือการห้ามใช้สินค้าแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อีกทั้งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าใจถึงผลกระทบ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษจากพลาสติกในทะเล แต่ก็ยังไม่ค่อยทราบถึงแหล่งที่มา และการใช้ไมโครพลาสติก นอกจากนี้ ยังแสดงความตระหนักอย่างสูงเกี่ยวกับมลพิษพลาสติกในทะเล และทัศนคติเชิงบวกต่อความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่ม เพื่อทดแทนการไม่ใช้พลาสติก รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางเลือกส่วนตัวเพื่อลดปริมาณการใช้พลาสติก ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการรณรงค์มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ของมาตรการเหล่านี้ เพื่อให้ประชาชนชาวกรีกสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการปรึกษาหารือสาธารณะ และควรมีการส่งเสริมนำเสนอทางเลือกอื่นแทนการใช้ขวดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

Yuan Chen และคณะ (2021) ศึกษาเรื่องพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง : การผลิต การใช้ การกำจัด และผลกระทบในทางลบ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (SUP) ที่คิดค้นขึ้นเพื่อ "สังคมที่ใช้แล้วทิ้ง" ในยุคปัจจุบันสามารถใช้งานได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งมีการผลิต และใช้งานทั่วโลกมากขึ้น โดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุสิ้นเปลือง เช่น ถุงช้อปปิ้ง หรือช้อนส้อมที่ใช้แล้วทิ้ง หากกล่าวถึงวิธีการกำจัด เช่น ฝังกลบหรือเผาพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่วนใหญ่ทำให้เกิดมลพิษ ใช้ที่ดินอันมีค่า และสิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ในปัจจุบันมีการรีไซเคิลเพียงจำนวนที่ค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ การรวมตัวของขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นปัญหาสำคัญ

ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และของเสียมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ตัวเลขนี้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ในผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 40 ของทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือด้อยพัฒนา อัตราการเก็บพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งต่ำมาก ไม่เกินร้อยละ 30 การฝังกลบการรีไซเคิลพลังงาน และการรีไซเคิลเป็นวิธีที่นิยมมากที่สุดในการกำจัดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไรก็ตาม ภายใต้การดำเนินงานของเศรษฐกิจหมุนเวียนการรีไซเคิลสารเคมี และการดูดซับคาร์บอนเพื่อเปลี่ยนของเสียเป็นน้ำมัน เป็นอีก 2 วิธี ที่มีแนวโน้มในการรีไซเคิลของเสีย ด้วยการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยเน้นการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างสูงสุดในแต่ละประเทศ ตามด้วยทางเลือกบางอย่างซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่มีการจัดการที่ไม่ดี และของเสียก่อให้เกิดมลพิษในดิน น้ำ และส่งผลเสียต่อผลผลิตทางการเกษตร และสัตว์ป่า พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ถูกทิ้งบนบกเป็นแหล่งสำคัญของมลพิษในดินมลพิษในแม่น้ำ/ทะเลสาบ และมลพิษทางทะเลในที่สุด การสะสมของพลาสติกในดินจะลดประสิทธิภาพการใช้น้ำ ลดการสะสมของชีวมวล และขัดขวางการดูดซึมสารอาหาร เป็นต้น พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในมหาสมุทรเกิดจากกิจกรรมทางทะเล หรือการไหลบ่าของแผ่นดิน ก่อให้เกิดมลพิษร้ายแรงต่อภูมิภาคมหาสมุทรแอตแลนติก และแปซิฟิก ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่าจากการบริโภคพลาสติกได้รับการพิสูจน์แล้ว แต่งานวิจัยในอนาคตต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริง และความเป็นไปได้ในการสัมผัสกับความเสี่ยงนั้นด้วย และการลดผลกระทบจากมลพิษจากการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งบนชายหาดเป็นสิ่งสำคัญในบางประเทศ

กลยุทธ์การแก้ปัญหาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถหยุดมลพิษจากพลาสติกได้ การดำเนินการต้องเน้นการลงพื้นที่โดยลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ปรับปรุงการเก็บขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการรีไซเคิล กิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ต้องเดินไปควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจของภาครัฐ

ในฐานะประเทศที่ผลิต และใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ใหญ่ที่สุด ประเทศจีนจึงมีบทบาทสำคัญในการลดและกำจัดผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง นับตั้งแต่ประเทศจีนออกคำสั่งห้ามนำเข้าขยะบางชนิดในปี พ.ศ. 2560 (Brooks et al. 2018) ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ดำเนินการ เพื่อลดการเกิดขยะด้วยวิธีการปฏิบัติที่ยั่งยืน และประเทศในเอเชียอย่างประเทศมาเลเซีย เวียดนาม และไทย ได้ออกคำสั่งห้ามนำเข้าขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง ใน ปี พ.ศ. 2561 ประเทศจีนได้สร้างโมเดลขั้นสูงในการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในเมืองชายฝั่งนำร่องผ่านการสาธิตแนวคิด “Zero Waste City” เป็นเวลา 1 ปี

บทที่ 3

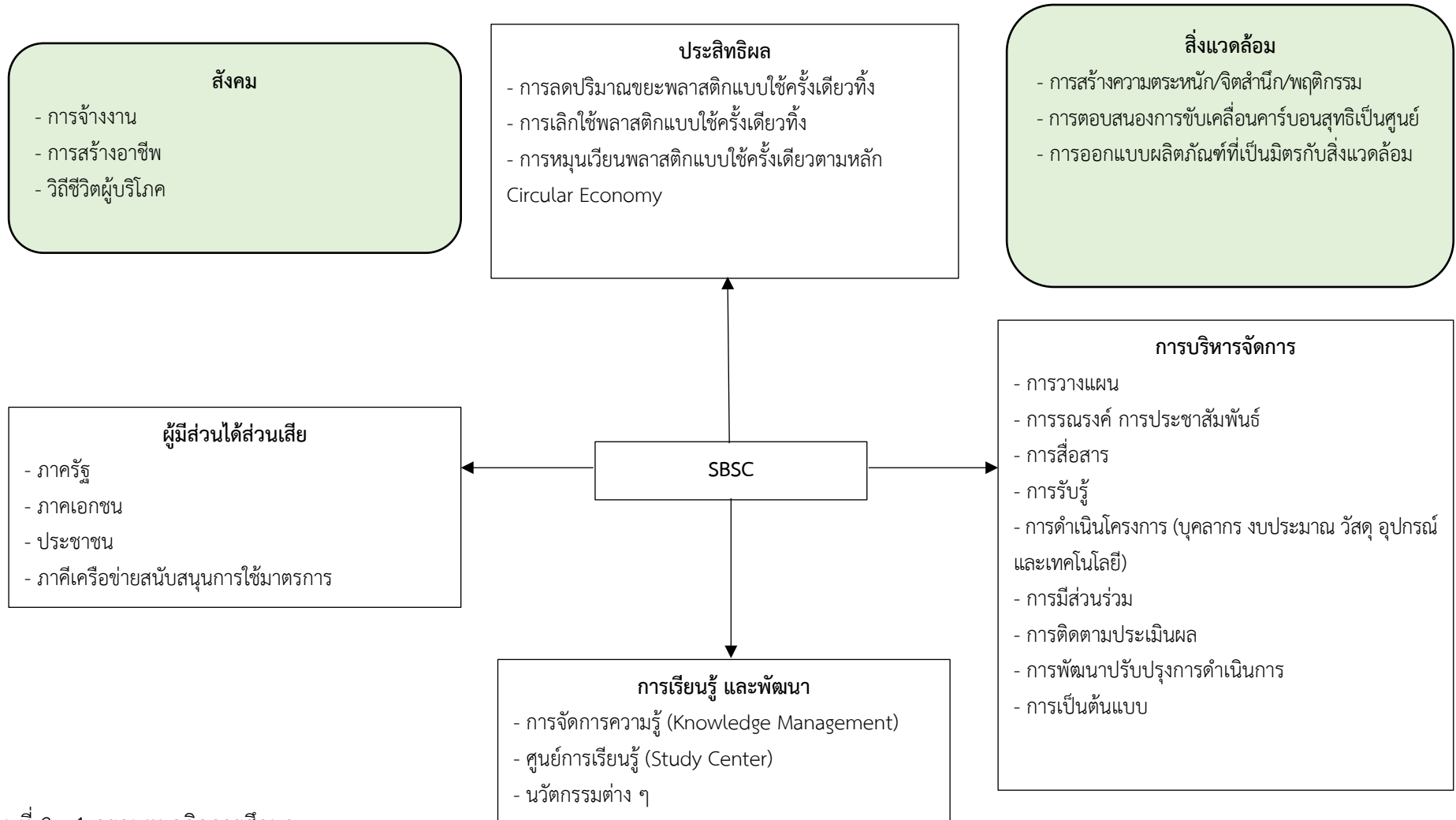
ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

- 3.1 กรอบแนวคิดการศึกษา
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก และประชากรกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 แผนการดำเนินงาน

3.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ระยะเวลาการศึกษา 6 เดือน (วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2565 - วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2566) โดยการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ การสอบถาม ซึ่งคณะที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิมาเข้าสู่กระบวนการประเมินผลการดำเนินงานแบบการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) และวิเคราะห์ความสอดคล้องกับผลการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อถอดบทเรียน และประเมินการส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วย มิติประสิทธิผล มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติบริหารจัดการ มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม สู่แนวทางการขับเคลื่อนแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยมีกรอบแนวคิดการศึกษา ดังภาพที่ 3 - 1

ภาพที่ 3 - 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

ที่มา : คณะที่ปรึกษา

ซึ่งจากกรอบแนวคิดการศึกษา คณะที่ปรึกษาได้กำหนดมิติ/ประเด็นในกรอบแนวคิดการศึกษา โดยมีความหมาย ประเด็นคำถามในเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล ดังตารางที่ 3 - 1

ตารางที่ 3 - 1 มิติ/ประเด็นของกรอบแนวคิดการศึกษา ประเด็นคำถามในเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
ประสิทธิผล	การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ลดลงจากการดำเนินมาตรการโครงการการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่อย่างไร รวมถึงแนวโน้มปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะลดลง	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน
	การเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	การเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากการดำเนินมาตรการโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ก่อให้เกิดการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ และมีแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน
	การหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ให้สามารถนำกลับไปใช้หมุนเวียนอยู่ในระบบได้ยาวนานที่สุด หรือจนหมดอายุการใช้งานที่แท้จริง	- ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ก่อให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือไม่ อย่างไร - ท่านคิดว่าการนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่กระบวนการ Recycle/Upcycle ตามหลัก Circular Economy หน่วยงานใดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดบ้าง	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การบริหารจัดการ	การวางแผน	การวางแผนการดำเนินโครงการการรณรงค์และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุน และข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อให้โครงการมีโอกาสประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากที่สุด	หน่วยงานของท่านได้มีขั้นตอนการวางแผนเกี่ยวกับโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร เพื่อตอบสนองพันธกิจ ภารกิจ และนโยบายของหน่วยงาน	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน
	การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์	การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ในโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	- หน่วยงานของท่านได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร และมีประสิทธิผลอย่างไร - หน่วยงานของท่านได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งผ่านช่องทางใด และความถี่ในการสื่อสารมากน้อยเพียงใด	- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก ภาคีเครือข่าย) - ภาคเอกชน - ประชาชน
	การสื่อสาร	การสื่อสารความเข้าใจโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	- หน่วยงานของท่านได้มีการจัดกิจกรรมการสื่อสารความเข้าใจโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร ผ่านช่องทางใด และความถี่ในการสื่อสารมากน้อยเพียงใด - หน่วยงานของท่านพบปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสื่อสารความเข้าใจโครงการอย่างไร	- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก ภาคีเครือข่าย) - ภาคเอกชน - ประชาชน

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
	การรับรู้	การรับรู้รายละเอียดโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	- บุคลากรในหน่วยงานของท่านได้รับทราบถึงรายละเอียดโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร - ประชาชนได้รับทราบถึงรายละเอียดโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ภาคประชาชน
	การดำเนินโครงการ	การดำเนินโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประกอบด้วย การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบดูแลโครงการ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม รวมถึงการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อให้การดำเนินโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์	- กิจกรรมของโครงการที่หน่วยงานของท่าน ดำเนินการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมีอะไรบ้าง - การดำเนินโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีการใช้บุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยี อย่างไร	- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก กลุ่มภาคีเครือข่าย) - ภาคเอกชน
	การติดตาม ประเมินผล	การติดตามประเมินผลในโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	หน่วยงานของท่านได้มีการติดตาม ประเมินผลโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือไม่อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน
	การมีส่วนร่วม	การส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วน ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	- หน่วยงานของท่านเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งผ่านกิจกรรมใดบ้าง โปรดระบุรายละเอียดของ	- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก ภาคีเครือข่าย) - ภาคเอกชน - ประชาชน

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
			กิจกรรม ผลการจัดกิจกรรม และอุปสรรคในการจัดกิจกรรม - ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือคาดว่าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการใดบ้าง อย่างไร	
	การพัฒนาปรับปรุง การดำเนินการ	การพัฒนาปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ การรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	หน่วยงานของท่านได้มีการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินการในโครงการการรณรงค์ และ ส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน
	การเป็นต้นแบบ	ผลการดำเนินกิจกรรมในโครงการการรณรงค์ และ ส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้ง เดียวทิ้งในด้านต่าง ๆ ที่ได้ถูกจัดอันดับโดยผู้มีส่วน ได้เสียว่ามีความโดดเด่น และมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงตามวัตถุประสงค์ นำมาทดลองใช้ เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ก่อนที่จะ นำไปขยายผลการดำเนินการในวงกว้างต่อไป	ปัจจัยความสำเร็จ การเป็นต้นแบบใน โครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และควรมี การขับเคลื่อนโดยองค์กร หรือกลุ่มบุคคลใด อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน
การเรียนรู้ และพัฒนา	การจัดการความรู้ (Knowledge Management)	การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนความรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร	- หน่วยงานของท่านได้มีการใช้หลักการ จัดการความรู้ ได้แก่ การรวบรวม สร้าง จัด ระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินกิจกรรมโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร - ท่านจะมีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้า ร่วมโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
			และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไร	
	ศูนย์การเรียนรู้ (Study Center)	ศูนย์กลางที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ รวมทั้งการพบปะ สังสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและชุมชน	- หน่วยงานของท่านได้มีการจัดตั้ง หรือมี แผนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้การ ดำเนินกิจกรรมโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร - ศูนย์การเรียนรู้โครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในความคิดเห็นของท่านควร เป็นอย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน
	นวัตกรรมต่าง ๆ	การนำสิ่งใหม่ ๆ อาจเป็นแนวความคิด หรือ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็น การพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ ทันสมัย และได้ผลดีมี ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผลสูงกว่าเดิม	- ภาครัฐมีมาตรการ/แนวทางอย่างไร เพื่อกระตุ้น ให้ภาคเอกชนนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนิน โครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - หน่วยงานของท่านได้มีการใช้นวัตกรรม ในการดำเนินโครงการการรณรงค์ และส่งเสริม การตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร - การดำเนินโครงการการรณรงค์ และส่งเสริม การตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เกิดนวัตกรรมจากพลาสติกแบบใช้ครั้ง	- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก ภาคีเครือข่าย) - ภาคเอกชน - สมาคมพลาสติกชีวภาพไทย

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
			เดี่ยวยิ่ง หรือไม่ อย่างไร เช่น จีวรพระ ชุด PPE พลาสติกชีวภาพ	
ด้านสังคม	การจ้างงาน	การสัญญาว่าจ้างให้ทำงานหรือบริการแลกค่าจ้าง ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับ ลูกจ้าง	โครงการการณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้ มีการจ้างงานในชุมชน หรือไม่ อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน
	สร้างอาชีพ	การสร้างอาชีพให้ผู้ประกอบอาชีพ สามารถสร้าง เงิน สร้างรายได้ ตามความถนัด ความสามารถ ความพร้อมของผู้ประกอบอาชีพ	- การดำเนินโครงการลดการใช้ถุงพลาสติก แบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในองค์กรของท่าน สามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพให้กับผู้ที่ เกี่ยวข้องได้ หรือไม่ อย่างไร - การเข้าร่วมโครงการลดการใช้ถุงพลาสติก แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถสร้างอาชีพหรือ รายได้ให้กับท่านได้หรือไม่ อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน
	วิถีชีวิตผู้บริโภค	แบบแผนของการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคทั้ง ทางด้านชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะ แตกต่างกันออกไป	- ท่านคิดว่าการดำเนินกิจกรรมโครงการ ลดการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในองค์กรของท่านมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตผู้บริโภคหรือไม่ อย่างไร - หากท่านเข้าร่วมโครงการลดการใช้ ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะทำให้วิถี ชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร และมีผลกระทบทางบวก และทางลบอย่างไร บ้าง	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน
ด้านสิ่งแวดล้อม	การสร้าง	วิธีการกระตุ้น หรือปลุกเร้าให้บุคคลแสดง พฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางเพื่อให้การ ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้	- หน่วยงานของท่านใช้แรงจูงใจ/มาตรการจูง ใจ ในลักษณะใดในการกระตุ้นให้ภาคธุรกิจ และภาคเครือข่ายเกิดการดำเนินธุรกิจ	- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก ภาคีเครือข่าย) - ภาคเอกชน

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
ความตระหนัก/ จิตสำนึก/ พฤติกรรม			<p>แผนงานหรือโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้ประสบผลสำเร็จ</p> <p>- ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมในลักษณะใดที่จะกระตุ้นให้องค์กรของท่านเกิดการดำเนินธุรกิจ แผนงาน หรือโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้ประสบผลสำเร็จ</p> <p>- อะไรคือแรงจูงใจที่สำคัญในการกระตุ้นให้ท่านเกิดความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม และเข้าร่วมโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p> <p>- ปัจจัยใดที่สำคัญ 3 ลำดับแรก ที่ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคลดการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อเทียบกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน</p>	- ประชาชน
การตอบสนองการ ขับเคลื่อนคาร์บอน สุทธิเป็นศูนย์		<p>แนวคิดที่ต้องการลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้เหลือน้อยที่สุด หรือไม่สร้างขยะเลย หัวใจหลัก คือ การกำจัดขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเน้นที่การลดปริมาณการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น การใช้ซ้ำ และการคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ ก่อนที่จะนำขยะเหล่านั้นไปกำจัด เพื่อทำให้ของเหลือใช้หรือขยะเหล่านั้นเกิดประโยชน์สูงสุด</p>	<p>- ท่านได้มีการนำแนวทางคาร์บอนเป็นศูนย์ มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมโครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร</p> <p>- โครงการการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ อย่างไร</p>	<p>- ภาครัฐ (ภายใน และภายนอก ภาคีเครือข่าย)</p> <p>- ภาคเอกชน</p>

มิติ	ประเด็น	นิยามศัพท์	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
	การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม	แนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco - Design) โดยใช้หลักการของ 4Rs เป็น แนวคิดในการออกแบบ ได้แก่ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการซ่อมบำรุง (Repair) ตลอด วงจรชีวิตผลิตภัณฑ์	- โครงการทำให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร - ท่านจะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ประชาชน

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก และประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษานี้เลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา และประชาชนทั่วไป โดยทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่

1) กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2) เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ ประกอบด้วย

2.1) ภาครัฐ ประกอบด้วย หน่วยงานภายในภาคีเครือข่าย ได้แก่

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (คณะอนุกรรมการการบริหารจัดการขยะพลาสติก และขยะอิเล็กทรอนิกส์ และคณะทำงานสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะทำงานด้านการพัฒนากลไกการจัดการขยะพลาสติก และขยะอิเล็กทรอนิกส์ (2) คณะทำงานด้านการส่งเสริม และรณรงค์ประชาสัมพันธ์การจัดการขยะพลาสติก และขยะอิเล็กทรอนิกส์ และ (3) คณะทำงานด้านการพัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลาสติก)

- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.)

- กระทรวงอุตสาหกรรม

- กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม

- กระทรวงศึกษาธิการ

- กรมควบคุมมลพิษ

- สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ (สคพ.)

- สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร

- สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร

- สถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

- โรงพยาบาล

2.2) ภาคธุรกิจ

- บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

- บริษัท เอก-ชัย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด (เทสโก้โลตัส)

- บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

- บริษัท ไทย เบเวอเรจ แคน จำกัด

- บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) หรือ เซเว่น อีเลฟเว่น

- บริษัท เซ็นทรัล จำกัด

- บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด

- บริษัท เซ็นทรัลมาร์เก็ตติ้งกรุ๊ป จำกัด

- บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)

- บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด

- บริษัท ฟู้ดแลนด์ ซูเปอร์มาร์เก็ต จำกัด

- บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)
- บริษัท ซีอาร์ซี ไทวัสดุ จำกัด
- บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน)
- บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
- บริษัท เสรีพรีเมียร์ จำกัด หรือ ตลาดเสรี มาร์เก็ต เดอะไนน์ พระราม 9

ตารางที่ 3 - 2 กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำแนกรายโครงการ/กิจกรรม

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
1. กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก	รณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ และทุกวัน โดยพร้อมเพรียงกันทั่วประเทศ หรือจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของจังหวัด เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึก และสร้างความเคยชินแก่ประชาชนจนกลายเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในการพกพาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้มาบรรจุสินค้า	- ภาครัฐเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน 16 หน่วยงาน ได้แก่ 1. บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) หรือ เซเว่น อีเลฟเว่น 2. บริษัท เซ็นทรัล จำกัด 3. บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด 4. บริษัท เซ็นทรัลมาร์เก็ตติ้งกรุ๊ป จำกัด 5. บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด 6. บริษัท ฟู้ดแลนด์ ซูเปอร์มาร์เก็ต จำกัด 7. บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) 8. ห้าง เทสโก้ โลตัส หรือ บริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด 9. บริษัท ซีอาร์ซี ไทวัสดุ จำกัด 10. ซูเปอร์สปอร์ต หรือ บริษัท ซีอาร์ซี สปอร์ต จำกัด 11. บริษัท บีทูเอส จำกัด 12. บริษัท เพาเวอร์บาย จำกัด 13. บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน) 14. บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) 15. บริษัท รังสิตพลาซ่า จำกัด	การจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นทางโดยใช้หลักการ 3Rs (Reduce Reuse Recycle) ใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ และการส่งเสริมการคัดแยกขยะอย่างครบวงจร	ตั้งแต่ดำเนินโครงการ วันที่ 15 สิงหาคม 2558 - 30 กันยายน พ.ศ. 2561 สามารถลดใช้ถุงพลาสติกหิ้วได้ทั้งสิ้น 435,775,758 ใบ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.)

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
2. กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	<p>กิจกรรมภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้</p> <p>1. กิจกรรม มาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ โดยให้หน่วยงานภาครัฐของทุกกระทรวงมีการดำเนินกิจกรรมการลดคัดแยกขยะมูลฝอยภายในหน่วยงาน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และภาคเอกชน (กรมควบคุมมลพิษ)</p> <p>2. กิจกรรม รณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก โดย ส่งเสริมห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาดสด ทั่วประเทศ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหาร รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ผู้บริโภค เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้บรรจุภัณฑ์หรือภาชนะที่ใช้ซ้ำได้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)</p> <p>3. กิจกรรม การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ โดยไม่นำถุงพลาสติกหูหิ้ว และโฟมบรรจุอาหาร น้ำดื่มบรรจุขวดที่มีแคปซูลเข้ามาในเขตอุทยานแห่งชาติ และลดใช้แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p>	<p>16. บริษัท เสรีพรีเมียร์ จำกัด หรือ ตลาดเสรี มาร์เก็ต เดอะไนน์ พระราม 9</p> <p>- ประชาชนในประเทศไทย</p> <p>- หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ตลาดสด ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ทั่วประเทศ</p> <p>- หน่วยงานภาครัฐ</p> <p>- ประชาชนในประเทศไทย</p>	<p>- ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และโฟมบรรจุอาหารในพื้นที่ ตลาดสด ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ทั่วประเทศลดลง</p>	<p>ผลการดำเนินงาน สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และโฟมบรรจุอาหาร ในพื้นที่ตลาดสดเทศบาล และเอกชน รวมถึงพื้นที่ห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อ ทั่วประเทศ ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มกิจกรรม เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 - 30 กันยายน พ.ศ. 2562 สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วได้กว่า 2,145 ล้านใบ หรือประมาณ 6,172 ตัน</p>

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
	<p>(กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)</p> <p>4. กิจกรรม ทำความดีด้วยหัวใจงดการใช้พลาสติก และโฟมในสวนสัตว์ โดยมีเป้าหมายลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว งดใช้โฟมบรรจุอาหาร และคัดแยกขยะมูลฝอยภายในสวนสัตว์ โดยเริ่มงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่สวนสัตว์ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยมีพื้นที่ดำเนินการ 8 พื้นที่ ได้แก่ สวนสัตว์ดุสิต สวนสัตว์เปิดเขาเขียว สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์นครราชสีมา สวนสัตว์สงขลา สวนสัตว์อุบลราชธานี สวนสัตว์ขอนแก่น และคชอาณาจักรสุรินทร์ (องค์การสวนสัตว์)</p> <p>5. กิจกรรม การจัดการขยะบกสู่ทะเลในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล โดยมีเป้าหมายลดปริมาณขยะทะเล ในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า เกาะสีชัง เกาะพีพีดอน และตลาดในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)</p>			
3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	<p>- งดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วแก่ลูกค้าตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป</p> <p>- กิจกรรมรณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่วินัยในการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทยอย่างยั่งยืน</p>	<p>- หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ</p> <p>- ประชาชนในประเทศไทย</p>	<p>ผู้ประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ ที่เป็นภาคีเครือข่าย ภาคธุรกิจเอกชน งดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วแก่ลูกค้า เพื่อลดปริมาณขยะจากถุงพลาสติก</p>	<p>ผลการดำเนินงานให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ จำนวน 76 บริษัททั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา พบว่ามีปริมาณถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้าที่เป็นภาคีเครือข่าย ลดลงรวมทั้งสิ้น</p>

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
				14,349.6 ล้านใบ หรือคิดเป็นปริมาณรวม 81,531,818.2 กิโลกรัม
4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมื่นเวียน)	<p>- กำหนดประเภทพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่สามารถเก็บกลับคืนได้ จำนวน 2 กลุ่มคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มพลาสติก ก ยี ด เช่น ถุงหูหิ้ว ถุงช้อปปิ้ง ซองโปรเซสซีพลาสติก พลาสติกห่อสินค้า พลาสติกหุ้มแพคเกจจิ้ง เป็นต้น 2. กลุ่มพลาสติกแข็ง เช่น กล่องพลาสติกบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก หลอดพลาสติก ชุดชั้นนํ้าพลาสติก มีดพลาสติก ขวดพลาสติก เป็นต้น <p>- สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และเป็นจุดรับคืนขยะพลาสติกเป้าหมาย (Drop Point)</p> <p>- ส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้กับมูลนิธิสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรักษา และช่วยชีวิตสัตว์ทะเล หรือกลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน วัด หรือโรงเรียน ที่ขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำรงชีวิต หรือขาดแคลนทุนทรัพย์</p>	<p>- หน่วยงานภาครัฐ 20 กระทรวง</p> <p>- ส่วนราชการทุกกระทรวง</p> <p>- กรมประชาสัมพันธ์</p> <p>- สถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย)</p> <p>- ภาคี เครือข่ายความร่วมมือภาคเอกชน ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ</p> <p>- ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม</p> <p>- หน่วยงานที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ มูลนิธิสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรักษา และช่วยชีวิตสัตว์ทะเล หรือกลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน วัด หรือโรงเรียน</p> <p>- ภาคประชาชน เช่น อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน อาสาสมัครพิทักษ์ทะเล เป็นต้น</p>	<p>- ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่จะนำไปสู่การฝังกลบ และหลุดลอดสู่สิ่งแวดล้อม มีปริมาณลดลง</p> <p>- สามารถนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) กลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลได้เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ และคืนประโยชน์ให้กับสังคมไทยในรูปแบบต่าง ๆ</p>	<p>- ผลการดำเนินการโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมื่นเวียน) ตั้งแต่ พ.ศ. 2563 - 2564 สามารถจัดเก็บ และรวบรวมขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้ พ.ศ. 2563 (เดือนมิถุนายน - ธันวาคม พ.ศ. 2563) ได้รับพลาสติกแข็งประมาณ 1,343 กิโลกรัม และได้รับพลาสติกยืดประมาณ 425 กิโลกรัม พ.ศ. 2564 (เดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2564) ได้รับพลาสติกแข็งประมาณ 570 กิโลกรัม และได้รับพลาสติกยืดประมาณ 299 กิโลกรัม และรายได้จากการดำเนินโครงการไปบริจาคทานทำบุญเป็นการคืนประโยชน์สังคมที่ผ่านมาสามารถรวบรวมขยะพลาสติกและนำไปแปลงเป็นเงินเพื่อบริจาคให้กับมูลนิธิช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก ศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากสิริธาร ตำบลลิซิด อำเภอมืองจังหวัดภูเก็ต ประมาณ 100,000 บาท (ขยะพลาสติกที่ได้รับมาทุก 1 กิโลกรัม โครงการจะแปลงเป็นเงิน 5 บาท) และจากการคำนวณมูลค่าของขยะพลาสติกที่รวบรวมมาได้จากโครงการ พบว่าสามารถเก็บรวบรวมขยะพลาสติกได้แล้วจำนวน 2,633.57 กิโลกรัม</p>

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	<p>ขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้สังคม การมีส่วนร่วมลดปริมาณขยะ และลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยมีรายละเอียดการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ ความเข้าใจ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ วัตถุดิบตามฤดูกาล วัตถุดิบออร์แกนิก และวัตถุดิบเพื่อลดปริมาณขยะจากบรรจุภัณฑ์ 2. การบริการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลดการใช้วัสดุหรือของสิ้นเปลืองที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ภาชนะ หรือบรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการน้ำเสีย และการจัดการขยะ 3. การมีส่วนร่วมของลูกค้าหรือผู้บริโภค ได้แก่ การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ หรือจัดกิจกรรมการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ที่มาใช้บริการอย่างทั่วถึง 	<p>- ร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) จำนวน 30 ร้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2. สมาคมกาแฟและชาไทย 3. สมาคมกาแฟไทย 4. สมาคมกาแฟพิเศษไทย 5. ร้าน คาเฟ่ตอยตุง 6. ร้าน All Café (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)) 7. ร้าน KUDSAN Bakery & Coffee (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)) 8. ร้าน Bellinee's Bake & Brew (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)) 9. ร้านกาแฟมวลงชน (บริษัท ซีพี รีเทลลิงค์ จำกัด) 10. ร้าน Arabitia Café (บริษัท ซีพี บีแอนด์เอฟ (ไทยแลนด์) จำกัด และ โลตัส) 11. ร้าน Jungle Café (บริษัท ซีพี บีแอนด์เอฟ (ไทยแลนด์) จำกัด และ โลตัส) 12. บริษัท บางจาก รีเทล จำกัด 	<p>- การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการ และการบริโภควิถีใหม่ที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดลดปริมาณขยะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยแนวคิด “ชีวิตวิถีใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม” เพื่อก้าวสู่การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน</p>	<p>(เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 - เมษายน พ.ศ. 2564)</p> <p>การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการ และการบริโภควิถีใหม่ที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด และปริมาณขยะลดลง</p>

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
		13. บริษัท ดอยช้าง คอฟฟี่ ออร์จินอล จำกัด 14. บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) 15. บริษัท คอฟฟี่ทูเดย์ จำกัด 16. บริษัท คอฟฟี่แมน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด 17. บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน) 18. บริษัท โคอิ เตะ (ประเทศไทย) จำกัด 19. ร้าน BotaniGar café 20. ร้าน % Arabica 21. ร้าน Nana Coffee Roaster 22. ร้าน รินริน คาเฟ่ 23. ร้าน Landhaus Bakery 24. ร้าน กาแฟดอยหลวง 25. ร้าน สวนอุบุญตุ 26. ร้าน กาแฟวาวิ 27. ร้าน LAVITA 28. ร้าน ซีแอนด์ซี คาเฟ่ 29. ร้าน นายช่างหนึ่ง 30. ร้าน กาแฟรักษ์ช้าง ปางช้างแม่สา		
6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	- ปี 2564 การคัดเลือกตลาดสดที่ได้ลงพื้นที่ศึกษาทั้ง 9 แห่ง ประกอบด้วย ตลาดชุมชนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดสดประชาชนิเวศน์ 1 ตลาดหนองจอก และตลาดเทวราช	- ภาครัฐได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)	1. ศูนย์เรียนรู้ตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทางจำนวนไม่น้อยกว่า 1 แห่ง	- ได้ศูนย์เรียนรู้ตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง คือ ตลาดประชาชนิเวศน์ 1

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
	<p>ตลาดเอกชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดเอี่ยมสมบัติ ตลาดบางใหญ่ ตลาดสามชุก และตลาดล้านเมือง และตลาดรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ตลาดสาขาลำพูน ที่มีคุณสมบัติที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นตลาดประเภทที่ 1 (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร) มีมาตรฐานตลาดรองรับ เช่น ตลาดสด นำซื้อ จากกรมอนามัย มาตรฐานตลาดของ กทม. มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยภายในตลาด การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเคยจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลดถุงพลาสติกภายในตลาด เป็นต้น และได้ทำการคัดเลือกตลาดสดประชาชนิเวณ 1 เพื่อขับเคลื่อน และจัดตั้งให้เป็นตลาดสดต้นแบบการจัดการขยะพลาสติกต้นทาง</p> <p>- ปี พ.ศ. 2565 การต่อยอด ขยายผล และสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงานด้านการลดและเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วไปยังตลาดสดที่สามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง จากโครงการศึกษาและจัดตั้งตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ปี 2564 ซึ่งได้คัดเลือกตลาดประชาชนิเวณ 1</p>	<p>สำนักงานตลาด สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร</p> <p>- ภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (SCG) และบริษัท ริไซเคิลเดย์ จำกัด</p> <p>- ตลาดสด ประกอบด้วย ตลาดชุมชน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดสดประชาชนิเวณ 1 ตลาดหนองจอก และตลาดเทวราช ตลาดเอกชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดเอี่ยมสมบัติ ตลาดบางใหญ่ ตลาดสามชุก และตลาดล้านเมือง และตลาดรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ตลาดสาขาลำพูน</p>	<p>เพื่อเป็นพื้นที่เรียนรู้ และขยายผลไปยังพื้นที่อื่นที่สนใจด้านการจัดการขยะพลาสติก</p> <p>2. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจัดการกับปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบันจากตลาดสดร้านค้า และผู้บริโภค</p> <p>3. ร้านค้า และประชาชนมีส่วนร่วมในการนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่เกิดขึ้น กลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล หรือหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนแนวคิดการพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Model) สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>4. เกิดการรับรู้ และเกิดความตระหนักเรื่องปัญหาขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics: SUP) ในสังคมไทยนำไปสู่สังคมรีไซเคิล มีการนำขยะหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ทั้งการใช้ซ้ำ และกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่</p>	<p>- ประชาชน ผู้ค้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในพื้นที่เกิดความตระหนักในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) รวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพกพาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้เพื่อลดปริมาณขยะ ซึ่งทำให้เกิดความตื่นตัวในสังคมเป็นวงกว้าง</p>
7. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ถุงผ้า ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้พร้อม	- ภาครัฐ ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย	ลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว ในโรงพยาบาลและ เป็นส่วนหนึ่ง	การดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างพลัง และขยายฐานการทำงานให้เชื่อมโยงอย่าง

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
	<p>ทั้งสร้างวินัยการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ซึ่งถุงผ้าที่ได้รับบริจาคนี้ จะนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศที่งดให้บริการถุงพลาสติกเพื่อให้กับผู้ป่วยที่ขาดแคลนใช้ใส่ยาของตนเองกลับบ้าน โดยมีจุดรับบริจาคถุงผ้าที่ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ และดำเนินการมอบถุงผ้าที่ได้รับบริจาคเป็นประจำทุกเดือน</p> <p>- รณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงพลาสติกหุ้มหิ้ว และขอความร่วมมือผู้ป่วยประชาชนนำถุงผ้ามาใส่ยา เมื่อรับบริการที่โรงพยาบาลทุกครั้ง เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ลดภาวะโลกร้อน ตามนโยบายโรงพยาบาลเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green & CLEAN Hospital) ที่เน้นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาล</p>	<p>กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน - ภาคประชาชนทั่วไป</p>	<p>ของการสร้างเสริมการแบ่งปัน และเกื้อกูลกันในสังคม</p>	<p>ทั่วถึงทุกระดับ คือ กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยาคลับบ้าน การดำเนินการดังกล่าวเป็นการยกระดับการดำเนินกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างวินัยในการใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึง เป็นการปลูกฝังการแบ่งปันในสังคมโดยเชิญชวนให้ประชาชนนำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค เพื่อนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศ ทั้งนี้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้นำถุงผ้าจากการรับบริจาค มอบให้กับโรงพยาบาลกว่า 85,000 ใบ</p>
<p>8. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)</p>	<p>- การดำเนินโครงการ ปี พ.ศ. 2563 ชุมชนเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี พ.ศ. 2563 และคัดเลือกชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 51 ชุมชน ชุมชนปลอดขยะได้รับการคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน</p> <p>- การดำเนินโครงการ ปี พ.ศ. 2564 ชุมชนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 149 ชุมชน ดำเนินการคัดเลือกชุมชนปลอดขยะผ่าน</p>	<p>- ปี พ.ศ. 2563 ชุมชนปลอดขยะได้รับการคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน</p> <p>- ปี พ.ศ. 2564 ชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 30 ชุมชน</p> <p>- ปี พ.ศ. 2565 ชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน</p>	<p>- ปี พ.ศ. 2563 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องที่ต้นทางเพิ่มขึ้น 2. ประชาชนที่มีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง 3. ประชาชนดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น 	<p>- ปี พ.ศ. 2561 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชุมชนสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 152 ชุมชน 2. ชุมชนปลอดขยะผ่านการคัดเลือกผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 55 ชุมชน และดำเนินการคัดเลือกชุมชนปลอดขยะระดับประเทศ กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก จำนวน 5 ชุมชน กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง จำนวน 5 ชุมชน กลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ จำนวน 5 ชุมชน

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
	<p>เข้ารอบที่ 1 จำนวน 100 ชุมชน และชุมชนปลอดภัยผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 30 ชุมชน</p> <p>- การดำเนินโครงการ ปี พ.ศ. 2565 ชุมชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 104 ชุมชนคัดเลือกชุมชนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 100 ชุมชน และดำเนินการคัดเลือกชุมชนผ่านการนำเสนอผลงานออนไลน์คัดเลือกชุมชนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน แบ่งเป็น กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก จำนวน 5 ชุมชน กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง จำนวน 5 ชุมชน และกลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ จำนวน 5 ชุมชน</p>		<p>4. การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น</p> <p>- ปี พ.ศ. 2564 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 40 ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องที่ต้นทางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100 การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น <p>- ปี พ.ศ. 2565 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ร้อยละประชาชนที่มีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง 	<p>3. ชุมชนที่ผ่านเข้ารอบสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้ประมาณร้อยละ 35 และมีปริมาณขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของชุมชนจำนวน 8,248 ตันต่อปี มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนปลอดภัย 52,092 คน</p> <p>4. ปริมาณขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่รวมทั้งสิ้น 9,470 ตันต่อปี และจำนวนคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะรวมทั้งสิ้น 92,388 คน</p> <p>- ปี พ.ศ. 2562 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> มีชุมชนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ 189 ชุมชน ชุมชนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 51 ชุมชน ชุมชนปลอดภัยได้รับการคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน สามารถคัดแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ จำนวน 35.69 ตันต่อวัน <p>- ปี พ.ศ. 2563 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ชุมชนเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดภัย (Zero Waste) ปี พ.ศ. 2563 และคัดเลือกชุมชนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 51 ชุมชน ชุมชนปลอดภัยได้รับการคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน ขับเคลื่อนการจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 676 อปท. และได้

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
				<p>ดำเนินกิจกรรมลด และคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ สามารถคัดแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ จำนวน 94,011.93 ตัน</p> <p>3. ร้อยละกลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องที่ต้นทางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 94</p> <p>4. ร้อยละของประชาชนที่มีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลักการ 3Rs อย่างถูกต้อง ร้อยละ 87</p> <p>5. ร้อยละประชาชนดำเนินกิจกรรมการจัดขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 30.6</p> <p>6. ร้อยละการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 59.57</p> <p>- ปี พ.ศ. 2564 ได้แก่</p> <p>1. โดยมีชุมชนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 149 ชุมชน</p> <p>2. ดำเนินการคัดเลือกชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 100 ชุมชน และชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 30 ชุมชน</p> <p>3. สามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์รวมทั้งสิ้น 54,284.99 ตัน</p> <p>4. ร้อยละการนำกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด ร้อยละ 87.42</p> <p>5. ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องที่ต้นทางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100</p>

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
				<p>- ปี พ.ศ. 2565 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชุมชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 104 ชุมชน คัดเลือกชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 100 ชุมชน และดำเนินการคัดเลือกชุมชนผ่านการนำเสนอผลงานออนไลน์ คัดเลือกชุมชนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 15 ชุมชน แบ่งเป็น กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก จำนวน 5 ชุมชน กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง จำนวน 5 ชุมชน และกลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ จำนวน 5 ชุมชน 2. มีปริมาณขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะ และโรงเรียนปลอดขยะ จำนวน 28,209.03 ตัน 3. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์/เพิ่มมูลค่า ร้อยละ 62.8
9. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	<p>- ปี พ.ศ. 2564 มีโรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,634 โรงเรียน คัดเลือกโรงเรียนปลอดขยะผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 66 โรงเรียน และดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน</p> <p>- ปี พ.ศ. 2565 มีโรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2,069 โรงเรียน คัดเลือกโรงเรียนปลอดขยะผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 80 โรงเรียน และดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน</p>	<p>- ปี พ.ศ. 2564 โรงเรียนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน แบ่งเป็น กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน</p> <p>- ปี พ.ศ. 2565 โรงเรียนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน แบ่งเป็น กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน</p>	<p>- ปี พ.ศ. 2564 ร้อยละของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์/เพิ่มมูลค่า ร้อยละ 87.42</p> <p>- ปี พ.ศ. 2565 ร้อยละของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์/เพิ่มมูลค่า ร้อยละ 62.8</p>	<p>- ปี พ.ศ. 2561 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 405 โรงเรียน และโรงเรียนปลอดขยะผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 48 โรงเรียน และดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนปลอดขยะระดับประเทศ กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน 2. โรงเรียนที่ผ่านเข้ารอบสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้ประมาณ ร้อยละ 32 และปริมาณขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่โรงเรียน

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
				<p>จำนวน 1,222 ตั้งแต่ปี มีครู และนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนปลอดภัย 40,296 คน - ปี พ.ศ. 2562 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ 1,229 โรงเรียน โรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 34 โรงเรียน และโรงเรียนปลอดภัยได้รับคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน 2. สามารถคัดแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ จำนวน 6.15 ตันต่อวัน - ปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 1,634 โรงเรียน ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 66 โรงเรียน และโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 20 โรงเรียน 2. สามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์รวมทั้งสิ้น 54,284.99 ตัน - ปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2,069 โรงเรียน คัดเลือกโรงเรียนปลอดภัยผ่านเข้ารอบที่ 1 จำนวน 80 โรงเรียน และดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนผ่านการนำเสนอผลงานออนไลน์คัดเลือกโรงเรียนผ่านเข้ารอบระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน แบ่งเป็น กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 5 โรงเรียน

โครงการ/กิจกรรม	กิจกรรมที่สำคัญ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย และตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน*
10. โครงการถลุงนมถั่วโลก	- ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมให้เด็กรุ่นใหม่ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าสร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง โดยการนำถลุงนมโรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น โตะ แก้ว กระจ่างต้นไม้	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - หน่วยงานภาครัฐ/เครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) ในพื้นที่ 15 จังหวัด และมีโรงเรียนที่ร่วมโครงการฯ จำนวน 1,142 แห่ง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565) - หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) หรือ SCGC	สนับสนุนให้มีการจัดการขยะที่ต้นทาง โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยออกจากแหล่งกำเนิดและสนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ และเพื่อสร้างวินัยของคนในชาติ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน เยาวชน นักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางจนถึงการกำจัดที่ปลายทาง เพื่อมุ่งสู่โรงเรียนปลอดขยะอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2565)	กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน 2. ปริมาณขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะและโรงเรียนปลอดขยะ จำนวน 28,209.03 ตัน 3. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์/เพิ่มมูลค่า ร้อยละ 62.8

*ผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบัน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์การดำเนินโครงการ ณ วันที่ทำการประเมินโครงการ

3.2.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

คณะที่ปรึกษาได้แบ่งประชากร และกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รายละเอียด ดังนี้

1) ประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งเป็นประชาชนในประเทศไทย แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่เข้าร่วมโครงการที่แน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตรของ (Cochran, 1953 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$

$$\text{สูตร } n = \frac{p(1-p)z^2}{d^2}$$

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

p = สัดส่วนของประชากรที่ต้องการ (0.5)

z = ความมั่นใจที่คณะที่ปรึกษากำหนดไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าเท่ากับ 1.96 (มั่นใจ 95%)

d = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ (ร้อยละ 0.05)

$$\text{แทนค่าในสูตร } n = \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{0.05^2}$$

$$n = \frac{0.25(3.8416)}{0.0025}$$

$$n = \frac{0.9604}{0.0025}$$

$$n = 384.16 \sim 400$$

ดังนั้น จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในการตอบแบบสอบถามกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประมาณ 400 ราย

2) ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ใช้สูตรของ Taro Yamane พิจารณาจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างจากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรแยกอายุประชากรปี พ.ศ. 2565 พบว่าประเทศไทยมีประชากร รวมทั้งสิ้น 66,090,475 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, 2565)

ดังนั้น จึงแทนค่าในสูตร ค่า N เท่ากับ 66,090,475 ค่า e เท่ากับ 0.05 โดยใช้สูตร ดังนี้ (สุวิมล ติรกันนท์, 2548 อ้างถึงใน วิสาขา ภูจินดา, 2560, น. 137)

กำหนดให้ n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ, N = จำนวนประชากร และ e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

$$n = \frac{N}{1+Ne^2} = \frac{66,090,475}{1+66,090,475(0.05)^2} = 399.99$$

ดังนั้น จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในการตอบแบบสอบถามกิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประมาณ 400 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ผ่าน Social Media ต่าง ๆ

เช่น Facebook Line Instagram Twitter เป็นต้น เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบโจทย์รูปแบบการใช้ชีวิตของสังคมในปัจจุบัน

3) หน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์ โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ กลุ่มผู้ได้รับมอบผลิตภัณฑ์ (Recycle/Upcycle) ขยะพลาสติก ได้แก่ ชุมชน และสถานศึกษา

4) หน่วยงานที่คาดว่าจะมีส่วนร่วม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ได้แก่ ภาครัฐ และภาคเอกชน (รายละเอียดดังภาคผนวก ข)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาเอกสาร รายงาน วารสาร หนังสือ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่รวบรวม ได้แก่ ข้อมูลบริบทพื้นฐานของหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ เช่น นโยบาย มาตรการ และภารกิจที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น รายละเอียดของนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก กิจกรรมลดรับลดให้ลดใช้ถุงพลาสติก กิจกรรม Everyday Say No to Plastic Bags โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง โครงการชุมชนปลอดขยะ โครงการโรงเรียนปลอดขยะ และโครงการถนนปลอดขยะ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกัน

3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยใช้ประเด็นคำถามจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะเจ้าของโครงการ (2) ภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม และ (3) หน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มผู้ได้รับมอบผลิตภัณฑ์ Recycle/Upcycle ขยะพลาสติก เช่น มูลนิธิ โรงพยาบาล กลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน ศาสนสถาน และสถานศึกษา เป็นต้น

2) การใช้แบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายของแต่ละโครงการที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (2) ประชาชนทั่วไป และ (3) ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการ

3) การจัดระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อร่วมกันติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน จำนวน 1 ครั้ง โดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนที่สนับสนุนการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร ได้แก่ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม เพื่อจัดการพลาสติก และขยะอย่างยั่งยืน (PPP Plastics) ตลอดจนร่วมกันระดมความคิดเห็นต่อความสำเร็จของโครงการฯ นำไปสู่การขยายผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) โดยมีประเด็นการประเมินเกี่ยวกับการประเมินผลสำเร็จของโครงการจากการวิเคราะห์คุณภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ซึ่งประกอบด้วย มิติประสิทธิภาพ มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติบริหารจัดการ มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ที่ได้จากการดำเนินโครงการ

โดยกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มจะได้รับคำถามที่สอดคล้อง และเกี่ยวเนื่องกับบทบาทหน้าที่ และขอบเขตของข้อมูลในกลุ่มเป้าหมายจะสามารถให้ข้อมูลได้ อีกทั้งมีการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน และประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการดำเนินงานของกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พร้อมจัดทำแบบติดตามและประเมินผลโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 แบบสัมภาษณ์ โดยใช้ประเด็นคำถามจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ กลุ่มบรรณารักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2) แบบสัมภาษณ์ กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ กลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม

โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open - Ended Question) ซึ่งมีประเด็นคำถาม ตามการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ประกอบด้วย 5 มิติ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ (รายละเอียดดังภาคผนวก ค)

ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติบริหารจัดการ

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติการเรียนรู้ และพัฒนา

ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติสังคม

ส่วนที่ 5 การดำเนินงานในมิติสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.4.2 แบบสอบถาม

1) แบบสอบถาม หน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่คาดว่าจะมีส่วนร่วม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ภาครัฐ และภาคเอกชน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ (รายละเอียดดังภาคผนวก ง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 การรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

2) แบบสอบถามประชาชนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

คณะที่ปรึกษาได้ทำการสอบถามประชาชนที่เคยให้ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 400 ตัวอย่าง จากการใช้สูตรหาขนาดของกลุ่มประชากรแบบไม่ทราบขนาดของประชากร (Cochran, 1977 อ้างถึงใน อังถึงโน อธิวุฒิชัย เอกกุล, 2543) โดยการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น ซึ่งเป็น

การสุ่มหน่วยตัวอย่างที่อาจไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง คือการสุ่มแบบตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 การรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

3) แบบสอบถาม ประชาชนทั่วไปที่ไม่เคยเข้าร่วมการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

คณะผู้วิจัยได้ทำการสอบถามประชาชนที่เคยให้ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากการใช้สูตรหาขนาดของกลุ่มประชากรแบบไม่ทราบขนาดของประชากร (Cochran, 1977 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 การรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

3.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ความตรง

การตรวจสอบเครื่องมือเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพมีวิธีการโดยใช้การตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้เขียนหรือภาษาที่พูด การตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความถูกต้องของภาษาความเข้าใจของผู้ตอบ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องแล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (Item Objective Congruence Index: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบ ประเมินความตรงตามเนื้อหาของข้อคำถาม ประกอบด้วย เนื้อหา การวัดและประเมินผล และการใช้ภาษา โดยพิจารณาเทียบกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยข้อคำถามที่มีความสอดคล้องจะให้ 1 คะแนน

ไม่แน่ใจให้ 0 คะแนน และไม่สอดคล้องให้ -1 คะแนน และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 นำมาใช้ แต่หากถ้าค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุง

ทั้งนี้ ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมิน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เกิน 0.5 ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมได้ ขณะที่ปรึกษาได้แก่ข้อคำถามตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดังภาคผนวก จ)

3.5.2 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยสถิติของ Kuder - Richardson

สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของ Kuder-Richardson [KR20]

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

K	=	จำนวนข้อของเครื่องมือ
p	=	สัดส่วนของผู้ตอบถูก
q	=	สัดส่วนของผู้ตอบผิด (q = 1 - p)
$\sum pq$	=	ผลรวมแปรปรวนของแบบประเมินในแต่ละข้อ
S_t^2	=	ความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด

สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของคอนนาค (Cronbach, 1990: 204 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_1^2}{S_t^2} \right)$$

α	=	สัมประสิทธิ์แอลฟา
$\sum S_1^2$	=	ผลรวมแปรปรวนของแบบประเมินในแต่ละข้อ
S_t^2	=	ความแปรปรวนของแบบประเมิน
K	=	จำนวนข้อทั้งหมดในแบบประเมิน

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความคงที่ของผลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นการหาความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยเป็นการนำแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.5 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการหา ด้วยสถิติของ Kuder - Richardson และค่าความเที่ยงของคอนนาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α = Coefficient) ทั้งนี้ ผลทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ตัวเลขยิ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.863 (รายละเอียดดังภาคผนวก ฉ)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จากการศึกษาเอกสาร และการสังเกตการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการกับการพัฒนา จักรกลุ่มประเด็นจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มบรรณรักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เครือข่ายที่เป็นจุดรวบรวมพลาสติกของโครงการ กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และหน่วยงานที่นำผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์

3.6.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณจากประชาชนที่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

2.1) ค่าเฉลี่ย

$$\begin{aligned} \text{ใช้สูตร } \bar{X} &= \frac{\sum fx}{N} \\ \bar{X} &= \text{ค่าเฉลี่ย} \\ \sum fx &= \text{ผลรวมของความถี่ของคะแนนทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด} \end{aligned}$$

2.2) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$\begin{aligned} \text{ใช้สูตร S.D.} &= \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}} \\ \text{S.D.} &= \text{ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \\ \sum X^2 &= \text{ผลรวมของกำลังสองของคะแนน} \\ (\sum x^2) &= \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง} \\ n &= \text{จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง} \end{aligned}$$

2.3) เกณฑ์เฉลี่ยการประเมินโครงการ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

3.6.3 นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ได้แก่ มิติประสิทธิผล มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติบริหารจัดการ มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางขับเคลื่อนโครงการฯ โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

3.7 แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 3 - 3 แผนการดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ระยะเวลา 6 เดือน (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 - วันที่ 24 มิถุนายน 2566)

ลำดับ	กิจกรรม	ช่วงระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม						
		2565	2566					
		ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
1	ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล							
1.1	ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย มาตรการ ข้อสั่งการ ประเด็นปฏิรูป และ เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง							
1.2	ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับ การรณรงค์ลดใช้พลาสติกแบบใช้ ครั้งเดียวทิ้ง ประเภทต่าง ๆ รวมทั้ง กิจกรรมรณรงค์การนำพลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบ การรีไซเคิล/อัพไซเคิล ในช่วง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565							
1.3	ปัจจัย หรือแรงจูงใจที่ภาคธุรกิจ หรือหน่วยงานหรือองค์กรบางแห่ง ปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิต เพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้ง เดียวทิ้ง							
1.4	นโยบายหรือมาตรการที่มีส่วนช่วย ผลักดันให้การลด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเกิดผล อย่างเป็นรูปธรรม							
2	กำหนดวิธีการศึกษาและกรอบการ ประเมินผลการดำเนินโครงการ เกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง							
3	จัดประชุมนำเสนอรูปแบบการศึกษา เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม							
4	ส่งมอบรายงานฉบับแรก (Inception Report) จำนวน 5 ชุด							
5	จัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็น โครงการติดตามประเมินผลการ							

ลำดับ	กิจกรรม	ช่วงระยะเวลาการดำเนินงานกิจกรรม						
		2565	2566					
		ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	ส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ภาคีเครือข่ายที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวนไม่น้อยกว่า 50 คน (รายละเอียดดังภาคผนวก ข)							
6	การติดตาม และประเมินผลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ผ่านการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Dept Interview) และการสำรวจแบบสอบถาม (Questionnaire)							
7	การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลข้อมูลตามกรอบการประเมินผลการดำเนินโครงการ							
8	จัดประชุมเพื่อนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา จากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ภาคีเครือข่ายที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)							
9	ส่งมอบรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) และรายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร จำนวน 20 ชุด							
10	ส่งมอบ Digital File (MicroSoft Word และ PDF file) รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) และรายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร บันทึกลงใน Flash Drive จำนวน 5 ชุด							

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาเอกสาร รายงาน วารสาร หนังสือ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามออนไลน์ การเสวนารับฟังความคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ประกอบด้วย (1) กลุ่มบรรณรักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะเจ้าของโครงการฯ (2) เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3) ประชาชนทั่วไป และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมบรรณรักษ์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (4) หน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มผู้ได้รับมอบผลิตภัณฑ์ (Recycle/Upcycle) และ (5) หน่วยงานที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมในอนาคต

จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือการประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดดูยภาพที่ยั่งยืน เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ มิติการบริหารจัดการ มิติประสิทธิผล มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตาม และประเมินผลโครงการ และตรวจสอบ เพื่อวางแผนสำหรับการพัฒนาโครงการที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพต่อไป และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.2 ผลการประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 4.3 การติดตามผลการดำเนินงานโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 4.4 การประเมินผลการดำเนินโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ผ่านมา
- 4.5 ปัจจัยความสำเร็จ ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ
- 4.6 ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- 4.7 แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)
- 4.8 สรุปการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

4.1 การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา ทบทวนนโยบาย และมาตรการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการถ่ายโอนการดำเนินงานจากแผนระดับสูงสุดไปยังแผนระดับต่าง ๆ ไปจนถึงแผนปฏิบัติการที่มีการกำหนดเป้าหมาย และหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเริ่มต้นจากความเชื่อมโยงกับแผนระดับนานาชาติ คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีเป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุม และยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการยกระดับ และปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการใช้เทคโนโลยี และกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น และเป้าหมายที่ 17 เสริมความแข็งแกร่งให้แก่กลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งยกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก โดยเฉพาะความร่วมมือหลายภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ผ่านการระดมทุนที่เป็นตัวเงิน เทคโนโลยี และนวัตกรรม ตลอดจนความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุดในการดำเนินนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ตามความต้องการ จนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ภายในปี พ.ศ. 2573

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทยสำเร็จตามเป้าหมาย SDGs จึงได้มีการกำหนดนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องในแผนระดับที่ 1 คือ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมียุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค และการผลิต วิถีคิด และวิถีชีวิตของบุคคล และองค์กรให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาและใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมาย 3 R (Reduce, Reuse, Recycle) และมีการถ่ายโอนเป้าหมายจากแผนระดับที่ 1 ไปสู่แผนระดับที่ 2 ประกอบด้วย (1) แผนปฏิรูปประเทศ ประเด็นปฏิรูปที่ 1 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด ให้มีประสิทธิภาพ โดยลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยก และนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด (2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิต และการบริโภคอย่างยั่งยืน และ (3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งมีความสอดคล้องกับหมวดหมู่ที่ 10 ประเทศไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยส่งเสริมให้ขยะได้รับการหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น ผ่านการปรับปรุงระบบการจัดการ รวมทั้งการแก้ไขหรือกำหนดกฎระเบียบที่จำเป็นเพิ่มเติม และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มาจากวัสดุเหลือใช้ และมีการปล่อยคาร์บอนในปริมาณต่ำตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ได้รับการสนับสนุน ทั้งในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับการผลิต และมาตรการทางการเงินการคลังเพื่อจูงใจผู้บริโภค

นอกจากนี้ แผนระดับที่ 2 ยังเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดแผนระดับที่ 3 ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะพลาสติก และแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแผนระดับนานาชาติ แผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 โดยจะเห็นว่ารายละเอียดของแผนต่าง ๆ ในแผนระดับที่ 3 ประกอบด้วย แผนแม่บทด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะ และของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถใช้ซ้ำ และรีไซเคิล เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ และมีการคัดแยกนำกลับมาใช้ประโยชน์ และกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุม จำกัด และยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้แล้วทิ้ง (Single - Use Plastics) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573) ส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ พ.ศ. 2562 เลิกใช้พลาสติก 3 ประเภท ได้แก่ พลาสติก หุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ (Oxo) และพลาสติกไมโครบีดส์ (Microbeads) และในปี พ.ศ. 2565 จะเลิกใช้พลาสติกอีก 4 ประเภท ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว ขนาดความหนา น้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบบางใช้ครั้งเดียวทิ้ง และหลอดพลาสติก และมีการ นำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ 100 ภายใน พ.ศ. 2570 โดยจะมีการศึกษา และกำหนด เป้าหมายของพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ โดยมีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ในการขับเคลื่อน และนำนโยบายไปปฏิบัติตามกรอบของ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573) อีกทั้งยังมีนโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model) ที่มุ่งเน้นการคงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการ นำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดการสร้างของเสียให้เกิดขึ้นในปริมาณที่ต่ำที่สุด และแผนระดับ โครงการ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดำเนินการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้น จิตสำนึกของประชาชนในการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ผ่านโครงการ/ กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก (2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม (3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” (4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) (5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม (6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง (7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้า ใส่ยากลับบ้าน (8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) (9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และ (10) โครงการถุงนมกู้โลก รายละเอียดดังตารางที่ 4 - 1 และภาพที่ 4 - 1

ตารางที่ 4 - 1 สรุปนโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์โครงการ

นโยบาย/แผน	ผู้กำหนด นโยบาย/แผน	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
แผนระดับนานาชาติ		
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN)	<ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

นโยบาย/แผน	ผู้กำหนดนโยบาย/แผน	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
<p>เป้าหมายที่ 17 เสริมความแข็งแกร่งให้แก่งlobalการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>		
แผนระดับที่ 2		
แผนปฏิรูปประเทศ	ภาครัฐ	<p>ประเด็นปฏิรูปที่ 1 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด ให้มีประสิทธิภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการขยะทุกประเภทที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง โดยเฉพาะอพไซเคิลให้มีราคาสูง โดยเพิ่มมูลค่า การออกแบบให้สะท้อน Environmental Value และเน้นตลาด ที่เป็น High Ended ลดการผลิต และการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อจูงใจให้โรงงานจัดการมลพิษที่ต้นทาง
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	ภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิต และการบริโภคอย่างยั่งยืน การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ปรับปรุงฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยบริหารจัดการขยะ และของเสียที่ปล่อยลงสู่ทะเลทั้งระบบ และลดปริมาณของเสียโดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ลงสู่ทะเล
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	ภาครัฐ	<p>หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียน และสังคมคาร์บอนต่ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> ขยะได้รับการหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น ผ่านการปรับปรุงระบบการจัดการ รวมทั้งการแก้ไขหรือกำหนดกฎระเบียบที่จำเป็นเพิ่มเติม อาทิ การกำหนดมาตรการเชิงบังคับสำหรับการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การมีข้อกำหนดด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์พลาสติกให้เอื้อต่อการรีไซเคิล ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มาจากวัสดุเหลือใช้ และมีการปล่อยคาร์บอนในปริมาณต่ำตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ได้รับการสนับสนุน ทั้งในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับการผลิต และมาตรการทางการเงินการคลังเพื่อจูงใจผู้บริโภค
แผนระดับที่ 3		
แผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมส่งเสริมคุณภาพ	<p>ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน</p> <p>เป้าหมาย : ประเทศไทยเป็นสังคมปลอดขยะ Zero Waste Society</p> <ul style="list-style-type: none"> ประชาชนมีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทาง ตามหลักการ 3Rs

นโยบาย/แผน	ผู้กำหนดนโยบาย/แผน	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
	สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือเพิ่มมูลค่า
<p>แผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะและของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> การป้องกัน และลดพิษจากขยะ และของเสียอันตราย เช่น การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถรีไซเคิล และรีไซเคิล เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ และมีการคัดแยกนำกลับมาใช้ประโยชน์ และกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุม จำกัด และยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้แล้วทิ้ง (Single - Use Plastics) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษจากการบำบัด กำจัดขยะและของเสียอันตราย เช่น การปรับปรุง และฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะให้ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ การกำหนดให้มีกฎระเบียบ และหน่วยงานที่เอื้อต่อการให้เอกชนร่วมลงทุนด้านการจัดการขยะ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษจากขยะและของเสียอันตราย เช่น การกำหนดกฎระเบียบ/ข้อกำหนดด้านการลดการเกิดขยะ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จัดวางระบบการเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียมการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์กำจัดยาก ให้มีระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการจัดการขยะ ของเสียอันตรายจากชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากของเสียอุตสาหกรรม
<p>Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573)</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ พ.ศ. 2562 เลิกใช้พลาสติก 3 ประเภท ได้แก่ พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ่ (Oxo) และพลาสติกไมโครบีดส์ (Microbeads) และใน ปี 2565 จะเลิกใช้พลาสติกอีก 4 ประเภท ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว ขนาดความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบบางใช้ครั้งเดียวทิ้ง และหลอดพลาสติก นำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ได้ร้อยละ 100 ภายใน พ.ศ. 2570 โดยจะมีการศึกษา และกำหนดเป้าหมายของพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดส่วนที่เป็นของเสียอย่างถูกวิธี ได้แก่ การจัดการขยะพลาสติกด้วยการเผาเป็นพลังงาน
<p>แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> มาตรการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการป้องกันและควบคุมการเกิดของเสียตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต โดยการออกแบบ/ผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco - Design) ลดปริมาณสารพิษในผลิตภัณฑ์ เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบของเสียที่เกิดจากสินค้าของตนเอง ผลักดันให้มีการปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ การพัฒนาระบบฉลากสิ่งแวดล้อม การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

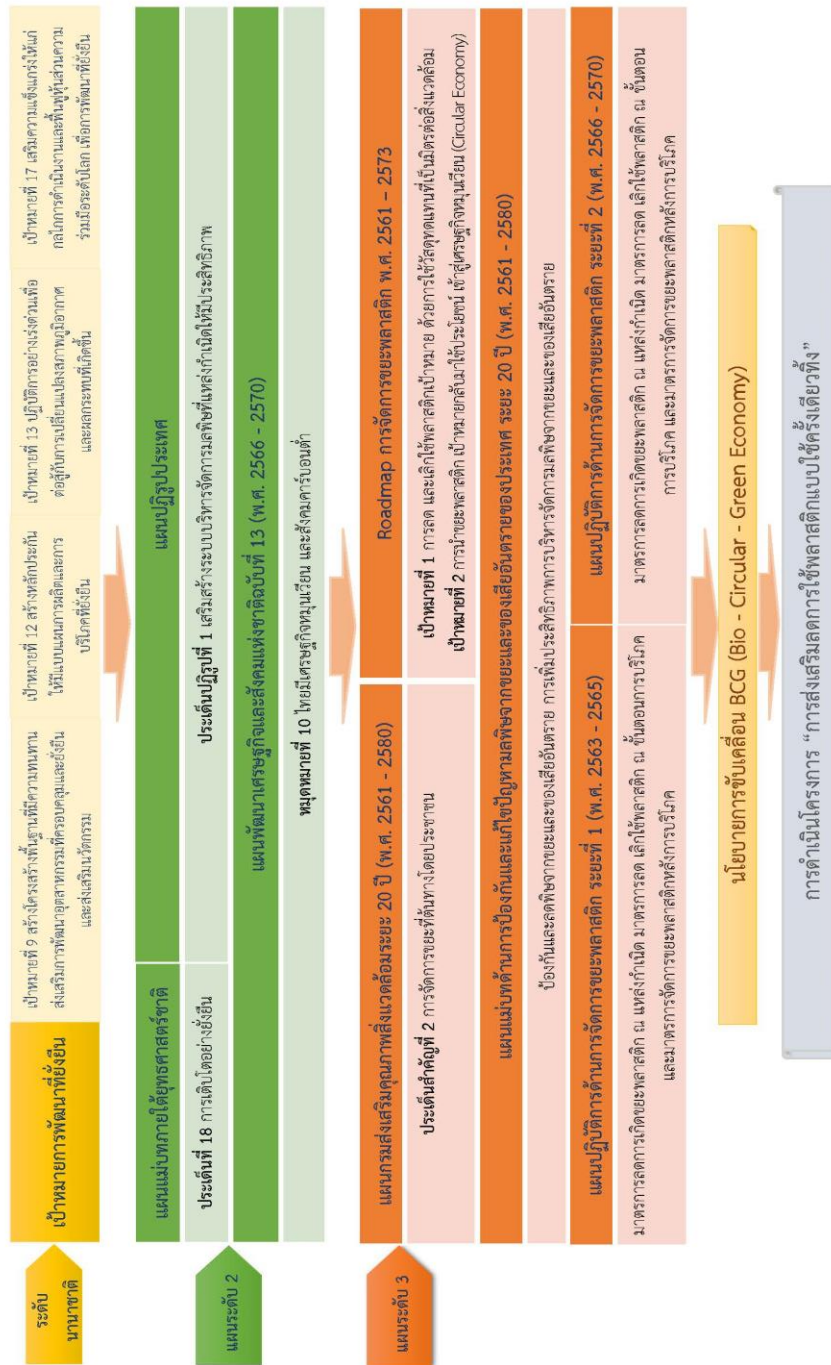
นโยบาย/แผน	ผู้กำหนดนโยบาย/แผน	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
		<p>พลาสติก และมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลพลาสติกให้เป็นมาตรฐานเดียวกันที่สามารถเชื่อมโยงทั่วประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มาตรการลด เลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการบริโภคที่เหมาะสม โดยเฉพาะการลดเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-Use Plastics) ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่สามารถนำกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ● มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ส่งเสริมให้ประชาชนลด และคัดแยกขยะ ส่งเสริมให้มีการนำขยะพลาสติกมาผลิตเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel: RDF) ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมบางประเภทต้องใช้ซ้ำ หรือรีไซเคิลพลาสติก
<p>แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566 - 2570)</p>	<p>Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573) โดย กรมควบคุมมลพิษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● เป้าหมายที่ 1 ปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และ (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก ● เป้าหมายที่ 2 ผลิตรั้วพลาสติกเป้าหมายเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และ (5) ถ้วยหรือแก้วพลาสติก ● เป้าหมายที่ 3 ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2570 ● เป้าหมายที่ 4 มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติกตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ
<p>นโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model)</p>	<p>มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● มุ่งเน้นการคงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดการสร้างของเสียให้เกิดขึ้นในปริมาณที่ต่ำที่สุด ให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิต และบริโภค ด้วยการนำวัสดุที่ผ่านการผลิต และบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ ● สนับสนุนให้เกิดต้นแบบ ขยะพลาสติก และขยะชุมชนครบวงจร แยก รวบรวม จัดเก็บ หมุนเวียน ใช้ประโยชน์ ● ผลักดันบรรจุภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) เป็นบรรจุภัณฑ์ทางเลือก โดยมีการกำหนดกรอบนโยบายในการใช้งาน และคัดแยกให้ชัดเจน รวมทั้งฉลากพลาสติกชีวภาพ เพื่อช่วยให้เกิดการคัดแยก การจัดเก็บ และการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทรัพยากรและสามารถนำไปต่อยอดสู่ธุรกิจใหม่ การออกแบบ และพัฒนา

นโยบาย/แผน	ผู้กำหนดนโยบาย/แผน	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
		นวัตกรรม เช่น การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Sustainable Product and Eco Design) การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อรีไซเคิล (Design for Recycle) จากของเหลือใช้ หรือของเสียที่ใกล้ตัวที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
แผนระดับโครงการ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ผ่านโครงการ/กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก (2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม (3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” (4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) (5) โครงการร้านค้าแพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง (7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน (8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) (9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และ (10) โครงการถุงนมกู้โลก

ที่มา : คณะที่ปรึกษา, 2566

จากตารางที่ 4 - 1 และแผนภาพที่ 4 - 1 นโยบายส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การพัฒนานวัตกรรมการผลิตที่มุ่งเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่ (Recycle, Upcycle) รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco Design) และส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยเลือกใช้สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ซ้ำ และเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล มีระบบการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย Zero Waste ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งหากดำเนินการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้นจะส่งผลประโยชน์ทางอ้อมต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในประเด็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

ภาพที่ 4 - 1 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ และนโยบายของไทยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์โครงการ
ที่มา : คณะที่ปรึกษา, 2565

4.2 ผลการประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดย ศ.ดร. วิสาชา ภูจินดา ที่ปรึกษาโครงการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกองยุทธศาสตร์ และแผนงาน จัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมกรณิการ์ - ราชาวดี (303 - 304) และผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom โดยมี นางภาวิณี ณ สายบุรี รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ซึ่งการประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจง และแนะนำโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ดำเนินการ หรือร่วมดำเนินการ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิด การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล นำไปพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนจาก (1) หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก (4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) และ (5) องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และนักวิชาการอิสระ ในการประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด จำนวน 153 ท่าน ได้มีข้อเสนอแนะในหลายประเด็น ได้แก่ วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และแผนการดำเนินโครงการ ซึ่งสามารถสรุปผลการประชุม ดังนี้

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชน ในการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการงดให้บริการพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นนโยบายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในการดำเนินงานลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยเฉพาะ ถุงพลาสติกหูหิ้วความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก ความหนา น้อยกว่า 100 ไมครอน และหลอดพลาสติก ให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเลิกใช้ 100 % ในปี พ.ศ. 2565 ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573

ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ให้นำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง กลับมาใช้ซ้ำให้คุ้มค่า และนำกลับเข้าสู่ระบบการผลิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มาอย่างต่อเนื่อง หลากหลายกิจกรรม ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติกในระยะที่ 2 ที่กำหนดให้ภายในปี พ.ศ. 2570 ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป้าหมาย 5 ชนิด ได้แก่ ขวดพลาสติกทุกชนิด ฝาขวด บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว ถุงพลาสติกหูหิ้ว และถ้วย หรือแก้วพลาสติก จะต้องถูกนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิล 100% โดยปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะ ก็จะต้องลดลง 100 % เช่นกัน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงมีแนวคิดที่จะติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ และส่งเสริมการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่

ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิลซึ่งมีโครงการ หรือกิจกรรมที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมดำเนินการเอง และร่วมขับเคลื่อน รวมทั้งสิ้น 10 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก
- 2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม
- 3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”
- 4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)
- 5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)
- 6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง
- 7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลั้วบ้าน
- 8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)
- 9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)
- 10) โครงการถุงนมกู้โลก

จึงเป็นที่มาของโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ให้ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบ ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยความสำเร็จ ผลกระทบ ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ตลอดจนสรุปบทเรียนการทำงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผน และกำหนดทิศทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 ต่อไป

- **การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับรูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิด การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และแผนการดำเนินโครงการ**

1) แบบสัมภาษณ์

- ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มิติด้านการเรียนรู้ และพัฒนา ข้อที่ 3.5 ภาครัฐมีนโยบายอย่างไรในการกระตุ้นภาคเอกชนนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรเพิ่มในแบบสัมภาษณ์หน่วยงานเอกชนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- การนิยามคำศัพท์ เช่น คาร์บอนเป็นศูนย์ หมายความว่าอย่างไร เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามสามารถเข้าใจความหมายที่ผู้ถามต้องการจะสื่อสารให้ตรงกัน

2) แบบสอบถาม

- กลุ่มภาคีเครือข่ายที่คาดว่าจะเข้าร่วมดำเนินโครงการ ควรมีการระบุกลุ่มเป้าหมาย และระบุรายชื่อให้ชัดเจน เช่น (1) หน่วยงานภาครัฐ (2) NGOs (3) สื่อสารมวลชน (4) สันนิบาตเทศบาล (5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) (6) อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และ (7) กระทรวงมหาดไทย
- แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อ 2.3 โครงการที่ 8 - 10 ช่องที่ 3 ความต้องการ/การมีส่วนร่วม ยังไม่มีการมีส่วนร่วมโครงการร่วมดำเนินการ มีแต่ร่วมเผยแพร่/ร่วมประชาสัมพันธ์ เช่น โครงการถุงน้ำกู้โลก

จะมีส่วนร่วมโดยการร่วมเก็บถุณมส่งโครงการ โครงการโรงเรียนปลอดขยะร่วมโดยไม่นำพลาสติกไปโรงเรียน

- แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2.4 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรม เพิ่มตัวเลือก เช่น ตลาดป้ายโฆษณา สื่อบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน พระ วิทยากร หรือสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, line, Instagram
- แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2.5 สาเหตุที่เข้าร่วมกิจกรรม เพิ่มตัวเลือก 1) การดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร และ 2) การทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร
- แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2.6 สาเหตุที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ เพิ่มตัวเลือก คือ 1) ขัดต่อการดำเนินชีวิต
- แบบสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย ส่วนที่ 5 ข้อ 5.1 เปลี่ยนคำถามเป็น “หากมีการดำเนินงานในระยะที่ 2 หน่วยงานของท่านสนใจเข้าร่วมโครงการหรือไม่”
- แบบสอบถาม ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพิ่มส่วนของปัจจัย และแรงจูงใจในการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- แบบสอบถาม ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ส่วนที่ 4 ข้อ 4.3 เพิ่มตัวเลือก การเป็นสมาชิก (Members) และควรขยายความคำว่า การช่วยเหลือทางสังคมในรูปแบบใด เช่น การบริจาค
- แบบสอบถาม ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ส่วนที่ 4 ข้อ 4.5 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อตัวท่านในการส่งเสริมพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพิ่ม ครู/อาจารย์/สถาบันการศึกษา เพื่อนร่วมงาน
- สามารถเชื่อมมาตรการทางกฎหมายกับมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับการรณรงค์ทางสังคมร่วมกันได้ หรือไม่
- หากเอกชนต้องการเปลี่ยนมาเป็นร้านที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทางหน่วยงานกลาง จะส่งเสริมในด้านใดในรูปแบบร้านค้าชุมชนขนาดเล็กเนื่องจากมีจำนวนมากกรกว่าร้านแบบใหญ่ และของที่ไม่เป็นมิตรมีต้นทุนที่น้อยกว่า จึงโน้มน้าวได้ยากแต่ถ้าโน้มน้าวได้ต้นทุนของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็ลดลงด้วยจำนวนที่มากขึ้นของร้านค้าขนาดเล็ก อยากเห็นสิ่งที่ชุมชนสามารถจับต้องได้
- **ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม**
  - **สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย (TBIA)** ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนสู่บรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ในอนาคต ทางสมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย กล่าวว่า พลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) คือ พลาสติกที่ผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตรหรือจากธรรมชาติ (Biobase) สามารถปลูกหมุนเวียน และทดแทนกันได้โดยใช้ระยะเวลาอันสั้น เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง สามารถย่อยสลายได้ ภายใน 180 วัน และช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก ซึ่งการเปลี่ยนจากการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มาเป็นพลาสติกชีวภาพย่อยสลายจะสามารถช่วยลดปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืนเมื่อย่อยสลายแล้วไม่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ ลดการผลิตก๊าซเรือนกระจกได้มากกว่า 70% อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในการนำวัตถุดิบทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ยังมีข้อกังวล หรือยังมีความสงสัยเกี่ยวกับพลาสติกชีวภาพ เช่น ไม่สามารถบอกได้ว่าบรรจุภัณฑ์อาหารที่ใช้อยู่เป็นพลาสติกทั่วไป หรือพลาสติกชีวภาพ เนื่องจากมีการเคลือบลงบนกระดาษ และมีลักษณะการใช้งานเหมือนกัน หรือคิดว่ายังมีการ

ใช้พลาสติกเคลือบอยู่คงไม่สามารถรีไซเคิลได้จริงหรือย่อยสลายได้ จึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) มากขึ้น

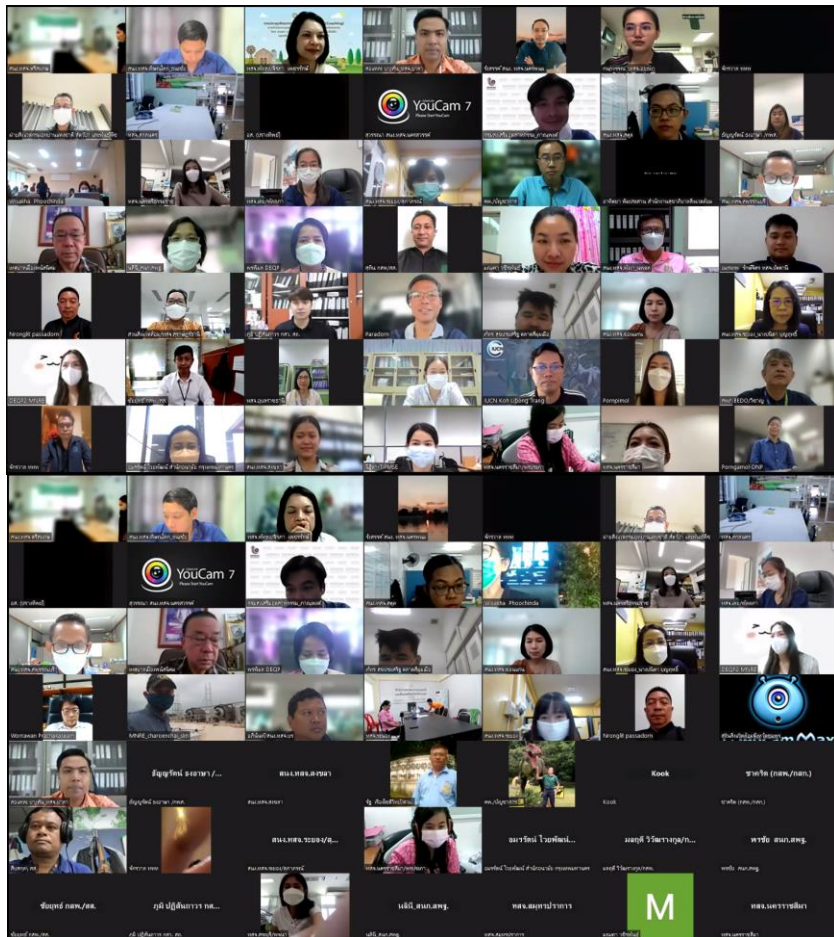
- สถาบันพลาสติก (Public Private Partnership for Sustainable Plastic and Waste Management: PPP Plastics) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การเพิ่มอัตราการรีไซเคิลมีความจำเป็นอย่างมาก ที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องการทำให้เกิดภาคบังคับ และควรทำอย่างไรจึงจะเกิดการแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่ออย่างน้อยจะสามารถแยกขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล ออกจากขยะเปียกได้ให้มากที่สุด โดยมีวิธีที่ง่าย สะอาด และปลอดภัย เพราะเพียงภาคสมัครใจจะขยายผลได้ยาก และเข้ามา และในส่วนของทำ EPR (Extended Producer Responsibility) หรือหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต ที่จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ผลิตสร้างความรับผิดชอบต่อไปยังช่วงต่าง ๆ ของวงจรชีวิตบรรจุภัณฑ์ สามารถช่วยให้ผู้ผลิตได้คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร หากจะมีการนำเอาระบบนี้มาใช้ ควรเร่งดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม
- เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ข้อเสนอแนะโครงการว่า หากเอกชนต้องการเปลี่ยนมาเป็นร้านที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทางหน่วยงานกลาง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) จะมีการส่งเสริมอย่างไร และหากเป็นในรูปแบบร้านค้าชุมชนขนาดเล็ก เนื่องจากมีจำนวนมากกว่าร้านแบบใหญ่ และของที่ไม่เป็นมิตรมีต้นทุนที่น้อยกว่า จึงโน้มน้าวได้ยากแต่ถ้าโน้มน้าวได้ต้นทุนของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็ต่ำลงด้วยจำนวนที่มากขึ้นของร้านค้าขนาดเล็ก ซึ่งจะมีแนวทางอย่างไรให้ร้านค้าชุมชนขนาดเล็กสามารถเข้าร่วมได้
- การดำเนินโครงการ/กิจกรรม ควรเพิ่มการดำเนินงานในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายอย่างไร และจะมีมาตรการอะไรที่ควรทำอย่างยิ่งในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

ภาพที่ 4 - 2 ประธานกล่าวเปิดประชุมการจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยนางภาวิณี สายบุรี รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 4 - 3 บรรยากาศการจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566

ภาพที่ 4 - 4 บรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุมการประชุมออนไลน์

4.3 การติดตามผลการดำเนินงานโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

4.3.1 ผลการติดตามการดำเนินงานโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก

จากการร่วมดำเนินการรณรงค์เพื่อร่วมขับเคลื่อนการสร้างวินัยคนในชาติสู่การจัดการขยะอย่างยั่งยืนตามนโยบายรัฐบาลภายใต้กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกซึ่งบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยากและส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 ของเดือน จากนั้นจึงถือเป็นโอกาสในการสร้างความตื่นตัวให้กับประชาชนในการลดใช้ถุงพลาสติกให้มากขึ้น ขยายผลการดำเนินงานโดยการยกระดับการรณรงค์ให้มีความเข้มข้นขึ้น ด้วยการเพิ่มความถี่ในการงดให้บริการถุงพลาสติกจากเดือนละ 2 วัน ในวันที่ 15 และวันที่ 30 เพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 1 วัน คือ ทุกวันพุธ และยกระดับการรณรงค์เป็นทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ตามลำดับ สรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ดำเนินโครงการถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2561 สามารถลดใช้ถุงพลาสติกได้จำนวนทั้งสิ้น 435,775,758 ใบ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565)

2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจลดภัยสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการ โดย (1) รัฐบาลดำเนินการขับเคลื่อนการคัดแยกขยะมูลฝอย การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหารในหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้ข้าราชการดำเนินการเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และภาคเอกชน และ (2) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างกระแสให้กับประชาชน ผู้ประกอบการ รวมทั้งจัดทำ Website/Application ข้อมูลการคัดแยกขยะมูลฝอย การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหารทั่วประเทศ

ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต กิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ที่ได้ร่วมลงนามแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วทุกวันที่ 4 ของเดือน เริ่มตั้งแต่วันที่สิ่งแวดล้อมไทยวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561 โดยดำเนินการ (1) สนับสนุนให้เกิดการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วทุกวันที่ 4 ของเดือน (2) ร่วมกันสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นในการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจอย่างกว้างขวาง และ (3) รณรงค์ และจัดกิจกรรมเชิงรุก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงขยายเครือข่ายความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”

โครงการ “Everyday Say No to Plastic Bags” โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการลด ละ เลิกใช้พลาสติก ร่วมกันงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้ว ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป โดยมีภาคีเครือข่ายธุรกิจภาคเอกชน ประกอบไปด้วย ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ โดยมีภาคเอกชนที่เข้าร่วมทั้งสิ้น 76 บริษัท ซึ่งตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2565 สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมทั้งสิ้น 14,349.6 ล้านใบ หรือ 81,531 ตัน ซึ่งประชาชนกว่าร้อยละ 90 เห็นด้วยกับการรณรงค์ “Everyday Say No to Plastic Bags” (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) โดยในปัจจุบันพร้อมที่จะขับเคลื่อนโครงการให้ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) และ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 เพื่อจะยกระดับการจัดการขยะพลาสติกให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้

ได้เตรียมรณรงค์กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” ในระยะต่อไป เนื่องจากผู้ประกอบการรายใหญ่บางแห่งเริ่มกลับมาแจกถุงพลาสติกหิ้วให้ผู้บริโภคอีกครั้ง โดยใช้แนวคิดในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางก่อนจะไหลลงสู่ปลายทาง โดยมีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นตั้งแต่ครัวเรือน ด้วยการใช้หลัก 3Rs คือ ใช้น้อย ลดปริมาณขยะให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด (Reduce) ใช้ซ้ำ หมุนเวียนใช้ใหม่ก่อนทิ้ง (Reuse) นำไปแปรรูป เพื่อมาใช้ใหม่ (Recycle) ที่สำคัญทั้งขยะให้เป็นที่ เป็นทาง รวมทั้งรณรงค์การแจกถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกหิ้วในพื้นที่ 24 ชายฝั่งทะเล เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้ประชาชนเข้าใจ และตระหนักถึงการลดการใช้พลาสติก รวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาใช้ถุงผ้า หรือวัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการลดใช้ถุงพลาสติกหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งส่งผลเฉพาะบางกลุ่ม และผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ แต่อย่างไรก็ตาม ยังเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีให้กับประชาชนในการสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ ที่ก่อให้เกิดความตระหนักต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการผลิต และการกำจัดขยะพลาสติก นอกจากนี้ สามารถขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากภาคเอกชนของห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศได้อีกด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนการลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว และนำไปสู่ความยั่งยืนในการจัดการขยะพลาสติกในอนาคตได้

ปัญหา หรืออุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ของการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยดำเนินการแบบสมัครใจ (Voluntary Program) เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการลดใช้ถุงพลาสติก ทำให้มีผลกระทบต่อจัดการขยะพลาสติกน้อยที่สุด และพบว่า ยังมีปริมาณขยะถุงพลาสติกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID – 19 ที่มีนโยบายหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับบุคคลอื่น ๆ หรือการงดออกไปจากที่บ้าน หรือการล็อกดาวน์ ทำให้ต้องเพิ่มการขนส่งอาหารถึงที่บ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภค จึงต้องใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น โดยในปัจจุบันสถานการณ์ดังกล่าวกลับมามีขึ้น ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2565 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงดำเนินการติดตามผลการดำเนินโครงการฯ และหาแนวทางที่จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงเกิดความตระหนักในสังคมไทยที่นำไปสู่วินัยในการลดใช้ถุงพลาสติกหิ้ว และจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)

โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) มีผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่จะนำไปสู่การฝังกลบ และหลุมฝังกลบสิ่งแวดล้อม มีปริมาณลดลง รวมถึงสามารถนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) กลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลได้เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ และคืนประโยชน์ให้กับสังคมไทยในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่า ผลการดำเนินโครงการจากจุดรับขยะพลาสติก (ถังเติมบุญ) โดยรับขยะพลาสติกทั้งพลาสติกยืด และพลาสติกแข็ง พบว่า จากการโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) สามารถเก็บรวบรวมสะสมขยะพลาสติกตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 - มิถุนายน พ.ศ. 2566 ได้ปริมาณพลาสติกยืด

และปริมาณพลาสติกแข็ง รวมทั้งสิ้น 7,980.77 กิโลกรัม จากจุดรับคืนจำนวน 13 แห่ง ของหน่วยงานภายใต้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีแนวทางขับเคลื่อนโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โดยการเป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือกันของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยกระบวนการในการสร้างภาคีความร่วมมือส่วนใหญ่เป็นภาคีเดิมที่มีส่วนร่วมในการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอยู่แล้วซึ่งพยายามเชื่อมโยงเครือข่ายมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งเข้าร่วมโครงการ Green University เพื่อต่อยอด และขยายผลให้มีเครือข่ายที่ใหญ่ขึ้น จากการเชื่อมโยงภาคีให้เห็นผลประโยชน์จากการให้ความร่วมมือมากที่สุด รวมถึงการขับเคลื่อนกระบวนการ เนื่องจากโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) เกิดจากการได้รับความร่วมมือกันของภาคีเครือข่ายในส่วนของ การขนส่งที่จะเน้นที่จุดตั้งรับขยะพลาสติกที่หน่วยงานราชการเป็นหลัก จึงได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายของโครงการมีอิทธิพล (PPP Plastics) เรื่องการนำถังรับขยะพลาสติกยึดไปตั้งรับตามจุดต่าง ๆ ซึ่งขยะพลาสติกที่ได้จากโครงการทั้งหมดที่ถูกนำไป โดย TPBI จะรับซื้อพลาสติกยึดได้ไปเป็นวัตถุดิบผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิล ส่วนพลาสติกแข็งโครงการจะนำไปส่งให้บริษัท PTTGC ที่นำขวด PET ไป Upcycling เป็นเส้นใย Polyester และส่งต่อให้มูลนิธิหรือสมาคมของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ ไปเย็บเป็นจิวรี่ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างอาชีพเสริมของคนในชุมชน และวัดจากแดงยังสร้างผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากขยะพลาสติกเหล่านี้ใช้กันในชุมชนอีกด้วย โดยปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ คือ การมีนโยบายที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการที่มีเป้าหมายชัดเจน และเครือข่ายเห็นประโยชน์ของการให้ความร่วมมือ ดังนั้น การผลักดันนโยบายที่เอื้อต่อการส่งพลาสติกเข้าสู่กระบวนการควรจะเป็นข้อกำหนดจะส่งผลให้สะดวกต่อการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ การมีเป้าหมายนโยบาย และระยะเวลากำหนดการของเป้าหมายที่ชัดเจน การขับเคลื่อนต้องให้ความร่วมมือด้วยการมีจิตสำนึกต่อสังคม การจับคู่ธุรกิจที่เหมาะสมกัน และต้องมีการเก็บข้อมูล และติดตามประเมินผลสรุปบทเรียน

5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นส่งเสริมให้มีการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ซึ่งจะช่วยกระตุ้นจิตสำนึกอย่างมีส่วนร่วมให้กับประชาชน เกิดการคัดแยกบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุใช้แล้วหลังจากบริโภค หรือนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล หรือการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ตามหลักการ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายสมาคมกาแฟไทย และผู้ประกอบการร้านกาแฟ 30 บริษัท รวม 9,580 สาขาทั่วประเทศ ร่วมประกาศเจตนารมณ์ความร่วมมือร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2565 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ลดปริมาณขยะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ด้วยแนวคิด “ชีวิตวิถีใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม” จากการดำเนินโครงการ พบว่า ภาคีเครือข่ายโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินโครงการฯ โดยมีการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อบริบทของแต่ละร้าน การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพธุรกิจจากการศึกษาข้อมูลก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อประกอบการประเมินศักยภาพของธุรกิจต่อการพัฒนาศักยภาพในเรื่องความเหมาะสม คุ้มค่า เพื่อพิจารณาความเสี่ยงต่าง ๆ การศึกษาความรู้และเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการ

ดำเนินธุรกิจ รวมถึงการประเมินศักยภาพของธุรกิจร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อวางแผนในการดำเนินธุรกิจอย่างมีระบบสร้างประโยชน์ให้สิ่งแวดล้อม สังคม และต่อตัวธุรกิจเอง อาทิ การมีนโยบายต่อพนักงานใช้หลักการ "3Rs" Reduce คือ การลดการใช้ การใช้น้อยเท่าที่จำเป็น หรือการลดสร้างของเสีย Reuse คือ การใช้ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อยืดอายุการใช้งานและใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น และสุดท้ายคัดแยกประเภทของเสียที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้เข้าสู่ระบบ (Recycle) ทั้งนี้ นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะที่ถูกกำจัดยังเป็นการปลูกฝังการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อพนักงานให้ดำเนินงานอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และประหยัดต้นทุนการจัดซื้อที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ พบว่า ผู้ประกอบการภาคีเครือข่ายโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีข้อจำกัดด้านศักยภาพของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจได้ เช่น งบประมาณในการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สถานที่ เป็นต้น ดังนั้น ควรพิจารณาแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีแนวทางที่เปิดโอกาสให้ร้านกาแฟทั่วไปที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน สามารถเข้าร่วมโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ด้วย

ปัจจุบันกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการดำเนินการเพิ่มการสร้างการรับรู้ และเครือข่ายผู้ประกอบการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) โดยเน้นการรณรงค์สร้างการรับรู้ และประชาสัมพันธ์เครือข่ายผู้ประกอบการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) 5 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น และกาญจนบุรี เพื่อรณรงค์ และขยายผลการขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างสังคมแห่งการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พร้อมตั้งเป้าจะขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) จาก 30 แบรินด์ชั้นนำไปสู่ร้านกาแฟแบรินด์ท้องถิ่นตามแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนให้เข้าร่วมโครงการนี้เพิ่มอีก 20 แห่ง

6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง

ผลการดำเนินการจากการลงพื้นที่ตลาดสดเพื่อให้ความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก พบว่า ผู้ค้า และเจ้าหน้าที่ตลาดมีความรู้เบื้องต้นพอสมควร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 เห็นด้วยในการปรับเปลี่ยนการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือการลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน อีกทั้ง การสัมภาษณ์ผู้ค้าในตลาดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะพลาสติก และทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทางของตลาดสดประชาชนิเวณ 1 พบว่า หากตลาดสามารถลดการใช้พลาสติก โดยเฉพาะพลาสติกหูหิ้ว (Single - Use Plastics) จะเป็นผลดีมากกว่าผลเสียต่อตลาด ถึงแม้ว่าจะมีร้านที่ขายถุงพลาสติกแบบหูหิ้วด้วย ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากยอดขาย ทั้งนี้ ภายในร้านยังมีสินค้าชนิดอื่น ๆ และร้านค้าหลายร้านมีความพยายามจะลดขยะพลาสติกเช่นกัน ก่อนหน้านี้จะใช้ใบตอง หรือกระดาษหนังสือพิมพ์มาพับถุงเพื่อใส่ผักจำหน่าย ในส่วนของการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมนั้น ผู้ค้าพร้อมจะให้ความร่วมมือ โดยร้านค้ามักจะแนะนำให้ลูกค้าใส่ถุงในถุงผ้าที่ถือมา

โดยร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ และพร้อมที่จะลดการแจกถุงพลาสติกหูหิ้ว มีทั้งสิ้น 11 ร้าน ได้แก่ ร้านกบน้อยผลไม้ (ขายผลไม้ตามฤดูกาล) ร้านผลไม้ป่าติ่ม (ขายผลไม้ตามฤดูกาล) ร้านหม่อมกล้วยปิ้ง (กล้วยปิ้งโบราณ) ร้าน NT Coffee Coconut (ขายมะพร้าว น้ำหอม) ร้านพีอิ่งอิ่ง (ร้านของชำ ข้าวสาร) ร้านพีเพ็ญ (ขายผักสด) ร้านแม่บุญปลูก (ขายผักสด) ครัวคุณสาตลาดสดประชาชนิเวณ 1 (ขายกับข้าว) ร้านวิเชียรข้าวแกง (ขายกับข้าว) ร้านเจ็จอย (ขายกาแฟ ขนมวาฟเฟิล ของปิ้ง ขนมครก) และร้านพวงเพ็ญแกงใต้ (ขายกับข้าว)

ผู้ค้าถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะมีบทบาทในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) และสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ตลาดสด เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่ และจำนวนพลาสติก

หรือขณะที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากผู้ค้าเกือบทั้งสิ้น ทางโครงการได้รับสมัครผู้ค้าที่มีแนวคิด หรือต้องการร่วมลดการใช้พลาสติก มาร่วมอุดมการณ์สร้างตลาดสดปลอดขยะพลาสติก โดยคาดว่าจะสามารถก้าวสู่การเป็นตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทางได้อย่างครบวงจร โดยจะเริ่มจากกลุ่มร้านค้า ผัก ผลไม้ ร้านอาหาร และร้านกาแฟ โดยมีร้านค้าเข้าร่วมโครงการจำนวน 14 ร้าน แต่อย่างไรก็ตามการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งยังต้องอาศัยความร่วมมืออีกหลายฝ่าย ทั้งสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร ผู้จัดการตลาด เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลตลาด ผู้ใช้บริการตลาด และยังรวมไปถึงหน่วยงานของกรุงเทพมหานครเพื่อที่จะออกเทศบัญญัติหรือนโยบายต่าง ๆ ทั้งยังต้องอาศัยภาคเอกชนเข้ามาช่วยในการสร้างเครือข่าย และสนับสนุนเทคโนโลยี

ในการศึกษานี้ คณะที่ปรึกษาได้เข้าพบสำนักงานสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานครเพื่อหารือในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ และให้ความอนุเคราะห์ถึงรองรับผลฝอยจำนวน 12 ใบ แก่ตลาดสดประชานิเวศน์ 1 รวมถึงสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานครที่มีได้เป็นแค่หน่วยงานกำกับดูแล และเก็บค่าเช่าแผงเท่านั้น แต่จำเป็นต้องให้สวัสดิการหรือจัดให้มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ และสร้างความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมแก่ผู้ค้าในตลาด โดยสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานครเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมากตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นโครงการ นั่นคือการวางแผนดำเนินการ การกำหนดนโยบาย การออกแบบกิจกรรมที่จะดำเนินการในตลาดสด และสนับสนุนบุคลากรในการดำเนินกิจกรรมในการจัดตั้งตลาดสดต้นแบบการจัดการพลาสติกที่ต้นทาง อีกทั้งในการดำเนินโครงการครั้งนี้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน เช่น บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด หรือ เอสซีจี ในการนำเอาถังตะแกรง เพื่อรวบรวมขยะพลาสติก และขยะรีไซเคิล สนับสนุนอุปกรณ์ และสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ให้แก่ผู้ค้า ผู้ใช้บริการ และประชาชนทั่วไปภายในตลาดสดประชานิเวศน์ 1

7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน

ปัจจุบันโรงพยาบาลทุกแห่งได้งดให้บริการถุงพลาสติก เพื่อใส่ยาให้ผู้ป่วย และได้ขอความร่วมมือผู้ป่วยให้นำถุงผ้ามาใส่ยาของตนเองกลับบ้าน เป็นการลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงได้จัดตั้งโครงการรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน เพื่อนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศ เพื่อใช้ใส่ยาให้ผู้ป่วยที่ขาดแคลน โดยภาคีเครือข่าย เช่น กระทรวงสาธารณสุข ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น ได้นำถุงผ้าจากการรับบริจาคมอบให้กับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปมอบให้โรงพยาบาลต่อไป

จากการดำเนินกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ระหว่างการดำเนินกิจกรรมเดือนตุลาคม 2561 - มิถุนายน พ.ศ. 2563 สามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกได้ประมาณ 43,227 กิโลกรัม เนื่องจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 165 แห่งทั่วประเทศ งดให้บริการถุงพลาสติกเพื่อใส่ยาทั้งหมด ทั้งนี้ หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ได้บริจาคถุงผ้าให้กับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) บริษัท พานาโซนิค ชิว เซลส์ (ประเทศไทย) ศูนย์การค้าฟิวเจอร์พาร์ค บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด บริษัท IMB โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้นำถุงผ้ามอบให้กับโรงพยาบาลต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติรามาธิบดี (โรงพยาบาลเด็ก) โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลเทียนฟ้ามูลนิธิ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลสัตว์เล็กจุฬาฯ และโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี นอกจากนี้ ยังมีภาคีเครือข่ายที่ได้นำถุงผ้าจากการรับบริจาคในหน่วยงานของตนเอง ส่งมอบให้กับโรงพยาบาลในพื้นที่ ได้แก่ บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (สาขาสระบุรี ภูเก็ตพะเยา มุกดาหาร ฉะเชิงเทรา สวรรคโลก และตรัง) และสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ได้นำถุงผ้า

จากการรับบริจาคมอบให้กับโรงพยาบาลในพื้นที่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2562)

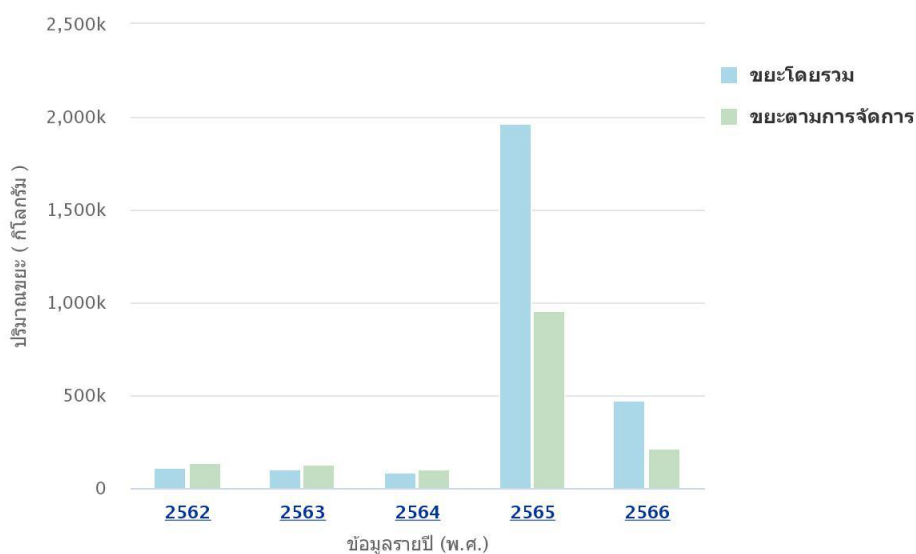
8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

จากการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) พบว่า ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 - 2566 มีปริมาณ 2,928,493.1 กิโลกรัม โดยมีปริมาณก๊าซเรือนกระจก 7,283,198.506 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการ 1,710,199.14 กิโลกรัม ซึ่งจะสามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 1,871,837.989 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ดังตารางที่ 4 - 2 (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566)

ตารางที่ 4 - 2 ปริมาณขยะ และก๊าซเรือนกระจกที่เกิด และที่มีการจัดการของโครงการชุมชนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566

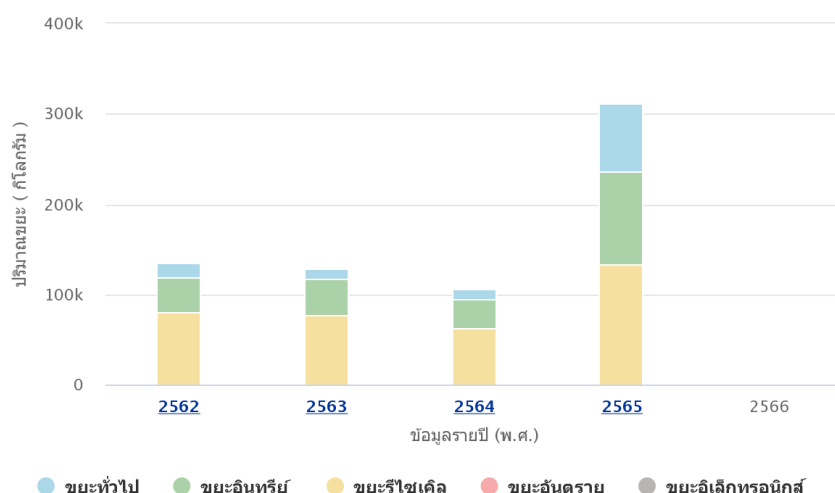
ข้อมูลปริมาณขยะ และก๊าซเรือนกระจกที่เกิด และที่มีการจัดการ	ปริมาณขยะมูลฝอย (kg)	ปริมาณก๊าซเรือนกระจก (kg CO ₂ eq)
ข้อมูลปริมาณขยะ	2,928,493.1	7,283,198.506
ขยะที่ได้รับการจัดการ	1,710,199.14	1,871,837.989

ที่มา : ระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ 4 - 5 กราฟปริมาณขยะโดยรวม เปรียบเทียบปริมาณขยะตามการจัดการ พ.ศ. 2562 - 2566

ที่มา : ระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ 4 - 6 กราฟแสดงข้อมูลขยะที่มีการจัดการ แยกตามประเภท

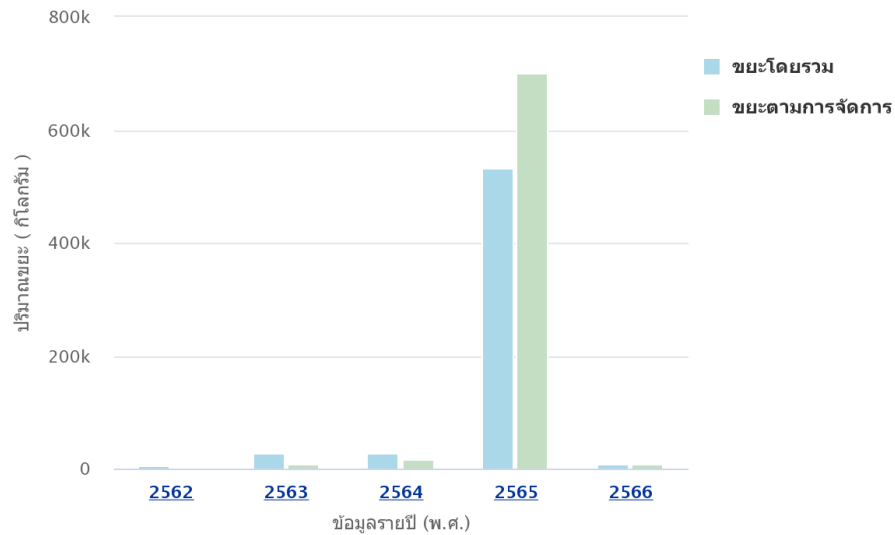
ที่มา : ระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

จากภาพที่ 4 - 5 แสดงถึงปริมาณขยะโดยรวม เปรียบเทียบปริมาณขยะตามการจัดการในช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2566 พบว่า ปี พ.ศ. 2562 มีปริมาณขยะตามการจัดการ 134,589 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 129,305 กิโลกรัม ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 105,569 กิโลกรัม และปี 2565 จำนวน 955,665 กิโลกรัม ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด และจากภาพที่ 4 - 6 ข้อมูลขยะที่มีการจัดการแยกตามประเภท พบว่าปริมาณขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ในแต่ละปี มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2565 โดยประเภทของขยะรีไซเคิลมีจำนวน 401,943 กิโลกรัม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) การดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร การจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทาง คือ การกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยการนำแนวคิดการจัดการขยะเป็นศูนย์ ตามหลัก 3Rs คือ Reduce หรือ การลดปริมาณขยะ Reuse หรือ การใช้ซ้ำ และ Recycle หรือ การนำกลับมาใช้ใหม่

9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)

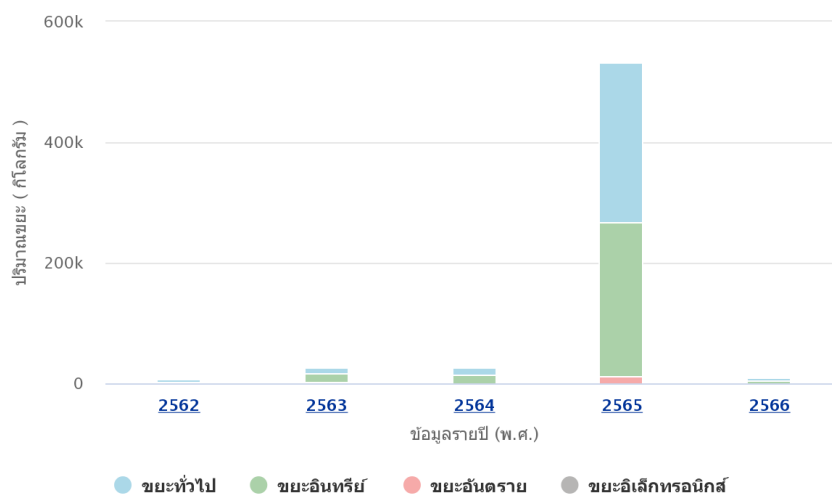
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้สนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิล มอบทุนสนับสนุนการดำเนินงาน ชุติชนิทรศาสตร์ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ สื่อประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะ เพื่อผลักดันให้โรงเรียนวัดสวนแตง เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลต่อไป โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้เปิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิล ภายใต้ “โครงการนวัตกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน” ณ โรงเรียนวัดสวนแตง ตำบลสวนแตง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งโรงเรียนวัดสวนแตงเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เข้าร่วมโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ปี พ.ศ. 2564 มีการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกับโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) จัดกิจกรรมการจัดการขยะผ่านฐานการเรียนรู้บูรณาการในทุกกลุ่มสาระวิชา เป็นกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะให้มีกระบวนการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

ผ่านกิจกรรมโรงเรียน 5.0 Together ปลุกจิตสำนึกในการจัดการขยะต้นทางสู่ปลายทางให้กับนักเรียน ครู บุคลากรในสถานศึกษา ขยายองค์ความรู้ กระบวนการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลในระดับ โรงเรียนให้แก่ครอบครัว ชุมชน เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างรายได้จากขยะ ลดปริมาณการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก มุ่งสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ

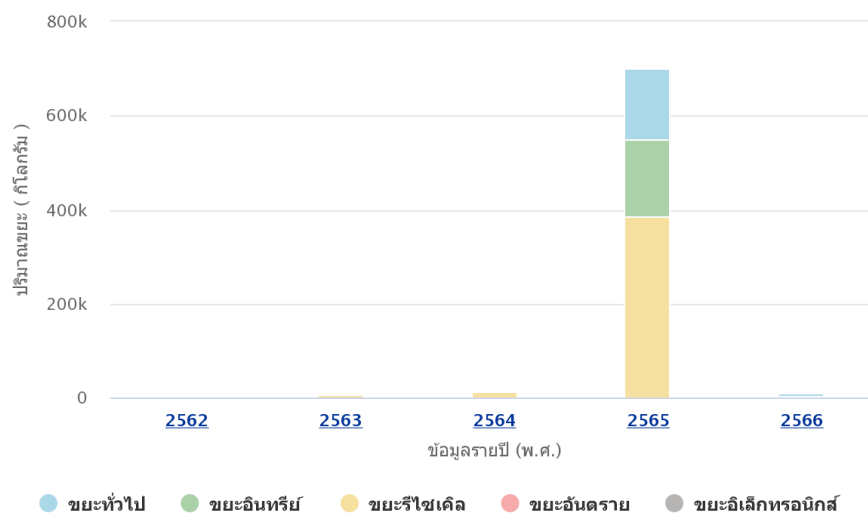
ภาพที่ 4 - 7 กราฟปริมาณขยะโดยรวม เปรียบเทียบปริมาณขยะตามการจัดการ โครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566

ที่มา : ระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ 4 - 8 กราฟแสดงปริมาณโดยรวม แยกตามประเภท โครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566

ที่มา : ระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ 4 - 9 กราฟแสดงข้อมูลขยะที่มีการจัดการ แยกตามประเภท โครงการโรงเรียนปลอดขยะ พ.ศ. 2562 - 2566
ที่มา : ระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

10) โครงการถุงนมกู้โลก

โครงการถุงนมกู้โลกเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการชุมชน Like (ไร่) ขยะ ของบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ที่จังหวัดระยอง และขยายผลไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษา (สพป.) สุพรรณบุรี เพื่อส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมให้เด็กรุ่นใหม่ ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าสร้าง พฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทางโดยการนำถุงนมโรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น แก้วอ้อ โดยปี พ.ศ. 2564 - 2565 ได้รับการสนับสนุนโครงการจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ขยายผลไปยัง โรงเรียนทั่วประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2565 หน่วยงาน/เครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และมีโรงเรียนที่ร่วมโครงการ จำนวน 1,142 แห่ง

โดยโครงการดำเนินการตามแผนการจัดการขยะและ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (ระยะที่ 1 - 2) ปัจจุบันโครงการถุงนมกู้โลก ได้ขยายผลการดำเนินการไปยังพื้นที่ 17 จังหวัด โดยโครงการเกิด ความสำเร็จในหลายด้าน สามารถส่งเสริมให้เยาวชนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง หมุนเวียนถุงนมพลาสติกกลับเป็นวัตถุดิบ และแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มี การติดตามประเมินผลโครงการโดยทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมจะจัดส่งรายงานของทุกปี และมีการบันทึกปริมาณ ของถุงนมที่รวบรวมได้ตลอดโครงการไว้ในแอปพลิเคชันคุ้มค่า ซึ่งเป็นเทคโนโลยีจาก บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) สำหรับการติดตาม และรวบรวมปริมาณขยะ ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีแนวโน้ม ของปริมาณขยะลดลง จากการเก็บ และคัดแยกถุงนมเพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยจากการ รายงานผลการดำเนินโครงการของบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พบว่า ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน ปริมาณถุงนมที่รวบรวมได้ทั้งหมด 5,295.93 กิโลกรัม (ข้อมูล ณ วันที่ 7 มิถุนายน 2566) นอกจากนี้ ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนตามหลักเศรษฐกิจ หมุนเวียน (Circular Economy) เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่ให้ความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังจิตสำนึก

ในเรื่องการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอย่างถูกวิธี และนำกลับมาใช้ประโยชน์ จนเกิดผลในเชิงพฤติกรรมที่สามารถขยายผลการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่ครอบครัว และชุมชนได้ นอกจากนี้ ถูกลงที่นำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน เกิดเป็นสิ่งของ เช่น ชูโต๊ะ แก้ว กระจ่างต้นไม้ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ทั้งนี้ ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบของโครงการ ที่โรงเรียนสวนแตง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้เข้าร่วมดำเนินโครงการเป็นเวลา 3 ปี โดยภายในศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วยนิทรรศการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะ การลดโลกร้อน กิจกรรมการรีไซเคิล และรายละเอียดต่าง ๆ ในการเข้าร่วมดำเนินโครงการ รวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับ BCG Model อีกด้วย แต่จากการดำเนินงานยังพบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการ คือ ระบบการรวบรวม และขนส่ง แม้จะมีแอปพลิเคชันในการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติได้ แต่ข้อมูลยังไม่สามารถอัปเดตได้แบบเรียลไทม์ อีกทั้ง ยังต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการขนส่ง ซึ่งต้องรวบรวมให้ได้ปริมาณตามที่กำหนด (1,000 กิโลกรัม) จึงจะทำการขนส่งได้ ปริมาณที่เก็บรวบรวมตลอดโครงการไม่ชัดเจน และมีค่อนข้างน้อยต่อการนำไปรีไซเคิล เนื่องจากการขึ้นรูปเป็นแก้ว หรือ โตะ 1 ตัว จะต้องใช้ปริมาณถูกลงมากถึง 400 กิโลกรัม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ ควรมีการขยายภาคีเครือข่ายมากขึ้น และมีการดำเนินกิจกรรมในโครงการอย่างจริงจัง โดยมีการติดตามประเมินผลโครงการเพื่อให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค และสามารถขับเคลื่อนโครงการได้อย่างยั่งยืนในระยะต่อไป

4.3.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครอบคลุมทุกฝ่าย โดยวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ วิเคราะห์แนวทางปฏิบัติหรือความคาดหวัง และวิเคราะห์ผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย

- 1) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ
- 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก
- 4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)
- 5) ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 6) ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ
- 7) ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ

จากเกณฑ์การแบ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholders) ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ (2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน (Primary Stakeholders) ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ และ (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นรอง (Secondary Stakeholders) ได้แก่ ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ได้เป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งสามารถสรุปผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4 - 3)

ตารางที่ 4 - 3 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ประเภท และ ความเกี่ยวข้อง	แนวทางปฏิบัติ/ความคาดหวัง	ผลประโยชน์
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก - เจ้าของโครงการฯ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการฯ - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - จัดทำยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - สนับสนุนการปฏิบัติงานนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนสามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ภาคเอกชนภายใต้ภาคีเครือข่ายความร่วมมือมีการดำเนินกิจกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่อง - เกิดการขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - พลาสติกจะถูกนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้มากที่สุด และนำไปฝังกลบขยะให้น้อยที่สุด - ปริมาณขยะพลาสติกที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 - ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 - ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2570 - มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติกตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) 	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินโครงการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประสบผลสำเร็จ - เกิดการต่อยอดไปสู่การเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป - พัฒนากิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนไปสู่แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) - การนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล หรืออัพไซเคิล
กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริม และสนับสนุนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของแต่ละกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการเป็นส่วนหนึ่งของการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - การนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้า

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ประเภท และ ความเกี่ยวข้อง	แนวทางปฏิบัติ/ความคาดหวัง	ผลประโยชน์
		<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป - รณรงค์ และจัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - เกิดการขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - เกิดการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ - มีการติดตามประเมินผล และการบันทึกข้อมูลปริมาณการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวนขยะพลาสติกที่ทิ้ง และจำนวนพลาสติกที่นำไปรีไซเคิลหรืออัพไซเคิลได้ - ขับเคลื่อนการลด ละ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - การคัดแยกบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุใช้แล้วหลังจากบริโภค หรือนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลหรือการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ - ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะนำไปสู่การฝังกลบ และหลุมฝังกลบสิ่งแฉะลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ระบบการรีไซเคิล หรืออัพไซเคิล - สร้างความตระหนักลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - สร้างรายได้จากขยะ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มุ่งสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ - ประชาชนสามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับเปลี่ยนการผลิตพลาสติกให้มีความหนาขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้ซ้ำได้ - ลดการผลิตพลาสติกลงตามความต้องการการใช้ของผู้บริโภค <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มอัตราการรีไซเคิล และการใช้ซ้ำของพลาสติก - การคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการเป็นส่วนหนึ่งของการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - สร้างค่านิยมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - เกิดธุรกิจการผลิตพลาสติกแบบหนาที่สามารถใช้ซ้ำได้ และนำไปรีไซเคิลต่อได้
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฯ เพื่อขับเคลื่อนการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - พัฒนารูปร่างทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการเป็นส่วนหนึ่งของการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - สร้างค่านิยมการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ประเภท และ ความเกี่ยวข้อง	แนวทางปฏิบัติ/ความคาดหวัง	ผลประโยชน์
		<p>ให้ครอบคลุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก ซึ่งการเปลี่ยนจากการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มาเป็นพลาสติกชีวภาพย่อยสลาย - ลดการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ และลดการผลิตก๊าซเรือนกระจก - ได้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 	<p>หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศ - เกิดธุรกิจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)
ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฯ เพื่อขับเคลื่อนการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ผสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการดำเนินโครงการฯ ร่วมกัน - เป็นหน่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ฯ และเป็นผู้ดำเนินงานจัดการขยะพลาสติก <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้อง และครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง - การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการเป็นส่วนหนึ่งของการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - สร้างค่านิยมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - เกิดการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนด้วย - ตอบสนองนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นพื้นฐาน - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - มีการคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อนำไปรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลได้ - เผยแพร่กิจกรรมของโครงการฯ และบอกต่อให้กับคนรู้จักเกี่ยวกับการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - ปฏิเสธการรับหิ้วแก้วพลาสติก หลอดพลาสติก และถุงพลาสติก 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - เกิดการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด - การรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศ - สร้างค่านิยมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - การนำขยะรีไซเคิลหรืออัพไซเคิลไปช่วยเหลือ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ประเภท และ ความเกี่ยวข้อง	แนวทางปฏิบัติ/ความคาดหวัง	ผลประโยชน์
		<ul style="list-style-type: none"> - นำถุงผ้าไปใช้แทนถุงพลาสติก หรือใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนาเพื่อใช้ซ้ำได้ - สามารถคัดแยกขยะแต่ละประเภท เพื่อรวบรวมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปกำจัด รีไซเคิล หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้ และลดการนำไปที่หลุมฝังกลบ 	<p>สังคม และเป็นส่วนหนึ่งในการคืนประโยชน์สู่สังคม</p>
ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร 	<p><u>แนวทางปฏิบัติ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมแยกขยะของประชาชน และการปฏิเสธการรับถุงพลาสติก - เกิดการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง <p><u>ความคาดหวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถส่งขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิล และแปรรูปได้เพิ่มขึ้น - กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร - คนในสังคมร่วมรับผิดชอบต่อการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

จากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อจัดกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง ซึ่งในการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะแบ่งตามระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับอิทธิพล (Power) และความสนใจ (Interest) ที่มีต่อโครงการ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย (1) **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholders)** ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้มีอำนาจในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการสนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ในการจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งจะสามารถชักจูงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งนี้ ยังสามารถที่จะพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มภาคีเครือข่ายให้เชื่อมโยงกัน สนับสนุนนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการบูรณาการความรู้ ความสามารถ จนเกิดความเข้าใจ และความตระหนักร่วมกันในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (2) **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน (Primary Stakeholders)** ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก ที่มีบทบาทในการปรับเปลี่ยนการผลิตพลาสติก หรือลดการผลิตพลาสติกลง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่มีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่รีไซเคิล และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถแก้ปัญหาขยะพลาสติกได้ตั้งแต่ต้นทาง เนื่องจากเป็นผู้ผลิตพลาสติกที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก และให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ถึงแม้จะเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถไปบังคับให้เกิดการผลิตที่รีไซเคิล หรือเลิกผลิตพลาสติก แต่หากสามารถดำเนินการ และให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับกลุ่มเหล่านี้ได้ ก็จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง นอกจากนี้ ในกลุ่มของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ก็มีบทบาทในการทำให้โครงการฯ ประสบผลสำเร็จจากการประเมินผลการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของภาคประชาชน ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก มีการนำถุงผ้าไปใช้แทนถุงพลาสติก หรือใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนาเพื่อใช้ซ้ำได้ เป็นต้น ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้มีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการฯ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะขับเคลื่อนโครงการฯ ไปสู่การลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้อย่างยั่งยืน และ (3) **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง (Secondary Stakeholders)** ได้แก่ ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยสามารถที่จะประสาน และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เข้าด้วยกัน ให้เกิดการจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้อง และครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง และก่อให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำมาสู่ความสำเร็จของโครงการฯ ในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นกลุ่มคนที่ไม่รู้จักร หรือไม่สนใจกิจกรรมของโครงการฯ อาจเนื่องมาจากไม่มีการรับรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งอาจจะไม่มีความสะดวกที่จะปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปฏิเสธรับช้อน ส้อมพลาสติก การพกถุงผ้า เป็นต้น ซึ่งในการขยายผลสำเร็จของโครงการฯ ต้องสามารถที่จะสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดเพิ่มขึ้น และขยายไปยังกลุ่มประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ให้เกิดการรับรู้ รับผิดชอบต่อโครงการฯ สร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การสร้างความตระหนัก และความใส่ใจในการจัดการขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เช่น การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์ที่รีไซเคิล การใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะที่ถูกต้อง เพื่อลดจำนวนขยะพลาสติกที่หลุมฝังกลบ เป็นต้น โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ภาพที่ 4 - 10)

		ความสนใจ	
		ต่ำ	สูง
อิทธิพล	ต่ำ	(ไม่สนใจ และไม่มีอำนาจ) - ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ	(สนใจ แต่ไม่มีอำนาจ) - ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	สูง	(ไม่สนใจ แต่มีอำนาจ) - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)	(สนใจ และมีอำนาจ) - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ - ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาพที่ 4 - 10 ระดับอิทธิพล และความสนใจที่มีต่อโครงการฯ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ที่มา : คณะที่ปรึกษา, 2566

4.3.3 ผลการสอบถามประชาชนเกี่ยวกับการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

คณะที่ปรึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ ความยั่งยืนของโครงการ รวมถึงความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 616 ราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไป

จากผลการเก็บแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประชาชนทั่วไป จำนวน 616 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งเป็น Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 จำนวน 359 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาเป็น Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 และน้อยที่สุดเป็น Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3 โดยเกินกว่ากึ่งหนึ่งมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 353 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมาศึกษาระดับปริญญาโท หรือสูงกว่า จำนวน 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.4 และน้อยที่สุดต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7 ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐมากที่สุด จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาประกอบอาชีพนิสิต/นักศึกษา/นักเรียน จำนวน 148 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0 และน้อยที่สุดประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.8 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งมีรายได้เฉลี่ยรวม (ต่อเดือน) ต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 353 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมาได้รายได้เฉลี่ยรวม 20,001 - 40,000 บาท จำนวน 174 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.9 และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ย 80,001 - 100,000 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.1 กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่ภาคกลางมากที่สุด จำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาพักอาศัยอยู่ภาคเหนือจำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.1 และน้อยที่สุดพักอาศัยอยู่ภาคใต้ จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.9 โดยมีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยวที่ไม่อยู่ใน

โครงการจัดสรรมากที่สุด จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาพักอยู่หอพัก จำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 และน้อยที่สุดพักอยู่คอนโดมิเนียม จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.5 (ตารางที่ 4 - 4)

ตารางที่ 4 - 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.1 ช่วงอายุ		
1. Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507	14	2.3
2. Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522	75	12.2
3. Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540	359	58.3
4. Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540	168	27.3
รวม	616	100
1.2 ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	23	3.7
2. มัธยมศึกษา/ปวช.	70	11.4
3. อนุปริญญา/ปวส.	38	6.2
4. ปริญญาตรี	353	57.3
5. ปริญญาโทหรือสูงกว่า	132	21.4
รวม	616	100
1.3 อาชีพหลัก		
1. พนักงานบริษัทเอกชน	131	21.3
2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	11	1.8
3. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	180	29.2
4. รับจ้างทั่วไป	63	10.2
5. ค้าขาย	23	3.7
6. ธุรกิจส่วนตัว	53	8.6
7. Online Influencer/YouTuber	0	0
8. นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน	148	24.0
9. อื่น ๆ	7	1.1
รวม	616	100
1.4 รายได้รวมเฉลี่ย (ต่อเดือน) ของท่าน		
1. ต่ำกว่า 20,000 บาท	353	57.3
2. 20,001 - 40,000 บาท	174	28.9
3. 40,001 - 60,000 บาท	48	7.8
4. 60,001 - 80,000 บาท	15	2.4
5. 80,001 - 100,000 บาท	7	1.1
6. 100,001 บาท ขึ้นไป	15	2.4
รวม	616	100
1.5 ที่พักอาศัยอยู่ปัจจุบัน		

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กรุงเทพมหานคร	101	16.4
2. ภาคกลาง	210	34.1
3. ภาคเหนือ	126	20.5
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	81	13.1
5. ภาคใต้	98	15.9
รวม	616	100
1.6 ลักษณะที่พักอาศัยของท่านในปัจจุบัน		
1. บ้านเดี่ยวในโครงการจัดสรร	76	12.3
2. บ้านเดี่ยวที่ไม่อยู่ในโครงการจัดสรร	278	45.1
3. ทาวน์เฮ้าส์	50	8.1
4. ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	32	5.2
5. หอพัก	113	18.3
6. อพาร์ทเมนต์/แมนชั่น/แฟลต	39	6.3
7. คอนโดมิเนียม	28	4.5
รวม	616	100

2) การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

จากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยแบ่งการรับรู้เป็น (1) ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ และ (2) พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ พบว่า

2.1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.9 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 216 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.1 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 400 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันมากที่สุด จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาเตรียมถุงผ้าไปเอง เมื่อมีการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.4 และน้อยที่สุดชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.1

2.2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งพอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 353 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 263 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.7 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรมทั้งหมด จำนวน 353 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าเท่าที่จำเป็นมากที่สุด จำนวน 231 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาปฏิเสธรับถุงพลาสติกหิ้วหรือบรรจุภัณฑ์พลาสติก จำนวน 193 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.3 และน้อยที่สุดร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.4

2.3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 329 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.6 พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 292 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.4 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรมทั้งหมด จำนวน 329 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันมากที่สุด จำนวน 212 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.0 และน้อยที่สุดชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วม กิจกรรม จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6

2.4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 361 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 255 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.4 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 255 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เดือนละ 1 - 2 ครั้ง มากที่สุด จำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 รองลงมานำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3 และน้อยที่สุดชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3

2.5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งพอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 313 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.8 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 303 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.2 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 313 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยนำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติกมากที่สุด จำนวน 223 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาอุดหนุนร้านกาแฟที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.8 และน้อยที่สุดร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6

2.6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 334 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.2 พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 282 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.8 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 282 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยนำถุงผ้าไปใส่ของที่ตลาดมากที่สุด จำนวน 243 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมานำถุงผ้าหรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.9 และน้อยที่สุดร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9

2.7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 401 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.1 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.9 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรมทั้งหมด จำนวน 214 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยพกถุงผ้าไปโรงพยาบาลเพื่อนำไปใส่ยามากที่สุด จำนวน 315 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมาไม่รับถุงพลาสติกจากโรงพยาบาล จำนวน 178 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.9 และน้อยที่สุดชักชวนคนรู้จักให้นำถุงผ้าเหลือใช้มาบริจาค จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.7

2.8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบ รายละเอียดโครงการ จำนวน 441 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.6 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 175 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.4 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 441 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยคัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัด อย่างถูกต้องมากที่สุด จำนวน 374 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ภายในชุมชน จำนวน 230 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.3 และน้อยที่สุดชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.6

2.9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งพอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 389 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.1 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 227 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.9 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบ รายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 389 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยคัดแยก และรวบรวมขยะ เพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องมากที่สุด จำนวน 374 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา จำนวน 231 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.5 และน้อยที่สุดชักชวน คนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.6

2.10) โครงการถนนมูโลก กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 359 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.3 พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 257 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.7 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการทั้งหมด จำนวน 257 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมกระบวนการ “ตัด ล้าง ตาก” และเก็บรวบรวมถนน ส่งโครงการมากที่สุด จำนวน 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการ จัดการขยะภายในสถานศึกษา จำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.5 และน้อยที่สุดชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วม โครงการ/กิจกรรม จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8 (ตารางที่ 4 - 5)

ตารางที่ 4 - 5 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรม

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม</i>	216	35.1
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	400	64.9
ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน	157	25.5
เตรียมถุงผ้าไปเองเมื่อมีการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 ของเดือน	70	11.4
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	16	2.6
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	13	2.1
อื่น ๆ	4	0.6
รวม		100
2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก		
ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม</i>	263	42.7
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	353	57.3

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าเท่าที่จำเป็น	231	37.5
ปฏิเสธรับถุงพลาสติกหิ้ว หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติก	193	31.3
การลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก	132	21.4
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	58	9.4
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	68	11
รวม		100
3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม</i>	329	52.6
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	292	47.4
ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน	212	34.4
การลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก	160	26
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	58	9.4
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	47	7.6
รวม		100
4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</i>	361	58.6
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	255	41.4
นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	101	17.5
นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เดือนละ 1 - 2 ครั้ง	113	18.3
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	90	14.6
ชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน	82	13.3
รวม		100
5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</i>	303	49.2
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	313	50.8
นำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติก	223	36.2
ปฏิเสธการรับหิ้วแก้วพลาสติก และหลอดพลาสติก	147	23.9
อุดหนุนร้านกาแฟที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	153	24.8
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	47	7.6
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	52	8.4
รวม		100
6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</i>	334	54.2
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	282	45.8
นำถุงผ้าหรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ	92	14.9
นำถุงผ้าไปใส่ของที่ตลาด	243	39.4
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	55	8.9
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	64	10.4
รวม		100
7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน		
<i>ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม</i>	214	34.9
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	401	65.1

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นำถุงผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาบริจาค	154	25
พกถุงผ้าไปโรงพยาบาลเพื่อนำไปใส่ยา	315	51.1
ไม่รับถุงพลาสติกจากโรงพยาบาล	178	28.9
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	71	11.5
ชักชวนคนรู้จักให้นำถุงผ้าเหลือใช้มาบริจาค	66	10.7
รวม		100
8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)		
<i>ไม่รู้จักรู้ และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</i>	175	28.4
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	441	71.6
คัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง	374	60.7
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในชุมชน	230	37.3
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	114	18.5
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	90	14.6
รวม		100
9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)		
<i>ไม่รู้จักรู้ และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</i>	227	36.9
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	389	63.1
คัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง	306	49.7
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา	231	37.5
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	122	19.8
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	96	15.6
รวม		100
10) โครงการถุงนมกู้โลก		
<i>ไม่รู้จักรู้ และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</i>	359	58.3
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	257	41.7
“ตัด ล้าง ตาก” และเก็บรวบรวมถุงนมส่งโครงการ	171	27.8
กิจกรรม “หนูน้อยกู้โลก” คือ กิจกรรมการประกวดคลิปวิดีโอ	94	15.3
สร้างแรงบันดาลใจ ภายใต้โครงการ “ถุงนมกู้โลก”		
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา	120	19.5
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	70	11.4
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	54	8.8
รวม		100

ตารางที่ 4 - 6 เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้โครงการ/กิจกรรม	
	พอทราบ/ทราบรายละเอียด	ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียด
1. กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	400 (64.9)	216 (35.1)
2. กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	353 (57.3)	263 (42.7)
3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	292 (47.4)	329 (52.6)
4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	255 (41.4)	361 (58.6)
5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	313 (50.8)	303 (49.2)
6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	282 (45.8)	334 (54.2)
7. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	401 (65.1)	214 (34.9)
8. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	441 (71.6)	175 (28.4)
9. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	389 (63.1)	227 (36.9)
10. โครงการรณรงค์กู้โลก	257 (41.7)	359 (58.3)

จากตารางที่ 4 - 6 เปรียบเทียบผลการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด 10 โครงการ พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างสูงสุด 3 ลำดับแรก จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 616 ราย ได้แก่ โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) จำนวน 441 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.6 กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน จำนวน 401 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.1 และกิจกรรมรวมพลังสร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.9 ตามลำดับ

การรับรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบการรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม จำนวน 589 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 ไม่ทราบ จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 รวมถึงทราบการรับรู้การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับทราบ จำนวน 589 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 และไม่ทราบ จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 (ตารางที่ 4 - 7)

นอกจากนี้ ช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โครงการฯ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 340 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมารับรู้ข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์ จำนวน 248 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.3 รวมถึงห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 199 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3 และน้อยที่สุดรับรู้ผ่านตลาด จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9 (ตารางที่ 4 - 7)

ตารางที่ 4 - 7 การรับรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม		
ทราบ	589	95.6
ไม่ทราบ	27	4.4
รวม	616	100
ท่านทราบหรือไม่ว่าการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง		
ทราบ	589	95.6
ไม่ทราบ	27	4.4
รวม	616	100

ช่องทางการรับรู้ข้อมูล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สื่อโทรทัศน์	248	40.3
2. โปสเตอร์/แผ่นพับ	110	17.9
3. สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์	340	55.2
4. ป้ายโฆษณา	118	19.2
5. สถานที่ราชการ	152	24.7
6. สถาบันการศึกษา	175	28.4
7. เพื่อน ครอบครัว	126	20.5
8. เพื่อนร่วมงาน	104	16.9
9. ครู/อาจารย์	98	15.9
10. ผู้นำชุมชน	92	14.9
11. การประชุม/สัมมนา	86	14
12. ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ	199	32.3
13. ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร	131	21.3
14. สถานีบริการน้ำมัน	60	9.7
15. ตลาด	55	8.9

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 560 ราย พบว่าเหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ คือ การได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 275 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 รองลงมาได้มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว จำนวน 260 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 และต้องการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.7 และน้อยที่สุดการทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร/หน่วยงาน จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.8 (ตารางที่ 4 - 8)

ตารางที่ 4 - 8 เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ตัว	187	33.4
2. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ	85	15.2
3. มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี	149	26.6
4. มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว	260	46.4
5. มีจุดทิ้งเพียงพอ และสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง	111	19.8
6. ได้ร่วมทำประโยชน์/ทำบุญกับโครงการ	173	30.9
7. ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	275	49.1
8. ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด	228	40.7
9. การดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร	162	28.9
10. การทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร/หน่วยงาน	55	9.8

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักรัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการใดๆ เลย จำนวน 56 ราย พบว่า เหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเนื่องจากไม่รับทราบโครงการมากที่สุด จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.3 รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ทั่วถึง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.9 และน้อยที่สุด คือ ไม่ได้คัดแยกขยะ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 (ตารางที่ 4 - 9)

ตารางที่ 4 - 9 เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ไม่รับทราบโครงการ	50	89.3
2. ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับซื้อสินค้าพลาสติก ลืมพกถุงผ้า เป็นต้น	6	10.7
3. ขัดต่อวิถีการดำเนินชีวิต	3	5.4
4. ไม่ได้คัดแยกขยะ	2	3.6
5. ไม่เคยเห็นจุดรวบรวม หรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน	4	7.1
6. ไม่สะดวกในการทำความสะอาดขยะพลาสติกก่อนนำมาทิ้ง	0	0
7. ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ	0	0
8. การประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ทั่วถึง	19	33.9

นอกจากนี้ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งคิดว่าจะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติก

แบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ จำนวน 598 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.1 และไม่สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9 (ตารางที่ 4 - 10)

ตารางที่ 4 - 10 การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้หรือไม่		
1. ลดได้	598	97.1
2. ไม่สามารถลดได้	18	2.9
รวม	616	100

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประกอบด้วย ข้อจำกัด หรืออุปสรรค แรงจูงใจในการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อิทธิพลของนโยบายของภาครัฐ และบุคคลที่มีอิทธิพลการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยสามารถแจกแจงรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4 - 11)

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เกี่ยวกับข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่จะทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อจำกัดเนื่องจากจูดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัยมากที่สุด จำนวน 291 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาการทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยก และส่งคืนที่จุดรวบรวม จำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.9 และน้อยที่สุดมีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น ทางไปรษณีย์) ไปยังจูดรับคืนขยะแต่ละประเภท จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.8 ทั้งนี้ แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศมากที่สุด จำนวน 367 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.6 รองลงมา คือ การลดราคาการซื้อสินค้า จำนวน 305 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.5 และน้อยที่สุด คือ การเป็นสมาชิกห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.9

ตารางที่ 4 - 11 ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านคิดว่าอะไรคือข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยก และส่งคืนที่จุดรวบรวม	283	45.9
2. ที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวม และคัดแยกขยะ	273	44.3
3. ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากในการคัดแยกขยะ	230	37.3
4. จูดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	291	47.2
5. ความไม่มั่นใจว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูกนำไปเทรวมอีกครั้ง	239	38.8
6. มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น การส่งทางไปรษณีย์) ไปยังจูดรับคืนขยะแต่ละประเภท	122	19.8
7. อื่น ๆ	4	0.6

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ตั้่มสะสม	200	32.5
2. ลดราคาการซื้อสินค้า	305	49.5
3. การเป็นสมาชิกห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ	135	21.9
4. ราคาซื้อขาย สำหรับขยะรีไซเคิล	209	33.9
5. การรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศ	367	59.6
6. การนำขยะรีไซเคิลหรืออพีไซเคิลไปช่วยเหลือสังคม	293	47.6
7. การใช้บรรจุภัณฑ์เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น Bioplastics (พลาสติกชีวภาพ)	229	37.2

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอิทธิพลของนโยบายของภาครัฐต่อการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง แบ่งออกเป็น (1) มี (2) ไม่มี และ (3) ไม่แน่ใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งเห็นว่ นโยบายของภาครัฐมีอิทธิพลต่อการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 357 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ จำนวน 149 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2 และน้อยที่สุด คือ ไม่มี จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.9 (ตารางที่ 4 - 12)

ตารางที่ 4 - 12 อิทธิพลของนโยบายของภาครัฐต่อการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อท่านในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือไม่ (เลือกเพียงข้อเดียว)		
1. มี	357	58.0
2. ไม่มี	110	17.9
3. ไม่แน่ใจ	149	24.2
รวม	616	100

ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลที่จะมีอิทธิพลในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากที่สุด คือ เพื่อนร่วมงาน จำนวน 474 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.9 รองลงมา คือ คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อนผู้ใกล้ชิด จำนวน 281 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.6 และน้อยที่สุด คือ ไม่มีเลย จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.2 (ตารางที่ 4 - 13)

ตารางที่ 4 - 13 บุคคลที่มีอิทธิพลการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่า ใครมีอิทธิพลต่อตัวท่าน ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. นักแสดง/นักร้อง/คนในวงการบันเทิง	198	67.9
2. Influencer/Youtuber	171	27.8
3. เพื่อนร่วมงาน	474	76.9
4. นักการเมือง/กลุ่มการเมือง	86	14
5. คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อนผู้ใกล้ชิด	281	45.6
6. ครู/อาจารย์	130	21.1

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
7. เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน	258	41.9
8. ไม่มี	20	3.2

จากการกำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มากที่สุด คือ สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด คะแนนเฉลี่ย 3.66 รองลงมาผลกระทบต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม คะแนนเฉลี่ย 3.62 บรรจุก๊าซที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง คะแนนเฉลี่ย 3.54 รวมถึงการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ คะแนนเฉลี่ย 3.52 มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก คะแนนเฉลี่ย 3.51 การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง คะแนนเฉลี่ย 3.51 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ มาตรการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่ให้ความสำคัญระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.29 (ตารางที่ 4 - 14)

ตารางที่ 4 - 14 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	ระดับความสำคัญในการตัดสินใจ					คะแนนเฉลี่ย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
1. ความสะดวกในการใช้บรรจุก๊าซพลาสติก	16 (2.6)	36 (5.8)	278 (45.1)	214 (34.7)	72 (11.7)	3.47 (ปานกลาง)
2. บรรจุก๊าซที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง	18 (2.9)	38 (6.2)	234 (38.0)	240 (39)	86 (14.0)	3.54 (มาก)
3. ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม	23 (3.7)	34 (5.5)	206 (33.4)	244 (39.6)	109 (17.7)	3.62 (มาก)
4. มาตรการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว	31 (5.0)	71 (11.9)	265 (43.0)	182 (29.5)	76 (12.3)	3.29 (ปานกลาง)
5. มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก	20 (3.2)	73 (11.9)	265 (43)	182 (29.5)	76 (12.3)	3.51 (มาก)
6. การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	14 (2.3)	50 (8.1)	238 (38.6)	231 (37.5)	83 (13.5)	3.51 (มาก)
7. การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ	18 (2.9)	56 (9.1)	218 (35.4)	231 (37.5)	93 (15.1)	3.52 (มาก)
8. จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย	33 (5.4)	58 (9.4)	190 (30.8)	228 (37.0)	107 (17.4)	3.51 (มาก)
9. มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	21 (3.4)	64 (10.4)	237 (38.5)	211 (34.3)	83 (13.5)	3.43 (ปานกลาง)

รายละเอียด	ระดับความสำคัญในการตัดสินใจ					คะแนนเฉลี่ย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
10. สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด	17 (2.8)	32 (5.8)	216 (35.1)	225 (36.5)	126 (20.5)	3.66 (มาก)

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะออกเป็น 2 ช่วง ซึ่งพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 560 ราย คือ ช่วงที่ 1 ก่อนการร่วมโครงการ/กิจกรรม โดยมีรายละเอียดพฤติกรรมการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ได้แก่ (1) ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย (2) คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง (3) คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง และ (4) คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้งเป็นประจำ ช่วงที่ 2 หลังการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม โดยมีรายละเอียดพฤติกรรมการคัดแยกขยะก่อนทิ้งที่เปลี่ยนไป ได้แก่ (1) ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม (2) มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้ว และ (3) มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น โดยช่วงที่ 1 ก่อนการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้งมากที่สุด จำนวน 139 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.8 รองลงมาคัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง จำนวน 118 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.1 และน้อยที่สุดไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.6 และช่วงที่ 2 หลังการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้วมากที่สุด จำนวน 318 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมา มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น จำนวน 185 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.0 และน้อยที่สุดไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.2 (ตารางที่ 4 - 15)

ตารางที่ 4 - 15 พฤติกรรมการคัดแยกขยะก่อน และหลังการร่วมโครงการ/กิจกรรม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงที่ 1 ก่อนการร่วมโครงการ/กิจกรรม		
ก่อนที่ท่านจะรู้จัก และร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้อง ท่านมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะก่อนทิ้งหรือไม่ อย่างไร		
1. ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย	82	14.6
2. คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง	118	21.1
3. คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง	139	24.8
4. คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้งเป็นประจำ	117	20.9
5. แยกขยะก่อนทิ้งหากมีภาชนะรองรับที่เหมาะสม	104	18.6
รวม	560	100
ช่วงที่ 2 หลังการร่วมโครงการ/กิจกรรม		
หลังจากที่ท่านรู้จัก หรือหลังจากร่วมกิจกรรมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ท่านมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะเปลี่ยนไปหรือไม่		
1. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม	57	10.2
2. มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้ว	318	56.8
3. มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น	185	33.0
รวม	560	100

ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าการดำเนินงานช่วยส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชนมากที่สุด จำนวน 402 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมา คิดเห็นว่าช่วยกระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ จำนวน 361 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 และน้อยที่สุดคิดเห็นว่าส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งคืนประโยชน์สู่สังคม จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 โดยภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า สภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก จำนวน 250 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 243 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.4 สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.4 และสภาพแวดล้อมแย่ลง จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.5 (ตารางที่ 4 - 16)

ตารางที่ 4 - 16 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่าโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ส่งเสริมพฤติกรรมในการปฏิเสธรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	338	54.9
2. ส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน	402	65.3
3. กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ	361	58.6
4. สามารถส่งขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิล และแปรรูปได้เพิ่มขึ้น	288	46.8
5. ลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร	333	54.1
6. ส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งคืนประโยชน์สู่สังคม	278	45.1
ภายหลังการดำเนินโครงการ “การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง” ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของท่านเป็นอย่างไร		
1. สภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก	250	44.6
2. สภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง	243	43.4
3. สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม	64	11.4
4. สภาพแวดล้อมแย่ลง	3	0.5
รวม	560	100

3) แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะต่อไป

แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะต่อไป พบว่า ควรออกมาตรการ/นโยบายในการกำหนดมาตรฐาน ขนาดและความหนาของถุงพลาสติกมากที่สุด จำนวน 473 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาเห็นว่าควรสนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 446 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.4 และน้อยที่สุดควรหาผลิตภัณฑ์เป้าหมายที่สามารถนำพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพมาใช้ทดแทน ได้แก่ ถ้วยน้ำดื่ม โฟมบรรจุอาหาร หลอดพลาสติก พิล์มหุ้มอาหาร ถุงมือตักอาหาร ถุงเศษขยะอาหาร ถุงพลาสติกสำหรับเพาะชำ และฟิล์มคลุมหน้าดิน จำนวน 338 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.9 (ตารางที่ 4 - 17)

ตารางที่ 4 - 17 แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะต่อไป

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่าแนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะต่อไป ควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ออกมาตรการ/นโยบายในการกำหนดมาตรฐาน ขนาด และความหนาของถุงพลาสติก	473	76.8
2. สนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	446	72.4
3. ส่งเสริมการรับรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)	352	57.1
4. ผลิตภัณฑ์เป้าหมายที่สามารถนำพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพมาใช้ทดแทนได้แก่ ถ้วยน้ำดื่ม โฟมบรรจุอาหาร หลอดพลาสติก พลาสติกหุ้มอาหาร ถุงมือตัดอาหาร ถุงเศษขยะอาหาร ถุงพลาสติกสำหรับเพาะชำและฟิล์มคลุมหน้าดิน	338	54.9
5. อื่น ๆ	5	0.8

4) ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

4.1) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจ และชัดเจนมากขึ้น หรือหาแนวทางที่ให้ประชาชนสามารถรับรู้ และเข้าถึงโครงการได้มากขึ้น จัดทำสิ่งทีประชาชนจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการร่วมกิจกรรม เช่น สะสมแต้ม หรือมีของรางวัล หรือการสร้างเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปด้วย เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลายที่สามารถให้เข้าถึงทุกช่วงอายุ หรือการนำบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้ามามีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น นักแสดง นักร้อง นักการเมือง Youtuber/Influencer เป็นต้น

4.2) เพิ่มการรณรงค์ให้มีความถี่มากขึ้น และการเข้าถึงทุกพื้นที่ รวมถึงการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ โดย ครู อาจารย์ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างให้เด็ก ๆ สร้างความตระหนักจิตสำนึก แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างยั่งยืน

4.3) สนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก รวมถึงการปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกหลังซื้อสินค้าตามร้านค้า

4.4) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และการสร้างความตระหนักจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการดำเนินโครงการอาจได้รับความร่วมมือไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการบริการ และส่งเสริมตามโครงการยังไม่เข้าถึงพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงจริง เช่น พื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนชนบท แคมป์คนงาน และกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นต้น

4.5) การจัดทำข้อมูลการคัดแยกปริมาณขยะทุกประเภท และขั้นตอนการนำไปกำจัด เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ขยะที่ถูกแยกแล้วไม่ไปรวมกันที่หลุมฝังกลบ

4.6) ควรมีการติดตามประเมินผล และดำเนินกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องในแต่ละโครงการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน และนำไปปรับปรุง หากโครงการปัจจุบันที่ดำเนินการอยู่ไม่

บรรลุตามวัตถุประสงค์ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดโครงการระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

4.7) ควรมีมาตรการทางกฎหมายในการลดการใช้ขยะแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันเป็นเพียงการขอความร่วมมือ หรือภาคสมัครใจ ประชาชนจึงยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

4.3.4 ผลการศึกษาแบบสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย

1) การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา

จากการสำรวจแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย 114 แห่ง จำนวน 137 ราย เกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทั้งหมด 10 โครงการ ได้แก่ (1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก (2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม (3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” (4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) (5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) (6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง (7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลั้วบ้าน (8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) (9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และ (10) โครงการถุงนมกู้โลก โดยแบ่งการรับรู้เป็น (1) ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม และ (2) พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ สามารถแจกแจงรายละเอียดการรับรู้ และการมีส่วนร่วมรายโครงการ/กิจกรรมได้ ดังนี้

1.1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 81 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 19 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน มากที่สุด จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.6 รองลงมามีส่วนร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.3 และน้อยที่สุดมีส่วนร่วมอื่น ๆ เช่น รณรงค์ลดการใช้พลาสติกในหน่วยงาน การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การจัดกิจกรรมลดใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 (ตารางที่ 4 - 18)

ตารางที่ 4 - 18 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม	26	19
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	111	81
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน	106	94.6
เตรียมถุงผ้าไปเองเมื่อมีการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 ของเดือน	39	34.8
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	53	47.3
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	48	42.9
อื่น ๆ	13	11.7

1.2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.8 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าเท่าที่จำเป็น มากที่สุด จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมามีส่วนร่วมการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.1 และน้อยที่สุดคือมีส่วนร่วมอื่น ๆ เช่น การใช้ถุงพลาสติกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง แต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย มีการทำโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7 (ตารางที่ 4 - 19)

ตารางที่ 4 - 19 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม	29	21.2
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	108	78.8
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าเท่าที่จำเป็น	84	77.8
ปฏิเสธรับถุงพลาสติกหิ้ว หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติก	49	45.4
การลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก	66	66.1
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	52	48.1
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม	43	39.8
อื่น ๆ	4	3.7

1.3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.6 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบ รายละเอียดกิจกรรม จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.4 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก มากที่สุด จำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.5 รองลงมาปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.7 และน้อยที่สุดมีส่วนร่วมอื่น ๆ ได้แก่ การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การลดใช้ถุงพลาสติก และบางหน่วยงานได้มีการริเริ่มกิจกรรม และมีการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนถุงพลาสติก จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 (ตารางที่ 4 - 20)

ตารางที่ 4 - 20 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม	54	39.4
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	83	60.6
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน	52	62.7
การลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก	71	85.5
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	42	50.6
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม	27	32.5
อื่น ๆ	4	4.8

1.4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกินกว่ากึ่งหนึ่งพอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.9 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.1 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง มากที่สุด จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.8 รองลงมามีส่วนร่วมโดยชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.8 และน้อยที่สุดคือมีส่วนร่วมอื่น ๆ เช่น เป็นหน่วยงานที่เปิดจุดรับคืนเพื่อส่งต่อวัสดุเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล มีการรณรงค์การนำพลาสติกไปบริจาค เพื่อสร้างถนน รวมถึงการลดใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน เป็นต้น จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.4 (ตารางที่ 4 - 21)

ตารางที่ 4 - 21 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	59	43.1
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	78	56.9
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	19	24.4
นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เดือนละ 1 - 2 ครั้ง	18	23.1
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	49	62.8
ชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน	42	53.8
อื่น ๆ	8	10.4

1.5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งพอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.9 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.1 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยนำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติกมากที่สุด จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.2 รองลงมาอุดหนุนร้านกาแฟที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.4 และน้อยที่สุด คือ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 4 - 22)

ตารางที่ 4 - 22 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	59	43.1
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	78	56.9
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
นำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติก	69	88.5
ปฏิเสธการรับหิ้วแก้วพลาสติก และหลอดพลาสติก	35	44.9
อุดหนุนร้านกาแฟที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	44	56.4
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	35	35.9
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ	26	33.3

1.6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง

กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.5 พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการนำถุงผ้าไปใส่ของที่ตลาดมากที่สุด จำนวน 56 คิดเป็นร้อยละ 91.8 รองลงมา คือ ร่วมเผยแพร่/

ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 และน้อยที่สุดคือ นำถุงผ้า หรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.0 (ตารางที่ 4 - 23)

ตารางที่ 4 - 23 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	76	55.5
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	61	44.5
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
นำถุงผ้าหรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ	25	41.0
นำถุงผ้าไปใส่ของที่ตลาด	56	91.8
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	29	47.5
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ	27	44.3

1.7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.3 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.7 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยพกถุงผ้าไปโรงพยาบาล เพื่อนำไปใส่ยามากที่สุด จำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.9 รองลงมา คือ ไม่รับถุงพลาสติกจากโรงพยาบาล จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.6 และน้อยที่สุด คือ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง และชักชวนคนรู้จักให้นำถุงผ้าเหลือใช้มาบริจาค จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.4 (ตารางที่ 4 - 24)

ตารางที่ 4 - 24 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดกิจกรรม	27	19.7
พอทราบ/ทราบรายละเอียดกิจกรรม	110	80.3
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
นำถุงผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาบริจาค	56	50.9
พกถุงผ้าไปโรงพยาบาลเพื่อนำไปใส่ยา	89	80.9
ไม่รับถุงพลาสติกจากโรงพยาบาล	59	53.6
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	40	36.4
ชักชวนคนรู้จักให้นำถุงผ้าเหลือใช้มาบริจาค	40	36.4

1.8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) จำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.4 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.6 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยคัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องมากที่สุด จำนวน 79 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.8 รองลงมา คือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในชุมชน จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 และน้อยที่สุด คือ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.5 (ตารางที่ 4 - 25)

ตารางที่ 4 - 25 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	46	33.6
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	91	66.4
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง	79	86.8
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในชุมชน	48	52.7
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	42	46.2
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	35	38.5

1.9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)

กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.1 พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.9 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมโดยคัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง มากที่สุด จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.7 รองลงมา ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.8 และน้อยที่สุด คือชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.8 (ตารางที่ 4 - 26)

ตารางที่ 4 - 26 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	70	51.1
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	67	48.9
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง	44	65.7
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา	27	40.3
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	28	41.8
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ	24	35.8

1.10) โครงการรณรงค์โลก

กลุ่มตัวอย่างเกินกว่ากึ่งหนึ่งไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการรณรงค์โลก จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.5 พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.6 โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง มากที่สุด จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมามีส่วนร่วม “ตัด ล้าง ตาก” และเก็บรวบรวมถุงขยะโครงการ จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 และน้อยที่สุด คือ ชักชวนคนรู้จัก ให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 34 (ตารางที่ 4 - 27)

ตารางที่ 4 - 27 การรับรู้ และการมีส่วนร่วมโครงการรณรงค์โลก

การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้		
ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	87	63.5
พอทราบ/ทราบรายละเอียดโครงการ	50	36.6
รวม	137	100
การมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
“ตัด ล้าง ตาก” และเก็บรวบรวมถุงขยะโครงการ	23	46
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา	20	40
ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง	25	27.8
ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ	17	34

ผลการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด 10 โครงการ/กิจกรรม พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างสูงสุด 3 ลำดับแรก จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 137 ราย ได้แก่ กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 81 กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.3 และกิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4 - 28)

ตารางที่ 4 - 28 เปรียบเทียบการรับรู้ของหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม การรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้โครงการ/กิจกรรม	
	พอทราบ/ทราบรายละเอียด	ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียด
1. กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	111 (81)	26 (19)
2. กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	108 (78.8)	29 (21.2)
3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	83 (60.6)	54 (39.4)
4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	78	59

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้โครงการ/กิจกรรม	
	พอทราบ/ทราบรายละเอียด	ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียด
	(56.9)	(43.1)
5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	78 (56.9)	59 (43.1)
6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	61 (44.5)	76 (55.5)
7. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	110 (80.3)	27 (19.7)
8. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	91 (66.4)	46 (33.6)
9. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	67 (48.9)	70 (51.1)
10. โครงการถุงนมกู้โลก	50 (36.5)	87 (63.5)

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกือบทั้งหมด ทราบการรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างตการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม จำนวน 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.1 ไม่ทราบ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9

กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกือบทั้งหมดทราบการรับรู้การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับทราบ จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.8 และไม่ทราบ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2 (ตารางที่ 4 - 29)

ตารางที่ 4 - 29 การรับรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างตการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม		
ทราบ	133	97.1
ไม่ทราบ	4	2.9
รวม	137	100
ท่านทราบหรือไม่ว่าการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง		
ทราบ	134	97.8
ไม่ทราบ	3	2.2
รวม	137	100

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีหลากหลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลจากหน่วยงาน อาทิ สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา โดยมีผลการรับรู้โครงการฯ ของหน่วยงานภายนอกเครือข่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมารับรู้ข้อมูลทางสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.8 รวมถึงรับรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.3 และน้อยที่สุดรับรู้ผ่านช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาล จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ตารางที่ 4 - 30)

ตารางที่ 4 - 30 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ช่องทางการรับรู้ข้อมูล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. สื่อโทรทัศน์	63	56.3
2. โปสเตอร์/แผ่นพับ	50	44.6
3. สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์	95	84.8
4. ป้ายโฆษณา	33	29.5
5. สถานที่ราชการ	84	75
6. สถาบันการศึกษา	12	10.7
7. เพื่อน ครอบครัว	27	24.1
8. เพื่อนร่วมงาน	37	33
9. ครู/อาจารย์	3	2.7
10. ผู้นำชุมชน	11	9.8
11. การประชุม/สัมมนา	33	29.5
12. ทางสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ	67	59.8
13. ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร	41	36.6
14. สถานีบริการน้ำมัน	24	21.4
15. ตลาด	19	17
16. อื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาล	1	0.9

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 130 ราย พบว่าเหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเนื่องจากได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.4 รองลงมาต้องการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 และน้อยที่สุด คือ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.9 (ตารางที่ 4 - 31)

ตารางที่ 4 - 31 เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี	42	37.5
2. กิจกรรมโครงการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน	72	64.3
3. การดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร	78	69.6

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
4. การทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร/หน่วยงาน	51	45.5
5. ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	90	80.4
6. ได้ร่วมทำประโยชน์ให้กับโครงการ และสังคม	75	67
7. ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด	80	71.4
8. การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ตัว	39	34.8
9. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ	20	17.9
10. มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว	57	50.9
11. มีจุดทิ้งเพียงพอ และสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง	43	38.4

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ เลยในโครงการต่าง ๆ จำนวน 7 ราย พบว่า เหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ เนื่องจากไม่รับทราบโครงการมากที่สุด จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ทั่วถึง จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.6 และน้อยที่สุด คือ บุคลากร/ผู้ดูแลรับผิดชอบไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และมีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลด ละ เลิก การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งภายในหน่วยงานอยู่แล้วเท่ากัน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.3 (ตารางที่ 4 - 32)

ตารางที่ 4 - 32 เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ไม่รับทราบโครงการ/กิจกรรม	5	71.4
2. บุคลากร/ผู้ดูแลรับผิดชอบไม่เพียงพอ	1	14.3
3. ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	1	14.3
4. การประชาสัมพันธ์ของโครงการไม่ทั่วถึง	2	28.6
5. มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลด ละ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งภายในหน่วยงานอยู่แล้ว	1	14.3

นอกจากนี้ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด ละ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกือบทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าจะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ จำนวน 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.1 และไม่สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9 (ตารางที่ 4 - 33)

ตารางที่ 4 - 33 การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด ละ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด ละ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้หรือไม่		
1. ลดได้	133	97.1
2. ไม่สามารถลดได้	4	2.9
รวม	137	100

จากการกำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีผลต่อการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด โดยปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ผ่านมา พบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งคะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่า สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.9 รองลงมา คือ ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะเท่านั้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.8 และน้อยที่สุด คือ มาตรการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.3 (ตารางที่ 4 - 34)

ตารางที่ 4 - 34 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	ระดับความสำคัญในการตัดสินใจ					คะแนนเฉลี่ย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
1. ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก	4 (2.9)	9 (6.6)	42 (30.7)	58 (42.3)	24 (17.5)	3.6 (มาก)
2. บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีราคาแพง	3 (2.2)	6 (4.4)	50 (36.6)	54 (39.4)	24 (17.5)	3.7 (มาก)
3. ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม	7 (5.1)	7 (5.1)	29 (21.2)	57 (41.6)	37 (27)	3.8 (มาก)
4. มาตรการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว	8 (5.8)	20 (14.6)	51 (37.2)	44 (32.1)	14 (10.2)	3.3 (มาก)
5. มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก	7 (5.1)	15 (10.9)	51 (37.2)	44 (32.1)	20 (14.6)	3.4 (มาก)
6. การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	3 (2.2)	11 (8.0)	35 (25.5)	54 (39.4)	34 (24.8)	3.8 (มาก)
7. การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ	7 (5.1)	7 (5.1)	28 (20.4)	60 (43.8)	35 (25.5)	3.8 (มาก)
8. จุดรับคืนพลาสติกกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย	8 (5.8)	11 (8.0)	41 (29.9)	50 (36.5)	27 (19.7)	3.6 (มาก)
9. มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	5 (3.6)	17 (12.4)	37 (27.0)	55 (40.1)	23 (16.8)	3.5 (มาก)
10. สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด	3 (2.2)	2 (1.5)	28 (20.4)	70 (51.1)	34 (24.8)	3.9 (มาก)

การสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายถึงความสนใจในการเข้าร่วมการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกือบทั้งหมดสนใจเข้าร่วมโครงการหากมีการดำเนินงานในระยะที่ 2 จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 และไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 (ตารางที่ 4 - 35)

ตารางที่ 4 - 35 ความสนใจเข้าร่วมดำเนินโครงการของหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายในระยะที่ 2

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
หากมีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ 2 หน่วยงานของท่านสนใจเข้าร่วมโครงการหรือไม่		
1. สนใจเข้าร่วมโครงการ	131	95.6
2. ไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ	6	4.4
รวม	137	100

2) ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

2.1) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ในทุกช่องทาง และมีความต่อเนื่อง ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน สถานศึกษา (เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย) โรงพยาบาล ผู้ประกอบการ (เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต)

2.2) หน่วยงานหลักในการรับผิดชอบโครงการ ควรจริงจังกับการเพิ่มภาคีเครือข่ายในระดับหน่วยงานภาครัฐ และส่วนราชการทุกแห่ง มีกระจายข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การติดตาม และประเมินผล โดยมีการมอบรางวัลระดับหน่วยงานของกระทรวง ให้เป็นหน่วยงานต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อม

2.3) ส่งเสริมให้ประชาชนลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วยการหันมาเลือกใช้บรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ โดยนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

4.3.5 ผลการวิเคราะห์การรับรู้โครงการ/กิจกรรมของแต่ละช่วงอายุ (Generations)

จากผลการสอบถามช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามประชาชนทั่วไป จำนวน 616 ราย โดยมีช่วงอายุ Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3 ช่วงอายุ Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 ช่วงอายุ Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 จำนวน 359 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.3 และช่วงอายุ Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540 จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.3 นำมาวิเคราะห์ทางสถิติแจกแจงความถี่ (Crosstab) ซึ่งข้อมูลจากตารางที่ได้จะเป็นค่าต่าง ๆ ในตัวแปร “การรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม” โดยแยกตามช่วงอายุ พบว่า (ตารางผลการวิเคราะห์ดังกล่าวภาคผนวก ก)

Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 พบว่า มีการรับรู้รายละเอียดกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยา กลับบ้านมากที่สุด จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.1 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริม

การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว มากที่สุด จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ คือ ไม่รับทราบโครงการ ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน ส้อมพลาสติก และลืมหักถุงผ้า เป็นต้น จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.3

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือ ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากในการคัดแยกขยะ จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 ทั้งนี้การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น Bioplastics (พลาสติกชีวภาพ) เป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.3 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.3 และเพื่อนร่วมงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.7 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0

Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 พบว่า มีการรับรู้รายละเอียดกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยา กลับบ้าน มากที่สุด จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.0 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เพจบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.0 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ เนื่องจากไม่รับทราบโครงการ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือ จู้ดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 ทั้งนี้การรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศเป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.3

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ากระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.3 และภายหลังการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

สภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.7

Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 พบว่า รับรู้รายละเอียดโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) มากที่สุด จำนวน 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.3 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.6 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 165 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.0 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ เนื่องจากไม่รับทราบโครงการ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.6

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือ จุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย จำนวน 164 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 ทั้งนี้ การรักษาสีสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศเป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.8 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 218 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.7 และเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 280 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.0

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ามีการส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน จำนวน 235 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.5 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.9

Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540 พบว่า มีการรับรู้โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) มากที่สุด จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.4 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.4 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ เนื่องจากไม่รับทราบโครงการ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือ การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยก จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.4 ทั้งนี้ การรักษาสีสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศเป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.1 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.6 และเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.0

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็น

ว่ามีการส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.9 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.8

4.4 การประเมินผลการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะเวลาที่ผ่านมา

การติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยใช้เครื่องมือการประเมินประสิทธิภาพตามแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ มิติการบริหารจัดการ มิติประสิทธิภาพ มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ประกอบด้วย ผู้บริหารโครงการโดยตรง หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อมและกลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ ภาศึเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงการสอบถามประชาชนทั่วไป หรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการฯ จำนวน 616 ราย การสอบถามหน่วยงานภายนอกภาศึเครือข่าย เพื่อสำรวจความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ ในระยะต่อไป จำนวน 137 ราย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4 - 36)

ตารางที่ 4 - 36 สรุปผลการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
ประสิทธิภาพ	การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมาสามารถช่วยลดปริมาณพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ได้ เพราะเป้าหมายสุดท้ายของทุกโครงการ/กิจกรรมมุ่งเน้นให้ปริมาณขยะพลาสติกลดลง ทั้งการนำไปสู่หลุมฝังกลบ และตกค้างในสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการกระตุ้นให้ประชาชนรับรู้ได้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ เกิดความตระหนัก และจิตสำนึก ทำให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันตามสไตล์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแนวโน้มในการลดลงของปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมาจากการลดลงในการอุปโภคบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ต้นทาง) โดยมีการตัดสินใจและเลือกก่อนซื้อ และการลดลงจากการนำไปฝังกลบ หรือการตกค้างในสิ่งแวดล้อม เมื่อจำเป็นต้องใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะสามารถจัดการขยะพลาสติกหลังการใช้งาน	- กรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม - ภาศึเครือข่าย

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>ได้ ผ่านการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ซึ่งมีผลการดำเนินงานเป้าหมายที่ 1 การลด เลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2564 สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 42 (เมื่อเทียบกับข้อมูลปีฐาน) โดยลด (1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว ความหนา < 36 ไมครอน ร้อยละ 43 (2) หลอดพลาสติก ลดได้ร้อยละ 33 (3) แก้วพลาสติก ความหนา < 100 ไมครอน ลดได้ร้อยละ 32 และ (4) กล่องโฟมบรรจุอาหาร ลดได้ร้อยละ 20</p>	
	<p>การเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อดำเนินการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p>
		<p>ภาคีเครือข่ายบางกลุ่มมีนโยบายงดแจกถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” โครงการรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน เป็นต้น ส่งผลให้ปริมาณการแจกถุงให้ลูกค้าเป็นศูนย์ แต่อาหารบางประเภท เช่น อาหารสด อาหารร้อนจะยังมีถุงพลาสติกไว้บริการ เพื่อความสะดวกและถูกสุขลักษณะของอาหาร จึงยังมีความจำเป็นต้องใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่ โดยมีแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง คือมีบริการถุงผ้าให้กับลูกค้า หรือผู้บริโภค เพื่ออำนวยความสะดวก - ช่วงหลังการแพร่ระบาดของ COVID - 19 พบว่า มีการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น เช่น การสั่งอาหารเดลิเวอรี่ การหยุดรับแก้วน้ำดื่มของร้านกาแฟ เพื่อลดการระบาดของโรค ส่งผลทำให้มีการใช้แก้วน้ำพลาสติก</p>	<p>ภาคีเครือข่าย</p>

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		และหลอดพลาสติกเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี ทำให้มีร้านอาหารจำนวนหนึ่งเปลี่ยนไปใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกซึ่งมีราคาถูกกว่าบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	
	การหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลัก Circular Economy	ควรมีการส่งเสริมระบบการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเริ่มจากในพื้นที่ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต้องเพิ่มศักยภาพในการจัดเก็บคัดแยกขยะ และการเข้าถึงในการทุกพื้นที่ในส่วนของประชาชนมีความรู้ และความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ เมื่อประชาชนให้ความร่วมมือ และปฏิบัติตามแล้วควรมีระบบรองรับที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) - การดำเนินกิจกรรมส่งผลให้เกิดกระบวนการนำขยะมาใช้ใหม่หรือนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยทำให้ขยะนั้นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดรายได้ และเกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ มีการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือถุงนมโรงเรียนเข้าสู่กระบวนการอัพไซเคิล (Upcycle) ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ผลิตเป็นโต๊ะเก้าอี้ เพื่อมอบให้กับสถานศึกษาได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป นอกจากนี้ ขยะพลาสติกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เช่น การทำถนน คอนกรีต โดยใช้เศษถุงพลาสติกเป็นองค์ประกอบ การนำขยะถุงพลาสติกอัดใส่ขวดน้ำเพื่อใช้เป็นฐานการก่อสร้างพื้นปูน	- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - ภาคีเครือข่าย - ประชาชน
การบริหารจัดการ	การวางแผน	การวางแผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ในมาตรการที่ 2 การลด	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>เลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค โดยมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการหลีกเลี่ยงการบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต การลดใช้ถุงพลาสติกในตลาดสดเทศบาล รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิดเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้พลาสติก ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานในเครือข่าย ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรม “Everyday say no to plastic bag” กิจกรรมลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ เป็นต้น และการดำเนินงานตามมาตรการที่ 3 การจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยนำกลับไปรีไซเคิล หรือเพิ่มมูลค่ากลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling) เช่น โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการถุงนมกู้โลก ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาระบบการนำพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)</p>	
		<p>มีการวางแผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่เป็นแนวทางการดำเนินงานหลัก ซึ่งได้นำสิ่งที่ดำเนินการอยู่มาขยายผลไม่ใช่แค่ภาคธุรกิจ แต่รวมถึงชุมชน วัด บ้าน และโรงเรียน โดยร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อทำให้โครงการ/กิจกรรมมีความยั่งยืน</p>	ภาคีเครือข่าย
	<p>การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์</p>	<p>- มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อดำเนินการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p>

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>- มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้องข้อกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านการจัดกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ตลาด ร้านสะดวกซื้อ ร้านกาแฟ เป็นต้น</p> <p>- การประชาสัมพันธ์ช่องทางสื่อสารออนไลน์ ได้แก่ เฟจ Facebook กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ Campaign DEQP โทรทัศน์ และวิทยุ เพื่อสร้างกระแสให้กับประชาชนผู้ประกอบการทุกภาคส่วน</p>	
		<p>มีการประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงาน ผ่านการส่งอีเมล เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เพจ เมื่อมีกิจกรรม จะทำการรวบรวมข้อมูลการทำกิจกรรมต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ผ่านเฟซบุ๊กโครงการ และประชาสัมพันธ์ให้ภายในหน่วยงานรับทราบด้วย นอกจากนี้ มีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ในสถานประกอบการของตนเอง เช่น ห้างสรรพสินค้า เพื่อเป็นการแจ้งเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดแคมเปญลดการใช้ถุงพลาสติก</p>	<p>- ภาครัฐเครือข่าย - ประชาชน</p>
	การสื่อสาร	<p>ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ พบว่า สาเหตุมาจากการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานเนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ส่งผลให้เกิดการขาดความต่อเนื่องในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID - 19 ที่มีนโยบายหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับบุคคลอื่น ๆ หรือการงดออกไปจากที่บ้าน ทำให้ต้องเพิ่มการขนส่งอาหารถึงที่บ้าน ให้เกิดความสะดวกแก่ผู้บริโภค และการคำนึงถึงความปลอดภัยจึงต้องใช้ถุงพลาสติกหิ้วหรือพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น โดยในปัจจุบันสถานการณ์ดังกล่าวได้กลับมาดีขึ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2565 ทำให้กรมส่งเสริม</p>	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>คุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้กลับมาดำเนินการรณรงค์ในพื้นที่ และติดตามผลการดำเนินโครงการฯ และหาแนวทางเพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขการดำเนินโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น</p> <p>- ช่วงเริ่มต้นการรณรงค์เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ต้องใช้เวลาในการสื่อสารกับผู้บริโภคประมาณ 3 - 6 เดือนแรก เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนออกไปซื้อของ ความเข้าใจในนโยบายการงดแจกถุงพลาสติก</p> <p>- เกิดความไม่พึงพอใจในการงดแจกถุงพลาสติก เนื่องจากไม่ได้รับความสะดวกสบายเหมือนที่ผ่านมา มีการใช้ถ้อยคำหรืออารมณ์ที่รุนแรง พนักงานหรือผู้ชายจึงต้องมีการสื่อสารเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มของความพึงพอใจไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ถ้าเราสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>- ภาคิเครือข่าย - ประชาชน</p>
	การรับรู้	<p>บุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมรับทราบรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมผ่านการประชาสัมพันธ์ภายใน โดยได้ร่วมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง งดนำถุงพลาสติกหิ้วเข้าอาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีการนำถุงผ้าพลาสติกที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ภายใต้โครงการเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p> <p>บุคลากรที่ไม่ได้มีส่วนในการรับผิดชอบดูแลโครงการของหน่วยงานรับทราบรายละเอียดโครงการผ่านการประชาสัมพันธ์ให้ภายในหน่วยงานรับทราบ ผ่านการประกาศเว็บไซต์ ผ่านช่องทางสื่อสารแอปพลิเคชัน Line และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามี</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p> <p>ภาคิเครือข่าย</p>

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>ส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกในระดับองค์กร และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้มาใช้บริการได้</p>	
		<p>- การขาดการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ ให้เผยแพร่ความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการ ดำเนินโครงการ/กิจกรรมส่วนใหญ่เน้นรณรงค์ ตามสถานการณ์ ตามกระแสสังคม จึงทำให้ ขาดความต่อเนื่องของโครงการส่งผลให้ ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่รับรู้รายละเอียด และไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม</p>	<p>ประชาชน</p>
<p>การดำเนินโครงการ</p>	<p>ด้านบุคลากร มีเจ้าหน้าที่ในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการคัด แยกขยะ เช่น โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม หลายโครงการ งบประมาณในการดำเนิน โครงการต่าง ๆ จึงไม่ครอบคลุมทุกกระบวนการ ดำเนินงาน งบประมาณสำหรับการดำเนิน โครงการส่วนใหญ่จึงใช้ในการประชาสัมพันธ์ โครงการ ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมใช้ งบประมาณในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อโซเชียลต่าง ๆ (เฟซบุ๊ก เว็บไซต์) เป็นต้น ส่วนกระบวนการดำเนินงานขั้นตอนอื่น ๆ มีภาคีเครือข่ายโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้งให้การสนับสนุน</p>	<p>1. บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถอธิบายได้ถึงสิ่งที่เป็นมาตรการของ หน่วยงานที่ไม่แจกพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้า ทราบ</p> <p>2. งบประมาณ ไม่ได้รับงบประมาณในการ ดำเนินโครงการ/กิจกรรมรณรงค์ และเลิกใช้</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม</p> <p>ภาคีเครือข่าย</p>

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากหน่วยงานอื่น ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากมีการใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำป้ายประกาศติดในสถานที่ของภาคีเครือข่าย การโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อประชาชนมีการรับรู้แล้ว จึงได้ลดการประชาสัมพันธ์ผ่านป้ายต่าง ๆ ทำให้ลดงบประมาณในส่วนของการประชาสัมพันธ์ได้</p> <p>3. วัสดุ และอุปกรณ์ สถานที่ที่ใช้ในโครงการฯ จะเป็นในส่วนของกิจกรรมการรณรงค์ และการส่งเสริมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ การลงโฆษณาสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นการชี้แจงและบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของโครงการฯ เป้าหมายของโครงการฯ กิจกรรมการดำเนินการต่าง ๆ</p>	
<p>การติดตามประเมินผล</p>		<p>มีการติดตามประเมินผลของแต่ละโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตาม และรวบรวมปริมาณการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือแต่ละโครงการ/กิจกรรม อีกทั้งมีการร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการศึกษา ติดตาม และประเมินโครงการฯ เช่น โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยศึกษา และประเมินผลกิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไป</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p>
		<p>- มีการดำเนินการรวบรวมปริมาณพลาสติกที่ใช้แล้ว เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลจากจุดรับคืนผ่านแพลตฟอร์ม เช่น Recycleday</p>	<p>ภาคีเครือข่าย</p>

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		แอปพลิเคชันคัมค่า (KoomKah) หรือ Google Form เป็นต้น	
การมีส่วนร่วม		บุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และงดนำถุงพลาสติกหิ้วเข้าอาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีการร่วมบริจาคพลาสติกยืด และพลาสติกแข็งเพื่อนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ภายใต้โครงการรณรงค์ส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
		มีนโยบายในการรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในกิจกรรมของหน่วยงาน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับหน่วยงาน	ภาคีเครือข่าย
		ประชาชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการนำขยะกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล การนำถุงผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาบริจาค หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ของตนเองในการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดโครงการ เพื่อชักชวนคนรู้จักได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น	ประชาชน
การพัฒนา ปรับปรุงการ ดำเนินการ		- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการศึกษา และประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) มีการรวบรวม และจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปี เพื่อเสนอผู้บริหารหน่วยงานในการปรับปรุงการดำเนินงาน ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทุกปี	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
		- การนำข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค	ภาคีเครือข่าย

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>จากการดำเนินโครงการมาปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพ และมีผลตอบรับที่ดีขึ้น เช่น นโยบายงดแจกถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไม่เข้าใจ และไม่สะดวก จึงนำมาพัฒนาเป็นทางเลือกให้กับลูกค้าโดยมีถุงผ้า หรือถุงคีนซีพ เพื่ออำนวยความสะดวกแทนการใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น</p> <p>- มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินผ่านแพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชัน ได้แก่ แอป - พลิเคชันคัมค่า และ Google Form ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมารวบรวม และสรุปข้อมูลให้เข้าใจง่าย (Dashboard) และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง</p>	
	การเป็นต้นแบบ	<p>ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบของโครงการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ (1) บุคลากร ที่มีองค์ความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชน และสามารถกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต (2) นโยบาย มาตรการ รวมถึงกฎหมาย ที่จะ เป็นเครื่องมือในการช่วยขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือมากขึ้น และ (3) งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ หรือประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น ความร่วมมือของทุกภาคส่วน อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นต้นแบบที่ดีได้</p>	<p>- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - ภาคิเครือข่าย</p>
การเรียนรู้ และพัฒนา	การจัดการ ความรู้ (Knowledge Management)	<p>- ใช้หลักการจัดการความรู้ เช่น การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรม</p> <p>- มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และความรู้ไว้</p>	<p>กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม</p>

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		<p>ในเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่ออัปเดตข้อมูลที่เป็นความรู้อย่างสม่ำเสมอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการส่งเสริมความรู้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยนำความรู้มาแปลงเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้กับส่วนราชการ ประชาชน ทราบ และสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้กับหน่วยงาน องค์กรที่มีความสนใจ 	
		<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกอบรมให้ความรู้ เรื่อง การบริหารจัดการขยะ ซึ่งการฝึกอบรม หรือรณรงค์ จะมีเนื้อหาสาระการส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง 	ภาคีเครือข่าย
		<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่เป็นการสร้างขยะที่ย่อยสลายได้ยาก มีปริมาณมาก และยังปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ - ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะพลาสติกมารีไซเคิล อีพไซเคิล การใช้ซ้ำของถุงพลาสติก ซึ่งสามารถลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังมีการนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติกด้วย 	ประชาชน
	ศูนย์การเรียนรู้ (Study Center)	<ul style="list-style-type: none"> - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ไม่ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการฯ แต่สนับสนุน และส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ในพื้นที่ของภาคีเครือข่าย เช่น โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น - มีการจัดส่งสื่อความรู้ให้ไว้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน เป็นศูนย์การเรียนรู้อีกช่องทางหนึ่งสำหรับให้ประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
		<ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมได้ โดยศูนย์เรียนรู้ที่ชุมชนเป็นผู้ดูแลกันเอง ภายในพื้นที่ เช่น ชุมชนปลอดภัย โรงเรียน 	ภาคีเครือข่าย

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		ปลอดภัย เป็นต้น - จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบของโครงการฯ ที่โรงเรียนสวนแตงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ภายในศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วย นิทรรศการ ให้ความรู้ด้านการจัดการขยะ การลดโลกร้อน และการรีไซเคิล	
	นวัตกรรมต่าง ๆ	เทคโนโลยีแอปพลิเคชันคุมค่าจาก บริษัท เอส ซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ในการติดตาม และบันทึกรวบรวมปริมาณขยะ	ภาคีเครือข่าย
		สร้างนวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้ มีการนำวัสดุดิบทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในอากาศ ลดการผลิตก๊าซเรือนกระจกได้ มากกว่า 70%	สมาคมพลาสติกชีวภาพไทย
ด้านสังคม	การจ้างงาน และสร้างอาชีพ	- เกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพในชุมชน จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ที่เป็นพื้นที่ให้ความรู้และต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพอื่น ๆ ได้ - เกิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
		- การส่งเสริม และสนับสนุนการให้ความรู้ และศึกษาดูงาน ทำให้ชุมชนนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการสร้างอาชีพได้ และเกิดการจ้างงานในชุมชน	ภาคีเครือข่าย
		- พัฒนาอาชีพการจัดการขยะอย่างครบวงจร โดยประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างเก็บของเก่าขาย สามารถคัดแยกขยะได้อย่างถูกต้อง และนำไปขายต่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของมูลค่าขยะ ประเภทต่าง ๆ - สร้างอาชีพเสริมในการรับซื้อหรือขายของเก่า - การสร้างอาชีพการให้บริการนักท่องเที่ยว หรือบุคคลภายนอก ในการใช้บริการที่พักโฮมสเตย์ ที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน	ประชาชน

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
วิถีชีวิตผู้บริโภค		- การปรับตัวในชีวิตประจำวัน จากนโยบายของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลดใช้ถุงพลาสติกตามห้างสรรพสินค้า ทำให้ผู้บริโภคเองต้องมีการใช้ภาชนะอื่นทดแทน โดยนำถุงผ้า หรือนำถุงพลาสติกมาใช้ซ้ำมากขึ้น เป็นต้น	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
		- เจ้าหน้าที่ที่มีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น และเป็น การเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ	
		สร้างการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้บริโภค ซึ่งมีทิศทางที่ดีขึ้น เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงหิ้วแก้วพลาสติก และหลอดพลาสติก และนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เป็นต้น ถึงแม้ช่วงแรกของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริโภคอาจไม่คุ้นชิน จึงมีความไม่เข้าใจนโยบาย ส่งผลให้ไม่พอใจและไม่สะดวกในการนำสินค้ากลับบ้าน	ภาคีเครือข่าย
		ประชาชนมีการพกถุงผ้า ภาชนะ หรือของใช้ส่วนตัวเพื่อนำไปใช้เองในที่สาธารณะ ชื้ออาหาร เครื่องดื่ม และชอปปิงสินค้า	ประชาชน
การสร้างความตระหนัก		- กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ โดยการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับพลาสติก และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก	- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - ภาคีเครือข่าย
		- สร้างความตระหนักให้กับประชาชนหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน โดยการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์แนวทางปฏิบัติของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ห้างร้านแจกถุงพลาสติกหิ้ว มีถังรองรับการคัดแยกประเภทขยะ การแจกถุงผ้า การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานได้ จุดรับบริจาคถุงพลาสติก เป็นต้น	
		ประชาชนเมื่อมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะเกิดความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ และการตระหนักถึงผลกระทบของขยะพลาสติก ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับ	ประชาชน

มิติ	ประเด็น	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
		กิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการขยะได้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก บริจาคถุงผ้าหรือถุงพลาสติก และชักชวนคนรู้จักให้ร่วมกิจกรรมด้วย เป็นต้น	
ด้านสิ่งแวดล้อม	การตอบสนองการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการประยุกต์ใช้แนวทางก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ในการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม คือ การจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ไปสู่การฝังกลบซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างมหาศาล และจะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก และนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เข้าสู่การรีไซเคิลตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้ลดขยะเป็นศูนย์ ดำเนินการควบคู่กันไปด้วย	- กรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม - ภาคิเครือข่าย - หน่วยงานภายนอก ภาคิเครือข่าย
	การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ใช้หลักการของ 4R เป็นแนวคิดในการออกแบบ ได้แก่ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการซ่อมบำรุง (Repair) ซึ่งจะช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด	- กรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม - ภาคิเครือข่าย - หน่วยงานภายนอก ภาคิเครือข่าย - ประชาชน

4.5 ปัจจัยความสำเร็จ ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ

จากการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ (1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก (2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม (3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” (4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) (5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) (6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง (7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน (8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) (9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และ (10) โครงการถุงนมกู้โลกโดยวิเคราะห์ เป็นรายโครงการ/กิจกรรม (ดังตารางที่ 4 - 37)

ตารางที่ 4 - 37 การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคของโครงการ/กิจกรรม

ปัจจัยความสำเร็จ	ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค
<p>1. กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความถี่ในการลดใช้ถุงพลาสติก จากเดือนละ 2 วัน เป็นทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ - สร้างความตื่นตัวให้กับประชาชนในการลดใช้ถุงพลาสติกมากขึ้น - ประชาชนมีความตระหนักลด และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - ประชาชนร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง และชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากได้ต่อยอดการลดใช้ถุงพลาสติกทุกหัวในกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”
<p>2. กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีความตระหนักลด และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้ - มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เน้นช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ถูกต้อง และรวดเร็ว - มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ - มีการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวตามหลัก Circular Economy - มีการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างหัวหน้าโครงการ/กิจกรรม บุคลากร กลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม และการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างน้อย - จำนวนบุคลากร งบประมาณในการดำเนินกิจกรรม และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ - สินค้าบางประเภทยังมีความจำเป็นต้องใส่ถุงพลาสติก เช่น เนื้อสัตว์ อาหารสดอื่น ๆ - ประชาชนต้องการความสะดวกสบายในการซื้อสินค้า - วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีราคาค่อนข้างสูง หามาใช้ได้ยาก จึงเป็นการเพิ่มต้นทุนให้ร้านค้า และไม่เป็นที่ยอมรับ - การมีข้อจำกัดของขนาดถุงผ้าทำให้ไม่สามารถใส่ของได้ทุกประเภท - ผู้ค้า และประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ นโยบายโครงการ เนื่องจากเข้าใจว่าห้ามใช้ถุงพลาสติก

ปัจจัยความสำเร็จ	ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค
<p>ส่วนเสียอย่างทั่วถึง รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนความรู้และความสามารถอย่างสม่ำเสมอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง และชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม 	<p>จึงเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ไม่ให้ความร่วมมือ และมีการต่อต้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ เช่น การรณรงค์ การให้ความรู้แก่บุคลากรที่ดูแลโครงการ เป็นต้น
<p>3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ - มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เน้นช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ถูกต้อง และรวดเร็ว - บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้ - มีการศึกษา และประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ - ประชาชนร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง และชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม - มีการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในห้างสรรพสินค้าบางแห่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเป็นเพียงการขอความร่วมมือ (ภาคสมัครใจ) ไม่ใช่ภาคบังคับ จึงไม่สามารถกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการได้
<p>4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - การใช้พลาสติกอย่างคุ้มค่า โดยสามารถนำพลาสติกกลับมาใช้ซ้ำได้อีก - ประชาชนนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน - มีเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม - การต่อยอดโครงการ/กิจกรรม โดยขยายจุดรับคืนไปยังพื้นที่อื่น ๆ เช่น สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการขนส่งที่ไม่คุ้มค่าต่อปริมาณพลาสติกที่ได้รับ - สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ทำให้ขยะพลาสติกที่ได้รับมีปริมาณน้อยลง - จุดวางถังรองรับขยะ (Drop Point) มีจำนวนน้อย โดยเฉพาะหน่วยงานขนาดใหญ่ที่มีหลายอาคาร จึงไม่สามารถวางถังรองรับขยะได้ทั่วถึง - ประชาชนขาดความเข้าใจการจัดการกับขยะพลาสติก และประเภทของพลาสติกที่ทิ้งได้ - ไม่มีการกำหนดเป้าหมายปริมาณขยะพลาสติกที่รวบรวมได้ ซึ่งจะทำให้การกำหนดทิศทางการดำเนินงานได้ยาก เกิดแรงผลักดันในการขับเคลื่อนน้อย

ปัจจัยความสำเร็จ	ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค
	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการเก็บขนขยะพลาสติกยังไม่เหมาะสม ทั้งระยะทาง และเวลาจัดเก็บ ทำให้ในบางจุดมีขยะที่รอการเก็บขน จำเป็นต้องมีการวางแผนเส้นทางให้เหมาะสม และเกิดความคุ้มค่าสูงสุด - คุณภาพของขยะพลาสติกที่รวบรวมได้ในจุดรวบรวมมีบางส่วนที่ไม่ได้ทำความสะอาด ปนเปื้อน และทิ้งผิดประเภทบ้าง
5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	
<ul style="list-style-type: none"> - การใช้วัตถุดิบ และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดกระดาษ แก้วกระดาษ เป็นต้น - การมีส่วนร่วมกับร้านค้า และลูกค้า เช่น แคมเปญ หรือโปรโมชั่น ให้ลูกค้านำแก้วมาเองเพื่อลดราคา - ภาชนะหรือชามให้ ความร่วมมือ และสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดี - การใช้นวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้ - การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ผลิตภัณฑ์ และบริการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยน เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ของร้านกาแฟขนาดใหญ่ยังเป็นของชุดเก่า สตีลเป็นปี เช่น เครื่องมือ แก้วพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ - ต้องมีเงินทุนในการปรับเปลี่ยนร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ประกอบการร้านเล็ก ๆ - การมีลูกค้าต่างชาติ ซึ่งไม่เข้าใจนโยบาย ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นไปได้ยาก
6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	
<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีความตระหนักรู้ และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ เช่น นำถุงผ้า หรือถุงพลาสติกที่มีความหนาแน่นกว่า 36 ไมครอนมาใช้ซ้ำ - มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่อง - ความจริงจังสม่ำเสมอในการจัดการพลาสติกภายในตลาดสด - มีจุดรวบรวมขยะ และจุดคัดแยกขยะ โดยเฉพาะเพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในตลาด - บุคลากรของตลาดมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้ - ผู้จัดการตลาดเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการประสานงาน และอำนวยความสะดวก 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกค้าบางรายบางส่วนไม่มีความเข้าใจการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) - ผู้ค้าที่เป็นร้านขายถุงพลาสติก และบรรจุภัณฑ์พลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้งในพื้นที่ตลาด อาจเสียผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการ ซึ่งต้องระมัดระวังในการสื่อสาร - การสั่งอาหารแบบดีลิเวอรี่ที่เพิ่มปริมาณขยะพลาสติกโดยตรง

ปัจจัยความสำเร็จ	ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค
ในการดำเนินการเป็นอย่างดี	
7. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	
<ul style="list-style-type: none"> - การแจกถุงพลาสติกอย่างจริงจัง และประชาชนมีความตระหนักรู้ และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - การใช้พลาสติกอย่างคุ้มค่า โดยสามารถนำถุงพลาสติก หรือถุงผ้ากลับมาใช้ซ้ำได้อีก - ประชาชนนำถุงผ้าที่มีมากเกินไปมาบริจาค 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
8. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero waste)	
<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อม และความสนใจของชุมชน - ประชาชนมีความตระหนักรู้ และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่อง - การเพิ่มทักษะ และความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น อบรม ให้ความรู้ ลงมือปฏิบัติ การประกวดรางวัล เป็นต้น - การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ/กิจกรรม - การมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ประชาชนมีทักษะ และความสามารถในการจัดการขยะพลาสติก จนเกิดการสร้างอาชีพของตนเอง และของชุมชน เช่น รับซื้อของเก่า เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนผ่านผู้นำ หรือผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น การเปลี่ยนผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเทศมนตรี และการเปลี่ยนผู้อำนวยการ ในบางแห่งที่เกิดการเปลี่ยนผู้นำ ส่งผลให้โครงการไม่ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และไม่เข้าร่วมการดำเนินโครงการอื่น
9. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	
<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อม และความสนใจของโรงเรียน - ประชาชนมีความตระหนักรู้ และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่อง - การเพิ่มทักษะ และความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น อบรม ให้ความรู้ ลงมือปฏิบัติ การประกวดรางวัล เป็นต้น - การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ/กิจกรรม - การมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนอง 	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนผ่านผู้นำ หรือผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น การเปลี่ยนผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการในบางแห่ง ส่งผลให้โครงการไม่ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และไม่เข้าร่วมการดำเนินโครงการอื่น

ปัจจัยความสำเร็จ	ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค
<p>การจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียน และบุคลากรมีทักษะ และความสามารถ ในการจัดการขยะพลาสติก จนเกิดการสร้างอาชีพ ของตนเอง และโรงเรียน เช่น รับซื้อของเก่า เป็นต้น 	
10. โครงการถนนมูโลก	
<ul style="list-style-type: none"> - มีการขยายผลไปยังโรงเรียนในพื้นที่อื่น ๆ - สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทางโดยการนำถุงนม โรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์ พลาสติก - การใช้พลาสติกอย่างคุ้มค่า โดยสามารถนำพลาสติก กลับมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น สร้างโต๊ะ หรือเก้าอี้จากถุงนม เป็นต้น ซึ่งเป็นผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม - มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการ ลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่อง - การมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนอง การจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น เครื่องย่อยตะกร้าพลาสติก เครื่องรีดน้ำจากถุงนม เป็นต้น - การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ/กิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการรวบรวม และขนส่งไม่สามารถอัพเดทได้ แบบเรียลไทม์ - ขาดความคุ้มค่าในการขนส่ง เนื่องจากปริมาณถุงนม ของแต่ละโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการขนส่งในแต่ละรอบ

จากการดำเนินการของโครงการ/กิจกรรมทั้ง 10 โครงการ/กิจกรรม พบปัจจัยความสำเร็จร่วมที่สามารถพัฒนาให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมในระยะต่อไป โดยการประเมินปัจจัยความสำเร็จในแต่ละมิติของการประเมินผลการดำเนินงานแบบการวิเคราะห์สมดุลภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) 6 มิติ (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) พบว่า **มิติประสิทธิผล** มีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ประชาชนมีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ประชาชนเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวตามหลัก Circular Economy **มิติการบริหารจัดการ** มีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ มีการวางแผนโครงการ/กิจกรรมที่ดีในทุกด้าน เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินงาน สถานที่ในการจัดโครงการ/กิจกรรม เป็นต้น มีการวางแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มีการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการ/กิจกรรม บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึง ทักษะคนดี และค่านิยมในการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ความรู้และความเข้าใจในรายละเอียดโครงการเป็นอย่างดี ผู้บริหารให้การสนับสนุน และให้ความสำคัญในการจัดโครงการ/กิจกรรม ภาครัฐเครือข่ายให้ความร่วมมือ และสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดี ประชาชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ/กิจกรรมโดยการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ และมีเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม **มิติการเรียนรู้และพัฒนา** มีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาความรู้

อย่างต่อเนื่องจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และความสามารถอย่างสม่ำเสมอ **มิติด้านสังคม** มีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่ตระหนักในปัญหาขยะพลาสติก ทำให้มีความตื่นตัวในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกิด Influencer ที่ขับเคลื่อนกระแสสังคม และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะ และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง **มิติด้านสิ่งแวดล้อม** มีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ มีการสร้างความตระหนัก จิตสำนึก และพฤติกรรมที่ดีในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และใส่ใจสิ่งแวดล้อม เช่น กระแสการลดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง กระแสปัญหาขยะทะเล กระแสสัตว์ทะเลตายเพราะขยะพลาสติก เป็นต้น ที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหันมาลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น การรณรงค์เกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติก การออกแคมเปญ สละสมคะแนนแลกของรางวัล เมื่อไม่รับถุงพลาสติก เป็นต้น **มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** มีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และทำงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ดี และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดี

สำหรับปัญหาต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมทั้ง 10 โครงการ สามารถระบุข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคโดยรวมในแต่ละมิติที่พบจากการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ที่บางโครงการ/กิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จในปัจจัยต่างๆ และเสนอแนวทางแก้ไขในแต่ละประเด็นปัญหา ดังตารางที่ 4 - 38

ตารางที่ 4 - 38 ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคโดยรวม และแนวทางแก้ไข

ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ รวมถึงขาดความพร้อม และความก้าวหน้าของอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ รณรงค์ และโฆษณาที่เข้าใจง่าย และสามารถเผยแพร่ได้หลากหลายแนวทาง ให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายแต่ละโครงการ/กิจกรรม (Social Media Packaging) - เพิ่มการรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผ่านทางสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ในทุกช่องทาง รวมถึงทางระบบออนไลน์ - เพิ่มจุดรวบรวม (Drop Point) ขยะพลาสติกให้ทั่วถึง และจุดบริจาคถุงพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้ - การสร้าง Platform ในการให้ความรู้แก่บุคลากรประจำโครงการ เพื่อให้มีความประสานงานอย่างต่อเนื่อง และมีความรู้ที่ถูกต้องด้านการจัดการขยะ
2. นโยบาย มาตรการ หรือกฎหมายที่ไม่ชัดเจน และเป็นภาคสมัครใจ ซึ่งทำให้ไม่สามารถไปบังคับให้เกิดการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับมาตรการ หรือนโยบายที่เข้มงวดมากขึ้น และเพิ่มข้อกำหนดการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น การใช้หลัก Extended Producer Responsibility (EPR) การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้น และปรับปรุงแบบธุรกิจให้เป็นการผลิตพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้ เป็นต้น - ใช้มาตรการทางภาษี เช่น การลดหย่อนภาษีนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์จากชีวภาพ การเก็บภาษีสินค้าแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เป็นต้น - การเพิ่มเติมเป้าหมายสำหรับตัวชี้วัดเชิงปริมาณในเรื่องปริมาณขยะพลาสติกที่จัดเก็บได้ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เช่น

ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
	ปริมาณขยะพลาสติกตกค้าง ร้อยละของปริมาณขยะพลาสติกที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และร้อยละของปริมาณขยะพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ เป็นต้น
3. โครงการ/กิจกรรมมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ	<ul style="list-style-type: none"> - หาแหล่งทุนภาคเอกชน หรือกลุ่มภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม - เพิ่มงบประมาณในการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม และทุกชุมชน และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. บุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ประชาชนไม่ต่อเนื่อง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมหลักสูตรการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับบุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย - การมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรให้เหมาะกับงาน เช่น จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมโดยตรง ไปให้ความรู้กับประชาชน เป็นต้น
5. ระยะเวลาของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมน้อย ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - ขยายระยะเวลาในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้มากขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี - สำรวจปัญหา และอุปสรรค เพื่อให้การขับเคลื่อนได้เร็วขึ้น
6. ขาดการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และขาดการศึกษา และประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินขีดความสามารถ ศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงได้อย่างทันการ และให้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง - สร้างตัวชี้วัดที่ชัดเจนขึ้น เพื่อวัดผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น เลิกการใช้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 80 ทั่วประเทศ ร้านกาแฟเลิกใช้หลอดพลาสติกและแก้วพลาสติก ร้อยละ 100 ของร้านค้าภาคีเครือข่าย เป็นต้น - เพิ่มการประเมินผลการดำเนินการให้ครบทุกโครงการ/กิจกรรม
7. ขาดการนำข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรคจากการดำเนินโครงการมาปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพ และมีผลตอบรับที่ดีขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพ และมีผลตอบรับที่ดีขึ้น - เผยแพร่การดำเนินการแก้ปัญหา และอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง - จัดโครงการ/กิจกรรมให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ - พัฒนาการสื่อสารให้ภาคีเครือข่าย ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจเรื่องลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ควรมีการวางเป้าหมายร่วมกันของภาคีเครือข่ายอย่างชัดเจน และมีแผนการประเมิน และปรับปรุงเป้าหมายรวมถึงกระบวนการอื่น ๆ ร่วมกัน

ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
8. ขาดการเพิ่มทักษะ และความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาหลักสูตรการบริหารจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กลุ่มเป้าหมาย และประชาชน - การสนับสนุนการศึกษาดูงาน ทำให้ชุมชนนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้เกิดการสร้างอาชีพได้ และเกิดการจ้างงานในชุมชน - การให้ความรู้ที่เน้นการปฏิบัติได้จริงจากบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน - การอบรมให้ความรู้ และการประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงมีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และกระบวนการทำงานระหว่างภาคีเครือข่ายด้วยกัน
9. การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ/กิจกรรมมีน้อย และไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - ขยายภาคีเครือข่ายในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ/กิจกรรม - สร้างต้นแบบโครงการ/กิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มศูนย์การเรียนรู้ - สร้างพื้นที่ให้ความรู้ และต่อยอดไปสู่การจัดการขยะพลาสติก - การจัดนิทรรศการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพื่อดึงดูดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น
10. การมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมีน้อย และขาดการนำไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนานวัตกรรมจัดการขยะพลาสติกได้ด้วยตนเอง เช่น การพัฒนาเครื่องย่อยตะกร้าพลาสติกให้มีขนาดเล็กลง เพื่อง่ายต่อการนำไปแปรรูปและการขนส่ง - เพิ่มแนวทางการนำเทคโนโลยีการจัดการขยะพลาสติกรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น และง่ายสำหรับประชาชนในการนำไปใช้ เช่น นวัตกรรม Upcycling ถังขยะอัจฉริยะ ไบโอพลาสติก แยกขยะพลาสติกได้อัตโนมัติ ด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ เป็นต้น - การพัฒนาเครื่องมืออื่นในการจัดเก็บ เช่น เครื่องมือช่วยลดขนาดบีบอัดขวด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บมากยิ่งขึ้น
11. การใช้นวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือ พลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้มีน้อย และขาดการนำไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มแนวทางการนำนวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) มาใช้ให้มากขึ้น เช่น ให้พื้นที่การขายกับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco - Design) - เพิ่มการผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) เช่น สนับสนุนให้เอกชนลงทุนอุตสาหกรรมการผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และสนับสนุนให้ใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลาสติกชีวภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ให้ได้มากที่สุด เป็นต้น - ขอการสนับสนุนสินเชื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการพัฒนานวัตกรรม
12. อัตราการจ้างงาน และการสร้างอาชีพในชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการขยะพลาสติกมีน้อย	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มงาน และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะพลาสติกในชุมชน เช่น อาชีพรับซื้อของเก่า หรืออาชีพขายของเก่า เป็นต้น - สร้างวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มอัตราการจ้างงานในชุมชน และพัฒนาอาชีพการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร

ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
13. ขาดการประยุกต์ใช้แนวทางก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) เช่น การคำนวณคาร์บอน การลด ชดเชย บอกรต่อ คาร์บอน เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการขยายฐานการนำขยะพลาสติกไปใช้ประโยชน์ให้ เห็นเป็นรูปธรรม และชัดเจนขึ้น - จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ และการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ให้กับชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการเชื่อมโยงกับ เป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม เช่น โครงการสนับสนุน กิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme: LESS) ด้านการจัดการของเสียด้วยการคัดแยก ขยะครัวเรือนเพื่อการรีไซเคิล เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือน กระจกจากการคัดแยกขยะ (เช่น ขวดพลาสติก แก้ว กระจาด) - การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางก๊าซเรือนกระจกสุทธิ เป็นศูนย์ (Net Zero Emissions)
14. การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมน้อย และการนำไปใช้น้อย	<ul style="list-style-type: none"> - การลดภาษีหากมีการใช้บรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบ ชีวภาพ (Bioplastics) - เพิ่มช่องทางการเข้าถึงการซื้อบรรจุภัณฑ์ทดแทนที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม - ออกแบบผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น แก้วกระจาด ถังผ้า ถังกระจาด หลอดกระจาด เป็นต้น ให้น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพเทียบเท่าการใช้พลาสติก - ประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเตรียมวางแผน เพื่อรับมือกับความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์

4.5.1 ปัจจัย หรือแรงจูงใจของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิต เพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการสัมภาษณ์ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม เพื่อนำเสนอบทสรุปของปัจจัย หรือแรงจูงใจของภาคธุรกิจในการลดการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ ครั้งเดียวทิ้ง โดยแบ่งธุรกิจตามกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ (1) กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ (2) ผู้มีส่วนได้ เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก (3) ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) และ (4) ภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปปัจจัย หรือแรงจูงใจ (ดังตารางที่ 4 - 39)

ตารางที่ 4 - 39 ปัจจัย หรือแรงจูงใจของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ภาคธุรกิจ	ปัจจัย หรือแรงจูงใจ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ผู้ผลิตพลาสติก	<ul style="list-style-type: none"> - การมีนโยบายการใช้พลาสติกที่มีความหนาขึ้น เพื่อให้เกิด การใช้ซ้ำได้ - การเกิดธุรกิจการผลิตพลาสติกแบบหนา ที่สามารถใช้ซ้ำได้ และนำไปรีไซเคิลต่อได้ - การทำ Extended Producer Responsibility (EPR) หรือ หลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต ที่จะเป็นเครื่องมือ ช่วยให้ผู้ผลิตสร้างความรับผิดชอบต่อไปยังช่วงต่าง ๆ ของวงจร ชีวิตบรรจุภัณฑ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุ ภัณฑ์พลาสติก เช่น - บมจ.แอมคอร์ เฟล็กซ์เบิ้ล จำกัด (มหาชน) - บมจ.พลาสติก และหีบห่อ ไทย จำกัด (มหาชน) - บจก.เอ.เจ.พลาสติก จำกัด (มหาชน)

ภาคธุรกิจ	ปัจจัย หรือแรงจูงใจ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการทางภาษี ในการเพิ่มภาษีวัสดุพลาสติก - การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้น และปรับปรุงแบบธุรกิจให้เป็นการผลิตพลาสติกที่ใช้งานได้ - การรายงานความยั่งยืนที่เชื่อถือได้ และโปร่งใส เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อได้ - สินเชื่อเพื่อการปรับตัว (Transformation Loan) ด้านการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green) 	<ul style="list-style-type: none"> - บจก.ไทยอุตสาหกรรมพลาสติก (1994) จำกัด (มหาชน) - ธนาคารแห่งประเทศไทย
ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก	<ul style="list-style-type: none"> - การมีวัตถุดิบทางการเกษตรหรือจากธรรมชาติมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ทดแทน เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น - ลดปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกเมื่อย่อยสลายแล้วไม่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ และลดการผลิตก๊าซเรือนกระจกได้ อีกทั้งยังสามารถรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะพลาสติกของประเทศได้ - มีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) - การเกิดธุรกิจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) - มาตรการทางภาษี ในการลดภาษีวัสดุทดแทนพลาสติก - สินเชื่อเพื่อการปรับตัว (Transformation Loan) ด้านการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) เช่น - สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย - บริษัท เอสซีจี แพคเกจจิ้ง จำกัด (มหาชน) - บริษัท ท็อปเทิร์นดี แมนูแพคเกจจิ้ง จำกัด - ธนาคารแห่งประเทศไทย - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
ผู้จัดจำหน่ายพลาสติก/ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านกาแฟ ร้านค้ารายย่อย เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดจำหน่ายพลาสติก/ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ประชาชนร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง และชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม - มีช่องทางการกระจายการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละโครงการ/กิจกรรม - การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น คัดแยกขยะ ลดใช้ถุงพลาสติก ใช้ถุงผ้า ใช้แก้วน้ำที่ใช้งานได้ ลดการใช้หลอด เป็นต้น - ใช้วัสดุที่เป็นพลาสติกที่สามารถรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลได้ และมีจุดรับขยะที่เพียงพอ และเหมาะสม - มีสิ่งจูงใจเพื่อตอบสนองนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น การสะสมแต้มนำไปแลกของรางวัล หรือสามารถใช้แทนเงินสดได้ จากการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เป็นต้น 	กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ
ผู้จัดจำหน่ายพลาสติก/ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านกาแฟ ร้านค้ารายย่อย เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนลด และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน - มีสิ่งจูงใจเพื่อตอบสนองนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น รางวัล ใบประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น - บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้ 	ภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาคธุรกิจ	ปัจจัย หรือแรงจูงใจ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	<ul style="list-style-type: none"> - มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการขยะพลาสติกที่ดี และน่าสนใจ - สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการเป็นส่วนหนึ่งของการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เพื่อขยายแนวทางลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง - การใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานผ่านแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถรวบรวม และสรุปข้อมูลการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้เข้าใจง่าย และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง 	
ผู้เก็บรวบรวม	<ul style="list-style-type: none"> - การกระจายตัวของชาเลนจ์ และร้านรับซื้อของเก่าทั่วประเทศ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเพิ่มอัตราการรับซื้อขยะให้มากขึ้น - เพิ่มจุด Drop - Off ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณขยะรีไซเคิล - การติดตามตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมในเรื่องข้อมูลการลดลงของปริมาณถุงพลาสติก - ราคาการขายของเก่าที่โปร่งใส และเหมาะสม - การจัดตั้งกลุ่มผู้เก็บรวบรวมเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรอง 	ชาเลนจ์และร้านรับซื้อของเก่า
ผู้รีไซเคิล	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างรายได้จากขยะ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มุ่งสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ - สร้างการคัดแยกขยะจากที่บ้านให้ง่ายขึ้น ในการทำถุงใส่ขยะเป็นสี เพื่อให้ง่ายต่อการคัดแยก และรีไซเคิลได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น - การมีส่วนร่วมกับชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ในการจัดการขยะพลาสติกที่รีไซเคิลได้ 	โรงงานรีไซเคิล

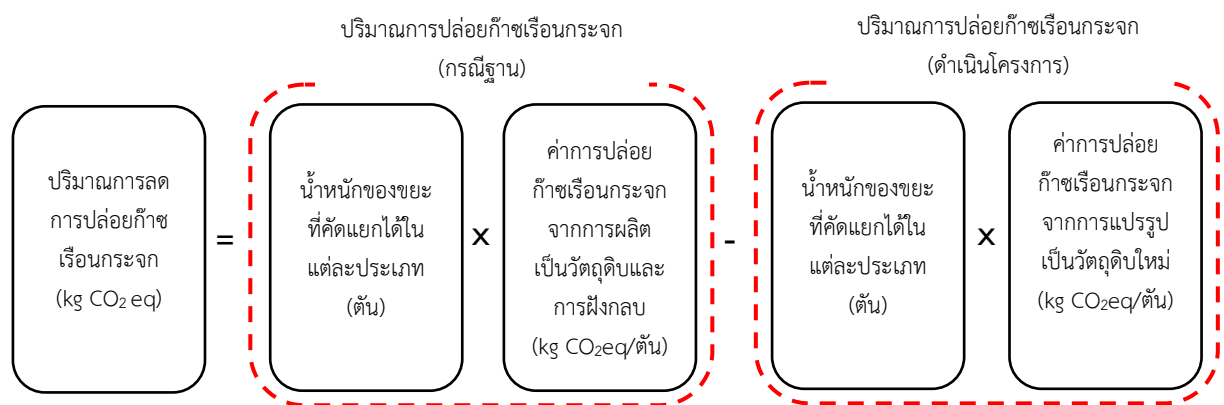
4.6 ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

โครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme) หรือเรียกว่าโครงการ LESS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกในกิจกรรมขนาดเล็ก เช่น ชุมชน วัด โรงเรียน โดยมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และยกย่องผู้ทำความดีโดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณ (Letter of Recognition: LOR) เพื่อให้ผู้ดำเนินกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกได้รับการยอมรับ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และประเมินทางเทคนิควิชาการ และนำมาผนวกกับแนวคิดการให้การสนับสนุน (Support) จาก “ผู้ให้” ในภาคองค์กร/ธุรกิจ ไปสู่ “ผู้รับ” ในสังคม/ชุมชน นอกจากนี้ ยังสามารถทำให้ชุมชนมีโอกาสได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านเงินทุน เทคโนโลยี และการพัฒนาศักยภาพ ในการดำเนินกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก ก่อให้เกิดการสร้างงาน และรายได้จากการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยลดก๊าซเรือนกระจก สามารถช่วยฟื้นฟู และรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักให้แก่ตนเอง องค์กร หน่วยงาน และชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก และดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การประเมินปริมาณก๊าซเรือนกระจกของโครงการ LESS เป็นการประเมินเบื้องต้นเพื่อการประกาศเกียรติคุณ ดังนั้น

ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากโครงการ LESS จึงไม่สามารถนำไปซื้อ - ขายได้ โดยโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ ส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีลักษณะกิจกรรมของโครงการที่เข้าข่ายกับโครงการ LESS ประเภทกิจกรรมโครงการประเภทการจัดการของเสีย ดังนี้

1. มีการคัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทเพื่อรวบรวมนำไปรีไซเคิลเท่านั้น (ไม่มีการนำไปกำจัดในหลุมฝังกลบ)
2. ประเภทขยะรีไซเคิลที่พิจารณา ประกอบด้วย กระดาษ พลาสติก อลูมิเนียม เหล็ก โลหะผสม และแก้ว
3. สามารถตรวจวัดน้ำหนักขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทได้
4. มีการบันทึกข้อมูลปริมาณขยะรีไซเคิลสม่ำเสมอ และข้อมูลสามารถตรวจสอบ/ทวนสอบได้

4.6.1 การคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกจากการคัดแยกขยะเพื่อการรีไซเคิล

ภาพที่ 4 - 11 สูตรการคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกจากการคัดแยกขยะเพื่อการรีไซเคิล

ที่มา : ที่มา : องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, 2564

หมายเหตุ : พิจารณาขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ออกเป็น 5 ประเภท คือ กระดาษ พลาสติก อลูมิเนียม เหล็ก และแก้ว

ตารางที่ 4 - 40 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกรณีฐาน (Baseline Emission)

ก๊าซเรือนกระจก	แหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก
CH ₄	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการฝังกลบกระดาษในหลุมฝังกลบ
CO ₂	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิสำหรับการผลิตกระดาษ พลาสติก อลูมิเนียม เหล็ก โลหะผสม และแก้ว จากวัสดุรีไซเคิลแทนวัตถุดิบตั้งต้น (Virgin Material) ตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์

ที่มา : องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, 2564

ตารางที่ 4 - 41 ค่าอ้างอิงการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ตัวแปร	รายละเอียด	แหล่งที่มาข้อมูล	หน่วย	Emission Factor
EF_recycle pla	ค่าการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิ สำหรับการนำพลาสติกไปรีไซเคิลเพื่อทดแทนวัตถุดิบตั้งต้น (Virgin Material) แทนการนำไปทิ้งในหลุมฝังกลบ	US EPA's Waste Reduction Model Version 15 (May 2019)	kg CO ₂ eq/kg ขยะ	1.0310

หมายเหตุ: 1) kg CO₂eq คือ กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

2) ค่าศักยภาพทำให้โลกร้อน (GWP) ของก๊าซมีเทน เท่ากับ 28 (อ้างอิง Fifth Assessment Report (AR5) 100a)

ที่มา : เอกสารการคำนวณการลดก๊าซเรือนกระจก (LESS EVALUATION SHEET) โครงการด้านการจัดการของเสีย (Waste) โครงการการคัดแยกขยะเพื่อการรีไซเคิล รหัส LESS - WM - 01 เวอร์ชัน 6

ตารางที่ 4 - 42 ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ (kg CO₂eq)

โครงการ/กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินโครงการ	ปริมาณขยะพลาสติก (kg)	ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (kg CO ₂ eq)
1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก	พ.ศ. 2558 - 2561	2,475,998	2,552,753.94
2) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	81,531,000	84,058,461
3) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	พ.ศ. 2563 - 2564	7,980.77	8,228.17
4) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	พ.ศ. 2561 - 2563	43,227	44,567.04
5) โครงการชุมชนปลอดขยะ	พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	1,710,199.14	1,763,215.31
6) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ	พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	740,887.37	763,854.88
7) โครงการถนนมกุฎโลก	พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน	5,295.93	14,828.60

หมายเหตุ : คำนวณการลดก๊าซเรือนกระจก (LESS EVALUATION SHEET) โครงการด้านการจัดการของเสีย (WASTE) โครงการการคัดแยกขยะเพื่อการรีไซเคิล รหัส LESS - WM - 01 เวอร์ชัน 6

จากตารางที่ 4 - 42 ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากการคำนวณการลดก๊าซเรือนกระจก (Less Evaluation Sheet) ประเภทโครงการด้านการจัดการของเสีย (Waste) คือ โครงการการคัดแยกขยะเพื่อการรีไซเคิล (รหัส LESS - WM - 01 เวอร์ชัน 6) สามารถสรุปผล ดังนี้

1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก จากการดำเนินกิจกรรมรวมพลังสร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก พบว่า จำนวนถุงพลาสติกที่สามารถลดได้ตั้งแต่เริ่มดำเนินการวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2561 สามารถลดใช้ถุงพลาสติกได้จำนวนทั้งสิ้น 435,775,758 ใบ หรือ 2,475,998

กิโลกรัม เมื่อนำมาคำนวณปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 2,552,753.94 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

2) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” การเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วจากการดำเนินกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” พบว่า จากการที่มีการร่วมมือกันงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นมานั้น ได้มีการเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในห้างสรรพสินค้า หรือร้านค้าที่เป็นภาคีเครือข่าย ทำให้ขยะพลาสติก และปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่เลิกใช้ลดลงตามไปด้วย สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกได้รวมทั้งสิ้น 14,349.6 ล้านใบ หรือ 81,531,000 กิโลกรัม สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้เท่ากับ 84,058,461.00 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งห้างสรรพสินค้า หรือร้านค้า ได้มีการลดใช้อย่างจริงจัง โดยมีแนวทางที่ลดความไม่สะดวกสบายของผู้บริโภค ได้แก่ การผลิตถุงที่หนาขึ้นเพื่อให้นำกลับมาใช้ซ้ำได้ การเปลี่ยนถุงใส่ของภายในห้างสรรพสินค้าที่สามารถนำไปรีไซเคิล และกลับมาใช้ใหม่ได้ การแจกถุงผ้า แต่ทั้งนี้ก็มีข้อยกเว้นสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นอาหารสด และอาหารปรุงสุก ที่ยังต้องใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภค และเพื่อความปลอดภัย ถูกสุขลักษณะของอาหาร

3) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) จากการดำเนินโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) พบว่า สามารถรวมปริมาณพลาสติกยึด และพลาสติกแข็งรวมทั้งสิ้น 7,980.77 กิโลกรัม สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 8,228.17 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

4) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน จากการดำเนินกิจกรรม “รับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน” ในปี พ.ศ. 2561 - 2563 พบว่า จำนวนถุงผ้าที่ได้รับบริจาคจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย และประชาชน รวมทั้งสิ้น 43,227 กิโลกรัม สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 44,567.04 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

5) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) จากการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการ ตั้งแต่ ปี 2562-2566 เท่ากับ 1,710,199.14 กิโลกรัม (Data Trash: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566) สามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 1,763,215.31 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

6) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) จากการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการ ตั้งแต่ ปี 2562 - 2566 เท่ากับ 740,887.37 กิโลกรัม (Data Trash: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566) สามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 763,854.88 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

7) โครงการถุงนมกู้โลก จากการดำเนินโครงการถุงนมกู้โลก พบว่า ปริมาณถุงนมโรงเรียนที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ รวมทั้งสิ้น 5,295.93 กิโลกรัม สามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 14,828.60 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

จากการคำนวณปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโครงการ/กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” มีปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุด 84,058,461 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า เนื่องจากเป็นโครงการที่มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์

และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ โดยมีภาคเอกชนที่เข้าร่วมทั้งสิ้น 76 บริษัท และประชาชนกว่าร้อยละ 90 เห็นด้วยกับการรณรงค์ “Everyday Say No To Plastic Bags” อีกทั้งยังเป็นโครงการต่อเนื่องมาจากกิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก ที่มีระยะเวลาการดำเนินโครงการระหว่าง พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2561 สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของลงมาเป็นอันดับสอง เท่ากับ 2,552,753.94 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยที่สุด คือ โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) เท่ากับ 8,228.17 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการระหว่าง พ.ศ.2563 - พ.ศ. 2564 ซึ่งอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 และปริมาณขยะพลาสติกที่มีการเก็บรวบรวมจากจุดรับคืนได้น้อย อาจมองได้ว่าประชาชนมีการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งน้อยลง แต่เมื่อมีความจำเป็นที่ต้องใช้งานพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งก็มีการจัดการหลังการบริโภค ซึ่งเป็นผลดีมากกว่าหากมีการเก็บรวบรวมปริมาณพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้มากขึ้น เนื่องจากมีการใช้งานที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของแต่ละโครงการ/กิจกรรม ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมของโครงการ กลุ่มเป้าหมาย และลักษณะของกิจกรรม รวมถึงการบันทึกข้อมูลปริมาณขยะพลาสติกที่อาจยังไม่ครบถ้วนทุกโครงการ เป็นต้น

4.6.2 ข้อเสนอแนะการตอบสนองการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ในอนาคต

1) การให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) การถ่ายทอดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ ให้กับชุมชนผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม คือ การจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2) นำเทคโนโลยีเข้ามาดำเนินการจัดการความรู้ (Knowledge Management) อย่างเป็นระบบเพื่อการถ่ายทอดสู่สาธารณะ เช่น แอปพลิเคชัน Data Trash (Mobile Application) ซึ่งเป็นระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการนำเข้าข้อมูลการจัดการขยะของโครงการส่งเสริมด้านการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับหน่วยงานเครือข่ายและประชาชน พบว่า โครงการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมรณรงค์การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และโครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ ถุงพลาสติก หากมีการบันทึกข้อมูลปริมาณขยะพลาสติกในแต่ละโครงการอย่างสม่ำเสมอ จะสามารถตรวจสอบ/ทวนสอบข้อมูล และทราบถึงปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้

4.7 แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

จากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้ทราบถึงผลกระทบ ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ คณะที่ปรึกษาได้ขอเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนมากขึ้น และสอดคล้องกับการพัฒนาตามเป้าหมายการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้แก่ (1) ปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ทั้งขวดพลาสติกทุกชนิด ฝาขวด บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และถ้วย/แก้ว

พลาสติก (2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป้าหมายเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ ทั้งขวดพลาสติก (ทุกชนิด) ฝาขวด บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และถ้วย/แก้วพลาสติก (3) ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2570 และ (4) มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติกตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ดังนี้

4.7.1 เนื่องจากประชาชนหรือผู้บริโภคของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่มีการสำรวจความคิดเห็นในการให้ความสำคัญ และการใส่ใจที่จะรักษาสิ่งแวดล้อม หรือร่วมกันลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งนั้น จากกลุ่มตัวอย่างการสอบถามประชาชนถึงการรับรู้ของโครงการ โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ 10 โครงการ เท่ากับร้อยละ 54.91 ของผลการสอบถามประชาชน ซึ่งความคาดหวังต่อผลสำเร็จในการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น มีความคาดหวังว่าจะเกิดการรับรู้มากกว่าร้อยละ 70 ทำให้การที่จะไปบังคับให้ประชาชนลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นไปได้ยาก หรือการสร้างการประชาสัมพันธ์ที่เน้นในเชิงผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น สถานการณ์ของมาเรียม หรือพะยูนที่ตายเพราะขยะพลาสติก เต่าทะเลตาย หรือปลาที่ตายเพราะกินพลาสติกเข้าไป และการรณรงค์แคมเปญของอินฟลูเอนเซอร์ และดารา เป็นต้น ก็ไม่ได้ส่งผลให้ประชาชนเกิดความตระหนักมากขึ้น เพียงแต่ความสนใจจะไปตามอยู่กับประชาชนที่มีความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว อีกทั้งประชาชนบางกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพียงคนเดียวก็ไม่ได้ช่วยอะไร ดังนั้น ถ้านำสถานการณ์การลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งไปเปรียบเทียบกับกรณีโฆษณาหน้าของบูห์รี หรือการแปะป้ายโทษของสารเสพติด ก็แทบจะไม่เกิดผลกระทบแต่อย่างใด เนื่องจากคนที่ยังสูบบุหรี่ หรือคนที่ใช้สารเสพติดก็ยังมีการใช้เหมือนเดิม และคนที่ยังใช้ถุงพลาสติกอยู่เป็นประจำก็ยังมีความต้องการที่จะใช้ถุงพลาสติกต่อไป และไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมลดใช้ถุงพลาสติกด้วย ซึ่งนักวิจัยเล็งเห็นว่าถ้าไม่ออกกฎหมายยกเลิกการใช้หรือการผลิตถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งก็จะยังเห็นคนทิ้งถุงพลาสติกอยู่ และการประชาสัมพันธ์ในประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูงอย่างประเทศไทยและมีแรงงานจากต่างประเทศด้วย ทำให้การเข้าถึงข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปได้ยาก และการตอบสนองต่อนโยบายหรือมาตรการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งก็ยากมากขึ้นด้วย

ในการนี้ คณะที่ปรึกษาจึงมีความคิดว่า ประเทศไทยที่เป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีอำนาจอธิปไตยอยู่ในมือ สามารถที่จะเสนอร่างกฎหมายการยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยรวบรวมรายชื่อตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไปเสนอชื่อ เพื่อยกร่าง พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น “ร่าง” การห้ามการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อลดผลกระทบจากการผลิตพลาสติกและการจำกัดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทั้ง 5 รายการ ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และ (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก นอกจากนี้ ในการร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่จะให้คำแนะนำในแนวทางแก้ปัญหา และการสนับสนุนในรูปแบบภาษี หรืองบประมาณให้กับเอกชนที่เป็นผู้ผลิตพลาสติก เพื่อลดผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทั้งภาคเอกชนเองที่ต้องให้การตอบรับในการยกเลิกการผลิตพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วย ซึ่งมาตรการทางกฎหมายในการลดการใช้

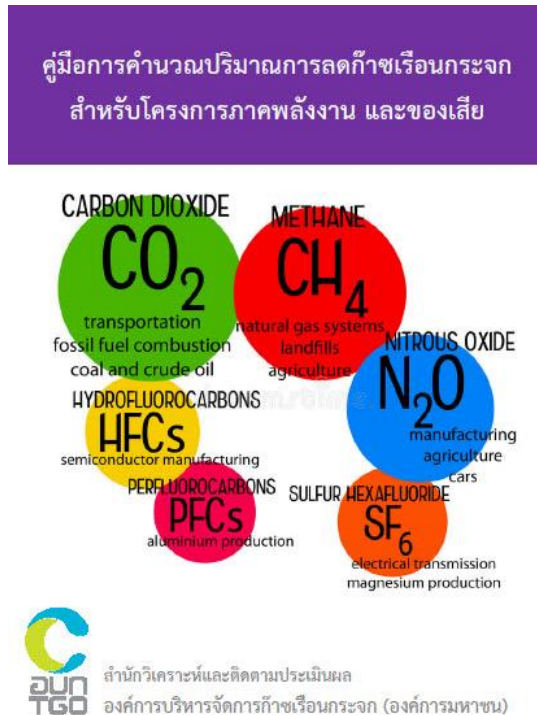
ขยะแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งควรทำอย่างจริงจัง และมีบทลงโทษที่ชัดเจน เนื่องจากปัจจุบันเป็นเพียงการขอความร่วมมือหรือภาคสมัครใจ ประชาชนจึงยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์โครงการให้เข้าถึงประชาชนในทุกระดับ ลงลึกถึงรากฐานของประเทศนั่นก็คือการศึกษา ให้มีการเรียนการสอนในภาคเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เป็นต้นไป ให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมเป็นผู้สนับสนุนแบบแผนการเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร โดยเน้นที่การให้ความรู้ และลงมือปฏิบัติได้จริงจากบ้าน โรงเรียน และชุมชน รวมถึงการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ โดย ครู อาจารย์ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างให้เด็ก ๆ สร้างความตระหนัก จิตสำนึก แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอย่างยั่งยืน

4.7.2 หน่วยงานภาครัฐมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกอย่างครบวงจร ซึ่งแต่เดิมการดำเนินการจัดการขยะที่ต้นทางจะเป็นการลดปริมาณขยะพลาสติก โดยมีการคัดแยกขยะจากบ้าน หรือครัวเรือน สถานที่ราชการ พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของประชาชน หรือสถานที่นั้น ๆ มีข้อบังคับให้คัดแยกขยะ ในส่วนการจัดการขยะที่กลางทางจะเป็นการแยกถังขยะแต่ละประเภท หรือในบางพื้นที่จะมีถังขยะประเภทเดียว แต่จะใช้รถเก็บขนขยะมาตามตารางการทิ้งขยะแต่ละประเภทที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นการช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเทศบาลที่เป็นหน่วยงานดำเนินการเก็บขยะและนำไปกำจัดต่อ สามารถทำงานได้ง่าย และสะดวกมากขึ้น และการจัดการขยะที่ปลายทาง เป็นวิธีการกำจัดขยะของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งขยะพลาสติกทั้งหมดจะถูกนำไปที่หลุมฝังกลบ และดำเนินการตามขั้นตอนแหล่งกำจัดขยะนั้น ๆ หรือหน่วยงานเอกชนที่รับกำจัดขยะ จะมีการแยกขยะประเภทต่าง ๆ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อ ซึ่งขยะพลาสติกจะถูกรวมเป็นก้อนเพื่อนำไปทำเป็นเชื้อเพลิงต่าง ๆ หรือผลิตเป็นพลังงานใช้ในครัวเรือน (ดังภาพที่ 4 - 11) ทั้งนี้ ภาครัฐจึงเป็นหน่วยงานที่สามารถดำเนินการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน ยิ่งถ้า**ภาครัฐมีการสนับสนุนการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะพลาสติก**ได้ ก็จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น เช่น กฎหมาย Closed Cycle Management Act ของประเทศเยอรมนี กฎหมาย Containers and Packaging Recycling Law และกฎหมาย Home Appliance Recycling Law ของประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งมีหน่วยงานที่พร้อมตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการบริหารจัดการจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่มีการติดตามประเมินผลแผนการจัดการจัดการขยะพลาสติกอยู่แล้ว หรือการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับแนวทางการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทั้งกิจกรรมการวัด ลด ชดเชย และบอกต่อคาร์บอน โดยสนับสนุนการคำนวณก๊าซเรือนกระจก ขององค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. สามารถตรวจทานความถูกต้องของค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของขยะพลาสติก หรือการคำนวณกิจกรรมที่มาชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ (ดังภาพที่ 4 - 12) เป็นต้น นอกจากนี้ การเพิ่มการจัดระบบบริหารจัดการ และบริการสารสนเทศด้านขยะมูลฝอย เพื่อลงข้อมูลปริมาณขยะจะสามารถตรวจสอบ/ทวนสอบข้อมูล และทราบถึงปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น และปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้

ภาพที่ 4 - 12 การเปลี่ยนขยะพลาสติกให้เป็นน้ำมัน
ที่มา : PTT, Online

ภาพที่ 4 - 13 การคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก
ที่มา : องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน), 2561

นอกจากนี้ ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้มีความน่าสนใจ และชัดเจนมากขึ้น หรือหาแนวทางที่ให้ประชาชนสามารถรับรู้ และเข้าถึงโครงการได้มากขึ้น จัดทำสิ่งที่ประชาชนจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการร่วมกิจกรรม เช่น สะสมแต้ม หรือมีของรางวัล หรือการสร้างเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปด้วย เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลายที่สามารถให้เข้าถึงทุกช่วงอายุ หรือการนำบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้ามามีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น นักแสดง นักร้อง นักการเมือง Youtuber/Influencer เป็นต้น ซึ่งการสนับสนุนพฤติกรรมการคัดแยกขยะโดยใช้ผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่น่าสนใจ เช่นเดียวกับกรณีการอ่านหนังสือของคนกลุ่มหนึ่งที่มีแนวคิด และมุมมองที่เปิดกว้าง ที่อ่านเล่มไหนก็ทำให้คนหาอ่านตามได้ ซึ่งถ้าผู้นำของประเทศหรือคนกลุ่มหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การจัดการขยะอย่างครบวงจร และมีการใส่ใจต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีการคัดแยกขยะอย่างเห็นได้ชัดเจน ก็จะทำให้ประชาชนที่จับตามองมีพฤติกรรมคัดแยกขยะตามไปด้วย รวมถึงการสนับสนุนพฤติกรรมคัดแยกขยะของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศโดยการจัดทำคู่มือการคัดแยกขยะ และกำจัดขยะ โดยใช้ภาษาหรือภาพประกอบที่เข้าใจง่าย แจกจ่ายให้กับประชาชนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการจัดเก็บขยะที่คัดแยกแล้ว รวมทั้งจัดให้มีการบรรยายสรุปวิธีการคัดแยกขยะด้วย ทั้งนี้ ควรเพิ่มความถี่ในการรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์มากขึ้น และการเข้าถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น พื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนชนบท แคมป์คนงาน กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นต้น และเกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และการสร้างความตระหนักจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ภาครัฐสามารถนำหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต หรือ Extended Producer Responsibility (EPR) ที่ผู้ผลิตต้องมีความใส่ใจต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมมากขึ้นมาใช้จัดการกับมาตรการการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ โดยภาครัฐควรออกมาตรการคิดค่าบริการในการกำจัดขยะที่ถูกปล่อยออกมาจากสินค้าของผู้ผลิตต่าง ๆ และควรมีการส่งเสริมการค้ารวมการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่นำไปสู่การซื้อขายคาร์บอนเครดิตในภาคการผลิตพลาสติกด้วย นอกจากนี้ ในมาตรการ EPR ควรสร้างระบบรวบรวมและขนส่งซากบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการแยกขยะที่ต้นทาง โดยส่วนใหญ่ประเทศที่ใช้มาตรการ EPR จะเป็นระบบบังคับ และออกกฎหมาย โดยร้อยละ 72 คือการจัดระบบรับคืน (Take - Back Requirements) ที่กำหนดความรับผิดชอบต่อให้กับผู้ผลิต นอกจากนี้ ร้อยละ 16 เป็นการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดล่วงหน้า (Advanced Disposal Fees: ADF) และร้อยละ 11 เป็นมาตรการมัดจำคืนเงิน (สุจิตรา วาสนาดำรงดี, 2563) ทั้งนี้ ยังควบคู่ไปกับการเก็บภาษีวัสดุใหม่ มาตรฐานสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรมากขึ้นกับสิ่งแวดล้อม การรับคืนซากบรรจุภัณฑ์จากผู้บริโภค มาตรการลดภาษีเพื่อส่งเสริมบรรจุภัณฑ์พลาสติกชีวภาพที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพ หรือการมีข้อกำหนดการติดตามของผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐาน ที่ระบุถึงวิธีการกำจัดของเสียในผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการมีอยู่ของพลาสติกในผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

4.7.3 ภาคเอกชนมีความสำคัญในวงจรพลาสติก เนื่องจากสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงการผลิตพลาสติกที่นำไปสู่การผลิตบรรจุภัณฑ์รูปแบบอื่นได้ และสามารถตรวจจรรยาบรรณพลาสติกได้ตั้งแต่เริ่มต้นของห่วงโซ่การผลิต ทั้งนี้ เอกชนที่เป็นผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติกต้องมีการรายงานความยั่งยืน และเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตพลาสติก หรือผลกระทบ

จากการผลิตพลาสติกด้วย เพื่อนำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ และสามารถเลือกที่จะใช้หรือไม่ใช้พลาสติกได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ ภาครัฐต้องสนับสนุนงบประมาณ นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่ลดการผลิตพลาสติกลงแล้วหันมาผลิตบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์โลกแทน เพื่อเสนอเป็นตัวเลือกให้กับผู้ผลิตต่อไป ซึ่งหากผู้ผลิตพลาสติกมีความสนใจที่จะเปลี่ยนแปลง ภาครัฐนอกจากต้องสนับสนุนงบประมาณ มีการให้ความรู้ และแนวทางปฏิบัติแล้ว ภาครัฐจะต้องคำนวณความคุ้มค่าที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงการผลิตด้วย

ในทางกลับกัน เอกชนที่เป็นผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ก็สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับพลาสติกชีวภาพ และสนับสนุนผู้ผลิตพลาสติกให้หันมาผลิตบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์โลกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการตอบนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนให้เกิดการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ซ้ำด้วย ในส่วนของเอกชนที่เป็นผู้ใช้พลาสติก และเป็นผู้ให้พลาสติกแก่ลูกค้า ทั้งห้างสรรพสินค้า ร้านค้า หรือร้านอาหาร สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ได้โดยลด และเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น ใช้หลอดกระดาษ ใช้แก้วกระดาษ มีแคมเปญสำหรับลูกค้าที่นำแก้วมาเอง หรือเอาถุงผ้ามาใส่ของเอง เป็นต้น นอกจากนี้ หากพนักงานมีความรู้ และสามารถบอกต่อการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ ก็เพิ่มสวัสดิการเพื่อเป็นรางวัลให้กับพนักงานที่มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกันรักษ์โลกได้

นอกจากนี้ ปัญหาที่พบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่เป็นปัญหาที่ควรมีการดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน อีกทั้งจากการสำรวจความคิดเห็นในการรับรู้ของโครงการ โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ 10 โครงการ เท่ากับร้อยละ 61.08 ของผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย ทำให้ต้องเพิ่มแนวทางการดำเนินการเพื่อให้โครงการ/กิจกรรมสามารถขับเคลื่อนไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้อย่างทันท่วงที ดังนี้

1) จากปัญหาภาคีเครือข่ายโครงการมีจำนวนไม่มาก และไม่ทั่วถึงทั่วประเทศ หน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่ายเดิมที่เกี่ยวข้องจึงควรขยายขอบเขตการพัฒนาให้ทั่วทุกพื้นที่ โดยการตั้งรางวัล เป็นโล่ หรือเกียรติบัตรให้กับภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมทั้งกลุ่มเดิม และกลุ่มใหม่ที่สนใจ โดยเพิ่มการประเมินการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นระดับที่แตกต่างกัน และสามารถเพิ่มระดับหรือเก็บแต้มจนคะแนนเต็มในแต่ละระดับได้ เช่น คะแนน 80 - 100 คะแนน ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง คะแนน 70 - 79 คะแนน ได้รับรางวัลระดับเหรียญเงิน คะแนน 60 - 69 คะแนน ได้รับรางวัลระดับเหรียญทองแดง และคะแนนต่ำกว่า 60 คะแนนต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในปีถัดไป เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น เป็นการท้าทายความสำเร็จของการจัดการขยะพลาสติกในแต่ละกลุ่มด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนให้ทุกกลุ่มสามารถเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายได้ แม้จะเป็นเพียงองค์กรเล็ก ๆ ก็ตาม เช่น กระทรวงศึกษาธิการเข้าถึงโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเทศบาลเข้าถึงชุมชน กรมการค้าเข้าถึงห้างสรรพสินค้า และร้านค้ารายย่อย กระทรวงอุตสาหกรรมเข้าถึงผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น โดยการสร้างการเข้าถึงในแต่ละระดับจากการตั้งคณะกรรมการในการขับเคลื่อนการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จัดประชุมตามวาระการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อน หรือจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และจัดอบรมวิธีการประเมินการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพื่อรับโล่ หรือเกียรติบัตร การจัดงานอีเวนต์ต่าง ๆ โดยโรงเรียน

ชุมชน ภาคเอกชน สามารถเข้าร่วมอบรม และลงชื่อเป็นส่วนหนึ่งของภาคีเครือข่าย เพื่อประเมินระดับการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2) จากปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ เช่น กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” ที่ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในร้านค้าต่าง ๆ แต่ไม่ได้ถูกประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโครงการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันร้านค้าบางรายที่เคยเข้าร่วมการรณรงค์แจกถุงพลาสติกหูหิ้วนั้น ได้กลับมาใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วกับลูกค้า หรือผู้บริโภคดีเดิม ดังนั้น โครงการ/กิจกรรม ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรมีการติดตามการประเมินผลทุกปี โดยมีการส่งเป็นฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การรายงานผลประจำปีด้านสิ่งแวดล้อมของห้างสรรพสินค้า การรายงานปริมาณถุงพลาสติกที่ใช้ ปริมาณการรับถุงคืนตามจุดบริการต่าง ๆ ที่ดำเนินการร่วมกัน เป็นต้น และให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นผู้ดูแลโครงการ/กิจกรรม สรุปผลการรายงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นทุกปี ทั้งนี้ งบประมาณ และบุคลากรที่ควรจัดสรรให้กับการดำเนินงาน ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้กับภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่ดำเนินการ รวมถึงโรงเรียน และชุมชน ให้มีการจัดสรรบุคลากรสำหรับดำเนินการจัดการขยะพลาสติกโดยตรง และไม่ควรมีภาระงานที่เป็นภาระบังคับ หรือการทำงานที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่ที่แต่ละคนเคยได้รับ

3) จากปัญหาการจัดการขยะ ได้แก่ **การจัดการขยะที่ต้นทาง** คือ การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยก อีกทั้งจุดคัดแยกขยะมีหลายประเภท จนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกยุ่งยากในการคัดแยกขยะ และส่งผลให้ไม่เกิดการจัดการขยะที่ครบวงจร ซึ่งภาครัฐควรสนับสนุนการจัดทำข้อมูลการคัดแยกปริมาณขยะทุกประเภท และขั้นตอนการนำไปกำจัด เพื่อสร้างความมั่นใจว่าขยะที่ถูกแยกแล้วไม่ไปรวมกันที่หลุมฝังกลบควบคู่ไปกับการพัฒนาแอปพลิเคชันการคัดแยกประเภทขยะ หรือการพัฒนาเทคโนโลยีหุ่นยนต์คัดแยกขยะที่สามารถคัดแยกขยะที่มีความซับซ้อนได้มากกว่า ให้ไปวางตามจุดที่สำคัญ และมีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก หรือที่ที่มีคนพลุกพล่าน เพื่อแนะนำประชาชนในการทิ้งขยะได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถที่จะสแกนประเภทขยะพลาสติก และบอกที่มาของพลาสติกชิ้นนั้น จนนำไปสู่จุดที่ควรทิ้งได้อย่างถูกต้อง **การจัดการขยะที่กลางทาง** คือ ระบบการรวบรวม และขนส่ง แม้จะมีแอปพลิเคชันในการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติได้ แต่ข้อมูลยังไม่สามารถอัปเดตได้แบบเรียลไทม์ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการขนส่งขยะพลาสติกเพื่อนำไปรีไซเคิลด้วย ซึ่งภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนที่รับกำจัดขยะ ในการเพิ่มจุดรับคืนขยะพลาสติกทั้งจากบ้านประชาชนเองที่ควรมีจุดรับคืนขยะพลาสติกไม่ไกลจากที่อยู่อาศัย หรือตั้งจุดรับคืนขยะพลาสติกให้ติดอยู่กับถังขยะของชุมชนในแต่ละจุด ทั้งนี้ หากประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง ควรมีการตกลงกับชุมชนในการดำเนินการปรับในรูปแบบของค่าปรับ หรือเพิ่มค่ากำจัดขยะเพิ่มมากขึ้น และถ้าไม่มีการทิ้งขยะพลาสติกในถังจุดรับคืนเลย ควรให้มีการสุ่มตรวจขยะมูลฝอยรวมเพื่อเช็คปริมาณขยะพลาสติก และดำเนินการปรับเป็นภาพรวมของชุมชน นอกจากนี้ จุดรับคืนขยะพลาสติกของแต่ละหน่วยงานควรเป็นที่ที่รวบรวมขยะประเภทอื่นด้วย เนื่องจากจะไม่ก่อให้เกิดความสับสนของเจ้าหน้าที่ ยังเป็นจุดที่สามารถส่งต่อไปให้ผู้รับกำจัดขยะที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีกด้วย และ**การจัดการขยะที่ปลายทาง** คือ ความไม่มั่นใจของประชาชนว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูกนำไปเทรวมอีกครั้ง ซึ่งถ้ามีการจัดการวางจุดรับขยะพลาสติกที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึงแล้ว และประชาชนทิ้งขยะได้อย่างถูกต้อง การดำเนินงานขั้นถัดไปของเจ้าหน้าที่รัฐในการกำจัดขยะก็จะไม่ยาก ซึ่งสามารถส่งขยะพลาสติกต่อไปให้กับเอกชนที่รับซื้อแล้วนำไปสร้าง ประโยชน์ต่อไป

หรือนำไปที่หลุมฝังกลบได้ ซึ่งการจัดการขยะอย่างครบวงจรควรมีการเพิ่มมูลค่าของขยะพลาสติก โดยส่งเสริมอาชีพการรับซื้อของเก่า หรือรถซาเล้ง ในการเพิ่มจำนวนเงินในการขายถุงพลาสติกใช้แล้วทิ้ง หรือการนำขยะพลาสติกมาทำการ Upcycling เพื่อใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นได้อย่างคุ้มค่า และสวยงามด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งก่อให้เกิดการหมุนเวียนของพลาสติกที่เป็นระบบ และครบวงจร โดยไม่ทิ้งเศษซากพลาสติกที่ต้องรอเวลาย่อยสลาย เช่น การทำเส้นจากถุงพลาสติก การทำกระเปาะจากถุงพลาสติก การทำโต๊ะเรียนจากถุงนม ทำโต๊ะ หรือทำกะละมังจากพลาสติก เป็นต้น

4) จากปัญหาการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรม ที่ไม่สามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนให้เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ และการดำเนินการยังไม่เป็นที่ทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งภาครัฐควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการโฆษณา และผลิตเนื้อหาที่น่าสนใจ และดึงดูดประชาชนได้ผ่านหนังสือพิมพ์ ลงข่าว หรือลงโฆษณาในโทรทัศน์ เว็บไซต์ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยแฝงความรู้ไปกับผลิตภัณฑ์ เช่น สบู่ที่ไม่ได้ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก แต่สามารถใส่ลงในกล่องกระดาษได้โดยที่ตัวผลิตภัณฑ์ไม่เกิดความเสียหาย และประสิทธิภาพยังคงเดิม โดยเพิ่มความรู้ของการลดใช้พลาสติก ที่เป็นต้นเหตุการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือแทรกความรู้ไปกับการอ่านข่าว ที่เพิ่มประเด็นสิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เป็นต้น หรือการซื้อโฆษณาผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของขนส่งสาธารณะ เนื่องจากประชาชนจะเห็นได้เป็นจำนวนมาก เช่น ขบวนรถไฟฟ้ามหานคร เป็นต้น หรือการขึ้นบิลบอร์ดที่นิยมกันในปัจจุบัน จะเป็นการเพิ่มการรับรู้ให้กับประชาชนได้ และในพื้นที่ชุมชน หรือพื้นที่ห่างไกล ที่การจะได้รับข่าวสารเป็นไปได้ยาก ควรมีการจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาลงพื้นที่ ให้ความรู้ และสอนการจัดการขยะพลาสติก ซึ่งกลุ่มจิตอาสาควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย และเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน นอกจากนี้ ในช่วงของวัยผู้สูงอายุที่อยู่ติดกับบ้าน ยังมีการใช้วิทยุ และโทรทัศน์ในการรับรู้ข่าวสาร จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ไปกับโฆษณาที่คั่นระหว่างเพลงในคลื่นวิทยุ หรือการเล่าข่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลกระทบในมุมมองที่กว้างที่เกิดจากขยะพลาสติก เช่น ภาวะโลกร้อน น้ำแข็งละลาย ไฟป่า สัตว์ป่า และสัตว์ทะเลตาย เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษาได้เสนอแนะรูปแบบการผลิตสื่อสำหรับประชาสัมพันธ์ ธรณรงค์ และโฆษณา เพื่อให้เป็นแนวทางการจัดทำสื่อในรูปแบบเดียวกัน และเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ประชาสัมพันธ์ได้อย่างต่อเนื่อง เน้นแก้ปัญหาสำหรับผู้ดูแลโครงการที่มีการปรับเปลี่ยน โดยการทำให้แบบฟอร์มของสื่อให้เป็นไปในทางเดียวกัน และประกาศลงเว็บไซต์ของหน่วยงาน โดยสามารถแชร์ผ่านไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ได้ทันที ทั้งนี้ การประชาสัมพันธ์ควรจัดซื้อโฆษณาผ่านแอปพลิเคชันที่เป็นที่นิยม เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม TikTok และทวิตเตอร์ เป็นต้น ซึ่งการซื้อโฆษณาจะมีให้เลือกจำนวนความยาวของสื่อ และความถี่ในการโฆษณาต่อชั่วโมง โดยสามารถเลือกได้ตามความเหมาะสม ถ้าเป็นช่วงที่ต้องการประชาสัมพันธ์มากก็ควรเลือกความถี่ให้มากขึ้น รวมถึงจัดให้มีวันสำหรับการรณรงค์การลดใช้พลาสติก และการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ถ้าทำเป็นประจำทุกเดือน หรือจัดให้มีปีละครั้ง ก็จะทำให้ประชาชนเพิ่มความตระหนักในการลดใช้พลาสติกได้

4.8 สรุปการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ร่วมกับ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (หรือ นิด้า) โดย ศ.ดร. วิสาขา ภูจินดา ที่ปรึกษาโครงการ จัดประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2566 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมกรรณิการ์ - ราชวดี (303 - 304) และผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เครือข่ายที่ร่วมดำเนินโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประกอบด้วยหัวข้อการนำเสนอในที่ประชุม 6 หัวข้อ ได้แก่ (1) การดำเนินโครงการติดตามประเมินผล (2) ผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และ (3) (ร่าง) ข้อเสนอแนะ (พิจารณาเอกสาร (ร่าง) สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นในภาคผนวก ก) โดยมี นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในพิธีเปิด พร้อมด้วย นายวัฒน์ ทาบังภาพ รักษาการแทนรองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้แทนจากหน่วยงานราชการ และเครือข่ายภาคเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผู้แทนหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จำนวน 110 ท่าน ซึ่งข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการประชุมในครั้งนี้ จะถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 ต่อไป

4.8.1 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1) การรณรงค์รูปแบบใดมีประสิทธิภาพสูงสุด และควรดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว เนื่องจากการรณรงค์ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีหลากหลายช่องทาง เช่น เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ ไลน์ Tiktok เป็นต้น จึงควรจะใช้เครื่องมือชนิดไหนที่มีประสิทธิภาพสูง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ขับเคลื่อน ต้องกลับมามองด้านกระบวนการสื่อสาร การออกแบบการประชาสัมพันธ์ชุดการสื่อสารให้เกิดการบูรณาการ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกว้างมาก ในแต่ละช่วงอายุการเข้าถึงสื่อมีความแตกต่างกัน ต้องออกแบบตั้งแต่ตัวสาร ผู้ส่งสาร และช่องทางไปถึงผู้รับสาร ในขณะเดียวกันสื่อหลอมรวมกันหมด เราสามารถเชื่อมโยงสื่อต่าง ๆ ไปถึงกันได้ เช่น วิดีโอในเฟซบุ๊ก สามารถนำไปเผยแพร่ในช่องทาง Tiktok ได้ ทางหน่วยงานขับเคลื่อนจะมีวิธีการบูรณาการอย่างไรให้เหมาะสมซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูลมีมากขึ้น

3) เป้าหมายปลายทางของแผนการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 2 มีการคาดหวัง 3 อย่าง คือ (1) พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) จะต้องถูกจัดการทั้งหมด 100% ในปี 2570 (2) ต้องมีการรีไซเคิลได้ 100% และ (3) ขยะทะเลจะต้องลดลง 50% ซึ่งอาจจะต้องบูรณาการถึงต้นทางการผลิตหรือไม่ ต้นทางของบรรจุกฎหมายผู้ผลิตต้องมีความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) รวมถึงการนำกฎหมาย EPR และผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมาย หรือมาตรการกับผู้ผลิตอย่างจริงจัง รวมถึงการจับคู่ทางธุรกิจ เช่น

บริษัทที่มีการผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติกคู่กับกลุ่มที่อยากดำเนินงานเกี่ยวกับการรีไซเคิล เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน และกระตุ้นชุมชน

4) การทำเป็นแพ็คเกจจิ้ง ซึ่งในการดำเนินการ 10 โครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา สามารถช่วยกันประชาสัมพันธ์และส่งต่อได้ และช่องทางความถี่ในการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

5) การให้รางวัลเชิดชูเกียรติ โดยการทำมิชลินไกด์ คือ การให้ดาวในแต่ละปีเหมือนกรณีของร้านค้าหรือร้านอาหารแนะนำ แต่เปลี่ยนเป็นให้ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของโครงการอย่างต่อเนื่อง เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ตลาด ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเกิดความรู้อยากเข้าร่วมโครงการมากขึ้น นอกจากนี้ จะช่วยส่งเสริมให้มีรายรับเพิ่ม

6) มาตรการในการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้มีความชัดเจนมากขึ้น การนำเข้าสู่ที่ประชุมในระดับนโยบายให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

7) การจัดการขยะพลาสติกยังคงต้องมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์จากผลการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกลงได้ประมาณ 840,000 ตัน/ปี จากฐานข้อมูลเดิม 1,500,000 ตัน

4.8.2 ภาพบรรยากาศการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2566

ภาพที่ 4 - 14 นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประธานเปิดการประชุม)

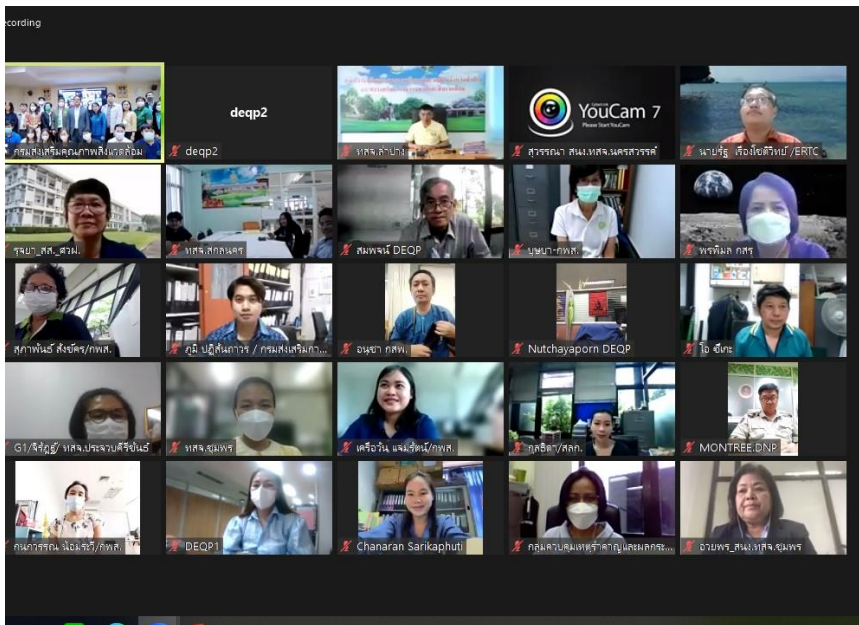
ภาพที่ 4 - 15 นางสาวหทัย ปภุสสรุ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กล่าวรายงานการประชุม

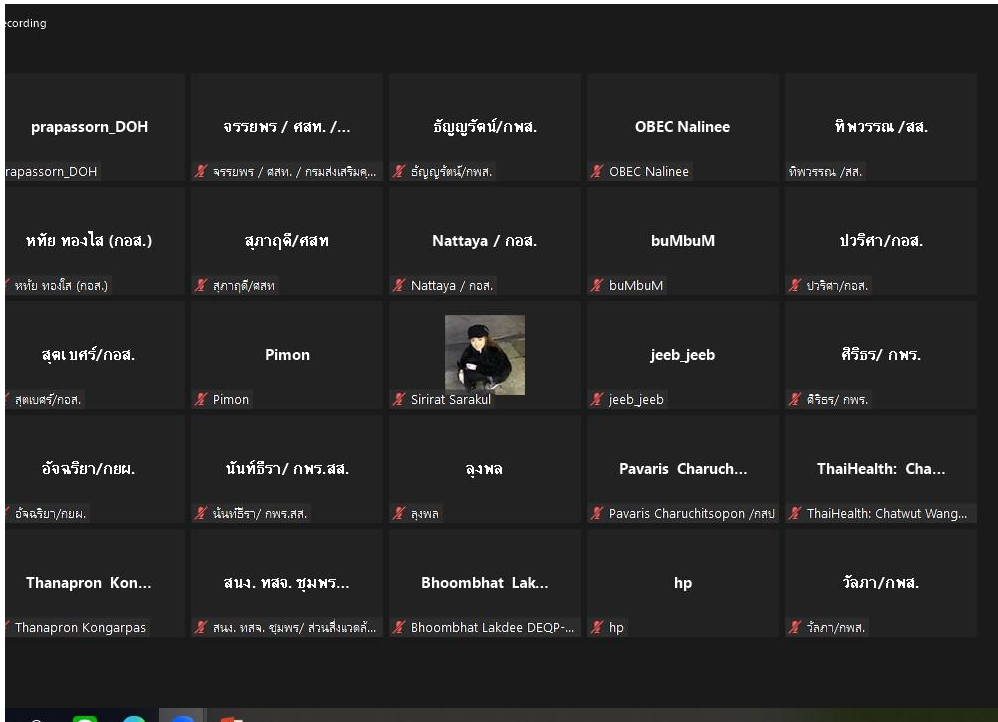
ภาพที่ 4 - 16 ศ.ดร. วิสาखा ภูจินดา หัวหน้าโครงการ นำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา โครงการติดตาม ประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

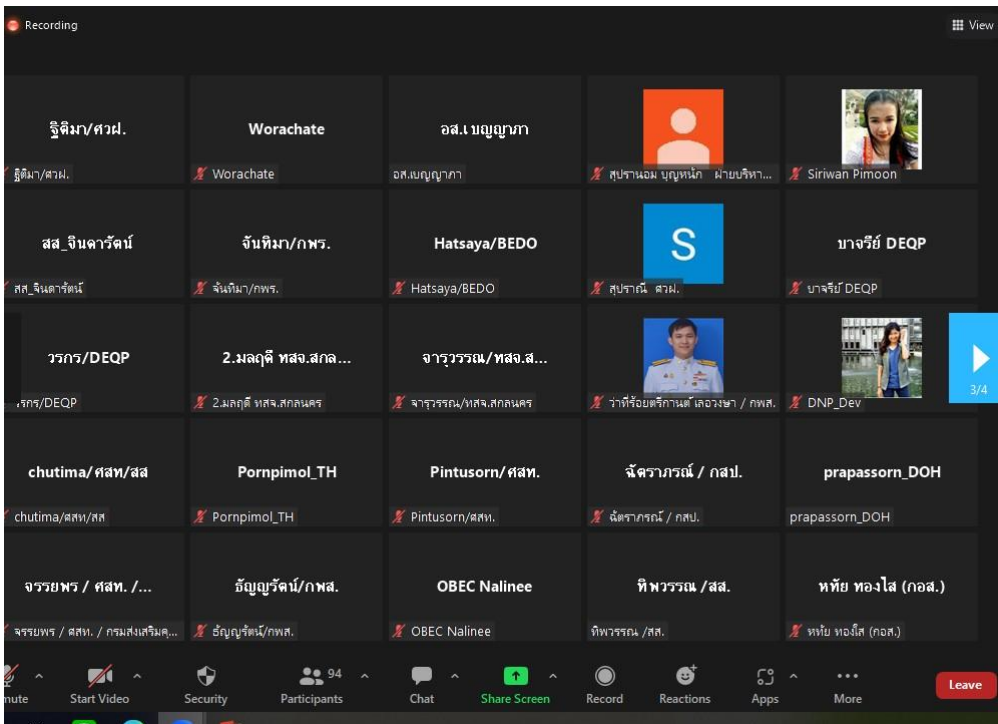
ภาพที่ 4 - 17 ประมวลภาพรวมสรุปการนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

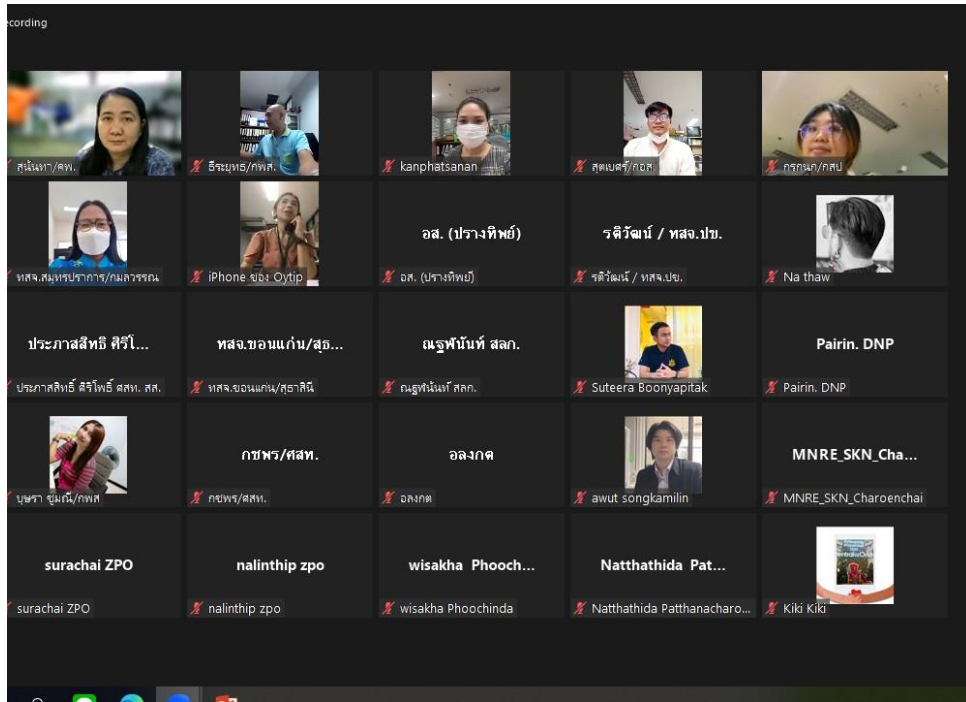
ภาพที่ 4 - 18 ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (1)

ภาพที่ 4 - 19 ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (2)

ภาพที่ 4 - 20 ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3)

ภาพที่ 4 - 21 ผู้เข้าร่วมประชุม การนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (4)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ (2) วิเคราะห์ และสรุปบทเรียนจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ทั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงผสมผสาน ทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยมีการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งคณะที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ มาเข้าสู่กระบวนการประเมินผลการดำเนินงานแบบการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard : SBSC) ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ มิติประสิทธิผล มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติบริหารจัดการ มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม สู่แนวทางขับเคลื่อนแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา และทบทวนนโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม การรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากแผนระดับนานาชาติ คือ เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม และเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการยกระดับ และปรับปรุง อุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยี และกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการ อย่างเร่งด่วน เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น และเป้าหมายที่ 17 เสริมความแข็งแกร่งให้แก่กลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งยกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก โดยเฉพาะความร่วมมือหลายภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุดในการดำเนินนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ตามความต้องการจนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ภายในปี พ.ศ. 2573 ในส่วนของแผน ระดับชาติเชื่อมโยงกับแผนระดับที่ 2 คือ แผนปฏิรูปประเทศ ในการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษ ที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด โดยการคัดแยกขยะ และนำกลับมาใช้ประโยชน์ ให้มากที่สุด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งมีความสอดคล้องกับหมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียน และสังคมคาร์บอนต่ำ โดยส่งเสริมให้ขยะ ได้รับการหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มาจากวัสดุเหลือใช้ และแผน ระดับที่ 3 แผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะ และของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ เพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถใช้ซ้ำ และรีไซเคิลได้ รวมถึงจำกัด และยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573) ส่งเสริมการ ลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ นำไปสู่แผนปฏิบัติการ ด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ในการขับเคลื่อน และน่านโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งการดำเนินแผนระยะที่ 1 ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมาตรการเป็นไปด้วยความสมัครใจ (Voluntary Programs) เช่น การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการลดใช้พลาสติก เป็นต้น และต่อเนื่องมาสู่แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเพิ่ม เป้าหมายการดำเนินการจัดการขยะพลาสติก ซึ่งจะถูกนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้มากที่สุด และนำไปฝังกลบขยะ ให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ ยังมีนโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model) ที่มุ่งเน้นการคงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด และลดการสร้างของเสียให้เกิดขึ้นในปริมาณที่ต่ำที่สุด

โดยนโยบายส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ควบคู่กับระบบการจัดการพลาสติกที่สามารถแปรสภาพ เพื่อกลับมาใช้ใหม่ได้ และส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืนโดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ซ้ำ และเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล มีระบบการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย

Zero Waste ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งหากดำเนินการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้นจะส่งผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเด็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และขับเคลื่อนมาตรการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้แก่ (1) ปริมาณขยะพลาสติกที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 (2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 (3) ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2570 และ (4) มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติก ซึ่งผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) จากการประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการฯ จนถึงปี พ.ศ. 2564 ร่วมกับสถาบันพลาสติก โดยใช้ฐานข้อมูล Material Flow of Plastics สามารถบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 การลดและเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2564 สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 42 (เมื่อเทียบกับข้อมูลปีฐาน) โดยลด (1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว ความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน ลดได้ร้อยละ 43 (2) หลอดพลาสติก ลดได้ร้อยละ 33 (3) แก้วพลาสติก ความหนาน้อยกว่า 100 ไมครอน ลดได้ร้อยละ 32 และ (4) กล่องโฟมบรรจุอาหาร ลดได้ร้อยละ 20 เป้าหมายที่ 2 การนำพลาสติกเป้าหมายภายในประเทศกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในปี พ.ศ. 2564 สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 25 (เมื่อเทียบกับข้อมูลปีฐาน) ผลิตภัณฑ์ที่น่ากลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) รองลงมา คือ บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว ถุงพลาสติกหูหิ้ว แก้วพลาสติก ฝาขวด ถาด/กล่องอาหาร โดยผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ซ้อน ส้อม มีด

5.1.2 ผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1) ผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยการจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นของโครงการฯ มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย (1) หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก (4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) และ (5) องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาและนักวิชาการอิสระ ซึ่งในการติดตามการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 นั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมของการดำเนินโครงการและกิจกรรม ได้แก่

1.1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก ในการลดใช้ถุงพลาสติกที่เป็นบรรจุภัณฑ์ย่อยสลายยาก และส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 ของเดือน โดยขยายผลการดำเนินงาน โดยการยกระดับการรณรงค์ให้มีความเข้มข้นขึ้น ด้วยการเพิ่ม

ความถี่ในการงดให้บริการถุงพลาสติก จากเดือนละ 2 วัน ในวันที่ 15 และวันที่ 30 เพิ่มเป็นอีกสัปดาห์ละ 1 วัน คือ ทุกวันพุธ และยกระดับการรณรงค์เป็นทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ตามลำดับ โดยสามารถลดใช้ถุงพลาสติก จำนวนทั้งสิ้น 435,775,758 ใบ หรือ 2,475.99 ตัน สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 2,552,753.94 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

1.2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม ในการร่วมทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต กิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก จากการ สนับสนุนให้เกิดการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วทุกวันทั้ง 4 ของเดือน มีการร่วมกันสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความจำเป็นในการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิด การร่วมแรงร่วมใจอย่างกว้างขวาง รณรงค์ และจัดกิจกรรมเชิงรุก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการขยายเครือข่ายความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น ๆ อีกด้วย

1.3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” จัดทำขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการลด และเลิกใช้ พลาสติก โดยร่วมกันงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป มีภาคีเครือข่าย ภาคเอกชน ประกอบไปด้วย ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ และมีภาคเอกชนที่เข้าร่วมทั้งสิ้น 76 บริษัท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 ถึงธันวาคม พ.ศ. 2565 สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมทั้งสิ้น 14,349.6 ล้านใบ หรือ 81,531 ตัน สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้เท่ากับ 84,058,461.00 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยใช้แนวคิดในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางก่อนจะไหลลงสู่ปลายทาง โดยมีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นตั้งแต่ครัวเรือน ด้วยการใช้หลัก 3Rs คือ ใช้น้อย ลดปริมาณขยะให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด (Reduce) ใช้ซ้ำ หมุนเวียนใช้ใหม่ก่อนทิ้ง (Reuse) นำไปแปรรูป เพื่อมาใช้ ใหม่ (Recycle) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และตระหนักถึงการลดการใช้พลาสติก รวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หันมาใช้ถุงผ้า หรือวัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกหูหิ้วแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นแบบสมัครใจ (Voluntary Programs) ทำให้ผู้ประกอบการรายใหญ่บางแห่งเริ่มกลับมาแจก ถุงพลาสติกหูหิ้วให้ผู้บริโภคอีกครั้ง ดังนั้น จึงต้องปรับปรุง และแก้ไขการดำเนินโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรจะต้องงด หรือลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยกิจกรรมของโครงการฯ ควรจะมีการ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับห้างสรรพสินค้าเกี่ยวกับแคมเปญรณรงค์การงดใช้ ถุงพลาสติก รวมถึงการสนับสนุนร้านค้าทั่วไป เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกมีความน่าเชื่อถือ และรู้สึกอยากร่วมมากขึ้น มีการหาผลิตภัณฑ์ทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการจัดโปรโมชั่นและทำถุงผ้าแจกให้กับผู้เข้าร่วม กิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการลดการใช้ถุงพลาสติกให้กับร้านค้า และประชาชน เพิ่มการ สนับสนุนร้านค้าทั่วไปให้เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อต่อยอดนโยบายการลดการใช้ถุงพลาสติกทั้งหมด

1.4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โดยการนำขยะพลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) ที่จะนำไปสู่การฝังกลบ และหลุมรดสู่อุณหภูมิสูง มีปริมาณลดลง รวมถึงสามารถนำขยะกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลได้เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ และคืนประโยชน์ให้กับสังคมไทยในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายของโครงการมีวิเศษ

x วน (PPP Plastics) เรื่อง การนำถังรับขยะพลาสติกยึดไปตั้งรับตามจุดต่าง ๆ ขยะพลาสติกที่ได้จากโครงการทั้งหมดที่ถูกนำไป โดย TPBI จะรับซื้อพลาสติกยึดได้ไปเป็นวัตถุดิบผลิตเม็ดพลาสติกกรีไซเคิล ส่วนพลาสติกแข็งโครงการวนจะนำไปส่งให้บริษัท PTTGC ที่นำขวด PET ไป Upcycling เป็นเส้นใย Polyester และส่งต่อให้มูลนิธิ หรือสมาคมของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ ไปเย็บเป็นจิวอร์ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างอาชีพเสริมของคนในชุมชน จากการดำเนินโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) พบว่า ผลการดำเนินโครงการจากจุดรับขยะพลาสติก (ถังเติมบุญ) โดยรับขยะพลาสติกทั้งพลาสติกยึด และพลาสติกแข็งพบว่า จากโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) สามารถเก็บรวบรวมสะสมขยะพลาสติกตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 - เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 ได้ปริมาณพลาสติกยึด และปริมาณพลาสติกแข็งรวมทั้งสิ้น 7,980.77 กิโลกรัม จากจุดรับคืนจำนวน 13 แห่ง ของหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 8,228.17 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

1.5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) จากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายสมาคมกาแฟไทย และผู้ประกอบการร้านกาแฟ 30 บริษัท รวม 9,580 สาขาทั่วประเทศ ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดลดปริมาณขยะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ด้วยแนวคิด “ชีวิตวิถีใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม” จากการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อบริบทของแต่ละร้าน และการประเมินศักยภาพของธุรกิจร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความแตกต่างกันตามบริบทและศักยภาพของร้าน เช่น งบประมาณในการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สถานที่ เป็นต้น ซึ่งควรมีการเปิดโอกาสให้ร้านกาแฟที่ยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายสามารถที่จะเข้าร่วมโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วย นอกจากนี้ ทางกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีการพัฒนาโครงการ โดยเพิ่มเกณฑ์การคัดเลือก Eco Plus เพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์ในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco Plus Coffee Shop) เพื่อยกระดับการให้บริการธุรกิจร้านกาแฟ สู่ธุรกิจร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) และเพื่อประกอบการตรวจประเมินการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) สำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางข้อกำหนด และหลักเกณฑ์การเข้าร่วมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจร้านกาแฟอย่างเป็นระบบ

1.6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง จากการลงพื้นที่ตลาดสดเพื่อให้ความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ซึ่งร้านค้าที่เข้าร่วมถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะมีบทบาทในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ตลาดสดพบว่า ผู้ค้า และเจ้าหน้าที่ตลาดมีความรู้เบื้องต้นพอสมควร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 เห็นด้วยในการปรับเปลี่ยนการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือการลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งยังต้องอาศัยความร่วมมืออีกหลายฝ่าย ทั้งสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร ผู้จัดการตลาด เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลตลาด ผู้ใช้บริการตลาด รวมไปถึงหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะออกเทศบัญญัติ หรือนโยบายต่าง ๆ ทั้งยังต้องอาศัยภาคเอกชนเข้ามาช่วยในการสร้างเครือข่าย และสนับสนุนเทคโนโลยีอีกด้วย

1.7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน ปัจจุบันโรงพยาบาลรัฐได้ให้บริการถุงพลาสติกเพื่อใส่ยาให้ผู้ป่วย และได้ขอความร่วมมือผู้ป่วยให้นำถุงผ้ามาใส่ยาของตนเองกลับบ้าน เป็นการลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดตั้งโครงการรับบริจาคถุงผ้า เพื่อนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศ เพื่อใช้ใส่ยาให้ผู้ป่วยที่ขาดแคลน โดยภาคีเครือข่าย เช่น กระทรวงสาธารณสุข ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น ได้นำถุงผ้าจากการบริจาค มอบให้กับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปมอบให้โรงพยาบาลต่าง ๆ ต่อไป ได้แก่ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติรามาธิบดี (โรงพยาบาลเด็ก) โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลเทียนฟ้า มูลนิธิ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลสัตว์เล็กจุกุฬาฯ และโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี และโรงพยาบาลในพื้นที่ ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวนถุงผ้าที่ได้รับบริจาคจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย และประชาชน สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งรวมทั้งสิ้น 43,227 กิโลกรัม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 44,567.04 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

1.8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยนำแนวคิด “Zero Waste” หรือ “การจัดการขยะเหลือศูนย์” ตามหลัก 3Rs คือ Reduce หรือ การลดปริมาณขยะ Reuse หรือ การใช้ซ้ำ และ Recycle หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทาง คือ การกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจากการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2562 - 2566 เท่ากับ 1,710,199.14 กิโลกรัม (Data Trash: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566) สามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกเท่ากับ 1,763,215.31 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

1.9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้สนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิล มอบทุนสนับสนุนการดำเนินงาน ชุมนิเทศการ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ สื่อประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะ เพื่อผลักดันให้โรงเรียนวัดสวนแดง เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลต่อไป ทั้งนี้ โรงเรียนวัดสวนแดง มีการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกับโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) จัดกิจกรรมการจัดการขยะผ่านฐานการเรียนรู้บูรณาการในทุกกลุ่มสาระวิชา เป็นกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะให้มีกระบวนการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ผ่านกิจกรรมโรงเรียน 5.0 Together ปลุกจิตสำนึกในการจัดการขยะต้นทางสู่ปลายทางให้กับนักเรียน ครู บุคลากรภายในสถานศึกษา ขยายองค์ความรู้ กระบวนการจัดการ และการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลในระดับโรงเรียนให้แก่ครอบครัว ชุมชน เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างรายได้จากขยะ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมุ่งสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ซึ่งจากการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 - 2566 เท่ากับ 740,887.37 กิโลกรัม (Data Trash : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566) สามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 763,854.88 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

1.10) โครงการถนนกู่โลก เป็นโครงการที่ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมให้เด็กรุ่นใหม่ ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง โดยการนำถนนโรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น แก้ว ปี 2564 - 2565 มีโรงเรียนที่ร่วมโครงการ จำนวน 1,142 แห่ง และขยายไปยังพื้นที่ 17 จังหวัด โดยโครงการเกิดความสำเร็จในหลายด้านสามารถส่งเสริมให้เยาวชน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง หมุนเวียนถนนพลาสติกกลับไปเป็นวัตถุดิบ และแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการติดตามประเมินผลโครงการ โดยทุกโรงเรียน ที่เข้าร่วมจะจัดส่งรายงานของทุกปี และมีการบันทึกปริมาณของถนนที่รวบรวมได้ตลอดโครงการไว้ในแอปพลิเคชันค่อมค่า (Koomkah) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีจาก บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) สำหรับการติดตาม และรวบรวมปริมาณขยะ ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ พบว่า มีแนวโน้มของปริมาณขยะ ลดลงจากการเก็บ และคัดแยกถนน เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล และเกิดเป็นสิ่งของ เช่น ชุดโต๊ะ แก้ว และกระถางต้นไม้ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป และจากการดำเนินโครงการถนนกู่โลก พบว่า ปริมาณถนนโรงเรียนที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ รวมทั้งสิ้น 5,295.93 กิโลกรัม (ข้อมูล ณ วันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2566) สามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ เท่ากับ 14,828.60 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ทั้งนี้ ข้อมูลของระบบการรวบรวม และขนส่ง ยังไม่สามารถ อัปเดตได้แบบเรียลไทม์ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการขนส่ง ซึ่งต้องรวบรวมให้ได้ปริมาณตามที่กำหนด (1,000 กิโลกรัม) จึงจะทำการขนส่งได้ ซึ่งควรมีการขยายภาคีเครือข่ายมากขึ้น การดำเนินกิจกรรมในโครงการ อย่างจริงจัง และการเพิ่มจำนวนถนนที่ถูกส่งเข้าระบบรีไซเคิลด้วย

2) ผลการสอบถามประชาชนเกี่ยวกับการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาการรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการ ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ ความยั่งยืนของโครงการ รวมถึง ความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 616 ราย พบว่า การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ มีการรับรู้โครงการชุมชน ปลอดภัย (Zero Waste) มากที่สุด จำนวน 441 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมากิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยา กลับบ้าน จำนวน 401 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.1 และกิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.9 ตามลำดับ โดยช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โครงการฯ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 340 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมารับรู้ข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์ จำนวน 248 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.3 รวมถึงห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 199 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3 และน้อยที่สุด รับรู้ผ่านตลาด จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9 อีกทั้งมีการรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลด การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างดการใช้ ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม จำนวน 589 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 รวมถึงการรับรู้ การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง จำนวน 589 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการมีความยินดีที่ได้ร่วม เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 275 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 อีกทั้งยังมีพฤติกรรมลดการใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว จำนวน 260 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างไม่รู้จัก และไม่เคย

ทราบรายละเอียดโครงการใด ๆ เลย ทั้งหมด จำนวน 56 ราย พบว่า ไม่ได้รับทราบ จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.3 และการประชาสัมพันธ์ที่เข้าไม่ถึง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.9 และน้อยที่สุด คือ ไม่ได้คัดแยกขยะ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 จึงทำให้ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

โดยแรงจูงใจสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประชาชน คือ การที่ได้เห็นว่าการลดใช้พลาสติกจะทำให้สามารถรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศได้ และสามารถนำขยะพลาสติกไปรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลเพื่อช่วยเหลือสังคมได้อีกด้วย และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรม คือ (1) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด (2) มีผลกระทบต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม (3) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง (4) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ (5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก และ (6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่องตามลำดับ โดยผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า การดำเนินงานช่วยส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชนมากที่สุด จำนวน 402 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคิดเห็นว่าช่วยกระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ จำนวน 361 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 และน้อยที่สุดคิดเห็นว่าส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งค้ำประกันสุขสันต์ จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 โดยภายหลังจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า สภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก จำนวน 250 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 243 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.4 สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.4 และสภาพแวดล้อมแย่ลง จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.5 และแนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะต่อไป พบว่า ควรออกมาตรการ/นโยบายในการกำหนดมาตรฐาน ขนาด และความหนาของถุงพลาสติกมากที่สุด จำนวน 473 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาเห็นว่าควรสนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 446 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.4 และน้อยที่สุดควรหาผลิตภัณฑ์เป้าหมายที่สามารถนำพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพมาใช้ทดแทน ได้แก่ ถ้วยน้ำดื่ม, โฟมบรรจุอาหาร, หลอดพลาสติก, ฟิล์มหุ้มอาหาร, ถุงมือตัดอาหาร, ถุงเศษขยะอาหาร, ถุงพลาสติกสำหรับเพาะชำ และฟิล์มคลุมหน้าดิน จำนวน 338 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.9 รวมถึงการส่งเสริมการรับรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ในส่วนข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน พบว่า ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจและชัดเจนมากขึ้น หรือหาแนวทางที่ให้ประชาชนสามารถรับรู้ และเข้าถึงโครงการได้มากขึ้น จัดทำสิ่งที่ประชาชนจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการร่วมกิจกรรม เช่น การสะสมแต้ม หรือมีของรางวัล หรือการสร้างเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปด้วย เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงทุกช่วงอายุ หรือการนำบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้ามามีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง นักการเมือง Youtuber/Influencer เป็นต้น สนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก รวมถึงการปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกหลังซื้อสินค้าตามร้านค้า รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และการสร้างความตระหนักจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการดำเนินโครงการอาจได้รับ

ความร่วมมือไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการบริการ และส่งเสริมตามโครงการยังไม่เข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง เช่น พื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนชนบท แคมป์คนงาน และกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นต้น

3) ผลการศึกษาแบบสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย จากการสำรวจแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย 114 แห่ง จำนวน 137 ราย เกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ที่เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทั้งหมด 10 โครงการ/กิจกรรม พบว่า การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ มีการรับรู้ กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก มากที่สุด จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาเป็น กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.3 และกิจกรรมรณรงค์ ทำความดี ด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.8 ตามลำดับ โดยช่องทางการรับรู้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมารับรู้ข้อมูลทางสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.8 รวมถึงรับรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.3 และน้อยที่สุดรับรู้ผ่าน ช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาล จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 นอกจากนี้ หน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย เกือบทั้งหมดทราบการรับรู้การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจาก ขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับทราบ จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.8 และไม่ทราบ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2 และการรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้ง เดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าในห้างการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม อีกทั้งหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการมีความยินดี ที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.4 รองลงมาต้องการจัดการขยะ ให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 และน้อยที่สุด คือ การดำเนินงานตาม ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.6 และหน่วยงาน ภายนอกภาคีเครือข่ายที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ เลยในโครงการต่าง ๆ จำนวน 7 ราย พบว่า ไม่ได้รับทราบ โครงการ และการประชาสัมพันธ์ที่เข้าไม่ถึง จึงทำให้ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งค่าเฉลี่ยของปัจจัยอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่า สินค้าบาง ประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.9 รองลงมา คือ ผลกระทบ ทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ลงถังขยะเท่านั้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.8 และน้อยที่สุด คือ มาตรการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติก หูหิ้ว โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.3 อีกทั้งการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายถึงความสนใจในการเข้าร่วมการ ดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกือบทั้งหมด สนใจเข้าร่วมโครงการหากมีการดำเนินงานในระยะที่ 2 จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 และไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 ในส่วนข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียน อย่างยั่งยืนนั้น ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ในทุกช่องทาง มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

อย่างต่อเนื่อง และสามารถติดตามผลได้ ส่งเสริมให้ประชาชนลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วยการหันมาเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์โดยนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจัดทำแผนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครอบคลุมทุกฝ่าย โดยวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ วิเคราะห์แนวทางปฏิบัติหรือความคาดหวัง และวิเคราะห์ผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย 3 กลุ่มคือ (1) **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholders)** ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนงานเพื่อพัฒนามาตรการของแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ในการนำขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้มากที่สุด และนำไปฝังกลบขยะให้น้อยที่สุด รวมถึงเกิดการขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วย และกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รมณรงค์ และจัดกิจกรรมเชิงรุก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เกิดการบูรณาการความรู้ ความสามารถ จนเกิดความเข้าใจ และความตระหนักร่วมกันในการลดใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน (Primary Stakeholders)** ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก ที่มีบทบาทในการปรับเปลี่ยนการผลิตพลาสติก หรือลดการผลิตพลาสติกลง ซึ่งควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก โดยการปรับรูปแบบธุรกิจให้ผลิตพลาสติกแบบหนา ที่สามารถใช้ซ้ำได้ และนำไปรีไซเคิลต่อได้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่มีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่รักษ์โลก และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถแก้ปัญหาขยะพลาสติกได้ตั้งแต่ต้นทาง ที่ช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก ซึ่งการเปลี่ยนจากการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มาเป็นพลาสติกชีวภาพย่อยสลาย ซึ่งจะช่วยลดการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ และลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงได้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ก็มีบทบาทในการทำให้โครงการฯ ประสบผลสำเร็จจากการประเมินผลการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของภาคประชาชน ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก มีการนำถุงผ้าไปใช้แทนถุงพลาสติก หรือใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนา เพื่อใช้ซ้ำได้ เป็นต้น ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้ มีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการฯ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะขับเคลื่อนโครงการฯ ไปสู่การลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้อย่างยั่งยืน และ (3) **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นรอง (Secondary Stakeholders)** ได้แก่ ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีบทบาทในการขับเคลื่อนการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เป็นหน่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ และเป็นผู้ดำเนินงานจัดการขยะพลาสติก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชน และสามารถตอบสนองนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สร้างค่านิยมลดการใช้พลาสติกแบบ

ใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้อง ครอบคลุมตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง และประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นกลุ่มคนที่ไม่รู้จักหรือไม่สนใจกิจกรรมของโครงการฯ อาจเนื่องมาจากไม่มีการรับรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งอาจจะไม่มีความสะดวกที่จะปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปฏิเสธรับช้อน - ส้อมพลาสติก การพกถุงผ้า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ หากสามารถดึงกลุ่มคนที่ไม่เข้าร่วมให้สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ ก็เกิดประสิทธิผลในการดำเนินโครงการฯ ซึ่งนอกจากจะลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และเกิดการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจรแล้ว ยังทำให้คนในสังคมรับผิดชอบต่อการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งร่วมกันด้วย และในการขยายผลสำเร็จของโครงการฯ ต้องสามารถที่จะสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดเพิ่มขึ้น และขยายไปยังกลุ่มประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ให้เกิดการรับรู้ รับทราบโครงการฯ สร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การสร้างความตระหนัก และความใส่ใจในการจัดการขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เช่น การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์โลก การใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะที่ถูกต้อง เพื่อลดจำนวนขยะพลาสติกที่หลุมฝังกลบ เป็นต้น

5.1.4 ผลการประเมินการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

จากการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยใช้เครื่องมือการประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard : SBSC) ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ มิติการบริหารจัดการ มิติประสิทธิผล มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติการเรียนรู้และพัฒนา มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ประกอบด้วย ผู้บริหารโครงการโดยตรง หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ ภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงการสอบถามประชาชนทั่วไป หรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการฯ จำนวน 616 รายการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย เพื่อสำรวจความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ ในระยะต่อไป จำนวน 137 ราย

พบว่า มิติประสิทธิผล ด้านการลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โครงการ/กิจกรรมสามารถช่วยลดปริมาณพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ จากการทำให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งแนวโน้มในการลดลงของปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมาจากการลดลงในการอุปโภคบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ต้นทาง) โดยมีการตัดสินใจ และเลือกก่อนซื้อ และการลดลงจากการนำไปฝังกลบ หรือการตกค้างในสิ่งแวดล้อม ด้านการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อดำเนินการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” โครงการรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน เป็นต้น ด้านการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ควรมีการส่งเสริมระบบการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ในส่วนของประชาชนมีความรู้ และความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ เมื่อประชาชนให้ความร่วมมือ และปฏิบัติตามแล้วควรมีระบบรองรับที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ทำให้ขยะนั้นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เกิดรายได้ และเกิด

การหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ มีการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือถุงนมโรงเรียนเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (Upcycle)

มิติการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการหลีกเลี่ยงการบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต การลดใช้ถุงพลาสติกในตลาดสดเทศบาล รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิดเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้พลาสติก และการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยนำกลับไปรีไซเคิล หรือเพิ่มมูลค่ากลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling) ด้านการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ ได้แก่ เพจ Facebook กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ Campaign DEQP โทรทัศน์ และวิทยุ **ด้านการสื่อสาร** ยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ส่งผลให้เกิดการขาดความต่อเนื่องในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID - 19 ที่มีนโยบายหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับบุคคลอื่น ๆ หรือการงดออกไปจากที่บ้าน ทำให้ต้องเพิ่มการขนส่งอาหารถึงที่บ้าน ถุงพลาสติกหูหิ้วหรือพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจึงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในช่วงเริ่มต้นประชาชนเกิดความไม่พึงพอใจในการงดแจกถุงพลาสติก เนื่องจากไม่ได้รับความสะดวกสบายเหมือนที่ผ่านมา แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มของความพึงพอใจไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น สามารถปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง **ด้านการรับรู้** บุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รับทราบรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมผ่านการประชาสัมพันธ์ภายใน โดยได้ร่วมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และบุคลากรที่ไม่ได้มีส่วนในการรับผิดชอบดูแลโครงการรับรู้ผ่านการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกในระดับองค์กร และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้มาใช้บริการได้ **ด้านการดำเนินโครงการ** ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ และอธิบายได้ถึงสิ่งที่เป็นมาตรการของหน่วยงานที่ไม่แจกพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้ ในส่วนงบประมาณใช้ในการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำป้ายประกาศติดในสถานที่ของภาคีเครือข่าย การโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อประชาชนมีการรับรู้แล้ว จึงได้ลดการประชาสัมพันธ์ผ่านป้ายต่าง ๆ ทำให้ลดงบประมาณในส่วนของการประชาสัมพันธ์ได้ **ด้านการติดตามประเมินผล** มีการติดตามประเมินผลของแต่ละโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตาม และรวบรวมปริมาณการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือแต่ละโครงการ/กิจกรรม อีกทั้งมีการร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการศึกษา ติดตาม และประเมินโครงการฯ เช่น โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการร้านค้ากาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยศึกษา และประเมินผลกิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในแต่ละกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไป **ด้านการมีส่วนร่วม** บุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อีกทั้งมีการร่วมบริจาคพลาสติกยึด และพลาสติกแข็งเพื่อนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ในส่วนของประชาชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการต่าง ๆ เช่น การนำถุงผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาบริจาค หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ของตนเองในการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดโครงการ เพื่อชักชวนคนรู้จักได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น **ด้านการพัฒนา**

ปรับปรุง ควรมีการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรค และให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น และ*ด้านการเป็นต้นแบบ* ประกอบด้วยบุคลากร ที่มีองค์ความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชน และสามารถกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต นโยบาย มาตรการ รวมถึงกฎหมาย ที่จะเป็นเครื่องมือในการช่วยขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือมากขึ้น และงบประมาณ ในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มิติการเรียนรู้และพัฒนา *ด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management)* จะใช้หลักการการจัดการความรู้ เช่น การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม โดยมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และความรู้ไว้ในเว็บไซต์ต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ และอัปเดตข้อมูลที่เป็นความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมความรู้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการขยะ ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การนำขยะพลาสติกมารีไซเคิล หรืออัพไซเคิล และการใช้ซ้ำของถุงพลาสติก *ด้านศูนย์การเรียนรู้* มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการฯ ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น โดยประชาชนสามารถที่จะเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมได้จากชุมชนปลอดขยะ หรือโรงเรียนปลอดขยะ ซึ่งมีต้นแบบของศูนย์การเรียนรู้ที่โรงเรียนสวนแตง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยให้ความเรียนรู้ประกอบกับนิทรรศการเรื่องของการจัดการขยะ การลดโลกร้อน และการรีไซเคิล และ*ด้านนวัตกรรมต่าง ๆ* ซึ่ง บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำเทคโนโลยีแอปพลิเคชันคุ่มค่า (Koomkah) ในการติดตามและบันทึกรวบรวมปริมาณขยะ นอกจากนี้ สมาคมพลาสติกชีวภาพไทยยังพัฒนานวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้ มีการนำวัตถุดิบทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน

มิติสังคม *การจ้างงาน และสร้างอาชีพ* จะเกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพในชุมชน จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นพื้นที่ให้ความรู้ และต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ยังพัฒนาอาชีพการจัดการขยะอย่างครบวงจร หรืออาชีพเสริมในการรับซื้อหรือขายของเก่า โดยประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างเก็บของเก่าขาย สามารถคัดแยกขยะได้อย่างถูกต้อง และนำไปขายต่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของมูลค่าขยะประเภทต่าง ๆ *ด้านวิถีชีวิตผู้บริโภค* เกิดการปรับตัวในชีวิตประจำวัน เช่น ลดใช้ถุงพลาสติกตามห้างสรรพสินค้า ทำให้ผู้บริโภคเองต้องมีการใช้ภาชนะอื่นทดแทน โดยนำถุงผ้าหรือนำถุงพลาสติกมาใช้ซ้ำมากขึ้น ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับหิ้วแก้วพลาสติก และหลอดพลาสติก และนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เป็นต้น *ด้านการสร้างความตระหนัก* จะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักต่อการจัดการขยะ โดยให้ประชาชนหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน จากการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติก และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก โดยการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์แนวทางปฏิบัติของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ห้างร้านงดแจกถุงพลาสติกหิ้ว มีถังรองรับการคัดแยกประเภทขยะ การแจกถุงผ้า การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานได้ จุดรับบริจาคถุงพลาสติก เป็นต้น

มิติสิ่งแวดล้อม *การตอบสนองการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์* กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการประยุกต์ใช้แนวทางการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ในการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม คือ การจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ที่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ไปสู่การฝังกลบซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างมหาศาล และจะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก และนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เข้าสู่การรีไซเคิลตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้ลดขยะเป็นศูนย์ดำเนินการควบคู่กันไปด้วย และดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการของ 4R เป็นแนวคิดในการออกแบบ ได้แก่ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการซ่อมบำรุง (Repair) ซึ่งจะช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.2.1 การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีความเกี่ยวข้องกับแผนระดับชาติ และแผนระดับนานาชาติ โดยแผนระดับนานาชาติ คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และสร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และในแผนระดับชาติเชื่อมโยงกับแผนระดับที่ 2 คือ แผนปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด ควบคู่กับการส่งเสริมให้ขยะได้รับการหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น และแผนระดับที่ 3 แผนแม่บทด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะ และของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573) ที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเพิ่มเป้าหมายการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกซึ่งจะถูกนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้มากที่สุด และนำไปฝังกลบขยะให้น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Anastasia Charitou และคณะ (2021) พบว่า ข้อกำหนดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของสหภาพยุโรปที่จะถูกนำไปใช้ในนโยบายระดับชาติของประเทศกรีก เช่น การเก็บภาษีหรือการห้ามใช้สินค้าแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประชาชนชาวกรีกมีทัศนคติเชิงบวกต่อความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่ม เพื่อทดแทนการไม่ใช้พลาสติก รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางเลือกส่วนตัว เพื่อลดปริมาณการใช้พลาสติก ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายควรเพิ่มการรณรงค์มากขึ้นเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ของมาตรการเหล่านี้ ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล จนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

5.2.2 ผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ผลการสอบถามประชาชน พบว่า การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ มีการรับรู้โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) มากที่สุด เนื่องจากเป็นการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทย ผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าแห่งการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม

รวมถึงการรับรู้การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการมีความยินดีที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการลดใช้พลาสติกจะทำให้สามารถรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศได้ อีกทั้งยังมีพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง นำขยะพลาสติกไปรีไซเคิล หรืออัพไซเคิล เพื่อช่วยเหลือสังคมได้อีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่รับรู้ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น และจากสื่อโทรทัศน์รวมถึงห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อด้วย สอดคล้องกับ Issahaku Adam และ Tony R. Walker (2021) พบว่า ทักษะคติ และพฤติกรรมการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้งของคนหนุ่มสาวมีมากกว่าผู้สูงอายุ จึงต้องใช้ความพยายามมากขึ้นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบการโฆษณาชุมชน โฆษณาทางโทรทัศน์ และวิทยุในภาษาท้องถิ่น โดยผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า จะส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน และเกิดการกระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ ส่งเสริมพฤติกรรมในการปฏิเสธรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สอดคล้องกับ Yuan Chen และคณะ (2021) พบว่า ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และของเสียมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งควรมีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยเน้นการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และแนวทางการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้เกิดประสิทธิผลในระยะต่อไป คือ ควรออกมาตรการ/นโยบายในการกำหนดมาตรฐาน ขนาด และความหนาของถุงพลาสติก สนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้งานถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และส่งเสริมการรับรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ Yuan Chen และคณะ (2021) พบว่า การดำเนินการแก้ปัญหามลพิษจากพลาสติกต้องเน้นการลงพื้นที่ โดยลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ปรับปรุงการเก็บขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการรีไซเคิล กิจกรรมสร้างความตระหนักต้องทำไปควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจของภาครัฐ

ผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย พบว่า การรับรู้ และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ มีการรับรู้กิจกรรม “รวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก” มากที่สุด เนื่องจากสามารถปฏิบัติได้ทั้งภายในหน่วยงาน และภายนอกหน่วยงาน เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ประชาชน ในการลดใช้ถุงพลาสติกที่เป็นบรรจุภัณฑ์ย่อยสลายยาก และเป็นการกระตุ้นประชาชนให้ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมด้วย โดยมีการรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างค้าปลีกการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม ซึ่งเป็นการดำเนินงานของกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) และโครงการ/กิจกรรมอื่น ๆ ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งมีงานวิจัยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร คือ วิสาชา ภูจินดา (2565) การส่งเสริมศักยภาพ และประเมินตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง พบว่า การรณรงค์ใช้ถุงใหญ่ใบเดียวที่ผลิตจากเม็ดพลาสติกรีไซเคิลคุณภาพสูง ร้านค้าสามารถลดปริมาณการแจกถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ สอดคล้องกับ วิสาชา ภูจินดา (2564) ศึกษาการติดตามประเมินโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ เมื่อคุณหมุนเวียน พบว่า การขับเคลื่อนโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพขึ้น และครอบคลุมถึงการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ควรมีการพัฒนาโครงการฯ เพิ่มเติมได้แก่ (1) การพัฒนาโครงการ

ระยะแรก (พ.ศ. 2565 - 2566) เพื่อปรับปรุงโครงการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีผลสัมฤทธิ์เชิงยุทธศาสตร์ และสอดคล้องกับ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (2) การพัฒนาโครงการระยะที่ 2 (พ.ศ. 2567 - 2570) มุ่งเน้นในเรื่องการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น รวมถึงนำแนวคิดการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) และ (3) การพัฒนาโครงการระยะที่ 3 (พ.ศ. 2571 - 2573) เป็นการส่งเสริมการดำเนินการเสริมอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การจัดการขยะพลาสติกครบวงจรมากยิ่งขึ้น เช่น การนำโมเดลเศรษฐกิจ BCG มาใช้ในการ Upcycling ผลิตภัณฑ์จากขยะพลาสติก ซึ่งข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืนนั้น ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ในทุกช่องทาง การดำเนินโครงการ/กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์โดยนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล สอดคล้องกับ วิสาขา ภูจินดา (2565) ศึกษาโครงการถอดบทเรียน และประเมินโครงการเปลี่ยนขยะเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) พบว่า ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐควรผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพิ่มรูปแบบการสื่อสารที่จะต้องมีความเหมาะสมกับแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของสื่อสังคมออนไลน์ และช่วงอายุ (Generation) หรือให้หน่วยงานสามารถเข้าถึงได้ง่าย และนำไปประจักษ์ได้จริงตามกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ภาคเอกชนจะต้องนำผู้รับซื้อของเก่ารายย่อย (ชาเล้ง) เข้ามาอยู่ในระบบรับคืน (Take Back) ของโครงการ ในลักษณะของจุดรับคืนเคลื่อนที่ (Mobile Drop Point) โดยสนับสนุนการทำงานผ่านแอปพลิเคชันร่วมด้วย

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อนำมาแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholders) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน (Primary Stakeholders) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง (Secondary Stakeholders) ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติตามบทบาทที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามความคาดหวัง และผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้รับ ดังนี้ (1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ผู้มีอำนาจในการจัดกิจกรรม หรือโครงการเพื่อการสนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง รวมถึงมีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ ยังสามารถที่จะพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มภาคีเครือข่ายให้เชื่อมโยงกันร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการบูรณาการความรู้ ความสามารถ จนเกิดความเข้าใจ และความตระหนักร่วมกันในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถแก้ปัญหาขยะพลาสติกได้ตั้งแต่ต้นทาง จากผู้ผลิตพลาสติกที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก และให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และประชาชนที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกได้ เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก มีการนำถุงผ้าไปใช้แทนถุงพลาสติก หรือใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนาเพื่อใช้ซ้ำได้ เป็นต้น และ (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง ได้แก่ ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งกลุ่มนี้ อาจจะรับรู้หรือไม่รับรู้เกี่ยวกับโครงการ หรือนโยบาย

แต่ทั้งนี้ หากสามารถดึงกลุ่มคนให้เข้าร่วมได้ก็จะทำให้เกิดการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ ก็จะเกิดประสิทธิผลในการดำเนินโครงการฯ ได้อย่างครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิสาชา ภูจินดา และคณะ (2565) พบว่า มิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบไปด้วย ผู้ค้า ลูกค้า ชุมชนรอบข้าง และหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพลาสติกในตลาดนั้น และที่สำคัญ คือ ผู้ค้าในตลาด ซึ่งพบว่า ผู้ค้าส่วนใหญ่พร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับตลาดหากตลาดมีนโยบายหรือแผนงานในการลดขยะพลาสติกในตลาดสด และมาตรการที่นำไปปฏิบัติได้ชัดเจน และสอดคล้องกับ ทิวา ประสุพรรณ และคณะ (2559) พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในท้องถิ่น โดยการดำเนินงานจะเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการคิดสร้างสรรค์โครงการ ให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นได้

5.2.4 ผลการประเมินการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยใช้เครื่องมือการประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard : SBSC) ประกอบด้วย มิติประสิทธิผล มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน โดยมีการตัดสินใจ และเลือกก่อนซื้อ การคัดแยกขยะ การนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ทำให้ปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งลดลง มิติการบริหารจัดการ ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการหลีกเลี่ยงการบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต การลดใช้ถุงพลาสติกในตลาดสดเทศบาล รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิดเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้พลาสติก และการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยนำกลับไปรีไซเคิลหรือเพิ่มมูลค่ากลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling) โดยเน้นการรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะพลาสติก รวมถึงมีการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรค และให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น มิติการเรียนรู้ และพัฒนา มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการฯ ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น โดยประชาชนสามารถที่จะเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมได้จากชุมชนปลอดขยะ หรือโรงเรียนปลอดขยะ ซึ่งมีต้นแบบของศูนย์การเรียนรู้ที่โรงเรียนสวนแตง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยให้ความรู้ประกอบกับนิทรรศการ เรื่อง ของการจัดการขยะ การลดโลกร้อน และการรีไซเคิล ในส่วนของนวัตกรรมทางบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำเทคโนโลยีแอปพลิเคชันคัมค่าในการติดตาม และบันทึกรวบรวมปริมาณขยะ และสมาคมพลาสติกชีวภาพไทยยังพัฒนานวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้ มีการนำวัสดุชีวภาพทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน มิติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างความตระหนักในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับประชาชน อาจจะต้องใช้ร่วมกับมาตรการ หรือการออกกฎหมายที่ชัดเจน และเข้มงวด เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้จริง รวมถึงภาคเอกชนที่เป็นผู้ผลิตพลาสติก และผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนการใช้พลาสติกก็ต้องให้ความร่วมมือด้วย มิติสังคม เกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพในชุมชน จากศูนย์การเรียนรู้

ในชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นพื้นที่ให้ความรู้ และต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ยังพัฒนาอาชีพการจัดการขยะอย่างครบวงจร หรืออาชีพเสริมในการรับซื้อหรือขายของเก่า มิติสิ่งแวดล้อม มีการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกไปสู่การฝังกลบ และช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ วิสาขา ภูจินดา และคณะ (2565) พบว่า ด้านการบริหารจัดการ จะมีนโยบาย หรือแผนลดการใช้พลาสติกโดยเฉพาะ และมีงบประมาณสนับสนุนเพื่อการจัดการขยะพลาสติก แต่เป็นในส่วนของการตลาด เอกชน และตลาดรัฐวิสาหกิจ มิติประสิทธิผล มีเป้าหมาย แผน หรือนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหารตลาดที่จะลดปริมาณขยะ และให้เกิดการคัดแยกขยะ รวมถึงการลดค่าใช้จ่ายอันเกิดจากขยะ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาเป็นรายได้ในการพัฒนาตลาด ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ค้า และลูกค้า และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มิติเรียนรู้และพัฒนา มีแผนพัฒนาศักยภาพให้ความรู้ที่ชัดเจน มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการพลาสติกได้ด้วยตนเอง เช่น การพัฒนาเครื่องย่อยตะกร้าพลาสติกให้มีขนาดเล็กลงเพื่อง่ายต่อการนำไปแปรรูป และการขนส่ง มิติด้านสังคม มีการเก็บขยะจากชุมชนโดยรอบ และนำมาคัดแยกอีกครั้งเพื่อรีไซเคิล เป็นการพึ่งพา ระหว่างชุมชน และตลาด และมิติสิ่งแวดล้อม มีการบริหารที่ดี ผ่านการใช้งบประมาณที่เกิดจากการบริหารจัดการ มาปรับปรุงโครงสร้าง และเพิ่มประสิทธิภาพระบบจัดการสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ญาณัญญา ศิริภักธธาดา (2553) พบว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มของการคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล สามารถพัฒนา และยกระดับธุรกิจรีไซเคิลไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจรีไซเคิลให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศได้ และสอดคล้องกับ ภูริณัฐ ยมนิกิษฐ์ และ รุจิกาญจน์ สานนท์ (2565) พบว่า การแก้ปัญหาขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติกจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ รวมถึงประชาชน เนื่องจากต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค และประชาชน เพื่อลด เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่มีการนำกลับมารีไซเคิล รวมทั้งการลด คัดแยกขยะ เพื่อนำขยะพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์ด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน และสอดคล้องกับ Yuan Chen และคณะ (2021) พบว่า การแก้ปัญหามลพิษจากพลาสติกต้องเน้นการลงพื้นที่โดยลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ปรับปรุงการเก็บขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการรีไซเคิล กิจกรรมสร้างความตระหนักต้องทำไปควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจของภาครัฐ

5.3 ข้อเสนอแนะ

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 โดยให้ความสำคัญกับการจัดการที่ต้นทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันการเกิดขยะพลาสติก ตั้งแต่การออกแบบ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco - Design) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเลือกใช้สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ซ้ำ และเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง มุ่งเน้นการนำมาตรการหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended

Producer Responsibility: EPR) มาใช้ในการจัดการบรรจุภัณฑ์พลาสติก เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุด ทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material Recovery) และพลังงาน (Energy recovery) เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (Final Disposal) โดยเป้าหมายการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประกอบด้วย 4 เป้าหมายดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และ (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก

เป้าหมายที่ 2 ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป้าหมายเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และ (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก

เป้าหมายที่ 3 ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2570

เป้าหมายที่ 4 มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติกตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ

นอกจากการดำเนินงานตามทั้ง 4 เป้าหมายข้างต้นแล้ว ประโยชน์ที่จะได้รับเพิ่มเติม หากดำเนินการให้บรรลุได้ตามเป้าหมาย จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกที่ต้องนำไปกำจัด ประหยัดงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย ประหยัดและลดพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอย รวมทั้งลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเมื่อนำพลาสติกกลับไปรีไซเคิล และสามารถลดการใช้เม็ดพลาสติกใหม่อีกด้วย ทั้งนี้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดการเกิดก๊าซเรือนกระจก จะต้องควบคุม และป้องกันการเกิดขยะพลาสติก รวมถึงภาชนะบรรจุหรือสิ่งหุ้มห่อสินค้าบรรจุภัณฑ์ เช่น การนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสีย หรือใช้ประโยชน์จากของเสียโดยการย่อยสลายทางชีวภาพ (Bio - Conversion) การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (Waste to Energy) และการนำวัสดุรีไซเคิลส่วนที่เหลือจึงกำจัดในขั้นสุดท้ายโดยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) การผลักดันให้เกิดตลาดผลิตภัณฑ์จากเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีราคาที่สามารถแข่งขันได้ และเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ใช้หลักการจัดการขยะพลาสติกตลอดวงจร ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค การจัดการขยะพลาสติกภายหลังการบริโภค และการจัดการขยะพลาสติกในทะเล ประกอบด้วย 4 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ 1 การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาตรการที่ 2 การลดขยะพลาสติกในขั้นตอนการบริโภค มาตรการที่ 3 การจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค และมาตรการที่ 4 การจัดการขยะพลาสติกในทะเล โดยมีแผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย กิจกรรม ตัวชี้วัด เป้าหมาย/ผลผลิต และระยะเวลาดำเนินการที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ดังนี้ (ตารางที่ 5 - 1)

ตารางที่ 5 - 1 แผนปฏิบัติการตามมาตรการของแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

มาตรการ	เป้าหมาย/ผลผลิต (Target/Output)	กิจกรรม (Planned Activities)
1. การกำหนดสัญลักษณ์ให้กับประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อให้ง่ายต่อการคัดแยก และการนำไปจัดการ	มีสัญลักษณ์ Eco Mark ที่ง่ายต่อการคัดแยก บนผลิตภัณฑ์พลาสติก	เผยแพร่สัญลักษณ์สำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติก (Eco Mark) ให้สาธารณชนรับรู้ และเข้าใจ
2. รณรงค์สร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง และขยายผลให้ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า และร้านสะดวกซื้อสนับสนุนการลดขยะพลาสติก	จำนวนผู้ประกอบการทั้งขนาดใหญ่ และในท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น	1. จัดโปรแกรมการรณรงค์ เชิญชวนผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า และร้านสะดวกซื้อออกกลุ่มรายใหญ่ (Inter Brand) ร่วมลดขยะพลาสติก 1.1 จัดแจกถุงพลาสติกหูหิ้วชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง ถุงที่มีการเติมสารออกซิเจน และถุงสปีนบอนด์ 1.2 ลดการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่มากเกินไป 1.3 ให้พื้นที่การขายกับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco - Design) ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติก และจัดตั้ง Refill Station 1.4 จัดใช้ และงดจำหน่ายพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยเฉพาะโฟมบรรจุอาหาร เปลี่ยนมาใช้ และจำหน่ายภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทน 1.5 สนับสนุนการใช้หลักการมัดจำภาชนะที่ใช้ซ้ำได้ และจัดตั้ง Refill Station 1.6 นำระบบสะสมแต้มมาใช้กับลูกค้านำถุงผ้าส่วนตัวมาเอง 1.7 ขอความร่วมมือในการเป็นจุด Drop Point พลาสติกแข็ง และพลาสติกยืด เพื่อนำเข้าระบบรีไซเคิล

มาตรการ	เป้าหมาย/ผลผลิต (Target/Output)	กิจกรรม (Planned Activities)
		2. ขยายความร่วมมือไปยังห้างสรรพสินค้าศูนย์การค้า และร้านสะดวกซื้อประจำท้องถิ่น (Local Brand) เพื่อร่วมลดขยะพลาสติก โดยดำเนินการตามข้อ 1
3. รณรงค์ สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการอาหาร และเครื่องดื่มสนับสนุนการลดขยะพลาสติก	จำนวนผู้ประกอบการอาหาร และเครื่องดื่มเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น	1. จัดโปรแกรมการรณรงค์เชิญชวนสถานประกอบการอาหาร และเครื่องดื่ม ได้แก่ ภัตตาคาร ร้านอาหาร ศูนย์อาหาร ร้านอาหาร Fast Food โรงแรม และกิจการบริการส่งอาหาร (Food Delivery) ร่วมลดขยะพลาสติก
		1.1 การทานอาหาร และเครื่องดื่มที่ร้านให้ใช้ภาชนะใช้ซ้ำเท่านั้น
		1.2 นำระบบสะสมแต้มมาใช้กับที่ลูกค้านำแก้วส่วนตัวมาเอง
		1.3 เลือกรับประทานอาหารแบบซื้อกลับบ้านโดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
		1.4 ขอความร่วมมือในการเป็นจุด Drop Point พลาสติกแข็ง และพลาสติกยืดเพื่อนำเข้าระบบรีไซเคิล
		1.5 เพิ่มระบบการมัดจำภาชนะใช้ซ้ำในบริการส่งอาหาร
4. รณรงค์สร้างความร่วมมือกับตลาดสดของภาครัฐ ตลาดเอกชน และร้านค้าในตลาดเพื่อสนับสนุนการลดขยะพลาสติก	จำนวนตลาดสดของภาครัฐ ตลาดเอกชน และร้านค้าในตลาด เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น	1. จัดโปรแกรมการรณรงค์เชิญชวนตลาดสดของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนร่วมลดขยะพลาสติก
		1.1 รณรงค์การใช้ถุงใหญ่ใบเดียวจ่ายตลาด หรือใช้ตะกร้า ถุงผ้า อุปกรณ์ที่นำกลับมาใช้ซ้ำ
		1.2 ลดการให้ถุงพลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียว โดยใส่สินค้ารวมในถุงใหญ่ ตะกร้า ถุงผ้า อุปกรณ์ที่ลูกค้านำมาเอง

มาตรการ	เป้าหมาย/ผลผลิต (Target/Output)	กิจกรรม (Planned Activities)
		2. จัดโปรแกรมการรณรงค์เชิญชวนร้านขายอาหารและเครื่องดื่มในตลาดสดเพื่อร่วมลดขยะพลาสติก
		2.1 การทานอาหาร และเครื่องดื่มที่ร้านค้าในตลาดให้ใช้ภาชนะใช้ซ้ำเท่านั้น
		2.2 เลือกใช้ภาชนะบรรจุอาหารแบบซื้อกลับบ้านโดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
5. ขอความร่วมมือให้ประชาชนสนับสนุนการลดขยะพลาสติก	จำนวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น	1. สื่อสารในระดับประเทศ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนร่วมสนับสนุนการลดขยะพลาสติก
		1.1 ลดการใช้ และปฏิเสธการรับผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยใช้เท่าที่จำเป็น
		1.2 ใช้ภาชนะที่สามารถล้างทำความสะอาด และใช้ซ้ำได้ เช่น ปิ่นโต แก้วน้ำส่วนตัว
		1.3 ใช้อุปกรณ์ใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก เช่น ถุงผ้า ตะกร้า กระเป๋าเป้ ถุงย่าม
		1.4 ใช้บริการร้านค้าที่ให้ความร่วมมือในการลดการใช้ และงดการให้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
		1.5 ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการใช้บริการ Refill Station
		1.6 ทิ้งภาชนะ หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกให้ถูกต้องตามสัญลักษณ์ที่ปรากฏ

มาตรการ	เป้าหมาย/ผลผลิต (Target/Output)	กิจกรรม (Planned Activities)
6. รณรงค์ และสร้างแคมเปญ (Campaign) ระดับประเทศ เพื่อสื่อสารต่อสาธารณะภายใต้ แนวทางงดการให้ - ปฏิเสธ การรับ และลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	แคมเปญ (Campaign) เรื่องการลดขยะ พลาสติกเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวาง และทั่วถึงต่อสาธารณะ	<ol style="list-style-type: none"> ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ Brand Owner ขนาดใหญ่ร่วมทำโฆษณา เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมประชาชน เชิญชวน Influencer ด้านสิ่งแวดล้อมร่วมรณรงค์แคมเปญ (Campaign) ระดับประเทศเพื่อสื่อสารต่อสาธารณะ สื่อสารให้ผู้จำหน่าย ร้านค้า และประชาชน รับรู้ และเข้าใจ การจำแนกกลุ่มผลิตภัณฑ์ พลาสติก และการทิ้งเมื่อใช้งานแล้ว ได้ด้วยตาเปล่า อย่างถูกต้อง
7. สร้างความเข้าใจกับประชาชน และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติก ที่ต้องนำกลับเข้าระบบรีไซเคิล และนำไปกำจัด รวมทั้ง พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (Compostable Plastics)	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สัญลักษณ์ประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติก	<ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจกับ ประชาชนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อคัดแยกขยะพลาสติกนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กลุ่มผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ต้องนำกลับเข้าระบบรีไซเคิล 1.2 กลุ่มผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทที่นำไปผลิตเป็นพลังงาน (Waste to Energy: WTE) 1.3 กลุ่มผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (Compostable Plastics) ซึ่งต้องคัดแยกจากขยะมูลฝอย ทั่วไป
8. รณรงค์ สร้างแคมเปญ (Campaign) และสนับสนุน เพื่อขยายผลโครงการ และจุดรวบรวมที่มีการเก็บพลาสติก เพื่อนำกลับมารีไซเคิล	มีจุดรวบรวมพลาสติกกลับมารีไซเคิล (Drop off) กระจายทั่วประเทศ	จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ รณรงค์ สร้างแคมเปญ (Campaign) และสนับสนุน เพื่อขยายผลโครงการและจุด รวบรวมที่มีการเก็บพลาสติกเพื่อนำกลับมารีไซเคิล อาทิ - โครงการวน (ภาคเอกชน)

มาตรการ	เป้าหมาย/ผลผลิต (Target/Output)	กิจกรรม (Planned Activities)
		<ul style="list-style-type: none"> - โครงการมือวิเศษ X วัน (ภาคเอกชน) - โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) (ภาครัฐ) - โครงการ Green Road
9. พัฒนา Digital Platform ให้เป็นตลาดกลาง (Recycle Market Place) สร้างช่องทางผู้ซื้อพบผู้ขาย	มีจำนวน Digital Platform ในการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดแยก และรวบรวมขยะเพื่อนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย	สื่อสารไปยังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วประเทศรับทราบ
10. พัฒนารูรกิจการผลิต และตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติกต่อยอด (Upcycling)	จำนวนผลิตภัณฑ์พลาสติกต่อยอด (Upcycling) เพิ่มขึ้น	ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนขอความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์/สินค้าที่ผลิตจากพลาสติก Upcycling เช่น เสื้อ หมวก รองเท้า

ที่มา : แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมควบคุมมลพิษ, 2566

การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contributions: NDCs) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญ เพื่อบรรลุความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ร้อยละ 40 จากระดับ BAU ภายในปี พ.ศ. 2573 (United Nation Climate Change, 2022) ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถพัฒนาการจัดการขยะพลาสติก เพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ โดย NDC ได้ให้แนวทางการลดผลกระทบว่า ควรมีการส่งเสริมเทคโนโลยีของเสียเป็นพลังงาน และการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบการจัดการขยะมูลฝอยในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งการจัดการของเสียเป็นพลังงาน หรือ Waste to Energy เป็นความท้าทายอย่างหนึ่งของประเทศ ที่มีผลต่อจำนวนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ในส่วนของแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 ในการลดก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ ของภาคการจัดการของเสีย ได้แก่ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558)

1. การลดปริมาณการเกิดของเสีย

1) ปลูกจิตสำนึกของภาคประชาชนในการลดการผลิตขยะมูลฝอย และการนำกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการคัดแยกขยะ เพื่อส่งเสริมการลด และแยกขยะจากต้นทาง โดยสอดแทรกในการเรียนการสอน และกิจกรรมในสถานศึกษา และผ่านทางสื่อสาธารณะ

2) สร้างแรงจูงใจให้ลดการผลิตขยะมูลฝอยโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมมูลฝอยตามปริมาตร การเรียกเก็บ และคืนค่ามัดจำ (Deposit - Refund System) เป็นต้น

3) ส่งเสริม และสนับสนุนการลดปริมาณมูลฝอยในแหล่งกำเนิดเฉพาะ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ อาคารสำนักงาน เป็นต้น

4) ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิล หรือการแปรรูปใช้ใหม่ โดยสนับสนุนผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น และพัฒนาวิธีการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์

5) ส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารขยะ ศูนย์คัดแยกขยะ เพื่อสนับสนุนการนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะอินทรีย์ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนขยะเป็นพลังงาน

2. การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย และการสนับสนุนการเปลี่ยนของเสียให้เป็นพลังงาน

1) สนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม เพื่อให้เอื้อต่อการเปลี่ยนของเสียเป็นพลังงาน

2) เร่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการจัดการของเสีย ทั้งขยะ และน้ำเสีย ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีการเปลี่ยนขยะเป็นพลังงาน

3) ลดสัดส่วนพื้นที่กำจัดมูลฝอยแบบเทกอง (Open - Dumping) โดยปรับเปลี่ยนให้มีการจัดการที่ถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทนสู่ชั้นบรรยากาศ เร่งปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

4) ผลักดันให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการของเสียโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีงบประมาณที่เพียงพอในการเดินระบบบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะ รวมถึงสามารถบำรุงรักษาระบบได้อย่างต่อเนื่อง มีความยั่งยืนในการดำเนินการ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ลดปริมาณการผลิตของเสีย

5) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป

6) ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศที่ในการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ และการเปลี่ยนของเสียเป็นพลังงาน เช่น การพัฒนาเครื่องหมักทำปุ๋ยขนาดใหญ่ การพัฒนาระบบย่อยสลายแบบไร้ออกซิเจน และการใช้ประโยชน์จากก๊าซชีวภาพ เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากก๊าซที่ได้จากการฝังกลบ เทคโนโลยีฝังกลบ เป็นต้น

นอกจากนี้ มาตรการในการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาการจัดการของเสีย ในภาคการจัดการขยะ ซึ่งมีมาตรการลดปริมาณขยะ เช่น การลดอัตราการเกิดขยะ การเพิ่มการรีไซเคิล และการนำขยะมาใช้ประโยชน์ เป็นต้น โดยมีแผน/การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถนำแผนมาปรับใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานได้ ได้แก่ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และแผนจัดการมลพิษ โดยสามารถสร้างแรงจูงใจการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจก และสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การจัดเก็บภาษีมลพิษ การเก็บค่าธรรมเนียมในการใช้สินค้าที่ก่อมลพิษสูง การจัดเก็บค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ ระบบมัดจำ - คืนเงิน (Deposit - Refund System) บรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ โดยเน้นหลัก 3Rs (Reduce Reuse และ Recycle) การจัดเก็บค่าธรรมเนียมฝังกลบขยะ (Landfill Tax) เป็นต้น (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559)

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่จะนำไปสู่การลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิลเพิ่มมากขึ้น พบว่า ภาครัฐมีการดำเนินการตามเป้าหมาย และบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเป็นไปตามที่กำหนด แต่ยังคงขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนที่ต้องให้ความร่วมมือในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) ภาครัฐควรมีมาตรการข้อบังคับ หรือกฎหมายที่ชัดเจน และเป็นระบบ และบทลงโทษในการดำเนินการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ การให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงาน การลงโทษให้เป็นที่ประจักษ์ และมีความชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้แก่ประชาชน อาทิเช่น ผู้ที่ละเมิดทิ้งขยะในที่สาธารณะให้มีการปรับอย่างจริงจัง ที่ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

2) ภาครัฐควรสนับสนุนมาตรการที่ช่วยผ่อนปรนให้กับผู้ผลิตพลาสติก และผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก โดยมีแผน และมาตรการรองรับในรูปแบบที่สามารถยินยอมได้ทุกฝ่าย เช่น ใช้หลักการ EPR ในการจัดการขยะพลาสติกโดยให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบขยะพลาสติก การลดหย่อนภาษีนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์จากชีวภาพ เป็นต้น โดยมาตรการกระตุ้นการใช้พลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Green Tax Expense) สามารถลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวน 1.25 เท่าของค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไป ในการขอรับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในระหว่างปี 2565 - 2567

3) ภาครัฐสนับสนุนการจัดการขยะที่ครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ให้สามารถลดปริมาณขยะที่หลุมฝังกลบ และเพิ่มปริมาณขยะที่รีไซเคิล และอัพไซเคิลได้ ได้แก่ จัดวางเส้นทางการเก็บขนขยะให้เข้าถึงพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่บนภูเขา เพื่อลดการลักลอบทิ้งขยะที่ไม่ถูกสุขอนามัย ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ทั้งปัญหาเรื่องกลิ่น ปัญหาน้ำชะขยะ รวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะที่สามารถรีไซเคิล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นได้

โดยในมาตรการของภาครัฐ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทั้งแผนปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนแม่บทด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะและของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 - 2573) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และนโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model) ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การจัดการขยะพลาสติกที่ครบวงจร ทั้งนี้ จากผลการศึกษาโครงการ พบว่า ประชาชน หรือผู้บริโภคของประเทศไทยในปัจจุบัน มีการรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมภายใต้โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ 10 โครงการ/กิจกรรม เท่ากับร้อยละ 54.91 ทำให้การที่จะไปบังคับ หรือขอความร่วมมือให้ประชาชนลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นไปได้ยาก และค่าเฉลี่ยของผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย มีการรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมทั้ง 10 โครงการ/กิจกรรม เท่ากับร้อยละ 61.08 นอกจากนี้ ปัญหาที่พบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมทำให้ต้องเพิ่มแนวทางการดำเนินการ และเร่งแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน อีกทั้ง นโยบายที่ศึกษาต่าง ๆ ไม่ได้เป็นภาคบังคับ แต่ให้ความสมัครใจกับผู้ที่มีความสนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ดังนั้น การจัดการขยะพลาสติกให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น ควรปรับปรุงกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยคณะที่ปรึกษาขอเสนอแนะพระราชบัญญัติการจัดการขยะพลาสติก ซึ่งได้อ้างอิงกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ที่มีการดำเนินการ และประสบผลสำเร็จแล้ว ทั้งนี้ การอ้างอิงกฎหมายต่าง ๆ เป็นบทสรุปที่สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม (2564) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1.1) แนวคิด หลักการในการจัดการขยะพลาสติก

สหภาพยุโรป มีการพัฒนากฎหมายการจัดการขยะภายใต้แนวคิดการจัดการขยะอย่างยั่งยืนตามลำดับขั้นในการจัดการขยะ (Waste Management Hierarchy) โดยมีเป้าหมายการจัดการขยะในรูปแบบ 3Rs ประกอบด้วย การลดปริมาณการเกิดขยะ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) รวมถึงการยกเลิกการฝังกลบขยะที่อาจรีไซเคิลได้ ซึ่งกรอบการดำเนินงานจะทำให้เกิดการผลิตรายการบริโภค และการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนได้

1.2) ระบบโครงสร้างกฎหมายการจัดการขยะ

สหภาพยุโรป มีระบบโครงสร้างกฎหมายการจัดการขยะที่เป็นต้นแบบของประเทศต่าง ๆ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นมีการจัดการขยะที่ดีภายใต้แนวคิดการใช้ทรัพยากรแบบหมุนเวียน มีระบบโครงสร้างกฎหมายการจัดการขยะที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับขยะพลาสติก ได้แก่ (1) กฎหมายพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างสังคมที่ใช้ทรัพยากรหมุนเวียน ในการเรียนรู้กฎหมายพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม (2) กฎหมาย

การจัดการขยะ และส่งเสริมการรีไซเคิลในการจัดการขยะครัวเรือน และอุตสาหกรรม และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ (3) กฎหมายการจัดการตามประเภทขยะหรือผลิตภัณฑ์ และ (4) กฎหมายสนับสนุนการจัดการขยะ เช่น Green Purchasing Law การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.3) องค์กรผู้รับผิดชอบ

ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในท้องที่ของตัวเอง รวมถึงมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการขยะ และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระทรวง และมีองค์กรเฉพาะรับผิดชอบจัดการตามชนิด และประเภทของขยะ ซึ่งประเทศจีนได้มีการจัดตั้งองค์กรเฉพาะ คือ องค์กรบริหารจัดการการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาแห่งรัฐ รับผิดชอบกำกับดูแล และประสานงานการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ โดยประเทศไทยสามารถจัดตั้งองค์กรการดำเนินงานการจัดการขยะพลาสติก ให้สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรการจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทย โดยมีคณะกรรมการภายใต้กรมควบคุมมลพิษเป็นผู้กำหนดนโยบาย และให้มีการจัดประชุม เพื่อหารือวาระต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การแสดงความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อนโยบาย หรือมาตรการต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรขยายคลัสเตอร์ไปยังพื้นที่ห่างไกล ที่ยังไม่มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้อง และการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถทำได้ เช่น การเทกองขยะ การนำขยะไปทิ้งในป่า ทิ้งในบ่อ เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปกำกับดูแลและจัดการให้ทั่วถึง โดยทำงานควบคู่ไปกับระบบติดตามตรวจสอบ และรายงานสถานการณ์ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

1.4) มาตรการคัดแยกขยะ

ประเทศไทยไม่ได้บังคับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย แต่มีการจัดการในรูปแบบถังขยะเป็นสีต่าง ๆ ที่บ่งบอกประเภทของขยะทั้ง 4 ประเภท และในบางพื้นที่มีตารางการเก็บขนขยะแต่ละประเภท ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศเยอรมนี คือ กฎหมาย Closed Cycle Management Act ที่กำหนดมาตรการการคัดแยกขยะไว้ เช่น การจัดเก็บ และจัดการขยะต้องมีการคัดแยก เพื่อประโยชน์ในการนำกลับมาใช้ใหม่ มีการแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่น มีการคัดแยกขยะประเภทรีไซเคิลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ การจัดการถังขยะแบบแบ่งสี และมีตารางเวลาการเก็บขนขยะ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดจุดทิ้งขยะเฉพาะแห่ง โดยครัวเรือนสามารถนำขยะไปทิ้งยังสถานที่เหล่านี้ได้ด้วยตนเอง และการกำหนดเครื่องหมายประทับบนสินค้า/บรรจุภัณฑ์ เพื่อแสดงว่าสินค้า/บรรจุภัณฑ์ ดังกล่าวจะถูกนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิล ซึ่งประเทศไทยมีระบบจัดการแล้วเพียงแต่มีส่วนน้อย และยังไม่สามารถกระจายไปได้ทั่วทุกพื้นที่ ซึ่งควรเพิ่มถังขยะของขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และขยะพลาสติกที่สามารถรีไซเคิล หรือใช้ซ้ำได้เพิ่มเติม ซึ่งจะเพิ่มความสะดวกต่อการนำไปกำจัดทิ้งหรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ รวมถึงการทำเครื่องหมายบ่งบอกบรรจุภัณฑ์พลาสติกของสินค้าแต่ละประเภทเพื่อให้ประชาชนสามารถทิ้งขยะได้อย่างถูกต้อง และในสถานที่สาธารณะหรือพื้นที่ที่คนใช้สอยเป็นจำนวนมาก เพิ่มถังขยะให้มีหลายประเภท และจุดวางถังขยะให้เพียงพอต่อจำนวนคนที่ใช้สอยพื้นที่นั้น ๆ ไม่ให้ถังขยะล้นเกินความพอดีก่อนที่จะมีการเก็บในแต่ละวัน

1.5) การส่งเสริม และสร้างระบบรีไซเคิล

ประเทศญี่ปุ่นมีการจัดการขยะโดยใช้หลัก 3Rs แล้วขยายต่อเนื่องไปสู่ 5Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle Refuse และ Repair โดยในกฎหมาย Home Appliance Recycling Act ของประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการรีไซเคิลซากเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งประเทศไทยสามารถนำมาบังคับใช้ ดังนี้ (1) ผู้ค้าปลีก มีหน้าที่เก็บรวบรวมซากผลิตภัณฑ์พลาสติกจากผู้ค้าปลีกคนก่อน หรือเมื่อมีผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ ขึ้นใหม่ และส่งต่อให้กับผู้ผลิต และผู้นำเข้าเพื่อทำการรีไซเคิล (2) ผู้ผลิต มีหน้าที่รับคืนผลิตภัณฑ์พลาสติก ที่ใช้แล้ว หรือซากพลาสติกที่ถูกทิ้งอย่างผิดกฎหมายเมื่อได้รับการร้องขอ และดำเนินการรีไซเคิล และ (3) ผู้บริโภค มีหน้าที่สนับสนุนการรีไซเคิล เช่น ลดปริมาณการใช้พลาสติก ส่งคืนขยะพลาสติกแก่ผู้ที่มีหน้าที่เก็บรวบรวม และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม และรีไซเคิลผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ขณะที่ซื้อผลิตภัณฑ์นั้น เป็นต้น นอกจากนี้ควรเพิ่มการกำกับดูแลโรงงานรีไซเคิลให้ทั่วถึง และเข้มงวดมากขึ้น

1.6) การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิต

ประเทศญี่ปุ่นมีการปรับใช้หลักการ EPR ในกฎหมายการจัดการขยะจากผลิตภัณฑ์เฉพาะ อาทิ กฎหมาย Containers and Packaging Recycling Law กำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบทางการเงิน ในการรีไซเคิลผลิตภัณฑ์ในกฎหมาย Home Appliance Recycling Law กำหนดหน้าที่ของผู้ผลิต และผู้นำเข้าในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำหลักการ EPR มาใช้กับผู้ผลิตพลาสติกได้ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ (1) ผู้ผลิตควรเป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่าธรรมเนียม EPR โดยที่ค่าธรรมเนียมจะถูกกำหนดตามระดับความยากง่ายในการรีไซเคิล เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตหันมาใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม (2) ผู้ที่จัดจำหน่ายควรที่จะจัดตั้งจุด Drop - Off เพื่อที่จะสนับสนุนการเก็บบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว จากผู้บริโภค (3) ออกนโยบายลดหย่อนภาษีให้กับผู้ที่เข้าร่วม EPR (4) สนับสนุนการลดขยะพลาสติกในองค์กร และแบ่งพื้นที่บางส่วนมาจัดทำเป็นศูนย์รับซื้อขยะรีไซเคิล (5) มีการเสนอให้ขึ้นทะเบียนกลุ่มชาเลนจ์ และกลุ่ม รับซื้อของเก่า เพิ่มสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ และรายได้ให้กับกลุ่มชาเลนจ์ (6) ส่งเสริมหรือยกระดับ พระราชบัญญัติค่าของเก่า พ.ศ. 2474 ที่ล้าหลัง และไม่สอดคล้องกับสภาวะการณปัจจุบัน (7) การยกเลิก ฉลากขวดบรรจุภัณฑ์น้ำดื่ม ให้เป็นแบบปั๊มทุนแทน (8) มีระบบมัดจำคืนเงิน (Deposit Refund System: DRS) สำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มต่าง ๆ ที่สามารถใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลได้ และ (9) การปรับรูปแบบ EPR ให้อยู่ใน ภาวะบังคับแทนภาคสมัครใจ

1.7) การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ควรอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ผลิต ที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดจากความบกพร่องของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งจากการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ที่สามารถสร้างความเสียหายต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งผลเสียมายังสุขภาพของมนุษย์ด้วย ซึ่งผู้ผลิตต้องปรับรูปแบบ ผลิตภัณฑ์ให้มีความใส่ใจในสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อลดผลกระทบต่าง ๆ โดยกฎหมาย Circular Economy Promotion Law ของประเทศจีน กำหนดให้มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และหีบห่อ ที่ต้องให้ความสำคัญกับ การเลือกวิธีการออกแบบ และวัสดุที่ง่ายต่อการฟื้นฟู แยกส่วน เสื่อมสภาพ และไม่เป็นพิษหรืออันตราย ตามมาตรฐานบรรจุภัณฑ์ที่หลีกเลี่ยงต่อการเป็นของเสียได้ง่าย และไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยมี การดำเนินการจัดการกับบรรจุภัณฑ์พลาสติกไปบ้างแล้ว เช่น การปรับขนาดถุงพลาสติกให้มีความหนาเกิน 36 ไมครอน สนับสนุนให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์แบบเติม การใช้จานชามอ้อยแทนโฟม หรือกล่องพลาสติก เป็นต้น

ทั้งนี้ควรปรับปรุงมาตรฐานการผลิตบรรจุภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น และเน้นเป็นภาคบังคับบนความสมัครใจ และกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิตให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life - Cycle)

1.8) มาตรการสนับสนุนทางภาษีการเงิน และการตลาด

ประเทศไทยยังไม่มี การดำเนินการด้านภาษีที่ชัดเจน และเป็นระบบ เช่น ภาษีนำเข้าวัสดุชีวภาพ ภาษีพลาสติก เป็นต้น ทำให้ควรมีการดำเนินงานด้านภาษีอย่างจริงจัง และเป็นขั้นตอน เพื่อนำมาสนับสนุนให้กับผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือผู้ผลิตในอุตสาหกรรมพลาสติก โดยสามารถใช้รูปแบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ มาดำเนินการ ได้แก่ (1) กฎหมาย Sweden Landfill Tax กำหนดข้อห้ามและเพิ่มภาระภาษีกับการฝังกลบขยะบางประเภทเพื่อสนับสนุนให้เกิดการรีไซเคิล หรือการกำหนดค่าธรรมเนียมที่แตกต่างกันในการจัดการขยะครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการคัดแยกขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ (2) กฎหมาย Waste Management and Public Cleansing Law ของประเทศญี่ปุ่น ในการลดหย่อนภาษีการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการสนับสนุนการศึกษาวิจัยในท้องถิ่นเกี่ยวกับการหมุนเวียนของวัสดุที่ใช้ในการผลิตสินค้า และมีการมอบรางวัลการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว และ (3) กฎหมาย Circular Economy ของประเทศจีน โดยให้สิทธิพิเศษทางภาษีสำหรับกิจการอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการที่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือนำเข้าสินค้าเทคโนโลยีที่ประหยัดพลังงาน และวัตถุดิบจะได้รับยกเว้นภาษี แต่ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามจะถูกจำกัดการนำเข้า และการผลิตภายในประเทศ และต้องเสียภาษีรวมถึงค่าธรรมเนียมต่าง ๆ อีกด้วย หรือการให้เครดิตการเงินสำหรับการจัดซื้อจัดจ้าง หรือกิจการหรือองค์กรที่มีบทบาทนำในการใช้พลังงานน้ำ ที่ดิน และวัตถุดิบการผลิต ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.9) การกำหนดอัตราค่ากำจัดขยะ (Tipping Fee)

ประเทศไทยควรมีการสำรวจการเก็บอัตราค่ากำจัดขยะ (Tipping Fee) ให้สอดคล้องกับต้นทุนการจัดการขยะของพื้นที่ ซึ่งแต่เดิมบางแห่งมีการเก็บในอัตราที่สูงเกินไป และบางแห่งมีการเก็บน้อยเกินไป โดยต้องเชื่อมโยงกับปริมาณขยะที่ต้องไปหลุมฝังกลบ ยิ่งถ้าพื้นที่ที่มีการจัดการขยะโดยเน้นให้เกิดการรีไซเคิลก็ควรลดอัตราค่ากำจัดขยะลง ทั้งนี้ การเก็บอัตราค่ากำจัดขยะไม่ควรกังวลกับผลกระทบทางชื่อเสียงในทางการเมือง ควรมีความโปร่งใสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ประชาชนทั่วไปสามารถให้ความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น การเสนอมาตรการ หรือผลักดันพระราชบัญญัติการใช้พลาสติก การร่วมปฏิเสธการใช้ถุงพลาสติก การคัดแยกขยะที่ถูกต้องตั้งแต่ที่บ้าน เป็นต้น

2) ประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งสามารถบอกต่อให้กับคนรู้จัก และสร้างจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมได้

3) ภาครัฐ ภาคเอกชน หรือแหล่งทุนต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มาทดแทนการใช้พลาสติกของการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้งในรูปแบบต่าง ๆ

4) ภาครัฐส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับแนวทางการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทั้งกิจกรรมการวัด ลด ชดเชย และบอกรับคาร์บอนของขยะพลาสติก เพื่อนำมาคำนวณปริมาณการปลดปล่อยคาร์บอน และหาแนวทางชดเชยได้

5) ภาครัฐควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจ และชัดเจนมากขึ้น ให้ประชาชนสามารถรับรู้ และเข้าถึงการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

6) สนับสนุนพฤติกรรมลดการคัดแยกขยะของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยการจัดทำคู่มือการคัดแยกขยะ และกำจัดขยะ โดยใช้ภาษา หรือภาพประกอบที่เข้าใจง่าย แจกจ่ายให้กับประชาชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการจัดเก็บขยะที่คัดแยกแล้ว รวมทั้งจัดให้มีการบรรยายสรุปวิธีการคัดแยกขยะด้วย

7) รมรณรงค์ให้ประชาชนเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกอย่างต่อเนื่อง เช่น การพกถุงผ้า การพกกล่องข้าว การใช้แก้วน้ำที่ใส่ซ้ำได้ หรือการเลือกบรรจุภัณฑ์ชีวภาพ เป็นต้น

8) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ รมรณรงค์ และโฆษณาที่เข้าใจง่าย และสามารถเผยแพร่ได้หลากหลายแนวทาง เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม TikTok และทวิตเตอร์ เป็นต้น โดยจัดทำเป็นรูปแบบสื่อที่สามารถเลือกใช้ได้ตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะประชาสัมพันธ์ เช่น โรงเรียน ชุมชน ตลาด ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ สามารถสรุปบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องดำเนินการตามมาตรการ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้ดังตารางที่ 5 - 2

ตารางที่ 5 - 2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐจากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
ภาครัฐ/เอกชนควรมีมาตรการข้อบังคับ หรือกฎหมายที่ชัดเจน และเป็นระบบ และบทลงโทษในการดำเนินการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมควบคุมมลพิษ - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ภาครัฐ/เอกชนสนับสนุนมาตรการที่ช่วยผ่อนปรนให้กับผู้ผลิตพลาสติก และผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก เช่น ใช้หลักการ EPR ในการจัดการขยะพลาสติก การลดหย่อนภาษีนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์จากชีวภาพ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงการคลัง - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
ภาครัฐ/เอกชนสนับสนุนการจัดการขยะที่ครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทางให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ให้สามารถลดปริมาณขยะที่หลุมฝังกลบ และเพิ่มปริมาณขยะที่รีไซเคิล และอัพไซเคิลได้	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กรมควบคุมมลพิษ - สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>ภาครัฐ/เอกชนเพิ่มการรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมลดการขพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้มีความน่าสนใจ และชัดเจน เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรมประชาสัมพันธ์ - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - กรมควบคุมมลพิษ - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค - กระทรวงมหาดไทย โดยผู้ว่าราชการจังหวัด - ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน
<p>การสนับสนุนพฤติกรรมลดการตัดแยกขยะของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศโดยการจัดทำคู่มือการคัดแยกขยะ และกำจัดขยะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กรมประชาสัมพันธ์ - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว
<p>สนับสนุนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และการติดตามของผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรมควบคุมมลพิษ - สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกไทย - สถาบันพลาสติก - กลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก - สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - กลุ่ม PPP Plastics - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
<p>ภาครัฐ หรือสถาบันการเงินสนับสนุนงบประมาณ นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีผลิตบรรจุภัณฑ์รักษ์โลก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์เทคโนโลยีโลหะ และวัสดุแห่งชาติ - สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ - สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ - ธนาคารแห่งประเทศไทย
<p>ภาครัฐ/เอกชนสนับสนุนการจัดทำข้อมูลการคัดแยกปริมาณขยะทุกประเภท และขั้นตอนการนำไปกำจัด เพื่อสร้างความมั่นใจว่าขยะที่ถูกแยกแล้วไม่ไปรวมกันที่หลุมฝังกลบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สถาบันพลาสติก - กรมควบคุมมลพิษ - ศูนย์เทคโนโลยีโลหะ และวัสดุแห่งชาติ - สถาบันการจัดการ บรจุภัณฑ์และรีไซเคิล เพื่อสิ่งแวดล้อม
<p>ภาครัฐ/เอกชนร่วมมือกับภาคเอกชนที่รับกำจัดขยะ ในการเพิ่มจุดรับคืนขยะพลาสติก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่ม PPP Plastics - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> - กรมควบคุมมลพิษ - สมาคมผู้ค้าปลีก - กรมประชาสัมพันธ์
ภาครัฐ/เอกชนดำเนินการจัดเก็บค่าขยะหรือการเก็บอัตราค่ากำจัดขยะ (Tipping Fee) ให้มีราคาที่เหมาะสมตามแต่ละพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กระทรวงมหาดไทย - เอกชนที่รับกำจัดขยะ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมอาชีพการรับซื้อของเก่า หรือรถซาเล้ง ในการเพิ่มจำนวนเงินในการขายถุงพลาสติกใช้แล้วทิ้ง ซึ่งก่อให้เกิดการหมุนเวียนของพลาสติกที่เป็นระบบ และครบวงจร	<ul style="list-style-type: none"> - สมาคมซาเล้งและ ร้านรับซื้อของเก่า - กรมควบคุมมลพิษ - สถาบันพลาสติก - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.3 ข้อเสนอแนะในอนาคต

จากผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการ/กิจกรรม คือ การประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่เข้าถึงประชาชนให้ได้รับรู้ และรับทราบโครงการ/กิจกรรมได้มากเท่าที่ควร รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ และไม่สามารถหาแรงจูงใจในการขยายภาคีเครือข่ายให้เพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น การศึกษาในอนาคตควรเพิ่มการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนให้เข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น และเข้าถึงได้ทุกวัย ศึกษาให้ครอบคลุมพื้นฐานการดำเนินชีวิตประจำวันโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับ รวมถึงความสามารถในการที่จะรับความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพของประชากรภายในประเทศ ให้เกิดการรับรู้ จนเกิดความเข้าใจ และมีความตระหนักในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยรวม รวมถึงการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่เป็นเรื่องใกล้ตัวด้วย

นอกจากนี้ การจะนำมาตราการจัดการขยะพลาสติกที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมาใช้ ควรต้องมีการศึกษาถึงห่วงโซ่คุณค่าทางธุรกิจของพลาสติก และพลาสติกชีวภาพด้วย เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่กระบวนการผลิตพลาสติก การนำพลาสติกไปใช้ในบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ การคัดแยกขยะพลาสติก และรวมถึงการกำจัดขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการจัดการขยะพลาสติก เช่น ลดความสับสนระหว่างพลาสติกทั่วไปกับพลาสติกแบบชีวภาพ โดยมีการระบุการผลิตขึ้นรูปพลาสติกให้ชัดเจนในบรรจุภัณฑ์ การให้คำนิยามของพลาสติกชีวภาพว่าเป็นรูปแบบเดียวกับพลาสติกที่รีไซเคิลได้ หรือพลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้ การติดฉลากประเภทถังขยะในบรรจุภัณฑ์เพื่อให้ง่ายต่อประชาชนที่คัดแยกขยะ เป็นต้น โดยสามารถส่งเสริมการจัดการความรู้เรื่องพลาสติก และพลาสติกชีวภาพแก่ประชาชน เพื่อลดความสับสนของประเภทพลาสติก ส่งเสริมการรณรงค์การจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้องและเป็นที่น่าสนใจ และสนับสนุนให้เอกชนที่ผลิตพลาสติก และพลาสติกชีวภาพให้ความชัดเจนในบรรจุภัณฑ์ของตนเองด้วย

บรรณานุกรม

- Carrigan, M., Moraes, C., Leek, S., 2011. Fostering responsible communities: A community social marketing approach to sustainable living. *Journal of Business Ethics*. 100(3), 515-534.
- Forbes (2022). U.S. Phasing Out Single-Use Plastics On Public Lands By 2032. สืบค้นจาก <https://www.forbes.com/sites/annakaplan/2022/06/08/us-phasing-out-single-use-plastics-on-public-lands-by-2032/?sh=3ac3738c5cf4>
- GESAMP (2015). “Sources, fate and effects of microplastics in the marine environment: a global assessment” (Kershaw, P. J., ed.). (IMO/FAO/UNESCO-IOC/UNIDO/WMO/IAEA/UN/UNEP/UNDP Joint Group of Experts on the Scientific Aspects of Marine Environmental Protection). Rep. Stud. GESAMP No. 90, 96 p.
- Geyer, R., Jambeck, J.R. and Law, K.R. (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made. *Science Advances*. 3(7) DOI: 10.1126/sciadv.1700782 ; <https://www.greenpeace.org/usa/key-facts-about-plastic-pollution/>
- Homonoff, T.A., 2013. Can small incentives have large effects? The impact of taxes versus bonuses on disposable bag use. Working paper #5 7 5 , Princeton University. Retrieved from <http://www.human.cornell.edu/pam/people/upload/Homonoff-Can-Small-Incentives-Have-Large-Effects.pdf>.
- Hogwood, B.W. and Gunn, L.A. (1984). **Policy Analysis in the Real World**. New York: Oxford University Press.
- Jambeck, J. R. et al. (2015). Plastic waste inputs from land into the ocean. *Science*. 347, 768-771.
- Rivers, N., Shenstone-Harris, S., Young, N., 2017. Using nudges to reduce waste? The case of Toronto’s plastic bag levy. *Journal of Environmental Management*. 188, 153-162.
- Sharp, A., Høj, S., Wheeler, M. (2010). Proscription and its impact on anticonsumption behaviour and attitudes: the case of plastic bags. *Journal of Consumer Behaviour*. 9 (6), 470-484.
- UNEP. (2018a). Single-Use Plastics: A Roadmap for Sustainability. UNEP. Retrieved from http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/25496/singleUsePlastic_sustainability.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- UNEP. (2018b). Legal Limits on Single-Use Plastics and Microplastics: A Global Review of National Laws and Regulations. Retrieved from <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27113/>
- United Nation Climate Change. (2022). Thailand 2nd Updated NDC. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2566 จาก <https://unfccc.int/NDCREG>
- Wagner, T. (2017). Reducing single-use plastic shopping bags in the USA. *Waste Management*, 70, 3-12. doi: 10.1016/j.wasman.2017.09.003
- SME THAILAND PR NEWS. (2558). สมาคมผู้ค้าปลีกไทยร่วมเป็นพลังสำคัญลดใช้ถุงพลาสติก ทุกวันที่ 15 ของเดือน. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.smethailandclub.com/news/4789.html>

กรมควบคุมมลพิษ. (2560). (ร่าง) แผนจัดการขยะพลาสติกอย่างบูรณาการ (พ.ศ. 2560-2564). 22 หน้า. คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก. (2561). ร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (2561-2580). เอกสารประกอบการประชุม วันที่ 26 ธันวาคม 2561

กรมควบคุมมลพิษ. (2562ก). 1 ปี คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก การจัดการขยะพลาสติก เห็นผล. สืบค้น 18 กันยายน 2565 จาก <http://www.pcd.go.th/file/05-06-62-02.pdf>

กรมควบคุมมลพิษ. (2562ข). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมควบคุมมลพิษ. (2562ค). สามารถจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก โดยเฉพาะช่วง 1 ปี ลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้วลงได้กว่า 1,500 ล้านใบ. สืบค้น 18 กันยายน 2565 จาก <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG190623195137484>

กรมควบคุมมลพิษ. (2564ง). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2564. สืบค้น 8 มกราคม 2566 จาก <https://www.pcd.go.th/publication/26626>

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). Infographic แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ.2563 - 2565). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.pcd.go.th/publication/15038>

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2561). โพสต์โซเชียลมีเดียกิจกรรม “รับบริจาคถุงน้ำใส่ยกกลับบ้าน”. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.facebook.com/deqpth/photos/a.655043231193454/2229085603789201/>

กรมควบคุมมลพิษ. (2564). สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ.2564. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://thaimsw.pcd.go.th/index.php>

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2565 จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2021/10/pcdnew-2021-10-19_08-59-31_527174.pdf

กรมควบคุมมลพิษ. (2562). (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2565. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 จาก http://www.pcd.go.th/Info_serv/File/17-09

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). EVERDAY SAY NO TO PLASTIC BAGS. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.deqp.go.th>

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). ภาครัฐ เอกชนและประชาสังคม ผนึกกำลังลดปริมาณขยะลงสู่ทะเล. สืบค้นสืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.deqp.go.th/new/>

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). ครม. ปลัดตั้งแผนจัดการขยะพลาสติกภายในปี 65 ตอบโจทย์ปัญหาขยะด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน. สืบค้นสืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/infographic/3256-65.html>

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). แผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 - 2573. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.).

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2563). **โครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ” (เมื่อคุณหมุนเวียน)**. สืบค้นสืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566 จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2021/02/pcdnew-2021-02-18_08-15-05_846301.pdf

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). **Roadmap การจัดการขยะพลาสติก 2561-2573**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2566 จาก http://pcd.go.th/Info_serv/File/Plastic%20Roadmap.pdf

กรุงเทพธุรกิจ. (2564). **'ส่องสถานการณ์ 'ขยะพลาสติก' ช่วงการระบาด 'โควิด-19'**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/942224>

กฤศ ฉายแสงเดือน และคณะ. (ม.ป.ป.). **แนวทางมาตรการจูงใจเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในไทย**. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 86-102

คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก กรมควบคุมมลพิษ. (2561). **สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2561**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 จาก http://www.pcd.go.th/file/Thailand%20Pollution%20Report%202018_Thai.pdf

ชญาณิช งามระเบียบ. 26 มกราคม 2563. **เผย 4 นวัตกรรมกำจัดขยะล้นเมืองแห่งโลกอนาคต**. สืบค้น 20 สิงหาคม 2564. จาก <https://www.bltbangkok.com/lifestyle/urban-living/12109/>

ชมพูนุท พรหมภักดี. (2563). **สถานการณ์ขยะพลาสติกของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน” (Plastic Waste Situation in Bangkok)**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 08 พฤษภาคม 2563. ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์วุฒิสภา กลุ่มงานวิจัยและข้อมูลสำนักวิชาการ

เชิญ ไกรนรา. (2556). **6 ขั้นตอนง่าย ๆ สำหรับการวิเคราะห์นโยบาย**. สืบค้น 1 สิงหาคม 2564 จาก https://www.researchgate.net/profile/Choen-Krainara/publication/255891028_6_

ญาณัญญา ศิรภัทร์ธาดา. (2553). **ยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่มของการคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิลเชิงธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการและชุมชนในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย**. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ทรูปลูกปัญญา. (2560). **ขยะพลาสติก [ออนไลน์]**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.truelookpanya.com/blog/content/59955> [18 มีนาคม 2563]62/40.pdf

ธาริดา เสนาวงษ์ (2021). **การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 : วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 15(37), 210-223.

น้ำฝน คูเจริญไพศาล (2018). **ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องขยะพลาสติกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University, 12(1), 116-132.

นิคม แหลมสัก. (2560). **คู่มือการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders Analysis**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บดินทร์ธร บัวรอด. (2562). **การวิเคราะห์นโยบายภาครัฐเพื่อนำไปปฏิบัติ : ผลกระทบจากอดีตถึงปัจจุบัน**. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 11(3): 35-44.

บุญชม ศรีสะอาด. 2553. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ผู้จัดการออนไลน์ (2562). **สุดเจ๋ง! “ขยะจะล่องหน” ในชุมชนย่านรัชดา กับโครงการ Care the Whale: Climate Action Collaboration @Ratchada District**. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9620000112124>

- ฝ่ายพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). SET Your Startup Business Guide: รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ. สืบค้นจาก https://research.kpru.ac.th/startupkpru/form/startup_business.pdf
- พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย. (2019). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (Recycle). Graduate Law Journal, 12(2), 272-282.
- พิริยุดม วรรณพฤกษ์. (2555). การปรับปรุงนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (การจัดการสิ่งแวดล้อม). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โพสต์ทูเดย์. (2563). กทม.ประกาศให้อาคาร-สำนักงานในสังกัดเป็นพื้นที่ปลอดขยะพลาสติก-โฟม. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/general/610586>
- มติคณะรัฐมนตรี (2563). (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) สืบค้นจาก ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี) วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564
- ระศักดิ์ สุตัญญะวิบูลย์ (2562). เศรษฐกิจหมุนเวียน. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/finance/news-384463>
- วรรณภา ไหล่หมาก และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- วรสุดา ขวัญสุวรรณ และสาทีนิ วัฒนกิจ. (2563). การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือทิ้งสู่ผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่ง และแฟชั่น: ชุมชนต้นแบบเทศบาลเมืองเขารูปช้าง. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
- วิสาขา ภูจินดา (2564) การติดตามประเมินโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน). กรุงเทพฯ : บริษัท ออลอินวัน พรินต์ติ้ง จำกัด ; พิมพ์ครั้งที่ 1.
- วิสาขา ภูจินดา (2564). โครงการศึกษาและจัดตั้งตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- วิสาขา ภูจินดา (2565) โครงการส่งเสริมศักยภาพและประเมินตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- วิสาขา ภูจินดา, ศราพร ไกรยะปักษ์ และศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม. (2565). การเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะพลาสติกในตลาดสดของประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 48(2).
- ทิวา ประสุวรรณ, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, ดารากร เจียมวิจักขณ์ และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์. (2559). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง ระยอง จังหวัดระยอง. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(1).
- ศูนย์วิจัยกิจการไทย. (2563). หลังโควิด-19 ธุรกิจ Food Delivery ขยายตัวบนการแข่งขันที่ยิ่งรุนแรง ... ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มรุกไปสู่ Super Application. (กระแสรศรศน์ ฉบับที่ 3128). สืบค้นจาก <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/z3128-Food-Delivery.aspx>
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรภาพพัฒนา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2562). การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการอาหารส่วนเกินเพื่อลดปัญหาขยะอาหารที่เหมาะสมกับประเทศไทย. สืบค้นจาก

https://thaihealthwatch.thaihealth.or.th/assets/file/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%99_%E0%B8%82%E0%B8%A2%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%A1%E0%B8%B2.pdf

สำนักข่าว THE STANDARD. (2562) . 14 องค์กรย่านรัชดาฯ ผนึกกำลังจัดโครงการ ‘Care the Whale ขยะล่องหน’ นำ
ถนนรัชดาฯ ไปสู่ย่านลคโลกร้อน [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/set-care-the-whale/>

สำนักข่าว The Standard (2565). สตาร์บัคส์ในญี่ปุ่นออกกฎเหล็ก 4 ข้อ เพื่อการลดการใช้พลาสติกอย่าง
จริงจัง. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/japan-starbucks-launched-4-plastics-rules/>

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (2563) . กทม. ยังมีปริมาณขยะมูลฝอยมากถึง 180 ตันต่อวัน แม้ควบคุม
การใช้ถุงพลาสติกและโฟม โดยปี 2561 สามารถจัดเก็บและกำจัดขยะมากกว่า 10,000 ตัน
ต่อวัน.. สืบค้นจาก <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG190227145354995>

สำนักข่าวไทย (2563). หอการค้าไทยประกาศนโยบาย Circular Economy. สืบค้นจาก:
<https://tna.mcot.net/view/mLCeQaL>

สำนักข่าว Spring news. (2565). ฝรั่งเศสสั่งแบนพลาสติกห่อหุ้มผักและผลไม้แล้ว เริ่ม 1 กรกฎาคม 2022 .
สืบค้นจาก <https://www.springnews.co.th/spring-life/819623>

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566). ภาษีพลาสติก (Plastic Tax) - ภาษีเพื่อลดขยะและรักษา
สิ่งแวดล้อม. สืบค้นจาก http://www.tpsa.moc.go.th/sites/default/files/phaasiiphlaastik_update1.pdf

สิรินทรียา พูลเกิด, ณภัช สัจจนกุล และณัฐนิ อมรประดับกุล. 2563. รายงานวิจัยโครงการ: การทบทวน
และวิเคราะห์นโยบายรัฐด้านการจัดการที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในประเทศไทย.
นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุชาดา สุขบำรุงศิลป์. (2553). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวิศวกรรมแหลมฉบัง จังหวัด
ชลบุรี.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา.

สุภัค จันทระประทุม. (2563). แนวทางการจัดการขยะพลาสติก ยุควิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เพื่อนำไปสู่
ความยั่งยืน กรณีศึกษา: บุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบ
ตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. รายงานการค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. (2564). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการ
ขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิตรา วาสนาดำรงดี. (2563). หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer
Responsibility)” เครื่องมือในการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน. วารสารสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). ลดโลกร้อนด้วย Carbon Neutrality และ Net
Zero Emissions. สืบค้นวันที่ 5 เมษายน 2566 จาก <https://www.onep.go.th>

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2566). รายงานพิเศษ : “ก.ทรัพยากรฯ เร่งสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการร้าน
กาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัด” สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2566 จาก
<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG230303160659029>

- บริษัท ดีวี8 จำกัด (มหาชน). (2565). **ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)**. สืบค้นจาก <https://www.dv8.co.th/csr/>
[http://www.stou.ac.th/stouonline/om/data/scc/Lom 1 2/04-03.htm](http://www.stou.ac.th/stouonline/om/data/scc/Lom%201%2004-03.htm).
- SCG ผนึกกำลังพันธมิตร ยื่นนายกฯ 4 มาตรการ เร่งแก้วิกฤตขยะไทย. (2562). สืบค้น 18 กันยายน 2565 จาก <https://sdthailand.com/2019/08/scg-sd-symposium-2019-collaboration-for-action/>
- Jambeck, Jenny R. (2015). **Plastic waste inputs from land into the ocean**. Retrieved Sep 18, 2019 from <https://science.sciencemag.org/content/347/6223/768>
- Economics, Chiang Mai University. (2566). **การจัดการความรู้ (Knowledge Management)** สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2566 จาก <https://www.econ.cmu.ac.th/km/>
- Bangkokbanksme. (2564). **Eco-design แนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ยุคใหม่**. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2566 จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/eco-design-new-concept-product-design>
- ตระกูลพันธ์ พัทธเมธา. (2557). **การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Product Design for Environment Friendly)**. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทยปีที่ 34(1) : 119-135, 2557
- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก. (2564). **การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) และการกักเก็บ CO2 ของแหล่งอาศัยตามธรรมชาติ (Natural Habitats)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2566 จาก <http://www.tgo.or.th/2020/index.php/th/>

ภาคผนวก ก

แนวทางการดำเนินงาน 3 ระยะ ตามแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี
(พ.ศ. 2561 - 2580)

แนวทางการดำเนินงาน 3 ระยะ คือ (1) ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565 (2) ระยะกลาง หรือ ระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575 และ (3) ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
ประเด็นสำคัญที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	<p>1. ข้อมูลพื้นฐานของประเภทสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>2. ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนที่เลือกซื้อและใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. สร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภค (Consumer Awareness)</p> <p>4. ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างกว้างขวาง</p> <p>5. เว็บบกลางในการรวบรวมแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิตและบริโภค สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (SCP Portal) ที่สามารถเชื่อมโยงระหว่าง</p>	<p>- บัญชีรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศ ไทย (G - Catalogue)</p> <p>- การสำรวจตลาด (Marketing Survey)</p> <p>- การวิจัยและพัฒนาปัจจัยสนับสนุนอุปสงค์ และอุปทานของประชาชน (Demand & Supply) และปัจจัยส่งเสริมธุรกิจตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE)</p> <p>- การศึกษาแก่สาธารณะ (Public Education)</p> <p>- นโยบายภาครัฐด้านธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- พัฒนารูปแบบการประเมินส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น (Start Up)</p> <p>- เครือข่ายธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p>	<p>1. จำนวนประเภทสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น</p> <p>2. จำนวนประชาชนที่เลือกซื้อและใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น</p> <p>3. ระบบจัดการความรู้ด้านสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแบบ real time</p>	<p>- ผู้นำกระแส (Trend Leader) - สร้างคุณค่า (Value) หรือเรื่องราว (Story) ให้กับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- เครือข่ายธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดห่วงโซ่อุปสงค์อุปทาน</p> <p>- นโยบายสร้างแรงจูงใจ/ส่งเสริมการลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- ผลักดัน/ส่งเสริมหน่วยงานรับรองมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- ตราสินค้าเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- การกำหนดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสีเขียว (Green Procurement) เป็นตัวชี้วัด (KPI) ของหน่วยงานภาครัฐ</p> <p>- การพัฒนาดัชนีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (SCP Index) ในเกณฑ์พัฒนาเมืองยั่งยืน</p>	<p>1. จำนวนประเภทสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น</p> <p>2. จำนวนประชาชนที่เลือกซื้อและใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น</p> <p>3. ผู้บริโภคกำหนดกลไกการตลาด</p>	<p>- สถาบันรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- ตลาดสีเขียว หรือ Green Market ทั่วประเทศ</p> <p>- สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นตัวเลือกอันดับ 1 ของประชาชน</p> <p>- ตรารับรองสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานรับรองและน่าเชื่อถือ</p>

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
	ผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ในที่เดียว					
ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทาง โดยประชาชน	<p>1. กระแสสังคม ปรับเปลี่ยนแนวคิด ขยะ คือ ทรัพยากร</p> <p>2. มีหุ้นส่วนความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ</p> <p>3. ธุรกิจต้นแบบ (Business Model)</p>	<p>- สร้างค่านิยมรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>- ประชาชนมีความรู้ และความเข้าใจในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital) ในการพัฒนาข้อมูล และเป็นช่องทางการเข้าถึง</p> <p>- มาตรฐาน และแนวทางการจัดการขยะ</p> <p>- จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวง</p> <p>- ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจต้นแบบ (Business Model)</p>	<p>1. ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลด คัด แยกขยะที่ต้นทาง</p> <p>2. ประชาชนมีรายได้จากการจัดการขยะ</p> <p>3. มีพื้นที่ต้นแบบด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)</p> <p>4. กลุ่มธุรกิจมีส่วนร่วมจัดการขยะ</p>	<p>สร้างค่านิยมรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>- ส่งเสริมธุรกิจชุมชนด้านการจัดการขยะ</p> <p>- นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการขยะ</p> <p>- มาตรฐาน และแนวทางการจัดการขยะ</p> <p>- สร้างแรงจูงใจให้เกิดการขยายเครือข่าย</p>	<p>1. ทุกครัวเรือนสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์</p> <p>2. กระแสสังคมสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม</p>	<p>- สร้างค่านิยมรับผิดชอบต่อสังคมด้านการจัดการขยะ</p> <p>- สร้างเครือข่ายที่ปรึกษาด้านการจัดการขยะชุมชน</p>
ประเด็นสำคัญที่ 3 การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	<p>รูปแบบแนวทางการประเมินที่ได้บูรณาการร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และเสนอให้เป็นมติคณะรัฐมนตรีในการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน</p>	<p>รูปแบบแนวทางการประเมินที่ได้บูรณาการร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และเสนอให้เป็นมติคณะรัฐมนตรีในการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน</p>	<p>มีการดำเนินงานเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนครอบคลุมทั่วประเทศ</p>	<p>- พัฒนาผู้ตรวจประเมิน</p> <p>- ปรับปรุงเกณฑ์ให้ทันสมัย และเป็นไปตามกระแสโลก</p> <p>- สร้างการแข่งขันผ่านการจัดลำดับ (Ranking) เมือง</p>	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับปรุงตามกระแสการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนของโลกได้ด้วยตนเองจนเกิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนทั้งประเทศ และขยายผลสู่ระดับสากล</p>	<p>- ระบบประเมินได้รับการพัฒนาเป็นธุรกิจ</p> <p>- มีระบบติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง</p>

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
				<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (State of Environment) - พัฒนาให้มีเครือข่ายที่ปรึกษาเมืองสิ่งแวดล้อม - ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการขับเคลื่อนตามมติคณะรัฐมนตรี - ภาคส่วนต่างๆ สนใจและร่วมติดตามการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน - ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองยั่งยืนเพื่อการขยายผล - บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและการทำงานเชิงพื้นที่ - ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ - เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสื่อสารสู่สาธารณะ 		

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
ประเด็นสำคัญที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็ง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	การยกระดับการรับรู้ และความเข้าใจด้านการ เปลี่ยนแปลงของสภาพ ภูมิอากาศ	- จัดทำแผนปฏิบัติการ เสริมพลังความร่วมมือ ด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ (ACE) และเสนอต่อกรรมการ ชาติ - กรอบแนวทางร่วมกัน ของหลักสูตรด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในระบบการศึกษา และ การอบรม - ระบบฐานข้อมูล และ ระบบเชื่อมโยงข้อมูล (Platform Knowledge HUB) - สื่อให้ความรู้ด้านด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศกับประชาชน / ศูนย์เรียนรู้ลดโลกร้อน - คณะกรรมการ/คณะ ทำงาน/เครือข่ายด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	1. การยกระดับการรับรู้ และความเข้าใจด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ 2. มีทิศทางการทำงาน ด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศแต่ละ หน่วยงานร่วมกัน 3. ขยายการดำเนินงาน ด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ (มี หน่วยงานดำเนินงาน มากขึ้น)	- หน่วยงาน/ภาคี/หุ้นส่วน ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศตามแผน - การเข้าถึงข้อมูลผ่าน ช่องทางศูนย์กลางข้อมูลด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (Knowledge Hub) - ประเมินระดับการมี ส่วนร่วม - เสริมสร้างศักยภาพให้ บุคลากรทางการศึกษา - แผนการสอนด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน - หลักสูตรด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เข้าสู่ระบบการศึกษา - ทบทวนแผนปฏิบัติการ เสริมพลังความร่วมมือด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (ACE) - การขยายการดำเนินงาน ตามตามแผนปฏิบัติการ	ขยายการดำเนินงานด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	- ขับเคลื่อนผ่านกลไก ของ ACE อย่างเป็น ระบบ - ทบทวนแผนปฏิบัติการ เสริมพลังความร่วมมือ ด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ (ACE) - การขยายการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการเสริม พลังความร่วมมือด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (ACE) - รายงานการเสริมพลัง ความร่วมมือด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศของประเทศ (ACE National Report) / รายงาน National Communication / รายงาน Biennial Transparency Report (BTR)

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
		<ul style="list-style-type: none"> - การทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ/หุ้นส่วนการทำงาน - สร้างกระแสสังคมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - รูปแบบ เทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการปรับตัว - พัฒนาศักยภาพ Focal Point - สำรวจเส้นบรรทัดฐาน (Baseline) ระดับความตระหนักในภาคการศึกษา - องค์กรความรู้ และ Best Practice (ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) - รายงาน ACE/รายงาน BTR ในส่วน ACE 		<ul style="list-style-type: none"> เสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ACE) - รายงานการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ (ACE National Report)/ รายงาน National Communication / รายงาน Biennial Transparency Report (BTR) 		
ประเด็นสำคัญที่ 5 การบริหารจัดการองค์กร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล 2. เชื่อมโยงระบบการดำเนินงานเป็น DEQP Digital Service Hub 3. ข้อมูลดิจิทัลของ 	<ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์และแผนงานที่ชัดเจน - พัฒนาศักยภาพบุคลากรส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บุคลากรกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รับการพัฒนาทักษะและสั่งสมประสบการณ์ให้ เป็นไปตามแผนบริหารทรัพยากรบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง Highly Effective Operation 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวน/ปรับปรุงแผนบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างต่อเนื่อง 2. ทบทวน/ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้สามารถรองรับภารกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง Highly Effective Operation

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
<p>กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Digital Transformation) ในประเด็นสำคัญ</p> <p>4. บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะในประเด็นสำคัญ และมีพฤติกรรมตามค่านิยมองค์กร</p> <p>5. การทำงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ</p>	<p>- พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่มียุคใหม่</p> <p>- จัดสรรบุคลากรตามความจำเป็น</p> <p>- ปรับปรุงระบบอำนาจการพัฒนากิจกรรมในประเด็นสำคัญ และ มีพฤติกรรมตามค่านิยมองค์กร</p> <p>- พัฒนาข้อมูลและระบบสนับสนุนภารกิจสำคัญของกรม</p> <p>- การติดตามรายงาน และการจัดการความรู้</p> <p>- การสื่อสารภาพลักษณ์องค์กร (Communication Branding of DEQP)</p>	<p>เพื่อให้พร้อมปฏิบัติงานทุกภารกิจ มีการกำหนดกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม</p> <p>2. ทีมบูรณาการงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. DEQP Digital Service Hub ที่ครบทุกกระบวนการ</p> <p>4. แหล่งเรียนรู้และคลังความรู้สำหรับบุคลากรภายใน/ภายนอกมีการใช้งาน และนำไปใช้ประโยชน์</p> <p>5. Digital Transformation ครบทุกกระบวนการ</p> <p>6. ภาควิชา/เครือข่ายสนับสนุนการทำงานทุกภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>7. แผนบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่ทบทวนและปรับปรุงแล้วทั้งหมด (แผนพัฒนาบุคลากร</p>	<p>- การเป็นศูนย์ประสานงานระดับประเทศ National Focal Point</p> <p>- การปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ที่มีการส่งเสริมประสบการณ์ตามเส้นทางอาชีพ Career Path</p> <p>- องค์กรดิจิทัล Digital Operation</p> <p>- องค์กรที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ตามนโยบายระดับชาติ และนานาชาติ</p> <p>3. บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาทักษะและส่งเสริมประสบการณ์ตามแผนอย่างต่อเนื่อง พร้อมปฏิบัติงานทุกภารกิจ และมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม</p> <p>4. ทบทวน/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้และคลังความรู้สำหรับบุคลากรภายใน/ภายนอกอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5. ทีมบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>6. สร้างภาควิชา/เครือข่ายสนับสนุนการทำงานทุกภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง</p> <p>7. ทบทวน/ปรับปรุงข้อมูลดิจิทัลของกรม (Digital Transformation) ให้ครบทุกกระบวนการ</p>	<p>- การเป็นศูนย์ประสานงานระดับประเทศ National Focal Point</p> <p>- การปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ที่มีการส่งเสริมประสบการณ์ตามเส้นทางอาชีพ Career Path</p> <p>- องค์กรดิจิทัล Digital Operation</p> <p>- องค์กรที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม</p>	

ประเด็น	ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ พ.ศ. 2561 - 2565		ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575		ระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน พ.ศ. 2576 - 2580	
	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก	เป้าหมาย	กลไก
			(Human Resource Development : HRD)/ แผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan : IDP)/ แผนสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) 8. โครงสร้างองค์กรที่รองรับ ภารกิจตามนโยบาย ระดับชาติและนานาชาติ			8. ทบทวน/ปรับปรุง DEQP Digital Service Hub ให้ครบ ทุกกระบวนการงาน

ภาคผนวก ข

รายชื่อหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมโครงการติดตาม
ประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายชื่อหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมโครงการติดตาม ประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

หน่วยงานที่คาดว่าจะมีส่วนร่วม โดยการร่วมตัวอย่างแบบสะดวก ได้แก่ (1) ภาครัฐ (2) ภาคเอกชน และ (3) องค์กรพัฒนาเอกชน รายละเอียด ดังนี้

1) ภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้อยู่รายชื่อคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะทำงานด้านพัฒนากลไกการจัดการพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ (2) คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์การจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ (3) คณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติก รายละเอียดดังตาราง

หน่วยงานที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
ในอนาคต

กระทรวง	กรม
1. สำนักงานรัฐมนตรี	<ul style="list-style-type: none"> - กรมประชาสัมพันธ์ - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - องค์กรสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. กระทรวงกลาโหม	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม - กองบัญชาการกองทัพไทย - สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
3. กระทรวงการคลัง	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง - กรมธนารักษ์ - กรมบัญชีกลาง - กรมศุลกากร - กรมสรรพสามิต - กรมสรรพากร - สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ - สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ - สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
4. กระทรวงการต่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการต่างประเทศ - กรมการกงสุล - กรมยุโรป - กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย - กรมองค์การระหว่างประเทศ - กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ - กรมอาเซียน - กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา
5. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กรมพลศึกษา

กระทรวง	กรม
	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - กรมการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) - การกีฬาแห่งประเทศไทย
6. กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) - กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - การเคหะแห่งชาติ - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) - กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ - กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว - กรมกิจการผู้สูงอายุ
7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กรมหม่อนไหม - กรมการข้าว - กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ - สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร - กรมฝนหลวงและการบินเกษตร - สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) - สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว - กรมพัฒนาที่ดิน - สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ - กรมประมง - กรมชลประทาน - สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม - กรมส่งเสริมสหกรณ์ - สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) - กรมวิชาการเกษตร - กรมส่งเสริมการเกษตร - กรมปศุสัตว์ - องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
8. กระทรวงคมนาคม	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม - การทางพิเศษแห่งประเทศไทย - การท่าเรือแห่งประเทศไทย - กรมท่าอากาศยาน - กรมทางหลวงชนบท - สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร - กรมการขนส่งทางราง - กรมทางหลวง

กระทรวง	กรม
	<ul style="list-style-type: none"> - กรมขนส่งทางบก - กรมเจ้าท่า
9. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - กรมทรัพยากรธรณี - กรมทรัพยากรน้ำ - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
10. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กรมอุตุนิยมวิทยา - สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานสถิติแห่งชาติ - สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล - สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
11. กระทรวงพลังงาน	<p>หน่วยงานราชการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวง (สป.พณ) - สำนักงานพลังงาน 76 จังหวัด (สพจ.) - กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ (ชธ.) - กรมธุรกิจพลังงาน (ธพ.) - กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน(พพ.) - สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) <p>องค์กรอิสระ</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน - สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน <p>รัฐวิสาหกิจและบริษัทมหาชนในกำกับดูแล</p> <ul style="list-style-type: none"> - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) <p>องค์กรมหาชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง (สทนช.)
12. กระทรวงพาณิชย์	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ - สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า - สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา - สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน) - กรมทรัพย์สินทางปัญญา - กรมการค้าภายใน - กรมพัฒนาธุรกิจการค้า - กรมการค้าต่างประเทศ
13. กระทรวงมหาดไทย	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย - กรมการปกครอง - กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - กรมที่ดิน - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวง	กรม
	<ul style="list-style-type: none"> - กรมโยธาธิการและผังเมือง - กรมการพัฒนาชุมชน
14. กระทรวงยุติธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม - กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน - กรมราชทัณฑ์ - สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานกิจการยุติธรรม - สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ - กรมบังคับคดี - กรมคุมประพฤติ - กรมสอบสวนคดีพิเศษ
15. กระทรวงแรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน - กรมการจัดหางาน - สำนักงานประกันสังคม - สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน - กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน - กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
16. กระทรวงวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม - กรมส่งเสริมวัฒนธรรม - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) - หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) - ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) - กรมการศาสนา - กรมศิลปากร - สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
17. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - สถาบันเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ - สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) - ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ - สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ - สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ - สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ - สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ

กระทรวง	กรม
	- สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)
18. กระทรวงศึกษาธิการ	- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) - สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา - ศุภสภา - สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
19. กระทรวงอุตสาหกรรม	- สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม - กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม - กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ - สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม - สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) - สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย - การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - กรมโรงงานอุตสาหกรรม
20. กระทรวงสาธารณสุข	- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ - สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กรมสุขภาพจิต - สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ - กรมอนามัย - กรมการแพทย์ - โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) - สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) - สถาบันวัคซีนแห่งชาติ - กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ - กรมควบคุมโรค - กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

หมายเหตุ : หน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้อยู่รายชื่อคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะทำงานด้านพัฒนากลไกการจัดการพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ (2) คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์การจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ และ (3) คณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติก

2) ภาคเอกชน

- 2.1 ผู้บริหารบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
- 2.2 ผู้บริหารบริษัท เอจีซี วีนิไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.3 ผู้บริหารบริษัท आयिโนะโมะโต้ะ (ประเทศไทย) จำกัด
- 2.4 ผู้บริหารบริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)
- 2.5 ผู้บริหารบริษัท แอสเซทไวส์ จำกัด (มหาชน)
- 2.6 ผู้บริหารบริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2.7 ผู้บริหารบริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด
- 2.8 ผู้บริหารบริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด
- 2.9 ผู้บริหารบริษัท ดับเบิลเอ (1991) จำกัด (มหาชน)
- 2.10 ผู้บริหารบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)
- 2.11 ผู้บริหารบริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
- 2.12 ผู้บริหารบริษัท จีซี เมนเทนแนนซ์ แอนด์ เอนจิเนียริง จำกัด
- 2.13 ผู้บริหารบริษัท โกลบอลกรีนเคมิคอล จำกัด (มหาชน)
- 2.14 ผู้บริหารบริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน)
- 2.15 บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
- 2.16 ผู้บริหารธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.17 ผู้บริหารธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.18 ผู้บริหารบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
- 2.19 ผู้บริหารบริษัท ออริจิ้น พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
- 2.20 ผู้บริหารบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
- 2.21 ผู้บริหารบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
- 2.22 ผู้บริหารบริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน)
- 2.23 ผู้บริหารบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
- 2.24 ผู้บริหารบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
- 2.25 ผู้บริหารบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
- 2.26 ผู้บริหารบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.27 ผู้บริหารกลุ่มบริษัท แชน-โกแบ็ง ประเทศไทย
- 2.28 ผู้บริหารบริษัท เอสซีพี เอกซ์ จำกัด (มหาชน)
- 2.29 ผู้บริหารบริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)
- 2.30 ผู้บริหารบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
- 2.31 ผู้บริหารบริษัท ไทยฮอนด้า จำกัด
- 2.32 ผู้บริหารบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด
- 2.33 ผู้บริหารบริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)
- 2.34 ผู้บริหารบริษัท โทรีเซนไทย เอเยนต์ซีส์ จำกัด (มหาชน)
- 2.35 ผู้บริหารบริษัท โตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
- 2.36 ผู้บริหารบริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทย เทรคดิง จำกัด
- 2.37 ผู้บริหารบริษัท เหล็กทรีพี จำกัด

อ้างอิงจาก : สมาชิกขององค์กรธุรกิจเพื่อความยั่งยืน

3) องค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และนักวิชาการอิสระ

- 3.1 องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์กรมหาชน)
- 3.2 Greenpeace Thailand
- 3.3 สถาบันอุดมศึกษา
- 3.4 มูลนิธิสืบนาคะเสถียร
- 3.5 มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
- 3.6 สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย
- 3.7 มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ตำแหน่ง .....หน่วยงาน.....
วัน/เดือน/ปี .....เวลา .....

สถานที่สัมภาษณ์ .....

ผู้ทำการสัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาเรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ของคณะกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการติดตามประเมินผล และเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น คณะที่ปรึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และจะเก็บข้อมูลที่ได้รับนี้ไว้เป็นความลับ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์

1. เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy
2. เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ
- ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล
- ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา
- ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติด้านสังคม
- ส่วนที่ 5 การดำเนินงานในมิติด้านสิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ

1.1 มีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่หน่วยงานของท่านดำเนินการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

.....

.....

1.2 หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านกิจกรรมใดบ้าง โปรดบรรยายละเอียดของกิจกรรม ผลการจัดกิจกรรม และอุปสรรคในการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก ดำเนินการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ทั่วประเทศ หรือจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของจังหวัด เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึก และสร้างความเคยชินแก่ประชาชนจนกลายเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในการพกพาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้มาบรรจุสินค้า

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

2. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ (กรมควบคุมมลพิษ) (2) กิจกรรม รณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) โดยส่งเสริมห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาดสดเทศบาล และเอกชนทั่วประเทศ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหาร (3) กิจกรรม การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) (4) กิจกรรม ทำความดีด้วยหัวใจงดการใช้พลาสติกและโฟมในสวนสัตว์ (องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์) และ (5) กิจกรรม การจัดการขยะบกสู่ทะเลในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” ดำเนินการรณรงค์ดีให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วแก่ลูกค้าในห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2563 เป็นต้นไป และดำเนินกิจกรรมรณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่วินัยในการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) กำหนดประเภทพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่สามารถเก็บกลับคืนได้ จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพลาสติกยืด เช่น ถุงพลาสติกหูหิ้ว ของไปรษณีย์พลาสติก फिल्मห่อสินค้า फिल्मหุ้มแพ็คขวดน้ำ เป็นต้น และกลุ่มพลาสติกแข็ง เช่น กล่องพลาสติกบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก ดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และเป็นจุดรับคืนขยะพลาสติกเป้าหมาย (Drop Point) และนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล/อัพไซเคิล เพื่อส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้กับมูลนิธิสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรักษาและช่วยชีวิตสัตว์ทะเล หรือกลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน วัด หรือโรงเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำรงชีวิต หรือขาดแคลนทุนทรัพย์

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) เพื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้สังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดปริมาณขยะ และลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ดำเนินการคัดเลือกตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง และต่อยอด ขยายผล และสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการลดและเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วไปยังตลาดสดที่สามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง จากโครงการศึกษา และจัดตั้งตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ปี พ.ศ. 2564 ซึ่งได้คัดเลือกตลาดประชานิเวศน์ 1 เป็นตลาดสดนำร่อง

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

7. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ถุงผ้า ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานได้ พร้อมทั้งสร้างวินัยการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ซึ่งถุงผ้าที่ได้รับบริจาคนี้ จะนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศ ที่งดให้บริการถุงพลาสติกเพื่อใช้ใส่ยาให้กับผู้ป่วยที่ขาดแคลน รวมทั้งรณรงค์ให้ใช้ถุงผ้า หรือกระเป๋าส่วนตัวใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

1.7 หน่วยงานของท่านพบปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ หรือไม่ อย่างไร

1.8 บุคลากรในหน่วยงานของท่านได้รับทราบถึงรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างไร

1.9 การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีการใช้บุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยี อย่างไร

1.10 หน่วยงานของท่านได้มีการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น หรือไม่ อย่างไร

1.11 ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และควรมีการขับเคลื่อนโดยองค์กรหรือกลุ่มบุคคลใด อย่างไร

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล

2.1 ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ อย่างไร รวมถึงแนวโน้มปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะลดลงมากน้อยเพียงใด

2.2 ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ และมีแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร

2.3 ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หรือไม่ อย่างไร

2.4 ท่านคิดว่าการนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่กระบวนการ Recycle หรือ Upcycle ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หน่วยงานใด สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในรูปแบบใดบ้าง

.....
.....
ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา

3.1 หน่วยงานของท่านได้มีการใช้หลักการจัดการความรู้ ได้แก่ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

3.2 ท่านมีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร

.....
.....

3.3 หน่วยงานของท่านได้มีการจัดตั้ง หรือมีแผนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

3.4 ศูนย์การเรียนรู้โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในความคิดเห็นของท่านควรมีลักษณะอย่างไร

.....
.....

3.5 ภาครัฐมีมาตรการ/แนวทางอย่างไร ในการกระตุ้นให้ภาคเอกชนนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

.....
.....

ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติด้านสังคม

4.1 โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้มีการจ้างงานในชุมชน หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

4.2 การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในองค์กรของท่านสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

4.3 ท่านคิดว่าการดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในองค์กรของท่านมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
ส่วนที่ 5 การดำเนินงานในมิติด้านสิ่งแวดล้อม

5.1 หน่วยงานของท่านใช้แรงจูงใจ/มาตรการจูงใจ มีลักษณะใดในการกระตุ้นให้ภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายเกิดการขับเคลื่อนแผนงาน หรือโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้ประสบผลสำเร็จ

.....
.....

5.2 ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญ 3 ลำดับแรกที่ส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน คือ ปัจจัยใดบ้าง

.....
.....

5.3 ท่านได้มีการนำแนวทางคาร์บอนเป็นศูนย์ มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

5.4 โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ อย่างไร

.....
.....

5.5 โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร

.....
.....

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรม/โครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้องกันสู่ภาคธุรกิจอย่างไร

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

**แบบสัมภาษณ์ กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง**

ตำแหน่ง .....หน่วยงาน.....
วัน/เดือน/ปี .....เวลา .....

สถานที่สัมภาษณ์ .....

ผู้ทำการสัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาเรื่อง **โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง** ของคณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการติดตามประเมินผล และเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น คณะที่ปรึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และจะเก็บข้อมูลที่ได้รับนี้ไว้เป็นความลับ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์

1. เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy
2. เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ
- ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล
- ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา
- ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติด้านสังคม
- ส่วนที่ 5 การดำเนินงานในมิติด้านสิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ

1.1 มีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่หน่วยงานของท่านดำเนินการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

.....

.....

1.2 หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านกิจกรรมใดบ้าง โปรดระบุรายละเอียดของกิจกรรม ผลการจัดกิจกรรม และอุปสรรคในการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก ดำเนินการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ทั่วประเทศ หรือจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของจังหวัด เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกและสร้างความเคยชินแก่ประชาชนจนกลายเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในการพกพาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้มาบรรจุสินค้า

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

2. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ (กรมควบคุมมลพิษ) (2) กิจกรรม รณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) โดยส่งเสริมห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาดสดเทศบาลและเอกชนทั่วประเทศ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหาร (3) กิจกรรม การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) (4) กิจกรรม ทำความดีด้วยหัวใจงดการใช้พลาสติกและโฟมในสวนสัตว์ (องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์) และ (5) กิจกรรม การจัดการขยะบกสู่ทะเลในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” ดำเนินการรณรงค์จัดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้ว แก่ลูกค้าในห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป และดำเนินกิจกรรมรณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่วินัยในการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) กำหนดประเภทพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่สามารถเก็บกลับคืนได้ จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพลาสติกยืด เช่น ถุงพลาสติกหิ้ว ของไปรษณีย์พลาสติก พลาสติกห่อสินค้า พลาสติกหุ้มแพคเกจจิ้ง เป็นต้น และกลุ่มพลาสติกแข็ง เช่น กล่องพลาสติกบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก ดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และเป็นจุดรับคืนขยะพลาสติกเป้าหมาย (Drop Point) และนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล/อัพไซเคิล เพื่อส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้กับมูลนิธิสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรักษาและช่วยชีวิตสัตว์ทะเล หรือกลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน วัด หรือโรงเรียน ที่ขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำรงชีวิต หรือขาดแคลนทุนทรัพย์

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ขับเคลื่อนร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) เพื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้สังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดปริมาณขยะ และลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ดำเนินการคัดเลือกตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง และต่อยอด ขยายผล และสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการลดและเลิกใช้ถุงพลาสติกหิ้วไปยังตลาดสดที่สามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง จากโครงการศึกษา และจัดตั้งตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง ปี พ.ศ. 2564 ซึ่งได้คัดเลือกตลาดประชานิเวศน์ 1 เป็นตลาดสดนำร่อง

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

7. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ถุงผ้า ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานได้พร้อมทั้งสร้างวินัยการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ซึ่งถุงผ้าที่ได้รับบริจาคนี้ จะนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศที่งดให้บริการถุงพลาสติกเพื่อใช้ใส่ยาให้กับผู้ป่วยที่ขาดแคลน รวมทั้งรณรงค์ให้ใช้ถุงผ้า หรือกระเป๋าส่วนตัวใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว

ผลการดำเนินกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

8. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ส่งเสริมชุมชน โดยดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง ประชาชนมีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง และส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

ผลการดำเนินงานกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

9. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ส่งเสริมโรงเรียน โดยดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องที่ต้นทาง ประชาชนที่มีการจัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง และส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

ผลการดำเนินงานกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

10. โครงการถุงนมทั่วโลก ดำเนินการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมให้เด็กรุ่นใหม่ ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าสร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง โดยการนำถุงนมโรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น โตะ เก้าอี้ กระจ่างต้นไม้

ผลการดำเนินงานกิจกรรม.....

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส.....

อุปสรรค.....

1.3 หน่วยงานของท่านมีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อตอบสนองพันธกิจ ภารกิจ และนโยบายของหน่วยงาน อย่างไร

1.4 หน่วยงานของท่านได้มีการติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

1.5 หน่วยงานของท่านได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไร และมีประสิทธิผลอย่างไร

1.6 หน่วยงาน/องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไร

1.7 บุคลากรในหน่วยงานของท่านได้รับทราบถึงรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างไร

1.8 หน่วยงาน/องค์กรของท่านได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยมีการใช้บุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยี อย่างไร

1.9 หน่วยงานของท่านได้มีการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น หรือไม่ อย่างไร

1.10 ปัจจัยความสำเร็จการเป็นต้นแบบในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และควรมีการขับเคลื่อนโดยองค์กร หรือกลุ่มบุคคลใด อย่างไร

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิภาพ

2.1 ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ อย่างไร รวมถึงแนวโน้มปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะลดลงมากน้อยเพียงใด

2.2 ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ก่อให้เกิดการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ อย่างไร

2.3 ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ก่อให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หรือไม่ อย่างไร

2.4 ท่านคิดว่าการนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่กระบวนการ Recycle หรือ Upcycle ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หน่วยงานใดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบใด

.....

.....

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา

3.1 หน่วยงานของท่านได้มีการใช้หลักการจัดการความรู้ ได้แก่ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3.2 ท่านมีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร

.....

.....

3.3 หน่วยงานของท่านได้มีการจัดตั้ง หรือมีแผนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3.4 ศูนย์การเรียนรู้โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในความคิดเห็นของท่านควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

3.5 หน่วยงานของท่านได้มีการใช้นวัตกรรมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3.6 การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ก่อให้เกิดนวัตกรรมการใช้ประโยชน์จากพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร เช่น ทำจิวเวลรี่ ชุด PPE หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติด้านสังคม

4.1 โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้มีการจ้างงานในชุมชน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4.2 การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในองค์กรของท่านสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4.3 การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถสร้างอาชีพ หรือรายได้ให้กับท่านได้ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4.4 ท่านคิดว่าการดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในองค์กรของท่านมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม

5.1 หน่วยงานของท่านใช้แรงจูงใจ/มาตรการจูงใจ ลักษณะใดในการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้รับบริการ ให้เกิดการขับเคลื่อนแผนงาน หรือโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

5.2 ท่านได้มีการนำแนวทางการลดขยะให้เป็นศูนย์ มาประยุกต์ใช้กับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5.3 โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์อย่างไร

.....

.....

5.4 ท่านได้มีการนำหลักแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้กับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาและส่งเสริมโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้องกันสู่ภาคธุรกิจอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม หน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วันที่ให้ข้อมูล..... สถานที่เก็บข้อมูล.....

คำชี้แจง : แบบสอบถามเพื่อการศึกษา เรื่อง **โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง** ของศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการติดตามประเมินผล และเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น คณะที่ปรึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และจะเก็บข้อมูลที่ได้รับนี้ไว้เป็นความลับ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

1. เพื่อสำรวจการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา
2. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
3. เพื่อพัฒนา ต่อยอดแนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย BCG Model มาช่วยในการแก้ปัญหาขยะพลาสติก

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1.1 ชื่อหน่วยงาน .....

1.2 ชื่อ - สกุล .....

1.3 ตำแหน่ง .....

ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

2.1 ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทย ผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้าและร้านค้าห้างค้าปลีกการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม

ทราบ ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ

2.2 ท่านทราบ หรือไม่ว่าการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง

ทราบ ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ

2.3 ท่านรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมและการมีส่วนร่วมการส่งเสริมการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้	ความต้องการ/การมีส่วนร่วม
1) กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
2) กิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ☐ นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เดือนละ 1 - 2 ครั้ง

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้	ความต้องการ/การมีส่วนร่วม
		☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน ☐ อื่น ๆ .....
5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติก ☐ ปฏิเสธการรับหิ้วแก้วพลาสติกและหลอดพลาสติก ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำถุงผ้า หรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
10) โครงการถุงนมกู้โลก	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....

2.4 ท่านรับรู้ข้อมูลกิจกรรมของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สื่อโทรทัศน์
- โปสเตอร์/แผ่นพับ
- สื่อสังคมออนไลน์
- สถานที่ราชการ
- สถาบันการศึกษา
- เพื่อน/ครอบครัว
- การประชุม/สัมมนา
- ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ
- ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร
- สถานีบริการน้ำมัน
- อื่น ๆ ระบุ.....
- ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียด

2.5 สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี
- กิจกรรมโครงการตอบสนองต่อนโยบาย พันธกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน
- การดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร
- การทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร/หน่วยงาน
- ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ได้ร่วมทำประโยชน์ให้กับโครงการและสังคม
- ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด
- การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ตัว
- การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ
- มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว
- มีจุดทิ้งเพียงพอ และสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.6 สาเหตุที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่รับทราบโครงการ
- โครงการ/กิจกรรมไม่ตอบสนองต่อนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ของหน่วยงาน
- บุคลากร/ผู้ดูแลรับผิดชอบไม่เพียงพอ
- ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม
- การประชาสัมพันธ์ของโครงการไม่ทั่วถึง
- มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลด ละ เลิก การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งภายในหน่วยงานอยู่แล้ว
- ขัดต่อวิถีการดำเนินชีวิตของบุคลากรภายในหน่วยงาน
- ไม่สะดวกในการคัดแยกขยะ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

2.7 ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่

- ลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้
- ไม่สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้

2.8 ในนามของหน่วยงาน ท่านคิดว่าหน่วยงานจะมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

กรุณาเลือกตัวเลือกที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนิน โครงการ /กิจกรรม การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ระดับความสำคัญในการตัดสินใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก					
2) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง					
3) ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม					
4) มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว					
5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก					
6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง					
7) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ					
8) จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย					
9) มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง					
10) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

4.1 หากมีการดำเนินงานในระยะต่อไป หน่วยงานของท่านสนใจเข้าร่วมโครงการ หรือไม่

- สนใจเข้าร่วมโครงการ
- ไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ เนื่องจาก.....

4.2 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

**แบบสอบถาม ประชาชนที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ/กิจกรรม
การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา**

วันที่ให้ข้อมูล..... สถานที่เก็บข้อมูล.....

คำชี้แจง : แบบสอบถามเพื่อการศึกษาเรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ของศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการติดตามและประเมินผล และเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น คณะที่ปรึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และจะเก็บข้อมูลที่ได้รับนี้ไว้เป็นความลับ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

1. เพื่อสำรวจการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา
2. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
3. เพื่อพัฒนาต่อยอดแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย BCG Model มาช่วยในการแก้ปัญหาขยะพลาสติก

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา
- ส่วนที่ 3 การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)
- ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1.1 ช่วงอายุของท่าน

Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522

Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540

1.2 ระดับการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี

ปริญญาโท หรือสูงกว่า ไม่ได้ศึกษา

1.3 อาชีพหลัก

พนักงานบริษัทเอกชน

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ

รับจ้างทั่วไป

ค้าขาย

ธุรกิจส่วนตัว

Online Influencer/YouTuber

นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน

อื่น ๆ ระบุ.....

1.4 รายได้รวมเฉลี่ย (ต่อเดือน) ของท่าน

ต่ำกว่า 20,000 บาท 20,001 - 40,000 บาท

40,001 - 60,000 บาท 60,001 - 80,000 บาท

80,001 - 100,000 บาท 100,001 บาท ขึ้นไป

1.5 ท่านพักอาศัยอยู่ที่จังหวัด

กรุงเทพมหานคร

ต่างจังหวัด ระบุ .....

1.6 ลักษณะที่พักอาศัยของท่านในปัจจุบัน

บ้านเดี่ยวในโครงการจัดสรร

บ้านเดี่ยวที่ไม่อยู่ในโครงการจัดสรร

ทาวน์เฮ้าส์

ตึกแถว/อาคารพาณิชย์

หอพัก

อพาร์ทเมนต์/แมนชั่น/แฟลต

คอนโดมิเนียม

อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

2.1 ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างค้าปลีกการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม

- ทราบ   ไม่ทราบ   ไม่แน่ใจ

2.2 ท่านทราบ หรือไม่ว่าการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง

- ทราบ   ไม่ทราบ   ไม่แน่ใจ

2.3 ท่านรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมและการมีส่วนร่วมการส่งเสริมการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้	ความต้องการ/การมีส่วนร่วม
1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ☐ นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เดือนละ 1-2 ครั้ง ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน ☐ อื่น ๆ .....
5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติก

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้	ความต้องการ/การมีส่วนร่วม
	☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ปฏิเสธการรับหูหิ้วแก้วพลาสติกและหลอดพลาสติก ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำถุงผ้า หรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
10) โครงการถุงนมกู้โลก	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....

2.4 ท่านรับรู้ข้อมูลกิจกรรมของโครงการ/กิจกรรมการณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สื่อโทรทัศน์   โปสเตอร์/แผ่นพับ   สื่อสังคมออนไลน์
 สถานที่ราชการ   สถาบันการศึกษา   เพื่อน/ครอบครัว
 การประชุม/สัมมนา   ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ   ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร
 สถานีบริการน้ำมัน   อื่น ๆ ระบุ.....
 ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียด

2.5 สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ชิด	☐ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ
☐ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี	☐ มีการลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว
☐ มีจุดทิ้งเพียงพอและสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง	☐ ได้ร่วมทำประโยชน์/ทำบุญกับโครงการ
☐ ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
☐ ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

2.6 สาเหตุที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่รับทราบโครงการ
- ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน - ส้อมพลาสติก ลืมพกถุงผ้า เป็นต้น
- ไม่ได้คัดแยกขยะ
- ไม่เคยเห็นจุดรวบรวม หรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน
- ไม่สะดวกในการทำความสะดวกขยะที่ใช้แล้วก่อนนำมาทิ้ง
- ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

2.7 ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่

- ลดได้
- ไม่สามารถลดได้ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกลไกการขับเคลื่อนการงดให้ถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป			
2) ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ			
3) การย่อยสลายของบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มีระยะเวลาในการการย่อยสลายแตกต่างกัน ซึ่งถุงและขวดพลาสติกใช้ระยะเวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี			
4) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 มีเป้าหมายในการลด และเลิกใช้พลาสติก ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพลาสติกที่จะต้องเลิกใช้ภายในปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา <36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติกความหนา <100 ไมครอน และ (4) หลอดพลาสติก			
5) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ แนวคิดที่สนับสนุนให้เราใช้สิ่งของ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle)			
6) Extended Producer Responsibility: EPR คือ หลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบ กระจายสินค้า การรับคืน การเก็บรวบรวม การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการบำบัด			
7) บริษัทผลิตเครื่องดื่มออกแบบขวดน้ำโดยใช้วิธีพิมพ์ฉลากเป็นลายนูนแทนการผลิตฉลากพลาสติก ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)			
8) ผู้ผลิตเครื่องดื่มมีจุดรับคืนบรรจุภัณฑ์ของตนเองตามร้านสะดวกซื้อ/ห้างสรรพสินค้า ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)			
9) ห้างสรรพสินค้ามีพื้นที่ขายสินค้าแบบ Refill ให้ลูกค้านำภาชนะมาใส่สินค้าเองได้ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)			
10) รีไซเคิล (Recycle) เป็นกระบวนการของการแปลงวัสดุที่ใช้แล้วให้เป็นวัสดุใหม่ที่สามารถใช้งานได้อีกครั้ง ซึ่งมักใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น กระดาษที่ใช้แล้วสามารถรีไซเคิลเป็นกระดาษรีไซเคิลได้			
11) อัปไซเคิล (Upcycle) คือ การเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การทำเสื้อผ้าแฟชั่นจากขยะพลาสติก			

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

4.1 ท่านคิดว่าอะไรคือข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยกและส่งคืนที่จุดรวบรวม
- ที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ
- ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกลังเลยากในการคัดแยกขยะ
- จุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย
- ความไม่มั่นใจว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูกนำไปเทรวมอีกครั้ง
- มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น ทางไปรษณีย์) ไปยังจุดรับคืนขยะแต่ละประเภท
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4.2 หากท่านต้องลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เกิดจากเหตุผลใดเป็นสำคัญ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ผลประโยชน์เชิงตัวเงินแก่ตัวท่านเอง
- ผลประโยชน์เชิงคะแนนสะสม หรือสิทธิพิเศษแก่ตัวท่านเอง
- ผลประโยชน์กับสังคมโดยรวม หรือคนอื่น ๆ
- ผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4.3 แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แด้มสะสม ลดราคาการซื้อสินค้า
- ราคาซื้อขาย สำหรับขยะรีไซเคิล
- การรักษาสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศ
- การนำขยะรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลไปช่วยเหลือสังคม
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

4.4 นโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อท่านในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ (เลือกเพียงข้อเดียว)

- มี เพราะ .....
- ไม่มี เพราะ .....
- ไม่แน่ใจ

4.5 ท่านคิดว่า ใครมีอิทธิพลต่อตัวท่าน ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- นักแสดง/นักร้อง/คนในวงการบันเทิง
- Online Influencer/Youtuber
- รัฐบาล
- นักการเมือง/กลุ่มการเมือง
- คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อนผู้ใกล้ชิด

- เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน
- ตนเอง
- ไม่มี
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

4.6 กรุณาเลือกตัวเลือกที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ระดับความสำคัญในการตัดสินใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก					
2) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง					
3) ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม					
4) มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว					
5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก					
6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง					
7) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ					
8) จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย					
9) มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง					
10) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด					

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ

5.1 ก่อนที่ท่านจะรู้จัก และร่วมกิจกรรมกับโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้อง ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

- ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย
- คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้งเป็นประจำ (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- แยกขยะก่อนทิ้งหากมีภาชนะรองรับที่เหมาะสม

5.2 หลังจากที่ท่านรู้จัก หรือหลังจากร่วมกิจกรรมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ท่านมีพฤติกรรมคัดแยกขยะเปลี่ยนไปหรือไม่

- ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม
- มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้ว (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....

5.3 ท่านคิดว่าโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผล
กระทบอย่างไรต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ส่งเสริมพฤติกรรมในการปฏิเสธการรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- ส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน
- กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ
- สามารถส่งขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิล และแปรรูปได้เพิ่มขึ้น
- ลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร
- ส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งค้ำประกันนโยบายสู่สังคม
- อื่น ๆ ระบุ.....

5.4 ภายหลังจากดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งท่านคิดว่าสภาพแวดล้อม
โดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของท่านเป็นอย่างไร

- สภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก
- สภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง
- สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม
- สภาพแวดล้อมแย่ลง

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบ
เศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบ
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

แบบสอบถาม ประชาชนทั่วไป
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วันที่ให้ข้อมูล..... สถานที่เก็บข้อมูล.....

คำชี้แจง : แบบสอบถามเพื่อการศึกษาเรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ของศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการติดตามและประเมินผล และเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น คณะที่ปรึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และจะเก็บข้อมูลที่ได้รับนี้ไว้เป็นความลับ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

1. เพื่อสำรวจการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา
2. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
3. เพื่อพัฒนา ต่อยอดแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย BCG Model มาช่วยในการแก้ปัญหาขยะพลาสติก

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา
- ส่วนที่ 3 การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)
- ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1.1 ช่วงอายุของท่าน

Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522

Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540

1.2 ระดับการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี

ปริญญาโท หรือสูงกว่า ไม่ได้ศึกษา

1.3 อาชีพหลัก

พนักงานบริษัทเอกชน

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ

รับจ้างทั่วไป

ค้าขาย

ธุรกิจส่วนตัว

Online Influencer/YouTuber

นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน

อื่น ๆ ระบุ.....

1.4 รายได้รวมเฉลี่ย (ต่อเดือน) ของท่าน

ต่ำกว่า 20,000 บาท 20,001 - 40,000 บาท

40,001 - 60,000 บาท 60,001 - 80,000 บาท

80,001 - 100,000 บาท 100,001 บาท ขึ้นไป

1.5 ท่านพักอาศัยอยู่ที่จังหวัด

กรุงเทพมหานคร

ต่างจังหวัด ระบุ .....

1.6 ลักษณะที่พักอาศัยของท่านในปัจจุบัน

บ้านเดี่ยวในโครงการจัดสรร

บ้านเดี่ยวที่ไม่อยู่ในโครงการจัดสรร

ทาวน์เฮ้าส์

ตึกแถว/อาคารพาณิชย์

หอพัก

อพาร์ทเมนต์/แมนชั่น/แฟลต

คอนโดมิเนียม

อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

2.1 ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าให้งดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม

- ทราบ   ไม่ทราบ   ไม่แน่ใจ

2.2 ท่านทราบหรือไม่ว่าการตลาดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง

- ทราบ   ไม่ทราบ   ไม่แน่ใจ

2.3 ท่านรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมและการมีส่วนร่วมการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องที่ผ่านมาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้	ความต้องการ/การมีส่วนร่วม
1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ☐ นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เดือนละ 1-2 ครั้ง ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้นำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน ☐ อื่น ๆ .....
5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อ	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง	☐ นำแก้วที่สะอาดมาใส่เครื่องดื่มแทนแก้วพลาสติก

โครงการ/กิจกรรม	การรับรู้	ความต้องการ/การมีส่วนร่วม
สิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ปฏิเสธการรับหูหิ้วแก้วพลาสติกและหลอดพลาสติก ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำถุงผ้า หรือถุงพลาสติกที่มีความหนา 40 ไมครอน มาใช้ซ้ำ ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ นำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....
10) โครงการถุงนมกู้โลก	☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง ☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ	☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ .....

2.4 ท่านรับรู้ข้อมูลกิจกรรมของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สื่อโทรทัศน์   โปสเตอร์/แผ่นพับ   สื่อสังคมออนไลน์
- สถานที่ราชการ   สถาบันการศึกษา   เพื่อน/ครอบครัว
- การประชุม/สัมมนา   ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ   ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร
- สถานีบริการน้ำมัน   อื่น ๆ ระบุ.....
- ไม่รู้จัก และไม่เคยทราบรายละเอียด

2.5 สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ตัว	☐ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ
☐ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี	☐ มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว
☐ มีจุดทิ้งเพียงพอและสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง	☐ ได้ร่วมทำประโยชน์/ทำบุญกับโครงการ
☐ ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
☐ ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

2.6 สาเหตุที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่รับทราบโครงการ
- ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน ส้อมพลาสติก สีมพกถุงผ้า เป็นต้น
- ไม่ได้คัดแยกขยะ
- ไม่เคยเห็นจุดรวบรวม หรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน
- ไม่สะดวกในการทำความสะดวกขยะที่ใช้แล้วก่อนนำมาทิ้ง
- ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

2.7 ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่

- ลดได้
- ไม่สามารถลดได้ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกลไกการขับเคลื่อนการงดให้ถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป			
2) ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ			
3) การย่อยสลายของบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มีระยะเวลาในการย่อยสลายแตกต่างกัน ซึ่งถุงและขวดพลาสติกใช้ระยะเวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี			
4) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 มีเป้าหมายในการลด และเลิกใช้พลาสติก ด้วยการใช่วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพลาสติกที่จะต้องเลิกใช้ภายในปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา <36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติกความหนา <100 ไมครอน และ (4) หลอดพลาสติก			
5) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ แนวคิดที่สนับสนุนให้เราใช้สิ่งของ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle)			
6) Extended Producer Responsibility: EPR) คือ หลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบ กระจายสินค้า การรับคืน การเก็บรวบรวม การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการบำบัด			
7) บริษัทผลิตเครื่องดื่มออกแบบขวดน้ำโดยใช้วิธีพิมพ์ฉลากเป็นลายฉลุแทนการผลิตฉลากพลาสติก ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)			
8) ผู้ผลิตเครื่องดื่มมีจุดรับคืนบรรจุภัณฑ์ของตนเองตามร้านสะดวกซื้อ/ห้างสรรพสินค้า ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)			
9) ห้างสรรพสินค้ามีพื้นที่ขายสินค้าแบบ Refill ให้ลูกค้านำภาชนะมาใส่สินค้าเองได้ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)			
10) รีไซเคิล (Recycle) เป็นกระบวนการของการแปลงวัสดุที่ใช้แล้วให้เป็นวัสดุใหม่ที่สามารถใช้งานได้อีกครั้ง ซึ่งมักใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น กระดาษที่ใช้แล้วสามารถรีไซเคิลเป็นกระดาษรีไซเคิลได้			
11) อัปไซเคิล (Upcycle) คือ การเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การทำเสื้อผ้าแฟชั่นจากขยะพลาสติก			

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

4.1 ท่านคิดว่าอะไรคือข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยกและส่งคืนที่จุดรวบรวม
- ที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ
- ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกลังเลยากในการคัดแยกขยะ
- จุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย
- ความไม่มั่นใจว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูกนำไปเทรวมอีกครั้ง
- มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น ทางไปรษณีย์) ไปยังจุดรับคืนขยะแต่ละประเภท
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4.2 หากท่านต้องลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เกิดจากเหตุผลใดเป็นสำคัญ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ผลประโยชน์เชิงตัวเงินแก่ตัวท่านเอง
- ผลประโยชน์เชิงคะแนนสะสม หรือสิทธิพิเศษแก่ตัวท่านเอง
- ผลประโยชน์กับสังคมโดยรวม หรือคนอื่น ๆ
- ผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4.3 แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แด้มสะสม ลดราคาการซื้อสินค้า
- ราคาซื้อขาย สำหรับขยะรีไซเคิล
- การรักษาสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศ
- การนำขยะรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลไปช่วยเหลือสังคม
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

4.4 นโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อท่านในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ (เลือกเพียงข้อเดียว)

- มี เพราะ .....
- ไม่มี เพราะ .....
- ไม่แน่ใจ

4.5 ท่านคิดว่า ใครมีอิทธิพลต่อตัวท่าน ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- นักแสดง/นักร้อง/คนในวงการบันเทิง
- Online Influencer/Youtuber
- รัฐบาล
- นักการเมือง/กลุ่มการเมือง
- คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อนผู้ใกล้ชิด

- เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน
- ตนเอง
- ไม่มี
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

4.6 กรุณาเลือกตัวเลือกที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรม “การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง”	ระดับความสำคัญในการตัดสินใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก					
2) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง					
3) ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม					
4) มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว					
5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก					
6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง					
7) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ					
8) จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย					
9) มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง					
10) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด					

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ

5.1 ก่อนที่ท่านจะรู้จัก และร่วมกิจกรรมกับโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้อง ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง หรือไม่ อย่างไร

- ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย
- คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้งเป็นประจำ (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- แยกขยะก่อนทิ้งหากมีภาชนะรองรับที่เหมาะสม

5.2 หลังจากที่ท่านรู้จัก หรือหลังจากร่วมกิจกรรมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ท่านมีพฤติกรรมแยกคัดขยะเปลี่ยนไปหรือไม่

- ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม
- มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้ว (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....
- มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....

5.3 ท่านคิดว่าโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผล
กระทบอย่างไรต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ส่งเสริมพฤติกรรมในการปฏิเสธการรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- ส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน
- กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ
- สามารถส่งขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิล และแปรรูปได้เพิ่มขึ้น
- ลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร
- ส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งคืนประโยชน์สู่สังคม
- อื่น ๆ ระบุ.....

5.4 ภายหลังจากดำเนินโครงการส่งเสริมการตลาดเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งท่านคิดว่าสภาพแวดล้อม
โดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของท่านเป็นอย่างไร

- สภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก
- สภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง
- สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม
- สภาพแวดล้อมแย่ลง

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบ
หมุนเวียนอย่างยั่งยืน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบ
เศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก จ

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ประเมิน และให้คำแนะนำ

แบบสัมภาษณ์ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์

1) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy

2) เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

คำชี้แจง ขอให้ท่านตรวจสอบข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 0 เมื่อท่านไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง -1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง

ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อความแต่ละข้อ โปรดเขียน ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของท่านลงในช่องข้อเสนอแนะ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ								
1.1	มีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่หน่วยงานของท่าน ดำเนินการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.2	หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และ สร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกับ โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านกิจกรรมใดบ้าง โปรดระบุรายละเอียดของกิจกรรม ผลการจัดกิจกรรม และอุปสรรคในการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	1	การเลิกใช้อาจทำได้ยากมาก แต่การจัดการหลังการใช้ จะเป็นทางออกที่สำคัญ	1 (ใช้ได้)
1.3	หน่วยงานของท่านมีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อตอบสนองพันธกิจ การกิจ และนโยบายของหน่วยงาน อย่างไร	1	1	1	1	1	ควรนำขึ้นไปเป็น ลำดับที่ 1.1 (ลำดับแรก)	1 (ใช้ได้)
1.4	หน่วยงานของท่านได้มีการติดตามประเมินผล โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	ข้อ 1.4 - 1.8 อาจจะจัดลำดับ ใหม่ เรียงตาม Timeline การ ดำเนินโครงการ/	1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
							ข้อ 1.4 ติดตาม ประเมินผล อาจจะ ย้ายไปลำดับท้าย	
1.5	หน่วยงานของท่านได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ที่ เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริม การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไร และมีประสิทธิผลอย่างไร	1	1	1	1	0	1) คำถามซ้ำกับข้อ 1.1+1.2+2.1 2) ถามความถี่ ระยะเวลาในการ ทำกิจกรรมด้วย จะดี	0.8 (ใช้ได้)
1.6	หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านช่องทางใด และมีความถี่ในการสื่อสารมากน้อยเพียงใด	1	1	1	1	1	1) สามารถติดตาม จำนวนคนที่เข้าถึง/ จำนวนคนที่เข้าถึง สื่อประชาสัมพันธ์ 2) หากถึงผู้รับผิดชอบ ด้วยจะดี	1 (ใช้ได้)
1.7	หน่วยงานของท่านพบปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นใน การสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.8	บุคลากรในหน่วยงานของท่านได้รับทราบถึง รายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริม การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมี ส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.9	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริม การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีการ ใช้บุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยี อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.10	หน่วยงานของท่านได้มีการพัฒนาปรับปรุง การ ดำเนินการในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และ ส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.11	ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบในโครงการ/กิจกรรม การรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และควรมี การขับเคลื่อนโดยองค์กร หรือกลุ่มบุคคลใด อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล								
2.1	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้ง เดียวทิ้ง สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้ง เดียวทิ้งได้หรือไม่ อย่างไร รวมถึงแนวโน้มปริมาณขยะ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะลดลงมากน้อยเพียงใด	1	1	1	0	1	หน่วยงานที่ ทำ กิจกรรมมีการเก็บ ข้อมูลประสิทธิภาพ การยกเลิกและการ ลดการใช้พลาสติก หรือไม่	0.8 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
2.2	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ และมีแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร	1	1	1	1	0	1) ข้างกับข้อ 2.1 2) หน่วยงานที่ทำกิจกรรมมีการเก็บข้อมูลประสิทธิภาพการยกเลิกและการลดการใช้พลาสติกหรือไม่	0.8 (ใช้ได้)
2.3	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.4	ท่านคิดว่า การนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่กระบวนการ Recycle หรือ Upcycle ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หน่วยงานใด สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในรูปแบบใดบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา								
3.1	หน่วยงานของท่านได้มีการใช้หลักการจัดการความรู้ ได้แก่ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.2	ท่านมีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้อย่างไรบ้าง	1	1	0	1	1	คำถามคล้ายข้อ 3.1	0.8 (ใช้ได้)
3.3	หน่วยงานของท่านได้มีการจัดตั้ง หรือมีแผนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.4	ศูนย์การเรียนรู้โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในความคิดเห็นของท่านควรมีลักษณะอย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.5	ภาครัฐมีมาตรการ/แนวทางอย่างไร ในการกระตุ้นให้ภาคเอกชนนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	0	1) “ภาครัฐ” เปลี่ยนเป็นหน่วยงานของท่าน 2) เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้หรือไม่ ไม่น่าจะเกี่ยวกับหน่วยงานโดยตรง	0.8 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติด้านสังคม								
4.1	โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้มีการจ้างงานในชุมชน หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.2	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในองค์กรของท่านสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.3	ท่านคิดว่าในการดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในองค์กรของท่านมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	อาจจะเพิ่มกลุ่มบุคคลอื่นๆ ด้วย	1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 5 การดำเนินงานในมิติด้านสิ่งแวดล้อม								
5.1	หน่วยงานของท่านใช้แรงจูงใจ/มาตรการจูงใจ มีลักษณะใดในการกระตุ้นให้ภาคธุรกิจและภาคีเครือข่ายเกิดการขับเคลื่อนแผนงาน หรือโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้ประสบผลสำเร็จ	1	1	1	1	-1	คำถามน่าจะอยู่ในมิติการบริหารจัดการ	0.6 (ใช้ได้)
5.2	ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญ 3 ลำดับแรกที่ส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน คือปัจจัยใดบ้าง	1	1	1	1	-1	คำถามน่าจะอยู่ในมิติการบริหารจัดการ	0.6 (ใช้ได้)
5.3	ท่านได้มีการนำแนวทางคาร์บอนเป็นศูนย์ มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	0	1	1	อาจจะต้องอธิบายคำว่าคาร์บอนเป็นศูนย์	0.8 (ใช้ได้)
5.4	โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.5	โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน								
6.1	ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และนำกลับเข้าสู่ระบบอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

แบบสัมภาษณ์ กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์

1) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy

2) เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

คำชี้แจง ขอให้ท่านตรวจสอบข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 0 เมื่อท่านไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง -1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง

ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อความแต่ละข้อ โปรดเขียน ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่านลงในช่องข้อเสนอแนะ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 1 การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ								
1.1	มีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่หน่วยงานของท่าน ดำเนินการรณรงค์และส่งเสริมการลด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1	ควรใช้คำว่า หน่วยงาน หรือไม่	1 (ใช้ได้)
1.2	หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และ สร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกับ โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านกิจกรรมใดบ้าง โปรดระบุรายละเอียดของกิจกรรม ผลการจัดกิจกรรม และอุปสรรคในการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.3	หน่วยงานของท่านมีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อตอบสนองพันธกิจ ภารกิจ และนโยบายของหน่วยงาน อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.4	หน่วยงานของท่านได้มีการติดตามประเมินผล โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และ เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.5	หน่วยงานของท่านได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ที่ เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริม	1	1	1	1	0		0.8 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	การลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไร และมีประสิทธิผลอย่างไร							
1.6	หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านช่องทางใด และมีความถี่ในการสื่อสารมากน้อยเพียงใด	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.7	หน่วยงานของท่านพบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.8	บุคลากรในหน่วยงานของท่านได้รับทราบถึงรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.9	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีการใช้บุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยี อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.10	หน่วยงานของท่านได้มีการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.11	ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และควรมีการขับเคลื่อนโดยองค์กร หรือกลุ่มบุคคลใด อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล								
2.1	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ อย่างไร รวมถึงแนวโน้มปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่จะลดลงมากน้อยเพียงใด	1	1	1	1	1	ควรถามเรื่องผล หรือ ประสิทธิภาพ ในระยะสั้น ระยะกลางและ ระยะยาว ว่าทุกคนในองค์กรยังมีพฤติกรรมดีอยู่หรือไม่	1 (ใช้ได้)
2.2	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ และมีแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร	1	1	1	1	0		0.8 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
2.3	ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	คำถามอาจยากไป	1 (ใช้ได้)
2.4	ท่านคิดว่าการนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่กระบวนการ Recycle หรือ Upcycle ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หน่วยงานใด สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในรูปแบบใดบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 3 การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา								
3.1	หน่วยงานของท่านได้มีการใช้หลักการจัดการความรู้ ได้แก่ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.2	ท่านมีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้อย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.3	หน่วยงานของท่านได้มีการจัดตั้ง หรือมีแผนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.4	ศูนย์การเรียนรู้โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในความคิดเห็นของท่านควรมีลักษณะอย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.5	ภาครัฐมีมาตรการ/แนวทางอย่างไร ในการกระตุ้นให้ภาคเอกชนนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 4 การดำเนินงานในมิติด้านสังคม								
4.1	โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้มีการจ้างงานในชุมชน หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.2	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในองค์กรของท่านสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.3	ท่านคิดว่าในการดำเนินกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	ครั้งเดียวทั้งในองค์กรของท่านมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค หรือไม่ อย่างไร							
ส่วนที่ 5 การดำเนินงานในมิติด้านสิ่งแวดล้อม								
5.1	หน่วยงานของท่านใช้แรงจูงใจ/มาตรการจูงใจ มีลักษณะใดในการกระตุ้นให้ภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายเกิดการขับเคลื่อนแผนงาน หรือโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้ประสบผลสำเร็จ	1	1	1	1	-1	ควรอยู่ในมิติบริหารจัดการ	0.6 (ใช้ได้)
5.2	ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญ 3 ลำดับแรกที่ส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน คือปัจจัยใดบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.3	ท่านได้ มีการนำแนวทางคาร์บอนเป็นศูนย์ มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.4	โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.5	โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน								
6.1	ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

แบบสอบถาม หน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

1) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy

2) เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

คำชี้แจง ขอให้ท่านตรวจสอบข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 0 เมื่อท่านไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง -1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง

ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อความแต่ละข้อ โปรดเขียน ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของท่านลงในช่องข้อเสนอแนะ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน								
1.1	ชื่อหน่วยงาน.....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.2	ชื่อ - สกุล.....	1	1	1	1	-1	ไม่จำเป็นต้องถาม	0.6 (ใช้ได้)
1.3	ตำแหน่ง.....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา								
2.1	ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าให้งดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1	1	ถุงพลาสติก หลอด กล่องโฟม ระดับการรณรงค์ จะต่างจาก ถุงพลาสติก อาจจะไม่แยกถาม หรือไม่	1 (ใช้ได้)
2.2	ท่านทราบหรือไม่ว่าการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
2.3	<p>ท่านรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมและการมีส่วนร่วม การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมาอย่างไร</p> <p>การรับรู้</p> <p>☐ ทราบรายละเอียดโครงการ</p> <p>☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง</p> <p>☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ</p> <p>☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</p> <p>ความต้องการ/การมีส่วนร่วม</p> <p>☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน</p> <p>☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง</p> <p>☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ</p> <p>☐ อื่น ๆ .....</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.4	<p>ท่านรับรู้ข้อมูลกิจกรรมของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ สื่อโทรทัศน์</p> <p>☐ โปสเตอร์/แผ่นพับ</p> <p>☐ สื่อสังคมออนไลน์</p> <p>☐ สถานที่ราชการ</p> <p>☐ สถาบันการศึกษา</p> <p>☐ เพื่อน/ครอบครัว</p> <p>☐ การประชุม/สัมมนา</p> <p>☐ ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ</p> <p>☐ ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร</p> <p>☐ สถานีบริการน้ำมัน</p> <p>☐ อื่น ๆ ระบุ.....</p> <p>☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียด</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.5	<p>สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ชิด</p> <p>☐ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ</p> <p>☐ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>☐ มีการลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว</p> <p>☐ มีจุดทิ้งเพียงพอและสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง</p> <p>☐ ได้ร่วมทำประโยชน์/ทำบุญกับโครงการ</p> <p>☐ ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
2.6	สาเหตุที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ไม่รับทราบโครงการ ☐ ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน - ส้อมพลาสติก ลืมพกถุงผ้า เป็นต้น ☐ ไม่ได้คัดแยกขยะ ☐ ไม่เคยเห็นจุดรวบรวม หรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน ☐ ไม่สะดวกในการทำความสะดวกขยะที่ใช้แล้วก่อนนำมาทิ้ง ☐ ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.7	ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้หรือไม่ ☐ ลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ ☐ ไม่สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ เนื่องจาก.....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.8	ในนามของหน่วยงาน ท่านคิดว่าหน่วยงานจะมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1	ในนามของสมาชิกท่านมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่	1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 3 การรับรู้เกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)								
3.1	ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.2	การย่อยสลายของบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มีระยะเวลาในการย่อยสลายแตกต่างกัน ซึ่งถุงและขวดพลาสติกใช้ระยะเวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.3	Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 มีเป้าหมายในการลด และเลิกใช้พลาสติก ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพลาสติกที่จะต้องเลิกใช้ภายในปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา <36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	อาหาร (3) แก้วพลาสติกความหนา <100 ไมครอน และ (4) หลอดพลาสติก							
3.4	ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติ ทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.5	หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ แนวคิดที่สนับสนุนให้เราใช้สิ่งของ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.6	Extended Producer Responsibility (EPR) คือ หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบ กระจายสินค้า การรับคืน การเก็บรวบรวม การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการบำบัด	1	1	1	1	1	ถ้ามีคำถามว่า ลูกค้าเรียกร้อง หรือยอมจ่ายค่า ถูงมีมาก หรือน้อยเพียงใด ด้วย จะดีมาก	1 (ใช้ได้)
3.7	บริษัทผลิตเครื่องดื่มออกแบบขวดน้ำโดยใช้วิธีพิมพ์ ฉลากเป็นลายนูนแทนการผลิตฉลากพลาสติก ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.8	ผู้ผลิตเครื่องดื่มมีจุดรับคืนบรรจุภัณฑ์ของตนเองตามร้านสะดวกซื้อ/ห้างสรรพสินค้า ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.9	ห้างสรรพสินค้ามีพื้นที่ขายสินค้าแบบ Refill ให้ลูกค้านำภาชนะมาใส่สินค้าเองได้ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.10	รีไซเคิล (Recycle) เป็นกระบวนการของการแปลงวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นวัสดุใหม่ที่สามารถใช้งานได้อีกครั้ง ซึ่งมักใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น กระจกที่ใช้แล้วสามารถรีไซเคิลเป็นกระจกใสรีไซเคิลได้	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.11	อัพไซเคิล (Upcycle) คือ การเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การทำเสื้อผ้าแฟชั่นจากขยะพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง								
4.1	ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.2	บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.3	ผลกระทบต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
4.4	มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.5	มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.6	การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.7	การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.8	จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop point) มีจำนวนน้อย	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.9	มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.10	สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน								
5.1	หากมีการดำเนินงานในระยะต่อไปหน่วยงานของท่านสนใจเข้าร่วมโครงการ หรือไม่ ☐ สนใจเข้าร่วมโครงการ ☐ ไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ เนื่องจาก.....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.2	ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ถ้ามีการรณรงค์ให้ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะดีมาก หรือมีคำถามเรื่องนี้ด้วยจะดี

**แบบสอบถาม ประชาชนที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ/กิจกรรม
การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง**

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

1) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy

2) เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

คำชี้แจง ขอให้ท่านตรวจสอบข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 0 เมื่อท่านไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง -1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง

ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อความแต่ละข้อ โปรดเขียนข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของท่านลงในช่องข้อเสนอแนะ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม								
1.1	ช่วงอายุของท่าน ☐ Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 ☐ Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 ☐ Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 ☐ Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540	1	1	1	1	1	ควรถาม เรื่อง เพศ เพราะอยากทราบว่า เพศ น่าจะมีผลต่อการใช้หรือไม่	1 (ใช้ได้)
1.2	ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ ปวช./ปวส./อนุปริญญา ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท หรือสูงกว่า ☐ ไม่ได้ศึกษา	1	1	1	1	1	เพิ่ม “อื่นๆ.....” อาจมีบางคนที่ตอบจบมาทางด้าน การศึกษานอกระบบ เช่น มาจาก บวชเรียน ฯลฯ	1 (ใช้ได้)
1.3	อาชีพหลัก ☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ค้าขาย ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ Online Influencer/YouTuber ☐ นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน ☐ อื่นๆ ระบุ.....							
1.4	รายได้รวมเฉลี่ย (ต่อเดือน) ของท่าน ☐ ต่ำกว่า 20,000 บาท ☐ 20,001 - 40,000 บาท ☐ 40,001 - 60,000 บาท ☐ 60,001 - 80,000 บาท ☐ 80,001 - 100,000 บาท ☐ 100,001 บาท ขึ้นไป	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.5	ท่านพักอาศัยอยู่ที่จังหวัด ☐ กรุงเทพมหานคร ☐ ต่างจังหวัด ระบุ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.6	ลักษณะที่พักอาศัยของท่านในปัจจุบัน ☐ บ้านเดี่ยวในโครงการจัดสรร ☐ บ้านเดี่ยวที่ไม่อยู่ในโครงการจัดสรร ☐ ทาวน์เฮ้าส์ ☐ ตึกแถว/อาคารพาณิชย์ ☐ หอพัก ☐ อพาร์ทเมนต์/แมนชั่น/แฟลต ☐ คอนโดมิเนียม ☐ อื่นๆ (ระบุ).....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา								
2.1	ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการตลาดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้าและร้านค้าห้างการค้าใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	0	1	1	ควรจะแยกถามแต่ละประเภท	0.8 (ใช้ได้)
2.2	ท่านทราบ หรือไม่ว่าการตลาดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.3	ท่านรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมและการมีส่วนร่วม “การส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง” และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาอย่างไร	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	<p>การรับรู้</p> <p>☐ ทราบรายละเอียดโครงการ</p> <p>☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง</p> <p>☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ</p> <p>☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ</p> <p>ความต้องการ/การมีส่วนร่วม</p> <p>☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน</p> <p>☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง</p> <p>☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ</p> <p>☐ อื่น ๆ .....</p>							
2.4	<p>ท่านรับรู้ข้อมูลกิจกรรมของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ สื่อโทรทัศน์</p> <p>☐ โปสเตอร์/แผ่นพับ</p> <p>☐ สื่อสังคมออนไลน์</p> <p>☐ สถานที่ราชการ</p> <p>☐ สถาบันการศึกษา</p> <p>☐ เพื่อน/ครอบครัว</p> <p>☐ การประชุม/สัมมนา</p> <p>☐ ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ</p> <p>☐ ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร</p> <p>☐ สถานีบริการน้ำมัน</p> <p>☐ อื่น ๆ ระบุ.....</p> <p>☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียด</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.5	<p>สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ชิด</p> <p>☐ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ</p> <p>☐ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>☐ มีการลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว</p> <p>☐ มีจุดทิ้งเพียงพอและสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง</p> <p>☐ ได้ร่วมทำประโยชน์/ทำบุญกับโครงการ</p> <p>☐ ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p> <p>☐ ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
2.6	สาเหตุที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ไม่รับทราบโครงการ ☐ ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน-ช้อนพลาสติก สีมพกถุงผ้า เป็นต้น ☐ ไม่ได้คัดแยกขยะ ☐ ไม่เคยเห็นจุดรวบรวม หรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน ☐ ไม่สะดวกในการทำความสะดวกขยะที่ใช้แล้วก่อนนำมาทิ้ง ☐ ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.7	ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรม “การรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง” จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่ ☐ ลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ ☐ ไม่สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ เนื่องจาก.....	1	1	1	1	1	ควรมีคำถามว่าท่านมีความลำบากในการลด เลิกการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างไร	1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 3 การรับรู้เกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)								
3.1	ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.2	การย่อยสลายของบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มีระยะเวลาในการการย่อยสลายแตกต่างกัน ซึ่งถุงและขวดพลาสติกใช้ระยะเวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.3	Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 มีเป้าหมายในการลด และเลิกใช้พลาสติก ด้วยการใช่วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพลาสติกที่จะต้องเลิกใช้ภายในปี 2565 ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา <36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติกความหนา <100 ไมครอน และ (4) หลอดพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.4	ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.5	หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือแนวคิดที่สนับสนุนให้เราใช้สิ่งของ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
3.6	Extended Producer Responsibility (EPR) คือ หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เป็น แนวทางให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม อย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบ กระจายสินค้า การ รับคืน การเก็บรวบรวม การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการบำบัด	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.7	บริษัทผลิตเครื่องดื่มออกแบบขวดน้ำโดยใช้วิธีพิมพ์ ฉลากเป็นลายนูนแทนการผลิตฉลากพลาสติก ถือว่า เป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.8	ผู้ผลิตเครื่องดื่มมีจุดรับคืนบรรจุภัณฑ์ของตนเองตาม ร้านสะดวกซื้อ/ห้างสรรพสินค้า ถือว่าเป็นการปฏิบัติ ตามหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.9	ห้างสรรพสินค้ามีพื้นที่ขายสินค้าแบบ Refill ให้ลูกค้า นำภาชนะมาใส่สินค้าเองได้ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตาม หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.10	รีไซเคิล (Recycle) เป็นกระบวนการของการแปลงวัสดุ ที่ใช้แล้ว ให้เป็นวัสดุใหม่ที่สามารถใช้งานได้อีกครั้ง ซึ่ง มักใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น กระดาษที่ใช้ แล้วสามารถรีไซเคิลเป็นกระดาษรีไซเคิลได้	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.11	อัพไซเคิล (Upcycle) คือ การเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุ เหลือใช้ หรือวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การทำเสื้อผ้าแฟชั่นจากขยะพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้ง เดียวทิ้ง								
4.1	ท่านคิดว่าอะไรคือข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะทำให้ ท่านไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยกและ ส่งคืนที่จุดรวบรวม ☐ ที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมและ คัดแยกขยะ ☐ ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึก ยุ่งยากในการคัดแยกขยะ ☐ จุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พัก อาศัย ☐ ความไม่มั่นใจว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูก นำไปเทรวมอีกครั้ง ☐ มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น ทางไปรษณีย์) ไปยังจุดรับคืนขยะแต่ละประเภท ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
4.2	หากท่านต้องลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เกิดจากเหตุผลใดเป็นสำคัญ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ผลประโยชน์เชิงตัวเงินแก่ตัวท่านเอง ☐ ผลประโยชน์เชิงคะแนนสะสม หรือสิทธิพิเศษแก่ตัวท่านเอง ☐ ผลประโยชน์กับสังคมโดยรวม หรือคนอื่น ๆ ☐ ผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.3	แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ แต้มสะสม ลดราคาการซื้อสินค้า ☐ ราคาซื้อขาย สำหรับขยะรีไซเคิล ☐ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศ ☐ การนำขยะรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลไปช่วยเหลือสังคม ☐ อื่น ๆ (ระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.4	นโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อท่านในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ (เลือกเพียงข้อเดียว) ☐ มี เพราะ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.5	ท่านคิดว่า ใครมีอิทธิพลต่อตัวท่าน ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ นักแสดง/นักร้อง/คนในวงการบันเทิง ☐ Online Influencer/YouTuber ☐ รัฐบาล ☐ นักการเมือง/กลุ่มการเมือง ☐ คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อนผู้ใกล้ชิด ☐ เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ☐ ตนเอง ☐ ไม่มี ☐ อื่น ๆ (ระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.6	ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง							
	1) ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	2) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	3) ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	4) มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว		1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	7) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	8) จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	9) มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	10) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ

5.1	<p>ก่อนที่ท่านจะรู้จัก และร่วมกิจกรรมกับโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้อง ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง หรือไม่อย่างไร</p> <p>☐ ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย</p> <p>☐ คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....</p> <p>☐ คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....</p> <p>☐ คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้งเป็นประจำ (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....</p> <p>☐ แยกขยะก่อนทิ้งหากมีภาชนะรองรับที่เหมาะสม</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.2	<p>หลังจากที่ท่านรู้จัก หรือหลังจากร่วมกิจกรรมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ท่านมีพฤติกรรมแยกคัดขยะเปลี่ยนไป หรือไม่</p> <p>☐ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม</p> <p>☐ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้ว (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....</p> <p>☐ มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) .....</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.3	ท่านคิดว่าโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลกระทบต่อ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	<p>อย่างไรต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ ส่งเสริมพฤติกรรมในการปฏิเสธรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง</p> <p>☐ ส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน</p> <p>☐ กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ</p> <p>☐ สามารถส่งขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิล และแปรรูปได้เพิ่มขึ้น</p> <p>☐ ลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร</p> <p>☐ ส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งคืนประโยชน์สู่สังคม</p> <p>☐ อื่น ๆ ระบุ.....</p>							
5.4	<p>ภายหลังการดำเนินโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของท่านเป็นอย่างไร</p> <p>☐ สภาพแวดล้อมดีขึ้น มาก</p> <p>☐ สภาพแวดล้อมดีขึ้น ปานกลาง</p> <p>☐ สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม</p> <p>☐ สภาพแวดล้อมแย่ลง</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
<p>ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน</p>								
6.1	<p>ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบอย่างไรบ้าง</p>	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

แบบสอบถาม ประชาชนทั่วไป
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

1) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิด Circular Economy

2) เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนโครงการฯ การวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

คำชี้แจง ขอให้ท่านตรวจสอบข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 0 เมื่อท่านไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง -1 เมื่อท่านแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง

ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อความแต่ละข้อ โปรดเขียนข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของท่านลงในช่องข้อเสนอแนะ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม								
1.1	ช่วงอายุของท่าน ☐ Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 ☐ Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 ☐ Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 ☐ Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.2	ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ ปวช./ปวส./อนุปริญญา ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท หรือสูงกว่า ☐ ไม่ได้ศึกษา	1	1	1	1	1	เพิ่ม "อื่น....." โปรดระบุ	1 (ใช้ได้)
1.3	อาชีพหลัก ☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ค้าขาย ☐ ธุรกิจส่วนตัว	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ Online Influencer/YouTuber ☐ นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน ☐ อื่นๆ ระบุ.....							
1.4	รายได้รวมเฉลี่ย (ต่อเดือน) ของท่าน ☐ ต่ำกว่า 20,000 บาท ☐ 20,001 - 40,000 บาท ☐ 40,001 - 60,000 บาท ☐ 60,001 - 80,000 บาท ☐ 80,001 - 100,000 บาท ☐ 100,001 บาท ขึ้นไป	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.5	ท่านพักอาศัยอยู่ที่จังหวัด ☐ กรุงเทพมหานคร ☐ ต่างจังหวัด ระบุ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
1.6	ลักษณะที่พักอาศัยของท่านในปัจจุบัน ☐ บ้านเดี่ยวในโครงการจัดสรร ☐ บ้านเดี่ยวที่ไม่อยู่ในโครงการจัดสรร ☐ ทาวน์เฮ้าส์ ☐ ตึกแถว/อาคารพาณิชย์ ☐ หอพัก ☐ อพาร์ทเมนต์/แมนชั่น/แฟลต ☐ คอนโดมิเนียม ☐ อื่นๆ (ระบุ).....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมการณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา								
2.1	ท่านรับรู้ถึงความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า และร้านค้าห้างการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.2	ท่านทราบ หรือไม่ว่าการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.3	ท่านรับรู้เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมและการมีส่วนร่วม “การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง” และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาอย่างไร การรับรู้ ☐ ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ พอทราบรายละเอียดโครงการบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการ ความต้องการ/การมีส่วนร่วม ☐ ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ☐ ร่วมเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ☐ ชักชวนคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ☐ อื่น ๆ							
2.4	<p>ท่านรับรู้ข้อมูลกิจกรรมของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ สื่อโทรทัศน์ ☐ โปสเตอร์/แผ่นพับ ☐ สื่อสังคมออนไลน์ ☐ สถานที่ราชการ ☐ สถาบันการศึกษา ☐ เพื่อน/ครอบครัว ☐ การประชุม/สัมมนา ☐ ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ ☐ ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร ☐ สถานีบริการน้ำมัน ☐ อื่น ๆ ระบุ..... ☐ ไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียด	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.5	<p>สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ การชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนใกล้ตัว ☐ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่โครงการ ☐ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ☐ มีการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว ☐ มีจุดทิ้งเพียงพอและสะดวกในการนำขยะไปทิ้ง ☐ ได้ร่วมทำประโยชน์/ทำบุญกับโครงการ ☐ ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ☐ ต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
2.6	<p>สาเหตุที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ไม่รับทราบโครงการ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ ไม่สะดวกในการทำงานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน-ช้อนพลาสติก ลืมพกถุงผ้า เป็นต้น ☐ ไม่ได้คัดแยกขยะ ☐ ไม่เคยเห็นจุดรวบรวม หรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน ☐ ไม่สะดวกในการทำความสะดวกสบายที่ใช้แล้วก่อนนำมาทิ้ง ☐ ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)							
2.7	<p>ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ หรือไม่</p> ☐ ลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ ☐ ไม่สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ เนื่องจาก.....	1	1	1	1	1	ท่านเข้าร่วมโครงการจะเกิดประโยชน์อะไรกับท่าน หรือครอบครัวอย่างไร	1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 3 การรับรู้เกี่ยวกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)								
3.1	ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติ ทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.2	การย่อยสลายของบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มีระยะเวลาในการการย่อยสลายแตกต่างกัน ซึ่งถุงและขวดพลาสติกใช้ระยะเวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.3	Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 มีเป้าหมายในการลด และเลิกใช้พลาสติก ด้วยการวัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพลาสติกที่จะต้องเลิกใช้ภายในปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา <36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติกความหนา <100 ไมครอน และ (4) หลอดพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.4	ขยะพลาสติกเมื่อแตกตัวเป็นชิ้นเล็ก ๆ เรียกว่า ไมโครพลาสติก (Micro Plastic) จะปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติ ทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.5	หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือแนวคิดที่สนับสนุนให้เราใช้สิ่งของ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.6	Extended Producer Responsibility (EPR) คือ หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	อย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบ กระจายสินค้า การรับคืน การเก็บรวบรวม การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการบำบัด							
3.7	บริษัทผลิตเครื่องดื่มออกแบบขวดน้ำโดยใช้วิธีพิมพ์ฉลากเป็นลายนูนแทนการผลิตฉลากพลาสติก ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.8	ผู้ผลิตเครื่องดื่มมีจุดรับคืนบรรจุภัณฑ์ของตนเองตามร้านสะดวกซื้อ/ห้างสรรพสินค้า ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.9	ห้างสรรพสินค้ามีพื้นที่ขายสินค้าแบบ Refill ให้ลูกค้านำภาชนะมาใส่สินค้าเองได้ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.10	รีไซเคิล (Recycle) เป็นกระบวนการของการแปลงวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นวัสดุใหม่ที่สามารถใช้งานได้อีกครั้ง ซึ่งมักใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น กระดาษที่ใช้แล้วสามารถรีไซเคิลเป็นกระดาษรีไซเคิลได้	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
3.11	อัพไซเคิล (Upcycle) คือ การเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุที่ใช้แล้ว ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การทำเสื้อผ้าแฟชั่นจากขยะพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง								
4.1	ท่านคิดว่าอะไรคือข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยกและส่งคืนที่จุดรวบรวม ☐ ที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ ☐ ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากในการคัดแยกขยะ ☐ จุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ☐ ความไม่มั่นใจว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูกนำไปเทรวมอีกครั้ง ☐ มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น ทางไปรษณีย์) ไปยังจุดรับคืนขยะแต่ละประเภท ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.2	หากท่านต้องลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เกิดจากเหตุผลใดเป็นสำคัญ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ผลประโยชน์เชิงตัวเงินแก่ตัวท่านเอง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ ผลประโยชน์เชิงคะแนนสะสม หรือสิทธิพิเศษแก่ตัวท่านเอง ☐ ผลประโยชน์กับสังคมโดยรวม หรือคนอื่น ๆ ☐ ผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)							
4.3	<p>แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ แต้มสะสม ลดราคาการซื้อสินค้า ☐ ราคาซื้อขาย สำหรับขยะรีไซเคิล ☐ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศ ☐ การนำขยะรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลไปช่วยเหลือสังคม ☐ อื่น ๆ (ระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.4	<p>นโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อท่านในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือไม่ (เลือกเพียงข้อเดียว)</p> ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	0	1	1		0.8 (ใช้ได้)
4.5	<p>ท่านคิดว่า ใครมีอิทธิพลต่อตัวท่าน ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ นักแสดง/นักร้อง/คนในวงการบันเทิง ☐ Online Influencer/Youtuber ☐ รัฐบาล ☐ นักการเมือง/กลุ่มการเมือง ☐ คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อนผู้ใกล้ชิด ☐ เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ☐ ตนเอง ☐ ไม่มี ☐ อื่น ๆ (ระบุ)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
4.6	ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง							
	1) ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	2) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	3) ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	4) มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	7) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	8) จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	9) มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
	10) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ								
5.1	ก่อนที่ท่านจะรู้จัก และร่วมกิจกรรมกับโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการที่เกี่ยวข้อง ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง หรือไม่อย่างไร ☐ ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย ☐ คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างนาน ๆ ครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) ..... ☐ คัดแยกขยะก่อนทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) ..... ☐ คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้งเป็นประจำ (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) ..... ☐ แยกขยะก่อนทิ้งหากมีภาชนะรองรับที่เหมาะสม	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.2	หลังจากที่ท่านรู้จัก หรือหลังจากร่วมกิจกรรมกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ท่านมีพฤติกรรมการแยกคัดขยะเปลี่ยนไป หรือไม่ ☐ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นเดิม ☐ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นปกติอยู่แล้ว (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก) ..... ☐ มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น (ระบุประเภทขยะที่คัดแยก)	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
5.3	ท่านคิดว่าโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ส่งเสริมพฤติกรรมในการปฏิเสธรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ข้อเสนอแนะ	ค่า IOC
		1	2	3	4	5		
	☐ ส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน ☐ กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ ☐ สามารถส่งขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิล และแปรรูปได้เพิ่มขึ้น ☐ ลดปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะพลาสติกอย่างครบวงจร ☐ ส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งค้ำนโยบายรัฐสังคม ☐ อื่น ๆ ระบุ.....							
5.4	ภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของท่านเป็นอย่างไร ☐ สภาพแวดล้อมดีขึ้น มาก ☐ สภาพแวดล้อมดีขึ้น ปานกลาง ☐ สภาพแวดล้อมเหมือนเดิม ☐ สภาพแวดล้อมแย่ลง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)
ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบหมุนเวียนอย่างยั่งยืน								
6.1	ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและนำกลับเข้าสู่ระบบอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1		1 (ใช้ได้)

ภาคผนวก ฉ

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.863	.852	10

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
1) ความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก	4.2333	.72793	30
2) บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีราคาแพง	4.1667	.74664	30
3) ผลกระทบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม	4.1667	.79148	30
4) มาตรการเก็บภาษี หรือค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว	3.8333	1.05318	30
5) มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติก	3.9667	.99943	30
6) การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง	3.8333	.98553	30
7) การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ	3.9667	.99943	30
8) จุดรับคืนพลาสติกรีไซเคิล (Drop Point) มีจำนวนน้อย	4.2000	.84690	30
9) มาตรการแรงจูงใจในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	3.9667	1.03335	30
10) สินค้าบางประเภทเหมาะสำหรับการใช้ถุงพลาสติก เช่น อาหารสด	4.3333	.71116	30

ภาคผนวก ช

การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็น

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รูปแบบการจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็น
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

1. บทนำ

การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จัดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจกับภาคส่วนต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการ เพื่อรับทราบถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และนำผลการศึกษามาปรับ หรือแก้ไขโครงการให้มีความเหมาะสม สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ได้อย่างแท้จริง และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการประชุมชี้แจงและให้ข้อคิดเห็น

- 2.1 เพื่อนำเสนอรายละเอียดโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- 2.2 เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิดการสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และนำไปพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

3. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 50 คน จากกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.1 หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

- 1) กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3.2 เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา ดังนี้

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยงานภาคเอกชน
กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1) บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) หรือ เซเว่น อีเลฟเว่น 2) บริษัท เซ็นทรัล จำกัด 3) บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด 4) บริษัท เซ็นทรัลมาร์เก็ตติ้งกรุ๊ป จำกัด 5) บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด 6) บริษัท ฟู้ดแลนด์ซูเปอร์มาร์เก็ต จำกัด 7) บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) 8) ห้าง เทสโก้ โลตัส หรือ บริษัท เอก-ชัย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด 9) บริษัท ซีอาร์ซี ไทวัสดุ จำกัด 10) บริษัท ซีอาร์ซี สปอร์ต จำกัด 11) บริษัท บีทูเอส จำกัด 12) บริษัท เพาเวอร์บาย จำกัด 13) บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน) 14) บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยงานภาคเอกชน
		15) บริษัท รังสิตพลาซ่า จำกัด 16) บริษัท เสรีพรีเมียร์ จำกัด (ตลาดเสรี มาร์เก็ต เดอะไนน์ พระราม 9)
กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม	1) กรมควบคุมมลพิษ 2) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 3) องค์การสวนสัตว์ 4) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	บริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการ ตลาดสด ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ
กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผู้ประกอบการต่าง ๆ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้าซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศที่เป็นภาคีเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน
โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญเมื่อคุณหมุนเวียน	1) คณะอนุกรรมการการบริหารจัดการขยะพลาสติก 2) คณะทำงานด้านการพัฒนากลไกการจัดการพลาสติก 3) คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ 4) คณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์ขยะพลาสติก	1) บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด 2) กลุ่มบริษัท ดาว ประเทศไทย 3) บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) 4) บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) 5) บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) 6) บริษัทสยามพิวรรธน์ จำกัด 7) กลุ่ม PPP PLASTIC
ร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1) สมาคมกาแฟและชาไทย 2) สมาคมกาแฟไทย 3) สมาคมกาแฟพิเศษไทย 4) ร้านกาแฟดอยตุง 5) บริษัท บางจาก รีเทล จำกัด 6) บริษัท ดอยช้าง คอฟฟี่ ออร์จินอล จำกัด 7) บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน)
โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง	1) สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร 2) สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร	1) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (SCG) 2) บริษัท รีไซเคิลเดย์ จำกัด 3) ตลาดสดประชานิเวศน์ 1 4) ตลาดหนองจอก 5) ตลาดเทวราช 6) ตลาดสี่มุมเมือง 7) ตลาดเอี่ยมสมบัติ 8) ตลาดบางใหญ่
กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ทั่วประเทศ	1) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยงานภาคเอกชน
		2) บริษัท พานาโซนิค ชิว เซลส์ (ประเทศไทย) 3) ศูนย์การค้าฟิวเจอร์พาร์ค 4) บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด 5) บริษัท IMB
โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	-
โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)	1) กระทรวงศึกษาธิการ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา	-
โครงการถุงนมกู้โลก	1) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

3.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก

เมื่อพิจารณาตามห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของบรรจุภัณฑ์พลาสติก มีทั้งประเภทพลาสติกที่มีมูลค่ารีไซเคิล เช่น ขวด PET PP และ HDPE และพลาสติกที่ไม่มีมูลค่ารีไซเคิล หรือมีมูลค่ารีไซเคิลต่ำ เช่น ถ้วยและฝาครอบ PET ถ้วย PS เป็นต้น สามารถสรุปผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ ดังนี้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก	ตัวอย่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผู้ผลิตเม็ดพลาสติก (Virgin Plastic) ¹	1) บจก.มารูเบน (ประเทศไทย) 2) บจก.ทีพีซี เพสต์ เรซิน 3) บจก.เบสท์ ควอลิตี้ เคมีคัลส์ 4) บมจ.อินโดรามา โพลีเมอร์ส 5) บจก.แปซิฟิค คัลเลอร์
ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก (Converter) ¹	1) บมจ.แอมคอร์ เฟล็กซ์ซิเบิล จำกัด (มหาชน) 2) บมจ.พลาสติก และหีบห่อไทย จำกัด (มหาชน) 3) บจก.เอ.เจ.พลาสติก จำกัด (มหาชน) 4) บจก.ไทยอุตสาหกรรมพลาสติก (1994) จำกัด (มหาชน)
ผู้ผลิตสินค้าที่นำบรรจุภัณฑ์ไปบรรจุสินค้าที่ตนผลิต (เจ้าของยี่ห้อ หรือ “Filler”)	บริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทย เทรตติ้ง จำกัด
ผู้เก็บรวบรวมขยะรีไซเคิลรายย่อย	ผู้รับซื้อรายย่อย (ชาเล้ง) : นายกสภาคมชาเล้งฯ
ร้านรับซื้อของเก่ารับซื้อจากชาเล้ง หรือผู้บริโภคโดยตรง	บริษัท วงษ์พาณิชย์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
โรงงานรีไซเคิลพลาสติก ¹ รีไซเคิลหลังการบริโภค (Post - Consumer Recycled Resin: PCR)	1) บมจ.อินโดรามา โพลีเอสเตอร์ อินดัสตรีส์ 2) บจก.ไฮเทค พลาส จำกัด

โรงผลิตปูนซีเมนต์ หรือโรงไฟฟ้ารับกำจัดบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ไม่มีมูลค่าไร้โซเคิลแต่มีค่าความร้อนเพื่อไปเป็นเชื้อเพลิงทดแทนถ่านหิน (Refuse Derive Fuel: RDF)	3) บริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน) หรือ GPSC 4) บริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)
โรงงานกำจัดขยะ (สถานที่ฝังกลบ หรือเตาเผาขยะ)	1) บริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน) 2) บริษัท เวสต์ แมเนจเม้นท์สยาม จำกัด

อ้างอิงจาก : ¹ ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมพลาสติก (<http://plastic.oie.go.th/Directory.aspx>)

3.4 ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)

- 1) สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย
- 2) บริษัท เอสซีจี แพคเกจจิ้ง จำกัด (มหาชน)
- 3) บริษัท ท็อปเทร็นด์ แมนูแฟคเจอร์ริง จำกัด
- 4) บริษัท น้ำตาลบุรีรัมย์ จำกัด (มหาชน)
- 5) บริษัท ไบโอบี - อีโค จำกัด
- 6) บริษัท ทานตะวันอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
- 7) บริษัท บีดี สตรอร์ จำกัด

3.5 องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และนักวิชาการ

อิสระ เช่น

- 1) องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์กรมหาชน)
- 2) สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
- 3) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 4) Greenpeace Thailand

3.6 ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจแสดงความคิดเห็นต่อการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

4. รูปแบบการจัดประชุม

คณะที่ปรึกษาได้กำหนดรูปแบบผสมผสานระหว่างการประชุมออนไลน์ และออนกราวด์ (Hybrid Meeting) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมในห้องประชุม แต่ยังสามารถพูดคุย สื่อสารกันได้เสมือนอยู่ในห้องเดียวกัน โดยดำเนินกิจกรรมหลักต่าง ๆ ได้แก่ การกล่าวเปิด - กล่าวปิด การประชุม/การนำเสนอข้อมูลโครงการด้วย PowerPoint รวมทั้งรับฟัง และรวบรวมประเด็น ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม/การชี้แจง หรือการตอบคำถามของผู้เข้าร่วมประชุม

5. ขั้นตอนการประชุม

5.1 การเตรียมงานก่อนประชุม

- 1) คณะที่ปรึกษาดำเนินการจัดทำแผนการประชุม
- 2) ขออนุมัติการจัดประชุมจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 3) จัดเตรียมสไลด์ PowerPoint ประกอบการประชุม
- 4) ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดประชุมกำหนดเวลาและสถานที่รวมทั้งเชิญผู้ที่จะเข้าร่วมประชุม ซึ่งจะดำเนินการแจ้งให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบล่วงหน้า

5.2 ระหว่างการประชุม

- 1) การลงทะเบียนของผู้เข้าร่วมประชุม
- 2) พิธีเปิดการประชุม
- 3) การนำเสนอรายละเอียดการดำเนินงานโครงการให้ที่ประชุมรับทราบ

4) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากที่ประชุม

5.3 หลังการประชุม

คณะที่ปรึกษาจะดำเนินการสรุปผลการประชุมที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการประชุม เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามกรอบการประเมินผลการดำเนินโครงการ

6. วันเวลาและสถานที่

ดำเนินการจัดในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 9.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ณ ห้องประชุม
กรณีการ์ - ราชวดี (303 - 304) และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video Conference)

7. กำหนดการ

09.00 - 09.30 น.	ลงทะเบียนหน้างาน และลงทะเบียนเข้าสู่ระบบประชุมทางไกลผ่าน Microsoft Teams
09.30 - 09.45 น.	พิธีเปิดการประชุม โดยนายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
09.45 - 10.15 น.	นำเสนอรายละเอียดการดำเนินงานโครงการฯ โดย ศาสตราจารย์ ดร. วิสาขา ภูจินดา รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ - ความเป็นมาโครงการ - ความสำเร็จและช่องว่างของโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา - แรงจูงใจที่ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนวัสดุ/รูปแบบการผลิตเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - นโยบาย/มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - รูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิดการสู่ตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และแผนการดำเนินโครงการ
10.15 - 11.45 น.	เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม โดยแบ่งเป็น 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ - รูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิดการสู่ตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผลโครงการ - ช่องว่างในการพัฒนา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่ผ่านมา - แนวทางเชิงนโยบายเกี่ยวกับการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - แนวทางเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง - ผลกระทบเชิงบวกและลบต่อผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก จากการผลักดันการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต - แนวทางการปรับเปลี่ยนสู่บรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)
11.45 - 12.00 น.	สรุปสาระสำคัญ และปิดการประชุม

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบรายละเอียดโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

8.2 ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิด การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล จากกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

**ผลการประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็น
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง**

การติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดย ศ.ดร. วิสาชา ภูจินดา ที่ปรึกษาโครงการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกองยุทธศาสตร์ และแผนงาน จัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม 2566 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมกรรณิการ์ - ราชวดี (303 - 304) และผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom โดยมี นางภาวิณี ณ สายบุรี รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ซึ่งการประชุมมีวัตถุประสงค์ เพื่อชี้แจง และแนะนำโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ดำเนินการ หรือร่วมดำเนินการโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิดการดำเนินงาน วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และนำไปพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป โดยผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนจาก (1) หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (3) ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก (4) ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) และ (5) องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาและนักวิชาการอิสระ รายละเอียดผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประกอบด้วย

1. Onsite ณ ห้อง 303 - 304 (เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคณะที่ปรึกษา) จำนวน 46 คน															
ผู้บริหาร	<table border="0"> <tr> <td>1. นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล</td> <td>อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</td> </tr> <tr> <td>2. นายวรพล จันทร์งาม</td> <td>อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</td> </tr> <tr> <td>3. นางภาวิณี ณ สายบุรี</td> <td>อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</td> </tr> <tr> <td>4. นายปัญญา เพชรราชูท</td> <td>ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม</td> </tr> <tr> <td>5. นายวัฒน์ ทาปิงกาฬ</td> <td>เลขาธิการกรม</td> </tr> <tr> <td>6. นายอรรถวิชัย พิณฑานนท์</td> <td>ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร</td> </tr> <tr> <td>7. นางสาวหฤทัย ปภุสสโร</td> <td>ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน</td> </tr> </table>	1. นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล	อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	2. นายวรพล จันทร์งาม	อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3. นางภาวิณี ณ สายบุรี	อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	4. นายปัญญา เพชรราชูท	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม	5. นายวัฒน์ ทาปิงกาฬ	เลขาธิการกรม	6. นายอรรถวิชัย พิณฑานนท์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	7. นางสาวหฤทัย ปภุสสโร	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
1. นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล	อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม														
2. นายวรพล จันทร์งาม	อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม														
3. นางภาวิณี ณ สายบุรี	อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม														
4. นายปัญญา เพชรราชูท	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม														
5. นายวัฒน์ ทาปิงกาฬ	เลขาธิการกรม														
6. นายอรรถวิชัย พิณฑานนท์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร														
7. นางสาวหฤทัย ปภุสสโร	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน														
2. Online (เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) จำนวน 18 คน															
3. Online (เครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานกับกรม) จำนวน 89 คน															
ผู้บริหาร	<table border="0"> <tr> <td>1. นายศุภชัย แสงศิริ</td> <td>ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง</td> </tr> <tr> <td>2. นายสุรพงษ์ คงมिया</td> <td>ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสิงห์บุรี</td> </tr> <tr> <td>3. นายชัยพิชิต สอนสมนึก</td> <td>ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี</td> </tr> <tr> <td>4. นายรัตนันต์ รัตนปกรณ</td> <td>ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑</td> </tr> <tr> <td>5. นางกัญญากร อัครรัตนาก</td> <td>ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสวนแตง</td> </tr> </table>	1. นายศุภชัย แสงศิริ	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง	2. นายสุรพงษ์ คงมिया	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสิงห์บุรี	3. นายชัยพิชิต สอนสมนึก	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี	4. นายรัตนันต์ รัตนปกรณ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑	5. นางกัญญากร อัครรัตนาก	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสวนแตง				
1. นายศุภชัย แสงศิริ	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง														
2. นายสุรพงษ์ คงมिया	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสิงห์บุรี														
3. นายชัยพิชิต สอนสมนึก	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี														
4. นายรัตนันต์ รัตนปกรณ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑														
5. นางกัญญากร อัครรัตนาก	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสวนแตง														

ในการประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วม รวมทั้งหมด จำนวน 153 ท่าน ได้มีข้อเสนอแนะในหลายประเด็น ได้แก่ วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และแผนการดำเนินโครงการ ซึ่งสามารถสรุปผลการประชุม ดังนี้

นางภาวิณี ณ สายบุรี รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวรายงานว่า “เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรี ได้มีมติรับทราบ และเห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการต่อไป โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการและขับเคลื่อนการบริหารจัดการพลาสติก ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นระบบและครบวงจร ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการปลายทาง ซึ่งมาตรการหลักภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยตรง ก็คือ มาตรการด้านการลดขยะพลาสติกในขั้นตอนการบริโภค และการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค ที่ยังคงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และขยายผลให้ผู้ประกอบการและประชาชนสนับสนุนการลดขยะพลาสติก รวมทั้งการรณรงค์สื่อสารต่อสาธารณะ ภายใต้แนวทาง “งดการให้ - ปฏิเสธการรับ ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะจากต้นทาง คือ บ้านเรือน อาคาร สำนักงาน ให้ความสอดคล้องกับการจัดการขยะที่ปลายทาง

ถึงแม้ว่า การประเมินผลตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ในระยะที่ 1 ที่ผ่านมา จะระบุว่า การดำเนินการลดพลาสติกในภาพรวมของประเทศไทยยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร และการดำเนินการส่วนใหญ่ยังเป็นการดำเนินงาน “ภาคสมัครใจ” รวมทั้งปริมาณขยะพลาสติกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่โดยส่วนตัวของดิฉัน มองว่าการประเมินดังกล่าว เป็นการประเมินผลในภาพใหญ่ของประเทศ ซึ่งโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในครั้งนี้ จะเป็นการโฟกัสไปที่การประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการ หรือร่วมดำเนินการกับภาคีเครือข่าย ในช่วงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งผลการประเมินจะออกมาดีกว่า หรือแย่กว่าในภาพรวมของประเทศอาจไม่ใช่ประเด็นหลัก แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งนี้ จะช่วยให้เราได้รู้จักตัวเองมากยิ่งขึ้นว่า โครงการที่ทำกันอยู่นี้ โครงการใดที่ดีก็ต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น หรือโครงการใดที่ต้องปรับปรุง ก็ต้องปรับ หรือเปลี่ยนแนวทาง หรือวิธีทำงานในระยะต่อไป เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ 2 ตามที่ท่านผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงานได้รายงาน

ทั้งนี้ ในการประเมินโครงการใด ๆ ก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน จะต้องมีความเที่ยงตรง แม่นยำ และครอบคลุมในประเด็นที่สำคัญ ดิฉันจึงขอฝากผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ให้ช่วยกันพิจารณาเครื่องมือประเมินที่ทางนี้ดำเนินงานขึ้นมา และขอให้เสนอแนะข้อคิดเห็นกันอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้เครื่องมือประเมินโครงการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

● รายละเอียดและที่มาการดำเนินโครงการ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชน ในการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (หรือ Single - Use Plastics) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการงดให้บริการพลาสติก ในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นนโยบายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในการดำเนินงานลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยเฉพาะถุงพลาสติกหูหิ้วความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกความหนา

น้อยกว่า 100 ไมครอน และหลอดพลาสติก ให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเลิกใช้ 100 % ในปี พ.ศ. 2565 ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573

ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ให้นำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง กลับมาใช้ซ้ำให้คุ้มค่า และนำกลับเข้าสู่ระบบการผลิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มาอย่างต่อเนื่อง หลากหลายกิจกรรม ดังนี้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติกในระยะที่ 2 ที่กำหนดให้ภายในปี พ.ศ. 2570 ผลิตภัณฑ์พลาสติก เป้าหมาย 5 ชนิด ได้แก่ ขวดพลาสติกทุกชนิด ฝาขวดบรรจุภัณฑ์ฟิล์ม - พลาสติกชั้นเดียว ถุงพลาสติกหูหิ้ว และถ้วย หรือแก้วพลาสติก จะต้องถูกนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิล 100% โดยปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะ ก็จะต้องลดลง 100 % เช่นกัน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงมีแนวคิดที่จะติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์และส่งเสริมการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัปไซเคิลซึ่งมีโครงการ หรือกิจกรรมที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมดำเนินการเอง และร่วมขับเคลื่อน รวมทั้งสิ้น 10 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมรวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก
- 2) กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม
- 3) กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”
- 4) โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)
- 5) โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (หรือ Green Coffee Shop)
- 6) โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง
- 7) กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน
- 8) โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)
- 9) โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)
- 10) โครงการรณรงค์ภูมิโลก

จึงเป็นที่มาของโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ให้ความอนุเคราะห์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบ ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยความสำเร็จ ผลกระทบ ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ตลอดจนสรุปบทเรียนการทำงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนและกำหนดทิศทางการทำงานดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570

- การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับรูปแบบการศึกษา กรอบแนวคิด การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผล และแผนการดำเนินโครงการ

(1) แบบสัมภาษณ์

- ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา ข้อที่ 3.5 ภาครัฐมีนโยบายอย่างไรในการกระตุ้นภาคเอกชนนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรเพิ่มในแบบสัมภาษณ์หน่วยงานเอกชนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- การนิยามคำศัพท์ เช่น คาร์บอนเป็นศูนย์ หมายความว่าอย่างไร เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ หรือแบบสอบถามสามารถเข้าใจความหมายที่ผู้ถามต้องการจะสื่อสารให้ตรงกัน

(2) แบบสอบถาม

- กลุ่มภาคีเครือข่ายที่คาดว่าจะเข้าร่วมดำเนินโครงการ ควรมีการระบุกลุ่มเป้าหมาย และระบุรายชื่อให้ชัดเจน เช่น 1) หน่วยงานภาครัฐ 2) NGOs 3) สื่อสารมวลชน 4) สันนิบาตเทศบาล 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน และ 7) กระทรวงมหาดไทย
- แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อ 2.3 โครงการที่ 8 - 10 ช่องที่ 3 ความต้องการ/การมีส่วนร่วม ยังไม่มีการมีส่วนร่วมโครงการร่วมดำเนินการ มีแต่ร่วมเผยแพร่/ร่วมประชาสัมพันธ์ เช่น โครงการถุงนมกู้โลก จะมีส่วนร่วมโดยการร่วมเก็บถุงนมส่งโครงการ โครงการโรงเรียนปลอดขยะ ร่วมโดยไม่นำพลาสติกไปโรงเรียน
- แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2.4 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลกิจกรรม/โครงการ เพิ่มตัวเลือก เช่น ตลาดป้ายโฆษณา สื่อบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน พระ วิทยากร หรือสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, line และ Instagram
- แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2.5 สาเหตุที่เข้าร่วมกิจกรรม เพิ่มตัวเลือก (1) การดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร และ (2) การทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร
- แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2.6 สาเหตุที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ เพิ่มตัวเลือก คือ ขัดต่อการดำเนินชีวิต
- แบบสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย ส่วนที่ 5 ข้อ 5.1 เปลี่ยนคำถามเป็น “หากมีการดำเนินงานในระยะที่ 2 หน่วยงานของท่านสนใจเข้าร่วมโครงการ หรือไม่”
- แบบสอบถามประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพิ่มส่วนของปัจจัย และแรงจูงใจในการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- แบบสอบถามประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ส่วนที่ 4 ข้อ 4.3 เพิ่มตัวเลือก การเป็นสมาชิก (Members) และควรขยายความคำว่า การช่วยเหลือทางสังคมในรูปแบบใด เช่น การบริจาค
- แบบสอบถาม ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ส่วนที่ 4 ข้อ 4.5 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อตัวท่านในการส่งเสริมพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ควรเพิ่ม ครู/อาจารย์/สถาบันการศึกษา และเพื่อนร่วมงาน
- สามารถเชื่อมมาตรการทางกฎหมายกับมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับการณรงค์ทางสังคมด้วยได้ หรือไม่

- ถ้าเอกชนต้องการเปลี่ยนมาเป็นร้านที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทางหน่วยงานกลาง จะส่งเสริมเรื่องใดบ้าง ในรูปแบบร้านค้าชุมชนขนาดเล็ก เนื่องจากมีจำนวนมากกว่าร้านแบบใหญ่ และของที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีต้นทุนที่น้อยกว่า จึงโน้มน้าวได้ยากแต่ถ้าโน้มน้าวได้ต้นทุนของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็ต่ำลงด้วย จำนวนที่มากขึ้นของร้านค้าขนาดเล็ก อยากรู้เห็นสิ่งที่ชุมชนจับต้องได้
- **ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม**
  - **สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย (TBIA)** ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนสู่บรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ในอนาคต โดยกล่าวว่า พลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) คือ พลาสติกที่ผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติ (Biobase) สามารถปลูกหมุนเวียน และทดแทนกันได้โดยใช้ระยะเวลาอันสั้น เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง สามารถย่อยสลายได้ภายใน 180 วัน และช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก ซึ่งการเปลี่ยนจากการใช้พลาสติกทั่วไปใช้แล้วทิ้ง มาเป็นพลาสติกชีวภาพย่อยสลาย จะสามารถช่วยลดปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน เมื่อย่อยสลายแล้วไม่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ ลดการผลิตก๊าซเรือนกระจกได้มากกว่า 70% อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในการนำวัตถุดิบทางการเกษตร หรือจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่ยังมีข้อกังวล หรือยังมีความสงสัยเกี่ยวกับพลาสติกชีวภาพ เช่น ไม่สามารถบอกได้ว่าบรรจุภัณฑ์อาหารที่ใช้อยู่เป็นพลาสติกทั่วไป หรือพลาสติกชีวภาพ เนื่องจากมีการเคลือบลงบนกระดาษและมีลักษณะการใช้งานเหมือนกัน หรือคิดว่ายังมีการใช้พลาสติกเคลือบอยู่คงไม่สามารถรีไซเคิลได้จริง หรือย่อยสลายได้ จึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) มากขึ้น
  - **สถาบันพลาสติก (Public Private Partnership for Sustainable Plastic and Waste Management: PPP Plastics)** ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การเพิ่มอัตราการใช้รีไซเคิลมีความจำเป็นอย่างมากที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องการทำให้เกิดภาคบังคับ และควรทำอย่างไรจึงจะเกิดการแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่ออย่างน้อยจะสามารถแยกขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล ออกจากขยะเปียกได้ให้มากที่สุด โดยมีวิธีที่ง่าย สะอาด และปลอดภัย เพราะเพียงภาคสมัครใจจะขยายผลได้ยากและช้า และในส่วนของการทำงาน Extended Producer Responsibility (EPR) หรือหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต ที่จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ผลิตสร้างความรับผิดชอบต่อไปยังช่วงต่างๆ ของวงจรชีวิตบรรจุภัณฑ์ สามารถช่วยให้ผู้ผลิตได้คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร หากจะมีการนำเอาระบบนี้มาใช้ ควรเร่งดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม
  - เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ข้อเสนอแนะโครงการว่า หากเอกชนต้องการเปลี่ยนมาเป็นร้านที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทางหน่วยงานกลาง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) จะมีการส่งเสริมอย่างไร และหากเป็นในรูปแบบร้านค้าชุมชนขนาดเล็ก เนื่องจากมีจำนวนมากกว่าร้านแบบใหญ่และของที่ไม่เป็นมิตรมีต้นทุนที่น้อยกว่า จึงโน้มน้าวได้ยากแต่ถ้าโน้มน้าวได้ต้นทุนของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็ต่ำลงด้วยจำนวนที่มากขึ้นของร้านค้าขนาดเล็ก ซึ่งจะมีแนวทางอย่างไรให้ร้านค้าชุมชนขนาดเล็กสามารถเข้าร่วมได้
  - การดำเนินโครงการ/กิจกรรม ควรเพิ่มการดำเนินงานในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายอย่างไร และจะมีมาตรการอะไรที่ควรทำอย่างยิ่งในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

ภาพที่ ผ - 1 การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2566
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

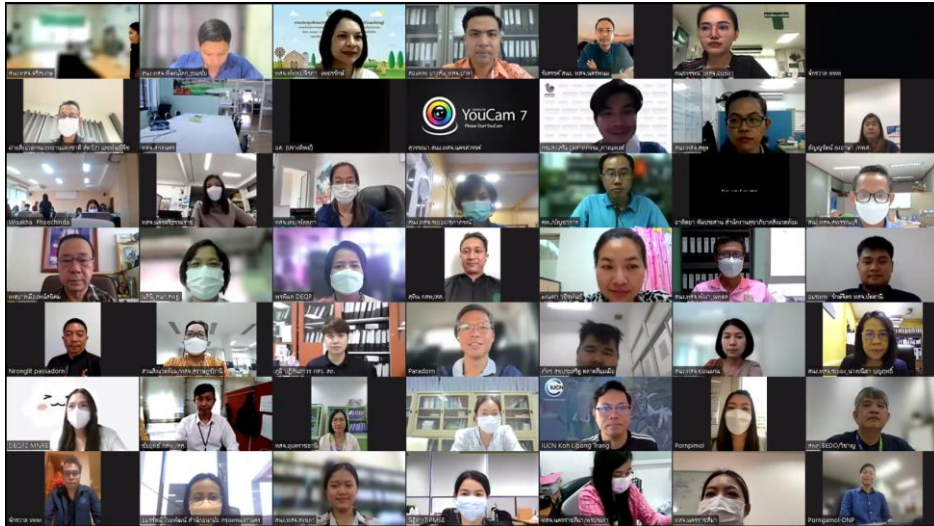
ภาพที่ ผ - 2 การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2566
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ ผ - 3 การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2566
 ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

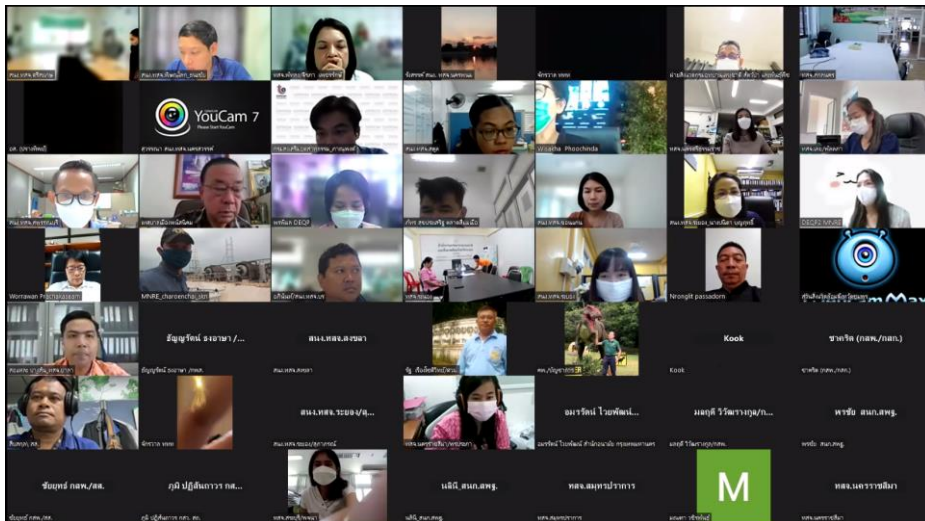

ภาพที่ ผ - 4 การจัดประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2566
 ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ ๕ - 5 บรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งผ่านระบบออนไลน์ (1)

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาพที่ ๕ - 6 บรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจง และให้ข้อคิดเห็นโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งผ่านระบบออนไลน์ (2)

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566

ภาคผนวก ซ

ผลการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐในฐานะหน่วยงานขับเคลื่อน
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
วันพฤหัสบดีที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 11.00 - 12.00 น.

1. โครงการทุนนักโลก

สัมมนาผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เวลา 11.00 - 12.00 น. ในวันพฤหัสบดีที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 โดยคณะที่ปรึกษานำเสนอวัตถุประสงค์ของโครงการ “การติดตามและประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง” เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และผู้ดูแลโครงการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้อธิบายถึงที่มาของโครงการทุนนักโลกเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการชุมชน Like (ไร่) ขยะ ของบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดระยอง และขยายผลไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สุพรรณบุรี เพื่อส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมให้เด็กรุ่นใหม่ ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าสร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทางโดยการนำถุงนมโรงเรียนมาเข้าสู่กระบวนการไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น แก้ว โดยปี พ.ศ. 2564 - 2565 ได้รับการสนับสนุนโครงการจาก กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขยายผลไปยังโรงเรียนทั่วประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2565 หน่วยงาน/เครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และมีโรงเรียนที่ร่วมโครงการ จำนวน 1,142 แห่ง

การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ โครงการดำเนินการตามแผนการจัดการขยะ และ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (ระยะที่ 1 - 2) ปัจจุบันโครงการทุนนักโลก ได้ขยายผลการดำเนินการไปยังพื้นที่ 17 จังหวัด โดยโครงการเกิดความสำเร็จในหลายด้าน สามารถส่งเสริมให้เยาวชนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง หมุนเวียนถุงนมพลาสติกกลับเป็นวัตถุดิบ และแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการติดตามประเมินผลโครงการโดยทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมจะจัดส่งรายงานของทุกปี และมีการบันทึกปริมาณของถุงนมที่รวบรวมได้ตลอดโครงการไว้ในแอปพลิเคชันคุ้มค่า ซึ่งเป็นเทคโนโลยีจากบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) สำหรับการติดตามและรวบรวมปริมาณขยะ

ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีแนวโน้มปริมาณขยะลดลง จากการเก็บ และคัดแยกถุงนมเพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (จำนวนเชิงปริมาณของข้อมูลจากกรม) ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่ให้ความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังจิตสำนึกเรื่องการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอย่างถูกวิธี และนำกลับมาใช้ประโยชน์จนเกิดผลในเชิงพฤติกรรมที่สามารถขยายผลการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่ครอบครัว และชุมชนได้ นอกจากนี้ ถุงนมที่นำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเกิดเป็นสิ่งของ เช่น ชุดโต๊ะ แก้ว กระจกต้นไม้ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ปัจจุบันโครงการทุนนักโลก ได้ขยายผลการดำเนินการไปยังพื้นที่ 17 จังหวัด โดยโครงการเกิดความสำเร็จในหลายด้าน สามารถส่งเสริมให้เยาวชนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง หมุนเวียนถุงนมพลาสติกกลับเป็นวัตถุดิบ และแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนนำไปรีไซเคิลแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ของใช้ เช่น แก้ว โต๊ะ กระจกต้นไม้ เป็นต้น

ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบของโครงการ ที่โรงเรียนสวนแตง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้เข้าร่วมดำเนินโครงการเป็นเวลา 3 ปี โดยภายในศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วย นิทรรศการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะ การลดโลกร้อน กิจกรรมการรีไซเคิล และรายละเอียดต่าง ๆ ในการเข้าร่วมดำเนินโครงการ รวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับ BCG Model อีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินโครงการ คือ ระบบการรวบรวม และขนส่ง แม้จะมีแอปพลิเคชัน ในการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติได้ แต่ข้อมูลยังไม่สามารถอัปเดตได้แบบเรียลไทม์ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ในการขนส่ง ซึ่งต้องรวบรวมให้ได้ปริมาณตามที่กำหนด (1,000 กิโลกรัม) จึงจะทำการขนส่งได้ ปริมาณที่เก็บ รวบรวมตลอดโครงการไม่ชัดเจน และมีค่อนข้างน้อยต่อการนำไปรีไซเคิล เนื่องจากการขึ้นรูปเป็นแก้ว หรือ โตะ 1 ตัว จะต้องใช้ปริมาณสูงมากถึง 400 กิโลกรัม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ ควรมีการขยายภาคีเครือข่าย มากขึ้น และมีการดำเนินกิจกรรมในโครงการอย่างจริงจัง โดยมีการติดตามประเมินผลโครงการเพื่อให้ทราบถึง ปัญหา และอุปสรรค และสามารถขับเคลื่อนโครงการได้อย่างยั่งยืนในระยะต่อไป

2. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) และโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)

สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เวลา 13.00 - 14.00 น. โดยคณะที่ปรึกษานำเสนอ วัตถุประสงค์ของโครงการการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อให้ เกิดความเข้าใจตรงกัน และผู้ดูแลโครงการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อธิบายถึงที่มาของโครงการ ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ และการมีส่วนร่วม ของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยการนำแนวคิดการจัดการขยะเป็นศูนย์ ตามหลัก 3Rs คือ Reduce หรือ การลดปริมาณขยะ Reuse หรือการใช้ซ้ำ และ Recycle หรือ การนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะจากต้นทาง แหล่งกำเนิด การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

วัตถุประสงค์ของโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) เน้นการส่งเสริมชุมชน โดยดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กลุ่มเป้าหมายมีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง ประชาชนมีการ จัดการขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs อย่างถูกต้อง และส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ส่วนโครงการ โรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) เน้นการส่งเสริมโรงเรียน กระบวนการให้ความรู้ การสอดแทรก การเรียนการสอนหลักสูตรสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ ซึ่งปัจจุบันได้เพิ่มเกณฑ์เรื่องคาร์บอนเครดิต การคำนวณอัตราการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นปัจจัยสำคัญของปัญหาโลกร้อน

การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ แนวทางการส่งเสริม ชักนำ และสนับสนุนของโครงการ เน้นการสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนและโรงเรียน โดยมีเกณฑ์สำหรับประเมินโครงการแต่ละปี เป็นตัวชี้วัด ที่เพิ่มระดับความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ เช่น ตัวชี้วัดการ เปรียบเทียบก่อน - หลังการดำเนินโครงการ ร้อยละการจัดการขยะ เป็นต้น

ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบของโครงการ ควรประกอบด้วย (1) ความพร้อมของชุมชน (2) ความสมัครใจของชุมชน และ (3) การปรับบริบทให้เข้ากับชุมชน โดยเน้นสิ่งที่มีในชุมชน เพื่อให้กิจกรรม สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนชุมชน

การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา ใช้หลักการจัดการความรู้ เช่น การรวบรวม จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การรวบรวมข้อมูลข่าวสารและความรู้ไว้ในเว็บไซต์ของกรมส่งเสริม คุณภาพและสิ่งแวดล้อม สื่อโซเชียลออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กของโครงการที่มีการอัปเดตข้อมูลที่เป็นความรู้ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ จากการดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมา ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชน สามารถเข้ามาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมได้ โดยศูนย์การเรียนรู้ที่ชุมชนเป็นผู้ดูแลกันเองภายในพื้นที่

การดำเนินงานในมิติด้านสังคม จากการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนาซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนนั้น ยังสามารถต่อยอดทางด้านสังคมก่อให้เกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพในชุมชน เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เป็นพื้นที่ให้ความรู้ต่าง ๆ และยังมีการสร้างโฮมสเตย์ให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่มาเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค

ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ คือ การเปลี่ยนผ่านผู้นำ หรือผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น การเปลี่ยนผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเปลี่ยนผู้อำนวยการ หรือครูผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการ ในบางแห่งที่เกิดการเปลี่ยนผู้นำ ส่งผลให้โครงการไม่ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และไม่เข้าร่วมการดำเนินโครงการอีก

ทั้งนี้ ในนามผู้ดูแลโครงการกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมระบบการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเริ่มจากในพื้นที่ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเพิ่มศักยภาพในการจัดเก็บ คัดแยกขยะ และการเข้าถึงในทุกพื้นที่ ในส่วนของประชาชนมีความรู้และความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ เมื่อประชาชนให้ความร่วมมือ และปฏิบัติตามแล้วควรมีระบบรองรับที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

กลุ่มรณรงค์สิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
วันพฤหัสบดีที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 11.00 - 12.00 น.

สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams โดยคณะที่ปรึกษานำเสนอวัตถุประสงค์ของโครงการการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และผู้ดูแลโครงการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้กล่าวถึงที่มาของโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมรณรงค์สร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก

ผลการดำเนินกิจกรรม การร่วมดำเนินการรณรงค์เพื่อร่วมขับเคลื่อนการสร้างวินัยคนในชาติสู่การจัดการขยะอย่างยั่งยืนตามนโยบายรัฐบาลภายใต้โครงการ รวบรวมสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา โดยมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้า 16 แห่ง เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ซึ่งบรรลุเกณฑ์ที่ย่อยสลายยากและส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการงดให้บริการถุงพลาสติกในวันที่ 15 และวันที่ 30 ของเดือน จากนั้นจึงถือเป็นโอกาสในการสร้างความตื่นตัวให้กับประชาชนในการลดใช้ถุงพลาสติกให้มากขึ้น ขยายผลการดำเนินงานโดยการยกระดับการรณรงค์ให้มีความเข้มข้นขึ้น ด้วยการเพิ่มความถี่ในการงดให้บริการถุงพลาสติก จากเดือนละ 2 วัน ในวันที่ 15 และวันที่ 30 เพิ่มเป็นอีกสัปดาห์ละ 1 วัน คือทุกวันพุธ และยกระดับการรณรงค์เป็นทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ตามลำดับ สรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ดำเนินโครงการถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2561 สามารถลดใช้ถุงพลาสติกได้จำนวนทั้งสิ้น 435,775,758 ใบ

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน สร้างโอกาส ปัจจุบันไม่มีการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากได้จัดกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” จึงได้นำแนวทางการลดใช้ถุงพลาสติกมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมนี้ด้วย และได้มีการขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต 76 แห่ง ทั่วประเทศในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย

2. กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจลดภัยสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินกิจกรรม การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการ โดย (1) รัฐบาลดำเนินการขับเคลื่อนการคัดแยกขยะมูลฝอย การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหารในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ข้าราชการดำเนินการเป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชน และภาคเอกชน และ (2) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างกระแสให้กับประชาชน ผู้ประกอบการ รวมทั้งจัดทำ Website/Appication ข้อมูลการคัดแยกขยะมูลฝอย การลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารทั่วประเทศ

ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต กิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ที่ได้ร่วมลงนามแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วทุกวันที่ 4 ของเดือน เริ่มตั้งแต่วันที่สิ่งแวดล้อมไทย วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561 โดยดำเนินการ (1) สนับสนุนให้เกิดการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วทุกวันที่ 4 ของเดือน (2) ร่วมกันสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นในการงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจอย่างกว้างขวาง และ (3) รณรงค์ และจัดกิจกรรมเชิงรุก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการขยายเครือข่ายความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน สร้างโอกาส มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ช่วงก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 หน่วยงานภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด 77 จังหวัด รายงานผลการลดปริมาณถุงพลาสติกของการรณรงค์ กิจกรรมทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ในตลาดสดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ของจังหวัด เพื่อติดตามการดำเนินงานรณรงค์และนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแนวทางการรณรงค์ต่อไป โดยส่งแบบรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทุกวันที่ 15 ของทุกเดือน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม

- ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม และการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ไม่สามารถสำรวจได้ครบทุกพื้นที่

- งบประมาณในการดำเนินกิจกรรม และทำสื่อประชาสัมพันธ์ ไม่เพียงพอ เช่น ประชาชนต้องการให้หน่วยงานสนับสนุนถุงผ้า เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

- จำนวนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ

- แบบสอบถาม ผู้ค้าไม่สามารถให้ข้อมูลเป็นตัวเลขตามแบบฟอร์มได้ ไม่สามารถระบุจำนวนที่ใช้ได้ชัดเจนควรมีรูปแบบให้เข้าใจได้ง่าย เพราะแต่ละร้านใช้ถุงหลายขนาด ความหนาบางไม่เท่ากัน หรือ 1 แพ็คอาจมีจำนวนถุงไม่เท่ากัน

- การจัดเก็บข้อมูลมีความละเอียดมากเกินไป หากต้องการข้อมูลเชิงลึกเห็นควรจ้างบริษัทในการลงสำรวจวิเคราะห์

- ร้านค้าที่จำหน่ายถุงพลาสติกและกล่องโฟม ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำบัญชีรายการสินค้าว่ามีประเภทใดบ้าง จึงทำให้ยากต่อการสำรวจและวิเคราะห์ปริมาณการขายถุงพลาสติก

- สินค้าบางประเภทยังมีความจำเป็นต้องใส่ถุงพลาสติก เช่น เนื้อสัตว์ อาหารสดอื่น ๆ

- ประชาชนต้องการความสะดวกสบายในการซื้อของ

- วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีราคาค่อนข้างสูงหากมาใช้ได้ยาก จึงเป็นการเพิ่มต้นทุนให้ร้านค้าและไม่เป็นที่นิยม

- ผู้ค้าเห็นว่า การใช้ถุงพลาสติกเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการลดใช้ถุงพลาสติก

- ผู้ค้าและประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์นโยบายโครงการ เนื่องจากเข้าใจว่าห้ามใช้ถุงพลาสติก จึงเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ไม่ให้ความร่วมมือและมีการต่อต้าน เช่น แม่ค้าขายอาหารเข้าใจว่าต้องตักอาหารใส่ถุงผ้าโดยตรง

- การขาดการรณรงค์ และให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนส่วนใหญ่จึงยังไม่รู้ถึงปัญหา ผลกระทบจากโฟมและพลาสติก

- การมีข้อจำกัดของขนาดถุงผ้าและตะกร้าที่ใช้ ทำให้ไม่สามารถใส่ของได้ทุกประเภท เช่น ขนาดใหญ่กว่า หรือมีน้ำหนักมากเกินไป

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภาพรวม เนื่องจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเป็นการรณรงค์ตามกระแสสังคม หรือตามสถานการณ์ของสังคม ณ ขณะนั้น ในแต่ละโครงการจึงมีบริบทที่แตกต่างกัน อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนรับรู้ยังไม่ทั่วถึงหรือรับรู้ข่าวสารแต่ยังไม่เห็นความสำคัญ และในส่วนของประชาชนเองยังเกิดคำถามหากดำเนินการแล้วดีอย่างไร จะสามารถลดปริมาณขยะได้จริง หรือไม่ ทุกโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์และส่งเสริมการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เป็นเพียงการขอความร่วมมือ (ภาคสมัครใจ) ไม่ใช่ภาคบังคับ จึงไม่สามารถ

กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการได้ อีกทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นอาจมีผลกระทบตามมาเนื่องจากผู้บริโภค หรือผู้ใช้บริการไม่ได้รับความสะดวกสบายเหมือนแต่ก่อน และมองว่าผู้ประกอบการได้ผลประโยชน์ในการลดต้นทุน จึงต้องใช้เวลาในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้บริโภคด้วย

3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”

ผลการดำเนินกิจกรรม จากการดำเนินงานงดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ จำนวน 76 บริษัททั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา พบว่า มีปริมาณถุงพลาสติกหูหิ้วในพื้นที่ตลาดสด และห้างสรรพสินค้าที่เป็นภาคีเครือข่าย ลดลงรวมทั้งสิ้น 14,349.6 ล้านใบ หรือคิดเป็น 81,531,818.2 กิโลกรัม

4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)

ผลการดำเนินกิจกรรม จากการโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)” เน้นชยะพลาสติกจากการใช้บริการ Food Delivery ตั้งแต่เปิดตัวเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก สามารถเก็บรวบรวมสะสมชยะพลาสติกตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ได้เป็นปริมาณพลาสติกยืด 1,839.55 กิโลกรัม และปริมาณพลาสติกแข็ง 5,175 กิโลกรัม จากจุดรับคืนจำนวน 13 แห่งของหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566)

5. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง

ผลการดำเนินกิจกรรม จากการดำเนินโครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง โดยตลาดสดภายใต้สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 แห่ง ได้ร่วมเป็นจุดรับคืนพลาสติกใช้แล้ว (Drop Point) กลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล หรือหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ภายใต้โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2565 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ได้ปริมาณพลาสติกยืด 1,200 กิโลกรัม และพลาสติกแข็ง 600 กิโลกรัม รวมเป็น 1,900 กิโลกรัม (ข้อมูล ณ วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2566)

6. กิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน

ผลการดำเนินกิจกรรม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้เชิญชวนให้ประชาชนนำถุงผ้าที่มีมากเกินความจำเป็นมาบริจาค เพื่อนำไปมอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศ ทั้งนี้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้นำถุงผ้าจากการบริจาค มอบให้กับโรงพยาบาลมากกว่า 85,000 ใบ

7. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

สัมมนาผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เวลา 11.00 - 12.00 น. วันพฤหัสบดีที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยคณะที่ปรึกษานำเสนอวัตถุประสงค์ของโครงการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง และผู้ดูแลโครงการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้กล่าวถึงที่มาของโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นโครงการที่สืบเนื่องมาจากกิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” สถานการณ์วิกฤตจากขยะพลาสติกของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-Use Plastic) อาทิ แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งมากถึง 9,750 ล้านใบต่อปี และหลอดพลาสติกมากถึง 5,000 ล้านหลอดต่อปี โดยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากพฤติกรรมผู้บริโภค และการเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มธุรกิจร้านกาแฟ และตลาดกาแฟในประเทศไทย เป็นรูปแบบการประกาศเจตจำนงในการดำเนินธุรกิจประเภทร้านกาแฟที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) กำหนดกรอบนโยบาย แนวคิดกว้าง ๆ ในการพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ ที่ไม่ใช่ Single - Use Plastics
2. Packaging ระบบบริการในร้าน
3. การมีส่วนร่วมกับลูกค้า เช่น แคมเปญ หรือโปรโมชั่น ให้ลูกค้านำแก้วมาเองลดราคา

ซึ่งผลตอบรับจากร้านกาแฟ 30 บริษัท กว่า 9,580 สาขาทั่วประเทศที่เข้าร่วมโครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop) ทั้งหมดร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ในวันคุ้มครองโลก ปี 2565 ให้คำมั่นสัญญาว่าจะไปประกอบกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร้านอื่น ๆ ที่จะเข้าร่วมโครงการควรมีการ Check - List ตามเกณฑ์มาตรฐานโดยไม่มีการจำกัดรูปแบบขึ้นกับศักยภาพของร้านกาแฟ เป็นการเริ่มต้นด้วยความสมัครใจ โดยความสำเร็จยังเป็นระยะเริ่มต้นประกาศเจตนารมณ์ ไม่มีข้อกฏเกณฑ์ในการปฏิบัติ ทางกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมพยายามรวบรวมข้อมูลการประกอบกิจการ Green coffee Shop นอกจากนี้ ช่องว่างการดำเนินโครงการยังต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยน เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ของร้านกาแฟขนาดใหญ่ยังเป็นของชุดเก่าและมีการสำรองเป็นปี เช่น เครื่องมือ แก้ว Packaging การปรับร้านเล็ก ๆ ต้องมีเงินทุน COVID - 19 ทำให้ลูกค้าไม่กล้าใช้อุปกรณ์บางอย่าง เช่น ฝายกดื่ม รวมถึงข้อมูลทางธุรกิจที่ไม่สามารถเปิดเผยได้

ในส่วนเกณฑ์ Guide line เช่น มีการคัดแยกน้ำแข็งออกจากแก้วพลาสติกที่จะดำเนินการร่วมกับโครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ เป็นเช็คลิสต์ให้เลือกทำข้อต่าง ๆ ภายใต้ข้อจำกัดศักยภาพของร้าน คัดแยกน้ำแข็ง ขยะไม่ใช่หุน 20 ข้อ อาจทำ 3 - 4 ข้อได้อย่างชัดเจน ให้เป็น Certify รับรอง

ทั้งนี้ แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ พบว่า การประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน เว็บไซต์ให้ผู้บริโภค ค้นหาข้อมูลร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ

การเปลี่ยนแปลง

1. พฤติกรรมผู้บริโภค แก้วย่อยสลายทางชีวภาพ ลดหลอดเป็นฝายกดื่ม

2. นำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบ 100% ภายในปี พ.ศ. 2570 สอดคล้องกับแผนมาตรการพลาสติกระยะ 2 นำแก้วมาเองทุกวันพุธ ศุกร์ และจนกระทั่งทุกวัน

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ นโยบายแผนชาติว่าด้วยผู้ประกอบการเอกชนจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม BCG, พฤติกรรมผู้บริโภคเทรนด์รักโลก COVID - 19 PM 2.5 เป็นปัจจัยเร่งให้ผู้บริโภคคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม, สำคัญสุดต้องเริ่มจากผู้ประกอบการมีความคิดใส่ใจสิ่งแวดล้อม

แนวทางประสานความร่วมมือ ต้นทางผู้ปลูกกาแฟออร์แกนิก คือ การเลือกใช้ส่วนผสมทุกอย่างที่มาจากธรรมชาติ ต้นกาแฟต้องปลูกบนดินที่ปลอดสารเคมี เติบโตด้วยธาตุอาหารจากธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกจากธรรมชาติ รวมทั้งการออกแบบระบบการจัดการและการพึ่งพาของธรรมชาติ อาทิ การปลูกพืชคลุมดินเพื่อการบำรุงดินโดยไม่ต้องใช้ปุ๋ย และที่สำคัญไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดจะไม่มีการใช้สารเคมีหรือสารกระตุ้นต่าง ๆ อย่างเด็ดขาด ร้านกาแฟใหญ่ ๆ ให้ความสำคัญซื้อกันในกลุ่มอยู่แล้ว ทางกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลชื่อบริษัท Packaging ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ถอดแบบร้านที่ดำเนินโครงการในการประชาสัมพันธ์ประโยชน์ที่ได้จากการทำเป็นการบอกต่อแชร์ประสบการณ์ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ในเครือข่าย การรวบรวมชื่อร้านในเครือข่ายสู่แอปพลิเคชัน Eco Life ให้ผู้บริโภคได้ค้นหา ด้านข้อเสนอแนะในอนาคตควรขยายเครือข่ายสู่ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว, กลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม Social Enterprise ด้านท่องเที่ยว SME กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน และอุทยาน

ภาคผนวก ฅ

ผลการสัมภาษณ์ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

สัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 10.00 - 11.00 น.

การสัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

1. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม โดยผลการดำเนินกิจกรรม มีการจัดทำแผนปฏิบัติการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยของหน่วยงานภาครัฐ จัดฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในการลด และคัดแยกขยะมูลฝอย การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรและประชาชนที่มาใช้บริการทราบ และมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ รวมถึงมีกิจกรรมส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ ผ่านชื่อกิจกรรม ตลาดนัดขยะรีไซเคิล กิจกรรมเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และกิจกรรมงดใช้โฟมบรรจุอาหารเข้ามาในหน่วยงาน และกิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก และงดใช้โฟมบรรจุอาหาร

2. กิจกรรม รณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก โดยมีผลการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ร่วมกับห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ในพื้นที่จังหวัดสระบุรี รณรงค์ใช้ถุงผ้า แทนถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พร้อมจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้กับประชาชนหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน

การดำเนินโครงการมีการวางแผนตามแผนงานโครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (จังหวัดสะอาด) จังหวัดสระบุรี แผนปฏิบัติการลด และคัดแยกขยะมูลฝอย ในหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดสระบุรี และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566 - 2570) โดยมีการประกาศเจตนารมณ์การลด และคัดแยกขยะมูลฝอย ภายในหน่วยงานของสำนักงาน อีกทั้งมีนโยบายในการรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในทุก ๆ กิจกรรม และทุกโอกาสที่ทางสำนักงาน จังหวัดสระบุรี และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดขึ้น รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน และภาคเอกชน หลังจากได้ดำเนินกิจกรรมแล้ว ได้มีการติดตามผลจากกิจกรรม เช่น ตลาดนัดขยะรีไซเคิล ภาครัฐ จังหวัดสระบุรี และมีการติดตามปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องของจังหวัด ด้านประสิทธิผลการดำเนินงานพบว่า สำนักงานได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน เครือข่าย ทสม. สระบุรี และภาคเอกชน ในการส่งเสริม และสนับสนุนการรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในทุก ๆ กิจกรรม และทุกโอกาสที่จัดกิจกรรมขึ้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยมอบถุงผ้าใช้แทนถุงพลาสติกไม่น้อยกว่า 10,000 ใบ

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ พบว่า สาเหตุมาจากการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ส่งผลให้เกิดการขาดความต่อเนื่องในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพราะทุกคนจะมีความใส่ใจกับเรื่องสุขภาพมากกว่าใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ด้านบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า

หน่วยงานไม่ได้รับงบประมาณโครงการ/กิจกรรมรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย

การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบ ควรประกอบด้วย (1) บุคลากร ที่ต้องได้รับองค์ความรู้ และกระตุ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต (2) งบประมาณ สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการรณรงค์ ให้สามารถแพร่หลายเข้าถึงทุกกลุ่ม รวมทั้งสนับสนุนพัฒนาเทคโนโลยี งานวิจัยทดแทนการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และ (3) การขับเคลื่อนควรจะเป็นนโยบายให้บทบาทหน้าที่กับทุกกลุ่มองค์กร บุคคลในการช่วยขับเคลื่อนให้ถึงเป้าหมายความสำเร็จ การดำเนินกิจกรรมมีผลต่อการกระตุ้นจิตสำนึก และรับรู้ถึงประโยชน์ในการจัดกิจกรรมลดปริมาณขยะพลาสติกได้เป็นอย่างมาก กิจกรรมโครงการนี้เกิดการกระตุ้นในภาคเอกชน ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา และการวิจัยที่ส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์บริการที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างตั้งแต่สินค้าชุมชน เกษตรชุมชน การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งจะทำให้มีแนวโน้มปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งลดลงได้มากขึ้น และการนำขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเข้าสู่กระบวนการ Recycle หรือ Upcycle ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ทุกภาคส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งรูปแบบกระบวนการผลิตภัณฑ์ กระบวนการบริการ กระบวนการธุรกิจ ซึ่งสามารถลดของเสีย ลดต้นทุน ทำให้ทรัพยากรมีการใช้ให้เกิดประโยชน์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา หน่วยงานดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ มีการส่งเสริมความรู้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยนำความรู้มาแปลงเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ให้กับส่วนราชการ ประชาชนทราบ และสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้กับหน่วยงาน องค์กรที่มีความสนใจ อีกทั้งหน่วยงานมีนโยบายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้สาธารณะ บัน Website ของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี และจัดส่งสื่อความรู้ให้ไว้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน เป็นศูนย์การเรียนรู้อีกช่องทางหนึ่งสำหรับให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งเป็นลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ที่ทุกภาคส่วนเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวบรวมทุกส่วนแขนงในเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้ในศูนย์ ๆ เดียวอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินงานในมิติด้านสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ และศึกษาดูงาน สามารถทำให้ชุมชนนำองค์ความรู้มาประยุกต์ให้เกิดการสร้างอาชีพได้ และเกิดการจ้างงานในชุมชน การดำเนินงานยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค หรือบุคลากรในองค์กรให้เกิดการกระตุ้นจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอจนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ นโยบายภาครัฐ ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น รองลงมาหาค่าของพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งสูงขึ้น และมีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มีราคาไม่แพง อาจเป็นตัวเลือกที่จะกระตุ้นให้ผู้บริโภคให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 15.00 - 16.00 น.

การสัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งใน ระยะที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม มีการจัดกิจกรรมภายใต้การดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์การลดใช้ถุงพลาสติก และงดการใช้กล่องโฟม ตามโครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก โดยหันมาใช้ถุงผ้า หรือวัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานสังกัด ทส. ประชาสัมพันธ์รณรงค์ ลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟม ในพื้นที่ตลาดสด ตลาดนัด ห้างสรรพสินค้า และแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี ตลาดสด ตลาดนัด ในพื้นที่จังหวัดระยอง จำนวน 30 แห่ง และกิจกรรม “100 ร้านปลอดโฟม 100 ร้านลดถุงพลาสติก” โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบป้ายประกาศเกียรติคุณแก่ร้านที่ผ่านการประเมินร้านค้าปลอดโฟมและร้านค้าลดถุงพลาสติกเพื่อสนับสนุนส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจให้ร้านค้าในพื้นที่จังหวัดระยองเป็นแบบอย่างในการงดใช้โฟม และลดการใช้ถุงพลาสติกในชุมชน โดยมีร้านค้าที่ได้รับมอบป้ายประกาศเกียรติคุณ จำนวน 200 แห่ง

การดำเนินกิจกรรมมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ จังหวัดระยอง ปัจจุบันยังมีการกระตุ้นและขอความร่วมมือให้หน่วยงานภาครัฐ ดำเนินการเก็บข้อมูลปริมาณขยะและรายงานผลให้จังหวัดทราบเป็นประจำทุกวันที่ 5 ของทุกเดือน ด้านการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ด้วยเอกสารประชาสัมพันธ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น พัด การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ใช้ถุงผ้าและกล่องข้าวไปแลกถุงพลาสติกหูหิ้ว ตามตลาดสด ตลาดนัด ถนนคนเดิน และแหล่งท่องเที่ยว มีการมอบป้ายเชิดชูเกียรติให้แก่ร้านค้า สถานประกอบการที่มีส่วนร่วมในการลดการใช้ถุงพลาสติกและงดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร

2. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags” กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนประชาชนจังหวัดระยองให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก และเตรียมความพร้อมมาตรการงดให้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ จำนวน 6 ครั้ง โดยรณรงค์และประชาสัมพันธ์ร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ประชาชน และสถานประกอบการ เดินรณรงค์ เชิญชวนให้ประชาชน ลดการใช้ถุงพลาสติก โดยการนำถุงผ้าไปแลกถุงพลาสติก

3. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) สนับสนุน ส่งเสริม ชุมชนต้นแบบ ลด คัดแยกขยะมูลฝอย และการนำสิ่งของเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ลด คัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์และสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชน คัดแยกขยะที่ต้นทาง การนำขยะอินทรีย์มาใช้ประโยชน์โดยการทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ จำนวน 12 แห่ง สนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้ ให้กับชุมชนต้นแบบ โดยการอบรมให้ความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมและการศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบที่ ได้รับรางวัลชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ระดับประเทศ

4. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) สนับสนุน ส่งเสริม โรงเรียนต้นแบบ ลด คัดแยกขยะมูลฝอยและการนำสิ่งของเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ลด คัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ และสนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชน คัดแยกขยะที่ต้นทาง การนำขยะอินทรีย์มาใช้ประโยชน์โดยการทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ จำนวน 24 แห่ง สนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้ ให้กับคณะอาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนต้นแบบ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์ในการดำเนินงานกิจกรรมนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงไส้เดือน และการศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบที่ได้รับรางวัลโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ในระดับประเทศ

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรในหน่วยงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทราบถึงรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ตามมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกระบี่
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมการตลาดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 14.00 - 15.00 น

การสัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ ดำเนินโครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม โดย (1) เติมนรณรงค์ในตลาดสด ตลาดนัด และงานกิจกรรมของจังหวัด ร่วมกับ อปท. ราษฎรจิตอาสา เครือข่าย ทสม. ทุกอำเภอ หน่วยงานต่าง ๆ และแจกถุงผ้า (2) มีประกาศจังหวัดและหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเรื่องมาตรการลดคัดแยกขยะมูลฝอย และลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และโฟม (3) จัดกิจกรรมให้ความรู้และประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะและรณรงค์ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ใช้ถุงผ้า/ตะกร้าแทน แก่โรงเรียน เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน และหน่วยงานต่าง ๆ (4) รณรงค์ ให้ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านสะดวกซื้อ งดให้ถุงพลาสติกหูหิ้ว ประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน และ (5) การขอข้อมูลการลดถุงพลาสติกจากตลาดสด ปริมาณขยะที่คัดแยกได้จากหน่วยงานที่ร่วมโครงการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ตะแกรงคัดแยกขยะ ป้ายให้ความรู้วิธีการคัดแยกขยะ โดยมีแนวทางการสนับสนุนอุปกรณ์ วัสดุในการคัดแยกขยะให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ และส่งเสริมการใช้กล่องกระดาษ ภาชนะจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกและโฟมในการจัดอาหารกล่อง อาหารว่าง ในการประชุมต่าง ๆ ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ ถุงผ้ามีราคาแพง มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถทดแทนถุงพลาสติก เช่น อาหารสดที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์มีข้อจำกัดจากงบประมาณ นอกจากนี้ ได้ดำเนินกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน ตั้งกล่องรับบริจาคถุงผ้าใช้แล้วที่ได้รับมาจากกรมควบคุมมลพิษ ณ ศาลากลางจังหวัดกระบี่ ซึ่งอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ถุงผ้าใช้แล้วที่ได้รับบริจาคสภาพไม่ค่อยดี ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ซ้ำ

การวางแผน การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะและการลดและเลิกใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง แก่หน่วยงาน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ผ่านหนังสือ การประชุม กิจกรรมต่าง ๆ โดยมีหนังสือแจ้งประชาสัมพันธ์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง แก่ ห้างร้าน ผู้ประกอบการ รวมทั้งขอความร่วมมือลดและเลิกใช้ภาชนะจากถุงพลาสติก พลาสติกที่ปิดฝาขวดน้ำ ทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดตั้งหน้าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การเดินรณรงค์ซูป้าย และประกาศผ่านเครื่องเสียง ณ ตลาดสด ตลาดนัด ซึ่งพบปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทำความเข้าใจโครงการ จากการเดินรณรงค์ที่ตลาด ทำได้ไม่ต่อเนื่อง และขาดงบประมาณ การดำเนินงานต่อ ควรอาศัยเครือข่าย และหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการต่อ ด้านบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยี ได้มีการใช้งบประมาณบางส่วนจากงบพัฒนา เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านซึ่งมีการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกอำเภอต่อเนื่องมาหลายปีแล้ว ส่วนการติดตามประเมินผล ได้ขอข้อมูลปริมาณการลดใช้ถุงพลาสติก จากเทศบาลเมืองกระบี่ ในการสำรวจการใช้ถุงพลาสติกจากผู้ขายในตลาดสด ตลาดเก่า พบว่า มีปริมาณลดลงในบางช่วง ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบได้นั้น ควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและประชาชน ซึ่งในจังหวัดกระบี่ มีการงดใช้ภาชนะบรรจุอาหารจากโฟมสำเร็จเกือบ 100%

โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยว ส่วนการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว ยังดำเนินการต่อเนื่องในร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ เช่น โลตัส บิ๊กซี เป็นต้น

การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิผล พบว่า ช่วงก่อนโรคระบาด COVID - 19 การดำเนินการได้ผลตอบรับที่ดีพอสมควร มีประชาชนและเครือข่ายให้ความสนใจและร่วมมือ แต่ช่วงหลังเกิดการแพร่ระบาดของ COVID - 19 พบว่า มีการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น เช่น การสั่งอาหารเดลิเวอรี่ การหยุดรับแก้วน้ำดื่มของร้านอาหาร เพื่อลดการระบาดของโรค ส่งผลทำให้มีการใช้แก้วน้ำพลาสติกและหลอดพลาสติกเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี ทำให้มีร้านอาหารจำนวนหนึ่งเปลี่ยนไปใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกซึ่งมีราคาถูกกว่าบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) กิจกรรมมีส่วนช่วยให้ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งประเภทถุงพลาสติกมีปริมาณลดลง มีการนำกลับมาใช้ซ้ำมากขึ้น หรือใช้ภาชนะทดแทน เช่น ถ้วยผ้า หรือถ้วยอื่นที่มีอายุการใช้งานนาน แต่ในห้างก็ยังมีบริการถุงพลาสติกอยู่บ้าง เช่น ขาย ให้ฟรีกรณีซื้อสินค้ามาก หรือเป็นผลิตภัณฑ์ใส่อาหารร้อน อาหารสด โดยพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งที่เข้าสู่กระบวนการ Recycle หรือ Upcycle ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เช่น อบรม.อ่าวนาง อ.เมืองกระบี่ มีการทำถนนคอนกรีตโดยใช้เศษถุงพลาสติกเป็นองค์ประกอบ หรือ Trash Hero จังหวัดกระบี่ นำขยะถุงพลาสติกอัดใส่ขวดน้ำเพื่อใช้เป็นฐานการก่อสร้างพื้นปูน เช่น ศาลา

การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา มีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยทำป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ด้านขยะพลาสติก และรณรงค์สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจวิธีการคัดแยกขยะ รวมถึงเจ้าหน้าที่มีส่วนช่วยในการมีส่วนร่วมช่วยลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง **การดำเนินงานในมิติด้านสังคม** ในการดำเนินกิจกรรมโครงการจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค รวมถึงการปรับตัวในชีวิตประจำวันมากขึ้น เนื่องจากการปรับเปลี่ยนนโยบายการลดใช้ถุงพลาสติกตามห้างสรรพสินค้า ทำให้ผู้บริโภคเองต้องมีการใช้ภาชนะอื่นทดแทน โดยนำถ้วยผ้า หรือนำถุงพลาสติกมาใช้ซ้ำมากขึ้น **การดำเนินงานในมิติด้านสิ่งแวดล้อม** ปัจจัยสำคัญ 3 ลำดับแรก ที่ส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น ได้แก่ (1) ราคาผลิตภัณฑ์ทดแทน (2) การตระหนักถึงผลกระทบของขยะพลาสติก และ (3) การงดให้ถุงพลาสติกตามห้างร้าน ส่วนการดำเนินงานได้มีการนำแนวทางคาร์บอนเป็นศูนย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์โดยมีการส่งเสริมให้หน่วยงานในจังหวัดและหน่วยงานท้องถิ่นลดการใช้พลาสติกในที่ทำงาน การจัดกิจกรรม และจัดประชุม ซึ่งจะช่วยลดปริมาณขยะ และลดการใช้ทรัพยากรในการรวบรวมเก็บขยะนำไปกำจัด นอกจากนี้ส่งผลให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เช่น จาน ถ้วย ชาม แก้วน้ำ กล่องใส่อาหาร ซ้อน ส้อม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาครัฐควรลดราคาภาชนะบรรจุธรรมชาติ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น และควรลดขนาดภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติกให้เล็กลง เพื่อลดขยะพลาสติก รวมถึงมีนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้ภาชนะทางเลือก

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสกลนคร
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 09.00 - 09.30 น.

การสัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

1. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินกิจกรรม มาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ผลการดำเนินการ ดังนี้ (1) ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดลดลงร้อยละ 59.43 (2) จำนวนถุงพลาสติกหูหิ้วลดลงร้อยละ 91.24 และ (3) จำนวนแก้วพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งลดลงร้อยละ 86.06 และ (4) จำนวนโฟมบรรจุอาหารลดลงร้อยละ 92.66

แนวทางการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาส พบว่า (1) แจ้งประชาสัมพันธ์กิจกรรมแผนงานและแนวทางในการดำเนินงานคัดแยกขยะมูลฝอย ในหน่วยงานภาครัฐให้ส่วนราชการในจังหวัดสกลนคร ทราบและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด (2) รณรงค์ให้ความรู้กิจกรรมมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และ (3) รวบรวม และสรุปผลการดำเนินงานรายไตรมาส เพื่อรายงานผลผู้บริหารทราบเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ปัญหาและอุปสรรค ปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID - 19 ทำให้ประสิทธิภาพในการคัดแยกของหน่วยงานภาครัฐไม่เต็มที่ เนื่องจากความกังวลในโรคติดต่อ จึงนิยมใช้ผลิตภัณฑ์ครั้งเดียวทิ้ง ทำให้เกิดการเพิ่มขยะใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น

สัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดฉะเชิงเทรา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 08.30 - 09.30 น.

สัมภาษณ์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ ลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

- 1. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม** ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เติมนรณรงค์กิจกรรมลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีกิจกรรมตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแลกรับรางวัลถุงผ้า อุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่ชุมชน ได้และต้องหยุดไป จึงทำให้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง
- 2. โครงการชุมชนปลอดภัย** ประชาสัมพันธ์ห้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราเข้าร่วมส่งผลงานการดำเนินการจัดการขยะชุมชนกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีการเข้าไปประชาสัมพันธ์ และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง
- 3. โครงการโรงเรียนปลอดภัย** มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนสถานศึกษาในจังหวัดเข้าร่วม และมีการตั้งคณะกรรมการประกวด รวมถึงการจัดประกวดรางวัลโดยให้โรงเรียนมานำเสนอผลงานและลงพื้นที่ ส่งผลการประกวดให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนสื่อการประชาสัมพันธ์ อุปกรณ์ และองค์ความรู้ต่าง ๆ

การดำเนินงานในมิติด้านบริหารจัดการ มีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการฯ โดยมีการตอบสนองนโยบายของหน่วยงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อยู่ภายในโครงการส่งเสริมการดำรงชีวิตวิถีใหม่ ตามแนวทางการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ช่วงประมาณ 2566 มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก และเว็บไซต์ของสำนักงาน เดือนละ 1 ครั้ง ด้านบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องในส่วนงานสิ่งแวดล้อมไม่เพียงพอ จึงต้องขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่จากส่วนงานอื่นภายในสำนักงานมาช่วยดำเนินกิจกรรม รวมถึงไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินการ จึงทำให้การประชาสัมพันธ์และรณรงค์ผ่านช่องทางออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทั้งนี้ ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบในโครงการควรประกอบด้วย ความตระหนักของประชาชน การส่งเสริมการใช้วัสดุทดแทนการใช้พลาสติกที่มีราคาจับต้องได้ และควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องทั้งในนามองค์กรและบุคคล **การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิภาพ** การดำเนินโครงการฯ ส่งผลให้เกิดการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ เนื่องจากประชาชนเกิดความตระหนัก และมีแนวโน้มการใช้ถุงพลาสติกลดลงโดยหันมาใช้ถุงผ้าเพิ่มมากขึ้น **การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา** มีการจัดการความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการฯ นำมาปฏิบัติจริง ในการคัดแยกขยะที่ต้นทางเพื่อทำให้สามารถนำขยะที่แยกได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ศูนย์การเรียนรู้ของโครงการฯ ควรมีลักษณะที่สามารถดำเนินการได้จริง และมีความต่อเนื่อง และเกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการ เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ **การดำเนินงานในมิติด้านสังคม** ทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชน จากการอบรม หรือศึกษาดูงาน เนื่องจากเกิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้/ราคาขยะ แต่หากเป็นในหน่วยงานเองขณะภายในองค์กรที่ไม่ได้มากถึง

ขนาดที่จะทำให้เกิดการสร้างอาชีพได้ แต่พอเป็นรายได้เสริมให้พ่อบ้านของสำนักงานได้ นอกจากนี้ การดำเนินงานยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้บริโภค รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่มีความตระหนักในการใช้ ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม มีการให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะล้นเมือง การจัดกิจกรรมและแจกของรางวัลเพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสนใจ กิจกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยที่จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ การไม่สร้างภาระ ไม่เพิ่มต้นทุน และการมีนโยบายที่ชัดเจนจะช่วยให้ทุกภาคส่วนนำมาปฏิบัติ ในทิศทางเดียวกันได้ และจากการดำเนินกิจกรรมมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ โดยมีส่วนช่วยทำให้ปริมาณการลดการปลดปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้ เช่น โครงการ Less ขององค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ส่งผลให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีการคิดค้น นวัตกรรมการผลิตที่ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีความคงทน/ถาวร จากพลาสติกที่ใช้แล้ว ส่วนข้อเสนอแนะ ภาคธุรกิจ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย/ขยะพลาสติก เนื่องจากภาคเอกชน มีศักยภาพมากกว่า

บริษัทเอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
วันอังคารที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2566 เวลา 13.30 - 14.30 น.

สัมมนาผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เวลา 13.30 - 14.30 น. วันอังคารที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2566 โดยคณะที่ปรึกษานำเสนอวัตถุประสงค์ของโครงการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และผู้ดูแลโครงการทุนมกุฎโลก บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน) (SCGC) ได้กล่าวถึงที่มาของโครงการ และผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

ที่มาโครงการ : การดำเนินโครงการเกิดจากความเชี่ยวชาญของหลายภาคส่วน ซึ่ง SCGC เป็นหนึ่งในบริษัทผู้ผลิตเม็ดพลาสติกชั้นนำของประเทศ จากที่ได้ศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ พบว่า พลาสติกมีการใช้และทิ้งไป จึงเล็งเห็นโอกาสด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในการให้ห้อง ๆ นักเรียนได้เรียนรู้การจัดการขยะตามหลัก Circular Economy โดยให้เป็นการเรียนรู้ผ่านวัสดุ คือ ทุนมโรงเรียน ผ่านกระบวนการ “ล้าง ตัด ตาก” หลังจากนั้นทุนมจะเข้าสู่ระบบและถูกเปลี่ยนให้เป็นสินค้า (Upcycle) เช่น แก้ว ใต๊ะ กระดาษต้นไม้ เป็นต้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าพลาสติกมีมูลค่าสามารถนำมาสร้างเป็นสิ่งอื่น ๆ ได้ ผ่านการคัดแยกขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ณ ปัจจุบัน มีโรงเรียนในภาคกลางเป็นหลัก 17 จังหวัด ประมาณ 1,300 โรงเรียน

Circular Economy เป็นแนวทางการดำเนินงานหลักของ SCGC อยู่แล้ว ซึ่งได้นำสิ่งที่ดำเนินการอยู่มาขยายผล ไม่ใช่แค่ภาคธุรกิจแต่รวมถึงชุมชน วัด บ้าน และโรงเรียน นำเสนอแนวทางการจัดการขยะให้กับชุมชน การทำให้โครงการ/กิจกรรมมีความยั่งยืน ต้องมีการวิเคราะห์ตลอด Value Chain ของโครงการเป็นอย่างไร และทำความเข้าใจ เช่น โครงการทุนมกุฎโลก (1) การสร้าง Demand หากเรามีปริมาณทุนมแล้วจะนำไปทำอะไรต่อ (2) การสร้าง Supply ปริมาณทุนมที่รวบรวมได้มาจากแหล่งใด ถ้าหากปริมาณของ Supply ไม่นิ่งจะไม่สามารถทำให้โครงการยั่งยืนได้ และ (3) ภาคีเครือข่าย ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน โดยภาคีเครือข่ายของโครงการ คือ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ซีพีออลล์ บางจากรวมถึงในอนาคตจะมีความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) พาร์เนอร์ที่ช่วยในแง่ของการเก็บรวบรวมทุนมในพื้นที่ต่างจังหวัด โดยใช้ขนส่ง Speed - D ในร้านสะดวกซื้อ 7 - Eleven ของบริษัท ซีพีออลล์ จำกัด

การทำงานร่วมกับบริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในด้านการขยายผลโครงการซึ่งบริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มุลินธิไปไม่ป็นสุขมีกิจกรรม “รักษ์ ปันสุข” โดยส่งเสริมการเรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงได้นำโครงการทุนมกุฎโลกเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการทุนมกุฎโลก แบ่งเป็น 2 ประเภทประกอบด้วย ภายใน และภายนอกหน่วยงาน โดยภายในมีการส่งอีเมล เว็บไซต์ เฟซบุ๊กเพจ เมื่อมีกิจกรรม จะทำการรวบรวมข้อมูลการทำกิจกรรมต่างๆ ประชาสัมพันธ์ผ่านเฟซบุ๊กโครงการ และประชาสัมพันธ์ให้ภายในหน่วยงานรับทราบด้วย และในส่วนภายนอกมีการประชาสัมพันธ์โดยนำข้อมูลจากโครงการทุนมกุฎโลกสื่อสารผ่านภาคีเครือข่าย เช่น มุลินธิไปไม่ป็นสุขของบางจาก โครงการต้นกล้าไร้ถังของซีพีออลล์

การติดตามประเมินผลโครงการลดปริมาณขยะพลาสติกผ่านการทำสำเนาแบบสอบถามผู้บริหารอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และในระหว่าง 1 เดือนนั้นจะมีการติดตามผลจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อสื่อสารและติดตามข้อมูลปริมาณขยะที่รวบรวมได้ ความคืบหน้าต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ ผ่านแพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชัน ได้แก่ แอปพลิเคชันคัมค่า และ Google Form ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมารวบรวมและสรุปข้อมูลให้เข้าใจง่าย (Dashboard) และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ด้านปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการ พบว่าการขนส่งระบบโลจิสติกส์ จะต้องรวบรวมปริมาณขยะให้ได้จำนวนมากถึง 1,000 กิโลกรัม จึงจะคุ้มค่าในการขนส่ง

การดำเนินงานในมิติด้านประสิทธิภาพ การดำเนินโครงการสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ SCGC ได้นำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือขยะโรงเรียนเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (Upcycle) ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ผลิตเป็นโต๊ะ เก้าอี้ โดยกระบวนการรีไซเคิลเก้าอี้ 1 ตัว ใช้เม็ดพลาสติกที่แปรรูปจากขยะประมาณ 30% (จำนวนขยะ 750 ขุ) อีก 70% คือ พลาสติกใหม่ (Virgin Plastic)

การดำเนินงานในมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา การดำเนินโครงการลดปริมาณขยะโลกในปัจจุบันยังไม่ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ แต่ในอนาคตมีการวางแผนการดำเนินการจัดตั้งโดยลักษณะศูนย์การเรียนรู้โครงการ SCGC ได้ให้ความคิดเห็นว่า การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ควรมีลักษณะ หรือรูปแบบของการให้ความรู้เกี่ยวกับพลาสติก ตั้งแต่ประเภทของพลาสติก สถานการณ์เกี่ยวกับพลาสติกทั้งในระดับประเทศและระดับโลก การคัดแยกขยะ การสร้างมูลค่า หรือทำให้เกิดประโยชน์โดยการรีไซเคิล รีไซเคิล รวมถึงการให้ข้อมูลโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของ SCGC ถึงความสำคัญของการดำเนินการ และประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายอย่างไร นอกจากนี้ เมื่อได้ความรู้ทางทฤษฎีแล้ว ต้องควบคู่กับการปฏิบัติจริง โดยจัดให้มีฐานการเรียนรู้ เช่น การคัดแยกขยะ เป็นต้น

SCGC ได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินผ่านแพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชัน ได้แก่ แอปพลิเคชันคัมค่า และ Google Form ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมารวบรวม และสรุปข้อมูลให้เข้าใจง่าย (Dashboard) และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

สัมภาษณ์บริษัท เอก - ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด (โลตัส)

วันอังคารที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2566 เวลา 10.00 - 11.00 น.

สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เวลา 10.00 - 11.00 น. วันอังคารที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2566
โครงการติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง เพื่อติดตามประเมินผล
การดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา โดยแบ่งการสัมภาษณ์ตามแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability
Balanced Scorecard: SBSC) ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโครงการบริษัท เอก - ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด
หรือโลตัส โดยมีผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ โลตัสมีการวางแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมโดยดำเนิน
นโยบายงดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และได้ดำเนินการต่อเนื่อง ณ ปัจจุบัน หากในอนาคตมีการ
ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สามารถเป็นทางเลือกอื่น ๆ ให้กับลูกค้าก็พร้อมที่จะสนับสนุนและ
ส่งเสริมภายใต้เงื่อนไข หรือข้อคำนึงถึงว่าต้องสามารถนำกลับไปรีไซเคิลใหม่ได้ เช่น ขวดพลาสติก ที่เป็นแบ
รנדของโลตัสยืนยันว่าใช้วัสดุที่เป็นพลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้ และมีจุดรับขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ โดยเป็น
เครื่องที่ให้นำขวดพลาสติก หรือกระป๋องอูมิเยียมมาใส่ ซึ่งสามารถสะสมแต้มนำไปแลกของรางวัล หรือ
สามารถใช้แทนเงินสดได้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้านำวัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์กลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล
ต่อไปโดยความร่วมมือของโลตัส และบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

บุคลากร/พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการงดใช้ถุงพลาสติก เมื่อลูกค้าซื้อของแต่
ไม่มีการแจกถุง พนักงานจะเข้าใจ และสามารถอธิบายได้ถึงสิ่งที่เป็นมาตรการของทางโลตัสที่ไม่แจก
ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าทราบ นอกจากนี้ โลตัสได้
ร่วมรณรงค์กับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกด้วย โดยช่วงแรกเริ่มโครงการใช้งบประมาณในการ
ประชาสัมพันธ์ก่อนเริ่มโครงการ ในรูปแบบของป้ายโฆษณาตามสาขา การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ (Social
Media) รวมถึงสื่ออื่น ๆ ประชาชนจะรับรู้ และทราบว่าห้างสรรพสินค้า หรือโลตัสมีการงดแจกถุงพลาสติก
ช่วงเริ่มต้นการงดแจกถุงพลาสติกเป็นช่วงที่ต้องใช้เวลาในการสื่อสารกับลูกค้าประมาณ 3 - 6 เดือนแรก
เพื่อให้ลูกค้ามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซื้อของ เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนออกไปซื้อของ
ความเข้าใจในนโยบายการงดแจกถุงพลาสติก เป็นต้น ปัจจุบันลูกค้ามีความคุ้นชินต่อนโยบายดังกล่าวแล้ว
จึงไม่ต้องใช้งบในการประชาสัมพันธ์เท่ากับช่วงแรกเริ่มการดำเนินการ

เนื่องจากโลตัสได้เข้าร่วมรณรงค์งดแจกถุงพลาสติกหูหิ้วในห้างสรรพสินค้า การติดตามตรวจสอบผล
การดำเนินกิจกรรมในเรื่องข้อมูลการลดลงของปริมาณถุงพลาสติกซึ่งได้ทำการงดแจกถุงพลาสติกหูหิ้วนั้น
ส่งผลให้สามารถลดจำนวนถุงพลาสติกที่แจกให้ลูกค้าเป็นศูนย์ ยกเว้นในกรณีของสดที่จำเป็นต้องมีถุงใส่ใส่อยู่
แล้ว แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะงดการแจกทางโลตัสได้มีทางเลือกให้ลูกค้า คือ ถุงคืนชีพซึ่งลูกค้าซื้อครั้งเดียวแต่
หากชำรุด หรืออยู่ในสภาพที่ใช้งานไม่ได้ สามารถนำมาแลกเป็นถุงคืนชีพใบใหม่ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอีกด้วย
และมีการติดตามถุงคืนชีพ เกี่ยวกับยอดการซื้อของลูกค้า และยอดการเปลี่ยนถุงคืนชีพที่ลูกค้านำมาแลกใบใหม่
และนำไปแลกกลับไปรีไซเคิล แต่จำนวนการเปลี่ยนนั้นยังมีปริมาณไม่มากพอเท่าที่ควร

ผู้แทนของโลตัสได้เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากิจกรรม “Everyday Say No to Plastic
Bags” ว่า ต้องทำการสื่อสารมาตรการนี้ให้ชัดเจน และครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง

ควรจะมีกฎหมายออกมาอย่างชัดเจน มากกว่าใช้รูปแบบการขอความร่วมมือ ซึ่งจะลดการสร้างความคุ้นชินของพฤติกรรมของคนในการลดใช้ถุง ลูกค้าอาจจะไม่พอใจ ยิ่งต้องให้ร้านค้ารายย่อยลดการใช้โดยเสมอภาคด้วย

ด้านประสิทธิภาพ การลดลงของปริมาณถุงพลาสติกหูหิ้ว หรือพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการซึ่งได้ทำการแจกถุงพลาสติกหูหิ้ว ส่งผลให้สามารถลดจำนวนถุงพลาสติกที่แจกให้ลูกค้าใส่สินค้ากลับบ้านเป็นศูนย์ ยกเว้นในกรณีสินค้าบางอย่างที่จำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติก เช่น ของสด เนื้อสัตว์ อาหารทะเล เป็นต้น นอกจากนี้ ทางโลตัสได้ดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยมีการผลิตถุงคืนชีพ ซึ่งลูกค้าซื้อครั้งเดียวแต่หากชำรุด หรืออยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สามารถนำมาเปลี่ยนเป็นถุงคืนชีพใบใหม่ได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ส่วนถุงคืนชีพใบเก่าจะถูกนำกลับสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นถุงคืนชีพใบใหม่นำกลับมาให้ลูกค้า หรือผู้ใช้บริการอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามถุงคืนชีพเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งสำหรับลูกค้าที่ลืมนำถุงมาเองเท่านั้น ความต้องการหลัก คือ ต้องการเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกค้าให้เตรียมถุงผ้า หรืออุปกรณ์อื่น ๆ มาเองมากกว่า ส่วนความพึงพอใจในการแจกถุงพลาสติก ในช่วงแรกลูกค้าบางรายมีความไม่พึงพอใจกับนโยบายดังกล่าว แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มของความพึงพอใจไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ถ้าเราสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการเรียนรู้และพัฒนา การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เช่น การเปิดจุดรับขวดรีไซเคิลเป็นเป้าหมายในระยะต่อไปที่จะได้ร่วมกับแบรนด์ต่าง ๆ มากขึ้น และอาจมีการขยายเครือข่ายไปสู่ร้านค้ารายย่อย โดยมีสมาคมค้าปลีกช่วยขับเคลื่อนด้านสิ่งแวดล้อม ในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว โดยให้มีกฎหมายและการบังคับใช้อย่างเสมอภาคทุกภาคส่วน

ด้านสังคม การดำเนินกิจกรรมของโครงการ และการมีส่วนในการขับเคลื่อนการลดการใช้ถุงพลาสติก โดยสร้างความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้บริโภคซึ่งมีทิศทางที่ดีขึ้น ส่วนด้านลบ ช่วงแรกเริ่มการดำเนินกิจกรรมโครงการผู้บริโภคอาจไม่คุ้นชิน จึงมีความไม่เข้าใจนโยบาย ส่งผลให้ลูกค้าไม่พอใจ และไม่สะดวกในการนำสินค้ากลับบ้าน นอกจากนี้ บางห้างสรรพสินค้ามีการแจกถุงพลาสติกอยู่ จึงทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างห้างสรรพสินค้าเกิดขึ้น ซึ่งลูกค้ามีทางเลือกในการใช้บริการ ทั้งนี้ ควรมีนโยบายที่ครอบคลุมห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต หรือร้านสะดวกซื้อ ที่มีนโยบาย หรือการบังคับใช้ในทิศทางเดียวกัน จึงจะสามารถแก้ปัญหา หรือสร้างความเข้าใจที่ง่ายขึ้นให้กับประชาชน หรือลูกค้าที่มาใช้บริการ

ด้านแรงจูงใจ ควรมองว่าการเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกค้าจากความตระหนักในการลดการใช้ถุงพลาสติก หรือปฏิเสธการรับถุงพลาสติกนั้น ยังไม่ใช่ทางออกในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ฉะนั้น ควรมีการใช้ร่วมกับกฎหมายจะมีความยั่งยืนมากกว่าการสร้างแรงจูงใจการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อทดแทนพลาสติกในปัจจุบัน โลตัสมองว่าคนบางกลุ่มมีการใช้ถุงผ้าอยู่แล้ว แต่บางกลุ่มอาจมีความคิดที่ไม่จำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนเนื่องจากไม่มีความจำเป็น มีความสะดวก ใช้งานง่ายและใช้กันแพร่หลาย ซึ่งหากห้างสรรพสินค้า หรือร้านสะดวกซื้องดแจกถุงพลาสติกหูหิ้ว แต่ยังมีร้านอื่น ๆ ที่มีการแจกอยู่ เช่น ตลาดสด ร้านค้ารายย่อย เป็นต้น ซึ่งควรให้ความสำคัญตรงนี้ และมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอด้วย

การสร้างการรับรู้ ลูกค้ามีความเข้าใจพอสมควร แต่ทางโลตัสจะเน้นการนำบรรจุภัณฑ์อื่น ๆ กลับมารีไซเคิลมากกว่า ซึ่งในระดับต่อไปคือช่วยสนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้านำบรรจุภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลมากขึ้น ส่วนด้านทัศนคติต้องสร้างอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้คนรุ่นใหม่จะมีความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อม หากจะสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้ถุงพลาสติกให้เพิ่มมากขึ้น ควร

มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค จึงจะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนได้เร็วขึ้น โดยโลตัสจะสนับสนุนการช่วยคัดแยกขยะจากที่บ้านให้ง่ายขึ้น โดยร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร ในการทำถุงใส่ขยะเป็นสี เพื่อให้ง่ายต่อการคัดแยกและสามารถนำไปกำจัดได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งถุงพลาสติกยังเป็นแค่ส่วนเล็ก ๆ ของขยะมูลฝอยทั้งหมด แต่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมเช่นกัน นอกจากนี้ อาหารสด อาหารร้อนจะยังมีถุงพลาสติกไว้บริการเพื่อความสะอาดและถูกสุขลักษณะของอาหาร ในอดีตโลตัสเคยให้ลูกค้านำกล่องมาใส่ของได้และประสบความสำเร็จพอสมควร แต่ในช่วงโควิดที่ผ่านมาได้หยุดไปเนื่องจากความกังวลด้านความปลอดภัยของอาหาร ปัจจุบันกำลังดำเนินการนำนโยบายนี้กลับมาอีกครั้ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรมีการติดตามความสำเร็จของโครงการฯ อย่างสม่ำเสมอสำหรับห้างที่ให้ความร่วมมือในการงดแจกถุงพลาสติก เพื่อให้มั่นใจว่าทุกห้างยังให้ความร่วมมือ หรือไม่ เพื่อให้ภาครัฐสามารถเก็บข้อมูลการใช้งานเพื่อนำไปต่อยอด หรือพัฒนาโครงการในระยะต่อ ๆ ไป

ภาคผนวก ญ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้โครงการ/กิจกรรมของแต่ละช่วงอายุ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้โครงการ/กิจกรรมของแต่ละช่วงอายุ

ส่วนที่ 2 การรับรู้โครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการในระยะที่ผ่านมา

จากผลการสอบถามช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามประชาชนทั่วไป จำนวน 616 ราย โดยมีช่วงอายุ Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3 ช่วงอายุ Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 ช่วงอายุ Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 จำนวน 359 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.3 และช่วงอายุ Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540 จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.3 นำมาวิเคราะห์ทางสถิติแจกแจงความถี่ (Crosstab) ซึ่งข้อมูลจากตารางที่ได้จะเป็นค่าต่าง ๆ ในตัวแปรการรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม โดยแยกตามช่วงอายุ

โดยพบว่า **Gen B เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507** พบว่า มีการรับรู้รายละเอียดกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน มากที่สุด จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.1 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมาได้มีการลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว มากที่สุด จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ คือไม่รับทราบโครงการ ไม่สะดวกในการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน - ส้อมพลาสติก ถังพกถุงผ้า เป็นต้น จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.3

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกลังเลยากในการคัดแยกขยะ จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4 ทั้งนี้ การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น Bioplastics (พลาสติกชีวภาพ) เป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.3 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.3 และเพื่อนร่วมงานใคร่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.4

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.7 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0

Gen X เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522 พบว่า มีการรับรู้รายละเอียดกิจกรรมรับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน มากที่สุด จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.0 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน 39 ราย

คิดเป็นร้อยละ 52.0 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ เนื่องจาก ไม่รับทราบโครงการ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือจุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 ทั้งนี้ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศเป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเพื่อนร่วมงาน ใคร่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.3

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ากระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.3 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.7

Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 พบว่า รับรู้รายละเอียดโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero waste) มากที่สุด จำนวน 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.3 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.6 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 165 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.0 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ เนื่องจากไม่รับทราบโครงการ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.6

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือจุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย จำนวน 164 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 ทั้งนี้ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศเป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.8 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 218 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.7 และเพื่อนร่วมงานใคร่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 280 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.0

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน จำนวน 235 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.5 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นมาก จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.9

Gen Z เกิดหลัง พ.ศ. 2540 พบว่า มีการรับรู้โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) มากที่สุด จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.4 รับรู้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.4 ซึ่งเหตุผลการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์

และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 ในส่วนเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ เนื่องจากไม่รับทราบโครงการ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พบว่า ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ คือการทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยก จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.4 ทั้งนี้ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาขยะของประเทศเป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.1 รวมถึงนโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.6 และเพื่อนร่วมงานใคร่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.0

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมแยกขยะของประชาชน จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.9 และภายหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กร พบว่า มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นปานกลาง จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.8

ตาราง เปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507	เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522	เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540	เกิดหลัง พ.ศ. 2540	
การรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมของประชาชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1. กิจกรรมรวมพลังสร้าง วินัย ลดใช้ถุงพลาสติก	9 (64.3)	54 (72)	224 (62.4)	113 (67.3)	400 (64.9)
2. กิจกรรมรณรงค์ ทำ ความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความ ดีด้วยหัวใจ ลดภัย สิ่งแวดล้อม	7 (50)	45 (60)	192 (53.5)	109 (64.9)	353 (57.3)
3. กิจกรรม “Everyday Say No to Plastic Bags”	7 (50)	31 (41.3)	175 (48.7)	79 (47)	292 (47.4)
4. โครงการเปลี่ยน พลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)	7 (50)	30 (40)	131 (36.5)	87 (51.8)	255 (41.4)
5. โครงการร้านกาแฟที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)	6 (42.9)	34 (45.3)	183 (51)	90 (53.6)	313 (50.8)

6. โครงการตลาดสด	6	34	159	83	282
ต้นแบบด้านการจัดการ	(42.9)	(45.3)	(44.3)	(49.4)	(45.8)
ขยะพลาสติกที่ต้นทาง					
7. กิจกรรมรับบริจาคถุง	10	57	229	105	401
ผ้าใส่ยากลับบ้าน	(71.4)	(76)	(63.8)	(62.5)	(65.1)
8. โครงการชุมชนปลอด	8	49	256	128	441
ขยะ (Zero Waste)	(57.1)	(65.3)	(71.3)	(76.2)	(71.6)
9. โครงการโรงเรียน	5	35	219	130	389
ปลอดขยะ (Zero Waste	(35.7)	(46.7)	(61)	(77.4)	(63.1)
School)					
10. โครงการถุงนมกู้โลก	4	24	146	83	257
	28.6	(32)	(40.7)	(49.4)	(41.7)

ช่องทางการรับรู้ข้อมูล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สื่อโทรทัศน์	5	32	151	60	248
	(35.7)	(42.7)	(42.1)	(35.7)	(40.3)
2. โปสเตอร์/แผ่นพับ	2	20	57	31	110
	(14.3)	(26.7)	(15.9)	(18.5)	(17.9)
3. สื่อสังคมออนไลน์ เช่น	8	43	196	93	340
เฟซบุ๊ก ไลน์	(57.1)	(57.3)	(54.6)	(55.4)	(55.4)
4. ป้ายโฆษณา	2	16	64	36	118
	(14.3)	(21.3)	(17.8)	(21.4)	(19.2)
5. สถานที่ราชการ	5	24	97	26	152
	(35.7)	(32)	(27)	(15.5)	(24.7)
6. สถาบันการศึกษา	2	19	94	60	175
	(14.3)	(55.3)	(26.2)	(35.7)	(28.4)
7. เพื่อน ครอบครัว	2	16	64	44	126
	(14.3)	(21.3)	(17.8)	(26.2)	(20.5)
8. เพื่อนร่วมงาน	2	9	69	24	104
	(14.3)	(12)	(19.2)	(14.3)	(16.9)
9. ครู/อาจารย์	1	8	43	46	98
	(7.1)	(10.7)	(12)	(27.4)	(15.9)
10. ผู้นำชุมชน	2	9	54	27	92
	(14.3)	(12)	(15)	(16.1)	(14.9)
11. การประชุม/สัมมนา	2	13	56	15	86
	(14.3)	(17.3)	(15.6)	(8.9)	(14)
12. ห้างสรรพสินค้า/ร้าน	3	27	122	47	199
สะดวกซื้อ	(21.4)	(36)	(34)	(28)	(32.3)
13. ร้านกาแฟ/	2	17	85	27	131
ร้านอาหาร	(14.3)	(22.7)	23.7)	(16.1)	(21.3)
14. สถานีบริการน้ำมัน	2	8	36	14	60
	(14.3)	(10.7)	(10)	(8.3)	(9.7)
15. ตลาด	1	8	29	17	55
	(1)	(10.7)	(8.1)	(10.1)	(8.9)

ตาราง เปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุกับเหตุผลการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และโครงการเกี่ยวข้องในระยะเวลาที่ผ่านมา

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507	เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522	เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540	เกิดหลัง พ.ศ. 2540	
เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1. การชักชวนจากเพื่อน ร่วมงาน หรือคนใกล้ตัว	3 (21.4)	19 (25.3)	98 (27.3)	67 (39.3)	187 (30.4)
2. การชักชวนจาก เจ้าหน้าที่โครงการ	1 (7.1)	7 (9.3)	58 (16.2)	19 (11.3)	85 (13.8)
3. มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี	5 (35.7)	19 (25.3)	81 (22.6)	44 (26.2)	149 (24.2)
4. มีการลดการใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ทิ้งอยู่แล้ว	6 (42.9)	38 (50.7)	151 (42.1)	65 (38.7)	260 (42.2)
5. มีจุดทิ้งเพียงพอและ สะดวกในการนำขยะไป ทิ้ง	4 (28.6)	16 (21.3)	57 (15.9)	34 (20.2)	111 (18)
6. ได้ร่วมทำประโยชน์/ ทำบุญกับโครงการ	5 (35.7)	20 (26.7)	98 (27.3)	50 (29.8)	173 (28.1)
7. ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งใน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3 (21.4)	39 (52)	165 (46)	68 (40.5)	275 (44.6)
8. ต้องการจัดการขยะให้ ถูกต้องและเกิดประโยชน์ สูงสุด	5 (35.7)	39 (52)	133 (37)	51 (30.4)	228 (37)
9. การดำเนินงานตาม ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมของ องค์กร	3 (21.4)	28 (37.3)	97 (27)	34 (20.2)	162 (26.3)
10. การทำเพื่อ ภาพลักษณ์ขององค์กร/ หน่วยงาน	1 (7.1)	6 (8)	34 (9.5)	14 (8.3)	55 (8.9)
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1. ไม่รับทราบโครงการ	2 (14.3)	5 (6.7)	31 (8.6)	12 (7.1)	50 (8.1)
2. ไม่สะดวกในการใช้งาน ในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิเสธรับช้อน-ส้อม พลาสติก สีมพกถุงผ้า เป็นต้น	2 (14.3)	1 (1.3)	3 (0.8)	0 (0)	6 (1)

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดหลัง พ.ศ.	
	2489 - 2507	2508 - 2522	2523 - 2540	2540	
3. ขัดต่อวิถีการดำเนินชีวิต	1 (7.1)	1 (1.3)	1 (0.3)	0 (0)	3 (0.5)
4. ไม่ได้คัดแยกขยะ	2 (14.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (0.3)
5. ไม่เคยเห็นจุดรวบรวมหรือจุดรับคืน และไม่สะดวกในการขน หรือนำขยะมาส่งที่จุดรับคืน	0 (0)	1 (1.3)	1 (0.3)	2 (1.2)	4 (0.6)
6. ไม่สะดวกในการทำ ความสะอาดขยะพลาสติกก่อนนำมาทิ้ง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
7. ไม่เข้าใจการแยกประเภทขยะ	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
8. การประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ทั่วถึง	1 (7.1)	4 (5.3)	11 (3.1)	3 (1.8)	19 (3.1)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดหลัง พ.ศ.	
	2489 - 2507	2508 - 2522	2523 - 2540	2540	
ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1. การทำความสะอาดขยะก่อนนำไปคัดแยก และส่งคืนที่จุดรวบรวม	7 (50.0)	37 (49.3)	156 (43.5)	83 (49.4)	283 (45.9)
2. ที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ	5 (35.7)	27 (36)	159 (44.3)	82 (44.8)	273 (44.3)
3. ขยะมีหลากหลายประเภท จนทำให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากในการคัดแยกขยะ	10 (71.4)	28 (37.3)	127 (35.7)	65 (38.7)	230 (37.3)
4. จุดรับคืนขยะแต่ละประเภทอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	8 (57.1)	45 (60)	164 (45.7)	74 (44)	291 (47.2)
5. ความไม่มั่นใจว่าขยะที่ถูกคัดแยกแล้วจะไม่ถูกนำไปเทรวมอีกครั้ง	7 (50)	32 (42.7)	143 (39.8)	57 (33.9)	239 (38.8)

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดในช่วง พ.ศ.	เกิดหลัง พ.ศ.	
	2489 - 2507	2508 - 2522	2523 - 2540	2540	
6. มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เช่น ทางไปรษณีย์) ไปยังจุดรับคืนขยะแต่ละประเภท	1 (7.1)	16 (21.3)	71 (19.8)	34 (20.2)	122 (19.8)
7. อื่น ๆ.....	0 (0)	1 (1.3)	2 (0.6)	1 (0.6)	4 (0.6)
แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1. แด้มสะสม	4 (28.6)	26 (34.7)	113 (31.5)	57 (33.9)	200 (32.5)
2. ลดราคาการซื้อสินค้า	8 (57.1)	38 (50.7)	190 (52.9)	69 (41.1)	305 (49.5)
3. การเป็นสมาชิกห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ	3 (21.4)	23 (30.7)	73 (20.3)	36 (21.4)	135 (21.9)
4. ราคาซื้อขาย สำหรับขยะรีไซเคิล	8 (57.1)	29 (38.7)	119 (33.1)	53 (31.5)	209 (33.9)
5. การรักษาสีสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาขยะของประเทศ	6 (42.9)	45 (60)	210 (58.5)	106 (63.1)	367 (59.6)
6. การนำขยะรีไซเคิล หรืออัพไซเคิลไปช่วยเหลือสังคม	8 (57.1)	37 (49.3)	161 (44.8)	87 (51.8)	293 (47.6)
7. การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น Bioplastics (พลาสติกชีวภาพ)	9 (64.3)	25 (33.3)	134 (37.3)	61 (36.3)	229 (37.2)
8. อื่นๆ	0 (0)	1 (1.3)	2 (0.6)	0 (0)	3 (0.5)
นโยบายของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อท่านในการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือไม่ (เลือกเพียงข้อเดียว)					
1. มี	9 (64.3)	50 (66.7)	218 (60.7)	80 (47.6)	357 (58)
2. ไม่มี	2 (14.3)	14 (18.7)	72 (20.1)	22 (13.1)	110 (17.9)
3. ไม่แน่ใจ	3 (21.4)	11 (14.7)	69 (19.2)	66 (39.3)	149 (24.2)
		รวม			616 (100)

ท่านคิดว่า ใครมีอิทธิพลต่อตัวท่าน ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. นักแสดง/นักร้อง/ คนในวงการบันเทิง	5 (35.7)	24 (32)	104 (29)	65 (38.7)	198 (32.1)
2. Influencer/YouTuber	6 (42.9)	20 (26.7)	95 (26.5)	50 (29.8)	171 (27.8)
3. เพื่อนร่วมงาน	10 (71.4)	58 (77.3)	280 (78)	126 (75)	474 (76.9)
4. นักการเมือง/กลุ่ม การเมือง	1 (7.1)	12 (16)	45 (12.5)	28 (16.7)	86 (14)
5. คนในครอบครัว/ญาติ/ เพื่อนผู้ใกล้ชิด	8 (57.1)	42 (56)	156 (43.5)	75 (44.6)	281 (45.6)
6. ครู/อาจารย์	2 (14.3)	18 (24)	58 (16.2)	52 (31)	130 (21.1)
7. เพื่อนบ้าน/คนใน ชุมชน	8 (57.1)	41 (54.7)	136 (37.9)	73 (43.5)	258 (41.9)
8. ตนเอง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
9. ไม่มี	0 (0)	0 (0)	11 (3.1)	9 (5.4)	20 (3.2)

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการดำเนินงานของโครงการ

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507	เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522	เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540	เกิดหลัง พ.ศ. 2540	
ท่านคิดว่าโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1. ส่งเสริมพฤติกรรมใน การปฏิเสธรับบรรจุภัณฑ์ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	5 (35.7)	41 (54.7)	209 (58.2)	83 (49.4)	338 (54.9)
2. ส่งเสริมพฤติกรรมแยก ขยะของประชาชน	12 (85.7)	41 (54.7)	235 (65.5)	114 (67.9)	402 (65.3)
3. กระตุ้นความตระหนัก ของประชาชนต่อการ จัดการขยะ	8 (57.1)	46 (61.3)	210 (58.5)	97 (57.7)	361 (58.6)
4. สามารถส่งขยะ พลาสติกเข้าสู่ระบบ รีไซเคิล และแปรรูปได้ เพิ่มขึ้น	8 (57.1)	37 (49.3)	162 (45.1)	81 (48.2)	288 (46.8)
5. ลดปัญหาขยะตกค้าง ในสิ่งแวดล้อม และการ	6 (42.9)	35 (46.7)	201 (56)	91 (54.2)	333 (54.1)

รายละเอียด	ช่วงอายุ				รวม (ราย)
	Gen B	Gen X	Gen Y	Gen Z	
	เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507	เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2522	เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540	เกิดหลัง พ.ศ. 2540	
จัดการขยะพลาสติกอย่าง ครบวงจร					
6. ส่งเสริมให้ทุกคนใน สังคมร่วมรับผิดชอบ และ เป็นส่วนหนึ่งคืน ประโยชน์สู่สังคม	6 (42.9)	40 (53.3)	159 (44.3)	73 (43.5)	278 (45.1)
ภายหลังการดำเนินโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมของบ้าน/ชุมชน/องค์กรของท่านเป็นอย่างไร					
1. สภาพแวดล้อมดีขึ้น มาก	6 (42.9)	31 (41.3)	172 (47.9)	66 (39.3)	275 (44.6)
2. สภาพแวดล้อมดีขึ้น ปานกลาง	7 (50)	35 (46.7)	145 (40.4)	77 (45.8)	264 (42.9)
3. สภาพแวดล้อม เหมือนเดิม	1 (7.1)	9 (12)	39 (10.9)	25 (14.9)	74 (12)
4. สภาพแวดล้อมแย่ลง	0 (0)	0 (0)	3 (0.8)	0 (0)	3 (0.5)
		รวม			616 (100)

ภาคผนวก ฎ

ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมแบบรวม

ตาราง ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมแบบรวม

มิติ	ปัจจัยความสำเร็จ	โครงการ/กิจกรรม										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ประสิทธิผล	ประชาชนมีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน	X	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	ประชาชนเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	X	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวตามหลัก Circular Economy		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
การบริหารจัดการ	มีการวางแผนโครงการ/กิจกรรมที่ดีในทุกด้าน เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินงาน สถานที่ในการจัดโครงการ/กิจกรรม เป็นต้น	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	มีการวางแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เน้นช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ถูกต้องและรวดเร็ว		x	x	x							x
	มีการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการ/กิจกรรม บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึง		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	ทัศนคติ และค่านิยมในการเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
	การมีนโยบายที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจน											
	ความรู้และความเข้าใจในรายละเอียดโครงการเป็นอย่างดี	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	ความพร้อมและความก้าวหน้าของอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	x	x	x	x				x			x
	โครงการ/กิจกรรมมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	x		x					x			
	ผู้บริหารให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญในการจัดโครงการ/กิจกรรม	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้	x	x	x	x			x	x			x
	ระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม และสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ได้	x		x				x	x			
	มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ		x	x	x	x		x		x	x	x
	ภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือและสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดี	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

มิติ	ปัจจัยความสำเร็จ	โครงการ/กิจกรรม									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ประชาชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ/กิจกรรมโดยการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	มีการศึกษาและประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ			x	x		x		x	x	x
	มีการนำข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินโครงการมาปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพและมีผลตอบรับที่ดีขึ้น			x	x		x		x	x	x
	มีการแก้ปัญหามาตรการจัดการโครงการ/กิจกรรมที่ดี			x	x		x		x	x	x
	มีเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
การเรียนรู้และพัฒนา	การพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และความสามารถอย่างสม่ำเสมอ	x	x	x	x	x	x		x	x	x
	การเพิ่มทักษะและความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง		x					x		x	x
	การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ/กิจกรรม							x		x	x
	- การมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง				x			x		x	x
	การใช้นวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่สามารถย่อยสลายได้			x		x	x				
ด้านสังคม	ประชาชนมีทักษะและความสามารถในการจัดการขยะพลาสติก จนเกิดการสร้างอาชีพของตนเอง และของชุมชน เช่น รับซื้อของเก่า เป็นต้น								x	x	x
	ได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่ตระหนักในปัญหาขยะพลาสติก ทำให้มีความตื่นตัวในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และมีพฤติกรรมคัดแยกขยะ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	x	x	x	x		x	x	x	x	x
ด้านสิ่งแวดล้อม	มีการสร้างความตระหนัก จิตสำนึก และพฤติกรรมที่ดีในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและใส่ใจสิ่งแวดล้อม	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	มีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหันมาลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

มิติ	ปัจจัยความสำเร็จ	โครงการ/กิจกรรม									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	มีการประยุกต์ใช้แนวทางก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ในการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม		x						x	x	x
	การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น			x		x	x				
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การติดต่อสื่อสารและทำงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ดี	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดี	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

ภาคผนวก ฎ

ประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

สรุปประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตาม ประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (หรือ นิด้า) โดย ศ.ดร. วิสาขา ภูจินดา ที่ปรึกษาโครงการ จัดประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2566 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมกรรณิการ์-ราชวดี (303 - 304) และ ผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom โดยมี นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในพิธีเปิด พร้อมด้วย นายวัฒน์ ทาบังกาฬ รักษาการแทนรองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้แทนจากหน่วยงานราชการ และเครือข่ายภาคเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผู้แทนหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จำนวน 110 ท่าน ซึ่งข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการประชุมในครั้งนี้ จะถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตาม RoadMap การจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 ต่อไป

1. การประชุม

ประชุมเพื่อรับฟังการนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2. วัตถุประสงค์การจัดประชุม

เพื่อนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เครือข่ายที่ร่วมดำเนินโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายการประชุม ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา สำหรับการจ้างที่ปรึกษาติดตามประเมินผลตามแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ สำหรับการจ้างที่ปรึกษาติดตามประเมินผลตามแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง)
3. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
4. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. เครือข่ายที่ร่วมการดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
6. คณะที่ปรึกษาโครงการจ้างที่ปรึกษาติดตามประเมินผลตามแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง)

4. รูปแบบการจัดประชุม

ขณะที่ปรึกษาได้กำหนดรูปแบบผสมผสานระหว่างการประชุมออนไลน์และออนกราวด์ (Hybrid Meeting) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมในห้องประชุม แต่ยังสามารถพูดคุย สื่อสารกันได้เสมือนอยู่ในห้องเดียวกัน โดยดำเนินกิจกรรมหลักต่าง ๆ ได้แก่ การกล่าวเปิด - ปิดการประชุม/การนำเสนอข้อมูลโครงการด้วย PowerPoint รวมทั้งรับฟังและรวบรวมประเด็นข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม/การชี้แจง หรือการตอบคำถามของผู้เข้าร่วมประชุม

5. ขั้นตอนการประชุม

1) การเตรียมงานก่อนประชุม

- (1) ขณะที่ปรึกษาดำเนินการจัดทำแผนการประชุม
- (2) ขออนุมัติการจัดประชุมจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (3) จัดเตรียมสไลด์ PowerPoint ประกอบการประชุม
- (4) ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดประชุมกำหนดเวลา และสถานที่รวมทั้งเชิญผู้ที่จะเข้าร่วมประชุม ซึ่งจะดำเนินการแจ้งให้กลุ่มเป้าหมาย รับทราบล่วงหน้า

2) ระหว่างการประชุม

- (1) การลงทะเบียนของผู้เข้าร่วมประชุม
- (2) พิธีการเปิดการประชุม
- (3) นำเสนอ "ร่าง" สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้ที่ประชุมรับทราบ
- (4) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากที่ประชุม

3) หลังการประชุม

ขณะที่ปรึกษาจะดำเนินการสรุปผลการประชุมที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการประชุม

6. รายละเอียดการดำเนินการจัดประชุม

กำหนดการประชุม

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

วันศุกร์ที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2566 เวลา 09.00 - 12.00 น.

ณ ห้องประชุมกรรณิการ์ - ราชาวดี (303 - 304) อาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

และผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom

09.00 - 09.30 น.	ลงทะเบียน และเตรียมความพร้อมผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom ณ ห้องประชุม กรรณิการ์ - ราชาวดี (303 - 304) ชั้น 3 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และผ่านระบบออนไลน์
09.30 - 09.50 น.	พิธีเปิดการประชุม - กล่าวเปิดงานประชุม

โดย นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- กล่าวรายงานการประชุม

09.50 - 10.30 น. **นำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา** โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริม
ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

10.30 - 11.45 น. **รับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ**
เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)
และภาคีเครือข่ายที่ดำเนินโครงการฯ

11.45 - 12.00 น. **สรุปการประชุม**
โดย ศ.ดร. วิสาชา ภูจินดา หัวหน้าโครงการ

7. หัวข้อการจัดประชุม

การประชุมเพื่อรับฟังการนำเสนอ (ร่าง) สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา
โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ประกอบด้วยหัวข้อการนำเสนอ
ในที่ประชุม ได้แก่

1. การดำเนินโครงการติดตามประเมินผล
2. ผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
  - การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ผลการสอบถามประชาชน
  - ผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย
  - ผลสัมภาษณ์ (หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน, ภาคีเครือข่าย)
  - การประเมินผลการดำเนินโครงการการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

3. ร่างข้อเสนอแนะ

โดยมีเอกสารการประชุม ดังนี้

นำเสนอ "ร่าง" สรุปผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษา

โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

โดย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นำเสนอผลการศึกษาโดย ศาสตราจารย์ ดร.วิสาขา ภูจินดา
ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะผู้วิจัย

ศ.ดร.วิสาขา ภูจินดา
หัวหน้าโครงการ

นายวระเชษฐ์ แสงอรุณ
ผู้ช่วยวิจัย

นางสาวกัทรริดา สามัคคี
ผู้ช่วยวิจัย

นางสาวราพร งามท่า
ผู้ช่วยวิจัย

วัตถุประสงค์การประชุม

- เพื่อนำเสนอ "ร่าง" สรุปผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- เพื่อรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

Outline

- PART 1** Introduction : ความเป็นมาโครงการ วัตถุประสงค์ กระบวนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล
- PART 2** ผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ผลการสอบถามประชาชน
  - ผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย
  - การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ "การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง" ในระยะที่ผ่านมา
- PART 3** ข้อเสนอแนะ:
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
  - ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

4

➤ ความเป็นมาโครงการ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว รวมถึงโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ห้าพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวกลับมาใช้ซ้ำให้คุ้มค่า และกลับเข้าสู่ระบบการผลิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) อย่างต่อเนื่องหลากหลายกิจกรรม เช่น

- **การพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอุปกรณ์ทางการแพทย์** เช่น เสื้อกาวน์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หน้ากากป้องกันหน้า (Face Shield) ชุด PPE ที่ขาดแคลน หมวกสุญญากาศ ฉากกันพลาสติก เพื่อช่วยป้องกันโรค และการแพร่ระบาดของโรค

ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 – 2573 ในระยะต่อไป (เป้าหมาย คือ การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์สู่เศรษฐกิจหมุนเวียน ภายในปี พ.ศ. 2570)

5

➤ ความเป็นมาโครงการ

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการติดตามและประเมินการดำเนินงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา **โดยประเมินตามกรอบการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC)** ซึ่งเป็น การบูรณาการด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ การบริหารจัดการโครงการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน (Sustainability) โดยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน ตลอดจนการรวบรวมปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้แนวทางในการกำหนดทิศทาง และขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวอย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570)

6

วัตถุประสงค์โครงการ

- เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกลับเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล/อัพไซเคิล ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ปัจจัยความสำเร็จ ผลกระทบจากกิจกรรม ตลอดจนข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคที่พบ
- เพื่อวิเคราะห์และสรุปบทเรียนจากการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ผ่านมา เพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวประเภทอื่น ๆ ในระยะต่อไป ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

➢ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1. กิจกรรม “รวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก”

8

➢ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2.กิจกรรมรณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม

9

➤ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

3. กิจกรรม “EVERYDAY SAY NO TO PLASTIC BAGS”

10

➤ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

4. โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)

11

➤ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

5. โครงการร้านกาแฟที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Coffee Shop)

12

➤ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

6. โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง

13

➤ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

7. กิจกรรม “รับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน”

14

➤ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

8. โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

15

➢ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

9. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School)

16

➢ โครงการที่เกี่ยวข้อง

เพื่อติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

10. โครงการงดนมูกูโลก

17

ผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565)

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมควบคุมมลพิษ, 2566

18

➢ สรุปผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565)

ตัวชี้วัดและเป้าหมาย	ข้อมูลปีฐาน 2562	ค่าเป้าหมาย/ผลการดำเนินการ			
		2563	2564	2565	
1. การลด เลิกใช้พลาสติกเป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม • ผลรวมการลด เลิกพลาสติก 4 ชนิด	ร้อยละ 100	ร้อยละ 50	ร้อยละ 75	ร้อยละ 100	
1.1 ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา < 36 ไมครอน	384,024 ตัน	ลดลงร้อยละ 37 (142,621 ตัน)	ลดลงร้อยละ 42 (160,176 ตัน)	-	
1.2 กล่องโฟมบรรจุอาหาร	15,176 ตัน	ลดลงร้อยละ 10 (1,518 ตัน)	ลดลงร้อยละ 20 (3,035 ตัน)	-	
1.3 แก้วพลาสติกขนาดความหนา < 100 ไมครอน	22,679 ตัน	ลดลงร้อยละ 36 (8,227 ตัน)	ลดลงร้อยละ 32 (7,230 ตัน)	-	
1.4 หลอดพลาสติก	3,647 ตัน	ลดลงร้อยละ 36 (1,321 ตัน)	ลดลงร้อยละ 33 (1,212 ตัน)	-	

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมควบคุมมลพิษ, 2566

19

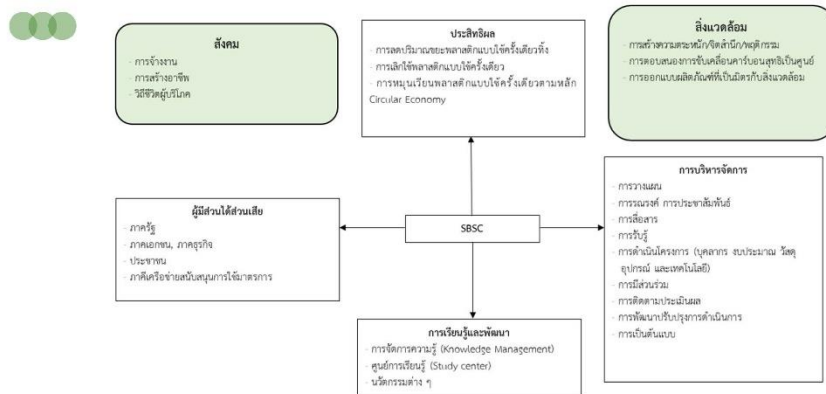
➢ สรุปผลการดำเนินการตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565)

ตัวชี้วัดและเป้าหมาย	ข้อมูลปีฐาน 2562	ค่าเป้าหมาย/ผลการดำเนินการ		
		2563	2564	2565
2. การนำพลาสติกเป้าหมายภายในประเทศกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) • ผลรวมการนำขยะพลาสติก 7 ชนิดกลับมาใช้ประโยชน์	ร้อยละ 100	ร้อยละ 30	ร้อยละ 40	ร้อยละ 50
2.1 ขวดพลาสติก (ทุกชนิด)	1,390,865 ตัน	ร้อยละ 25 (351,800 ตัน)	ร้อยละ 25 (352,916 ตัน)	-
2.2 บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสพลาสติกชั้นเดียว		45,312 ตัน	51,227 ตัน	-
2.3 ถุงพลาสติกหูหิ้ว (HDPE LLDPE LDPE PP)		11,920 ตัน	10,951 ตัน	-
2.4 แก้วพลาสติก		7,529 ตัน	8,048 ตัน	-
2.5 ฝาขวด		4,698 ตัน	4,442 ตัน	-
2.6 ถาด/กล่องอาหาร		910 ตัน	1,279 ตัน	-
2.7 ช้อน/ส้อม/มีด		0	0	-

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมควบคุมมลพิษ, 2566

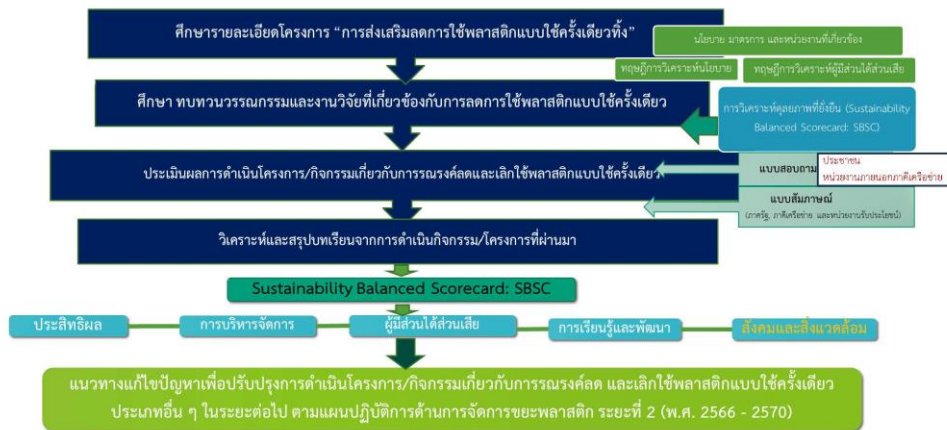
20

กรอบแนวคิดการศึกษา

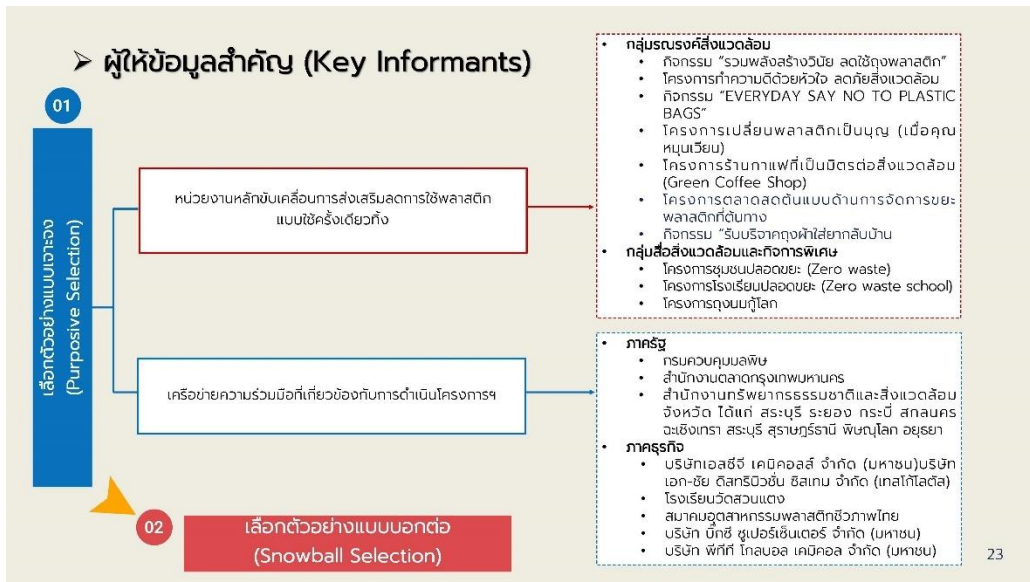
21

➤ กระบวนการศึกษา

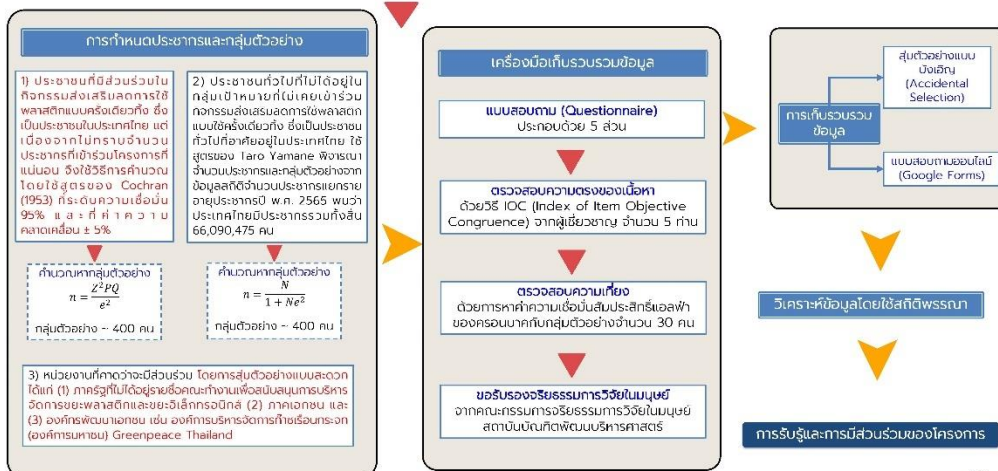
22

➤ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

23

➤ การคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

24

วิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

25

ระดับ นานาชาติ	เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ความหนาแน่นสูงและเชื่อมโยงภาคการขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน		เป้าหมายที่ 12 ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน	เป้าหมายที่ 13 ภูมิอากาศ	เป้าหมายที่ 17 ส่งเสริมความร่วมมือระดับโลก
แผนระดับ 1	ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)		ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		
แผนระดับ 2	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนปฏิรูปประเทศ			
	ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน	ประเด็นปฏิรูปที่ 1 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล			
แผนระดับ 3	(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)				
	พหุศตวรรษที่ 10 ไทยยั่งยืน				
	Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 – 2573		แผนการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)		
	เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน		
	เป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติก เป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ให้สูงที่สุดเท่าที่ทำได้ (Circular Economy)				
แผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)					
ป้องกันและลดปริมาณของเสียของเสียอันตราย การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย					
แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)			แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)		
มาตรการลดการใช้พลาสติก ณ แหล่งกำเนิด มาตรการลด ใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค และมาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค			มาตรการลดการใช้พลาสติก ณ แหล่งกำเนิด มาตรการลด ใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค และมาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค		

นโยบายการขับเคลื่อน BCG (Bio-Circular-Green Economy)

การดำเนินโครงการ "การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง"

26

ผลแบบสอบถาม ประชาชน

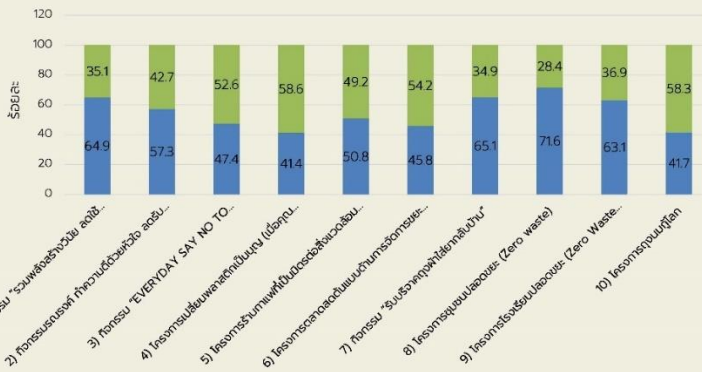
27

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 616 คน

- กลุ่มตัวอย่างเป็น Gen Y เกิดในช่วง พ.ศ. 2523-2540 จำนวน 359 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.3
- ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 353 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3
- ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานของรัฐมากที่สุด จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาเป็นนักศึกษา/นักเรียนและพนักงานบริษัทเอกชน ตามลำดับ
- รายได้มากที่สุด คือ ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน
- ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กลางเมือง จำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาเป็นภาคเหนือและกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ
- โดยพักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยวที่ไม่มีอยู่ในโครงการจัดสรรมากที่สุด จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาเป็นหอพัก บ้านเดี่ยวในโครงการจัดสรร ทาวน์เฮ้าส์ และ 6. อพาร์ทเมนท์/แมนชั่น/แฟลตตามลำดับ

การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการ

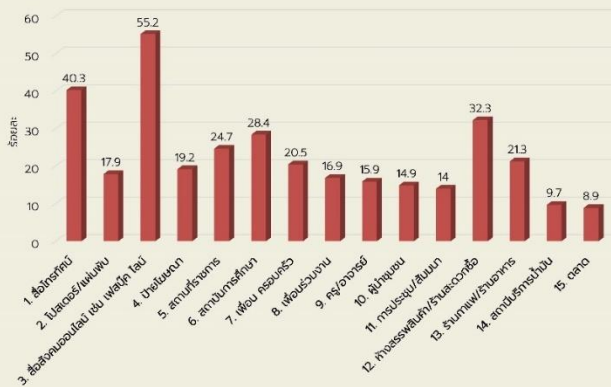

จากการเปรียบเทียบผลการรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างสูงสุด 3 ลำดับแรก จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 616 ราย ได้แก่

- โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero waste) จำนวน 441 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.6
- กิจกรรม "รับบริจาคถุงผ้าใส่ยากลับบ้าน" จำนวน 401 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.1
- กิจกรรม "รวมพลังสร้างวัย สดใส (ถุงพลาสติก)" จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.9 ตามลำดับ

*หมายเหตุ : ตอนได้มากกว่า 1 ข้อ

ช่องทางในการรับรู้ข้อมูล

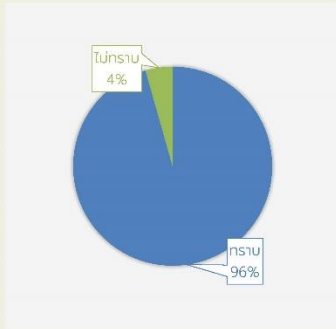
กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โครงการฯ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด จำนวน 340 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมารับรู้ข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์ จำนวน 248 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.3 ห้างสรรพสินค้า/ร้านค้า/ห้างชื่อ จำนวน 199 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3 และน้อยที่สุดรับรู้ผ่านตลาด จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9

*หมายเหตุ : ตอนได้มากกว่า 1 ข้อ

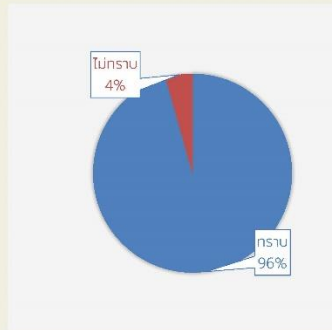

ผลการสอบถามประชาชน

➢ ความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้าและร้านค้าให้งดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม

➢ การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจะช่วยป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง

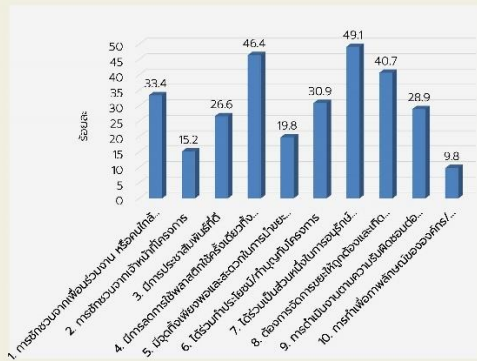

31

ผลการสอบถามประชาชน

➢ เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ

• กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 560 ราย

พบว่า เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ คือ **การได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 275 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1** รองลงมาเป็นการลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่แล้ว จำนวน 260 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 และต้องการจัดการขยะให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.7 และน้อยที่สุดคือการทำเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร/หน่วยงาน จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.8

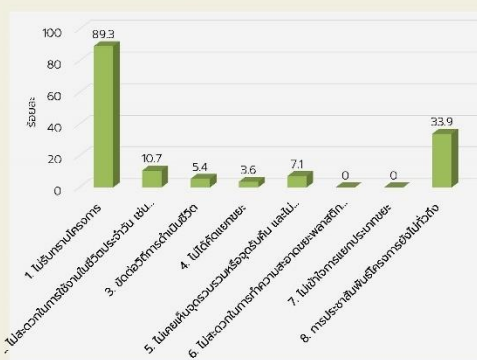
*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

32

ผลการสอบถามประชาชน

➢ เหตุผลที่**ไม่**เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ในโครงการเลย

• กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม จำนวน 56 ราย

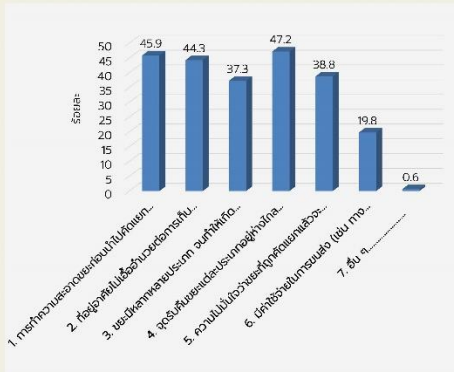
เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักและไม่เคยทราบรายละเอียดโครงการใด ๆ เลย ทั้งหมด จำนวน 56 ราย พบว่า**เหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเนื่องจากไม่รับทราบโครงการมากที่สุด จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.3** รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ทั่วถึง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.9 และน้อยที่สุด คือ ไม่ได้คิดแยกขยะ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6

*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

33

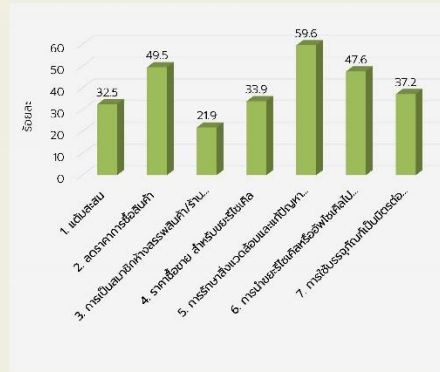
ผลการสอบถามประชาชน

➢ **ข้อจำกัดหรืออุปสรรค**ที่ทำให้ไม่สามารถลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

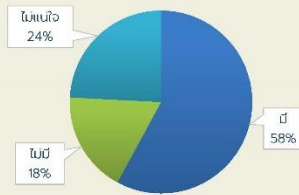
➢ **แรงจูงใจ**ที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

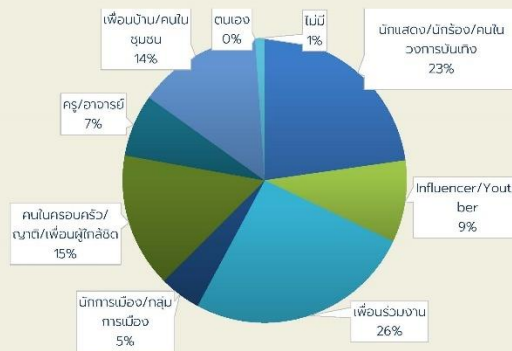
*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการสอบถามประชาชน

➢ อิทธิพลของนโยบายภาครัฐต่อการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

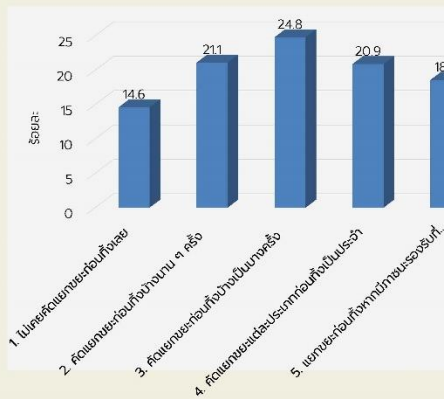
➢ **บุคคล**ที่มีอิทธิพลส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

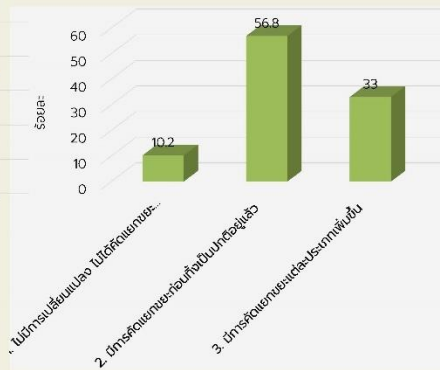
*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการสอบถามประชาชน

➢ พฤติกรรมการคิดแยกขยะก่อนถึง **ก่อน**การเข้าร่วมโครงการฯ

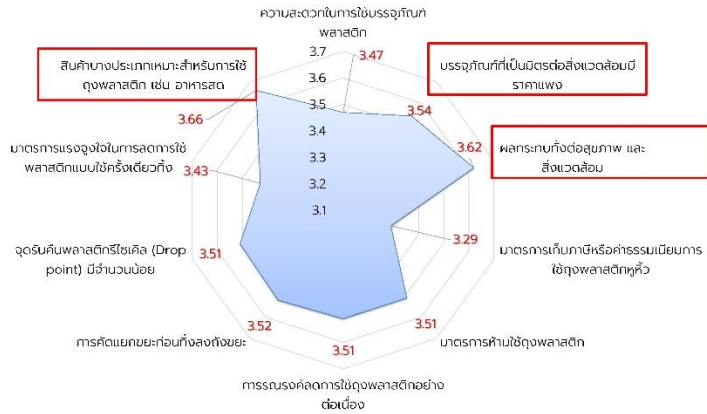

➢ พฤติกรรมการคิดแยกขยะก่อนถึง **หลัง**การเข้าร่วมโครงการฯ

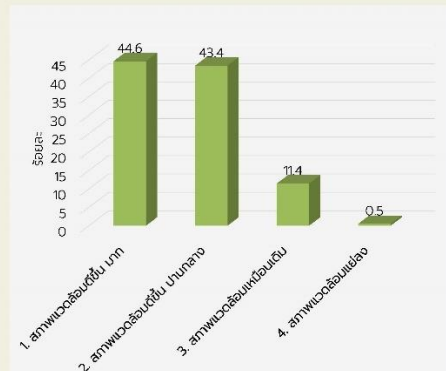
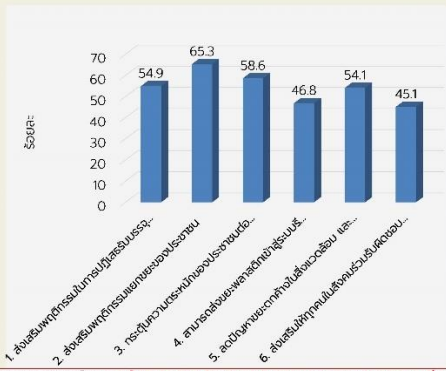

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม “การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง”

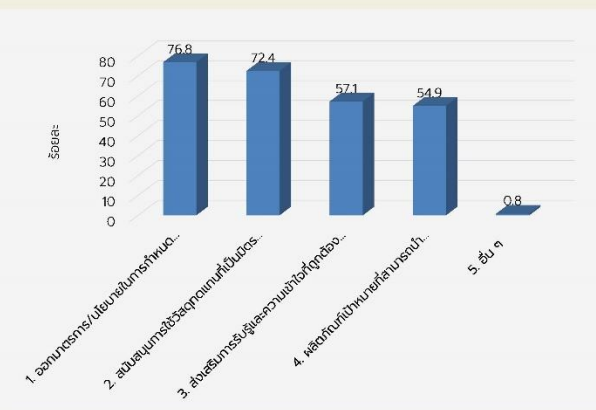

ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และสิ่งแวดล้อม > สภาพแวดล้อมโดยรวมหลังการดำเนินโครงการ

กลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าการดำเนินงานช่วยส่งเสริมพฤติกรรมของประชาชนมากที่สุด จำนวน 402 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาเห็นว่าช่วยกระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ จำนวน 361 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 และน้อยที่สุดคิดว่าส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมปรับเปลี่ยนนิสัย และเป็นส่วนหนึ่งที่มีประโยชน์สูงสุด จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1

แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในระยะต่อไป

*หมายเหตุ : ตอนได้มากกว่า 1 ข้อ

แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในระยะต่อไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าควรมุ่งเน้นการรณรงค์/ขยายในการกำหนดมาตรฐาน ขนาดและความหนาของถุงพลาสติกมากที่สุด จำนวน 473 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาเห็นว่าควรสนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้งานถุงพลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 446 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.4 และน้อยที่สุดควรหาผลิตภัณฑ์เป้าหมายที่สามารถนำพลาสติกมาผลิตได้ทางชีวภาพจากทดแทน ได้แก่ ถั่วฝักยาว, โป๊พบรรจุอาหาร, หลอดพลาสติก, พลาสติกอาหาร, ถ้วยตักอาหาร, ถุงแยกขยะอาหาร, ถุงพลาสติกสำหรับเพาะชำ, พลาสติกหน้ำดิน จำนวน 338 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.9

ข้อเสนอแนะ

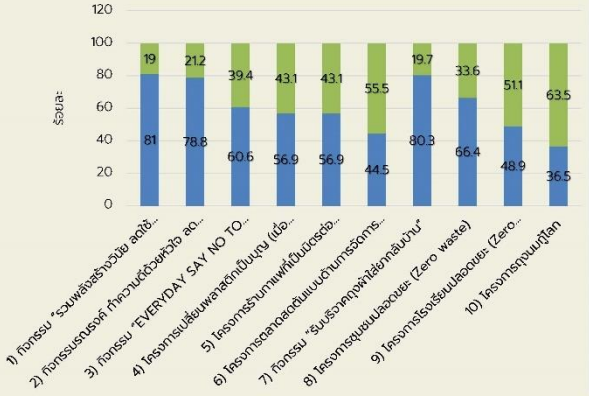
- **เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจและชัดเจนมากขึ้น** หรือหาแนวทางที่ทำให้ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าถึงโครงการได้มากขึ้น **เพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนตั้งสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการเพื่อจูงใจให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการร่วมกิจกรรม** เช่น สบสบแต้ม หรือมีของรางวัล หรือการสร้างเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปด้วย เป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลายที่สามารถให้เข้าถึงทุกช่วงอายุ หรือ**การนำบุคคลที่ชื่อเสียงเข้ามาเป็นส่วนช่วยประชาสัมพันธ์** เช่น นักแสดง นักร้อง นักการเมือง Youtuber/Influencer เป็นต้น
- สนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแทนการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก รวมถึงการปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกหลังซื้อสินค้าตามร้านค้า
- ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างความตระหนักจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการดำเนินโครงการอาจได้รับความร่วมมือไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการบริการและส่งเสริมตามโครงการยังไม่เข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงจริง เช่น พื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนชนบท แคมนักคนงาน กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นต้น
- **ควรมีมาตรการทางกฎหมายในการลดการใช้ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างจริงจัง** เนื่องจากปัจจุบันเป็นเพียงการขอความร่วมมือหรือภาคสมัครใจ ประชาชนจึงยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการฯ

กลุ่มตัวอย่าง 137 คน

ผลการรับรู้และการมีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด 10 โครงการ พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างสูงสุด 3 ลำดับแรกจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 137 ราย ได้แก่

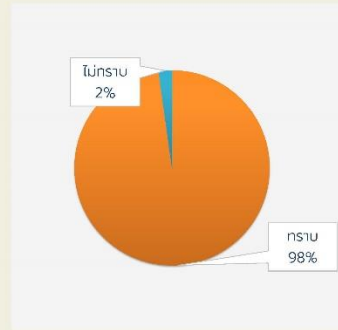
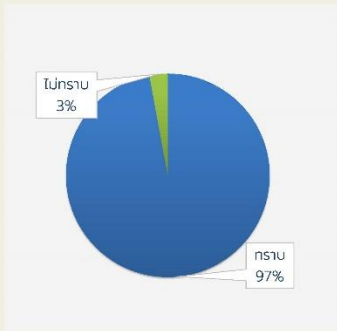
- กิจกรรม "รวมพลังสร้างชุมชน ลดขยะพลาสติก" จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.0
- กิจกรรม "รับบริจาคถุงผ้าใส่ยากล้างบ้าน" จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.3
- กิจกรรมรณรงค์รณรงค์ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดขยะ ลดใช้ถุงพลาสติก ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.8 ตามลำดับ

*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคเครือข่าย

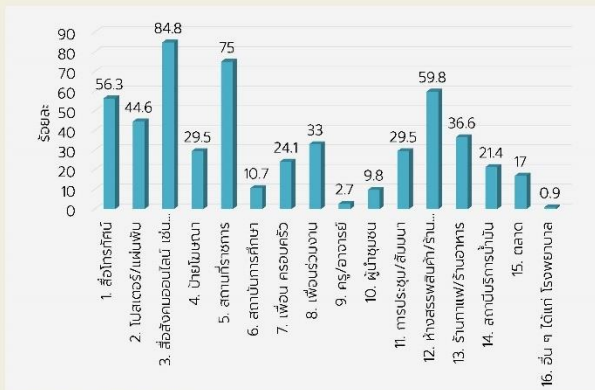
➢ ความพยายามในการขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งของประเทศไทยผ่านความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้าและร้านค้าให้งดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก และกล่องโฟม

➢ การลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจะช่วยให้ป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง

ผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคเครือข่าย

➢ ช่องทางการรับรู้ข้อมูล

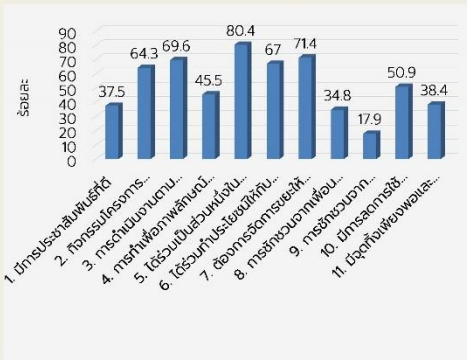

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมารับรู้ข้อมูลห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.8 รวมถึงรับรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.3 และน้อยที่สุดรับรู้ผ่านช่องทางอื่นๆ ได้แก่ โรงพยาบาล จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9

*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

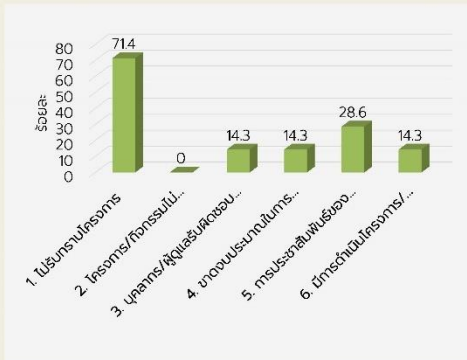
ผลการสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคเครือข่าย

➢ เหตุผลที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ (จำนวน 130 ราย)

*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

➢ เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ (จำนวน 7 ราย)

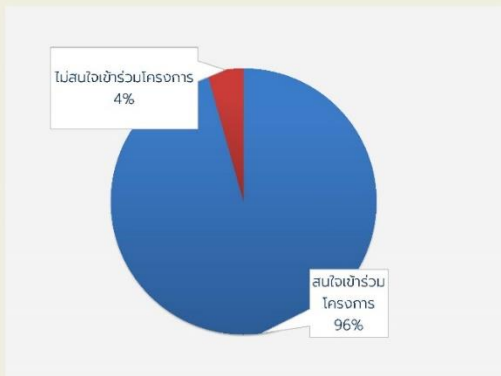

*หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

➢ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม "การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง"

➢ ความสนใจเข้าร่วมดำเนินโครงการของหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายในระยะที่ 2

การสอบถามหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายถึงความสนใจในการเข้าร่วมการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในระยะที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่ายเกือบทั้งหมดสนใจเข้าร่วมโครงการหากมีการดำเนินงานในระยะที่ 2 จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.6 และไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4

➢ ข้อเสนอแนะ

- เพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ มากขึ้น ในทุกช่องทางและมีความต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งภาครัฐและเอกชน สถานศึกษา (เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย) โรงพยาบาล ผู้ประกอบการ (เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เกต)
- หน่วยงานหลักในการรับผิดชอบโครงการ ควรจริงจังกับการเพิ่มภาคีเครือข่ายในระดับหน่วยงานภาครัฐ และส่วนราชการทุกแห่ง มีการกระจายข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การติดตามและประเมินผล โดยมีการมอบรางวัลระดับหน่วยงานของกระทรวง ให้เป็นหน่วยงานต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมให้ประชาชนลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งด้วยการหันมาเลือกใช้บรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการคิดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์โดยนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

ผลสัมฤทธิ์

- หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- หน่วยงานภาคีเครือข่าย

ผลการสัมฤทธิ์หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

➢ กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ โครงการดำเนินการตามแผนการจัดการขยะและ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (ระยะที่ 1-2) ปัจจุบันโครงการถูกมองโลก ได้ขยายผลการดำเนินการไปยังพื้นที่ 17 จังหวัด โดยโครงการเกิดความสำเร็จในหลายด้าน สามารถส่งเสริมให้เยาวชนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างพฤติกรรมแยกขยะที่ต้นทาง หนุนเวียนถุงบวมพลาสติกกลับเป็นวัตถุดิบ และแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการติดตามประเมินผลโครงการโดยทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมจะจัดส่งรายงานของทุกปี และมีการบันทึกปริมาณของถุงบวมที่รวบรวมได้ตลอดโครงการไว้ในแอปพลิเคชันคุ้มค่า ซึ่งเป็นเทคโนโลยีจากเอสซีจี เคมิคอลส์ สำหรับการติดตามและรวบรวมปริมาณขยะ

ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินโครงการถูกมองโลก คือ ระบบการรวบรวม และขนส่ง แม้จะมีแอปพลิเคชันในการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติได้ แต่ข้อมูลยังไม่สามารถอัพเดทได้แบบเรียลไทม์ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการขนส่ง ซึ่งต้องรวบรวมให้ได้ปริมาณตามที่กำหนด (1000 กิโลกรัม) จึงจะทำการขนส่งได้ ปริมาณที่เก็บรวบรวมตลอดโครงการไม่ชัดเจน และมีค่อนข้างน้อยต่อการนำไปรีไซเคิล เนื่องจากมีการขึ้นรูปเป็นเก้าอี้ หรือโต๊ะ 1 ตัว จะต้องใช้ ปริมาณถุงบวมมากถึง 400 กิโลกรัม

ผลการสัมฤทธิ์หน่วยงานหลักขับเคลื่อนการส่งเสริมการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

➢ กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) และโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero waste to School)

การดำเนินงานในมิติด้านการบริหารจัดการ แนวทางการส่งเสริม ชักนำ และสนับสนุนของโครงการเน้นการสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนและโรงเรียน โดยมีเกณฑ์สำหรับประเมินโครงการแต่ละปี เป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มระดับความรู้ความเข้าใจ และนำไปสู่การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ เช่น ตัวชี้วัดการเปรียบเทียบก่อน-หลังการดำเนินโครงการ ร้อยละการจัดการขยะ เป็นต้น การดำเนินงานในมิติด้านสังคม จากการทำงานด้านการศึกษาและพัฒนาซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนนั้น ยังสามารถต่อยอดทางด้านสังคมก่อให้เกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพในชุมชน เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เป็นพื้นที่ให้ความรู้ต่าง ๆ และยังมีการสร้างไอคอนสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนนอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้บริโภค

ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินโครงการ คือ การเปลี่ยนผ่านผู้นำหรือผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น การเปลี่ยนผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้ำกรงหรือส่วนท้องถิ่น และการเปลี่ยนผู้อำนวยการ หรือครูผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการ ในบางแห่งก็เกิดการเปลี่ยนผู้นำ ส่งผลให้โครงการไม่ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และไม่เข้าร่วมการดำเนินโครงการอีก

ผลการสันทักษะปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

➢ กลุ่มบรรณรักษ์สิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงาน มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม "การรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง" ผ่านการจัดกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่ และช่องทางสื่อสารออนไลน์ ได้แก่ เพจ Facebook กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ Campaign DEQP บุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และงดนำถุงพลาสติกหิ้วเข้าอาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีการร่วมบริจาคขวดพลาสติกและพลาสติกแข็งเพื่อนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ภายใต้โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โดยปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบในโครงการ/กิจกรรม "การรณรงค์ และส่งเสริมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง" มาจากความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภาพรวม เนื่องจากการดำเนินโครงการเป็นการรณรงค์ตามกระแสสังคม หรือตามสถานการณ์ของสังคม ณ ขณะนั้น ในแต่ละโครงการจึงมีบริบทที่แตกต่างกันอีกทั้งการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนรับรู้ยังไม่ทั่วถึง หรือรับรู้ว่าข่าวสารแต่ยังไม่เห็นความสำคัญ และในส่วนของประชาชนเองยังเกิดคำถามหากดำเนินการแล้วดีอย่างไร จะสามารถลดปริมาณขยะได้จริงหรือไม่ ทุกโครงการ/กิจกรรมเป็นเพียงการขอความร่วมมือ (ทฤษฎีหัวใจ) ไม่ใช่ภาคบังคับ จึงไม่สามารถกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการได้

ผลการสันทักษะปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจสีเขียว

➢ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี

การดำเนินโครงการมีการวางแผนตามแผนงานตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (จังหวัดสระบุรี) แผนปฏิบัติการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในทุก ๆ กิจกรรม และทุกโอกาสที่ทางสำนักงานฯ และหน่วยงานในสังกัด กส. จัดขึ้น รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการตลาด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างภาพลักษณ์และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน และภาคเอกชน หลังจากได้ดำเนินกิจกรรมแล้ว ได้มีการติดตามผลจากกิจกรรม เช่น ตลาดนัดขยะรีไซเคิล ภาครัฐ และมีการติดตามปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องของจังหวัด ด้านประสิทธิผลการดำเนินงาน พบว่า สำนักงานฯได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน เครือข่ายกสม. และภาคเอกชน ในการส่งเสริม และสนับสนุนการรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในทุก ๆ กิจกรรม และทุกโอกาสที่จัดกิจกรรมขึ้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยมีถุงผ้าใช้แทนถุงพลาสติกไม่น้อยกว่า 10,000 ใบ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภาพรวม พบว่า สาเหตุมาจากการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการขาดความต่อเนื่องในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพราะทุกคนจะมีความใส่ใจกับเรื่องสุขภาพมากกว่าใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ด้านบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ พบว่า หน่วยงานไม่ได้มีงบประมาณโครงการ/กิจกรรมรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย

ผลการสันทักษะปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจสีเขียว

➢ บริษัทเอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

การดำเนินโครงการเกิดจากความเชี่ยวชาญของหลายภาคส่วน ซึ่ง SCGC เป็นหนึ่งในบริษัทผู้ผลิตเม็ดพลาสติกชั้นนำของประเทศ จากที่ได้ศึกษาจากโรงเรียนต่างๆ พบว่า พลาสติกมีการใช้และทิ้งไป จึงเล็งเห็นโอกาสด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy : CE) ในการให้นักเรียนได้เรียนรู้การจัดการขยะตามหลัก circular economy โดยให้เป็นการเรียนรู้ผ่านวัสดุ คือ ถุงนมโรงเรียน ผ่านกระบวนการ "ล้าง ตัด ตาก" หลังจากนั้นถุงนมจะเข้าสู่ระบบและถูกเปลี่ยนให้เป็นสินค้า (Upcycle) เช่น แก้ว ไม้โต๊ะ กระดาษดินไม้ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าพลาสติกมีมูลค่าสามารถนำมาสร้างเป็นสิ่งอื่นฯได้ ผ่านการคิดแยกขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ณ ปัจจุบัน มีโรงเรียนในภาคกลางเป็นหลัก 17 จังหวัด ประมาณ 1300 โรงเรียน โรงเรียนสังกัด สพฐ. อปท.โดยภาคีเครือข่ายของโครงการ คือ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ซีพีออลล์ บางจาก รวมถึงในอนาคตจะมีความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) พาร์เนอริที่ช่วยในแง่ของการเก็บรวบรวมถุงนมในพื้นที่ต่างจังหวัดโดยใช้ขนส่ง Speed-d ในร้านสะดวกซื้อ 7-eleven ของบริษัท ซีพีออลล์ จำกัด

การดำเนินโครงการสามารถลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งได้ SCGC ได้นำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งหรือถุงนมโรงเรียนเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (Upcycle) ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ผลิตเป็น 1 ลิ้น แก้ว โดยกระบวนการรีไซเคิลแก้ว 1 ตัว ใช้เม็ดพลาสติกที่แปรรูปจากถุงนมประมาณ 30% (จำนวนถุงนม 750 ถุง) อีก 70% คือ พลาสติกใหม่หรือ virgin plastic

➢ บริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด (โลตัส)

- ด้านการบริหารจัดการ โลตัสมีการวางแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมโดยดำเนินนโยบายงดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และได้ดำเนินการต่อเนื่อง ณ ปัจจุบัน หากในอนาคตมีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สามารถเป็นทางเลือกอื่นๆ ให้กับลูกค้าที่พร้อมที่จะสนับสนุนและส่งเสริมภายใต้เงื่อนไขหรือข้อจำกัดว่าต้องสามารถนำกลับไปรีไซเคิลใหม่ได้
- การลดลงของปริมาณถุงพลาสติกหูหิ้วหรือพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการซึ่งได้ทำการงดแจกถุงพลาสติกหูหิ้ว ส่งผลให้สามารถลดจำนวนถุงพลาสติกที่แจกให้ลูกค้าใส่สินค้ากลับบ้านเป็นศูนย์ ยกเว้นในกรณีสินค้าบางอย่างที่จำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติก เช่น ของสด เนื้อสัตว์ อาหารทะเล เป็นต้น นอกจากนี้ ทางโลตัสได้ดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยมีการผลิตถุงกันชีพ ซึ่งลูกค้าซื้อครั้งเดียวแต่หากชำรุดหรืออยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สามารถนำมาเปลี่ยนเป็นถุงกันชีพใหม่ได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ส่วนถุงกันชีพที่เก่าจะถูกนำกลับสู่กระบวนการรีไซเคิลเป็นถุงกันชีพใหม่ให้นักลับมาใช้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการอีกครั้ง ส่วนความพึงพอใจในการงดแจกถุงพลาสติก ในช่วงแรกลูกค้าบางรายมีความไม่พึงพอใจกับนโยบายดังกล่าว แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มของความพึงพอใจในทิศทางที่ดีมากขึ้น

➢ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรมีการติดตามความสำเร็จของโครงการฯ อย่างสม่ำเสมอ สำหรับห้างที่ให้ความร่วมมือในการงดแจกถุงพลาสติก เพื่อให้มั่นใจว่าทุกห้างยังให้ความร่วมมือหรือไม่ เพื่อให้ภาครัฐสามารถเก็บข้อมูลการใช้งานเพื่อนำไปต่อยอดหรือพัฒนาโครงการในระยะต่อไป

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

จากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อจัดกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง ซึ่งในการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะแบ่งตามระดับอิทธิพลและความสนใจที่มีต่อโครงการเป็น 4 กลุ่มตามระดับอิทธิพล (POWER) และความสนใจ (INTEREST) ที่มีต่อโครงการ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย

- 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (KEY STAKEHOLDERS) ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน (PRIMARY STAKEHOLDERS) ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (BIOPLASTICS)
- 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง (SECONDARY STAKEHOLDERS) ได้แก่ ภาคเอกชน และภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นกลุ่มคนที่ไม่รู้จักรหรือไม่สนใจกิจกรรมของโครงการฯ

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

➤ ระดับอิทธิพลและความสนใจที่มีต่อโครงการฯ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

		ความสนใจ	
		ต่ำ	สูง
อิทธิพล	ต่ำ	(ไม่สนใจและไม่มีอำนาจ) - ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ	(สนใจแต่ไม่มีอำนาจ) - ภาคเอกชน และภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
	สูง	(ไม่สนใจแต่มีอำนาจ) - ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรษัทผู้ผลิตพลาสติก - ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับบรรษัทผู้ผลิตพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics)	(สนใจและมีอำนาจ) - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ - ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

ในการขยายผลสำเร็จของโครงการฯ ต้องสามารถที่จะสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดเพิ่มขึ้นและขยายไปยังกลุ่มประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ให้เกิดการรับรู้ รับทราบโครงการฯ สร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การสร้างความตระหนักและความใส่ใจในการจัดการขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เช่น การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์ที่รีไซเคิล การใช้ภาชนะที่ดูแลรักษาให้ดีเพื่อลดจำนวนขยะพลาสติกที่หลุดปลิวลงสู่สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีการการจัดลำดับความสำคัญของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว

58

การประเมินผลการดำเนินโครงการ “การส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง” ในระยะที่ผ่านมา

59

➤ มิติประสิทธิภาพ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การลดปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	สามารถช่วยลดปริมาณพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use plastics) ได้ เพราะเป้าหมายสุดท้ายของทุกโครงการ/กิจกรรมมุ่งเน้นให้ปริมาณขยะพลาสติกลดลง ทั้งการนำไปสู่หลุมฝังกลบ และตกค้างในสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนรับรู้ได้อย่างกว้างขวาง เกิดความตระหนักและจิตสำนึก ทำให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันตามความสอดคล้องของแต่ละบุคคล ซึ่งแนวโน้มในการลดลงของปริมาณขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมาจากการลดลงในการอุปโภคบริโภคพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (ต้นทาง) โดยมีการคัดสรรและเลือกซื้อซื้อ และการลดลงจากการนำไปฝังกลบหรือการตกค้างในสิ่งแวดล้อม เมื่อจำเป็นต้องใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะสามารถจัดการขยะพลาสติกหลังการใช้งานได้ ผ่านการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย

60

➤ มิติประสิทธิภาพ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อดำเนินการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ภาคีเครือข่ายบางกลุ่มมีนโยบายงดแจกถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งผลให้ปริมาณการแจกถุงพลาสติกเป็นศูนย์ แต่อาหารประเภทกึ่งแปรรูป อาหารสด อาหารแช่แข็งยังมีถุงพลาสติกใช้ซ้ำการใช้ความสะอาด และถูกสุขลักษณะของอาหาร จึงยังมีความจำเป็นที่ต้องใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอยู่ โดยมีแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง คือมีบริการดูผ้าให้ลูกค้าหรือผู้บริโภค เพื่ออำนวยความสะดวก ช่วงหลังเกิดโรคระบาดโควิด-19 พบว่า มีการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้น นอกจากนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอย ทำให้มีร้านอาหารจำนวนหนึ่งเปลี่ยนไปใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกซึ่งราคาต่ำกว่าบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย

61

➤ มิติประสิทธิภาพ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การหมุนเวียนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	<p>กรมมีการส่งเสริมระบบการคิดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเริ่มจากในพื้นที่ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต้องเพิ่มศักยภาพในการวัดเก็บ คัดแยกขยะ และการเข้าถึงในทุกพื้นที่ ในส่วนของประชาชนมีความรู้และความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ เมื่อประชาชนให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามแล้วควรจะมีระบบรองรับที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย ประชาชน
การวางแผน	<p>การวางแผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565) ในมาตรการที่ 2 การลด เลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค การเลิกใช้ถุงพลาสติกหิ้วในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เกต ตลาดสด รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิดเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้พลาสติกและการดำเนินงานตามมาตรการที่ 3 การจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค โดยนำกลับไปรีไซเคิลหรือเพิ่มมูลค่ากลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาระบบการนำพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบ CIRCULAR ECONOMY</p> <p>มีการวางแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านธุรกิจอย่างยั่งยืน และเศรษฐกิจหมุนเวียน (CIRCULAR ECONOMY) ที่เป็นแนวทางการดำเนินงานหลัก ซึ่งได้นำสิ่งที่ดำเนินการอยู่มาขยายผลไปยังภาคธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง ชุมชน และโรงเรียน โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้โครงการ/กิจกรรมมีความยั่งยืน</p>	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย

62

➤ มิติการบริหารจัดการ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> การประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อดำเนินการรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม “การรณรงค์ และส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง” ผ่านการจัดกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่ต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ประชาสัมพันธ์ช่องทางสื่อสารออนไลน์ ได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก ไลน์ Facebook กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ Campaign DEQP ไลน์ อินโฟกราฟิก และวิทยุ เพื่อสร้างกระแสให้กับประชาชน ผู้ประกอบการทุกภาคส่วน การประชาสัมพันธ์ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ผ่านการส่งอีเมล เว็บบอร์ด เฟซบุ๊กเพจ เมื่อมีกิจกรรม จะมีการรวบรวมข้อมูลการทำกิจกรรมต่างๆ ประชาสัมพันธ์ผ่านเฟซบุ๊กโครงการ และประชาสัมพันธ์ให้ภายในหน่วยงานรับทราบด้วย นอกจากนี้ มีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ในสถานประกอบการของตนเอง เช่น ห้างสรรพสินค้า เพื่อเป็นการแจ้งเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดแคมเปญลดการใช้ถุงพลาสติก 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย

63

➤ มติการบริหารจัดการ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์	การขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการขาดความต่อเนื่องในการลดใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง และมาตรการป้องกันโควิด-19 ที่มุ่งเน้นขายเสียสละการสัมผัสใกล้ชิดกับบุคคลอื่น หรือการงดออกไปสถานที่แออัด ทำให้ต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ถึงความสะอาดแก่ผู้บริโภคและการคำนึงถึงความปลอดภัยซึ่งต้องใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วหรือพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเพิ่มขึ้น	• กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
การรับรู้	<ul style="list-style-type: none"> ช่วงเริ่มดำเนินการรณรงค์ในช่วงเวลาในการสื่อสารกับผู้บริโภคประมาณ 3-6 เดือนแรก เชื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เกิดความไม่พึงพอใจในการงดแจกถุงพลาสติก เนื่องจากไม่ได้รับความสะดวกสบายเหมือนที่คุ้นเคย มีการใช้ถ้วยหรือจานมีหูหิ้วแทน พลาสติกหรือถ้วยซึ่งต้องการสื่อสารเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มของความพึงพอใจในทิศทางที่ดีมากขึ้น 	• ภาครัฐเครือข่าย • ประชาชน
การรับรู้	บุคลากรในหน่วยงานกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมรับทราบรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมผ่านการประชาสัมพันธ์ภายใน โดยได้รับลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง งดนำถุงพลาสติกหิ้วเข้าอาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีการนำถุงผ้า พลาสติกที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ภายใต้โครงการเกี่ยวกับการรณรงค์ ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	• กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

64

➤ มติการบริหารจัดการ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การรับรู้	บุคลากรที่ไม่ได้มีส่วนในการรับผิดชอบดูแลโครงการของหน่วยงานรับทราบรายละเอียดโครงการผ่านการประชาสัมพันธ์ให้ภายในหน่วยงานรับทราบ ผ่านการประชาสัมพันธ์ ช่องทางการสื่อสารผ่าน Line และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในระดับองค์กรและสามารถถ่ายทอดไปยังผู้มาใช้บริการได้	• ภาครัฐเครือข่าย • ประชาชน
การดำเนินการโครงการ	เจ้าพนักงานในการดำเนินโครงการมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการคัดแยกขยะ มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมหลายโครงการ งบประมาณในการดำเนินโครงการต่างๆ จึงไม่ครอบคลุมทุกกระบวนการดำเนินงาน งบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการส่วนใหญ่จึงใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ ซึ่งกรมฯ ใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ฝ่ายย่อยทางต่างๆ เช่น แผนกประชาสัมพันธ์ สื่อโซเชียลต่างๆ (เฟซบุ๊ก เว็บบอร์ด) เป็นต้น	• กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

65

➤ มติการบริหารจัดการ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การดำเนินการโครงการ	บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สามารถอธิบายได้ถึงสิ่งที่เป็นมาตรการของหน่วยงานที่ไม่แจกพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าทราบ งบประมาณ ไม่ได้รับงบประมาณในการดำเนินโครงการจากหน่วยงานอื่น ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากการใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ วัสดุ และอุปกรณ์ สถานที่ ใช้ในโครงการฯ จะเป็นในส่วนของกิจกรรมรณรงค์และการส่งเสริมการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ การส่งใบแบบสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นการชี้แจงและขอความร่วมมือจากความเป็นมาต่างๆ วัตถุประสงค์ของโครงการฯ เป้าหมายของโครงการฯ กิจกรรมการดำเนินการฯ ต่างๆ	• ภาครัฐเครือข่าย
การติดตามประเมินผล	มีการติดตามประเมินผลของแต่ละโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามและรวบรวมปริมาณการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือแต่ละโครงการ/กิจกรรม อีกทั้งมีการร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการศึกษา ติดตามและประเมินโครงการฯ เช่น โครงการตลาดสดต้นแบบด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ต้นทาง โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) โครงการรณรงค์เพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาและประเมินผลกิจกรรมการรณรงค์ฯ และส่งเสริมการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไป	• กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

66

➤ มิตีการบริหารจัดการ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การติดตามประเมินผล	มีการดำเนินการรวบรวมปริมาณพลาสติกที่ใช้แล้ว เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลจากจุดรับคืนผ่านแพลตฟอร์ม เช่น recycleday แอปพลิเคชันคัมค่า (KoomKah) หรือgoogle form	ภาคีเครือข่าย
การมีส่วนร่วม	บุคลากรในหน่วยงานขนส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและจุดนำถุงพลาสติกหิ้วเข้าอาคารขนส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีการร่วมบริจาคพลาสติกใช้แล้วเพื่อทำพลาสติกเชิงเพื่อนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ภายใต้โครงการการรณรงค์ ส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	มีนโยบายในการรณรงค์ และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในกิจกรรมของหน่วยงาน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อสร้างภาพลักษณ์และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับหน่วยงาน	ภาคีเครือข่าย
	ประชาชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการนำขยะกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล การนำถุงผ้าที่ไม่ใช่พลาสติกมาใช้หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ไปยังตนเองในการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดโครงการเพื่อช่วยคนรู้จักได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น	ประชาชน

67

➤ มิตีการบริหารจัดการ

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสจ.) มีการรวบรวมและจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปี เพื่อเสนอผู้บริหารหน่วยงานในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น 	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	การนำข้อเสนอแนะ ปัญหาและข้อควรพิจารณาจากดำเนินงานโครงการมาปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีผลตอบรับที่ดีขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานผ่านแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชัน ได้แก่ แอปพลิเคชัน คัมค่า และ google form ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมารวบรวมและสรุปข้อมูลให้เข้าใจง่าย (Dashboard) และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง	ภาคีเครือข่าย
การเป็นต้นแบบ	ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) บุคลากร ที่มีองค์ความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชน และสามารถกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นตัวอย่างในการดำเนินงาน 2) นโยบาย มาตรการ รวมถึงกฎหมาย ที่เป็นเครื่องมือในการช่วยขับเคลื่อนให้ภาคส่วนที่มีความร่วมมือมากขึ้น 3) งบประมาณ ในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย

68

➤ มิตีการเรียนรู้และพัฒนา

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การจัดการความรู้	<ul style="list-style-type: none"> ใช้หลักการจัดการความรู้ เช่น การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและความรู้ไว้ในเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่ออัปเดตข้อมูลที่เป็นความรู้ที่น่าสนใจ มีการส่งเสริมความรู้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของหน่วยงาน โดยนำความรู้มาแลกเปลี่ยนสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้กับส่วนราชการ ประชาชนทราบ และสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้กับหน่วยงาน องค์กรที่มีความสนใจ 	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการขยะ ซึ่งการฝึกอบรมหรือรณรงค์จะมีเนื้อหาสาระการส่งเสริมการลด และเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	ภาคีเครือข่าย
	<ul style="list-style-type: none"> ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่เป็น การสร้างขยะที่ย่อยสลายได้ยาก มีปริมาณมาก และยังเป็นอันตรายต่อธรรมชาติ ทั้งในน้ำ ดิน อากาศ และในสัตว์ต่าง ๆ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะพลาสติกมารีไซเคิล/อัพไซเคิล การใช้ซ้ำของถุงพลาสติก ซึ่งสามารถลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังมีการนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติกด้วย 	ประชาชน

69

➤ มิติการเรียนรู้และพัฒนา

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
ศูนย์การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการฯ แต่สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ในพื้นที่ของภาคีเครือข่าย เช่น โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น มีการจัดส่งสื่อความรู้ให้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน เป็นศูนย์การเรียนรู้ของท้องถิ่นแห่งหนึ่งสำหรับให้ประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้าเรียนรู้การดำเนินงานที่กรมฯ ได้ โดยศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเป็นผู้ดูแลกันเองภายในพื้นที่ เช่น ชุมชนปลอดขยะ โรงเรียนปลอดขยะ เป็นต้น จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ระดับแนวของโครงการฯ ที่โรงเรียนสวนแตงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ภายในศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วยมีการศึกษาให้ความรู้ด้านการจัดการขยะ การลดโลกร้อน และการใช้เคส 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย
นวัตกรรมต่าง	<ul style="list-style-type: none"> เทคโนโลยีแอปพลิเคชันเก็บค่าขยะจากเอสซีซี เคมิคอลส์ ในการติดตามและบันทึกรวบรวมปริมาณขยะ สร้างนวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ทดแทนพลาสติกหรือพลาสติกชีวภาพ (BIOPLASTICS) ที่สามารถย่อยสลายได้ มีการนำวัสดุตกค้างจากการเกษตรหรืออาหารธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ ลดการผลิตก๊าซเรือนกระจกได้มากกว่า 70% 	<ul style="list-style-type: none"> ภาคีเครือข่าย สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย

70

➤ มิติสังคม

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การจ้างงานและสร้างอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> เกิดการจ้างงานและการสร้างอาชีพในชุมชน จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นพื้นที่ให้ความรู้และต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพอื่นๆ ได้ เกิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้และศึกษาดูงาน ทำให้ชุมชนนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้เกิดการสร้างอาชีพได้ และเกิดการจ้างงานในชุมชน พัฒนาอาชีพการจัดการขยะอย่างครบวงจร โดยประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างเก็บของเก่าขาย สามารถคิดแยกขยะได้อย่างถูกต้องและนำไปขายต่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของมูลค่าขยะประเภทต่างๆ สร้างอาชีพเสริมในการรับซื้อหรือขายของเก่า การสร้างอาชีพการให้บริการนักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอก ในการให้บริการที่ฟาร์มโฮมสเตย์ ที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย ประชาชน
วิถีชีวิตชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> การปรับตัวในวิถีชีวิตประจำวัน จากนโยบายของกิจกรรมต่างๆ เช่น ลดใช้ถุงพลาสติกตามห้างสรรพสินค้า ทำให้ผู้บริโภคเองต้องมีการใช้ภาชนะอื่นทดแทน โดยนำถุงผ้าหรือถุงพลาสติกมาใช้ซ้ำมากขึ้น เป็นต้น เจ้าหน้าที่มีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้นและเป็นการเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

71

➤ มิติสังคม

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
วิถีชีวิตชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> สร้างการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนที่มีทิศทางที่ดีขึ้น เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงหิ้วแก๊วพลาสติกและหลอดพลาสติก และนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาส่งที่จุดรับคืน เป็นต้น ถึงแม้ช่วงแรกของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผู้บริโภคอาจไม่คุ้นชิน ซึ่งมีความไม่เข้าใจนโยบาย ส่งผลให้ไม่พอใจและไม่สะดวกในการนำเศษคานกลับบ้าน ประชาชนมีการพกถุงผ้า ภาชนะหรือของใช้ส่วนตัวเพื่อนำไปใช้เองในที่สาธารณะ เช่น อาหาร เครื่องดื่ม และซื้อป๊อปปี้สินค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ภาคีเครือข่าย ประชาชน
การสร้างความรู้ความตระหนัก	<ul style="list-style-type: none"> กระตุ้นความตระหนักของประชาชนต่อการจัดการขยะ โดยการสร้างการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติก และผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก สร้างความตระหนักให้กับประชาชนหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน โดยการรณรงค์และประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติของกิจกรรมต่างๆ เช่น ห้ามวางถังแดงถุงพลาสติกหิ้วมือ มีถังรองรับการคัดแยกประเภทขยะการแยกถุงผ้า การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้ จุดรับรีไซเคิลถุงพลาสติก เป็นต้น ประชาชนเมื่อมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จะเกิดความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ และการตระหนักถึงผลกระทบของขยะพลาสติก ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ และได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการขยะได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย ประชาชน

72

➤ มีดีสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	ผลการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
การตอบสนองของการขับเคลื่อนคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการประยุกต์ใช้แนวทางก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ในการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรมคือ การจัดการขยะปัญหาที่เกิดจากขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ไปสู่การฝังกลบซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างมหาศาล และจะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก และนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เข้าสู่การรีไซเคิลตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อช่วยลดขยะเป็นศูนย์ดำเนินการควบคู่กันไปด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย ประชาชน
การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ไอโซลักร์ของ 4R เป็นแนวคิดในการออกแบบ ได้แก่ การลด (REDUCE) การใช้ซ้ำ (REUSE) การนำกลับมาใช้ใหม่ (RECYCLE) และการซ่อมบำรุง (REPAIR) ซึ่งจะช่วยลดปริมาณด้านสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด 	<ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่าย ประชาชน

➤ ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

การคำนวณปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยอ้างอิงจากโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme) หรือเรียกว่าโครงการ LESS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกใน scale ขนาดเล็ก เช่น ชุมชน วัด โรงเรียน โดยมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

โดยโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ ส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง มีลักษณะกิจกรรมของโครงการที่เข้าข่ายกับโครงการ LESS ประเภทกิจกรรมโครงการประเภทการจัดการของเสีย ดังนี้

1. มีการคัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทเพื่อรวบรวมนำไปรีไซเคิลเท่านั้น (ไม่มีการนำไปกำจัดในหลุมฝังกลบ)
2. ประเภทขยะรีไซเคิลที่พิจารณา ประกอบด้วย กระดาษ พลาสติก อลูมิเนียม เหล็ก โลหะผสม และแก้ว
3. สามารถตรวจวัดน้ำหนักขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทได้
4. มีการบันทึกข้อมูลปริมาณขยะรีไซเคิลน้ำหนัก และข้อมูลสามารถตรวจสอบ/ทวนสอบได้

ที่มา : กลไกลดก๊าซเรือนกระจก แงค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) <https://ghgreduction.tgo.or.th/th/calculation/less-calculate-document/less-waste.html>

➤ ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

$$\text{ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (kgCO}_2\text{eq)} = \text{ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกรณีฐาน (kgCO}_2\text{eq)} - \text{ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินโครงการ (kgCO}_2\text{eq)}$$

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกรณีฐาน (Baseline Emission)	
ก๊าซเรือนกระจก	แหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก
CH ₄	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการฝังกลบทรานในหลุมฝังกลบ
CO ₂	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิสำหรับการผลิตกระดาษ พลาสติก อลูมิเนียม เหล็ก โลหะผสม และแก้วจากวัสดุรีไซเคิลแทนวัตถุดิบตั้งต้น (Virgin material) ตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์

ที่มา : กลไกลดก๊าซเรือนกระจก แงค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) <https://ghgreduction.tgo.or.th/th/calculation/less-calculate-document/less-waste.html>

➤ ผลการคำนวณปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กิจกรรม "EVERYDAY SAY NO TO PLASTIC BAGS"
= 84,058,461 kgCO₂eq

โครงการโรงเรียนปลอดขยะ
= 763,854.88 kgCO₂eq

โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน)
= 2,715.65 kgCO₂eq

โครงการถุงมู่โล
= 5,247.79 kgCO₂eq

โครงการชุมชนปลอดขยะ
= 1,763,215.31 kgCO₂eq

➤ ผลการคำนวณปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งสิ้น 86,593,494 kgCO₂eq

หมายเหตุ: 1) kgCO₂eq คือ กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

76

ข้อเสนอแนะ

77

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1 กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการตั้งเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม แนวทางการดำเนินการ ครอบคลุมความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อผู้ที่ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติ
- 2 จัดทำมาตรการทางภาษี ได้แก่ เพิ่มภาษีวัสดุจากพลาสติก และลดภาษีวัสดุจากชีวภาพในการจัดทำถุงพลาสติก หรือการลดหย่อนภาษีสำหรับนวัตกรรมการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติทดแทนพลาสติก
- 3 เพิ่มมาตรการส่งเสริมการนำขยะจากถุงพลาสติกที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ กลับมาหมุนเวียนภายในระบบใหม่ หรือนำขยะที่มีประโยชน์กลับมาใช้ซ้ำ และนำไบโอดีเซล เช่น การเพิ่มจำนวนถังรับคั้นขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งตามสถานที่ต่างๆ ของภาคีเครือข่ายในแต่ละโครงการ และรวบรวมนำกลับมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล หรืออัพไซเคิล
- 4 ภาครัฐต้องผลักดันกฎหมายและระเบียบต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างสมบูรณ์

78

❖ อ่างทอง : มาตรการแบนการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งภายในปี 2023

1 แผนระยะแรก (เริ่มใช้ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2023)

1. ยุติการใช้กล่องพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งในร้านอาหาร ได้แก่

- กล่องใส่อาหาร EPS หรือกล่องโฟม (ทานที่ร้าน+กลับบ้าน)
- หลอด (ทานที่ร้าน+กลับบ้าน)
- ไม้คนเครื่องดื่ม (ทานที่ร้าน+กลับบ้าน)
- ชุดช้อนส้อม (ทานที่ร้าน+กลับบ้าน)
- จาน (ทานที่ร้าน+กลับบ้าน)
- แก้ว (ไม่แฉกแก้วที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งในกรณีลูกค้าดื่มที่ร้าน)
- กล่องใส่อาหารและฝา (ไม่แฉกใช้ในกรณีลูกค้าทานที่ร้าน)

2. แบนการขายหรือแจกผลิตภัณฑ์ที่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งอื่น ๆ ได้แก่

- คัดดอมน็อต, แก๊งไฟเรืองแสงใช้แล้วทิ้ง, ถุงพลาสติกใส่ร่ม, หมวกปาร์ตี้, ของประดับหน้าเค็ก, ลูกโป่งเป่าลม, ไม้ลูกโป่ง
- ส้อมช้อนอาหาร ไม้ซั้วฟัน แปรงสีฟัน หลีพลาสติก, ขวดน้ำพลาสติกที่แจกในโรงแรม
- ผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยพลาสติก Oxo (พลาสติกที่แตกตัวด้วยปฏิกิริยาออกซิเดชัน)
- อุปกรณ์ในห้องน้ำของโรงแรม (รวมไปถึงแปรงสีฟันด้ามพลาสติก, หลีพลาสติก ฯลฯ)
- และขวดน้ำพลาสติกที่มีให้บริการในโรงแรม
- บรรจุภัณฑ์สำหรับห่อกระดาษชำระสำหรับแขกฟรี

2 แผนระยะที่สอง (กรอบระยะเวลา เริ่มดำเนินการครั้งแรกภายในปี 2025)

3. ยุติการใช้กล่องพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในร้านอาหาร

- Cups and cup lids (dine-in + takeaway) แก้วและฝาแก้ว (ทานที่ร้าน+กลับบ้าน)

❑ ข้อกเว้น 3 ชิ้น

- บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ถูกนำมาใช้กับอาหารและเครื่องดื่ม เช่น หลอดที่ติดกับกล่องเครื่องดื่ม, ช้อนหรือส้อมที่แนบมากับถ้วยเบเกอรี่หรือเค้กและถ้วยไอศกรีม
- ผู้บริโภคจำเป็นต้องใช้หลอดพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งเนื่องจากความจำเป็นทางการแพทย์
- บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งจำเป็นในการแพทย์หรือใช้เพื่อความปลอดภัยในโรงพยาบาล หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในราชทัณฑ์ และอื่น ๆ

มาตรการของไทย

- หากละเมิดระเบียบดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับสูงสุดเป็นเงินจำนวน 100,000 หรือจำคุก
- ระเบียบของไทยที่ระบุเป็นข้อกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่บังคับกฎหมายสามารถออกหนังสือแจ้งโทษปรับเป็นเงินจำนวน 2,000 หรือจำคุก

79

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และการใช้ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ให้กับประชาชนทั่วไป เนื่องจากการดำเนินงานโครงการต่างๆ จะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนเป็นหลัก
2. ประชาสัมพันธ์โครงการโดยให้หน่วยงานราชการท้องถิ่นบนรองระดับเขตตลาด ศูนย์การค้า และสถานการศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าบุคคลที่มีอิทธิพลในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมแยกก่อนทิ้งเป็นบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน และคนในชุมชน
3. การส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ซ้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนงานส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ซ้ำได้หลายครั้ง (Reuse packaging) ในร้านอาหาร เครื่องดื่ม และตลาด จัดให้มีโครงการรวมใช้ภาชนะซ้ำเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการใช้ซ้ำ และระบบทางเลือกในการจัดส่งและกระจายสินค้า โดยเริ่มจากการส่งเสริมกลุ่มธุรกิจที่สนใจ มีการสร้างความเข้าใจและให้การสนับสนุนวัสดุที่จำเป็น มีการติดตามประเมินผล และนำมายกยอให้กว้างขึ้น
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ครอบคลุมมากขึ้น และเข้าถึงทุกพื้นที่อย่างทั่วถึงมากขึ้น โดยมีกรณีเชิงตั้งนโยบายการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้เข้าใจทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน จนเกิดการยอมรับและเกิดความร่วมมือระหว่างกัน

80

➤ ช่องทางแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ

E-mail

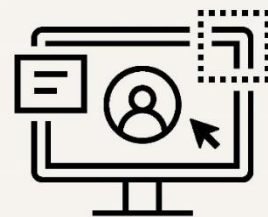
• Deqp.nida@gmail.com

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม

• ผู้ประสานงานโครงการ : นางสาวราพร จามปา

• โทรศัพท์ 099 757 2425

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

1) การรณรงค์รูปแบบใดมีประสิทธิภาพสูงสุด และควรดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว เนื่องจากการรณรงค์ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีหลากหลายช่องทาง เช่น เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ ไลน์ TikTok เป็นต้น จึงควรจะใช้เครื่องมือชนิดไหนที่มีประสิทธิภาพสูง

2) ข้อเสนอสำหรับผู้ขับเคลื่อน ต้องกลับมามองด้านกระบวนการสื่อสาร การออกแบบการประชาสัมพันธ์ชุดการสื่อสารให้เกิดการบูรณาการ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกว้างมาก ในแต่ละช่วงอายุการเข้าถึงสื่อมีความแตกต่างกัน ต้องออกแบบตั้งแต่ตัวสาร ผู้ส่งสาร และช่องทางไปถึงผู้รับสาร ในขณะเดียวกันสื่อหลอมรวมกันหมด เราสามารถเชื่อมโยงสื่อต่าง ๆ ไปถึงกันได้ เช่น วิดีโอในเฟซบุ๊กสามารถนำไปเผยแพร่ช่องทาง TikTok ได้ ทางหน่วยงานขับเคลื่อนจะมีวิธีการบูรณาการอย่างไรให้เหมาะสมซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูลมีมากขึ้น

3) เป้าหมายปลายทางของแผนการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 2 มีการคาดหวัง 3 อย่าง คือ (1) พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) จะต้องถูกจัดการทั้งหมด 100% ในปี 2570 (2) ต้องมีการรีไซเคิลได้ 100% และ (3) ขยะทะเลจะต้องลดลง 50% ซึ่งอาจจะต้องบูรณาการถึงต้นทางการผลิต หรือไม่ ต้นทางของบรรจุกภัณฑ์ผู้ผลิตต้องมีความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) รวมถึงการนำกฎหมาย EPR และผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมาย หรือมาตรการกับผู้ผลิตอย่างจริงจัง รวมถึงการจับคู่ทางธุรกิจ เช่น บริษัทที่มีการผลิตบรรจุกภัณฑ์พลาสติกคู่กับกลุ่มที่อยากดำเนินงานเกี่ยวกับการรีไซเคิล เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและกระตุ้นชุมชน

4) การทำเป็นแพ็คเกจสื่อ ซึ่งในการดำเนินการ 10 โครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา สามารถช่วยกันประชาสัมพันธ์และส่งต่อได้และช่องทาง ความถี่ในการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

5) การให้รางวัลเชิงจิตวิทยา โดยการทำมิชชันโกด์ คือ การให้ดาวในแต่ละปีเหมือนกรณีของร้านค้าหรือร้านอาหารแนะนำ แต่เปลี่ยนเป็นให้ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของโครงการอย่างต่อเนื่อง เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ตลาด ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเกิดความรู้อยากเข้าร่วมโครงการมากขึ้น นอกจากนี้ จะสามารถช่วยส่งเสริมให้มีรายรับเพิ่ม

6) มาตรการในการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งให้มีความชัดเจนมากขึ้น การนำเข้าสู่ที่ประชุมในระดับนโยบายให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนรับรู้และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

7) การจัดการขยะพลาสติกยังคงต้องมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์จากผลการดำเนินงานการจัดการขยะพลาสติกตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 1 (พ.ศ.2563 - 2565) สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกลงได้ประมาณ 840,000 ตัน/ปี จากฐานข้อมูลเดิม 1,500,000 ตัน

ภาพบรรยากาศการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นผลการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2566 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมกรรณิการ์ - ราชาวดี (303 - 304) อาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) บน Application Zoom

ภาพหน้าปกสำหรับการประชุมผ่านระบบการประชุมทางไกล Application Zoom

นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล
อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประธานเปิดการประชุม)

นางสาวทฤทัย ปภัสโร
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กล่าวรายงานการประชุม

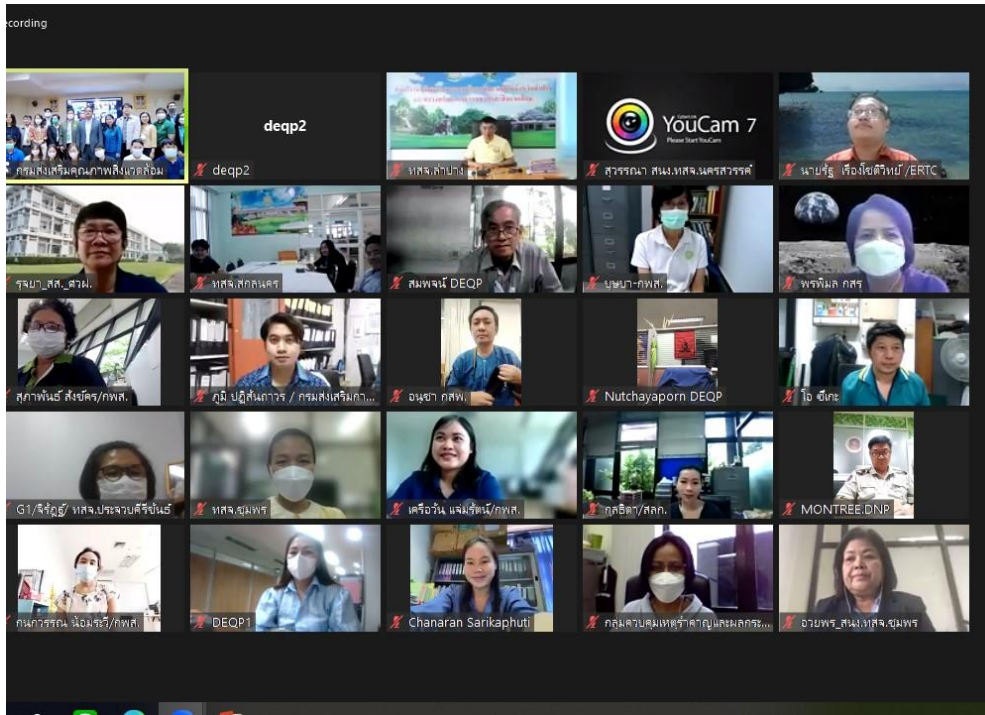
ศ.ดร. วิสาชา ภูจินดา หัวหน้าโครงการ
นำเสนอ “ร่าง” สรุปผลการศึกษา โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริมลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

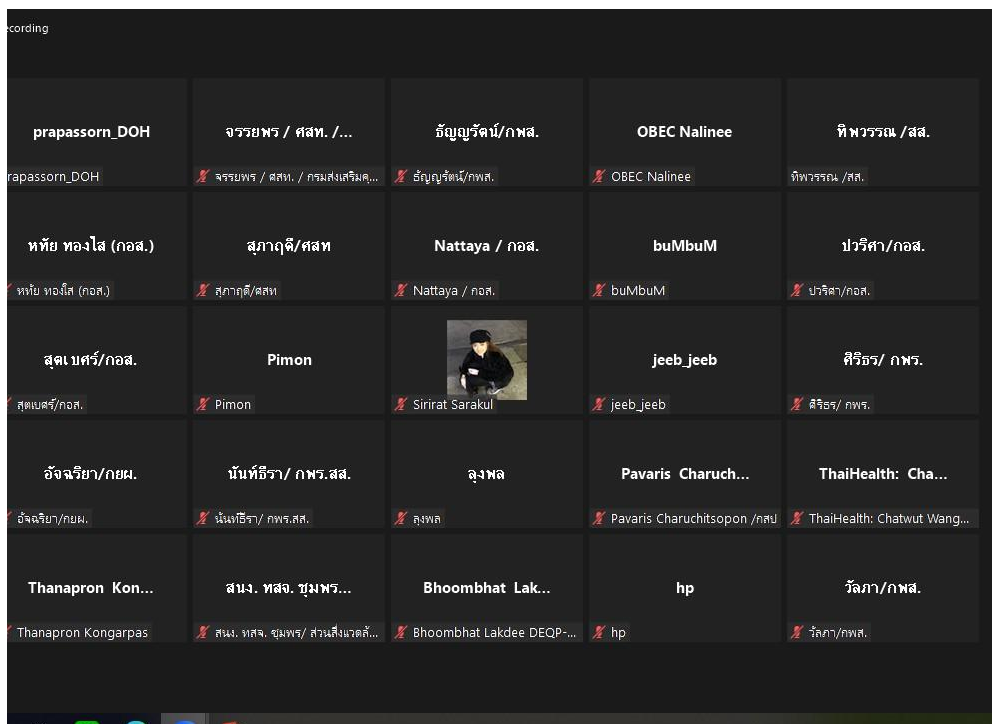
ผู้เข้าร่วมการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปลงการศึกษา โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริม
ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

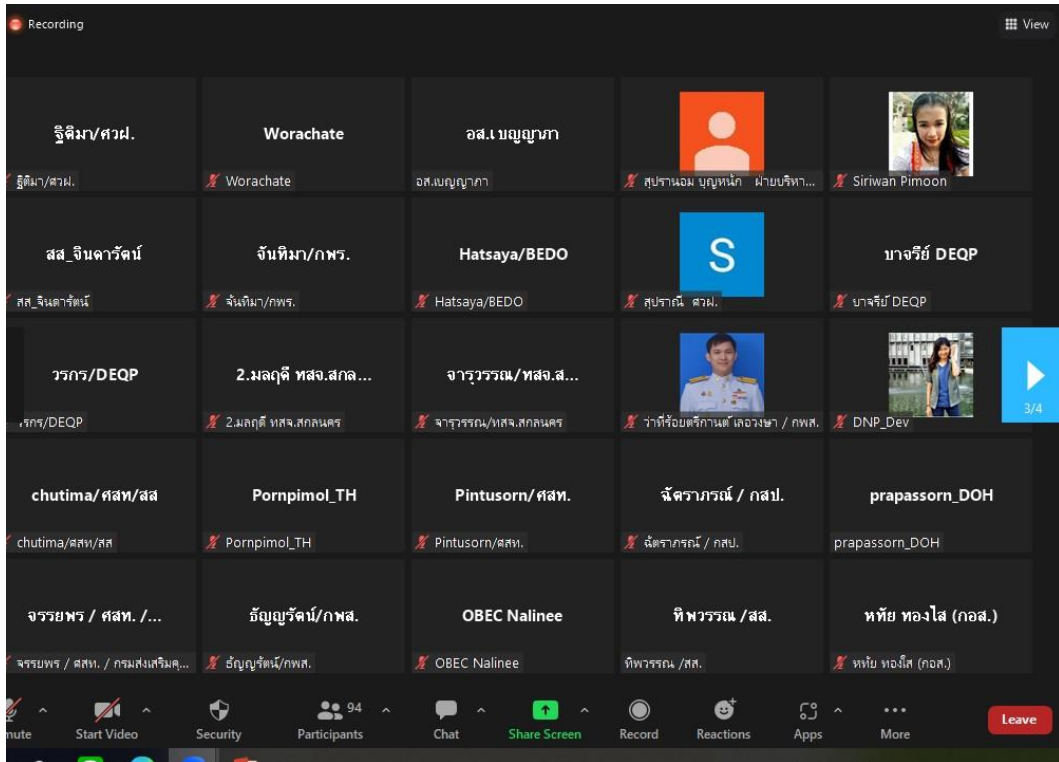
บรรยากาศการประชุมนำเสนอ “ร่าง” สรุปลงการศึกษา โครงการติดตามประเมินผลการส่งเสริม
ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

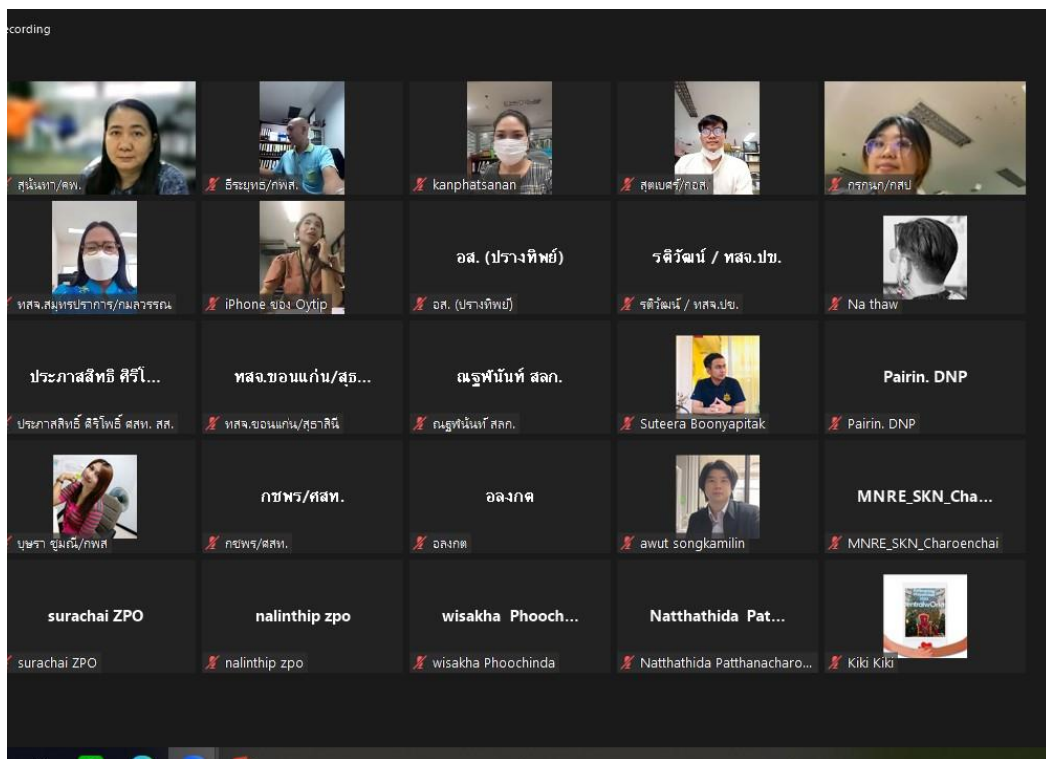
ภาพบรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุม (1)

ภาพบรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุม (2)

ภาพบรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุม (3)

ภาพบรรยากาศผู้เข้าร่วมประชุม (4)